

Jaarrekening 2020

Algemeen

Inhoudsopgave

Algemeen.....	3
Inleiding	6
Kerngegevens.....	8
Programma's.....	9
Programma 1: Werk en inkomen.....	10
Programma 2: Economie en werkgelegenheid	31
Programma 3: Onderwijs	55
Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg	69
Programma 5: Sport en bewegen	103
Programma 6: Cultuur	113
Programma 7: Verkeer	127
Programma 8: Wonen	156
Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving	181
Programma 10: Veiligheid	196
Programma 11: Dienstverlening.....	220
Programma 12: College, raad en gebiedsgericht werken.....	228
Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien	235
Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie	240
Paragrafen	244
Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken	245
Paragraaf 2: Duurzaamheid.....	264
Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	282
Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen	320
Paragraaf 5: Financiering.....	327
Paragraaf 6: Verbonden partijen	334
Paragraaf 7: Grondbeleid	353
Paragraaf 8: Lokale heffingen.....	366
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering	380
Paragraaf 10. Herindeling.....	389
Jaarrekening 2020	390
Financieel beeld	391
Financiële knelpunten	409
Hervormingen	411
Investerings	414

Reserves.....	416
Voorzieningen.....	429
Baten en lasten in de jaarrekening.....	435
Balans.....	448
Emu saldo.....	468
Overzichten.....	469
1. Jaarrekening op taakveld.....	470
2. Subsidies en inkomstenoverdrachten.....	475
3. Staat B.....	477
4. Begrotingsoverschrijdingen.....	478
5. Investerings.....	480
6. Staat P.....	487
7. Totaal overzicht Intensiveringen.....	489
8. Samenwerkingsverbanden.....	493
9. Incidentele middelen gemeentefonds.....	494
10. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten.....	496
11. SIF middelen.....	497
12. Kapitaallasten.....	498
13. Sisabijlage.....	499
14. Vennootschapsbelasting (VPB).....	527
15. Wettelijke indicatoren.....	529
Bestuur.....	531

Inleiding

Vanwege corona was 2020 een uitzonderlijk jaar voor veel mensen in onze gemeente. Een deel van de geplande activiteiten en projecten kon geen doorgang vinden of heeft vertraging opgelopen. We sloten 2020 financieel gezien af met een resultaat van 6,5 miljoen euro positief. Het bruto resultaat is 59,9 miljoen euro positief, maar dit bedrag is grotendeels niet vrij besteedbaar waardoor er 53,4 miljoen euro beschikbaar blijft voor het oorspronkelijke bestedingsdoel. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten, bijzondere resultaten en samenwerkingsverbanden. De coronacrisis is ook een belangrijke oorzaak van het positieve resultaat. Vanuit het Rijk hebben we op diverse terreinen financiële coronacompensatie ontvangen.

We hebben met zorgaanbieders naar alternatieven en oplossingen gezocht om noodzakelijke zorg te kunnen blijven leveren. De druk op de jeugdzorg nam toe terwijl reële compensatie vanuit het Rijk nog steeds uitblijft. In 2020 is verder de uitrol van Toekomst met perspectief van start gegaan, een belangrijke stap richting het doorbreken van generatiearmoede. Ook werd extra ingezet op maatschappelijke opvang.

We presenteerde in 2020 ons integrale Groenplan Vitamine G en het uitvoeringsplan Groen. We werkten aan een leefbare openbare ruimte in wijken en dorpen en centra. Het is ondanks corona gelukt het onderhoudsniveau van groen op pijl te houden. We hebben ook gewerkt aan de harmonisatie van ons afvalbeleid en verduurzaming. We inventariseerden in het kader van klimaatadaptatie ook wateroverlastlocaties en organiseerden de klimaatweek.

We hebben ons werkprogramma 'coronabestendig' gemaakt en via Werk in Zicht ingezet op online opleiden en via de innovatieve Scholingsalliantie Noord op omscholing en talentbinding in de regio. Bovendien zijn er nu 23 mensen met een basisbaan.

De coronacrisis had in 2020 nog geen effect op de woningmarkt. De woningnood is nog steeds groot. We stelden daarom een nieuwe woonvisie 'Een thuis voor iedereen' vast. De netto voorraad-ontwikkeling was plus 2.366 woningen. In 2020 zijn de eerste grote ingrepen gedaan van de wijk- en dorpsvernieuwing, die hand in hand gaat met de energietransitie, waarin we landelijk voorop blijven lopen. In de regio stelden we in 2020 de conceptversie van de Regionale Energiestrategie vast.

Economisch gezien is de focus verschoven van banengroei naar banenbehoud. We hebben zoveel mogelijk onze economische agenda doorgezet en dat gecombineerd met steun waar die het hardst nodig was door bijvoorbeeld uitstel van betaling van belastingen te geven of leges terug te betalen.

In 2020 hebben wij samen met het primair onderwijs en de kinderopvang het Maatschappelijk Akkoord voor sociale inclusie in het onderwijs ondertekend. Daarnaast hebben we een nieuwe onderwijsagenda vastgesteld. We begonnen ook met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan.

In november 2020 is de nieuwe Sport- en Bewegingvisie 'Sportief kapitaal voor iedere Groninger' vastgesteld en is gestart met de ontwikkeling van een nieuw Meerjarenprogramma. We leverden ook sport en beweegplekken op in de openbare ruimte.

De coronamaatregelen hebben een enorme impact gehad op de cultuur- en evenementensector. Met het gemeentelijke steunpakket van juli 2020, dat we in december nog bijstelden, hebben we grote en kleine culturele instellingen in de cultuurnota ondersteund.

We begonnen in 2020 met het werken aan een nieuwe mobiliteitsvisie en we hebben het gebied van betaald parkeren vergroot. In de openbare ruimte die we daarmee winnen, kunnen we de andere functies van de straat een plek geven.

Door corona is de druk op veiligheids- en handhavingsprofessionals vergroot. Vroegsignalering werd er door ook bemoeilijkt en we zien een verschuiving van high impact crimes naar ondermijning. We stelden een nieuw beleidskader Veiligheid op met onze partners.

Ondanks de coronacrisis hebben we de gemeentelijke dienstverlening beschikbaar kunnen houden voor onze inwoners. De investeringen in digitale dienstverlening zijn in de pandemie van grote waarde geweest. Dit heeft geleid tot een versnelde professionaliseringsslag ten aanzien van onze digitale producten en diensten.

Kerngegevens

De peildatum van alle kerngegevens is 31 december van het betreffende jaar. Een streepje betekent dat het betreffende cijfer nog niet bekend is.

Inwoners	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2018	2019	2020	2020
Sociaal				
Aantal inwoners	229.899	231.903	236.730	233.265
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	19,1%	19,0%	19,3%	18,3%
Middengroep (20 t/m 64 jaar)	66,4%	66,3%	65,8%	66,7%
Ouderen (65 jaar en ouder)	14,4%	14,6%	14,8%	15,0%

Ruimtelijke kerngegevens	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2018	2019	2020	2020
Oppervlakte gemeente (in ha)	19.793	19.795	19.795	19.975
% binnenwater	6,40%	9,40%	9,40%	9,40%
% Functiemenging	57,90%	57,80%	57,80%	-
Lengte van de wegen (km)	829	898	1.215	1.215

Woningvoorraad	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2018	2019	2020	2020
Aantal woningen	112.922	114.730	116.396	116.445
% Huurwoningen	57,4%	58,1%	57,8%	58,2%
% koopwoningen	14,7%	41,9%	42,2%	41,8%
Gemiddelde WOZ-waarde (euro's)	178.000	193.262	211.425	239.500

Financieel in euro's	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2020
Totaal lasten	1.098.670.000	1.195.667.000	1.125.299.000
Rekeningresultaat	42.236.000	0	59.900.000
Omvang algemene reserve (AR)	29.031.000	32.757.000	55.853.000
Ratio weerstandsvermogen	106%	103%	105%
Inkomsten gemeentefonds	554.703.000	550.655.000	592.178.000
Opbrengst belastingen (totaal)	97.830.000	104.803.382	105.623.000
Opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB)	81.042.000	87.257.000	89.312.000
Opbrengst roerende zaakbelasting (RZB)	119.000	81.000	129.000
Opbrengst hondenbelasting	997.000	1.034.000	1.040.000
Opbrengst logiesbelasting	2.003.000	2.274.273	1.731.000
Opbrengst precariobelasting	1.211.000	1.12.582	870.000
Opbrengst parkeerbelasting	12.438.000	13.024.661	12.546.000

Programma's

- 1. Werk en inkomen**
- 2. Economie en werkgelegenheid**
- 3. Onderwijs**
- 4. Welzijn gezondheid en zorg**
- 5. Sport en bewegen**
- 6. Cultuur**
- 7. Verkeer**
- 8. Wonen**
- 9. Kwaliteit van de leefomgeving**
- 10. Veiligheid**
- 11. Dienstverlening**
- 12. College, Raad en gebiedsgericht werken**
- 13. Algemene inkomsten en post onvoorzien**
- 14. Overhead en ondersteuning organisatie**

Programma 1: Werk en inkomen

In het programma Werk en inkomen richten we ons vooral op mensen in de beroepsbevolking en hun gezinnen. En op jongeren die binnenkort op de arbeidsmarkt komen. Wij vinden het belangrijk dat iedereen die dat kan actief is. Bij voorkeur in een betaalde baan of anders als vrijwilliger, in een participatiebaan, basisbaan of activeringstraject. Aan inwoners die er niet in slagen op eigen kracht een minimuminkomen te verwerven bieden we inkomensondersteuning. Door corona hebben we te maken gekregen met een nieuwe werkelijkheid. We hebben uitvoering gegeven aan een heel pakket aan steunmaatregelen om de gevolgen voor onze bedrijven en mensen te verkleinen.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Werkprogramma 2020-2022 \(2020\)](#)

[Toekomst met perspectief ontwikkelplan \(2019\)](#)

[Beleidsregels bijzondere bijstand en tarieven beschermingsbewind \(2018\)](#)

[Realisatie en stand van zaken afspraakbanen \(2018\)](#)

[Experiment Bijstand op maat \(2017\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Stand van zaken Aanpak Jeugdwerkloosheid \(2017\)](#)

[Eindrapportage project Aanpak Jeugdwerkloosheid 2015-2017 \(2017\)](#)

[Een vertrouwd gezicht \(2016\)](#)

[Plan schuldhulpverlening 2016-2020 \(2016\)](#)

[Mee\(r\)doen in Stad \(2015\)](#)

[Invoering Participatiewet in de gemeente Groningen \(2014\)](#)

[Beleidsplan vernieuwing sociaal domein \(2014\)](#)

[Met elkaar, voor elkaar \(2014\)](#)

[Handhavingsbeleidsplan sociale zekerheid 2014 \(2014\)](#)

[Dienstverlening Werk & Participatie \(2013\)](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Begin 2020 floreerde de economie en was de arbeidsmarkt krap. Daarna heeft het coronavirus huisgehouden met grote gevolgen en onzekerheden voor onze economie en werkgelegenheid. Hoewel de ontwikkeling van een vaccin hoop en perspectief dichterbij heeft gebracht, vormen mutaties van het virus een nieuwe bedreiging. Nadat de economie in het voorjaar van 2020 op slot heeft gezeten en er daarna sprake is geweest van herstel, zaten we eind 2020 opnieuw in een lockdown.

Het contrast is direct terug te vinden in deze rekening. De doelen, indicatoren, beleid en activiteiten van de begroting 2020 dateren nog van voor de uitbraak. Het afgelopen jaar hebben we ingezet om hetgeen we gepland hadden zoveel mogelijk door te zetten. Daar is het opvangen van de gevolgen van de crisis bijgekomen. Van de een op de andere dag hebben we fysieke contacten om moeten zetten naar een digitale dienstverlening en zijn we erin geslaagd om veel extra aanvragen (bijvoorbeeld van de Tozo) af te handelen. Voor onder andere de schuldhulpverlening konden inwoners al snel weer terecht op het Harm Buitenplein voor een fysiek gesprek. Ondanks de coronadrempel hebben we nagenoeg alle mensen en ondernemers die in de

problemen zijn gekomen kunnen helpen. Onze dienstverlening is ook in coronaperiode op hetzelfde niveau gebleven.

Noodmaatregelen en gevolgen voor de werkloosheid

Naast regelingen via de WW en de Participatiewet heeft het kabinet noodmaatregelen getroffen met de NOW (Tegemoetkoming in de loonkosten), de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers), de TOFA (Tijdelijke overbruggingsregeling flexibele arbeidskrachten) en de TVL (Tegemoetkoming vaste lasten). Deze noodpakketten zijn bedoeld om mensen en ondernemers te helpen de crisis te overbruggen en de werkgelegenheid te beschermen.

Ondanks de steunmaatregelen is de instroom in de WW en de bijstand gestegen maar niet in de aantallen die je zou verwachten. Eind 2020 hadden 3.976 inwoners in de gemeente Groningen een WW-uitkering (+ 882 meer dan in 2019) en 10.127 inwoners een bijstandsuitkering (+ 169 meer dan in 2019). Met name flexwerkers, ZZP'ers en jongeren verloren hun werk en bepaalde sectoren zijn fors geraakt. Toch hebben mensen, waaronder veel jongeren ook weer nieuw werk gevonden en zijn er sectoren geweest die juist zijn gegroeid. Daarnaast hebben de steunpakketten een deel van de werkloosheid voorkomen en is het aantal faillissementen historisch laag geweest. De werkelijke schade zit vermoedelijk nog verborgen en gaan we op termijn ervaren.

Gevolgen voor de arbeidsmarkt

De coronacrisis stelt ons voor grote uitdagingen op de arbeidsmarkt. Verschillende rapporten zoals het betere werk, De nieuwe maatschappelijke opdracht, Wetenschappelijke Raad voor regeringsbeleid, 2020, In wat voor land willen wij werken, Commissie Regulering van werk, jan 2020 en Eindevaluatie van de P-wet, sociaal cultureel planbureau nov 2019 hebben deze uitdagingen al blootgelegd. Door corona zijn deze verder uitvergroet zoals de onzekere positie van flexwerkers en ZZP'ers, de kwetsbaarheid van jongeren, arbeidsgehandicapten en mensen met een beperking. Maar ook de mismatch is duidelijker dan ooit met grote tekorten aan personeel in de zorg, de ICT, het onderwijs en de techniek, terwijl een deel van ons arbeidspotentieel niet aan het werk komt. Dit zijn maar enkele uitdagingen die we in 2020 zijn aangegaan.

Aanpassen en uitvoering Werkprogramma

We hebben ingezet op het werkprogramma (een programma gericht om mensen uit te laten stromen naar werk) en dit 'coronaproof' gemaakt, waarmee we een extra impuls hebben gegeven om de instroom te beperken en de door- en uitstroom te bevorderen. Daarmee hebben we extra aandacht voor de mensen die vanwege corona hun baan/bedrijf verliezen of dreigen te verliezen en tegelijk houden we voldoende aandacht voor het (meer kwetsbare) zittende bestand.

De ervaring leert dat hoe korter iemand in de bijstand zit, des te beter dit is voor de zelfredzaamheid van het individu en dus voor het vinden van werk. Met de invoering van de uitstroompremie op werk stimuleren we mensen die langdurig zijn aangewezen op een uitkering om toch de stap naar werk te kunnen maken. Ze worden hierbij gesteund met financieel advies en begeleiding. Ook zijn we gestart met de basisbaan waar nu 25 mensen werkzaam zijn. Via ons accountteam hebben we mensen aan werk geholpen. Hoewel we door de lockdown voor Kansen in Kaart minder mensen fysiek hebben kunnen bereiken, zijn we bezig om dit in te halen. Ook hebben we uitvoering gegeven aan de doorontwikkeling van de Participatiebaan en zullen we dit onder de aandacht brengen zodra dat mogelijk is. Verder zijn we doorgegaan met Pilot Oost om de dienstverlening te ontschotten en iedereen te voorzien van een integraal plan en één coach.

Arbeidsmarkt in de regio

Via Werk in Zicht (WIZ) en haar samenwerkingspartners hebben we ingezet op het stimuleren van werk naar werk en mogelijkheden voor online opleiden. Naast het voortzetten van het 1000-banenplan, kansrijk beroep, de afspraakbanen en Social Return on Investment (SROI), zijn we bezig om de regionale samenwerking nog verder te verstevigen. Via de Scholingsalliantie Noord hebben we ingezet op het benutten en ontwikkelen van

noordelijk talent, door het bundelen van krachten, om de mogelijkheden voor scholing en ontwikkeling van mensen te vergroten. Via WIZ hebben we een verregaande vorm van regionale samenwerking waardoor we goed zijn voorbereid op de nieuwe Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk (SUWI) per 1 januari 2021. De basis staat. De bestrijding van de crisis vraagt om een goede samenwerking. Deze basis komt goed van pas bij het opzetten van de crisisdienstverlening, zoals het inrichten van compensatiepakketten en het mobiliteitsteam om mensen van werk(loosheid) naar werk te begeleiden.

Armoede

In 2020 is de uitrol van *Toekomst met perspectief* van start gegaan om generatiearmoede te doorbreken. Binnen alle zes perspectieflijnen zijn acties ingezet en resultaten bereikt. Tegelijkertijd is er ook extra financiële en personele inzet geweest in verband met de coronacrisis. Er zijn laptops verstrekt aan schoolkinderen uit arme gezinnen en andere kwetsbare personen, maatschappelijke partijen zoals de Voedsel- en kledingbanken zijn ondersteund en er zijn tal van initiatieven ontwikkeld en ondersteund via Omarm Groningen. Daarnaast is in samenwerking met de woningbouwcorporaties de Voorzieningenwijzer gelanceerd en zijn via de Stadspas betaalbare groente- en fruitpakketten verstrekt.

Schuldhelpverlening

We hebben het afgelopen jaar ingezet om een nog adequater schuldhelpverleningsbeleid in te richten zodat we mensen in een zo vroeg mogelijk stadium helpen om daarmee ernstige financiële problemen te voorkomen. In november 2020 is de raad hierover bijgepraat. We zijn continu bezig om onze dienstverlening te verbeteren op basis van innovatie en een meer integrale aanpak van de schuldenproblematiek.

Deelprogramma 1.1: Werk en activering

Bestaanszekerheid en maatschappelijke participatie bereiken we via (betaald) werk. (Betaald) werk draagt in belangrijke mate bij aan persoonlijk geluk. Als gemeente hebben we beperkt invloed op het aanbod van geschikte banen en de werking van de arbeidsmarkt. In programma 2: [Economie en Werkgelegenheid](#) stimuleren we ondernemers en werkgevers om zich te ontwikkelen en te groeien. Op deze wijze stimuleren we de werkgelegenheid. We willen dat iedere inwoner actief is. In loondienst, als (parttime) ondernemer, als vrijwilliger of op een andere manier zoals in een basisbaan. We werken samen met het economisch programma.

In dit deelprogramma Werk en activering richten we ons op inwoners die er niet in slagen op eigen kracht een plek op de arbeidsmarkt te vinden. Dat kan komen door het functioneren van de arbeidsmarkt zelf (beleidsveld 1.1.1: [Regionaal arbeidsmarktbeleid](#)), maar er kunnen ook persoonlijke oorzaken zijn (beleidsvelden:1.1.2: [Werk](#) en 1.1.3: [Maatschappelijke participatie](#)).

Beleidsvelden

- Regionaal arbeidsmarktbeleid
- Werk
- Maatschappelijke participatie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect Indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bijstandsuitkeringen:	9.958	9.950	10.127

1.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid

De doelstellingen in de begroting 2020 waren geënt op een florerende, krappe arbeidsmarkt. We zouden nu eindelijk de kansen gaan pakken voor kwetsbare doelgroepen en de mismatch verkleinen, onder andere via het werkprogramma. De focus hebben we moeten verleggen van opbouwen naar crisisdienstverlening. We vinden het onverminderd belangrijk om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een plek te bieden in het onderhoud van de gemeente en zoeken naast het inzetten van mensen die vallen onder de Wet Sociale Werkvoorziening naar andere vormen.

De afgelopen jaren is de economie sterk gegroeid. Ook voor 2020 hebben we een verdere groei voorzien, maar wel op een iets lager niveau. De noordelijke arbeidsmarkt kenmerkt zich door krapte in bepaalde sectoren en dat zal voorlopig zo blijven. Wij werken met alle arbeidsmarktpartijen aan een *inclusieve arbeidsmarkt*. Als centrumgemeente dragen wij hieraan bij binnen de arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ). We bevorderen de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, waarin zowel het 'leven lang ontwikkelen' en de sluitende aanpak van werkzoekende jongeren centraal staan. Daarnaast investeren we in Praktijkleren. Ons streven is hierbij om de mismatch te verkleinen en bijstandsgerechtigden uit te laten stromen naar werk. Dat vraagt voor een deel van deze groep om intensieve, langdurige begeleiding en voor een deel van de groep gerichte scholing zodat zij aan de slag kunnen in de kansrijke beroepen die beschikbaar zijn. Hoe wij dit doen, leest u hieronder. Een goede werkgevers-werknemersdienstverlening is van cruciaal belang. Perspectief op werk is hier een belangrijke stap in.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal plaatsingen *	530	850	339
Aantal plaatsingen of plekken gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio	842	600	1.011
Aantal gerealiseerde afspraakbanen in de arbeidsmarktregio**	3.424	3.001	3.469

* Dit betreft het aantal plaatsingen op binnengehaalde vacatures door het accountteam.

** Dit betreft het oplopend totaal aantal afspraakbanen conform de regionale doelstelling.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Aandacht voor de tweedeling op de arbeidsmarkt was in 2020 een belangrijk speerpunt. Hierbij zijn duurzame ontwikkeling, scholing en leven lang ontwikkelen kernwoorden. Als centrumgemeente blijft Groningen hierbij sterk inzetten op de regionale samenwerking binnen Werk in Zicht. We investeren in het vormen van regionale maatschappelijke coalities met gemeenten, UWV, scholen, sociale partners en het bedrijfsleven. Om ervoor te zorgen dat (kwetsbare) werkzoekende jongeren, 50-plussers, mensen met een GGZ-achtergrond en statushouders een kans en perspectief op werk krijgen, is regionale samenwerking tussen werkgevers, opleiders en overheden van essentieel belang. Hier bouwden wij in 2020 aan verder.

Voor de plaatsingen gerealiseerd door SROI hadden we in 2020 een lagere doelstelling opgenomen dan in 2019. De belangrijkste reden was de kanteling naar een andere invulling van social return dan via vacatures, stages, etc. en krapte op de arbeidsmarkt.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Voor het versterken van de arbeidsmarktregio hebben we verschillende samenwerkingsverbanden opgezet. Door de coronacrisis is het belangrijker geworden om brede coalities te vormen. Bestuurders in de regio van gemeenten, de Hanzehogeschool, mbo-instellingen, Pro/Vs-scholen, de Rijksuniversiteit

Groningen, sociale partners en het UWV komen bij elkaar om de uitdagingen het hoofd te bieden. Door deze coalities konden we beter anticiperen op de coronacrisis. We hebben gezamenlijk van werk naar werk trajecten ontwikkeld en samen met de ROC's een aanvraag bij [NLeertdoor](#) gedaan voor 46 werkplekken;

- We konden snel over op digitale dienstverlening, bijvoorbeeld via online leren op [kansrijkberoep.nl](#). Daarnaast is een regionale studio ingericht voor webinars, voorlichtingen, arbeidsmarktinformatie en [kansrijktv](#) voor werkzoekenden. Een voorbeeld is de 'horeca overstap special' waar (voormalige) horecamedewerkers informatie krijgen over kansrijke overstapberoepen. De werkgeversdienstverlening is geïntensiveerd om werkgevers zo goed mogelijk door de crisis te loodsen. Hierbij is samengewerkt met economische zaken;
- Het 1000-banenplan kreeg begin 2020 veel aanmeldingen voor scholingstrajecten. Na de eerste lockdown volgde een dip, maar naarmate de aanbieders hun trajecten coronaproof hadden ingericht konden de trajecten worden vervolgd en nieuwe worden gestart. In het kader van het 1000-banen plan is een regionaal team van Jobcoaches opgezet om duurzamere plaatsingen te realiseren;
- Vanuit het samenwerkingsprogramma Perspectief op Werk zijn diverse maatwerktrajecten ontwikkeld, zoals richting de kinderopvang, zorg, ICT en het groen. Dit is later ook inzetbaar voor andere regionale trajecten;
- In voorbereiding op de Wet inburgering (uitgesteld tot 01-01-2022) heeft men regionaal samengewerkt door middel van kennisdeling en een gezamenlijke inkoop van trajecten;
- We zijn aangesloten op het thema economie en arbeid binnen het Nationaal Programma Groningen via de lijn 'werken en leren'. Afgelopen jaar stond in het teken van de planvorming en de aanvraag is inmiddels toegekend;
- Voor social return zijn 1011 plaatsingen gerealiseerd. Meer dan we verwacht hadden. Deels valt dit te verklaren door toename van de doelgroep. Daardoor zijn meer mensen te plaatsen. Deels zijn social returnplekken een redelijke stabiele factor, omdat het gebaseerd is op inkoopcontracten van de gemeenten. Dit werk gaat grotendeels gewoon door en gemeenten hebben contracten zoveel mogelijk laten doorlopen. Dat maakt werken via social return ongevoeliger voor de coronacrisis;
- Ook hebben we samenwerking op het gebied van social return verder verstevigd. Samen met de arbeidsmarktregio's Friesland en Drenthe is de Noordelijke werkwijze verder geharmoniseerd en aangepast met als doel om meer impact te maken en voor opdrachtnemers eenvoudiger.

Conclusie

Het afgelopen jaar heeft de coronacrisis een schok veroorzaakt op de arbeidsmarkt. Dit heeft met name gevolgen voor het aantal plaatsingen. Het was moeilijker om mensen op vacatures te plaatsen, mede vanwege het gestegen aanbod van arbeid op de arbeidsmarkt. We hebben minder vacatures kunnen ophalen, onder andere door sluiting van een aantal relevante sectoren, waardoor we ook minder mensen hebben kunnen plaatsen. In de arbeidsmarktregio zijn juist meer mensen geplaatst in het kader van social return dan verwacht. Het aantal afspraakbanen is na een dip weer net boven het aantal van vorig jaar uitgekomen. Dat is gezien de crisis een mooie prestatie.

Verder heeft de coronacrisis ons gedwongen om prioriteiten te verleggen en dat heeft geleid tot extra initiatieven terwijl andere activiteiten niet doorgingen, zoals het Werkfestival 2.0. We concluderen dat de samenwerking binnen Werk in Zicht de weerbaarheid en wendbaarheid op de arbeidsmarkt versterkt en daar gaan we volop mee door.

1.1.2 Werk

Werk biedt onze inwoners materiële welvaart en economische onafhankelijkheid. Daarmee is werk één van de belangrijkste motoren achter het tegengaan van armoede en schuldenproblematiek. Daarnaast zorgt werk in veel gevallen voor een sociaal netwerk, zinvolle tijdsbesteding en de mogelijkheid tot verdere ontplooiing van talenten. Het draagt bij aan het welzijn en welbevinden van mensen.

Wij bieden iedere werkzoekende passende ondersteuning op weg naar (betaald) werk. Inwoners die niet op eigen kracht betaald werk vinden, ondersteunen we met de mogelijkheden die de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening ons bieden. We onderscheiden de volgende groepen:

- Inwoners waarvan we verwachten dat ze relatief gemakkelijk aan het werk komen. Hen ondersteunen we hoofdzakelijk collectief en digitaal;
- Inwoners die niet op eigen kracht een reguliere baan kunnen vinden of uitoefenen, bieden we individuele begeleiding en helpen we aan (aangepast of begeleid) werk;
- Inwoners die niet in een normaal arbeidsritme kunnen functioneren, begeleiden we naar maatschappelijke deelname of beschut werk (zie beleidsveld 1.1.3: [Maatschappelijke participatie](#));
- Jongeren zonder startkwalificatie leiden we zo veel mogelijk terug naar school (zie ook deelprogramma 3.2: [Voorkomen schooluitval](#)).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal personen dat uitstroomt naar regulier werk	861	1.200	937*
Aantal personen met een uitkering dat parttime inkomsten uit arbeid heeft	325	350	112
Aantal personen dat gedetacheerd is (intern, extern)	610	585	552
Aantal personen dat werkzaam is op een begeleid werken plek	97	90	94

*Peildatum 2-3-2021

Wat wilden we bereiken in 2020?

Door de coronacrisis is de economische situatie drastisch veranderd en hebben we ons beleid en dienstverlening hierop aangepast.

De economie heeft op volle toeren gedraaid en de meeste mensen met de juiste opleiding, netwerk en vaardigheden konden op eigen kracht een baan vinden. De mensen die wel onze ondersteuning nodig hebben, hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. We streefden ernaar om eind 2020 minimaal 1.200 bijstandsgerechtigden uit te laten stromen naar regulier werk. Naast uitstroom naar werk vinden we het belangrijk dat mensen parttime inkomsten uit arbeid (loondienst of ondernemerschap) verwerven. Het kan een eerste stap zijn richting volledige uitstroom. Maar ook als dit niet tot uitstroom leidt, vinden we het belangrijk dat mensen werken als dat kan. Dit leidt bovendien tot een besparing op de uitkeringslasten.

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 zijn mensen niet meer ingestroomd in de SW (Sociale Werkvoorziening). Daarom hadden we verwacht dat het aantal gedetacheerde medewerkers in de SW zou afnemen naar ongeveer 585 eind 2020. We hadden verwacht dat het aantal SW-medewerkers op een begeleid werken plek zou afnemen naar 90. In plaats van een plek op grond van de SW hebben we mensen op een afspraakbaan geplaatst of in een nieuw beschut baan (nieuwe instroom).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben inwoners begeleid naar werk door de inzet van trajecten, scholing en training. Dit jaar zijn dat er minder geweest. Door corona hebben we flexibel moeten bewegen met de mogelijkheden die er

- wel zijn. Daar waar werk in een andere sector voorlopig geen optie was hebben we ingezet op actief houden mensen, (online) opleiden, voorbereidingstrajecten en scholing gericht op kansrijke sectoren;
- We hebben samengewerkt met werkgevers, uitzendbureaus en opleiders in innovatieve trajecten en samenwerkingsverbanden gericht op uitstroom naar werk in de ICT, Zorg & Welzijn en Bouw & Techniek;
 - Bij sectoren die het moeilijk hebben zoals horeca, handel en schoonmaak hebben we ingezet op het onderhouden van netwerken en verstevigen van verbinding met het onderwijs;
 - De fysieke banenmarkten zijn niet doorgedaan. Daarom hebben we diverse online banenmarkten, webinars en meet&greet georganiseerd voor werkgevers en werkzoekenden. Ook zijn we begonnen met [kansrijkTV](#) gericht op de horeca met info over overstapmogelijkheden naar andere beroepen die goed aansluiten. Uitbreiding naar andere branches staat gepland;
 - Via het ontwikkelhuis hebben wij onze dienstverlening aangepast door beter passende trajecten en een effectievere digitale ondersteuning (matchingsysteem);
 - Ondernemen met Impact ging verder met het uitvoeren van de 6 actielijnen. We hebben ingespeeld op wat mogelijk is door online activiteiten en bijeenkomsten te organiseren;
 - We hebben nieuwe trajecten ontwikkeld. Zoals een opleidingstraject voor het werken in de online marketing en een traject waarin werkzoekenden ondersteund worden in het vinden van een baan via het voeren van netwerkgesprekken;
 - We zijn gestart met de basisbaan. Eind 2020 hebben 23 inwoners een basisbaan gekregen. De basisbaan is voor mensen waarbij uitstroom naar regulier werk niet haalbaar is;
 - We hebben inwoners gestimuleerd om parttime te gaan werken. Door de beperkende maatregelen is dat echter minder gelukt;
 - Vanuit het Rijk zijn verschillende noodmaatregelen in het leven geroepen om mensen te helpen door de crisis te komen. Zo hebben we uitvoering gegeven aan de TOZO;
 - Het *werkprogramma* hebben we aangepast aan de nieuwe werkelijkheid met corona en gericht om de in- door en uitstroom te bevorderen:
 1. Inwoners vanuit werk of scholing zo snel mogelijk naar werk te begeleiden, gericht op preventie van werkloosheid door tijdige om-her en bijscholing, switchen van sector, mensen die nog niet zo ver zijn ontvangen begeleiding naar werk of participatie. Extra inzet hebben we gepleegd op inwoners die hun baan verloren of als ZZP'er inkomsten kwijt zijn geraakt, bijvoorbeeld via de TOZO maar ook door mogelijkheden te onderzoeken naar een baan in loondienst;
 2. Samenwerking UWV intensiveren, vanuit de gemeente sneller betrokken bij het UWV proces met nadruk op preventie van de instroom en een grotere focus op jongeren.
 3. Pilot-Oost hebben we ondanks de beperkingen voortgezet. Hier werken we toe naar 1 coach en daarmee een ontschotter dienstverlening. We hebben iedereen opgepakt en afspraken vastgelegd in een integraal plan;
 4. Vanuit het werkprogramma is een Taskforce Bouwen aan Partnerschap ingericht om werkgevers te helpen tijdens de coronacrisis. Het is een samenwerking tussen het Werkprogramma, EZ, Werk in Zicht en UWV om in gesprek te blijven met werkgevers en branches over innovatie, krimp, groei (om-)scholing van personeel, en oplossingen op korte en middellange termijn;
 5. We hebben voor een uitstroompremie op werk gezorgd voor mensen die langdurig werkloos zijn en de stap naar werk willen maken;
 - Het Belevingscentrum Groningen is voor werkzoekenden die daar 3d beleving krijgen van zijn/haar vaardigheden waardoor mensen een beter beeld krijgen van de arbeidsmarkt en de mogelijkheden voor scholing en werk. House of Skills is een digitaal onderdeel van het centrum en gericht op competentie gericht werken, zie ook beleidsveld 2.2.3: [Aansluiting vraag en aanbod van werk bevorderen](#);
 - Ondanks onze inspanningen is het aantal detacheringen in de SW teruggelopen. Dit werd veroorzaakt door natuurlijke uitstroom maar ook door een terugval van het aantal detacheringen naar het beschutte werkbedrijf. Ook de beperkende coronamaatregelen zijn hier van invloed op geweest. Door de sluiting van bedrijven als gevolg van de lockdown en de 1,5 meter maatregelen hebben bedrijven minder

gebruik gemaakt van detacheringen. Dit heeft geleid tot onzekerheden op de arbeidsmarkt voor deze groep gedetacheerden. Het aantal personen dat op een begeleid werken plek zit is nagenoeg volgens planning verlopen.

Conclusie

De coronapandemie heeft direct gevolgen gehad voor de uitstroom uit de bijstand. We hebben minder uitstroom gerealiseerd dan de 1.200 die we hadden geprognosticeerd. In 2020 stroomden 937 inwoners uit de bijstand naar regulier werk. Dit is meer dan het jaar daarvoor, omdat de mensen die nieuw zijn ingestroomd over het algemeen makkelijker bemiddelbaar waren.

Inwoners met een opleiding en werkervaring zijn over het algemeen in staat om zelf hun weg uit de uitkering naar werk te vinden. Het probleem was vooral het gebrek aan werk in bepaalde sectoren. We hebben ingezet op snelle(re) interventies voor deze groep waaronder de preventie van instroom, door de samenwerking met het UWV te intensiveren, de mogelijkheden van werk in andere sectoren en scholing te benadrukken en te zorgen voor een goede informatievoorziening. Tevens hebben we, meer dan in voorgaande jaren, te maken gehad met kandidaten die kansen hebben laten liggen. In sommige gevallen sloot de functie niet goed aan of was het salaris (minimumloon) een reden.

Een groot deel van onze groep bijstandsgerechtigden heeft een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep heeft langer en meer begeleiding nodig. Voor deze groep hebben we instrumenten en bieden we ondersteuning. Voor personen waarbij uitstroom naar werk nog een stap te ver was, hebben we gekeken naar wat wel mogelijk was bijvoorbeeld als vrijwilliger of andere vormen van activiteiten of parttime werk. Naast volledige uitstroom naar werk hebben we 112 mensen geactiveerd richting parttime werk. Waar een voorschakel- of opleidingstraject ingezet kon worden, werd dit ingezet. We hebben gekeken naar een optimale vorm van participatie waarbij werk of terug naar school mogelijk was. Ook hebben we gezien dat jobcoaching goed werkt. Door corona is het aantal SW detacheringen iets teruggelopen.

1.1.3 Maatschappelijke participatie

Inwoners die niet (betaald) kunnen werken, maar die wel iets willen doen, helpen we een handje. Meedoen is goed voor henzelf, ze nemen verantwoordelijkheden op zich en werken - al dan niet op vrijwillige basis - samen met anderen. Ook de samenleving kan hun inzet goed gebruiken. Iedere inwoner heeft talenten: we willen hen ondersteunen om die op de goede plek in te zetten, eenieder naar zijn mogelijkheden. Soms is dat een dagbesteding of vrijwilligerswerk dat voldoening geeft. Voor inwoners met een beperking kan dat een beschutte werkplek zijn en voor weer anderen kan het een eerste stap zijn in de richting van de arbeidsmarkt.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal mensen dat actief is op een P-baan.	437	*_	_*
Aantal beschutte werkplekken oud (SW).	449	425	423
Aantal beschutte werkplekken nieuw (P-wet).	90	118	97

* Afgesproken is niet te sturen op het aantal P-banen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Meedoen

We vinden het belangrijk dat onze inwoners participeren en dat iedereen mee kan doen. In 2020 hebben we onze inzet op de positieve benadering van mensen in de bijstand gecontinueerd. Dit hebben we gedaan op een aangepaste manier volgens de regels van de RIVM.

De medewerkers van Werk en Participatie zijn actief in de wijk en sluiten aan bij de WIJ-teams, onder meer ter ondersteuning van de professionals die minder bekend zijn met de Participatiewet. Door de coronapandemie hebben we dit gedaan binnen de mogelijkheden die er waren. We continueren Kansen in Kaart (KIK) en bleven via de coaches meedoen en de WIJ-teams inzetten op activering van mensen uit de bijstand. De begeleiding richting werk en participatie in Ten Boer is onderdeel van het Doorbraakproject. We zijn verder gegaan met de doorontwikkeling van de Participatiebaan en KIK.

Naast Wmo dienstverlening hebben onze inwoners via het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) ondersteuning kunnen ontvangen bij sociale activering op grond van de Participatiewet. In 2020 zijn we hiermee verder gegaan.

Beschut werk

In 2020 hebben we de transitie van Lederz doorgezet en hebben we de aansluiting gezocht bij de ambities voor het sociale domein uit het coalitieakkoord. De transitie van Lederz is ook van invloed op de interne organisatie. We hebben ons gericht op het behalen van de opgelegde taakstelling van het Rijk voor nieuw beschut. In 2020 zijn we verder gegaan met het uitwerken van de plannen voor de herhuisvesting van Lederz.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#);

Meedoen

- Via de gebiedsgerichte aanpak (waar Haren en Ten Boer onderdeel van zijn) hebben de coaches Meedoen en de WIJ-teams vooral ingezet op het onderhouden van contacten met mensen zodat ze de crisis kunnen doorkomen en hun ontwikkeling kunnen vasthouden. Door de coronamaatregelen is het begeleiden naar vrijwilligerswerk of sociale activering op een 2e plan komen te staan;
- Onze ambitie voor Kansen in Kaart hebben we dit jaar door de beperkende maatregelen niet allemaal fysiek gerealiseerd. Daarom hebben we telefonisch contact gehouden met mensen en later weer fysiek als het mogelijk was. Mensen die we niet konden bereiken, hebben een brief ontvangen om contact met ons te zoeken, waar we veel positieve reacties op hebben ontvangen. Door corona zijn we op een nieuwe manier verder gegaan met onze ambitie om gesprekken te voeren over werk of activering waarmee we het contact met mensen herstellen. Door de beperkingen hebben we dit jaar echter minder contacten kunnen leggen;
- We zijn verder gegaan met de doorontwikkeling van de participatiebaan. Betrokken organisaties hebben we via een webinar geïnformeerd over de herijking. Verder hebben we ingezet om de continuïteit van de deelnemers zo veel mogelijk te waarborgen door bijvoorbeeld werkplekken veilig te maken of daar waar mogelijk contracten door te laten lopen. Dit heeft echter niet voorkomen dat het aantal plaatsingen het afgelopen jaar is teruggelopen naar 312 (eind 2020). Een campagne om nieuwe mensen voor de P-baan te werven hebben we uitgesteld totdat de maatregelen weer wat ruimte geven. Wel hebben we via social media en de bijsluiter info gedeeld;
- We hebben vooral ingezet om binnen sociale activering vast te houden wat we hebben en we hebben ingespeeld op het aanbod van het GON. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van de coaches voor een betere aansluiting tussen wat mensen kunnen en wat mogelijk is;

- We hebben het mogelijk gemaakt om trajecten en scholing thuis te kunnen continueren door computers in bruikleen beschikbaar te stellen daar waar dit nodig was;
- We hebben uitvoering gegeven aan het Doorbraakproject Ten Boer door volgens de doorbraakmethode te werken. Dit heeft geleid tot maatwerkoplossingen. We blijven leren van de ervaringen. Het doorbraak/stapelingsproject hebben we organisatorisch samengevoegd.

Beschut werk

- Ondanks corona zijn we doorggegaan met het aanbieden van ontwikkeltrajecten binnen het instroomportaal. We hebben goede resultaten behaald met deelnemers die via het GON zijn ingestroomd waardoor we deze samenwerking met het GON voort hebben gezet. Over het instroomportaal wordt de raad separaat geïnformeerd;
- We hebben 7 extern beschutte werkplekken gerealiseerd;
- We hebben uitvoering gegeven aan de visie die begin 2020 door de raad is vastgesteld. Dit is tot uitdrukking gekomen in de verdere verbreding van werksoorten en de het afsluiten van twee samenwerkingsconvenanten;
- Door onze deelname aan Ondernemen met Impact Noord, het platform voor sociale ondernemingen, hebben we een opdracht binnengehaald;
- De raad heeft besloten om verder te gaan met de nieuwbouw voor Iederz.

Conclusie

Meedoen

Door corona hebben we met name ingezet op het onderhouden van contacten en het opvangen van signalen zodat we voortijdig konden ingrijpen. Deze contacten met mensen was al een hele opgave maar ook heel nuttig en welkom. Daar waar mogelijkheden waren binnen de anderhalve meter-samenleving hebben mensen een vervolgstap gemaakt naar vrijwilligerswerk, sociale activering of een P-baan. Door de beperkende coronamaatregelen en het feit dat we te maken hebben met een kwetsbare doelgroep, hebben minder mensen een volgende stap kunnen zetten.

Beschut werk

Eind 2020 was er sprake van 423 (oud) SW in plaats van 425, twee personen minder dan volgens het uitstroommodel kon worden verwacht. Het quotum nieuw beschut 2020, op basis van de ministeriële regeling, was vastgesteld op 119. In de VGR II (2020) hebben we dit aantal naar beneden bijgesteld (105). Eind december 2020 was er sprake van 97 personen met een arbeidscontract nieuw beschut. Gedurende 2020 zijn er 20 personen met een indicatie voor nieuw beschut ingestroomd en zijn 13 hiervan weer uitgestroomd. De relatief lage instroom wordt mede veroorzaakt door corona. Op 30 maart 2020 hebben we het Iederz-bedrijf gesloten. Na 6 weken zijn we weer gefaseerd opgestart. Na de zomervakantie was er pas weer sprake van een volledige bezetting, met uitzondering van de locatie 'Van der Hoopstraat'. Daar zijn we vanwege de 1,5 meter maatregel in combinatie met de beperkte ruimte, lange tijd genooddaakt geweest om circa 50 medewerkers in shifts te laten werken. Los van de sluiting en gefaseerde opstart, hebben we het afgelopen jaar ook regelmatig productielijnen moeten stopzetten vanwege Corona-besmettingen. De instroom van medewerkers met een indicatie nieuw beschut is bovendien belemmerd door dat de zogenoemde toevoerkanalen dicht zaten (opleidingsinstituten, keukentafelgesprekken et cetera). De oorzaken van de relatief hoge uitstroom uit nieuw beschut gaan we onderzoeken en hierop acteren als het binnen de mogelijkheden ligt.

Deelprogramma 1.2: Inkomen en armoedeverlichting

Voortdurende financiële zorgen vormen een belemmering bij het deelnemen aan de samenleving. Met het deelprogramma Inkomen en armoedeverlichting beoogden we deze belemmeringen voor de doelgroepen weg te nemen. Dat wilden we doen via het verstrekken van uitkeringen (Participatiewet, IOAW -

Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers-, IOAZ - Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen-, Bbz- Besluit bijstandverlening zelfstandigen-, BUIG -Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten-) en met (financiële) ondersteuning via ons armoede- en minimabeleid. Aan inwoners van de gemeente met problematische schulden wilden we schuldhelpverlening bieden.

Beleidsvelden

- Uitkeringen
- Armoede- en minimabeleid
- Handhaving
- Schuldhelpverlening

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bijstandsuitkeringen	9.958	9.950	10.127
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (veel) moeite te hebben met het rondkomen van het huishoudinkomen	-	-	9%

1.2.1 Uitkeringen

We verstrekken uitkeringen op grond van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en de Bbz aan inwoners die er recht op hebben. Dat doen we tijdig en correct. We willen dat iedereen die er recht op heeft tijdig een uitkering ontvangt. Hiervoor geldt een wettelijke termijn van 8 weken. Als norm voor rechtmatigheid geldt landelijk een foutpercentage van maximaal 1%.

Om daar waar nodig inwoners een laagdrempelige ingang te bieden, kunnen zij bij het WIJ-team met de voorbereiding van de uitkeringsaanvraag worden geholpen. We informeren betrokkenen actief en duidelijk over de regels en voorwaarden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% uitkeringsaanvragen (BUIG) dat binnen 8 weken is afgehandeld	94%	100%	96%
Foutpercentage verstrekte uitkeringen (BUIG)	<1%	<1%	0%

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen 100% van de uitkeringsaanvragen afhandelen binnen 8 weken. Als norm voor de rechtmatigheid volgen we de landelijke norm van een maximaal foutpercentage van 1%. Overschrijding van deze norm leidt tot financiële risico's voor de gemeente. We verwachtten in 2020 een lichte toename van het aantal uitkeringen. Hiermee volgden we de voorspellingen van het Rijk. Deze verwachting van het Rijk leek bijzonder gezien de huidige stand van de conjunctuur. Een aantal ontwikkelingen heeft een opwaarts effect op het aantal uitkeringen. Het beperken van de WW-duur heeft ertoe geleid dat de maximale WW-duur eerder wordt bereikt. Een deel van deze mensen ontvang na deze periode een bijstandsuitkering. Gelijk met de invoering van de Participatiewet, is de toegang tot de SW gestopt en is de Wajong alleen nog maar toegankelijk voor volledig

en duurzaam arbeidsongeschikte jongeren. Ingrepen in de WW en de invoering van de Participatie leiden in 2020 tot een toename van ruim 10 duizend uitkeringen in Nederland. Door de verhoging van de AOW leeftijd neemt het aantal mensen met een bijstandsuitkering verder toe. In het recente verleden heeft de verhoogde asielinstream tot een sterke toename van het aantal uitkeringen geleid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Zie ook paragraaf1: [Integraal gebiedsgericht werken](#);
- Er is geïnvesteerd in verbreding van kennis en constante aandacht in de aansturing voor het snel en goed afhandelen van aanvragen;
- Digitalisering heeft het proces eenvoudiger gemaakt, voor de uitvoering en voor onze inwoners;
- Door de coronacrisis vinden gesprekken nu vaker telefonisch plaats, waardoor het makkelijker te organiseren is. Ook verkort dit de afhandelingstermijn.

Conclusie

Met extra aandacht en sturing hebben we ervoor gezorgd dat het aantal aanvragen voor algemene bijstand dat wordt afgehandeld binnen 8 weken in 2020 opnieuw is gestegen.

1.2.2 Armoede- en minimabeleid

In 2020 zijn we van start gegaan met de uitrol van het ontwikkelplan *Toekomst met perspectief*. De ambitie van het college is om generatiearmoede te doorbreken en ervoor te zorgen dat Groningen in 2030 boven het gemiddelde zit van vergelijkbare gemeenten daar waar het gaat om bewoners (en vooral kinderen) in armoede. Werkende weg zoeken we nieuwe wegen en gaan resultaten en effecten nauwlettend volgen.

Met het nieuwe beleid richten we ons met name op kinderen en gezinnen in armoede, omdat we de generatiearmoede willen doorbreken. Voor een bredere doelgroep blijven minimaregelingen zoals de bijzondere bijstand en individuele inkomensvoetstuk in stand. We bezuinigen niet op het totale budget voor armoede- en minimabeleid. We beoordelen bestaande en nieuwe initiatieven scherper op hun bijdrage aan de doelen, hun toegevoegde waarde en hun effectiviteit.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	Stabiel	Stabiel	Daling
Waarvan in het kader van de witgoedregeling	Stabiel	Stabiel	Lichte stijging
Aantal verstrekte individuele inkomensvoetstukken (Voorheen langdurigheidstoelagen)	Stijging	Stijging	Zeer lichte stijging
Aantal gehonoreerde vergoedingen ouderbijdrage schoolfonds (schooljaar)	Stabiel	Stabiel	Daling
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van één of meer inkomensregelingen*	Stabiel	Stabiel	Stabiel
Aantal deelnemers collectieve zorgverzekering	Lichte stijging	Stabiel	Daling
Aantal ondersteuningscontacten dat tot stand komt binnen de projecten/overige activiteiten van het armoedebeleid**	Lichte stijging	Stijging	Stabiel

**Onder inkomensregelingen verstaan we: bijzondere bijstand (inclusief duurzame gebruiksgoederen), vergoeding ouderbijdrage schoolfonds en individuele inkomensvoetstuk.*

***Het aantal ondersteuningscontacten als indicator heeft betrekking op de verstrekkingen en contacten met het Kindpakket, serviceteam, minimaloket en eenmalige verstrekkingen ten behoeve van gezinnen via de Stadspas. Deze verstrekkingen verschillen per jaar en geven dus geen goed beeld van de ondersteuningscontacten. Binnen het nieuwe armoedebeleid Toekomst met perspectief zijn nieuwe indicatoren opgesteld die beter weergeven wat het daadwerkelijke effect van onze inspanningen is.*

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 starten we met het nieuwe beleid. Bestaande en nieuwe voorzieningen zullen worden getoetst aan de hand van het nieuwe wegingskader. We werken ook indicatoren en manieren van meten verder uit, zowel via cijfers als via 'storytelling'. Met inkomenscijfers van het Centraal bureau voor de statistiek willen we het niet-bereik (vooral onder werkenden) verder kunnen terugdringen. Een ontwikkelteam (#TeamPerspectief) bestaande uit medewerkers van de gemeente, de Rijksuniversiteit Groningen en ervaringsdeskundigen pakken daadkrachtig beleidsaspecten op daar waar regels of werkwijzen belemmerend werken. We zetten ook landelijke lobby in om beknellende regels aan te pakken. We gaan door met specifieke armoedeprojecten in wijken als Beijum en Selwerd, maar sluiten ook aan bij integrale projecten, zoals de aanpak van probleemgezinnen die veel zorg vragen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er wordt nu ervaringsdeskundigheid betaald ingezet bij DMO, de GKB en WIJ Groningen;
- De met het armoedebudget ingekochte voorzieningen zijn getoetst aan het nieuwe wegingskader dat voorzieningen herkent die echt bijdragen aan het doorbreken van generatiearmoede;
- Contacten met kennisinstellingen en de provincie zijn gelegd of versterkt en we doen mee, als onderdeel van een groter consortium, met een meerjarig onderzoek naar succesvolle interventies onder de paraplu van de Nationale Wetenschapsagenda;
- Bij verschillende kadernota's die in 2020 zijn opgesteld is *Toekomst met perspectief* actief betrokken, zoals de sport- en cultuurnota's, de voedselagenda, Kansrijke Start en Positief Opgroeien;
- Met Omarm Groningen hebben we een start gemaakt met het betrekken van maatschappelijk betrokken ondernemers en partijen bij armoede. Er zijn 40 matches gemaakt;
- We hebben andere invulling dan gebruikelijk gegeven aan de Stadspas. Zo konden pashouders goedkoop groente en fruitpakketten kopen en in december zijn er cadeaupassen verstrekt aan gezinnen.

Conclusie

De missie van *Toekomst met perspectief* is er een van de lange adem. We hebben in 2020 duidelijke eerste stappen gezet om de missie te realiseren. In 2021 gaan we verder met het uitrollen van de perspectieflijnen.

1.2.3 Handhaving

We willen dat uitkeringen terecht komen bij mensen die er recht op hebben. Hiervoor volgen wij zorgvuldige intake-procedures. Verder informeren we onze klanten actief en begrijpelijk over de regels, voorwaarden en sancties. Vanuit het oogpunt van vertrouwen in onze inwoners controleren we gericht. Dit draagt bij aan een zo efficiënt en effectief mogelijke bijstandsverstrekking.

Maar handhaving draagt ook bij aan:

- Het signaleren van problemen bij inwoners, zoals schuldenproblematiek;
- De solidariteit voor het sociale zekerheidsstelsel;
- De beheersing van de uitkeringsgelden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal beëindigde uitkeringen (controle aan de achterkant)	205	Constant ten opzichte van 2019	136
% toegekende aanvragen (controle aan de poort)	58%	<63%	57%
Aantal opgelegde boetes	166	Daling	158

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden een maximale naleving en nalevingsbereidheid van wetten en regels. In 2020 verwachtten we ongeveer een gelijk aantal uitkeringen te beëindigen wegens fraude als en minder P-wet-boetes op te leggen dan in 2019.

We verwachtten dat het percentage toegekende uitkeringsaanvragen in 2020 lager is dan 63%. Als we in het kader van een handhavingsonderzoek constateerden dat er (mogelijk) sprake is van een zorgbehoefte, deelden we dat signaal met het WIJ-team en stemden we vervolgstappen met hen af. Ook beëindigden we uitkeringen niet direct, maar informeerden we eerst of de klant bij een WIJ-team bekend was. We stemden wat dat betreft onze handhavingstijl af op de specifieke achtergronden en verwachtingen van de uitkeringsgerechtigde. Inzet van Handhaving is steeds meer gericht op ondersteuning van het primair proces. Op die manier denken we de fraude-alertheid zodanig te vergroten dat ook daar fraude eerder gedetecteerd zou worden en uitkeringen bij onregelmatigheden in het regulier proces aangepast dan wel beëindigd worden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De coronacrisis heeft invloed gehad op de uitvoering van handhavende werkzaamheden (zoals geen of beperkte huisbezoeken), waardoor achterstand is ontstaan. In 2021 zal worden bezien op welke wijze hiervoor een inhaalslag gemaakt kan worden;
- We controleren aan de poort;
- Aandacht voor fraude-alertheid in het primair proces;
- We geven voorlichting over regels en sancties;
- Deelname en uitvoeren van adressencontroles in verband met Landelijke Aanpak Adreskwaliteit; de coronacrisis was hierin een belemmerende factor;
- Informatie gestuurd handhaven; betreft een pilot in samenwerking met afdeling Onderzoek, Informatie & Statistiek om met interne en externe gegevensbronnen gekwalificeerde fraudesignalen te genereren met een hoge hit-ratio. Doel is met dit voorspellend model zowel de instroom te beperken als in het proces efficiënt fraude te detecteren.

Conclusie

- Het aantal beëindigde uitkeringen is gedaald. Door de coronacrisis is het vanaf maart 2020 bijvoorbeeld niet meer mogelijk geweest om op huisbezoek te gaan om de woonsituatie te beoordelen. Hierdoor kon het recht op uitkering in een aantal gevallen niet worden vastgesteld. In geval van twijfel werd de uitkering toch verstrekt en werden uitkeringen niet beëindigd;
- Het percentage toegekende aanvragen is gedaald van 58% naar 57%;
- Het aantal opgelegde boetes P-wet en Inburgeraars is gedaald;
- In samenspraak met WIJ en overige partners continueren wij vaker uitkeringen omwille van een sociaal belang en/of vanuit een belang voor de openbare orde of veiligheid.

1.2.4 Schuldhulpverlening

Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief. Via de Groningse Kredietbank (GKB) bieden we alomvattende schuldhulpverlening: we zoeken naar een oplossing voor de financiële problemen en tegelijk

pakken we de oorzaken aan. Ook proberen we te voorkomen dat er (opnieuw) schulden ontstaan door vroegsignalering in het kader van de nieuwe wet op schuldhulpverlening, preventie en nazorg. We werken intensief samen met de WIJ-teams, maatschappelijke partners en relevante schuldeisers.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	2.695	2.000	2.487
Aantal inschrijvingen schuldregeling	481	500	416
Aantal burgers in budgetbeheer	2.964	2.950	3.264
Aantal burgers in beschermingsbewind	1.049	1.200	1.184
Aantal aanvragen sociale kredieten	488	400	635
% geslaagde minnelijke regelingen	78%	66%	84%

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden schuldhulpverlening bieden aan degenen die dat nodig hadden. We wilden (problematische) schuldsituaties van inwoners stabiliseren en waar mogelijk oplossen. Daarnaast richtten we ons op vroegsignalering en preventie: voorkomen van (problematische) schulden bij burgers en het bevorderen van hun financiële zelfredzaamheid. We wilden als gemeente voorop blijven lopen met onze integrale aanpak van schuldhulpverlening (waaronder de euro-coaching van jongeren met (dreigende) schulden) en preventie. We gingen door met innovatieve aanpakken van schuldhulpverlening en zochten daarbij de grenzen van wet- en regelgeving op zodat we mensen meer perspectief konden bieden. We probeerden het slagingspercentage minnelijke schuldregelingen dat in 2019 boven het landelijk gemiddelde lag, minimaal te evenaren. Onze kwaliteit van dienstverlening wilden we borgen door te voldoen aan de door de branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) gestelde eisen. We wilden de samenwerking met de WIJ-teams uitbreiden. We kozen er voor om het beschermingsbewind bij inwoners die dat nodig hebben zoveel mogelijk als gemeente zelf uit te voeren. De inwoners van Ten Boer werden al bediend door de GKB en vanaf 2020 wilden we ook de inwoners van Haren schuldhulpverlening van de GKB bieden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Uitvoeren van schuldhulpverlening (budgetbeheer, -coaching en schuldregeling). De GKB heeft inwoners met financiële problemen geholpen met gerichte informatie, advies, bemiddeling, cursus of crisisinterventie en indien inwoners werden geïndiceerd voor een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet), budgetbeheer, duurzame financiële dienstverlening, budget-coaching of beschermingsbewind dan werden ze doorgeleid naar de backoffice van de GKB. De inwoners van Ten Boer werden al bediend door de GKB en vanaf 2020 ontvingen ook de inwoners van Haren schuldhulpverlening van de GKB;
- Ondersteunen van jongeren met (dreigende) schulden door de inzet van euro-coaches. Voor jongeren van 18 - 25 jaar met schulden hebben we de euro-coach-aanpak ingezet. We hebben 405 nieuwe aanmeldingen en 1.084 budgetgesprekken met jongeren gevoerd. Eind 2020 liepen 298 budgetbeheertrajecten voor jongeren via de euro-coaches;
- Organiseren van preventie-activiteiten samen met scholen, vrijwilligers, relevante schuldeisers en maatschappelijke instellingen. We poogden schulden bij inwoners te voorkomen en hun financiële vaardigheid te bevorderen. We zochten daarbij de samenwerking met scholen, vrijwilligers, maatschappelijke en hulpinstellingen, maar ook met schuldeisers zoals deurwaarders en

woningcorporaties. We hebben veel aandacht geschonken aan financiële educatie in het onderwijs (in brede zin: van basis- tot universitair onderwijs). Door onder andere (tijdelijke) sluiting van scholen in verband met corona konden we minder activiteiten ondernemen dan we van plan waren;

- Ontwikkelen van vroeg-signaleringsmethodieken. Medio 2020 zijn we gestart met het project Eerste hulp bij geldzaken. Hierbij kreeg de gemeente signalen van betalingsachterstanden van lokale en landelijke vaste lasten partijen, waarna we inwoners pro-actief konden benaderen met een hulpaanbod. Samen met de woningcorporaties zetten we de Voorzieningenwijzer in. Ook werd in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van de noodstopprocedure van het CJIB. Eind 2020 zijn we aangesloten bij het Landelijk convenant vroegsignalering en hebben we ons voorbereid op de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering;
- Met schuldhulpverlening aansluiten bij de wijkgerichte aanpak. We sloten zoveel mogelijk aan bij de wijkgerichte aanpak bij ons aanbod van producten als informatie, advies, vroeg signalering en preventie-activiteiten. De consultants van de GKB werkten samen met én in de WIJ-teams, onder andere door middel van fysieke aanwezigheid in de wijk en vaste contactpersonen. Hierdoor zochten burgers eerder schuldhulp. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#);
- Intensiveren van de samenwerking tussen de GKB en de WIJ-teams. Door (tijdelijke) sluiting van WIJ-locaties in verband met corona werd de fysieke inzet in de WIJ-teams gehinderd, maar werd wel digitaal zo goed mogelijk samengewerkt bij de hulp aan inwoners in financiële problemen. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#);
- Ontwikkelen van innovatieve aanpakken schuldhulpverlening en werken met individuele maatwerkplannen. We hebben een vervolg gegeven aan de werkwijze innovatieve schuldhulpverlening. We bekeken samen met de burger met schuldproblemen hoe deze (al dan niet met behulp van zijn sociale netwerk) greep kon krijgen op het eigen leven. Het ging er daarbij om dat het nemen van initiatief door de burger (gedragsverandering) moest lonen, ook op de korte termijn. Voorop stond het handelen vanuit het eigen maatwerkplan van de burger. We richtten ons in de aanpak met name op jongeren en gezinnen met kinderen;
- Beschermingsbewind zoveel mogelijk door de gemeente zelf uitvoeren. We boden (conform het in 2018 vastgestelde beleid) het beschermingsbewind door de gemeente Groningen kosteloos aan onze inwoners met een minimuminkomen. Als gemeentelijke bewindvoerder boden we de vereiste kwaliteit voor beschermingsbewind, waarbij we bovendien gebruik konden maken van een integraal aanbod van (schuldhulp)ondersteuning. Hierdoor konden we tijdig de noodzaak van beschermingsbewind (her)beoordelen en bij inwoners die ondersteuning nodig hebben het best passende instrument inzetten.

Conclusie

De vraag naar schuldhulpverlening was in 2020 groot. Het aantal meldingen voor schuldhulpverlening was in 2020 echter wel minder dan in 2019. In verband met corona en inkomensondersteunende voorzieningen van het rijk meldden zich waarschijnlijk minder inwoners voor schuldhulp. De schuldienstverlening werd bemoeilijkt door de coronamaatregelen en was bewerkelijker, maar ging zo goed mogelijk door. Er was een groot deel van 2020 geen dagelijks inlooppreekuur, maar inwoners konden voor gesprekken wel terecht op het Harm Buitenplein. De fysieke aanwezigheid van GKB-consultanten in de WIJ-teams werd tijdelijk gehinderd door de sluiting van WIJ-locaties. Daar staat tegenover dat we in het project vroeg signalering sneller inwoners met betalingsachterstanden bereikten. Ook jongeren bleken ons in coronatijd goed te kunnen vinden. Het aantal inschrijvingen voor een schuldregeling was in 2020 iets lager dan verwacht. Het percentage geslaagde minnelijke schuldregelingen lag onder meer door de inzet op saneringskredieten boven het landelijk gemiddelde en zelfs boven het percentage van 2019. Indien de minnelijke schuldregeling niet mogelijk bleek, volgde in nagenoeg alle gevallen succesvolle toelating tot de wettelijk schuldsanering. Het aantal budgetbeheertrajecten is aanmerkelijk toegenomen ten opzichte van 2019 en ook het aantal burgers in beschermingsbewind is door ons nieuwe beleid volgens de verwachting toegenomen. Bovendien zijn reeds

voor tientallen burgers aanvragen beschermingsbewind bij de rechtbank ingediend. Door een innovatieve aanpak en door te werken met individuele maatwerkplannen konden we voor tientallen inwoners (juridische) belemmeringen wegnemen en in het kader van de reguliere dienstverlening onmogelijk geachte schuldhulptrajecten inzetten. Het aantal aanvragen sociale kredieten (waar onder saneringskredieten) is vergeleken met vorig jaar ten slotte ook toegenomen. De druk op de schuldhulpverlening was groot en zal naar verwachting de komende tijd toenemen in verband met de gevolgen van de coronacrisis (toename aanmeldingen voor schuldhulp en dienstverlening aan nieuwe doelgroepen als ZZP'ers) en de verdere implementatie van de nieuwe wettelijke taak vroeg signalering.

Bijdrage verbonden partijen

Thermiek BV	
Relevante beleidsinformatie	Het doel is re-integratie van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt of arbeidsbeperking door een arbeidscontract. De werknemers worden gedetacheerd in de markt- en overheidssector. De doelgroep betreft mensen die voorheen vielen onder de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Participatiewet.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting WeerWerk Groningen	
Relevante beleidsinformatie	Het doel is het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen die onder de doelgroep van de WWB vielen. Deze zogeheten 'gesubsidieerde arbeid' is inmiddels afgebouwd (raadsbesluit 30 november 2011). Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. Nadat deze persoon bij een andere organisatie in dienst is getreden zal de stichting worden opgeheven (naar verwachting in 2021).
Beleidsrisico	Geen.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie Paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
01.1 Werk en activering	68.681	74.373	66.971	7.402
01.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid	8.566	8.599	6.295	2.304
01.1.2 Werk	42.495	46.186	43.082	3.104
01.1.3 Maatschappelijke participatie	17.620	19.588	17.594	1.994
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	200.148	227.043	230.621	-3.578
01.2.1 Uitkeringen	175.101	201.961	205.676	-3.716
01.2.2 Armoede- en minimabeleid	17.864	16.865	16.849	16
01.2.3 Handhaving	1.530	1.530	1.232	298
01.2.4 Schuldhulpverlening	5.653	6.687	6.863	-176
Totaal Lasten	268.828	301.416	297.592	3.824
Baten				

01.1 Werk en activering	17.477	11.554	12.574	1.019
01.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid	8.525	2.367	3.777	1.410
01.1.2 Werk	4.425	6.801	6.472	-329
01.1.3 Maatschappelijke participatie	4.528	2.386	2.325	-61
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	157.415	183.473	190.533	7.059
01.2.1 Uitkeringen	156.202	182.260	189.233	6.972
01.2.2 Armoede- en minimabeleid	396	396	359	-37
01.2.3 Handhaving	67	67	45	-22
01.2.4 Schuldhulpverlening	750	750	895	146
Totaal Baten	174.892	195.028	203.106	8.079
Totaal Saldo voor bestemming	93.936	106.388	94.486	11.902
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	1.000	1.000	0
Totaal onttrekkingen	0	890	890	0
Totaal saldo na bestemming	93.936	106.498	94.596	11.902

Financiële toelichting

1.1 Werk en activering	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	7.402	1.019	8.421

Resultaat sociale werkvoorziening (V 2,2 miljoen euro)

We realiseren per saldo een voordeel op het resultaat sociale werkvoorziening (SW) van 2,2 miljoen euro. Dit resultaat bestaat uit een subsidiecomponent SW, een component Nieuw Beschut (NB) en een uitvoeringscomponent (SW en NB).

Subsidieresultaat sociale werkvoorziening (V 249 duizend euro)

De loonkosten SW laten een positieve afwijking zien. Dit wordt vooral veroorzaakt door een verhoging van het SW budget met 1,028 miljoen euro. Dit is 397 duizend euro hoger dan de werkelijke loonindexatie van 631 duizend euro. Dit komt doordat de gemeente Groningen een lagere uitstroom van SW medewerkers heeft dan het landelijk gemiddelde en daardoor een groter aandeel van het landelijke budget ontvangt. Daarnaast valt de uitstroom van de SW iets hoger uit dan begroot, dit levert een voordeel op van 189 duizend euro. In 2020 hebben we de afrekening van het UWV ontvangen over de ingediende claims voor transitievergoedingen over de jaren 2015 t/m 2019, dit heeft geleid tot een nadeel van 154 duizend euro. Een ander nadeel betreft de lagere bijdrage in het subsidietekort van buitengemeenten, we hebben 215 duizend euro minder ontvangen dan begroot. Een voordeel van 32 duizend euro op begeleid werken (als gevolg van lagere personeelskosten) brengt het positieve saldo van het subsidieresultaat SW op 249 duizend euro.

Resultaat Nieuw Beschut (V 247 duizend euro)

De extra bonus over 2019 voor beschutte werkplekken zou in eerste instantie in 2021 uitgekeerd worden, echter deze bonus is al in 2020 uitgekeerd. Dit geeft een voordeel van 283 duizend euro. Door de coronacrisis was er minder instroom in Nieuw beschut (NB). We hebben 97 medewerkers van de doelgroep NB aan het werk in plaats van de eerder verwachte 119 (quotum). Dit geeft een voordeel op de personeelskosten van 91 duizend euro. Aan de andere kant vallen de kosten van coaching en begeleiding Nieuw beschut in de Markt 95 duizend euro hoger uit omdat we in de begroting geen rekening hadden gehouden met deze kosten. En hebben we een nadeel van 32 duizend euro op de begeleidingsvergoeding.

Uitvoeringsresultaat sociale werkvoorziening SW en NB (V 1,7 miljoen euro).

Door de coronacrisis mist iederz dit jaar een groot deel van haar omzet. Na een aantal weken volledig gesloten geweest te zijn, is de productie weer opgestart maar met 1,5 meter maatregelen. Dit betekent dat niet direct alle medewerkers weer (volledig) aan de slag konden. Dit heeft geresulteerd in een negatieve afwijking van 894 duizend euro. Ook de omzet van de detacheringen blijft door de coronacrisis achter op de begroting, het nadeel bedraagt 653 duizend euro. Daarentegen hebben we dit jaar, mede als gevolg van de coronacrisis, 1,14 miljoen euro minder aan bedrijfsvoerings- en overige kosten SW gemaakt. We zien dat de opleidingskosten en de reiskostenvergoedingen van de SW en de onderhoud- en energiekosten achter blijven op de begroting. Ook bij de ambtelijke salarislasten is een voordeel ontstaan. Dit voordeel komt omdat nog niet alle sleutelfunctionarissen zijn vervangen en doordat een aantal vacatures wat langer hebben opengestaan dan verwacht. Aan de andere kant hebben we ook extra uitvoeringskosten gehad vanwege corona, zoals huur extra ruimte, extra voorzieningen, spatschermen e.d. en extra kosten inhuur (langere inhuur financieel en extra corona begeleiders). Van het Rijk hebben we voor de gemiste omzet en de extra kosten een corona-compensatie ontvangen van 2,1 miljoen euro.

ESF subsidie (V 1,4 miljoen euro)

De definitieve subsidie-beschikking van de ESF subsidie 2015-2019 verwachten we begin 2021. Omdat het zeker is dat wij de reeds ontvangen gelden volledig toegekend krijgen, nemen wij het resultaat in 2020. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 2,4 miljoen euro. Conform het in december 2020 vastgestelde raadsvoorstel 'Resultaat Europees Sociaal Fonds ESF 2014-2020' is reeds 1 miljoen euro gedoteerd aan de ESF reserve, waardoor een resultaat van 1,4 miljoen euro resteert.

Werkprogramma (V 428 duizend euro; programma 13 V 1,2 miljoen euro)

Het Werkprogramma heeft als doel om extra inzet te plegen om mensen te ondersteunen bij het vinden van werk of participatieactiviteiten. Door de coronapandemie zijn veel activiteiten (gedeeltelijk) stil komen te liggen of ernstig vertraagd. Hierdoor hebben we in 2020 niet alle middelen in kunnen zetten.

Participatiebudget (V 281 duizend euro)

De realisatie van de kosten voor trajecten/projecten blijven achter op de begroting. Ongeveer de helft hiervan is het gevolg van de genomen coronamaatregelen.

Programma Werk in Zicht (V 3,6 miljoen euro; programma 13 V 549 duizend euro)

Werk in Zicht (WIZ) is een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen. Gemeente Groningen is centrumgemeente voor de regionale samenwerking en voor de subregio Centraal. Binnen dit samenwerkingsverband worden diverse projecten uitgevoerd. In de meicirculaire 2020 is in totaal 3,0 miljoen euro aan extra middelen toegekend. Deze gelden worden niet volledig in 2020 ingezet. Voor WIZ geldt voor diverse projecten dat ze meerjarig zijn en dat een deel van de middelen conform afspraken in de komende jaren ingezet gaat worden (bijvoorbeeld het '1000-banen plan' en 'Perspectief op Werk').

De arbeidsmarktregio heeft in de decembercirculaire 549 duizend euro aan extra middelen ontvangen voor crisisdienstverlening. Deze middelen konden in 2020 niet meer worden ingezet. Deze middelen hebben we verantwoord op programma 13.

Basisbaan (V 366 duizend euro)

Bij het opstellen van de begroting 2020 gingen we er van uit dat we het maximale aantal basisbanen begin 2020 zouden realiseren (40 basisbanen). Het project heeft enige vertraging opgelopen. De eerste basisbanen zijn per 1 maart 2020 gestart. Vervolgens heeft het coronavirus tot verdere vertraging geleid. Eind december 2020 waren er 23 mensen actief op een basisbaan in tegenstelling tot de geplande 40. Daarnaast is een voordeel ontstaan doordat een deel van de mensen met een basisbaan een doelgroepverklaring heeft gekregen, waarmee ze in aanmerking komen voor loonkostensubsidie (LKS).

Extra re-integratiemiddelen

In de decembercirculaire hebben we voor 2020 ruim 1,2 miljoen euro aan extra middelen ontvangen voor een aanvullend pakket re-integratie. De middelen hadden we niet voorzien en konden in 2020 niet meer worden ingezet. Deze middelen hebben we verantwoord op programma 13.

Overige verschillen (V 146 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 146 duizend euro.

1.2 Inkomen en armoedebestrijding (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten -3.578	Baten 7.059	Saldo 3.481
--	------------------	----------------	----------------

BUIG (V 851 duizend euro)

In 2020 is een tekort op de BUIG gerealiseerd van 13,5 miljoen euro. Ten opzichte van het begroot tekort van 14,4 miljoen euro is dit 0,9 miljoen euro minder negatief. Het verschil wordt verklaard door een hoger BUIG-budget (7,9 miljoen euro voordeel), hogere netto bijstandsuitgaven (5,0 miljoen euro nadeel) en een lagere vangnetuitkering (2,0 miljoen euro nadeel). Het hoger BUIG-budget houdt verband met de bijstelling door het Rijk van de raming voor het aantal bijstandsuitkeringen naar aanleiding van de Corona-crisis. Door versoepelingen in de zomermaanden in combinatie met de steunmaatregelen die het kabinet heeft genomen is de toename van het aantal uitkeringen uitgebleven. Doordat de netto bijstandslasten minder stegen dan het BUIG-budget resulteerde een lager tekort. Hierdoor zal de vangnetuitkering lager zijn dan begroot. In de begroting is uitgegaan van een vangnetuitkering van 3,6 miljoen euro, in de rekening is deze uitgekomen op 1,6 miljoen euro. Verbetering van het saldo op de BUIG met 2,9 miljoen euro leidt tot een voordelige afwijking van 851 duizend euro ten opzichte van de actuele begroting 2020.

Uitvoeringskosten Tozo (V 1,3 miljoen euro)

Er zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en gemeenten over de compensatie voor de uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo 1, 2 en 3). Per afgegeven beschikking levensonderhoud of bedrijfskrediet ontvangen we een vergoeding van respectievelijk 450 en 800 euro. We hebben totaal 3,4 miljoen aan rijksvergoeding ontvangen, hiervan hebben we 1,2 miljoen euro gereserveerd voor de komende drie uitvoeringsjaren van Tozo 1,2 en 3 en 0,9 miljoen euro in 2020 besteed.

In het kader van de drie Tozo-regelingen hebben we in totaal 26,6 miljoen euro in 2020 aan zelfstandige ondernemers verstrekt.

Bijstand voor zelfstandigen, Bbz (V 469 duizend euro)

Voordat er wordt overgegaan tot het verstrekken van een bedrijfskrediet en/of een uitkering levensonderhoud vindt er een levensvatbaarheidsonderzoek plaats. In 2020 hebben minder zelfstandigen een beroep gedaan op de Bbz, vanwege de steunmaatregel TOZO. Hierdoor is een voordeel van 168 duizend euro ontstaan. Daarnaast hebben we van het rijk voor de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer nog een bedrag van 213 duizend euro over oude jaren ontvangen. Ons voordeel op (terug)ontvangsten verstrekte bedrijfskredieten van voor 1 januari 2020 bedraagt 64 duizend euro. De overige verschillen Bbz tellen op tot een voordeel van 24 duizend euro.

Bedrijfsvoeringskosten (V 627 duizend euro)

Het voordeel op de bedrijfsvoeringskosten is vooral ontstaan door latere invulling van vacatures en door minder inzet van externe deskundigen.

Extra inzet als gevolg van de coronacrisis (N 317 duizend euro)

Door de coronacrisis hebben we bijdragen geleverd voor onder meer de voedselbank en de tijdelijke ondersteuning sekswerkers. Daarnaast hebben we extra noodgelden en bonnen voor warenhuizen verstrekt. Boven op de inzet vanuit reguliere budgetten is sprake van een nadeel van 317 duizend euro.

Programma VASD (V 225 duizend euro)

Het meerjarig project 'Vernieuwing applicaties sociaal domein (VASD)' heeft in 2020 enige vertraging opgelopen waardoor niet alle voor 2020 begrote uitgaven zijn gerealiseerd.

Bijzondere bijstand (V 152 duizend euro)

Het voordeel wordt vooral veroorzaakt door lagere lasten individuele en collectieve bijstand (386 duizend euro), onder andere als gevolg van lagere verstrekkingen individuele studietoelage en minder bijzondere bijstand in de rubriek overig. Daarnaast zien we kleine voordelen op de individuele inkomenstoelage (39 duizend euro) en vergoedingen in het kader van de kinderopvang (31 duizend euro).

Aan de andere kant hebben we een nadeel van 152 duizend euro bij de aanvullende bijstand voor jongeren jonger dan 21 jaar. Deze aanvullende bijstand werd voornamelijk verstrekt aan jonge asielzoekers. Echter door de coronacrisis doen ook autochtone jongeren een beroep op deze vorm van bijzondere bijstand, omdat er voor hun minder werk is. De 118 duizend euro die beschikbaar is gesteld in de decembercirculaire 2020 (zie programma 13) wordt hiervoor ingezet.

Daarnaast zien we hogere kosten beschermingsbewind (152 duizend euro), onder andere vanwege een groep klanten die onder de hardheidsclausule vallen en niet overgaan naar de GKB.

Corona compensatie extra kosten Algemeen gemeentelijk schuldenbeleid (Geen afwijking; programma 13 V 336 duizend euro)

In de decembercirculaire hebben we 336 duizend euro ontvangen ter dekking van extra inzet personeel bij schuldhelpverlening door corona. Deze middelen hebben we in 2020 niet in gezet. De middelen zijn verantwoord bij programma 13.

Overige verschillen (V 174 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 174 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 2: Economie en werkgelegenheid

De gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt inwoners werk en inkomen. Daarmee is er een werkend perspectief op een blijvende brede welvaart en welzijn voor de inwoners. Een baan geeft financiële zekerheid, zorgt voor sociale contacten en leidt tot positieve eigenwaarde. Het gaat om een beleving van welvaart die niet alleen gewaardeerd wordt op wat inwoners nu belangrijk vinden (zoals gezondheid, onderwijsniveau, gevoel van veiligheid, toegankelijkheid voorzieningen, economie en inkomen). Maar ook zodanig dat volgende generaties van eenzelfde niveau van welvaart kunnen genieten als de huidige generatie. Niet alleen vanuit het programma economie werken we hieraan, juist de samenhang tussen de programma's is van groot belang. Gezamenlijk streven we naar een gezond, groen en gelukkig Groningen.

De ambitie van het college om 5.000 extra banen te creëren in de gemeente Groningen in deze collegeperiode (2019-2022) is door de gevolgen van de coronacrisis niet meer realistisch. De ambities zijn verschoven naar het behouden van werkgelegenheid en het voorkomen van verlies van werkgelegenheid.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Economische Agenda 2020-2022](#)

[Strategische agenda Akkoord van Groningen 2018-2022](#)

[Meerjarenprogramma Stadsontwikkeling 2021-2024](#)

[Omgevingsvisie 'The Next City' \(2018\)](#)

[Centrumvisie Haren \(juni 2018\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Watervisie - Koersen op Water \(april 2017\)](#)

[Toekomstvisie Koopmansplein \(Ten Boer, 2017\)](#)

[Binnenstadsvisie Bestemming Binnenstad \(februari 2016\)](#)

[Groningen geeft energie \(juli 2015\)](#)

[Vaststelling visie werklocaties "Rode Loper" en de "Beleidsnotitie Westpoort" \(september 2014\)](#)

[Strategisch evenementenbeleid \(oktober 2014\)](#)

[Structuurvisie Detailhandel 2011-2020 \(januari 2011\)](#)

[Structuurvisie Kantoren 2010-2020 \(november 2010\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Het coronavirus

Het coronavirus en de daaraan gerelateerde overheidsmaatregelen hebben grote impact op onze economie. Het bruto binnenlands product (bbp) is in Nederland in het derde kwartaal van 2020 desondanks met 7,8 procent gegroeid ten opzichte van het tweede kwartaal van 2020. Deze groei in het derde kwartaal van 2020 weegt echter niet op tegen de daling van respectievelijk 1,7 procent in het eerste kwartaal en 8,5 procent in het tweede kwartaal van 2020. Ten opzichte van een jaar eerder kromp de economie in het derde kwartaal met 2,5 procent. In november 2020 hebben consumenten 6,5 procent minder besteed dan in november 2019. Het consumentenvertrouwen ligt met een daling van 19 in januari 2021 ver onder het gemiddelde over de afgelopen twintig jaar (-7).

De restricties die het coronavirus op vooral fysieke activiteiten heeft gelegd maakte het moeilijker om netwerken te ontwikkelen en onderhouden. Daarentegen heeft het speerpunt 'energie' niets aan urgentie ingeboet. Sterker, de slechte economische vooruitzichten als gevolg van het coronavirus worden door Europese en nationale overheden tegengegaan door anticyclisch investeren in maatschappelijke doelstellingen

zoals klimaat. Met name in de lobby is gebruik gemaakt van de lokale koploper-positie in de energietransitie en de ontwikkeling van een waterstofeconomie om deze investeringen voor de regio zeker te stellen.

Het coronavirus heeft met name veel invloed op ons speerpunt 'arbeidsmarkt'. Binnen een jaar is de focus binnen dit thema verschoven van baancreatie naar baanbehoud. Het stimuleren van werken aan skills binnen je baan, het behoud van talent en omscholing zijn nóg belangrijker worden. Deze accentverschuivingen zijn terug te vinden in de gerealiseerde (en ondersteunde) projecten van afgelopen jaar. Het speerpunt 'gezondheidseconomie' is onverminderd belangrijk voor onze samenleving en economische kansen. Door het coronavirus is dat nog meer tot uiting gekomen. Alle reden om als overheid nauw samen te werken met deze sector, die tevens één van de grootste werkgevers is.

De invloed van het coronavirus op het speerpunt 'digitalisering' is eveneens groot. In korte tijd zijn we massaal overgeschakeld op online, in allerlei aspecten, zowel privé als zakelijk. De invloed op de IT-sector is sterk gedifferentieerd. Waar sommige bedrijven vrijwel hun hele omzet hebben verloren (gekoppeld aan de vliegbranche of evenementensector), hebben anderen veel profijt (zoals webwinkels). Voor consultancy-bedrijven was het in het begin van het jaar moeilijk, maar dat trok later bij. Voor (nieuwe) online-dienstverlening, zoals online-koopplatforms en online evenementenplatforms, bood het coronavirus juist kansen. Door het coronavirus vielen de opdrachten binnen ons speerpunt 'creatieve industrie' voor vrijwel de gehele sector weg, van evenementen en podiumkunsten tot vormgevingsopdrachten. Wij hebben ons in 2020 hard gemaakt voor het verenigen van de versnipperde sector, het inzetten op ondernemerschap en het initiëren van betaalde opdrachten, waar we in 2021 een vervolg aan geven.

Werkgelegenheid

In de laatste maand van 2020 is de werkloosheid in ons land opnieuw gedaald. In december 2020 zat 3,9 procent van de beroepsbevolking werkloos thuis, in november was dat nog 4 procent en in augustus 4,6 procent. Dat er nu veel minder werklozen zijn, betekent niet dat het effect van de coronacrisis op de arbeidsmarkt alweer helemaal teniet is gedaan. In januari 2020 was de werkloosheid met 284.000 werklozen nog een stuk lager. In de gemeente Groningen is de werkgelegenheid in 2020 afgenomen met 947 banen naar een totaal van 155.872 banen (156.819 banen in 2019). De gemeente Groningen telde 22.495 vestigingen in 2020. Dat is een toename van 1120 vestigingen vergeleken met 2019 (21.375).

Deelprogramma 2.1: Groningen Kennisstad

Kennis en innovatie blijft een belangrijke pijler voor de Groningse economie. Door de aanwezigheid van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), de Hanzehogeschool, de MBO-instellingen, het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en kennisintensieve bedrijven heeft Groningen toegang tot innovatieve kennis. Dat biedt kansen voor nieuwe kennisintensieve bedrijvigheid die we willen benutten. Als gemeente bevorderen we de samenwerking en kennisdeling tussen de verschillende partijen en ondersteunen we nieuwe initiatieven. Hier nemen we het middelbaar beroepsonderwijs nadrukkelijk in mee. Ook communiceren we actief en internationaal over de kwaliteiten van Groningen als kennisstad.

Beleidsvelden

- Samenwerken met kennisinstellingen
- Faciliteren van gezamenlijke (internationale) kennis- en innovatieprojecten
- Samenwerken versterken gericht op kennis en innovatie
- (Inter)nationaal promoten van onze kennissectoren
- Talent en bedrijfsleven koppelen
- Huisvesten van kenniseconomie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Het aantal werkzame personen in onze Speerpuntsectoren	58.503	51.000	57.602*

* Het beoogde aantal werkzame persoon is per abuis te laag ingeschat voor 2020. Het aantal werkzame personen in onze speerpuntsectoren was in 2019 58.503. Dat is een daling van 901 banen in 2020. De ICT-sector en de sector Toerisme en Recreatie zijn de grootste dalers.

2.1.1 Samenwerken met kennisinstellingen

We willen dat kennisinstellingen, bedrijven en overheden samen optrekken en een belangrijke bijdrage leveren aan (nieuwe) innovatieve werkgelegenheid. Daartoe werken we in het ‘Het Akkoord van Groningen’ samen met de Rijksuniversiteit Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen, de Hanzehogeschool Groningen, het Alfa-College, Noorderpoort en de provincie Groningen. Gezamenlijk zetten we Groningen steviger neer als internationale kennisstad en centrum van innovatie op het gebied van energie, gezondheid en digitalisering. RUG, UMCG, Hanzehogeschool, provincie en gemeente werken samen om Campus Groningen verder te ontwikkelen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

De belangrijkste doelen van het Akkoord van Groningen in 2020 zijn:

- Het aantrekken van nieuwe bedrijven en studenten door middel van promotie van Groningen;
- Het verblijfsklimaat voor internationals in de gemeente verbeteren (zie beleidsveld 2.1.4: [\(Inter\)nationaal Promoten van onze kennissectoren](#));
- Het verhogen van de kenniscirculatie tussen kennisinstellingen, overheid en burgers door het ontwikkelen van proeftuinen, innovatiewerkplaatsen en masterclasses;
- De MBO-instellingen betrekken en betrokken houden op relevante thema’s en projecten;
- Vergroten van de inzetbaarheid van studenten voor de Noordelijke arbeidsmarkt;
- De samenwerking van de Groningse Healthy Ageing Agenda versterken Zie ook programma 4.1.5: [Lokaal gezondheidsbeleid](#).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in de zomer van 2020 een welkomstcampagne gevoerd en een ‘virtual game’ ontwikkeld voor internationale studenten, die door de pandemie niet kennis konden maken met Groningen;
- Ingezet op de ontwikkeling van één online toegangspoort voor internationale studenten op www.groningen.nl, met doorverwijspagina’s naar andere relevante platforms voor deze doelgroep;
- De strategische speerpunten van het Akkoord van Groningen (Energie, Healthy Ageing, Digitalisering, Internationalisering, Innovatieklimaat en Binding van Talent) versterkt door het uitvoeren van gezamenlijke projecten en programma’s;
- Deelname van de MBO-instellingen gerealiseerd waardoor nu de hele onderwijsketen in beeld gebracht kan worden op bovengenoemde speerpunten, hetgeen de profilering van Groningen kan versterken;
- De inzetbaarheid van studenten voor de Noordelijke arbeidsmarkt gestimuleerd met digitale carrière-evenementen, onderzoek naar talent in de regio en monitoring daarvan en de ondersteuning van netwerken als Talentweb Groningen;
- Het nieuwe strategische plan voor Campus Groningen 2020 – 2025 opgesteld.

Conclusie

Ondanks de gevolgen van het coronavirus heeft het Akkoord van Groningen gerealiseerd dat Groningen zich ook in 2020 heeft kunnen profileren als internationale kennisstad. Niet alle activiteiten konden doorgang vinden, maar daarvoor zijn snel alternatieven bedacht en uitgevoerd. We hebben een stevigere basis kunnen leggen voor toekomstige profilering op de thema's Healthy Ageing, Energie en Digitalisering. Daarnaast zijn onderzoek en projecten op de randvoorwaardelijke thema's Talent in de Regio, Innovatieklimaat en Internationalisering voortgezet. Tevens is er in 2020, naast gezamenlijke inzet op marketing en lobby, ook een afstemmingsoverleg coronavirus georganiseerd. Deze samenwerking resulteert in gezamenlijke concrete projecten en gezamenlijke beleidsontwikkeling. Groningen heeft alles in huis om verder te groeien op het gebied van kennis en innovatie.

2.1.2 Faciliteren van gezamenlijke (internationale) kennis en innovatie projecten

Samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden nemen we deel aan (Europese/internationale) samenwerkingsprojecten op het gebied van kennisontwikkeling en innovatie. Daarmee versterken we onze kennisinfrastructuur en proberen we andere partijen te laten investeren in de Noordelijke economie. Groningen speelt binnen de energietransitie een voorlopersrol in Europa. Het speelt volop in op de kansen die Europese en nationale klimaat- en energiedoelstellingen bieden om projecten te realiseren en businesscases te ontwikkelen. Groningen vormt het centrum van de ontwikkeling van een aardgas- naar een waterstofeconomie.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen (de ontwikkeling van) gezamenlijke projecten en activiteiten op het gebied van kennis en innovatie nationaal en internationaal ondersteunen en faciliteren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben verschillende Europese samenwerkingsprojecten opgezet, onder andere in de programma's H2020 en INTERREG;
- De stuurgroep Noorden Digitaal, een breed samenwerkingsverband van overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijven in Noord-Nederland, heeft samen met het Rijk de landelijke Conferentie Nederland Digitaal voorbereid (staat nu gepland voor februari 2021);
- We hebben de samenwerking gecontinueerd met (innovatie)werkplaatsen voor studenten en bedrijven zoals Groninger Digital Business Centre (RUG), Digital Society Hub (Hanzehogeschool), Kasteel.Gro/Werkplaats voor Digitaal Vakmanschap (Noorderpoort) en de Werkplaats Online Ondernemen (Hanzehogeschool, RUG);
- Binnen verschillende (internationale) gremia is de koppositie van Groningen binnen de energietransitie uitgedragen. De bekendheid van Groningen als energie- en waterstofstad wordt steeds groter;
- Groningen versterkt haar invloed op nationaal en Europees klimaat- en energiebeleid. De internationale samenwerking en bestuurlijke contacten zijn geïntensiveerd. (Strategische) accounts zijn aangeboord en onderhouden. Projecten zijn gesubsidieerd;
- Bedrijven worden gestimuleerd in het identificeren van kansen die de energietransitie biedt. Onderzoek, onderwijs en (om)scholing wordt bevorderd ten behoeve van een voorname internationale kennispositie en een kundig en geschikt arbeidspotentieel.

Conclusie

Groningen beschikt over sterke kennisclusters, een goed vertegenwoordigd en gretig midden- en kleinbedrijf en een cultuur van samenwerking met alle belanghebbenden. De kennisinstellingen zijn van groot belang als werkgever, kennismakelaar en magneet voor talent in alle opleidingsniveaus. Ook internationaal is

kennisontwikkeling van groot belang. We hebben het afgelopen jaar onze inzet op Europese projectvererving verstevigd en meerdere (internationale) kennisprojecten ondersteund.

2.1.3 Samenwerken versterken gericht op kennis en innovatie

Samenwerken in de regio en over de grenzen vormt de basis voor het economische beleid. We willen een sterkere positie van de Groningse regio bereiken in landelijke en Europese netwerken, onder meer om het Groningse innovatie- en kennispotentieel voor het voetlicht te brengen en de kansen op externe subsidies en investeringen te vergroten. We verbinden mensen, bedrijven, kennisinstellingen en samenwerkingspartners uit de gemeente met de regio en slaan ook bestuurlijk de handen ineen richting Den Haag en Brussel.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het behouden van bestaande werkgelegenheid, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en bevorderen van investeringen in onze bedrijven en in ons gebied. In 2020 continueren we de samenwerking in Noordelijk verband, zowel op gemeentelijk niveau (NG4), in de regio (Regio Groningen-Assen), als op provinciaal niveau (3 noordelijke provincies).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven in zes nieuwe cross-over projecten geïnvesteerd binnen het speerpunt Gezondheidseconomie, gekoppeld aan digitaal en techniek;
- We hebben het onderzoeksprogramma cybersecurity en initiatieven voor autonoom vervoer (HIVE.mobility) ondersteund;
- We hebben strategische plannen gemaakt voor meer regionale samenwerking rondom innovatieve kansen binnen de cross-overs;
- De Digital Smart Industry Hub Noord-Nederland is geopend;
- Er is een kwartiermaker aangesteld op het gebied van AI (Artificial Intelligence: kunstmatige intelligentie);
- In het najaar is voor de 4e keer op rij de jaarlijkse Odyssey Hackathon (Momentum) georganiseerd met ruim 2.000 deelnemers vanuit de hele wereld;
- In 2020 is de routekaart circulaire economie vastgesteld door de raad. Hierin is de ambitie voor circulair opgenomen, namelijk circulair in 2050, en zijn de sporen waarlangs dit moet gebeuren aangewezen;
- Het koploperstraject is opgestart; een project binnen circulaire economie waarbij ondernemers met elkaar aan de slag zijn gegaan om de Sustainable Development Goals toe te passen in hun bedrijf.

Conclusie

In 2020 hebben we de samenwerking in Noordelijk verband gecontinueerd, zowel op gemeentelijk niveau (NG4), in de regio (Regio Groningen-Assen), als op provinciaal niveau (3 noordelijke provincies). Daarnaast zijn we gezamenlijk opgetrokken richting Brussel en Den Haag. Noord-Nederland is voor de derde keer door de EU uitgeroepen tot Top Reference Site op het terrein van healthy ageing met een maximale score van 4 sterren. Deze onderscheiding wordt uitgereikt aan regio's met de beste healthy ageing strategieën. Onze stad en regio is daarin uniek vanwege onze integrale aanpak. Het uitbouwen en promoten van deze positie is belangrijk voor de economische structuur. Ook het stimuleren van activiteiten binnen cross-overs op thema's als ICT, healthy ageing, energie en creatief blijft belangrijk.

2.1.4 (Inter)nationaal Promoten van onze kennissectoren

Met onze kennisinstellingen en de aanwezige kennisintensieve en innovatieve bedrijven bouwen we Groningen verder als economische regio van betekenis in het Europa van nu en straks. Dat vraagt om meer internationaal georiënteerde activiteit en een scherpe profilering.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Marketing Groningen heeft in 2019 een propositie ontwikkeld om het economisch profiel van Groningen samen met onze partners verder en beter uit te dragen. In 2020 wilden we hiermee verdergaan. Ten aanzien van internationalisering vanuit economisch perspectief wilden we onze krachten bundelen met onze partners en (nog) meer vraaggericht werken. International Welcome Center North (IWCN) wilde zich onder andere meer richten op MKB, het aanjagen van het Make it in the North project, en het verbeteren van het internationale startupklimaat.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er zijn een aantal succesvolle lobby's opgezet en uitgevoerd om te komen tot nieuwe (Europese) fondsen voor innovatieve projecten, zoals het Just Transition Fund (JTF);
- We hebben intensiever samengewerkt met de Noord-Duitse steden en vertegenwoordigers van de Scandinavische landen om samenwerkingen op te kunnen zetten rondom de kenniseconomie, onder andere rondom het thema waterstof;
- In samenwerking met onder andere de akkoordpartners, IWCN, Koninklijke Metaalunie en VNO-NCW is het Make it in the North project verder opgezet voor Noord-Nederland met Engelstalige banen, informatie en online careerevents;
- In 2020 is het programma Startup Visa Groningen opgezet om innovatieve startups naar Groningen krijgen;
- De nieuwe Brexit office heeft 3.500 Britten een werk- en verblijfsvergunning verstrekt in Noord-Nederland;
- Landelijk werken Groningen en Leeuwarden samen om Noord-Nederland beter op de kaart te zetten. Hiervoor is onder andere gestart met Nederlandse branding voor talent, een pilot carrièrebeurs voor talent in Boston en is gestart met het opzetten van een platform voor internationaal talent, dat regionale invulling en verbinding krijgt.

Conclusie

In 2020 zijn een aantal samenwerking- en profileringsprojecten ontwikkeld en uitgevoerd op het gebied van kennis en innovatie, veelal op internationaal niveau. Voor het aantrekken en behouden van internationale bedrijven en talenten worden volop activiteiten uitgevoerd, wat resulteert in een toename van internationalisering van bedrijven, leefomgeving en de daarvoor benodigde faciliteiten. Het welkomstbeleid kent verschillende effectieve projecten, zoals IWCN en Make it in the North, maar ook nieuwe projecten zoals de virtual Groningen game en een landelijke aansluiting met de NL Talent Coalition. IWCN werkt inmiddels voor 245 klantbedrijven, geeft support aan circa 6.000 online bezoekers en geeft jaarlijks 2.000 werk- en verblijfsvergunningen uit. De gevolgen van het coronavirus hebben behoorlijk veel invloed gehad op Marketing Groningen doordat veel campagnes niet of in aangepast vorm doorgingen, en er minder opdrachten kwamen. Dit betekent voor Marketing Groningen dat ze hebben moeten bezuinigen. Het economisch profiel wordt verder uitgewerkt, maar heeft hierdoor ook vertraging opgelopen.

2.1.5 Talent en bedrijfsleven koppelen

De beschikbaarheid van hoogwaardig, passend en goed opgeleide werknemers is een cruciaal voor economische groei. Het innovatieve klimaat, de kennisinstellingen en kennisintensieve bedrijvigheid in Groningen maken dat er een grote behoefte is aan talent. Om aan deze vraag te voldoen is het belangrijk om voor alle niveaus talent aan te trekken, op te leiden, te ontwikkelen en te behouden. Belangrijker nog is om dit talent beschikbaar te maken voor het bedrijfsleven. We bevorderen daarom de samenwerking tussen middelbaar- en hoger onderwijs en het bedrijfsleven, en brengen aankomende professionals in contact met werkgevers in de regio.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen initiatieven ondersteunen die de samenwerking tussen het hoger- en middelbaar onderwijs en het bedrijfsleven bevorderen. Ook willen we kennisdeling tussen onderwijs en bedrijfsleven stimuleren (incl. MKB). Daarnaast willen we voldoende en goed gekwalificeerde arbeidskrachten in de Groningse regio opleiden, behouden en aantrekken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Een strategie voor huisvesting van onze start-ups en broedplaatsen opgesteld;
- Samen met onder andere IWCN en Campus Groningen hebben we een aantal online (inter)nationale career events georganiseerd om het bedrijfsleven te verbinden met potentiële werknemers op (MBO, HBO en WO niveau). Events op het gebied van Zorg en Energie trokken tussen de 300-400 bezoekers, waarvan tussen de 60 -70 bedrijven;
- Het project Business Reboost financieel ondersteund. Dat is een online platform waar ZZP'ers hulp krijgen bij het upgraden van hun website, gekoppeld worden aan een coach en geholpen worden met financiële vraagstukken;
- Het project JINC financieel ondersteund. Dat is een project waarin jongeren met sociaaleconomische achterstand worden gekoppeld aan kansrijke, toekomstbestendige beroepen;
- Het event 'Samen sterker uit de crisis' georganiseerd om ondernemers te helpen in tijden van het coronavirus;
- Het traineeship Vonk ondersteund, mede gefinancierd door de provincie en het SNN, waarin toptalent van de RUG gekoppeld wordt aan het lokale bedrijfsleven in de vorm van een roulerend traineeship;
- We hebben stichting Ondernemers Trefpunt (OTP) gesubsidieerd en ondersteund;
- Samen met Werk& Participatie, onderwijsinstellingen, Life Cooperative, OTP en zorginstellingen zijn we gestart met de uitdagingen rondom de personeelsvraagstukken binnen de zorgsector.
- Om de werkgelegenheid voor vakkrachten in de detailhandel en horeca te behouden hebben we deze sectoren ondersteund door onder andere het verruimen van terrassen, belastingmaatregelen en ondersteuning bij ondernemerschap;
- We hebben werkzoekenden tot en met MBO-niveau ondersteund in het vinden van een baan door middel van banenborrels en leercarrouzels (OTP).

Conclusie

Veel evenementen konden door het coronavirus niet of slechts in aangepaste vorm doorgaan. In 2020 hebben we onze inzet op het verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt aangepast aan de door het coronavirus ontstane situatie. Tegelijkertijd zorgde het coronavirus voor een veranderde vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Als reactie daarop hebben we onder meer gesprekken gevoerd met bedrijven en bedrijvenverenigingen om de behoeftes in kaart te brengen en de organisatie van events aangepast.

2.1.6 Huisvesten van kenniseconomie

Campus Groningen is het knooppunt van kennis en bedrijvigheid in Groningen. Daar is de afgelopen jaren impact gecreëerd door te investeren in gezamenlijke maatschappelijke doelstellingen binnen thema's als Healthy Ageing, Sustainable Society, Energietransitie en Ondernemerschap. De Campus is een unieke concentratie van kennisinstellingen (UMCG, RUG en Hanzehogeschool) en bedrijven waar dagelijks meer dan 65.000 mensen (online) samen komen om te leren, werken, onderzoeken, ontwikkelen en zorg te verlenen. Dit geheel vormt een ecosysteem met internationaal aanzien en bereik. Samen met de kennisinstellingen en het bedrijfsleven op Zernike en Healthy Ageing Campus werken we aan het versterken van de kenniseconomie door het scheppen van de juiste randvoorwaarden voor economische groei. Dit doen we op het gebied van drie programmalijnen: Campus community en een gezamenlijke brand, integraal gebiedsmanagement en Campus Services met focus op shared facilities.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen de samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven, en de kennis die hieruit ontstaat, verder benutten en ontwikkelen. Een belangrijke randvoorwaarde voor de groei van de kenniseconomie is de doorontwikkeling van kennis en de verdere internationalisering van de campus.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Het Campus Community Fund is tot stand gekomen voor de verdere ontwikkeling van de Campus;
- We zijn gestart met de bouw van locaties met faciliteiten en ruimte voor samenwerking, R&D, innovatie en startups (multi-tenant gebouwen) zoals innovatiecentrum Chemie & Engineering en Plus Ultra Groningen;
- Er zijn ontwikkellocaties vastgesteld voor wonen op Zernike inclusief randvoorwaarden (shared services als horeca, conferencing, flexwerkplekken) ter verbetering van de Campus;
- Door samenwerking binnen de Healthy Ageing Campus faciliteren we de verdere ontwikkeling van het Gezondheidscluster rondom en binnen het UMCG;
- We zijn gestart op het opstellen van een nieuwe gebiedsvisie Corpus den Hoorn Zuid, waar het Martini ziekenhuis een belangrijk onderdeel in is.

Conclusie

Ondanks de gevolgen van het coronavirus gaat het goed met de ontwikkelingen binnen Campus Groningen en zijn veel projecten van de grond gekomen. Er is nieuwe bedrijvigheid ontstaan met de komst van startup Hercules, spin-off SG Papertronics van de RUG en Van Wijhe Verf, die voor haar R&D bewust heeft gekozen voor Campus Groningen. Door samenwerking en het leggen van de juiste verbindingen, bijvoorbeeld door het aantrekken van multi-tenant faciliteiten, wordt de kans op kennisdeling en innovatie versterkt. Hiermee versterken we het ecosysteem op de Campus en wordt de concurrentiepositie van Groningen en Noord-Nederland als geheel versterkt.

Deelprogramma 2.2: Aantrekkelijke stad

In dit deelprogramma bundelen we ons beleid voor het versterken van de economische en toeristische betekenis van de gemeente. We willen een aantrekkelijke en gastvrije gemeente zijn, die bezoekers, toeristen, talenten, kenniswerkers en nieuwe bedrijvigheid trekt en bestaande aan zich bindt. We investeren fors in de binnenstad. We richten ons op de ontwikkeling en organisatie van winkels, horeca en vermaak in de binnenstad en daarbuiten. We versterken de toeristische sector door het stimuleren en faciliteren van aantrekkelijke activiteiten en evenementen.

In het buitengebied zetten we in op verbinding en ondersteuning van de toeristisch ondernemers en aan projecten zoals toeristische wandelroutes. We sluiten aan bij initiatieven, kansen in de gemeente en wensen van ondernemers. Het streven is om ondernemers onderling met elkaar verbinden, maar ook met de gemeente. We richten ons op kleinschalig toerisme gezien de omvang en het aanbod in het buitengebied. Daarbij focussen wij ons op dagjesmensen. Met het Routebureau Groningen wordt samengewerkt aan verbetering van wandel-, fiets -en vaarroutes. Wij zien kansen en mogelijkheden in (de productie van) lokaal voedsel. Daarnaast kunnen projecten en evenementen de aantrekkingskracht van het buitengebied doen toenemen.

Beleidsvelden

- Samenwerken met binnenstadondernemers
- Bevorderen toerisme
- Binnenstadontwikkeling
- Winkels buiten de binnenstad
- Warenmarkten en standplaatsen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal binnenstadbezoekers (in miljoenen)	19.5-21,5	21-24	_*
Bezoekerswaardering binnenstad	8,0	6,9	8,0**
Aantal toeristische overnachtingen	609.250	>555.000	***

* In de jaarrekening 2019 is aangegeven dat wij zijn gestopt met de specifieke telgegevens waardoor het aantal bezoekers aan de binnenstad als geheel niet goed vast te stellen is.

** We hebben de detailhandelsmonitor uitgebreid naar een binnenstadmonitor. De bezoekerswaardering wordt vanaf 2019 op een andere wijze berekend. De volgende aspecten zijn toegevoegd; aanbod horeca, markt, aanbod culturele voorzieningen, aanbod evenementen, bewegwijzering, aanbod toeristische dag-attracties en aanbod verblijfsaccommodaties. Met deze nieuwe wijze geven bezoekers in 2019 Groningen een waardering van 8.0, dit komt overeen met een 7.2 op de oude wijze.

*** Vanwege de coronapandemie zijn de aangifteformulieren logiesbelasting 2019 pas verstuurd in het laatste kwartaal van 2020. Het aantal toeristische overnachtingen in 2019 hebben wij nog niet kunnen vaststellen.

2.2.1 Samenwerken met binnenstadondernemers

We willen de levendigheid van de gemeente bevorderen en daarmee meer bezoekers trekken. Samen met de binnenstadondernemers streven we naar een aantrekkelijk aanbod van winkels, horeca, markten, evenementen, festivals, congressen, gastvrijheidsacties en verrassende (winkel- en horeca-) concepten. Voor bezoekers is levendigheid en beleving steeds belangrijker. Ondernemers spelen hier goed op in door steeds gericht publiek aan te trekken, waardoor de programmering steeds verder naar ondernemers verschuift. Wij moedigen hen daarin aan, betalen voor een deel mee en blijven verantwoordelijk voor de grote lijnen en de beleidskaders. Ondernemers en gemeente werken samen en stemmen af in het overlegplatform 'Binnenstadmanagement' en met andere partners zoals de Groningen City Club (GCC), Koninklijke Horeca Nederland (KHN), Ambulante handel en Marketing Groningen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In de begroting 2020 schreven we dat levendigheid en beleving steeds belangrijker zijn voor de bezoeker. Samen met de binnenstadondernemers streven we naar een aantrekkelijk aanbod aan winkels, horeca, markten, evenementen, festivals, congressen, gastvrijheidsacties en verrassende (winkel- en horeca) concepten. Het ultieme doel, geformuleerd door de partijen van het programma Gastvrij Groningen, is dat Groningen de meest aantrekkelijke stad van Nederland wordt.

Sinds de uitbraak van het coronavirus begin 2020 is de samenwerking met de binnenstadondernemers in een ander daglicht komen te staan. Daar waar we aanvankelijk meer reuring wilden om meer bezoekers (en daarmee geldstromen) aan te trekken, werd veiligheid ineens topprioriteit. In onze brief 'Impact coronavirus op onze economie' van november 2020 informeerden wij de gemeenteraad daarover.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In samenwerking met stakeholders zoals de GCC, KHN en politie hebben we geanticipeerd op het op- en afschalen van maatregelen die het openbare leven beperken. Een voorbeeld is de manier waarop we de toegang tot de winkelgebieden in de binnenstad hebben gereguleerd met loopstromen (loopstrepen en stewards), fietsroutes en het terugdringen van obstakels (geparkeerde fietsen, uitstallingen);
- We hebben het 'anderhalve-meter loket' in het leven geroepen om zo goed mogelijk met horecaondernemers mee te denken binnen de mogelijkheden van de verleende vergunningen. Terrassen kregen tijdelijk extra ruimte in de openbare ruimte en horecabedrijven met meerdere zalen kregen toestemming om onder voorwaarden per zaal dertig personen te ontvangen;

- We boden financiële ondersteuning door tien lokale maatregelen waaronder het gedeeltelijk kwijtschelden van precario voor terrassen en het bieden van maatwerk bij uitstel van betaling bij huurovereenkomsten;
- We hebben een tijdelijk budget beschikbaar gesteld om nieuwe verdienmodellen, initiatieven en noodmaatregelen mogelijk te maken;
- Om te veel drukte te voorkomen hebben we gekozen voor een sobere winterprogrammering. Zo heeft Winter Welvaart een virtuele uitwerking gekregen. In de zomer hebben we met de Groningse zomer een programmatische aanpak gehanteerd gericht op het spreiden van bezoekers;
- We hebben het online Warenhuis Groningen een sterke (financiële) impuls gegeven, het initiatief van de GCC in samenwerking met Zupr en Dropper. Voor ondernemers de kans zich online te profileren en hun producten online te verkopen.

Conclusie

De doelen zoals beschreven in de Gemeentebegroting 2020 hebben we gedeeltelijk behaald. We hebben ondernemers ondersteund in het opzetten van projecten en activiteiten, maar dan vanuit een volledig ander perspectief. Het ging daarbij niet langer om het stimuleren van meer binnenstadbezoek, meer levendigheid, beleving en reuring, maar om lokale activiteiten die noodzakelijk en/of mogelijk waren tegen de achtergrond van de gevolgen van het coronavirus.

Overigens is het winkellandschap (met name in de binnenstad) al langere tijd aan het veranderen. We zagen dat het coronavirus een aantal bestaande trends versnelt. We noemen hier marges die onder druk staan, concurrentie met fast fashion ketens en de toename van internetaankopen. Verwacht wordt dat het aantal bedrijfsbeëindigingen en faillissementen in de binnenstad zal toenemen, met leegstand tot gevolg. Door de dempende maatregelen van het kabinet is dit vooralsnog niet zichtbaar in de cijfers.

2.2.2 Bevorderen toerisme

We willen meer bezoekers naar de gemeente trekken die langer verblijven en meer geld uitgeven. We kunnen hierin grofweg twee hoofddoelgroepen onderscheiden. Het gaat hier om de stadsbezoekers en de toeristen die vooral afkomen op de gezellige binnenstad met interessante evenementen en activiteiten. Ook de bezoeker die een ander aanbod van vrijetijdsbesteding zoekt, zoals wandelen en fietsen in het bijzondere natuur- en cultuurhistorisch landschap, of recreëren op of aan de meren hebben wij veel te bieden.

De afgelopen decennia hebben we sterk ingezet op het recreatief toerisme. De komende jaren willen we ons ook meer gaan richten op de zakelijke bezoeker. Dit betekent dat we samen met Marketing Groningen en de diverse organisaties die zich met congressen bezighouden, gaan kijken hoe we aantrekkelijke proposities gaan uitwerken in 2021 en verder.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Samen met onze partners en ondernemers werken we aan een aantrekkelijke en gastvrije binnenstad en gemeente, aan een gevarieerd evenementenaanbod (programma 'Bruisende Binnenstad') en aan de promotie ervan. We willen verbindingen maken tussen de opgaven van onder andere het Routebureau, Geopark, Drentse Aa en Regio Groningen-Assen die gericht zijn op een gezamenlijke aanpak met als doel landschappelijke kwaliteit te verbinden met economische activiteit. Ook willen we een veilige en vlotte doorstroming van het weg- en scheepvaartverkeer voortzetten. Daarbij ligt onze focus bij het reduceren van het risico op ongevallen bij de bediening van onze bruggen op afstand, zowel voor gebruikers van onze bruggen (weg, water) als voor onze brugoperators.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In 2020 is het Kaderdocument Overnachtingenmarkt en short stay 2020 vastgesteld. Met de vaststelling is een aantal uitgangspunten vastgelegd. Twee daarvan worden in 2021 verder uitgewerkt in regelgeving en beleid, toeristisch verhuur van woonruimte en 'short stay' voor specifieke doelgroepen;
- Er heeft een nadere uitwerking in beleidsaanbevelingen van het onderzoek van Horwath plaatsgevonden. Dit zal in 2021 onder andere resulteren in een geactualiseerde hotelkaart, hotelprofielen en voorkeurslocaties;
- In 2020 hebben we een verkennend onderzoek naar de kansen en toekomstpotentie van de congresmarkt uitgevoerd. De resultaten zijn begin 2021 bekend en vormen input voor programma's in diverse gebiedsontwikkelingen en nieuwbouw/renovatie van bestaande voorzieningen zoals Martiniplaza/ Martinitradepark en het Stationsgebied.
- We hebben met onze brugbediening het zo ingericht en uitgevoerd dat we een goede balans hebben gevonden tussen een veilige en vlotte doorstroming van het wegverkeer en de doorvaart van het scheepvaartverkeer.

Conclusie

We blijven met diverse partijen werken aan een gastvrije gemeente. De focus ligt niet alleen op de binnenstad maar is ook gericht op het landelijk gebied van onze gemeente. Daar zien we ook ruimte om meer bezoekers te verleiden naar de gemeente Groningen te komen en er langer te verblijven. We blijven daarnaast samen met onze partners werken aan een gastvrije binnenstad.

2.2.3 Binnenstadontwikkeling

De gemeente Groningen groeit qua inwonersaantal en heeft een belangrijke centrumfunctie voor de regio. We willen de aantrekkingskracht van de gemeente blijven versterken. De uitvoering van de binnenstadsvisie 'Ruimte voor jou' draagt daaraan bij. Onze binnenstad doet het goed en is een van de meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen onze gemeente goed voorbereiden op de toekomst. Daarom monitoren we de nieuwe ontwikkelingen in de binnenstad, spelen hierop in en trekken samen op om de aantrekkelijkheid en de economische potentie van de (binnen)stad te vergroten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- 🌀 We hebben het verblijfsklimaat in de binnenstad verbeterd door uitvoering te geven aan het uitvoeringsprogramma binnenstad 'Ruimte voor jou' (aanpak openbare ruimte, toegankelijkheid en veiligheid). Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Centrum](#);
- 🌀 We hebben gewerkt aan de herinrichting van de Grote Markt en aan het realiseren van de Nieuwe Markt en de oostwand. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Centrum](#);
- We hebben het economisch functioneren van de binnenstad gemonitord;
- Als input voor de te actualiseren binnenstadsvisie zijn verschillende onderzoeken afgerond naar het toekomstperspectief van de detailhandel, horeca en overnachtingenmarkt;
- Tegen de achtergrond van de gevolgen van het coronavirus hebben we een proces ingericht voor de beleidsactualisatie van de Structuurvisie detailhandel (2011), de Horecanota (2011) en de overnachtingenmarkt (2004), dat voor de zomer 2021 dat voor de zomer 2021 vrijgegeven wordt voor inspraak.

Conclusie

In de binnenstad is het winkellandschap al langere tijd aan het veranderen. We zagen de druk op de openbare ruimte toenemen en we zagen een verschuiving van fysieke winkels naar online verkoopkanalen. Mede

daardoor zagen we de binnenstad veranderen van plek om te winkelen naar een verblijfs- en ontmoetingsplek. Door het coronavirus zijn deze bestaande trends versterkt. Juist de winkels gericht op recreatief winkelen zijn hard getroffen en lijden onder de toename van internetaankopen. Onderzoeksbureau Locatus verwacht dat de impact van het coronavirus op het centrum van Groningen zeer zwaar zal zijn (-22,8 procent omzet). Groningen staat hierin overigens niet alleen: dat geldt voor de meeste grotere binnensteden in Nederland.

Bureau B&O verwacht dat door het coronavirus het aantal bedrijfsbeëindigingen en faillissementen in de detailhandel en horeca zal toenemen, met leegstand tot gevolg. Dit is echter –door de steunmaatregelen van het Kabinet – nog niet zichtbaar in de cijfers. Vanuit een brede aanpak voor de binnenstad willen we anticiperen op mogelijke leegstand en een veranderend aanbod van detailhandel en (dag)horeca. Deze aanpak richt zich op de vraag hoe we de binnenstad veilig, aantrekkelijk en toekomstbestendig kunnen houden en maken vanuit de ambitie om de openbare ruimte te herwinnen en de mix van functies te versterken. Juist omdat de effecten van het coronavirus op onze gemeentelijke economie niet eenduidig zijn, is het van belang de focus óók op de langere termijn te houden met bestendig economisch beleid.

2.2.4 Winkels buiten de binnenstad

Detailhandel vormt een wezenlijk onderdeel van het dagelijkse leven van de inwoners van onze gemeente en van de regio. Men doet er dagelijkse boodschappen en koopt andere benodigdheden. Detailhandel is ook belangrijk voor de economische sector. Ook buiten de binnenstad heeft onze gemeente een gevarieerd aanbod aan winkels, waarvan de meeste in wijkwinkelcentra en op onze locaties voor grootschalige en perifere detailhandel (Sontplein, Hoendiep/Peizerweg). Op alle niveaus willen we lokale bedrijvigheid de ruimte geven om zich door te ontwikkelen en zetten we in op behoud en versterking van de aantrekkelijkheid van onze centra: buurt, wijk, dorp en stad. Ook dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Fonds Ondernemend Groningen en bedrijvenverenigingen om de bedrijventerreinen en wijkwinkelcentra aantrekkelijker te maken. Voor de ontwikkeling van de dorpen is het deel dorpseconomie opgenomen in de centrumontwikkeling als onderdeel van het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie (2019).

Wat wilden we bereiken in 2020?

Conform onze [Structuurvisie Detailhandel \(2011\)](#) zetten we in op de versterking van de huidige structuur. We kijken hierbij naar de specifieke functie en betekenis zodat de winkels elkaar versterken en niet in de weg zitten. We investeren in 2020 in onze (wijk) winkelcentra. Het gaat hier onder andere om het Sontplein, Hoendiep, Paddepoel en het Overwinningsplein in Groningen, het centrum van Haren en Het Koopmansplein in Ten Boer.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn samen met ondernemers en vastgoedeigenaren in gesprek gegaan om de mogelijkheden tot revitalisering van gebieden te bespreken;
- Samen met het Service Punt Detailhandel zijn we in gesprek gegaan met de besturen van wijkwinkelcentra om te bepalen welke gezamenlijke toekomstige ontwikkelingen prioriteit krijgen;
- We zijn gestart met verkennende gesprekken met de bedrijvenverenigingen en wijkwinkelcentra voor het vormen van een nieuwe detailhandelsvisie;
- We hebben de wijkwinkelcentra en perifere detailhandelsgebieden ondersteund qua openingstijden en het treffen van fysieke maatregelen tijdens de coronacrisis;
- We hebben de belangen van de wijkwinkelcentra kenbaar gemaakt aan de gebiedsteams en wijkvernieuwingsprojecten en contacten gelegd over gezamenlijke maatschappelijke opgaven.

Conclusie

We zijn gestart met de gesprekken en verkenning van de gezamenlijke lange termijn ontwikkelingen. Door de coronacrisis ligt de focus nu meer op het heden en het overleven waarin we maximaal faciliteren binnen de

mogelijkheden die we hebben. We zijn in ieder geval gestart met de gesprekken voor de vorming van een nieuwe detailhandelsvisie.

2.2.5 Warenmarkten en standplaatsen

De warenmarkt in de binnenstad en de wijkmarkten en standplaatsen leveren een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke, levendige en ondernemende binnenstad en wijkcentra. Wij blijven ons inzetten voor het realiseren van aantrekkelijke Groningse warenmarkten voor bezoekers, marktvergunninghouders en standplaatshouders.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden een verdere uitwerking van de Vismarkt als handelsplein zoals verwoord in Bestemming Binnenstad. Daarbij lag het accent op ruimtelijke inpassing en naar maatregelen om deze centrummarkt in de toekomst te optimaliseren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben de markten in Groningen, Haren en Ten Boer gefaciliteerd. Bij de dorpsmarkten hebben we gezorgd voor een soepele overgang in vergunningverlening en organisatie. In het kader van het coronavirus hebben we de marktopstelling, verkeersbegeleiding en handhaving telkens afgestemd op de geldende coronamaatregelen zodat de markt als kritieke voedselvoorziening verantwoord doorgang kon vinden;
- In 2020 hebben we de harmonisatie van beleid en regelgeving voor de gemeente Groningen gerealiseerd. De marktverordening, de verschillende reglementen, de branchering en tarieven zijn geharmoniseerd en geactualiseerd om aan de richtlijn schaarse vergunningen te voldoen. Ook zijn we met ons nieuwe branchebesluit voorbereid op de samenvoeging van de centrummarkten in de binnenstad van Groningen.
- In het centrum hebben we in afstemming met de marktondernemers en andere stakeholders de contouren voor de herinrichting Vismarkt als handelsplein van de toekomst beschreven. Dit is de basis voor het Programma van Eisen dat in de eerste helft van 2021 wordt uitgewerkt. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Centrum](#).

Conclusie

In goede samenwerking met de marktondernemers en continue standplaatshouders werken wij aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke, kwalitatief hoogstaande en gevarieerde warenmarkt, zowel voor nu als voor in de toekomst. We spelen daarbij in op nieuwe ontwikkelingen. In 2020 heeft de coronacrisis het vitale karakter, de waardering en het aanpassingsvermogen van de markt onderstreept.

Deelprogramma 2.3: Bedrijvige stad

Met dit deelprogramma zorgen we voor een goed ondernemersklimaat en vestigingsklimaat in onze gemeente. We bieden ondernemers maximaal de ruimte om te ondernemen. Met aantrekkelijke en bereikbare werklocaties, klantgerichte dienstverlening en ondersteuning. Voor het ondernemingsklimaat is ook de arbeidsmarkt van betekenis. Een goede aansluiting van ons arbeidsmarktbeleid is te vinden in Programma 1: [Werk en inkomen](#).

Beleidsvelden

- Samenwerken met bedrijvenverenigingen
- Bedrijvigheid breed stimuleren
- Aansluiting vraag en aanbod van werk bevorderen
- Handelsrelaties met buitenland bevorderen
- Werken aan een goed aanbod werklocaties

- Ontwikkeling ZZP en start-ups

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bedrijfsbezoeken	-	580	221*
% leegstaand vloeroppervlakte kantoren	8,5% (1-1-2019)	<11,2%	7,1% (01-01-2020)
% leegstaand vloeroppervlakte winkels	-	+/- 5%	6,5% (01-01-2021)
%leegstaand vloeroppervlaktebedrijfsruimte	-	+/- 5%	3,9% (01-01-2020)
Aantal hectare uitgegeven bedrijventerrein	2,5	>5	16,2 ha**

* Het aantal bedrijfsbezoeken is door de coronamaatregelen lager uitgevallen maar onze accountmanagers hebben wel veel contact gehouden met ondernemers via andere wegen.

** Het aantal hectare uitgegeven bedrijventerrein is hoog uitgevallen door de verkoop van 11 hectare grond voor het nieuwe distributiecentrum van Aldi op het bedrijventerrein Westpoort.

2.3.1 Samenwerken met bedrijvenverenigingen

Het georganiseerde bedrijfsleven en de gemeente zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het stimuleren van de economie en de werkgelegenheid in Groningen. Dit heeft geresulteerd in het Convenant Ondernemend Groningen. De convenantpartners stellen middelen en capaciteit beschikbaar voor strategische projecten maar ook gebiedsgerichte projecten. Er wordt gewerkt met een open agenda waarbij iedereen nieuwe initiatieven kan aandragen. De intensieve samenwerking met het bedrijfsleven mondt uit in gezamenlijke projecten en activiteiten. Mede door het Fonds Ondernemend Groningen stimuleert het Groningse bedrijfsleven de tripartite samenwerking en investeren ze in projecten en initiatieven die de economie en werkgelegenheid van de gemeente versterken.

Ook in het buitengebied willen we de economie en werkgelegenheid stimuleren. De vereniging in Ten Boer wordt hierbij betrokken. Daarnaast blijven we graag in overleg met de agrarische sector in onze gemeente. In Haren is het Fonds Ondernemend Groningen ook actief als organisatie voor de ondernemers in Haren, waaronder een belangrijk deel van de detailhandel en veel dienstverlenende bedrijven. Het fonds zet zich in Haren ook in voor promotie, het ondersteunen van evenementen en versterking van het ondernemersklimaat.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen gezamenlijke projecten en initiatieven oppakken en de samenwerking verder professionaliseren en uitbouwen richting het landelijk gebied van de gemeente.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De nieuwe vereniging 'Ondernemend Ten Boer' krijgt steeds meer gestalte en heeft met het versieren van het dorp met kerstverlichting het eerste gezamenlijke project uitgevoerd;
- We hebben de samenwerking vanuit de koepel op gemeenschappelijke thema's en ambities versterkt;
- We zijn actief betrokken geweest bij bijeenkomsten en vergaderingen van de verenigingen;
- Uitvoeren van gezamenlijke projecten met de kennisinstellingen en bedrijven gericht op de economische speerpunten en de Campus ontwikkelingen;
- We zijn samen met ondernemers en verenigingen in gesprek gegaan over de gebiedsontwikkeling en gestart met een nieuwe strategie werklocaties;
- We hebben de belangen van de verenigingen kenbaar gemaakt aan de gebiedsteams en contacten gelegd over gezamenlijke opgaven;

- Vereniging Ondernemend Haren, Stichting Dorpsfonds Haren en Vereniging van agrariërs in de voormalige gemeente Haren zijn samengevoegd tot de nieuwe 'Bedrijvenvereniging Haren' dat ondernemers beter kan bedienen en een beroep kan doen op financiële middelen uit het Ondernemersfonds Groningen.

Conclusie

De samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven en de gemeente Groningen gaat goed. Aan elk bestuur van de bedrijvenverenigingen is een collega van Economische zaken toegevoegd zodat er nauw wordt samengewerkt. Er werden diverse gezamenlijke projecten opgepakt, de projecten hebben veelal te maken met de economische speerpunten, veiligheid en bereikbaarheid, beheer en onderhoud, marketing en promotie. We werken verder aan een effectievere invulling en samenhang tussen het Fonds Ondernemend Groningen, de bedrijvenverenigingen en de Koepel Economische Agenda.

2.3.2 Bedrijvigheid breed stimuleren

We stimuleren bedrijvigheid in brede zin, gericht op het behouden van bestaande en stimuleren van nieuwe werkgelegenheid. We willen verdere groei en ontwikkeling van bedrijvigheid, gericht op een bestendige economische structuur, een gunstig vestigingsklimaat en voldoende werkgelegenheid in de gemeente en de regio. We ondersteunen bestaande ondernemers en faciliteren nieuwe bedrijven in het vinden van bedrijfsruimte, aankoop van grond, vergunningentrajecten, en het leggen van contacten, bijvoorbeeld met onderwijsinstellingen en bedrijvenverenigingen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen weten wat er speelt bij bedrijven en ondernemers. Om de vraag op te halen gaan wij met hen in gesprek. Accountmanagement is één van de belangrijkste onderdelen van een florerend ondernemersklimaat. We faciliteren bedrijven die zich nieuw in onze gemeente willen vestigen en ondersteunen werkgevers en ondernemers bij vragen op het gebied van bedrijfsvestiging (bedrijfsverplaatsingen), vernieuwing (zoals automatisering/digitalisering), innovatie (van product, proces of organisatie) en groei (bedrijfsontwikkeling, export). We stimuleren en faciliteren meer en intensievere contacten tussen onderwijsinstellingen op alle niveaus en MKB-bedrijven in alle branches. We ondersteunen de agrarische sector in de uitdagingen die er op hen af komen en leggen de verbinding met Land- & Tuinbouw Organisatie (LTO) Noord.

Ook willen we ondernemen met impact stimuleren. We versterken het ecosysteem rondom ondernemen met impact, jagen initiatieven aan en dragen bij aan projecten die ondernemerschap met sociaal maatschappelijke impact stimuleren. Met de afdeling inkoop ontwikkelen en implementeren we toepasbaar sociaal en maatschappelijk verantwoord inkoopbeleid. Waar mogelijk en zinvol verbinden we startende ondernemers met het start-up platform Founded in Groningen. In overleg met ondernemers onderzoeken we de mogelijkheden om een platform te creëren waar sociaal-maatschappelijke vraagstukken en ondernemers elkaar vinden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben intensief contact gehad met ons bedrijfsleven en indien nodig verder geholpen. Het is dit jaar wel heel anders verlopen in verband met het coronavirus. We hebben veel bedrijven verder kunnen helpen om te zoeken naar ondersteuning en regelingen;
- MKB-ondernemers-avonden hebben we vooralsnog gestaakt omdat het belangrijkste onderdeel, het netwerken, in de huidige situatie niet goed uit de verf zou komen. Daar waar nodig hebben we wel ondersteuning geboden bij alternatieven. Onlinebijeenkomsten zijn hier en daar met wisselend succes gehouden;
- Lokaal inkopen gestimuleerd binnen de gemeente Groningen. Verschillende groepen die zich met export bezighouden met elkaar verbonden.

Conclusie

We hebben het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in de relatie met de ondernemers in Haren en Ten Boer. De prioriteit is gelegd in relatiemanagement met Ondernemend Haren en Stichting Het Dorpsfonds. De MKB-ondernemersavonden hebben door het coronavirus helaas geen doorgang kunnen vinden. Daar waar nodig hebben we ondersteuning geboden bij alternatieven.

2.3.3 Aansluiting vraag en aanbod van werk bevorderen

We streven naar een arbeidsmarkt waar werkgevers kunnen beschikken over de juiste arbeidskrachten en waar zoveel mogelijk mensen meedoen in een betaalde baan. We ondernemen of steunen activiteiten die werkgevers ondersteunen in hun personeelsbeleid. De mismatch op de arbeidsmarkt is een belangrijk aandachtspunt. Enerzijds omdat een betere match kan bijdragen aan de vraag naar personeel. Anderzijds doordat het vinden van een baan werkzoekenden onderdeel maakt van de samenleving en mogelijkheden geeft om uit een bepaald isolement te komen, zowel sociaal als economisch. Binnen het economisch domein hebben MBO en vakkrachten hoge prioriteit en besteden hier veel aandacht aan. Het beleid om mensen op weg te helpen naar de arbeidsmarkt is te vinden in Programma 1: [Werk en inkomen](#).

Wat wilden we bereiken in 2020?

Samen met het (regionale) bedrijfsleven en onderwijsinstellingen willen we projecten en activiteiten organiseren en bevorderen die de werkgelegenheid stimuleren en voor een betere aansluiting zorgen: meer reguliere banen, maar bijvoorbeeld ook meer leerwerkplekken, stageplaatsen en garantiebannen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Projecten samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen ondersteunen/uitvoeren;
- (Aankomende) talenten in contact brengen met Groningse bedrijven
Zie ook beleidsveld 2.1.5: [Talent en bedrijfsleven koppelen](#).
- We zijn samen met Werk& Participatie, Zorginstellingen, UMCG, LifeCooperative, OTP en Onderwijsinstellingen gestart met een samenwerking rondom het vraagstuk van toenemende personele tekorten in de zorgsector. Dit gaan we verder uitbouwen;
- In samenwerking met UWV een banenborrel georganiseerd voor de horeca waar geïnteresseerde werkzoekenden (verschillende doelgroepen onder andere WW-, WIA- en bijstandsgerechtigden) op een laagdrempelige manier kennis konden maken met horeca ondernemers in Groningen. Hier zijn succesvolle matches uit voortgekomen;
- Het project Bouwen aan Partnerschap; hierin werken Werk& Participatie en Economische Zaken nauw samen om werkloosheid door het coronavirus te voorkomen, en werkzoekenden snel op weg te helpen;
- Het project House of Skills: hierin werken Werk& Participatie en Economische Zaken nauw samen met de gemeente Amsterdam aan een innovatieve wijze van matching van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, op basis van skills in plaats van diploma's. Dit met nadrukkelijke aandacht voor lager en middelbaar opleidingsniveau. Zie ook beleidsveld 1.1.2: [Werk](#);
- In diverse projecten is er nadrukkelijke aandacht voor werkzoekenden en werkenden tot en met een MBO niveau bijvoorbeeld het project Baas Voor 1 Dag en de leercarroussels van het OTP;
- De gemeente Groningen is ten behoeve van Alfa College en Noorderpoort College lid geworden van het Europese netwerk voor MBO's: Xarxa FP;
- Wij ondersteunen de organisatie van kennismakingsevenementen en evenementen op het gebied van loopbaanoriëntatie en beroeporiëntatie door OTP voor meerdere sectoren. Hierin is ook veel aandacht voor vakkrachten.

Conclusie

We hebben de koppeling tussen talenten en het Groningse bedrijfsleven gefaciliteerd en gestimuleerd. Dit doen wij in samenwerking met de onderwijsinstellingen, studieverenigingen, Ondernemers trefpunt en Marketing Groningen op verschillende schaalniveaus.

2.3.4 Handelsrelaties met het buitenland bevorderen

We willen Groningen uitbouwen tot een internationale kennisstad van betekenis en een sterke economische regio in Europa. We bevorderen de (internationale) samenwerking met het Groningse bedrijfsleven en helpen mee om buitenlandse investeringen in Noord-Nederland uit te lokken. Het beleid om onze kennissectoren in internationaal perspectief te stimuleren en te profileren, vindt u in deelprogramma 2.1: [Groningen kennisstad](#).

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 willen we verder inzetten op verduidelijking van onze eigen innovatieve doelen zodat we deze om kunnen zetten in Europese projectvererving. Ook investeren we het komende jaar in de kwaliteit van onze eigen Europese samenwerking.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Onze internationale (handels) contacten voortgezet met Noord-Duitsland, Scandinavië en China (kwam door het coronavirus grotendeels stil te liggen);
- Internationaal talent aangetrokken via buitenlandse Career Fairs;
- Exportbevordering bij het bedrijfsleven, met andere partijen (zoals provincie en bedrijfsleven).
- Internationale/Europese projecten met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen ontwikkeld en uitgevoerd;
- Diplomatieke contacten, post en netwerken en beleidsbeïnvloeding ingezet voor inhoudelijke, gemeentelijke brede doelen en mogelijkheden tot samenwerking over grenzen heen geïnitieerd;
- Aansluiting gezocht met andere (middel)grote steden in Nederland en Europa om in gezamenlijkheid internationale acties op te zetten, bijvoorbeeld middels Ambassades/Consulaten; en kennisdeling;
- Samenwerking geïnitieerd met Provincie Groningen en kennisinstellingen in Groningen voor een eensgezinde aanpak om tot een betere externe internationale slagkracht te komen;
- Gewerkt met een nieuwe internationaliseringsstrategie waarin onze ambities gemonitord worden, reflecties op hetgeen bereikt is en een vooruitblik naar wat Groningen en haar bedrijven/kennisinstellingen nodig hebben voor de komende jaren;
- We werken met Oldenburg en Bremen aan een Roadmap "Digitalisering - Mobiliteit - Duurzaamheid" met als doel de Wonderregio, waar leefbaarheid en sociaaleconomische en verantwoorde groei centraal staan.

Conclusie

Een groot deel van de fysieke samenkomsten met internationale partners hebben we online kunnen organiseren. De Career Fair in Boston heeft in februari 2020 nog plaatsgehad en voor dit jaar staat de onlineversie op de rol. De contacten met de Nordics zijn verder doorgezet en de voorbereidingen, in gezamenlijkheid met de Provincie, voor een inkomende missie in het najaar van 2021 zijn in gang gezet. Alles met de bedoeling Groningen nog meer op de kaart te zetten als internationale waterstof hoofdstad. We willen hier als gemeente een duidelijke ondersteunende rol in spelen.

2.3.5 Werken aan een goed aanbod werklocaties

Op onze Groningse werklocaties, bedrijventerreinen, kantorenparken en locaties voor (grootschalige) detailhandel is meer dan de helft van de werkgelegenheid in de stad geconcentreerd. Een goed aanbod van werklocaties zijn een randvoorwaarde voor verdere economische groei en werkgelegenheid. We streven

daarom naar een goed vestigingsklimaat. Hiermee versterken we de randvoorwaarden voor economische ontwikkeling. Door inzet op verbetering van ons vestigingsklimaat leveren we een belangrijke bijdrage aan onze leefkwaliteit en de aantrekkelijkheid van onze gemeente.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen een strategie opstellen voor onze werklocaties met daaraan gekoppeld een investeringsagenda. Tevens willen we de kwaliteit van onze werklocaties gaan monitoren met de Groningen City Monitor. Met onder andere Stadshavens en het Suikerfabriekterrein willen we gemengde ontwikkelzones ontwikkelen met ruimte voor werkgelegenheid. In samenwerking met eigenaren/ondernemers en bedrijvenverenigingen willen we werklocaties verbeteren door middel van co-creatie en cofinanciering.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben het raamwerk voor een nieuwe strategie op onze werklocaties neergezet;
- In het kader van monitoring en onze nieuwe strategie werklocaties hebben we per werklocatie de meest recente beschikbare gegevens over indicatoren als leegstand, bedrijvigheid en werkgelegenheid verzameld om in 2021 gebiedsprofielen te gaan opstellen;
- We hebben in kaart gebracht wat het potentieel ruimtelijk/economisch programma voor ontwikkelzones Stadshavens, Suikerzijde, Stationsgebied en Meerstad-EKZ is. Op basis daarvan wordt ruimte gereserveerd voor werkgelegenheid en startende bedrijvigheid (zoals broedplaatsen). Tevens hebben we een verkenning voor een ontwikkelstrategie voor werkgelegenheid per ontwikkelzone gedaan;
- We zijn in goed overleg met de verschillende bedrijvenverenigingen uit onze gemeente om de werkgelegenheid op onze werklocaties te behouden en te versterken;
- Er zijn projectopdrachten opgesteld voor Europapark en Scandinavische havens;
- Met Campus Groningen is gewerkt aan integraal gebiedsmanagement voor Zernike Campus en de Healthy Ageing Campus. Er is een basis gelegd voor een mobiliteitsvisie voor Zernike. Voor wonen op Zernike Campus is een haalbaarheidsonderzoek gedaan en een locatiekeuze gemaakt.
- Praktisch geschoolde Groningers, vakkrachten en werkzoekenden met een beroepsopleiding vinden vaak werk op traditionele bedrijventerreinen. Ongeveer 23% van alle werkgelegenheid in Groningen is hier gevestigd. Dit betreft bijvoorbeeld de maakindustrie, het MKB en meer praktijkgerichte werkgelegenheid. In 2020 is de verkoop van kavels op de bedrijventerreinen ondanks de pandemie aangetrokken. De uitgifte van bedrijfskavels is zo hard gegaan, dat we eerder dan gepland gaan kijken naar de mogelijkheden voor uitbreiding van de voorraad bedrijventerrein. In het nieuw op te stellen beleidskader voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties -de strategie werklocaties, vast te stellen in november 2021- doen we hiertoe voorstellen.

Conclusie

We hebben op dit beleidsveld in 2020 veel processtappen gezet om in 2021 de nieuwe strategie werklocaties vast te kunnen stellen. In vervolg daarop stellen we in samenwerking met de bedrijvenverenigingen investeringsagenda's op.

2.3.6 Ontwikkeling ZZP en start-ups

De economie verandert; het aandeel kleine bedrijven en ZZP'ers in de totale werkgelegenheid groeit. Werken kun je tegenwoordig overal; vanuit huis, in je wijk in de koffiecorner, op kantoor of in een oude fabriekshal. In een aantal sectoren, bijvoorbeeld de agrarische sector of bouw, was dit aandeel al hoog, maar het is ook gemakkelijker geworden om voor jezelf te beginnen. Groningen staat bovendien bekend als innovatieve stad, waar je als startup je ideeën, kennis en expertise, als je wilt, kunt uitproberen en opschalen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het programma Founded in Groningen 2020-2022 verder concreet vormgeven en het startup- en scale-up ecosysteem blijven versterken. We willen de kennis, het innovatie-vermogen en activiteiten op het gebied van ondernemerschap vergroten, door de samenwerking tussen MKB, bedrijvenverenigingen en onderwijsinstellingen te stimuleren en uit te bouwen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Gemeente Groningen, Startup Weekend Groningen, Studio Plakband, Appademic, YES!, NOO en Bossers & Cnossen hebben gezamenlijk #nottodaycoronavirus georganiseerd waarbij er in 26 uur durende sprints oplossingen werden bedacht voor sectoren die te kampen hadden met de coronamaatregelen;
- In 2020 is de 'Aanpak broedplaatsen' vastgesteld om op structurele basis voldoende en betaalbare ruimte te bieden aan startende bedrijvigheid;
- Startup in Residence heeft ook in 2020 weer enkele succesvolle ideeën opgeleverd. Tijdens de editie Startup in Residence 2019-2020 hebben 5 startups deelgenomen aan het programma. In 2020 de samenwerking met Founded in Friesland aangegaan en vindt de editie 2020-2021 op Noordelijke schaal plaats;
- Via Groningen OPEN hebben vier private bedrijven een challenge in kunnen dienen en hier zijn drie passende startups aan gematched. Hierdoor kunnen gevestigde bedrijven en startups in de regio op een laagdrempelige en effectieve manier met elkaar in contact komen.
- Verbinden van startups aan investeerders via Startup Roulette;
- Ondersteuning van internationale startups door IWCN en Startup Visa;
- Faciliteren van (door) ontwikkeling van collectieve huisvestingswensen, broedplaatsen en versnellingsplekken;
- Het ondersteunen en faciliteren van ZZP'ers.

Conclusie

Ondanks de coronamaatregelen konden veel projecten in een al dan niet aangepaste versie doorgaan op de drie pijlers kapitaal, talent & diversiteit en markt. Voorbeelden van deze projecten zijn: Startup in Residence, FounderTalks (via podcast), Groningen OPEN en #nottodaycoronavirus. Helemaal nu is het belangrijk dat dit soort projecten blijven draaien omdat deze inzetten op het beter verbinden, profileren, inzichtelijk maken en positioneren van het startup ecosysteem. Daarnaast is er gestart met samenwerking op Noord Nederlands gebied op projectniveau en is er meer ingezet op communicatie, door online in te spelen op relevante en handige content gerelateerd aan het coronavirus.

Deelprogramma 2.4: Overige economie en werkgelegenheid

In dit deelprogramma worden voor een belangrijk deel de rente en afschrijving verantwoord die zijn gekoppeld aan ruimtelijk-economische projecten. Ook de resultaten grondzaken worden voor een groot deel verantwoord in dit deelprogramma. Concreet gaat het om de nog in exploitatie te nemen eigendommen, de ontwikkeling van bedrijfsterreinen en verhuurde kavels. Voor grondzaken is geen afzonderlijk deelprogramma opgenomen in de begroting. In Paragraaf 7: [Grondbeleid](#) worden alle resultaten grondzaken nader toegelicht. Daarnaast zijn er lasten opgenomen die te maken hebben met de uitvoering van het economische programma. Ook de jaarlijkse bijdragen aan de Regio Groningen-Assen en het Fonds Ondernemend Groningen maken hier onderdeel van uit.

Bijdrage verbonden partijen

Euroborg NV	
Relevante beleidsinformatie	Euroborg NV beheert het stadioncomplex en het in 2018 opgeleverde TopsportZorgCentrum (TsZC). Het TsZC is volledig verhuurd en de zorgverdieping is door Euroborg NV verkocht. De gebruikers van het TsZC zijn – naast FC

	Groningen met alle jeugd- en top teams – werkgeversorganisatie VNO-NCW en het Omnium (de titel waarachter het verlenen van zorg schuil gaat).
Beleidsrisico	Het is nog onduidelijk hoe lang de Coronamaatregelen van kracht blijven. Dit heeft veel invloed op de activiteiten (denk aan betaald voetbal).

Stichting TCN/SIG

Relevante beleidsinformatie	Het doel van de stichting is het bevorderen van industrie, handel, nijverheid, ambacht en andere dienstverlening in of in de omgeving van Groningen. De stichting kan ter realisering van de doelstelling deelnemen in ondernemingen. Door het faillissement van TCN/SIG is de stichting niet meer actief. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven.
Beleidsrisico	Geen.

Waterbedrijf NV

Relevante beleidsinformatie	De missie van Waterbedrijf Groningen is om als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig te stellen. Waterbedrijf Groningen is niet alleen een leverancier van verschillende soorten water, maar levert ook een bijdrage aan zaken als volksgezondheid, natuurbehoud, het creëren van duurzame bronnen, bestuurlijke vraagstukken, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en innovatie. Het openbaar belang wordt vertegenwoordigd door de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in Tynaarlo (Drenthe). Waterbedrijf Groningen is samen met de gemeente Groningen voor 50% aandeelhouders in Warmtestad BV.
Beleidsrisico	Geen.

Enexis holding/belang elektriciteitsproductie EPZ

Relevante beleidsinformatie	Het publieke belang van Enexis betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. Om de energietransitie tot een succes te maken dient Enexis haar investeringen fors op te schroeven. Naar verwachting is er tot 2030 een extra investeringsbedrag van 1,7 miljard nodig.
Beleidsrisico	Als de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen niet snel genoeg worden uitgevoerd, dan kan dat de energietransitie vertragen.

Community Network Noord-Nederland (CNNN) BV

Relevante beleidsinformatie	Op dit moment wordt het contract voor overname van Gronet door CNNN opgesteld. De daadwerkelijke overdracht van het netwerk zal plaatsvinden in 2021.
Beleidsrisico	Geen.

WarmteStad holding BV

Relevante beleidsinformatie	<p>Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie neutraal Groningen in 2035. De kernwaarden van WarmteStad zijn duurzaam, betaalbaar en lokaal.</p> <p>In juni 2019 heeft de gemeenteraad het definitieve voorstel voor het uitvoeren van het project Noordwest vastgesteld. Het besluit betreft de bouw van een nieuwe duurzame warmtecentrale, waarbij gebruik wordt gemaakt van restwarmte van de twee nabij gelegen datacenters, de aanleg van een leidingnetwerk in de wijken Zernike, Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Kostverloren en het aansluiten van woningen en anderen gebouwen tot in totaal</p>
-----------------------------	--

	<p>10.600 woningequivalenten. De bouw en aanleg is volop in uitvoering en ligt op schema om de doelen in de Business Case te halen.</p> <p>WarmteStad beheert op dit moment naast het Warmtenet Noordwest ook drie collectieve WKO projecten in de gemeente Groningen op het Europapark, in het Ebbingekwartier en in de Grunobuurt.</p>
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Voor de risico's met betrekking tot de waardering van de deelneming en uitstaande leningen hebben wij een reservering opgenomen in ons weerstandsvermogen. De risico's worden nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Stichting Ondernemerstrefpunt

Relevante beleidsinformatie	De stichting heeft tot doel om het contact tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd.
Beleidsrisico	Geen.

GR Eems-Dollard Regio (EDR)

Relevante beleidsinformatie	De Eems Dollard Regio (EDR) is een openbaar lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking. Wij zijn lid van de EDR net als één van de ongeveer 100 andere voornamelijk gemeentelijke leden uit Noord-Nederland en Nedersachsen die lid zijn. De EDR heeft als voornaamste taak om grensoverschrijdende projecten te stimuleren en Europese subsidies in dat verband te verstrekken.
Beleidsrisico	Geen.

GR Omgevingsdienst

Relevante beleidsinformatie	De Omgevingsdienst Groningen is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van én voor de provincie en alle gemeenten in de provincie Groningen sinds november 2013.
Beleidsrisico	Op dit moment wordt discussie gevoerd over een ander financieringsmodel en over het inbrengen van extra taken. Het inbrengen van deze extra taken is wettelijk verplicht, maar de exacte omvang, wijze van uitvoering hiervan en de bijbehorende kosten staan nog niet vast. Het uitgangspunt is om op basis van de wetgeving en overeenstemming tussen Omgevingsdienst, provincie en gemeenten het (wettelijk) takenpakket vast te stellen en dat te vertalen in producten, activiteiten en geld, waardoor een omschakeling plaatsvindt van de huidige inputfinanciering naar outputfinanciering (op begrotingsbasis). Naar verwachting kan de nieuwe systematiek met ingang van 2022 starten.

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)

Relevante beleidsinformatie	De vereniging behartigt de belangen van de gemeentelijke Enexis-aandeelhouders in Noord-Nederland.
Beleidsrisico	Geen.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				

02.1 Groningen Kennisstad	2.127	2.451	3.243	-792
02.1.1 Samenw. met kennisinstellingen	1.125	1.293	847	446
02.1.2 Fac. gez. kennis-innovatieproj	503	659	1.147	-488
02.1.3 Samenw. Verst. Kennis en innov	100	100	0	100
02.1.4 (Inter)nat. Promoten kennissec	399	399	1.250	-851
02.2 Aantrekkelijke stad	3.238	2.633	3.121	-489
02.2.1 Samenwerken met binnenstadondernemers.	350	350	416	-66
02.2.2 Bevorderen toerisme	2.113	1.506	2.097	-591
02.2.3 Binnenstadontwikkeling	99	99	3	96
02.2.5 Warenmarkten en standplaatsen	677	678	605	73
02.3 Bedrijvige stad	1.368	1.368	1.053	315
02.3.1 Samenwerken met bedrijvenver.	787	787	626	161
02.3.2 Bedrijvigheid breed stimuleren	581	581	428	153
02.3.6 Ontwikkeling ZZP en start-ups	0	0	0	0
02.4 Overig econ en werkgelegenheid	22.341	22.582	21.925	658
02.4.1 Overig economie en werkgelegen	22.341	22.582	21.925	658
Totaal Lasten	29.074	29.034	29.343	-309
Baten				
02.1 Groningen Kennisstad	625	781	1.933	1.152
02.1.1 Samenw. met kennisinstellingen	625	625	625	0
02.1.2 Fac. gez. kennis-innovatieproj	0	156	333	177
02.1.4 (Inter)nat. Promoten kennissec	0	0	975	975
02.2 Aantrekkelijke stad	1.117	1.117	1.068	-49
02.2.1 Samenwerken met binnenstadondernemers.	0	0	12	12
02.2.2 Bevorderen toerisme	231	231	266	35
02.2.3 Binnenstadontwikkeling	0	0	0	0
02.2.5 Warenmarkten en standplaatsen	886	886	790	-96
02.3 Bedrijvige stad	24	24	50	26
02.3.1 Samenwerken met bedrijvenver.	0	0	32	32
02.3.2 Bedrijvigheid breed stimuleren	24	24	18	-6
02.4 Overig econ en werkgelegenheid	4.981	4.982	14.334	9.352
02.4.1 Overig economie en werkgelegen	4.981	4.982	14.334	9.352
Totaal Baten	6.747	6.905	17.386	10.481
Totaal Saldo voor bestemming	22.328	22.130	11.957	10.172

Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	207	815	815	0
Totaal onttrekkingen	28.202	28.302	26.802	1.500
Totaal saldo na bestemming	-5.668	-5.357	-14.030	8.673

Financiële toelichting

2.1 Groningen kennisstad	Lasten	Baten	Saldo
(Bedrag x 1.000 euro)	-792	1.152	360

Akkoord van Groningen (V 446 duizend euro)

Het Akkoord van Groningen is het samenwerkingsverband tussen de Gemeente Groningen, RUG, Hanzehogeschool en het UMCG. De partners werken samen om Groningen als kennisstad te profileren en de economische ontwikkeling van Groningen te bevorderen. Over het jaar 2020 is het resultaat op dit samenwerkingsverband 446 duizend euro voordelig.

Subsidieprojecten (geen afwijking)

Voor een tweetal meerjarige Europese subsidieprojecten (Blockchain in Government en Like!) hebben we in 2020 middelen ontvangen die niet waren begroot. Voor deze projecten fungeert de gemeente Groningen als trekker en is daarom verantwoordelijk voor het verdelen van de subsidiegelden naar de overige partners binnen de projecten. De niet-bestede nog te verdelen subsidiemiddelen zijn verrekend met de balanspost vooruit ontvangen inkomsten. Bij de verantwoording in de jaarrekening leidt dit zowel tot hogere lasten als hogere baten van 901 duizend euro.

Overige (N 86 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 86 duizend euro.

2.2 Aantrekkelijke stad	Lasten	Baten	Saldo
(Bedrag x 1.000 euro)	-489	-49	-538

Kapitaallasten Forum/VRIJDAG (N 608 duizend euro)

In december 2020 heeft de raad besloten de incidentele vrijval voor het jaar 2020 op de kapitaallasten bouwexploitatie Forum (277 duizend euro) en de incidentele vrijval op de kapitaallasten Forum en parkeergarage project Grote Markt oostzijde/Groninger Forum (331 duizend euro) in te zetten voor de herhuisvesting van VRIJDAG. Deze vrijval wordt verantwoord binnen deelprogramma 2.4 Overige economie en werkgelegenheid.

Overige (V 70 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 70 duizend euro.

2.3 Bedrijvige stad	Lasten	Baten	Saldo
(Bedrag x 1.000 euro)	315	26	341

Intensiveringsmiddelen Ruimtelijke Economie (V 207 duizend euro)

Door de coronacrisis was de tijd voor afstemming met de diverse stakeholders beperkt. Hierdoor kon slechts een deel van de beschikbare middelen worden besteed aan de verdere ontwikkeling van werklocaties en economische centra.

Overige (V 134 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 134 duizend euro.

2.4 Overige economie en werkgelegenheid	Lasten	Baten	Saldo
(Bedrag x 1.000 euro)	658	9.352	10.010

Grondzaken (V 8,5 miljoen euro)

In 2020 hebben we een voordelig resultaat op Grondzaken gerealiseerd. Hiervan verantwoordden we ruim 8,5 miljoen euro binnen dit deelprogramma. De belangrijkste oorzaken zijn gelegen in diverse waarderingseffecten en hogere verkoopopbrengsten van gronden buiten de grexen.

In de begroting 2020 hadden we 1,5 miljoen euro opgenomen voor afboekingen boekwaarde bij de aankoop van onrendabele gronden. Eind 2020 is gebleken dat deze afboekingen niet nodig waren. In de realisatie bij de jaarrekening is dit voordeel al verrekend met de algemene reserve omdat is afgezien van de betreffende onttrekking aan deze reserve. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar paragraaf 7: [Grondbeleid](#).

Vrijval kapitaallasten (V 1,6 miljoen euro)

In de begroting houden we rekening met de ruil van incidentele met structurele middelen. We spelen incidentele middelen vrij die zijn bestemd voor investeringen door de kapitaallasten structureel te dekken in de begroting. In 2020 was een deel van deze investeringen nog niet gereed waardoor er minder kapitaallasten zijn gerealiseerd. De vrijval van dit kapitaallastenbudget is deels ingezet voor de herhuisvesting van VRIJDAG, verantwoord binnen deelprogramma 2.2. Aantrekkelijke stad.

Overige (N 95 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 95 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 3: Onderwijs

Het verzorgen van onderwijs is in Nederland primair de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Als gemeente faciliteren we het onderwijs en hebben we een aantal wettelijke taken rondom het onderwijs: zorgen voor huisvesting, leerlingenvervoer, toezien op naleving van de leerplicht en op basis van onze verantwoordelijkheid voor jeugdhulp het bieden van passende ondersteuning, jeugdhulp, aan leerlingen in het onderwijs.

De gemeente Groningen stelt zich ten doel in het onderwijs iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden; achterstanden proberen we al op jonge leeftijd te voorkomen en segregatie proberen we tegen te gaan. We willen dat alle peuters met een goede start aan het basisonderwijs beginnen en bieden ze samen met onze peutervoorzieningen op speelse wijze een stimulerend programma. Samen met de schoolbesturen werken we aan onderwijs dat goed op elkaar aansluit, dat aansluit bij de leerlingen en tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Hiermee willen we kinderen en jongeren optimaal uitdagen zich te ontwikkelen en hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de toekomst. Betere kansen creëren we ook door onderwijs te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten en voorzieningen onder meer op het gebied van sport, cultuur, techniek, maar ook wat betreft (preventieve) ondersteuning en jeugdhulp en WMO.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Jaarverslag Leerplicht en RMC 2019-2020 + bijlage](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Verordening leerlingen vervoer gemeente Groningen 2019](#)

[Beleidsplan "Voor alle jonge kinderen gelijke kansen 2019-2023" \(2018\)](#)

[Kwaliteitskader voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen in Groningen \(2018\)](#)

[Thuiszitterspact \(2018\)](#)

[Strategische koers Vensterschool 2019 \(2018\)](#)

[Onderwijsagenda Gemeente Groningen 2020+ + bijlage: Goed onderwijs voor iedereen](#)

[Maatschappelijk Akkoord - sociale inclusie in het onderwijs 2020](#)

Relevante ontwikkelingen

Corona heeft in 2020 een grote invloed gehad op ons maatschappelijk leven. Scholen en opvang zijn voor kortere of langere tijd gesloten geweest. Het onderwijs en de kinderopvang hebben hard gewerkt in het realiseren van noodopvang voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep en kwetsbare kinderen. Deskundigheidsbevordering van beroepskrachten en het betrekken van ouders bij de educatie van hun kinderen zijn nagenoeg stil komen te liggen. Het ontwikkelen van nieuwe manieren voor het geven van onderwijs heeft veel aandacht gevraagd van onze partners. Tegelijkertijd hebben we met onze partners wel een aantal belangrijke stappen gezet om de doelen van het onderwijsprogramma te realiseren.

Maatschappelijk Akkoord

Samen met partners in de kinderopvang en het onderwijs willen wij stevig inzetten op het tegengaan van segregatie en bevorderen van gelijke kansen voor alle kinderen. In oktober 2020 hebben wij samen met de partners het Maatschappelijk Akkoord voor sociale inclusie in het onderwijs ondertekend. In het Maatschappelijk Akkoord zijn initiatieven opgenomen die moeten bijdragen aan het bevorderen van gelijke kansen en sociale inclusie. Dit loopt uiteen van een pilot gebiedsgerichte informatievoorziening en voorlichting tot een taskforce aanmeldprocedures en tot vriendschapsscholen die gezamenlijke voor- en naschoolse

activiteiten organiseren om contacten tussen leerlingen uit verschillende buurten aan te moedigen. De in 2020 gemaakte afspraken in de uitvoeringsagenda van het Akkoord hebben betrekking op het primair onderwijs en de kinderopvang. In 2021 zullen ook afspraken met het voortgezet, middelbaar -en hoger onderwijs gemaakt gaan worden.

Investing duurzame onderwijshuisvesting

We hechten aan goede onderwijshuisvesting. Het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) "investeren in onderwijs" is in 2020 vastgesteld. Daarin hebben gemeente en schoolbesturen gezamenlijk een route bepaald om in de komende 20 jaar de kwaliteit van de onderwijshuisvesting (fors) te verbeteren. Het doel is toekomstbestendige, passende en duurzame schoolgebouwen. Dit jaar zijn we gestart met de uitvoering van het IHP.

Geletterdheid

Als centrumgemeente hebben we samen met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal plan van aanpak laaggeletterdheid opgesteld om deze aanpak verder te versterken.

Onderwijsagenda

De combinatie van het bestaande beleid met nieuwe ontwikkelingen als het Maatschappelijk Akkoord en de Verlengde Schooldag is gebundeld in de onderwijsagenda. Met deze onderwijsagenda "Goed onderwijs voor iedereen – een leven lang gelijke kansen" brengen we een duidelijke focus aan in ons beleid voor de komende jaren aan de hand van drie actielijnen. Het betreft het versterken van de kwaliteit van ons onderwijs, het inzetten van onderwijs om gelijkheid van kansen te bevorderen, en om een duurzame cultuurverandering van een leven lang leren te realiseren.

Deelprogramma 3.1: Onderwijskansen

In het deelprogramma Onderwijskansen bundelen we ons beleid gericht op het creëren van optimale onderwijsvoorwaarden en –voorzieningen. We willen dat alle kinderen en jongeren in Groningen zich naar eigen aard en talent ontplooiën en zich probleemloos ontwikkelen. We willen kansengelijkheid in het onderwijs bevorderen. Daarmee willen we al vroeg beginnen; voordat de kinderen naar de basisschool gaan. Ook zien we ze graag opgroeien tot verantwoordelijke burgers en goed voorbereid op de arbeidsmarkt komen.

We willen bijdragen aan kwalitatief goed onderwijs dat goed op elkaar aansluit. Dit onderwijs biedt de ondersteuning die aansluit bij de leerlingen en tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Het daagt kinderen en jongeren optimaal uit om zich te ontwikkelen en bereidt hen zo goed mogelijk voor op de toekomst. Het vergroten van de kansengelijkheid en het verkleinen van de segregatie binnen het onderwijs hebben we met een groot deel van de onderwijsinstellingen – van voorschoolse instellingen tot en met de Rijksuniversiteit Groningen vastgelegd in het Groninger Onderwijspact 2013.

Beleidsvelden

- Kansen en kwaliteitsbewaking
- Nieuwe impuls vensterschool
- Volwasseneneducatie
- Onderwijshuisvesting
- Talentontwikkeling

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020 *)
Gemiddelde score begrijpend lezen groep 8			
- Landelijk	55,0	=> landelijke	207,0
- Groningen	66,5	gemiddelde	214,4
Gemiddelde score rekenen groep 8			
- Landelijk	112,0	=> landelijke	274,0
- Groningen	113,8	gemiddelde	277,7
% kinderen verwezen naar: **)			
- Praktijkonderwijs	6 (3)	=> landelijke	-
- VMBO BBL/KBL	19 (20)	gemiddelde	-
- VMBO TL	17 (21)		-
- Havo/VWO	58 (56)		-

*) De cijfers van de gemiddeld behaalde score voor taal en rekenen van dit jaar zijn niet te vergelijken met die van 2019. Reden hiervoor is dat Cito haar toetsen heeft aangepast en een andere normering heeft gebruikt.

**) Tussen de haakjes staat de landelijke score vermeld.

3.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking

Met het Kansenbeleid richten we ons in de eerste plaats op de jongste burgers van de gemeente. We bieden voorzieningen om (taal-)ontwikkelingsachterstanden te voorkomen en zo vroeg mogelijk aan te pakken. Deze voorzieningen sluiten naadloos aan bij de inzet van maatregelen vanuit het rijk zodat alle kinderen de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen. Binnen dit beleidsterrein is ook ons kwaliteitstoezicht op de voorschoolse voorzieningen en gastouderopvang ondergebracht. In 2020 heeft het rijk extra middelen beschikbaar gesteld om het toezicht op de gastouderopvang uit te breiden.

Het rijk heeft een nieuwe landelijke gewichtenregeling ontwikkeld voor het onderwijskansenbeleid, op basis waarvan gemeenten en scholen rijksmiddelen ontvangen om verwachte onderwijsachterstanden weg te werken. De nieuwe regeling is ingevoerd vanaf het schooljaar 2019-2020. De extra middelen zijn toegevoegd aan het budget onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

Met ingang van 2020 is het aanbod voor- en voorschoolse educatie (VVE) voor de gemeente Groningen uitgebreid naar 16 uur per week. Dit aanbod was al beschikbaar voor alle peuters van 2 tot 4 jaar in de voormalige gemeente Groningen, maar is dat na de harmonisatie van het gemeentelijk VVE-beleid ook voor de nieuwe gemeente Groningen. We zetten in op kwalitatief hoogwaardige VVE- kinderopvang voor alle peuters. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat de inzet van VVE-programma's, VVE-geschoolde pedagogisch medewerkers en groepsleerkrachten met ondersteuning van een HBO-geschoolde VVE-coach effectief zijn. Dit effect geldt voor peuters met en zonder VVE-indicatie. Extra middelen zijn daarvoor toegevoegd aan het budget onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

In 2020 hebben wij ons beleid voortgezet en hebben we ons, naast de uitbreiding van het aantal uren, ook op de uitbreiding van het bereik van het aantal kinderen gericht.

We willen:

- Dat alle kinderen en jongeren in Groningen zich naar eigen aard en talent ontplooiën, opgroeien tot verantwoordelijke burgers en goed voorbereid op de arbeidsmarkt komen;
- Dat kinderen een doorgaande ontwikkelingslijn volgen;
- Voorschoolse voorzieningen en gastouderopvang van goede kwaliteit.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% gebruik VVE-programma's door Voor- en Vroegschoolse- doelgroep	92%	95%	93%
% leerwinst groep 2 ten opzichte van landelijk gemiddelde *)	68%	80%	57,7%
% geïnspecteerde locaties kinderopvang **)	100%	100%	75%

*) De gemiddeld behaalde leerwinst is bepaald aan de hand van de middentoets in groep 2 en niet de eindtoets. Hierdoor is de leerwinst bepaald over een half schooljaar en niet het hele schooljaar. De cijfers van de afgelopen twee jaren zijn daardoor niet met elkaar te vergelijken.

***) Dat er een kwart minder locaties geïnspecteerd is, is een direct gevolg van de corona-pandemie.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Inzetten op het verhogen van het bereik van onze geïndiceerde peuters. Ons voorschoolse aanbod voor meer peuters toegankelijker maken en daarbij op meerdere plekken in de gemeente Groningen het aantal uren verhogen naar minimaal 8 en maximaal 16 uur. Voor het toeleiden van de peuters naar de voorschoolse educatie de belangrijke rol van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het WIJ-team behouden;
- Een kwaliteitsimpuls geven op basis van het kwaliteitskader voor -en vroegschoolse educatie. De tot nu toe opgedane kennis en ervaringen van onze grootste kinderopvangpartners verder verspreiden over de gemeente Groningen. Samen met onderwijs en opvang blijven inzetten op de verdere kwaliteitsverbetering van de VVE-professionals, onder andere door de inzet van een VVE-coach of het bieden van mogelijkheden voor scholing van de leerkracht in de schakelgroep;
- Voorschoolse educatie loopt door in vroegschoolse educatie in het basisonderwijs. Naast de inzet op de voorschoolse instellingen daarom samen met het basisonderwijs blijven inzetten op uitbreiding en kwaliteitsverbetering van vroegschoolse educatie in de schakelgroepen. Met als doel betere resultaten voor de (doelgroep) kleuters;
- Komen tot nieuwe en meer passende resultaatafspraken;
- Tot slot, blijven inzetten op het verstevigen van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen, dus een intensievere samenwerking tussen voorschoolse instellingen en het onderwijs, gekenmerkt door gezamenlijke visie en doelen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In 2020 hebben twee kinderopvangorganisaties gekozen om zich te laten registreren als locatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Hierdoor is de spreiding van het aantal VVE-locaties vergroot en daarmee de kans dat elk kind met een VVE- indicatie een geschikte VVE-locatie vindt. In de toeleiding van de doelgroep zijn de afspraken tussen de WIJ en JGZ opnieuw aangehaald;
- In 2020 hebben we promotiemateriaal ontwikkeld in samenwerking met de voorschoolse voorzieningen. Tot de lockdown in 2020 is dit materiaal verspreid bij kinderopvanginstellingen en consultatiebureaus. Verdere verspreiding is niet gelukt. Ook bij de Vensterscholen, Vluchtelingenwerk, KCC en WIJ zou promotiemateriaal worden gebracht. Zodra het mogelijk is wordt deze inzet hervat;
- De scholing van de pedagogisch medewerkers en leerkrachten is gedurende de coronacrisis omgevormd van fysieke naar digitale scholing. Deze transformatie heeft tijd nodig gehad. Hierdoor is niet alle scholing die stond gepland in 2020 uitgevoerd;
- In 2020 is er een start gemaakt met het maken van nieuwe resultaatafspraken met het basisonderwijs, maar door de coronacrisis vindt de afronding daarvan plaats in 2021. Met deze afspraken wordt vastgelegd welke resultaten de inspanningen vanuit het onderwijsachterstandenbeleid op moeten leveren. Ook de kinderopvangorganisaties zijn betrokken bij dit proces;
- Nadat de scholen in mei 2020 weer open zijn gegaan, is er extra ingezet op het inhalen van de opgelopen onderwijsachterstanden. Deels is dit gedaan door het opzetten van inhaalprogramma's op

school en deels door het organiseren van zomerscholen en inzetten op extra onderwijsaanbod in de verlengde schooldag. Deze activiteiten hebben er aan bijgedragen dat een deel van de opgelopen achterstanden is weggewerkt;

- Samen met WIJ Groningen is gekeken naar creatieve manieren om ouders te bereiken en te betrekken bij het VVE-thuis programma. WIJ-medewerkers hebben hierbij fietsrondes door de stad gemaakt of hebben op het schoolplein activiteiten georganiseerd. Dat de ouderbetrokkenheid vanwege de coronacrisis erg moeilijk tot stand is gekomen mag duidelijk zijn.

Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#).

Conclusie

De impact van de corona crisis op de uitvoering van de plannen is groot geweest. VVE-programma's zijn tijdens de lockdown niet uitgevoerd, ouders konden nauwelijks deelnemen aan het VVE-thuis programma, scholing is uitgesteld, eindtoetsen zijn niet afgenomen en een kwart minder kinderopvanglocaties zijn geïnspecteerd. Maar er zijn ook veel activiteiten wel uitgevoerd. Er is een start gemaakt met het maken van nieuwe resultaatafspraken, zomerscholen zijn georganiseerd en ten opzichte van 2019 zijn iets meer doelgroepkinderen toegeleid naar een VVE-locatie.

Ook is het aantal VVE-locaties toegenomen en is een start gemaakt met de promotie van het 16-uurs aanbod. Vanaf maart heeft de kinderopvang samen met het onderwijs gezorgd voor de noodopvang van kinderen waarvan ouders een cruciaal beroep hebben en kwetsbare kinderen. Dit heeft ook gezorgd voor een betere samenwerking tussen de verschillende organisaties.

3.1.2 Nieuwe impuls vensterschool

In 2013 verscheen het ambitiesdocument Nieuwe impuls Vensterscholen. Vanaf dat moment voert het onderwijs de regie op de samenwerking met partners in de wijk en werken scholen aan vier voor de vensterschool kenmerkende thema's. In 2018 is samen met de partners een vernieuwde strategische koers voor de Vensterschool voor de komende jaren bepaald. De Vensterschool is het instrument om in en na schooltijd uitvoering te geven aan *Positief opgroeien* voor kinderen van 0 tot ongeveer 13 jaar en aan *Een leven lang leren*. Onder leren verstaan we dan niet alleen formeel leren in schoolverband, maar evenzeer het informeel leren, door bijvoorbeeld deelname aan educatieve activiteiten of aan activiteiten gericht op talentontwikkeling.

De volgende resultaten willen we bereiken met de inzet van de Vensterschool:

- Een gedeelde pedagogische visie (fundament) en een sociaalpedagogisch en veilig schoolklimaat;
- Een doorgaande ontwikkelingslijn van 0-13 jaar voor alle kinderen met daarbij extra aandacht voor kinderen met risico op ontwikkelingsachterstanden en het tegengaan van segregatie;
- Een doorgaande lijn op het gebied van preventie, ondersteuning en aansluiting jeugdhulp – onderwijs met aandacht voor vroeg signalering en vroeg interventie;
- Educatief partnerschap met ouders en kinderen (ouder- en kind participatie).

De brugfunctie speelt een belangrijke rol bij het realiseren van deze resultaten door een 'brug' te slaan tussen school en thuissituatie (gezin en ouders) en tussen school en wijk (zoals actieve toeleiding van met name kansarme kinderen naar activiteiten die bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen).

Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% vensterscholen	70%	70%	70%

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Een intensieve samenwerking rond kinderen van 0-13 jaar in de Vensterschool en in de wijk;
- De vensterschool als pedagogische (inclusieve) voorziening van kinderopvang en onderwijs die aansluit bij de ontwikkelbehoefte van kinderen, met extra aandacht voor kinderen met (risico op) ontwikkelingsachterstanden (dit is onder andere te bepalen op basis van de nieuwe achterstandsscores die door het rijk ontwikkeld zijn);
- De Vensterschool als kernpartner in het sociaal domein en bij Positief Opgroeien in de wijk;
- Ouders en kinderen die nauw betrokken zijn en een actieve rol spelen bij ontwikkelingen in de Vensterschool.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben samen met onze partners gewerkt volgens de nieuwe strategische koers voor de vensterscholen;
- We hebben scholen en kinderopvang gestimuleerd en ondersteund om zich te ontwikkelen tot Vensterscholen;
- We hebben Vensterscholen, naast kansenbeleid, brugfunctie, sociaalpedagogisch en veilig klimaat en gezonde voeding, opgenomen in ons bredere Programma van Eisen Positief opgroeien in de vensterschool;
- We hebben de nadere subsidieregels voor de vensterscholen geharmoniseerd.

Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#)

Conclusie

Het aantal Vensterscholen is de afgelopen jaren stabiel. Met onze aangescherpte strategische koers uit 2018 en het Programma van Eisen Positief opgroeien in de vensterschool hebben we, naast het stimuleren en ondersteunen van de Vensterschool als Integraal Kind Centrum, de rol en positie van de Vensterschool als samenwerkingspartner in de wijk versterkt. De Vensterschool is, naast het WIJ-team en de Jeugdgezondheidszorg, een van de kernpartners binnen Positief Opgroeien in de wijk. Samen met andere partners werken de Vensterscholen aan het ontwikkelen van preventieve ondersteuningsnetwerken voor jeugd in de wijk met als doel een optimale ontwikkeling van (kansarme) kinderen in de opvang, de school, het gezin en de vrije tijd. Onze ambitie blijft dat alle kinderen in de gemeente maximale ontwikkelingskansen hebben en zich een onderdeel van de samenleving voelen. Maar we zetten nog nadrukkelijker in op kansgelijkheid en het tegengaan van segregatie.

3.1.3 Volwasseneneducatie

Met ons beleid voor volwasseneneducatie richten we ons op laaggeletterde volwassenen, analfabeten en mensen die vrijwillig inburgeren. We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk). We doen dit binnen de kaders van de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB).

De gemeente koopt een breed aanbod aan cursussen taal en rekenen in. Voor het formuleren van het educatiebeleid en de inkoop van cursussen werken we samen met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio. De gemeente Groningen verzorgt als contactgemeente de inkoop van educatie en coördineert het regionale educatiebeleid.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal nieuwe deelnemers basiseducatie	370	400	350
Totaal aantal deelnemers basiseducatie	960	1.000	877

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen dat:

- Iedereen in Groningen kan lezen, schrijven en rekenen;
- Iedere cursist zijn of haar hoogst haalbare niveau bereikt.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in overleg met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal educatieplan opgesteld op basis waarvan we cursussen taal, rekenen en digitale vaardigheden hebben ingekocht;
- Rijk en gemeenten hebben in 2019 bestuurlijke afspraken gemaakt over de inzet van extra middelen voor het bevorderen van geletterdheid in de periode 2020-2024. In overleg met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio hebben we hiervoor een Regionaal plan van aanpak laaggeletterdheid opgesteld.

In de gemeente Groningen zijn momenteel acht taalhuizen.

Conclusie

In 2020 hebben we het programma voor de Wet educatie en beroepsopleidingen zo goed mogelijk volgens plan uitgevoerd. De beschikbare middelen zijn ingezet voor cursussen Nederlandse taal, rekenen, digitale vaardigheden en Nederlands als tweede taal. De lessen worden verzorgd door de ROC's, zowel centraal (op de ROC's) als ook op diverse laagdrempelige locaties in wijken. Door beperkingen vanwege de corona-maatregelen zijn lessen ook digitaal aangeboden. In 2020 zijn bij het Alfa-college en Noorderpoort 350 nieuwe deelnemers met een cursus gestart. Het totaal aantal deelnemers aan formele en non-formele educatie komt uit op 877. Daarnaast bereiken de taalhuizen bijna 250 deelnemers, waarvan ruim 130 nieuwe deelnemers. Het totaal aantal deelnemers, ruim 1100 deelnemers in basiseducatie en in de taalhuizen, ligt daarmee ruim boven het streefgetal.

3.1.4 Onderwijshuisvesting

We willen kinderen en professionals eigentijdse en duurzame schoolgebouwen bieden, energiezuinig en geschikt voor onderwijs in de 21e eeuw. Daarmee willen we goed onderwijs en optimale ontwikkeling ondersteunen.

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs staat de procedure beschreven voor het opstellen en betalen van het programma onderwijshuisvesting.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Een integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) voor de nieuwe gemeente. Concreet voor de komende 4 jaar, met een doorkijk naar de langere termijn (16 jaar), om de huisvesting van scholen in de richting van ons ambitieniveau te brengen;
- De regelgeving voor onderwijshuisvesting en bewegingsonderwijs/gym-voorzieningen harmoniseren tussen de drie voormalige gemeenten;
- Een nieuwe Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs vaststellen;

- Daarnaast heeft de Rekenkamer een onderzoek uitgevoerd naar de staat van het onderhoud van de vensterscholen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In april heeft de raad het Integraal huisvestingsplan onderwijs 2020 – 2039 (IHP) vastgesteld;
- Wij zijn begonnen met de uitvoering van de projecten genoemd in de eerste tranche van 4 jaar van het IHP;
- Door het vaststellen van de geharmoniseerde Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en de beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs is de regelgeving met betrekking tot onderwijshuisvesting en bewegingsonderwijs tussen de drie voormalige gemeenten geharmoniseerd.

Conclusie

We hebben bereikt wat we ons hadden voorgenomen met betrekking tot onderwijshuisvesting en het IHP. In het onderzoeksrapport van de rekenkamer wordt geconcludeerd dat de staat van het onderhoud van de vensterscholen in eigendom van de gemeente voldoet aan het conditieniveau zoals vastgelegd in landelijke normen en gemeentelijk vastgoedbeleid. Ook wordt geconstateerd dat er vanuit de gemeentelijke begroting voldoende middelen voor beheer en onderhoud van de onderzochte (gemeentelijke) vensterscholen zijn gereserveerd.

Daarnaast werd in het rapport geconcludeerd dat het concept van de vensterschool inhoudelijk toe is aan een nadere verduidelijking.

3.1.5 Talentontwikkeling

Iedereen heeft talenten. Wij vinden het belangrijk dat kinderen hun talenten ontdekken en we stimuleren en faciliteren hen om die te ontwikkelen, ieder naar eigen aard en niveau.

In het kader van Positief Opgroeien bieden we daarvoor veel mogelijkheden, zowel in de Vensterschool als ook in de wijk. Daarnaast kennen we talrijke stedelijk en wijkgerichte voorzieningen, waaronder NDE (natuur- en duurzaamheidseducatie), waar jeugdigen hun talenten op verschillende talentgebieden kunnen ontwikkelen. Deze talentgebieden betreffen onder andere sport en gezonde leefstijl; natuur en duurzaamheid; ICT en techniek; kunst en cultuur; en communicatie en media.

Op het gebied van natuur en duurzaamheid faciliteren we een afdeling NDE van de gemeente Groningen die natuur- en duurzaamheidseducatie verzorgt onder schooltijd voor basisschoolleerlingen. Dit met als doel om hun kennis van de natuur te bevorderen en hen te stimuleren nu en in de toekomst bij te dragen aan een duurzame wereld.

 Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#) en beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020 *)
% Scholen dat gebruik maakt van natuur- en duurzaamheidseducatie	90%	>90%	75%
Tevredenheid scholen NDE (schaal 1-10)	8,2	8,5	8,5
Aantal deelnemers jonge onderzoekers	13.000	14.000	7.000

*) De coronacrisis en de daarbij behorende lockdown hebben geleid tot minder deelnemers bij zowel het Centrum voor NDE als de Jonge Onderzoekers.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Kinderen en jongeren ook in 2020 ondersteunen en stimuleren om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, en ze actief te betrekken bij de ontwikkeling en organisatie van activiteiten. Hun betrokkenheid bij de directe leefomgeving stimuleren met als doel dat ze zich ontwikkelen tot betrokken en verantwoordelijke burgers die een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving;
- Ons - nog meer dan voorheen - richten op kinderen en jongeren die opgroeien in een omgeving met weinig ontwikkelingskansen en -mogelijkheden. Deze jeugdigen lopen daardoor meer risico op ontwikkelingsachterstanden;
- Een blijvend hoge deelname aan en waardering van basisscholen aan natuur- en duurzaamheidseducatie. Het nieuwe paviljoen voor Natuur en Duurzaamheid Educatie samen met de kinderboerderij ontwikkelen tot een educatief centrum voor jong en oud, met ruimte voor lessen, excursies, ontdekroutes in het Stadspark en wat al niet meer.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben activiteiten gericht op talentontwikkeling van (kansarme) jeugdigen op uiteenlopende terreinen zoals sport en gezonde leefstijl; natuur en duurzaamheid; ICT en techniek; kunst en cultuur; en communicatie en media gefaciliteerd en gesubsidieerd. Deze activiteiten zijn terug te vinden binnen verschillende (deel)programma's en beleidsvelden in deze gemeenterekening waaronder het beleidsveld 4.1.3 Positief opgroeien;
- We hebben vanuit het armoedebeleid (kindpakket en Stadjerspas) mogelijk gemaakt dat ook jeugdigen die opgroeien in armoede deel kunnen nemen aan het stedelijk en wijkgericht activiteitenaanbod. En we hebben extra laagdrempelige vakantieactiviteiten voor deze doelgroep georganiseerd;
- We subsidiëren het Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie, dat via het basisonderwijs alle kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar bereikt;
- We subsidiëren de Jonge Onderzoekers, een organisatie die kinderen wegwijs maakt in techniek en ICT.

Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#).

Conclusie

De gemeente Groningen biedt jeugdigen veel mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen, door deel te nemen aan een breed activiteitenaanbod of door zelf, zo nodig met ondersteuning van vrijwilligers of professionals, activiteiten te organiseren. Daarbij hebben wij steeds meer oog voor de specifieke vraag van kansarme jeugdigen naar laagdrempelige (vakantie)activiteiten, ook tijdens de zomervakantie.

In 2020 heeft de coronacrisis en de daarbij behorende lockdown echter in de praktijk geleid tot minder deelnemers bij zowel het Centrum voor NDE als de Jonge Onderzoekers.

Deelprogramma 3.2: Voorkomen schooluitval

Zonder diploma's is het lastig om je talenten in het leven te kunnen inzetten. Daarom willen we dat kinderen hun school afmaken. Indien nodig bieden we kinderen ondersteuning om onderwijs te kunnen (blijven) volgen, bijvoorbeeld via jeugdhulp of door ondersteuning bij het vervoer naar school.

Beleidsvelden

- VSV en leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Passend onderwijs

3.2.1 VSV en Leerplicht

Met het onderwijs werken we intensief samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten (vsv) te voorkomen. We zien toe op de handhaving van de leerplicht en voeren de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten uit.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal voortijdige schoolverlaters	347 2,59%	<250 <2,3%	-
% thuiszitters in schooljaar teruggeleid naar onderwijs	73,4%	75%	81,8%
Aantal thuiszitters in beeld bij leerplicht	64	-	44

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Een daling realiseren van het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Thuiszitters zo snel en zo veel mogelijk terugleiden naar het onderwijs;
- Focussen op preventief werken en zorgen ervoor dat we alle jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie ondersteuning geven bij de zoektocht naar een passende vervolgstap;
- De samenwerking met de domeinen werk en zorg verder verstevigen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben nauw samengewerkt met het onderwijs in de regio, de WIJ-teams, de GGD, de arbeidsmarktregio en andere gemeentelijke afdelingen en organisaties om schooluitval en thuiszitten in een zo vroeg mogelijk stadium te voorkomen;
- De samenwerking met de domeinen werk en zorg is verstevigd. We maken gezamenlijk plannen voor de jongeren en sluiten aan bij elkaars overleggen. De problematiek van de jongeren is door de crisis dusdanig groot, dat deze samenwerking de basis is voor een goede ondersteuning van de jongeren;
- De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de jongeren. De meeste jongeren konden in 2020 door de lockdowns maar gedeeltelijk naar school. Veel jongeren volgden online onderwijs. Omdat scholen (deels) gesloten waren konden we minder goed preventief werken. We hebben geprobeerd de jongeren zo goed mogelijk te bereiken, contact met de jongeren te onderhouden en ze te ondersteunen bij een vervolgstap;
- Het aantal voortijdig schoolverlaters is nagenoeg gelijk gebleven. De problematiek van de jongeren is groter. Een deel van de vsv-trajecten ligt vanwege de coronamaatregelen stil. De coronacrisis vraagt meer ondersteuning van het onderwijs en van leerplicht/RMC. Maatwerk is vereist. De definitieve cijfers van het aantal vsv'ers in schooljaar 2019-2020 krijgen we in het vierde kwartaal van 2021;
- Van de thuiszitters die we in beeld hadden bij leerplicht, hebben we 81,4 % teruggeleid naar school. Het Thuiszitterspact liep tot augustus 2020. De opdracht van het Thuiszitterspact wordt door de bestuurders verlengd tot 2024, waarbij ook de aansluiting onderwijs - jeugdhulp wordt opgenomen.

Zie ook beleidsveld: [4.1.3 Positief opgroeien](#);

Conclusie

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de jongeren. Hierdoor is meer ondersteuning van het onderwijs en van leerplicht/RMC noodzakelijk. Maatwerk is vereist.

Het aantal voortijdig schoolverlaters is nagenoeg gelijk gebleven. De definitieve cijfers van het aantal vsv'ers in schooljaar 2019-2020 krijgen we in het vierde kwartaal van 2021.

Een groot deel van de thuiszitters is teruggeleid naar school. De opdracht van het Thuiszitterspact wordt door de bestuurders verlengd tot 2024, waarbij ook de aansluiting onderwijs- jeugdhulp wordt opgenomen.

3.2.2 Leerlingenvervoer

We willen in Groningen dat alle kinderen naar school kunnen komen. Het aanbieden van leerlingenvervoer voor kinderen die vanwege bijzondere omstandigheden niet zelfstandig naar school kunnen reizen, is een van de wettelijke onderwijstaken van de gemeente.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Ouders van leerlingen, die vanwege bijzondere omstandigheden zoals handicap of afstand niet zelfstandig naar school kunnen reizen, worden ondersteund in het vervoer, zodat de leerlingen onderwijs kunnen volgen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben het leerlingenvervoer verzorgd voor diegenen die daarvoor in aanmerking kwamen volgens de Verordening Leerlingenvervoer, die in 2019 is vastgesteld;
- In schooljaar 2019/2020 hebben 655 leerlingen gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer. Hiervan gingen 551 met de taxi, 25 met openbaar vervoer en 79 met eigen vervoer. Ten opzichte van het jaar ervoor is dit een lichte daling. Toen kwamen 692 leerlingen in aanmerking voor het leerlingenvervoer (593 taxi, 32 openbaar vervoer en 67 eigen vervoer).

Conclusie

In 2020 hebben 655 leerlingen gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer, een lichte daling ten opzichte van het jaar ervoor. Er is geen sprake van corona-invloeden op het totaal aantal leerlingen dat gebruik heeft gemaakt van het leerlingenvervoer. Wel is het aantal vervoersbewegingen door de tijdelijke sluiting van de scholen veel lager geweest dan gebruikelijk.

3.2.3 Passend onderwijs

De Wet passend onderwijs en de Jeugdwet zijn opgesteld als spiegelwetten: beide wetten verplichten afstemming tussen de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en gemeenten, over het onderwijs-ondersteuningsplan en het gemeentelijk jeugdplan.

De verantwoordelijkheid voor Passend onderwijs ligt op basis van de gelijknamige wet Passend onderwijs bij het onderwijs. Dit betekent dat het onderwijs niet alleen verantwoordelijk is voor het bieden van een passende onderwijsplek, maar ook voor extra - didactische en pedagogische - ondersteuning van leerlingen primair gericht op het leerproces, de onderwijsontwikkeling en/of het behalen van onderwijsdoelen. De verantwoordelijkheid voor het bieden van Jeugdhulp, ook in het onderwijs, ligt op basis van de Jeugdwet bij de gemeente. Dit betreft jeugdhulp in het kader van opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen en/of gedragsproblemen die het volgen van (passend)onderwijs belemmeren en/of risico's op thuiszitten veroorzaken.

De grens tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is niet altijd even duidelijk. Dat maakt intensieve samenwerking in het kader van aansluiting jeugdhulp en onderwijs noodzakelijk. Komende jaren gaan we sterk inzetten op een integrale aanpak van de aansluiting jeugdhulp en onderwijs. De Kadernotitie Transformatieagenda jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020 vormt daarvoor het kader. Deze inzet zal naar onze verwachting op termijn leiden tot een afname van de vraag naar (intensieve) jeugdhulp en naar een afname van (risico's op) schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten (zonder startkwalificatie).

Het bieden van (preventieve) ondersteuning en jeugdhulp in en aansluitend op (passend) onderwijs vormt een onderdeel van Positief Opgroeien. Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#) en deelprogramma 4.2: [Passende ondersteuning en zorg](#). Daarnaast heeft het een directie relatie met beleidsveld 3.2.1: [VSV en Leerplicht](#)

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Optimale ontwikkelingsmogelijkheden voor ieder kind en iedere jongere. Geen enkel kind of jongere onder de 18 jaar zit langer dan drie maanden thuis zonder een aanbod van passend onderwijs en/of zorg;
- Meer betrokkenheid van ouders en jeugdigen bij de integrale aanpak onderwijs-jeugdhulp;
- Vroegtijdige signalering - bij voorkeur op jonge leeftijd - van (complexe) problematiek bij kinderen en jongeren in de voorschoolse voorzieningen en het onderwijs. En een integrale aanpak onderwijs-jeugdhulp van deze problematiek;
- Zoveel mogelijk bieden van (preventieve) collectieve ondersteuning in de directe leefomgeving, waaronder het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen;
- Efficiëntere inzet van ondersteuning en jeugdhulp in het onderwijs. Omzetten van individuele ondersteuning en jeugdhulp naar (preventie) collectieve jeugdhulp in het onderwijs en collectieve onderwijs-zorg-arrangementen;
- Een provinciale financieringssystematiek voor collectieve ondersteuning in het onderwijs, daar waar het leerlingen uit de hele provincie betreft (onder andere het speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo);
- Beschikbaarheid en analyse van jeugdhulpgegevens op schoolniveau.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Beschikbaarheid gekregen over en analyse gemaakt van jeugdhulpgegevens op schoolniveau;
- Analyses uitgevoerd op de ondersteuningsvraag in het Speciaal Onderwijs;
- Het Thuiszitterspact 2018-2020 geëvalueerd en het nieuwe Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024 vastgesteld, waarbij ook de koppeling jeugdhulp/onderwijs is belegd;
- Via de provinciale Kerngroep Gemeenten/Onderwijs (vallend onder de Transformatieagenda) de eerste stappen gezet voor een bestuurlijke opdracht, om te komen tot een provinciale financieringssystematiek voor collectieve ondersteuning in het speciaal onderwijs;
- Voortzetting én uitbreiding van pilots in het Speciaal Onderwijs met betrekking tot de inzet van collectieve ondersteuning;
- Voortzetting van de reeds bestaande inzet zoals School als Wijk en de VO WIJ-teams.

Conclusie

De samenwerking met het onderwijs op het gebied van aansluiting jeugdhulp en onderwijs is in 2020 verder versterkt. Naast voortzetting van succesvolle aanpakken, zoals School als Wijk en de VO WIJ-teams, heeft het ook geresulteerd in het collectivieren van jeugdhulp op een aantal scholen. Er is tevens extra inzet gepleegd op het goed analyseren van de ervaren problematiek en het daadwerkelijk op een andere manier inzetten van jeugdhulp in het onderwijs.

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Vershil
Lasten				

03.1 Onderwijskansen	28.014	29.924	27.297	2.627
03.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking	6.443	7.244	6.042	1.202
03.1.2 Nieuwe impuls vensterschool	215	211	155	56
03.1.3 Volwasseneneducatie	2.358	2.499	2.575	-75
03.1.4 Onderwijshuisvesting	16.899	18.010	16.578	1.432
03.1.5 Talentontwikkeling	2.099	1.959	1.947	12
03.2 Voorkomen schooluitval	3.381	3.385	3.293	93
03.2.1 VSV en Leerplicht	1.847	1.851	1.800	51
03.2.2 Leerlingenvervoer	1.534	1.534	1.493	41
Totaal Lasten	31.395	33.309	30.589	2.719
Baten				
03.1 Onderwijskansen	7.603	9.249	11.024	1.775
03.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking	3.432	3.724	3.963	239
03.1.2 Nieuwe impuls vensterschool	0	0	0	0
03.1.3 Volwasseneneducatie	2.358	2.499	2.575	75
03.1.4 Onderwijshuisvesting	1.764	2.980	4.430	1.450
03.1.5 Talentontwikkeling	48	46	57	11
03.2 Voorkomen schooluitval	989	989	1.011	22
03.2.1 VSV en Leerplicht	989	989	989	-1
03.2.2 Leerlingenvervoer	0	0	22	22
Totaal Baten	8.592	10.238	12.035	1.797
Totaal Saldo voor bestemming	22.803	23.071	18.554	4.517
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	3519	3.065	3.065	0
Totaal onttrekkingen	1.121	475	475	0
Totaal saldo na bestemming	25.201	25.661	21.144	4.517

Financiële toelichting

3.1 Onderwijskansen	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	2.627	1.775	4.402

Onderwijshuisvesting (V 1,3 miljoen euro)

Wij hebben het pand aan de Woldweg 7 en het pand aan de Beatrixlaan 1 verkocht. Deze verkopen waren niet begroot in 2020.

Kapitaallasten Onderwijshuisvesting (V 547 duizend euro)

Het voordeel op de kapitaallasten wordt enerzijds verklaard doordat met name vanuit de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer investeringsprojecten later dan begroot worden gerealiseerd, effect is 1,1 miljoen euro. Hiertegenover staan hogere kapitaallasten doordat projecten eerder dan begroot zijn gerealiseerd (286 duizend euro). In het verleden is incidenteel bouwrente op projecten niet meegenomen in het investeringskrediet, dat is niet in overeenstemming met de financiële verordening, in 2020 is eenmalig 318 duizend euro aan bouwrente in de exploitatie verantwoord. Voor huidige projecten wordt de bouwrente meegenomen in het krediet.

School Meerstad en MFA de Wijert (V 534 duizend euro)

De bouw van de school Groene Wei in Tersluis en de multifunctionele accommodatie (MFA) De Wijert zijn nog onderhanden. De intensiveringsmiddelen zijn vanaf 2019 toegekend. De gymzaal van MFA De Wijert is in 2020 gereed gekomen, we verwachten dat het schoolgebouw in 2021 gereed komt. We beginnen derhalve voor de gymzaal in 2021 met afschrijven en voor het schoolgebouw in 2022. De Groene Wei is naar verwachting in 2022 gereed, vanaf 2023 wordt hier op afgeschreven.

Programma onderwijshuisvesting (V 134 duizend euro)

We hebben de wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. Omdat voor 870 duizend euro aan beschikkingen is doorgeschoven naar 2021 is een voordeel ontstaan.

Hiertegenover staan niet begrote uitgaven voor 148 duizend euro, omdat beschikkingen uit voorgaande jaren niet zijn begroot, maar wel uitgekeerd.

Daarnaast is een nadeel van 217 duizend euro ontstaan omdat beschikkingen als krediet zijn aangevraagd, maar als onderhoud zijn te kwalificeren. Tot slot heeft een wijziging in de systematiek betreffende de gymvergoedingen plaatsgevonden. De gymvergoedingen worden met ingang van 2020 vooraf betaald in plaats van achteraf. Dit betekent dat in 2020 zowel de vergoedingen over 2019 als 2020 zijn verantwoord, een nadeel van 348 duizend euro. Door nog wat kleine verschillen is per saldo sprake van een voordeel van 134 duizend euro.

Corona-effecten (V 430 duizend euro)

Het voordeel kent diverse oorzaken. Zo zijn de uitgaven op de kwaliteitsbewaking kinder- en gastopvang 203 duizend euro lager, omdat niet alle geplande inspecties door de GGD konden worden uitgevoerd. Ook is de geplande uitbreiding van de inspecties door de coronacrisis uitgebleven.

Daarnaast hebben we een voordeel van 208 duizend euro op de kosten van de organisatie van 24-uurs noodopvang voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep.

Mede door het relatief laag aantal besmettingen in Groningen, hebben weinig ouders gebruik gemaakt van deze noodopvang. Dit zelfde beeld zie we ook bij de voorschoolse peuteropvang. De voorschoolse peuteropvang heeft een beperkt aantal aanvragen van ouders voor teruggave eigen bijdrage ontvangen. De lasten zijn daardoor 99 duizend euro lager dan de rijksvergoeding.

Tijdens de coronacrisis hebben we laptops aangeschaft om het volgen van onderwijs op afstand voor alle kinderen mogelijk te maken. Een deel van deze kosten hebben we via externen terug ontvangen, per saldo resteert een nadeel van 80 duizend euro.

Voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen (V 556 duizend euro)

Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door de dempende factor van de coronamaatregelen. Daarnaast zien we dat het aantal kinderen en het aantal afgenomen uren achterblijft op onze ambities.

Kwaliteitsbewaking kinder- en gastopvang (V 150 duizend euro)

We zien een structureel voordeel van 150 duizend euro op het budget kwaliteitsinspecties op de kinder- en gastouderopvang (uitgevoerd door de GGD), met name doordat er sprake is van een hogere uitkering van het Rijk.

Onderwijsachterstandenbeleid (V 209 duizend euro)

Door de hogere Rijksbijdrage voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) hebben we minder gemeentelijk geld hoeven in te zetten, dit geeft een voordeel van 209 duizend euro.

Overige verschillen (V 542 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 542 duizend euro. Aan dit voordeel liggen diverse redenen ten grondslag. Zo hebben we minder schade aan schoolgebouwen gehad en hebben we verzekeringsuitkeringen ontvangen, die niet waren begroot. Ook zijn de uitgaven natuur- en duurzaamheid educatie lager dan verwacht.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Healthy Ageing Visie en Groningen Gezond 2018-2021](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Versnelling transformatie sociaal domein in control 2018-2020](#)

[Nota regionaal kompas 'Actief onder Dak' \(2014-2017\)](#)

[Samen Sterk in Stad \(2012-2015\)](#)

[Beleidsplan/ Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein gemeente Groningen 2014/2015](#)

[Meedoen maakt het verschil \(maatschappelijke participatie\) 2014](#)

[Meerjarenprogramma 'Van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat' \(2015\)](#)

[Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling \(2014\)](#)

[Contouren jeugdinstel Groningen 2015-2018 \(2014\)](#)

[Regionaal Transitiearrangement Groningen \(2013\)](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

[Groningen voor elkaar, visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties en "Jeugd ieders zorg!" \(2012\)](#)

[Nota Sociaal Culturele accommodaties geharmoniseerd 2020](#)

[Definitieve nota De sociale basis in Groningen Harmoniseren en verder](#)

Relevante ontwikkelingen

Corona

De impact van de corona pandemie is groot. Bij alle doelgroepen zagen we op alle leefgebieden een toename van zwaardere problematiek. Het aantal mensen op de wachtlijsten bij zorgaanbieders is toegenomen en de uitstroom bij Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang stagneerde. Eenzaamheid is toegenomen onder zowel ouderen als jongeren en mantelzorgers raakten overbelast. Stichting WIJ Groningen heeft extra jeugd- en jongerenwerk ingezet om samen met de politie onrust onder jongeren in te dammen. Onze basisvoorzieningen zoals buurthuizen raakten financieel in zwaar weer. Anderzijds zien we dat Groningers elkaar willen helpen en dat mooie initiatieven ontstaan.

De toenemende mentale druk bij jongeren en jongvolwassenen is door de coronacrisis een nog grotere opgave geworden. Ook in andere leeftijdsgroepen zagen we meer gevoelens van angst, stress, somberheid en eenzaamheid. De verwachte economische terugval, die bepaalde bevolkingsgroepen extra raakt, zet de mentale gezondheid nog verder onder druk. De cijfers van 113 rondom suicide zijn niet uit de pas gaan lopen in 2020. Lentis geeft ook aan dat zij niet méér problematiek zien rondom dit thema, omdat corona mogelijk ook bepaalde druk weggenomen heeft.

Overigens is het wel zo dat we in het verleden vaak toenames zien in het aantal suicides rondom economische crisissen. Daarmee komt die boeg golf dus mogelijk nog.

Deelprogramma 4.1: Sociaal klimaat

In het deelprogramma Sociaal klimaat staan beleidsinterventies centraal die gericht zijn op het versterken van de lokale sociale samenleving. Het draait daarbij om het bevorderen van zelf- en samenredzaamheid, met nadrukkelijke aandacht voor preventieve interventies. De maatschappelijke effecten waaraan deze interventies bijdragen zijn erop gericht dat onze inwoners het gevoel hebben erbij te horen, zich betrokken voelen bij elkaar en de eigen leefomgeving, zich inzetten voor elkaar, regie hebben over hun leven, participeren en zich gezond, veilig en zelfredzaam voelen. Deze interventies ontwikkelen we vanuit het besef dat optimale deelname aan de (lokale) samenleving niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid is.

Wij willen de sociale basis in onze gemeente bestendigen en versterken door te investeren in community ontwikkeling en in de ontwikkeling van basisvoorzieningen. Dit doen we samen met de bewoners in de dorpen en wijken, vrijwilligersorganisaties, dorpshuizen, wijkaccommodaties, kerken, scholen, ondernemers als ook met behulp van de preventieve aanpak van Stichting WIJ Groningen. Investeren in de kracht van mensen begint met het bestendigen en versterken van de sociale basis, oftewel de basisvoorzieningen op het gebied van welzijn, sport, onderwijs, cultuur, werk, inkomen en gezondheid. Deze voorzieningen dragen eraan bij dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en leren kennen, hun talenten kunnen ontwikkelen en inzetten, elkaar kunnen helpen, problemen kunnen voorkomen en/of deze zo veel mogelijk zelf en met hun sociale omgeving kunnen aanpakken.

Daarnaast investeren we in verschillende vormen van informele ondersteuning. Hierbij kan worden gedacht aan mantelzorg voor familieleden, aan vrijwillige zorg voor vrienden en bekenden, aan initiatieven voor algemene voorzieningen in dorpen en wijken, die ruimte bieden aan ondersteunende activiteiten. Investeren in vrijwillige inzet heeft tot doel mensen te verbinden en moet iets toevoegen aan het leven van alle betrokkenen. Maatschappelijke initiatieven spelen een bijzondere rol in het versterken van de sociale basis. Ze zijn gericht op het versterken van sociale verbanden en op het vergroten van maatschappelijke participatie en burgerkracht. We verwelkomen en ondersteunen deze initiatieven.

Beleidsvelden

- Actief burgerschap en bewonersinitiatieven
- Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken
- Positief opgroeien
- Diversiteit, integratie en emancipatie
- Lokaal gezondheidsbeleid, infectieziektebestrijding en openbare gezondheidszorg
- Sociale basisvoorzieningen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en): Sociale netwerken (indicatie ten aanzien van mate van sociale participatie en sociale steun)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft weinig mensen te kennen waarmee men echt kan praten (% oneens)	-	Toename	58%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft voldoende mensen te kennen die men om hulp of advies kan vragen	-	Toename	87%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving	-	Toename	61%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft voldoende contacten te hebben met anderen	-	Stabilisatie	91%

Effectindicator(en): Maatschappelijk actief en betrokken (indicatie ten aanzien van mate van samenredzaamheid)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft bereid te zijn een buurtgenoot te helpen in geval van ziekte of een beperking	-	Toename	- *
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet voor de eigen woonbuurt	-	Toename	26%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) vrijwilligerswerk te hebben gedaan	-	Toename	29%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) mantelzorg te hebben geboden	-	Toename	21%

** Deze vraag is aangepast, waardoor er sprake is van een dusdanige trendbreuk dat vergelijking met eerdere jaren oneigenlijk is. Het gaat in de nieuwe vraagstelling over % inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden naaste buren of andere buurtgenoten te hebben geholpen vanwege een zorgwekkende situatie (40% ja). Waar de oude vraagstelling ging over bereidheid tot hulp (deze was nagenoeg constant zeer hoog - boven de 90%), gaat de nieuwe vraagstelling specifiek over daadwerkelijk geboden hulp.*

Effectindicator(en): Opgroeien (indicatie ten aanzien van positief opgroeien in relatie tot. pijlers ontplooiing)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft minimaal 2-3 keer per maand gepest te worden	7%	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeef (veel) inactief (sedentair) gedrag te vertonen	56%	-	-

Effectindicator(en): Omgang, acceptatie en integratie (indicatie ten aanzien van mate van sociale cohesie)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan	-	Toename	73%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld	-	Afname	12%

Effectindicator(en): Maatschappelijke voorzieningen (indicatie ten aanzien van aanwezigheid sociale (basis-)infrastructuur)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van plekken om elkaar te ontmoeten, zoals buurthuizen, pleinen en parken, in of nabij de eigen buurt	-	Toename	66%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van instanties voor ondersteuning en zorg, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	-	Toename	68%

4.1.1 Actief burgerschap en bewonersinitiatieven

Wij werken aan een inclusieve samenleving waaraan iedereen naar vermogen kan deelnemen. In dat kader stimuleren we actief burgerschap in veerkrachtige dorpen, buurten en wijken en bieden we faciliteiten aan betrokken burgers die verantwoordelijkheid willen nemen voor elkaar en voor hun omgeving. We beogen hierbij de sociale veerkracht van buurten en wijken zodanig te beïnvloeden dat het vermogen van mensen en gemeenschappen om met veranderingen om te gaan en de toegang tot onderlinge en externe hulpbronnen

wordt versterkt. We stimuleren en faciliteren activiteiten die de verbondenheid met de medemens of de gemeenschap waartoe men behoort bevorderen. Met daarbij nadrukkelijke aandacht voor preventieve interventies.

Mensen zijn in hun wijk of buurt beter in staat kansen te benutten of oplossingen aan te dragen voor problemen die zij ervaren. Niet meer de vraag 'wie lost dit op' maar 'wat kan ik bijdragen'? Dat kan door verbindingen te leggen met wijkbewoners onderling, met buurtinitiatieven, scholen en studenten, verenigingen, vrijwilligersorganisaties, welzijnswerk, zorg, kerken, moskeeën en ondernemers. Als gemeente hebben we daarin een faciliterende, stimulerende en verbindende rol.

We willen als gemeente ons verbinden met burgerkracht; overheidsparticipatie in burgerinitiatieven.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal ondersteunende bewonersinitiatieven in het kader van innovatie ateliers	4	Toename	4

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden de 'beweging' van actief burgerschap verder voeden en faciliteren zodat zij zich verder uit kan breiden. We streefden daarbij naar een toename van het aantal actieve burgers en burgerinitiatieven en richtten ons op het versterken van de sociale veerkracht in zowel de stad als in de dorpen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Vanuit het Innovatieatelier hebben we:

- De sociale ondernemers challenge opgezet voor innovatieve ideeën om de sociale basis te versterken;
- De vijf Groningse Paretjes (Odenschuis, De Opstap, Kringloop Plus, De Wiershoeck en het Hamelhuys) ondersteund en begeleid als zijnde 'de Leertuin';
- De Oude Bieb, Jasmijn zorgt, Dig 050 ondersteund;
- Vier burgerinitiatieven gefinancierd: The Voice/Kids with talent, Doedertoe, Vergeten talent en BuitenGewoonZijn. Dit laatste is een training waarin bewoners worden gestimuleerd en elkaar inspireren bij het uitwerken van een idee naar een daadwerkelijke actie. Hierdoor zijn in Groningen al meer dan 50 bewonersideeën uitgevoerd.

Conclusie

In 2020 hebben we tijd, aandacht en energie ingezet op de ontwikkeling van de 'sociale basis'. De verdere versterking van de sociale basis heeft meer aandacht. Daarom hebben we vastgelegd om de komende twee jaar samen met bewoners in gesprek te gaan hoe we de sociale basis nog meer kunnen versterken binnen het gebiedsgerichte werken. We zien in het gebiedsgerichte werken mooie ontwikkelingen, de "beweging" van burgerinitiatieven groeit, steeds meer inwoners nemen initiatieven en/of sluiten zich hierbij aan. Meer ruimte voor de versterking van de sociale basis met behulp van buurtinitiatieven en - ontmoetingen leidt tot meer eigenaarschap en betrokkenheid van buurtbewoners bij hun buurt/wijk.

4.1.2 Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken

Voor het welbevinden van bewoners zijn sociale contacten in eigen buurt of dorp van grote betekenis. Mensen kunnen hierdoor gemakkelijker samen activiteiten ondernemen, elkaar helpen en iets aan elkaar vragen. Wij hebben de overtuiging dat veel mensen iets voor een ander willen doen. Wij vinden het belangrijk dat mensen daarvoor gewaardeerd en gezien worden. Daarnaast moeten mantelzorgers en vrijwilligers kunnen rekenen op

adequate faciliteiten en (professionele) ondersteuning. Die worden geboden door inwoners onderling en door verschillende (gesubsidieerde) instellingen en in (wijk)accommodaties.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal (nieuw) ingezette vrijwilligers door Humanitas	(791) 2.908	Afname	2.500
% meldingen dat afgehandeld is met inzet van een basisvoorziening en/of informele ondersteuning *	61%	Toename	-

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden dat de inwoners van de Groninger wijken en dorpen met plezier wonen en leven, in veerkrachtige wijken en dorpen waar mensen elkaar kennen en elkaar waar nodig ondersteunen en helpen. En waar het bruist van activiteiten die door en voor en met bewoners worden georganiseerd. Ieder draagt naar vermogen een steentje bij met inzet van de eigen talenten, kennis en vaardigheden. Dat geeft een gevoel van onderlinge verbinding, saamhorigheid, erbij horen en thuis zijn. De nadruk lag op de ontwikkeling van preventieve individuele en collectieve activiteiten. Daarnaast wilden we de hierboven genoemde verbinding met en de aansluiting van de formele beroepsmatige zorg op de informele zorg verder versterken. Vrijwilligers en mantelzorgers voelen zich (h)erkend zij worden passend ondersteund en gewaardeerd voor hun inzet. De informele zorg is de basis waar de formele zorg zich bij aansluit en aanpast.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben onder verschillende organisaties gesubsidieerd die informele ondersteuning bevorderen (onder andere: Humanitas, LINK 050, Wehelpen, Stichting Present, Thuisgekookt, Vlegter voor de ondersteuning van een aantal vrijwilligersprojecten zoals buurtbemiddeling; buurt- en dorpshuizen/accommodaties, Bewonersorganisaties en andere kleinere vrijwilligersinitiatieven);
- Daarnaast hebben we het Bondgenotenoverleg georganiseerd. Een van de gezamenlijke acties in corona tijd is de gezamenlijke actie Groningers helpen elkaar, waar Groningers worden gestimuleerd en uitgenodigd om toch vooral hulp te vragen als dat nodig is;
- Bewonersinitiatieven ondersteund gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en samenredzaamheid van de eigen woonomgeving;
- Voor het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers subsidieerden we: Humanitas en Torion (stedelijke Steunpunt Mantelzorg);
 - Om te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken, bieden getrainde vrijwilligers in de wijken mantelzorgondersteuning. Daar waar nodig worden zij door beroepskrachten ondersteund;
 - Door de toenemende druk op mantelzorgers, zeker in coronatijd, is extra ingezet op het in beeld krijgen van nog niet bekende mantelzorgers, steun voor bij hen bekende mantelzorgers, door hen periodiek te bellen;
 - Corona beperkte het fysieke contact, maar bood ook kansen voor verbetering: van (digitale) communicatie, ontwikkeling van online aanbod (cursussen, themabijeenkomsten) en het realiseren van de online aanvraag van de mantelzorgwaarderingskaart;
 - Er zijn 350 nieuwe mantelzorgers bereikt. Meer al bekende mantelzorgers vroegen de waarderingskaart aan met vouchers met verwenmomentjes, cadeautjes, activiteiten, een bloemetje. De digitale aanvraagmogelijkheid maakt het gemakkelijker. Vanaf 2020 is de kaart ook beschikbaar is voor mantelzorgers uit Haren en Ten Boer;
 - Vrijwilligers hebben telefonisch contact gezocht met de ingeschreven mantelzorgers. Voorheen was het altijd lastig voldoende vrijwilligers te vinden. Nu meldden zich juist veel vrijwilligers.
- Twee kadernotities vastgesteld: de kadernotitie voor de sociale basis is vastgesteld met ambities aan voor het bevorderen van sociale samenhang, samenredzaamheid en leefbaarheid in de wijken en

dorpen en de kadernota sociaal culturele accommodaties met ambities voor de instandhouding en het versterken van sociaal culturele accommodaties. Voor beide notities harmoniseerden we het beleid en de nadere regels van de Algemene Subsidieverordening.

Conclusie

Er is veel bedrijvigheid geweest als het gaat om het bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid. Veel inwoners hebben iets gedaan voor een ander of zijn maatschappelijk actief geweest. Mantelzorgers en vrijwilligers hebben kunnen rekenen op adequate faciliteiten, waardering en (professionele) ondersteuning op maat. Het versterken van de sociale basis is verder vormgegeven. We continueren het beleid.

4.1.3 Positief opgroeien

Positief opgroeien is een beweging die het kindperspectief centraal stelt en zich richt op het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van jeugdigen. We streven er naar dat alle kinderen en jongeren, ook zij die meer risico lopen op ontwikkelingsachterstanden, opgroeien in een positieve en stimulerende leefomgeving, waarin ze kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en actief te participeren.

Deze beweging wordt gedragen door jeugdigen, ouders en maatschappelijke partners in de wijk, waaronder (venster)scholen, kinderopvang, WIJ Groningen en Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Op termijn zullen, naar we hopen, steeds meer inwoners betrokken raken bij deze beweging en samen de regie nemen op het ontwikkelen van een kindvriendelijke wijk, waar vooral ook aandacht is voor kinderen en jongeren die opgroeien in een meer risicovolle leefomgeving.

Om onze ambitie met Positief Opgroeien te realiseren en met nadruk segregatie te voorkomen bieden we alle kinderen in de wijk en in de (Venster)school gelijke en de voor hen beste en passende ontwikkelingskansen. We ondersteunen en stimuleren initiatieven in de wijk en in de (Venster)school die hier op gericht zijn zie ook beleidsveld 3.1.2: [Nieuwe impuls vensterscholen](#).

De ontwikkeling van Positief Opgroeien in de wijk en ons streven naar kindvriendelijke wijken is een integraal onderdeel van het Wijkvernieuwingsproces, dat zich richt op fysieke en sociale vernieuwing van een wijk, zo veel mogelijk onder regie van inwoners zelf. In eerste instantie ligt de prioriteit van Positief Opgroeien en van Wijkvernieuwing bij aandachtswijken. Dit zijn de wijken waar we als eerste gezamenlijk met inwoners (gaan) werken aan een sociale, groene, sterke, gezonde en kindvriendelijke samenleving.

De beweging van Positief Opgroeien in de (Venster)school en in de wijk vormt de kern van ons preventief jeugdbeleid. Met dit beleid sluiten we aan bij het landelijk Actieprogramma zorg voor jeugd en bij de provinciale Transformatieagenda jeugdhulp. Het stelt het kindperspectief en de eigen kracht van kinderen en jongeren centraal en sluit aan bij het verdrag Rechten van het kind. Tevens willen we een ontwikkeling bewerkstelligen van problematiseren naar normaliseren en van jeugdhulp naar preventie. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat kinderen en jongeren een beroep moeten doen op zwaardere vormen van jeugdhulp.

Activiteiten elders in deze jaarrekening die passen bij Positief Opgroeien. Zie ook beleidsveld 3.1.2: [Nieuwe impuls Vensterschool](#) en beleidsveld 3.2.3: [Passend onderwijs](#).

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Jeugdigen groeien gezond, veilig en kansrijk op in een positieve, stimulerende – bij voorkeur hun eigen - omgeving, waarin ze kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen, actief te participeren en hun stem te laten horen en er is sprake van minder segregatie;
- Inwoners zelf en betrokken maatschappelijke partners nemen regie op en verantwoordelijkheid voor de beweging van Positief opgroeien in de wijk en het ontwikkelen van kindvriendelijke wijken;

- Meerjarige subsidiëring van de wijkplannen Positief Opgroeien en een wijze van subsidieverantwoording die aansluit bij het proces om meer regie en verantwoordelijkheid neer te leggen bij inwoners zelf en bij betrokken maatschappelijke partners;
- De ontwikkelingen die binnen de Vensterschool onder de noemer van Positief Opgroeien plaatsvinden - zoals onderwijskansenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie, brugfunctie, vreedzaam, talentontwikkelingen en - en de ontwikkelingen in het kader van Positief Opgroeien in de wijk beter integreren tot een samenhangend aanbod in de (Venster)school en in de wijk;
- Meer samenhang en integratie van Positief Opgroeien in de wijk, Wijkvernieuwing en de JOGG aanpak;
- Meer doorlopende lijnen in de ontwikkeling en in de zorg en ondersteuning van kinderen (in de wijk), te beginnen bij het jonge kind. Uit onderzoek is immers gebleken dat de eerste duizend dagen in het leven van een kind van groot belang zijn voor de groei en ontwikkeling van het kind.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Door de coronacrisis zijn geplande activiteiten niet of in mindere mate uitgevoerd. Zo zijn onder andere de Huiskamers een tijdlang dicht geweest. Het netwerk in de wijken heeft ook minder vaak bij elkaar kunnen komen, waarbij de scholen met name druk zijn geweest met het inrichten van het fysieke en digitale onderwijs. De keerzijde is dat door het reeds aanwezig zijn van stevige netwerken in de wijken er binnen korte tijd toch zomeractiviteiten waren georganiseerd. Daarnaast was de noodzakelijke samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, Stichting WIJ en de gemeente ten aanzien van de noodopvang zeer snel geregeld doordat de ketenpartners elkaar goed kennen vanuit de netwerken. Hierdoor waren kwetsbare kinderen snel in beeld en kon er actie op gezet worden;
- Vanuit de behoefte aan meer samenhang tussen Positief Opgroeien, Wijkvernieuwing en JOGG aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht) is er een start gemaakt met een herijking van Positief Opgroeien. Hierbij is ook gekeken naar de mogelijkheid voor een meerjarige subsidiëring en wijze van verantwoording, die aansluit bij het proces om meer regie en verantwoordelijkheid neer te leggen bij inwoners zelf en bij betrokken maatschappelijke partners

Conclusie

Positief Opgroeien blijft in ontwikkeling, waarbij er in afstemming met de wijkpartners en wijkvernieuwing een steeds betere verbinding ontstaat tussen de verschillende voorzieningen- en activiteitsaanbod in de PO wijken. Op beleidsniveau vindt steeds meer inhoudelijke afstemming plaats, waardoor de resultaatgerichtheid en de effectiviteit van onze gezamenlijke inspanning toeneemt.

4.1.4 Diversiteit, integratie en emancipatie

Groningen zijn we samen. Daarom willen we dat iedereen in de Groningse samenleving, ongeacht herkomst, geslacht, geaardheid, religie, leeftijd of andere zaken, dezelfde kansen krijgt om actief mee te doen. Want een inclusieve samenleving is een voorwaarde om mee te kunnen doen. We willen dat iedereen in Groningen zich thuis voelt: een gemeente waar al die verschillende mensen de samenleving sterker, aantrekkelijker en inclusiever maken. Waar bewoners elkaar op overeenkomsten of juist verschillen weten te vinden. Daarom ondersteunen wij deze beweging en zoeken wij de veranderkracht en de energie op. We stimuleren en ondersteunen activiteiten, projecten en samenkomsten van maatschappelijke organisaties en vrijwilligersgroepen. Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal samenwerkingspartners dat zich verbindt aan de thema's van de diversiteitsagenda	25	25	40

Aantal activiteiten dat vanuit het activiteitenbudget mede gesubsidieerd wordt	35	35	25
--	----	----	----

Wat wilden we bereiken in 2020?

Wij wilden met projecten en activiteiten aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen en thema's van de diversiteitsagenda. We wilden kansen creëren voor nieuwe groepen en initiatiefnemers en afstemming van nieuwe activiteiten faciliteren. Wij wilden in gesprek met migranten, zelforganisaties en bewoners (connectoren) in de wijken om de vraagstukken die daar leven op te halen. We wilden inzetten op het tegengaan en bespreekbaar maken van grensoverschrijdend gedrag en geweld tegen vrouwen en meisjes. We wilden inzetten op het actief tegengaan van discriminatie en het ondersteunen van de educatieve activiteiten van het Discriminatie Meldpunt Groningen. Ons doel was de sociale acceptatie, de zichtbaarheid en de veiligheid(s)beleving van de LHBTPlus-gemeenschap in de gemeente te vergroten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Door de coronacrisis is aantal activiteiten het afgelopen jaar minder geweest en dat zien we terug in de cijfers van de prestatie-indicatoren. Daarnaast was er extra behoefte aan contact tussen professionals onderling en zagen we een toename van het aantal partners in onze netwerken.

Discriminatie en (institutioneel) racisme hebben in 2020 hoog op de maatschappelijke agenda gestaan. De protestbeweging Black Lives Matter heeft ook Groningen in beweging gekregen. Verhalen en ervaringen over racisme en discriminatie zijn naar de oppervlakte gekomen en breed gedeeld. Het maatschappelijke en politieke debat hierover en de daaruit voortvloeiende besluiten markeren dit bijzondere jaar.

Want daarnaast heeft de Corona crisis veel vanzelfsprekende zaken op losse schroeven gezet. Het maatschappelijke verkeer heeft een ander gezicht gekregen en de levens van onze inwoners ingrijpend veranderd. Veel activiteiten konden niet doorgaan, samenwerkingsprojecten en netwerken gingen over op volledige online ontmoetingen en we moesten zoeken naar acceptabele werkvormen binnen de bestaande coronamaatregelen. Ondanks dat is er veel in gang gezet en bereikt, meestal op een aangepaste of totaal andere manier:

- Bij het netwerk diversiteit sloten vertegenwoordigers van ruim 40 organisaties aan. Wij organiseerden zeven (digitale) ontmoetingen die netwerken in de gemeente versterken en aandacht vragen voor relevante thema's;
- We ondersteunden de ontwikkeling van online educatie- en voorlichtingsactiviteiten van het discriminatie-meldpunt Groningen;
- Het toegenomen aantal discriminatiemeldingen (van met name mensen met Aziatisch uiterlijk) kon goed worden afgehandeld. Het (deels) wegvallen van de fysieke voorlichtingen gaf meer tijd en ruimte om dit te doen;
- We hebben de intocht van Sinterklaas gemoderniseerd waardoor het een feestelijk evenement voor iedereen is;
- We hebben Diversity Day dit jaar veranderd in Diversity Power Day. Er zijn een drietal online bijeenkomsten ontwikkeld en aangeboden over toegankelijkheid, anti-discriminatie en diversiteit;
- We schortten de uitreiking van de diversiteitsprijs op en ontwikkelden een meer inhoudelijke benadering om discriminatie op de arbeidsmarkt tegen te gaan;
- De dienstverlening en het cursusaanbod van vrouwencentrum Jasmijn stond onder druk vanwege de coronamaatregelen. Hulpvragen van deelnemers maakte het belang van de goede netwerken inzichtelijk en veranderde een deel van de werkzaamheden. Inkomsten uit cursussen waren veel minder, terwijl de kosten hoger waren om alles coronaproof te kunnen maken. De werving voor Jasmijn Werkt verliep totaal anders en leverde minder deelnemers op omdat de ontmoetingen tussen doorverwijzende professionals niet plaatsvonden;

- We organiseerden in samenwerking met bewoners en relevante organisaties 'Breaking the Chains' in het Forum. Tijdens dit programma werd de afschaffing van de slavernij herdacht en gevierd;
- We ondersteunden het bewonersinitiatief 'Dear white Groningen'. Tijdens deze debatavond hebben bewoners en bestuurders uit onderwijs en politiek (institutioneel) racisme op de kaart gezet;
- We hebben online actieweek georganiseerd en gefaciliteerd met twaalf activiteiten en vijftien organisaties rondom het thema grensoverschrijdend gedrag en (seksueel) geweld tegen meisjes en vrouwen, onder de naam 'Choose to Change'. Met oranje lichten op het kunstwerk 'Ultra' en diverse Groningse gebouwen sloten we tevens aan bij de wereldwijde actie 'Orange the World';
- Wij hebben ons ingezet om actieve verbindingen tussen vergunninghouders en de Groningse samenleving tot stand te brengen. Ook pleegden we inzet op het verhogen van het taalniveau van vergunninghouders;
- We werkten aan het vergroten van de sociale acceptatie, de zichtbaarheid en de veiligheid(s)beleving van de LHBTPlus-gemeenschap in de gemeente. Op 10 december 2020 hebben wij daarom voor het eerst op Dag van de Mensenrechten de voor Nederland unieke mensenrechtenvlag uitgehangen vanaf de Martini toren; Onder de noemer 'Staat van de Regenboogstad' bereidden wij een presentatie in de raad voor, waarin diverse maatschappelijke organisaties aangeven hoe het in Groningen is gesteld met de LHBTI-gemeenschap (lesbische vrouwen (L), homoseksuele mannen (H), biseksuelen (B), transgenders (T) en intersekse personen (I)), als het gaat om veiligheid, zichtbaarheid en sociale acceptatie.

Conclusie

We hebben ons ingezet om een tegengeluid te geven aan polarisatie en discriminatie. Er is een breder draagvlak ontstaan voor diversiteit en inclusie en de aandacht hiervoor is vergroot.

In het jaar waarin de coronapandemie het bestaande maatschappelijke verkeer, plannen en activiteiten overhoop haalde, hebben we op verschillende manieren ondersteuning geboden aan organisaties om op een verantwoorde manier activiteiten te organiseren. Door de pandemie is er een vergrootglas komen te liggen op de maatschappelijke verhoudingen en verschillen en de manier waarop wij omgaan met diversiteit, emancipatie en inclusie. De noodzaak van veel activiteiten werd er nog duidelijker door.

Gezamenlijk optrekken met bewoners, met organisaties die hiervoor de dialoog en samenwerking zoeken en de inzet van ambassadeurs, sleutelfiguren en rolmodellen kan de toon van dit tegengeluid bepalen. Een stabiel aanbod van onze kern organisaties helpt daarbij.

4.1.5 Lokaal gezondheidsbeleid en publieke gezondheid

Onze ambitie is dat iedereen, jong en oud, gezonder door het leven gaat en gezond ouder wordt. Ons doel is een samenleving waar iedereen naar vermogen meedoet en geniet van een onafhankelijk leven met een hoge levenskwaliteit. We investeren dan ook in een sociale en fysieke leefomgeving die de gezondheid van onze inwoners beschermt en die gezond gedrag gemakkelijker maakt. Een gezonde dagelijkse omgeving moet veilig zijn, rookvrij, uitnodigen tot ontmoeting en beweging en de consumptie van gezonde voeding stimuleren. We betrekken de inwoners hierbij.

Tussen groepen inwoners en wijken bestaan substantiële verschillen qua gezondheid en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Om deze reden richten wij ons extra op de wijken waar veel gezondheidspotentieel is (de vier wijkvernieuwingswijken). De gebiedsgerichte aanpak biedt grote kansen om een gezonde en veerkrachtige wijk te realiseren. Daarbij hanteren we geen top down benadering maar bekijken samen met inwoners en andere partijen wat waar nodig is en waar kansen liggen om een gezonde - fysieke en sociale - leefomgeving te creëren.

Onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak is Positief Opgroeien. We willen dat alle Groningse kinderen gezond opgroeien in een veilige leefomgeving waar ze hun talenten kunnen ontwikkelen, meetellen en leren zich

verantwoordelijk te voelen voor zichzelf en anderen. Inwoners, jeugdigen, professionals en vrijwilligers worden uitgedaagd om hierin samen te werken en - op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens - gezamenlijk een plan op te stellen. Belangrijke thema's op het terrein van gezondheid zijn: gezonde start, gezond gewicht, gezonde en actieve leefstijl, positief ouderschap, sociale aansluiting en sociale veiligheid.

De coronapandemie van 2020 heeft het belang van een gezonde leefomgeving en leefstijl extra op de kaart gezet.

Op basis van de Wet publieke gezondheid voert de GGD taken uit op het gebied van preventie, gezondheidsbevordering- en bescherming. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een dienstverleningsovereenkomst met de GGD waarin we afspraken maken op welke wijze de GGD optimaal kan bijdragen aan het realiseren van onze doelen. Gedurende een substantieel deel van 2020 heeft de GGD haar reguliere inzet moeten gebruiken voor de crisisorganisatie en het bron- en contactonderzoek.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- In de Oude Wijken, West, Oost en Zuid hebben we samen met partners en bewoners in de wijkvernieuwingswijken een samenhangende aanpak ontwikkeld gericht op een gezonde leefomgeving (sociaal en fysiek) en het bevorderen van gezond gedrag. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Oude wijken](#);
- Positief Opgroeien: JOGG (Jongeren op gezond gewicht) is een integraal onderdeel van het netwerk en aanpak Positief Opgroeien. Het bevorderen van gezondheid en maken van gezonde keuzes is ingevlochten in de werkpraktijk en in de activiteiten binnen Positief Opgroeien. Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#);
- We hebben de samenwerking tussen het medische en het sociale domein (inclusief WIJ) versterkt door een strategische - en een uitvoeringsagenda met Menzis op te stellen en door de inzet van Ondersteuners Jeugd & Gezin (OJG);
- Een kansrijke start voor meer kinderen, door het verstevigen van het netwerk rondom geboortezorg (huisartsen, verloskundigen, kraamhulp et cetera).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In de vier wijkvernieuwingswijken zijn we verder gegaan met de uitvoering van de wijkvernieuwingsplannen die in 2018 zijn vastgesteld. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Oude wijken](#), [West](#), [Oost](#), en [Zuid](#);
- De gemeente Groningen heeft in 2020 1,7fte JOGG-regisseurs ingezet. Deze JOGG-regisseurs zijn gezondheid-bevorderaars van de GGD Groningen en zijn werkzaam in de wijken De Wijert-Noord, Lewenborg, Beijum, Korrewegwijk, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk (SPT). Het wijkbudget is in 2020 onder andere gebruikt voor inzet op Lifestyle Energy Fun & Friends (LEFF) en het beweegprogramma 'Nijntje beweegt' voor peuters en hun ouders. In 2020 is de koppeling gemaakt met de noodopvang in coronatijd waarbij het 'Nijntje beweegt' materiaal ook voor deze kinderen is ingezet;
- Gezamenlijk met de overige Groningse gemeenten, is samen met Menzis een regionale agenda opgesteld. Wij hebben vervolgens een eigen inkleuring gegeven met een lokale werkagenda. In de lokale werkagenda is onder andere het meerjarenprogramma psychisch kwetsbaren, kansrijke start en de samenwerking rondom de gecombineerde leefstijlinterventie opgenomen;
- Om ervoor te zorgen dat meer kinderen in Groningen een kansrijke start hebben, hebben de samenwerkende partners in de geboortezorg (de Coalitie KSG) de verbeterpunten beschreven in het gezamenlijke plan 'Kansrijke Start Groningen'. De Coalitie KSG is vervolgens gestart met de uitvoering. Hiervoor zijn vijf werkgroepen gevormd op onder andere de thema's 'voor-', 'tijdens-' en 'na de zwangerschap' en rond communicatie. Er zijn al stappen gezet, zo is de aanpak Nu Niet Zwanger verder

uitgerold in de gemeente en draait het nu als volwaardig programma. Ook is gewerkt aan preventie en een gezonde zwangerschap in samenwerking met het MBO, ambassadeurs voor de aanpak vroegsignalering en een extra signaleringsmoment tijdens de zwangerschap, maar de maatregelen rond corona zorgen voor vertraging. De verdere concretisering van verbeterpunten staat in de steigers en zal in 2021 voortvarend worden opgepakt door de werkgroepen;

- Over de Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) kunt u lezen in programma 4.2.2: [Specialistische zorgvoorzieningen](#);
- In 2020 werden er diverse kennisateliers georganiseerd met wetenschappers van de RUG en het UMCG in het kader van de Aletta Jacobs School of Public Health. De samenwerking centreert zich vanaf 2020 rond de thema's Armoede, Gezonde leefomgeving, Sociale Basis en Positief Opgroeien;
- Het gemeentelijk rookbeleid was reeds in 2019 herijkt en uitgevoerd. In 2020 zijn alle schoolpleinen in de gemeente rookvrij gemaakt en zijn diverse andere plekken waar kinderen komen rookvrij.

Conclusie

In 2020 is uitvoering gegeven aan de beleidsnota 'Groningen Gezond' en aan de visie op Healthy Ageing.

4.1.6 Sociale basisvoorzieningen

In de transformatie van het brede sociaal domein spelen sociale basisvoorzieningen een sleutelfunctie. Het werken aan een optimale benutting van sociale basisvoorzieningen is namelijk een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle transformatie. Basisvoorzieningen worden (wijk)breed aangeboden, door een divers aantal partijen. Gedacht kan worden aan de vrijwilligersprojecten van Humanitas, of aan het brede aanbod aan activiteiten vanuit de verschillende buurtaccommodaties. Voor een nauwkeuriger omschrijving van onze interventies in de sociale basis verwijzen we naar de beleidsvelden 4.1.1: [Actief burgerschap en bewonersinitiatieven](#) en 4.1.2: [Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken](#). De interventies die in dit deelprogramma centraal staan hebben betrekking op WIJ Groningen. WIJ Groningen heeft namelijk een sleutelpositie waar het gaat om het benutten van sociale basisvoorzieningen. WIJ Groningen geeft uitvoering aan een groot aantal gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op grond van de Jeugdwet en de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het geheel aan taken richt zich in belangrijke mate op (collectieve) preventie en individuele ondersteuning voor onze inwoners.

WIJ Groningen heeft een faciliterende taak richting de basisvoorzieningen in de wijk. Deze basisvoorzieningen zijn van groot belang voor de leefbaarheid en de sociale samenhang in de wijken. WIJ Groningen zet zich daarom in op het zo goed mogelijk benutten van de mogelijkheden die in deze sociale basis aanwezig zijn. Hierbij kan worden gedacht aan basisvoorzieningen op het gebied van welzijn, sport, onderwijs, cultuur, werk & inkomen en gezondheid. Deze voorzieningen dragen eraan bij dat mensen zich kunnen ontwikkelen, problemen kunnen voorkomen en/of deze zo veel mogelijk zelf en met hun naaste omgeving kunnen aanpakken. Daarnaast speelt WIJ Groningen een ondersteunende en faciliterende rol in het kader van verschillende vormen van vrijwillige inzet: bijvoorbeeld in mantelzorg voor familieleden, in vrijwillige zorg voor vrienden en bekenden, in initiatieven voor algemene en basisvoorzieningen in buurten en dorpen die ruimte bieden aan ondersteunende activiteiten. Vrijwillige inzet en maatschappelijke initiatieven verbinden mensen met elkaar en voegen iets toe aan het leven van alle betrokkenen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens) gehoord te hebben van WIJ-Groningen	78%	Toename	79%

% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (redelijk of goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ-Groningen (van % dat gehoord heeft van WIJ)	66%	Toename	64%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen (van % dat bekend is met WIJ)	30%	-	28%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn met een hulpvraag door WIJ-Groningen (van % dat contact heeft met WIJ)	86%	-	90%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag (van % dat geholpen is door WIJ)	72%	Toename	71%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft het gemakkelijk te vinden om bij WIJ-Groningen naar binnen te lopen (van % dat geholpen is door WIJ)	72%	Toename	69%
Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ Groningen	39.579	-	30.916
% Meldingen WIJ Groningen dat is afgehandeld met inzet van een basisvoorziening en/of informele ondersteuning		Toename	Ca. 37%
% Meldingen WIJ Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding		Afname	Ca. 56%

Wat wilden we bereiken in 2020?

Ten behoeve van de sociale basis(voorzieningen) en met het oog op (collectieve) preventie werken de WIJ-teams, in opdracht van de gemeente Groningen, aan de volgende resultaten:

- De eigen kracht en de gezamenlijke kracht van inwoners is versterkt door bij voorkeur gebruik te maken van sociale (pedagogische) netwerken en basisvoorzieningen;
- Kinderen en jongeren ontwikkelen zich optimaal en groeien gezond en veilig op;
- Inwoners hebben invloed op en zeggenschap over de door Stichting WIJ Groningen geïnitieerde initiatieven en voorzieningen in hun wijk;
- Inwoners en maatschappelijke partners weten waarvoor ze Stichting WIJ Groningen kunnen benaderen en ervaren het WIJ-team als laagdrempelig en inwoner-vriendelijk;
- Huisartspraktijken kennen en vertrouwen de expertise van WIJ Groningen en verwijzen inwoners door naar WIJ Groningen.

In 2020 heeft WIJ Groningen binnen deze relatief brede opdracht focus aangebracht. Zo is er met betrekking tot de samenwerking met huisartspraktijken nadrukkelijk ingezet op de positionering en inzet van OJG-ers (Ondersteuner Jeugd en Gezin) met als doel om het aantal verwijzingen naar specialistische jeugdhulp te doen afnemen. Tevens is met project 'Leefwereld aan zet' ingezet op het zo effectief mogelijk gebruik maken van de inzet van het netwerk van inwoners met ondersteuningsbehoefte, met een beoogde afname van ondersteuning via beroepskrachten. Beide interventies moeten bijdragen aan de noodzakelijke transformatie.

Wat hebben we hier voor gedaan?

WIJ Groningen is nu enkele jaren operationeel en inmiddels is het merendeel van de inwoners bekend met de WIJ-teams. In 2020 had 79% van de inwoners van 18 jaar en ouder wel eens gehoord van WIJ Groningen. Dit percentage bedroeg in 2016, weliswaar in de voormalige gemeente Groningen, nog 54%. Er heeft de afgelopen jaren dus een behoorlijke toename plaatsgevonden voor wat betreft bekendheid. Deze curve vlak de laatste twee jaren echter af. Ten opzichte van 2019 heeft met betrekking tot de bekendheid min of meer een stabilisatie opgetreden, gezien de stijging met één procent. De beoogde toename is gerealiseerd, maar zal naar ons inzicht de komende jaren steeds meer stabiliseren.

Een vergelijkbare stabilisering constateren we waar het de bekendheid met de dienstverlening van WIJ Groningen betreft. Waar van de groep inwoners die wel eens van WIJ Groningen heeft gehoord in 2019 66%

redelijk tot goed bekend was met de door de WIJ-teams geboden dienstverlening, constateerden we in 2020 een lichte afname: 64%. De door ons beoogde toename hebben we daarmee niet gerealiseerd. Vooralnog hebben we geen duidelijke verklaring voor deze lichte daling, buiten mogelijke effecten als gevolg van de maatregelen rondom de beheersing van het corona virus.

Ongeveer 28% van de inwoners die (enigszins) bekend zijn met de dienstverlening van stichting WIJ Groningen gaf in 2020 aan in de afgelopen 12 maanden ook daadwerkelijk contact te hebben gehad met een medewerker van een WIJ-team. Bij de overgrote meerderheid (circa 90%) heeft het contact geleid tot een vorm van ondersteuning c.q. dienstverlening. Deze percentages zijn vergelijkbaar met die van 2019. Het bieden van informatie vanwege een hulpvraag (35%) of het ondersteunen bij het aanvragen van een voorziening in het kader van de Wmo of de Jeugdwet (25%) kwamen hierbij als meest genoemd naar voren.

Van de groep personen die op enigerwijze zijn geholpen bij een hulpvraag gaf circa 71% van aan dat zij de weg naar ondersteuning (redelijk) goed wisten te vinden. Een vergelijkbaar percentage (69%) vond het makkelijk om bij een WIJ-locatie naar binnen te gaan of contact te leggen met een WIJ-team, met inachtneming van de situatie rondom corona. Ten aanzien van de laatstgenoemde indicatoren zien we de afgelopen jaren een redelijk stabiel beeld.

Conclusie

We constateren dat WIJ Groningen al een aantal jaren als naam en organisatie een bekend begrip is onder een groot deel van de inwoners van onze gemeente. Ook onder het merendeel van de inwoners, die niet of nauwelijks hulpbehoevend zijn. Het daadwerkelijke bereik van de WIJ-teams is eveneens stabiel, na een aantal jaren van groei. De aard en intensiteit van dit contact is uiteenlopend. Het betreft zowel hulpvragen of initiatief vanuit inwoners, als het outreachend en actief verbinding leggen vanuit WIJ-Groningen zelf. Een ruime meerderheid van de inwoners die contact over en/of ondersteuning vanwege een hulpvraag heeft gehad, geeft aan de weg hier naartoe relatief gemakkelijk te vinden en de entree van WIJ Groningen als laagdrempelig te ervaren. Kijkend over de afgelopen vier jaren zien we op deze aspecten behoorlijk stabiele uitkomsten.

Deelprogramma 4.2: Passende ondersteuning en zorg

In het deelprogramma passende ondersteuning en zorg staat het verlenen van (al dan niet tijdelijke) ondersteuning en zorg centraal, gericht op het herstel en de bevordering van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. De zorg en ondersteuning kent in principe een preventief karakter, gaat uit van (herstel van) eigen regie en staat in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, bieden we een doelmatig vangnet (bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke opvang) en werken we vanuit dat perspectief aan het herstel van regie. In situaties waarbij de zelfredzaamheid van onze inwoners onder voortdurende druk staat en het risico op terugval aan de orde van de dag is, is de ondersteuning primair gericht op het stabiliseren. Soms is sprake van zware, complexe problematiek, waarbij crisisinterventies aan de orde kunnen zijn. De geboden ondersteuning moet passend en op maat zijn bij de behoefte van de vrager, en tegelijkertijd doelmatig. Daarbij dient de ondersteuning aanvullend te zijn op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners.

De maatschappelijke effecten die we met de interventies voor ogen hebben zijn erop gericht dat de situatie voor inwoners die te maken hebben met complexe en hardnekkige problematiek primair zoveel mogelijk stabiliseert. Vanuit deze situatie wordt gewerkt aan een zoveel mogelijk duurzaam herstel van zelfredzaamheid en aan het mogelijk maken van participatie, aansluitend op de behoefte, talenten en mogelijkheden van onze inwoners.

Beleidsvelden

- Ondersteuningsstructuur WIJ-Groningen

- Specialistische zorgvoorzieningen
- Interventies Veilig opgroeien
- Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld
- Vluchtelingen en asielzoekers

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en): Lichamelijk en psychosociaal functioneren (indicatie van mentaal welbevinden)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn met de kwaliteit van leven	-	Toename	74%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft een (zeer) goede gezondheid te ervaren	-	Toename	80%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 2 weken (zeer) gelukkig te hebben gevoeld	-	Toename	71%
% bewoners (18 jaar e.o.) met een goede psychische gezondheid (geen of laag risico op angststoornis of depressie)	-	Toename	(n.n.b.)

Effectindicator(en): Opgroeien (indicatie van positief opgroeien in relatie tot pijler gezondheid)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) met psychosociale problemen (* betrekking op gemeente Groningen oud)	25% *	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft een (zeer) goede gezondheid te ervaren	86%	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft zich gelukkig te voelen (o.b.v. de afgelopen 4 weken)	82%	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat zich onvoldoende weerbaar voelt	10%	-	-

Effectindicator(en): Eigen kracht, weerbaarheid en regie (indicatie ten aanzien van mate van zelfredzaamheid)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	-	Afname	37%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden hulp te hebben gehad vanwege gezondheidsproblemen of andere beperkingen	-	Afname	27%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft het gevoel te hebben weinig te kunnen doen om de belangrijke dingen in het leven te kunnen veranderen (% oneens + neutraal)	-	Toename	86%
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft het gevoel te hebben (bijna) alles te kunnen doen waar men de zinnen op heeft gezet	-	Toename	- *

* De onderliggende vraag voor deze enquête is komen te vervallen en heeft plaatsgemaakt voor een 2-tal andere vragen (zie ook: Begroting 2021); '% inwoners dat aangeeft de draad op te kunnen pakken bij tegenslag (eens + neutraal: 91%)' en '% inwoners dat aangeeft zelf hulp te kunnen organiseren als dat nodig is (eens + neutraal: 90%)'.

4.2.1 Ondersteunende voorzieningen

Ondersteunende voorzieningen hebben een sleutelfunctie tussen de sociale basisvoorzieningen in spoor één en de zorgvoorzieningen in spoor drie. Ondersteunende voorzieningen zijn gericht op de totstandbrenging van een goede vraaganalyse en een daaruit eventueel volgend ondersteuningsplan voor inwoners. Het ondersteuningsplan bestaat uit interventies die een collectief en/of individueel karakter hebben. De ondersteunende voorzieningen maken onderdeel uit van de integrale aanpak van WIJ Groningen.

Naast het bieden van collectieve preventieve ondersteuning gericht op de sociale basis, voert Stichting WIJ Groningen taken uit op het gebied van individuele ondersteuning. Deze ondersteuning richt zich op inwoners/gezinnen die, al dan niet tijdelijk, verminderd zelfredzaam zijn, met een ondersteuningsbehoefte op één of meerdere leefgebieden. Met het oog op deze ondersteuning vormt een brede, op de ondersteuningsvraag toegespitste vraaganalyse een belangrijke basis. Deze vraaganalyse vormt het vertrekpunt voor de opstelling van een ondersteuningsplan, door de betrokken persoon/personen en Stichting WIJ Groningen gezamenlijk. Bij het zoeken naar duurzame oplossingen voor ondersteuningsvragen, worden zoveel mogelijk de eigen mogelijkheden van een huishouden, alsmede de beschikbare mogelijkheden in de wijk voor zover dit basisvoorzieningen betreffen, benut. Op de uitvoering van het ondersteuningsplan voert Stichting WIJ Groningen vervolgens, vanuit het uitgangspunt van 'één regisseur per huishouden', samen met onze inwoners regie. Indien sprake is van langdurige professionele ondersteuning wordt het ondersteuningsplan overgedragen aan het gebiedsondersteuningsnetwerk (GON). Het GON geeft hier vervolgens uitvoering aan. Om aanbesteding technische redenen zal WIJ Haren met ingang van 2022 aansluiten bij het GON.

Voor een nadere toelichting op het GON verwijzen wij naar beleidsveld 4.2.2: [Specialistische zorgvoorzieningen](#). De ondersteuning die Stichting WIJ Groningen zelf biedt is zoveel mogelijk passend bij de ondersteuningsvraag en sluit aan op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners, hun sociale omgeving en de beschikbare (informele) voorzieningen in de wijk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag (van % dat geholpen is door WIJ)	68%	Toename	69%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is (van % dat geholpen is door WIJ)	63%	Toename	63%
% hulpvragen dat door de WIJ-teams is verwezen naar sociale basisvoorzieningen	61%		
% hulpvragen dat door de WIJ-teams is toegeleid naar specialistische zorgvoorzieningen	-		
% inwoners dat (een gedeelte van) het ondersteuningsplan zelf of met behulp van informele ondersteuning (waaronder sociaal netwerk, vrijwilligers) uitvoert	-		

Wat wilden we bereiken in 2020?

Ten behoeve van de ondersteunende voorzieningen werken de WIJ-teams, in opdracht van de gemeente Groningen, aan de volgende resultaten:

- De inwoner voert maximaal de regie over zijn eigen leven;
- Het onderzoek (vraagverheldering en opstelling ondersteuningsplan) en de daaruit voortkomende ondersteuning is passend bij de ondersteuningsvraag en sluit aan op de eigen kracht van inwoners;
- Jeugd en hun ouders/verzorgers die met een hulpvraag bij de huisarts komen ontvangen passende ondersteuning;
- Inwoners zijn in de gelegenheid om hun ervaringen over het contact met Stichting WIJ Groningen te delen;
- Gezinnen met zware, complexe problematiek worden adequaat ondersteund;
- Kwetsbare doelgroepen en inwoners die niet ontvankelijk zijn voor ondersteuning (zoals veroorzakers van overlast of zorgmijders) zijn onder de aandacht en ontvangen passende ondersteuning;

- Klachten zijn zorgvuldig behandeld en afgehandeld en leiden aantoonbaar tot verbetering;
- De door de aanbieder geboden ondersteuning sluit aan op de doelen uit het ondersteuningsplan;
- De resultaten van de ondersteuning zijn integraal, met alle bij de ondersteuning betrokken partijen, geëvalueerd en acties zijn uitgezet conform de uitkomsten van de evaluatie;
- De ontwikkeling van de zorguitgaven ((maatwerk)voorzieningen en jeugdhulp) is transparant en passende beheersmaatregelen zijn getroffen.

In 2020 heeft WIJ Groningen binnen deze relatief brede opdracht focus aangebracht. De meest prioritaire interventie in dit kader was de aanpak voor de zogenaamde domeinstapelaars. Stap voor stap is voor deze groep ingezet op het verbeteren van de (kwaliteit van de) ondersteuning, tegen lagere kosten. Een interventie die volledig in lijn is met de noodzakelijke transformatie.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Uit het Omnibus onderzoek 2020 met betrekking tot WIJ Groningen komt naar voren dat in 2020 circa 69% van de personen die op enigerwijze door een WIJ-team zijn ondersteund, deze ondersteuning (volledig) passend vonden bij hun ondersteuningsvraag. De beoogde toename van de waardering over de 'passendheid' van de geboden ondersteuning is daarmee behaald, ware het niet dat het percentage in 2019 68 bedroeg, wat een betrekkelijk stabiel beeld geeft. Uit het onderzoek blijkt aanvullend dat een relatief groot deel van de ondervraagden (25%) neutraal is in de eigen opvatting. Ongeveer 6% ervaart de geboden ondersteuning daadwerkelijk als niet-passend. De mate van passendheid van de ondersteuning blijft daarmee onverminderd onze aandacht behouden.

Eenzelfde beeld valt op te tekenen waar het gaat om de ervaren kwaliteit van de ondersteuning. Het percentage inwoners dat de ondersteuning naar aanleiding van een hulpvraag als goed heeft ervaren is 63% en blijft daarmee stabiel ten opzichte van 2019. Ook hier is overigens sprake van een relatief grote groep die hier een neutraal standpunt over heeft ingenomen. Zo'n 28% van de ondervraagden bleef neutraal in de eigen opvatting (en vond daarmee de ondersteuning niet uitgesproken goed of slecht). Ongeveer 9% van de ondervraagden was daadwerkelijk ontevreden over de kwaliteit van de geboden ondersteuning.

Met betrekking tot de ondersteuning van inwoners die hiervoor in beginsel niet ontvankelijk zijn (zogenaamde bemoeizorg) wordt al een aantal jaren ervaring opgedaan met een nieuwe werkwijze tussen de hierbij betrokken partijen. WIJ Groningen neemt in het kader van bemoeizorg een regisserende rol op zich en betreft waar nodig de expertise vanuit de ggz en verslavingszorg. Deze nieuwe werkwijze, die op WIJ-team gebiedsniveau plaatsvindt, wordt door de betrokken partners als een verbetering ervaren.

WIJ Groningen heeft verder ingezet op het versnellen van een aantal kerninterventies, gericht op het meer in controle komen van de zorguitgaven. Zo is onder meer intensiever gezocht naar mogelijkheden tot benutting van het voorliggend veld, bij ondersteuningsvragen. Daarnaast is door de Ondersteuners Jeugd en Gezin waar mogelijk ingezet op preventieve interventies op het terrein van jeugdhulp, ter voorkoming van specialistische zorg. Tevens is, via project 'stapeling sociaal domein' gewerkt aan maatwerk voor huishoudens met een stapeling van hulp en ondersteuning vanuit verschillende gemeentelijke regelingen (Jeugd, Wmo, Werk en Participatie, Inkomen en Schuldhulpverlening). Daarbij gaan we uit van het perspectief van de inwoner en kijken we samen hoe we de ondersteuning beter en efficiënter kunnen organiseren. We werken met de doorbraakmethodiek van het Instituut voor Publieke Waarden (IPW). In 2020 zijn we op deze manier met ruim 50 huishoudens tot integraal maatwerk gekomen. Tevens hebben we een lerende omgeving gecreëerd waar we knelpunten bespreken, oplossen en/of opschalen. Op deze manier gebruiken we de ervaringen om de integrale dienstverlening aan huishoudens met gestapelde vormen van hulp en ondersteuning te verbeteren.

Conclusie

Er kan gesteld worden dat het merendeel van de inwoners de dienstverlening van WIJ Groningen positief waardeert of, anders gesteld, niet als negatief beoordeelt. Dit geldt zowel voor de passendheid van de geboden ondersteuning in relatie tot de hulpvraag als voor de waardering van de kwaliteit van de geboden ondersteuning.

Daarnaast heeft een aantal kerninterventies dat is ingezet in het kader van een versnelling in de transformatieopdracht in 2020 tot eerste resultaten geleid. Er is echter een lange adem nodig om een significante omslag te kunnen bewerkstelligen in het substitueren van professionele ondersteuning in alternatieve vormen die zowel effectief als kostenbesparend zijn.

Nog niet op alle onderdelen zijn we dan ook waar we willen zijn. Het is van belang om te blijven investeren in het verbeteren van de dienstverlening en in de ondersteuning van inwoners en in de gezamenlijke inspanning hiervoor met partners in het sociaal domein.

4.2.2 Specialistische zorgvoorzieningen

Onder specialistische zorgvoorzieningen verstaan wij geïndiceerde zorg en ondersteuning voor kortdurende of complexe interventies. De opgave bij het realiseren van het doel van de transformatie is om zoveel als mogelijk vragen van inwoners laagdrempelig op te lossen met gebruikmaking van het eigen netwerk aangevuld met basisvoorzieningen (zie beleidsveld 4.1.6: Sociale basisvoorzieningen) en ondersteunende voorzieningen (zie beleidsveld 4.2.1: Ondersteunende voorzieningen) met als doel dat daarmee minder een beroep wordt gedaan op specialistische zorgvoorzieningen. Deze vraagstukken pakken we integraal op, door breed te kijken naar alle aspecten in het leven van onze inwoners, en de vraag van de inwoners centraal te stellen.

Transformatie

Doel van de transformatie van het sociaal domein is een inclusieve samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hebben we de wettelijke opdracht om daar waar nodig mensen te ondersteunen in hun zelfredzaamheid en participatie. Daarbij gaan we uit van de volgende inrichting van het sociale domein: een samenleving met een sterke sociale basis bestaande uit informele sociale verbanden en de sociale inzet van alle vrijwilligers, ondernemers, stichtingen en verenigingen die de gemeente rijk is (spoor 1). (Basis)voorzieningen die openstaan voor alle bewoners (spoor 1). Ondersteuning dichtbij huis die aansluit op de behoefte en mogelijkheden van de inwoners en hun netwerk. Het gaat hierbij met name om langdurige ondersteuning in het alledaagse (spoor 2). Geïndiceerde hulp voor kortdurende of complexe interventies (spoor 3). De opgave bij het realiseren van het doel van de transformatie is om zoveel als mogelijk vragen van inwoners laagdrempelig op te lossen met gebruikmaking van spoor 1 en 2 en daardoor het beroep te doen op voorzieningen van spoor 3 te verminderen.

Jeugdhulp

We bieden jeugdhulp daar waar kind en gezin dit nodig hebben bij het opgroeien en opvoeden, het vergroten van de zelfredzaamheid of maatschappelijk participatie.

In de gemeente Groningen:

- Gaan we uit van de vraag van de inwoner en de door hen aangegeven oplossingsrichtingen;
- Versterken we de opvoedkracht van ouders en de zelfredzaamheid van jeugdigen zodat ze eventuele problemen zoveel mogelijk zelf en binnen het eigen netwerk zelf kunnen oplossen;
- Stimuleren we dat jeugdigen zo thuis mogelijk opgroeien en deelnemen aan het gewone leven;
- Bieden we ondersteuning in en zo dicht mogelijk bij huis. Hiertoe transformeren we samen met onze partners in het veld het jeugdstelsel;
- Zorgen we dat kind en gezin de begeleiding en ondersteuning krijgt die nodig is, en waar ze tevreden over zijn;

- Streven we naar minder inzet van intensieve specialistische jeugdhulp en het voorkomen van terugval.

De school is één van de plekken om problemen vroeg te signaleren. Gemeenten en scholen hebben daarbij ieder een eigen verantwoordelijkheid, deze verantwoordelijkheden grenzen aan elkaar en overlappen elkaar deels. Gezamenlijk gaan we uit van: één kind, één gezin, één plan, één regisseur en één integrale benadering op het gebied van gezondheid, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning en werk & inkomen. Daarom werken we lokaal en regionaal samen met gemeenten, (jeugdhulp)aanbieders, cliëntorganisaties, Gecertificeerde Instellingen, huisartsen en onderwijs. Eén van de manieren om substitutie in de jeugdhulp te realiseren en de jeugdhulp dicht bij jeugd en gezinnen te brengen, is de invoering van de Ondersteuner Jeugd en Gezin.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% cliënten Wmo (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie)	82%	Toename	-*
% cliënten Wmo (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	82%	Toename	-*
% cliënten Wmo (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning een betere kwaliteit van leven te hebben gekregen	77%	Toename	-*
% cliënten Wmo (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag	85%	Toename	-*
% cliënten Wmo (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is	84%	Toename	-*
Aantal geïndiceerde vervoer- en woonvoorzieningen	14.823 (8.867 pers)	-	14.134 (8.488 pers.)
Aantal geïndiceerde maatwerk voorzieningen individuele ondersteuning	2.518 (2.395 pers)	-	2.309 (2.235 pers.)
Aantal geïndiceerde maatwerk voorzieningen groepsgerichte ondersteuning	1.228 (933 pers)	-	1.085 (844 pers.)
Aantal geïndiceerde maatwerk voorzieningen kortdurend verblijf	10 (10 Pers)	-	9 (9 pers.)

* In 2020 is, als gevolg van corona, op een alternatieve wijze onderzoek gedaan naar de ervaringen van Wmo cliënten. Hierover is de raad geïnformeerd. De aard en vorm van dit alternatief hebben echter wel tot gevolg dat de resultaten van dit alternatieve onderzoek niet kunnen worden benut ten behoeve van de huidige in de begroting/rekening opgenomen indicatoren.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Met de nieuwe wijze van bekostiging van de individuele en groepsgerichte begeleiding en kortdurend verblijf wilden we een versnelling van de transformatie van de ondersteuning bewerkstelligen, beheersing van de kosten en een verbinding realiseren met de Participatiewet. Om die reden is ook Sociale Activering onderdeel geweest van de aanbesteding. De vier geselecteerde hoofdaanbieders hebben zich verbonden aan de transformatieopgave en traden daarmee op als partners bij het anders organiseren en innoveren van de ondersteuning. In 2020 is het totale budget verkleind, waarmee de aanbieders uitgedaagd werden na te denken over innovatieve wijzen om de ondersteuning te kunnen bieden. Zij ontvingen aanvullend budget voor deze innovatie.

In 2020 hoopten we ook de eerste resultaten te kunnen presenteren van het zogenaamde 'doorbraakproject' in Ten Boer. Binnen dit project zijn (zo mogelijk) alle budgetten in het sociaal domein van Ten Boer gebundeld in een ondersteuningsfonds. Het betrof de toenmalige lasten Wmo, Jeugd, schuldhulpverlening, bijzondere bijstand, welzijnswerk, statushouders en armoede. Door inzet van dit fonds moest de ondersteuning van de inwoners van voormalig gemeente Ten Boer zo integraal mogelijk georganiseerd worden.

We wilden waar mogelijk ondersteuning en zorg dichtbij bieden en aansluiten bij de behoefte en oplossingsrichtingen van de inwoners zelf. Hiermee wilden wij aansluiten bij de leefwereld en meer substitutie van zwaardere intensieve zorgvormen realiseren. Doel is dat onze jeugdige inwoners zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden en in hun eigen omgeving opgroeien en zich ontwikkelen, en deelnemen aan het gewone leven. De Ondersteuner Jeugd en Gezin is hierin een belangrijk instrument. Het verminderen van de zorgkosten was een achterliggend doel.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Wmo

De focus van zowel de gemeente als de gecontracteerde zorgaanbieders heeft in 2020 vooral gelegen op de effecten van corona. Er werd minder gebruik gemaakt van het Wmo vervoer; begeleiding of huishoudelijke hulp kon niet altijd bij de inwoner thuis plaatsvinden. Bij de Wmo begeleiding had het coronavirus vooral bij de dagbesteding/ontmoetingsplekken veel impact. Af en toe was het nodig de dag-bestedingen te sluiten. De impact van alle maatregelen was en is ook merkbaar bij gebruikers en hun mantelzorgers. Vooral bij inwoners met een psychische beperking is het ontbreken van regelmaat en structuur moeilijk. Dit heeft intensievere ondersteuningsvragen als gevolg.

Dit heeft geleid tot de volgende acties:

- Alle hoofdaanbieders van de Wmo begeleiding hadden regelmatig onderling overleg over de afstemming van noodzakelijke maatregelen en eenduidige communicatie richting de onderaannemers. Waar nodig werd afgestemd met de gemeente;
- Veel (onder)aanbieders bleken in staat om op een alternatieve en creatieve wijze de dagbesteding voor de inwoners voort te zetten. Bijvoorbeeld dagbesteding op andere locaties (zoals leegstaande scholen), wandelingen in de buitenlucht, het organiseren van (creatieve) activiteiten die inwoners thuis konden doen en (beeld)bellen om in contact te blijven;
- Het beeldbellen met inwoners heeft door het coronavirus een flinke impuls gekregen. Toch blijft (ook bij individuele begeleiding) fysiek contact en/of ontmoeting belangrijk, waardoor aanbieders dit zo gauw als mogelijk oppakten;
- We hebben alle aanbieders (begeleiding, huishoudelijke hulp, vervoer) ondersteund om de door corona gederfde inkomsten te compenseren via het noodpakket van het rijk;
- Er is een start gemaakt aan een drietal aanbestedingen om een verdere impuls te kunnen geven aan de Wmo-taken, maar door corona hebben deze vertraging opgelopen. De aanbestedingen van de cliëntondersteuning, hulpmiddelen en de Wmo begeleiding in de voormalige gemeente Haren staan nu gepland voor 1-1-2022.

Het bovenstaande vroeg de nodige extra energie en tijd voor alle betrokkenen. Hierdoor kon de transformatie van de ondersteuning minder voortvarend worden opgepakt als beoogd. Desondanks hebben alle hoofdaanbieders nieuwe algemene voorzieningen gerealiseerd of voorbereid.

Jeugdhulp

Onze activiteiten op het gebied van jeugdhulp stonden in 2020 voor het grootste deel in het teken van twee zaken: de voorbereiding van de nieuwe inkoop jeugdhulp met ingang van 1 juli 2022 en corona. Corona heeft de druk op de jeugdhulp vergroot. Wij hebben op hoofdlijnen de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Wij hebben in de eerste helft van 2020 in het Koersdocument inkoop jeugdhulp de kaders voor de nieuwe inkoop met ingang van 1 juli 2022 beschreven. In de 2e helft van 2020 hebben wij een start gemaakt met de operationalisering hiervan, waarbij wij ook voor afstemming met de regio zorgen. De ontwikkeling van de nieuwe inkoop jeugdhulp vindt plaats in nauwe samenwerking en afstemming met de andere Groninger gemeenten: de Norm voor Opdrachtgeverschap;
- In gezamenlijke inspanning met de Stichting WIJ hebben wij met alle huisartspraktijken in de gemeente contact hebben gehad over de OJG en is 62% van de huisartsen in onze gemeente eind 2020 voorzien van een OJG'er (50 praktijken in de gemeente Groningen). Met 13% van de huisartsen zijn we nog in gesprek over de OJG, een aantal huisartsen heeft aangegeven voor hun praktijk geen meerwaarde te zien. Financieel zijn er nog geen goede resultaten te geven omdat we eerst de registratie bij WIJ Groningen en bij de verwijzers moeten verbeteren om betrouwbare cijfers te krijgen. In 2021 moet dit zodanig ingericht zijn dat we ook de financiële resultaten kunnen meten. Hier werken we hard aan. Ook is een start gemaakt met een pilot OJG op school;
- Wij hebben een nieuwe verordening en nadere regels jeugdhulp vastgesteld. Hiermee is voor burgers, Stichting WIJ, andere toewijzers een vernieuwd inhoudelijk kader voor het aanvragen en verstrekken van jeugdhulp beschikbaar gekomen.

In regionaal verband:

- Heeft de RIGG heeft in 2020 in onze opdracht afspraken gemaakt met de jeugdhulpaanbieders over corona-gerelateerde maatregelen;
- Is op 1 juli de nieuwe crisisorganisatie Spoed voor Jeugd van start gegaan;
- Is een bestuurlijke opdracht geformuleerd voor de transformatie van de jeugdhulp plus;
- Zijn afspraken gemaakt met de Gecertificeerde Instellingen over het verbeterplan en aangepaste tarieven;
- En participeren wij in het Transformatieprogramma jeugdhulp.

Voor onze activiteiten op het gebied van de afstemming jeugdhulp en onderwijs verwijzen wij naar Programma 3.2.3: [Passend onderwijs](#). Voor de resultaten van het Doorbraakproject Ten Boer verwijzen wij naar programma 1.1.3: [Maatschappelijke participatie](#).

Conclusie

Wmo

Vanaf 2019 hebben we een gesloten financiering voor de Wmo begeleiding om meer grip te krijgen op deze zorgkosten. Voor de Wmo hulpmiddelen geldt dat we meer beschikking hebben gekregen over data en we hebben een nieuwe werkwijze van indicatiestelling door specialisten sinds begin 2020. Het is daarbij de vraag welk aandeel de gewijzigde werkwijze heeft op de daling van de kosten van Wmo hulpmiddelen en wat de effecten van corona zijn. Mogelijk dat door corona er tijdelijk minder een beroep is gedaan op de Wmo, waarbij het ook afwachten is wat hiervan de neveneffecten gaan zijn voor 2021.

Jeugdhulp

We zijn met de transitie en transformatie jeugdhulp inmiddels 6 jaar onderweg. Veel gaat goed: er wordt minder residentiële jeugdhulp verstrekt, de WIJ-teams zijn goed ingebed in de wijken en scholen waardoor veel problematiek vroeg kan worden onderkent en escalaties kunnen worden voorkomen. De samenwerking met de huisartsen is door de invoering van de OJG verbeterd, er lopen mooie en veelbelovende pilots en we worden steeds beter in samenwerking tussen verschillende specialisten van jeugdhulp. We zien echter ook dat

jeugdigen en gezinnen soms nog te lang op passende ondersteuning wachten en dat sommige werkwijzen star, complex en tijdrovend zijn. De echte transformatie van de zorg moet nog op gang komen. We constateren dat problematiek van jeugd en gezinnen complexer en zwaarder wordt en dat de jeugdhulpkosten stijgen, bij een stabiel blijvend aantal jeugdigen in zorg. We zijn gestart met het wegwerken van de wachtlijsten, tegelijkertijd moeten we constateren dat deze door Corona hier en daar weer zijn ontstaan.

4.2.3 Interventies veilig opgroeien

Ouders hebben in de opvoeding de eerste verantwoordelijkheid. Maar ook familieleden, leerkrachten, vrienden, burens en sportbegeleiders spelen een rol. Samen zorgen ze voor 'opvoedkracht'. Waar nodig en mogelijk bieden we ondersteuning. Dat doen we zo vroeg mogelijk waarbij het gezin en de jeugdige in het dagelijks leven centraal staan. Hierbij werken wij aan preventie door zowel vroegsignalering te bevorderen als voorwaarden te creëren die bijdragen aan een positieve leefomgeving. Daar waar onveilige situaties toch ontstaan plagen wij effectieve interventies in het kader van onze aanpak Kindermishandeling. Met ingang van 1 januari 2015 is met de transformatie van de jeugdhulp de verantwoordelijkheid voor de aanpak van kindermishandeling volledig op gemeentelijk niveau neergelegd. In Groningen geven we deze aanpak hoge prioriteit, want alle kinderen hebben recht op een veilige leefomgeving. Tevens merken we hierbij op dat kindermishandeling hoge maatschappelijke kosten met zich meebrengt, want slachtoffers doen een groter beroep op gezondheidszorg en hulpverlening en lopen een sterk verhoogd risico om later opnieuw slachtoffer of plegger te worden van huiselijk geweld. De veiligheid van kinderen is daarom voor ons een thema met grote maatschappelijke urgentie en we willen op verschillende niveaus op de kwaliteit van de aanpak sturen, zowel preventief als curatief.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal meldingen bij Veilig Thuis kindermishandeling gemeente *	826	>700	821
Aantal kinderen dat uit huis geplaatst wordt **	59	<70	99
Aantal onderzoeken op de wachtlijst Veilig Thuis ***	79	<10	123
Aantal beschermingsonderzoeken door de Raad voor de Kinderbescherming rondom opvoedingsproblemen	156	<150	148

**Dit is het totaal aantal meldingen over gezinnen. Dit zijn dus geen unieke meldingen; er kunnen meerdere meldingen zijn over één gezin vanuit verschillende bronnen.*

Het aantal meldingen over 2019 is achteraf door Veilig Thuis gecorrigeerd van 796 naar 826.

Door de invoering van een nieuw registratiesysteem in 2019 had Veilig Thuis begin 2020 nog onvoldoende zicht op de verschillende 'soorten' meldingen huiselijk geweld en werden in de jaarrekening de eerder aangeleverde cijfers gecorrigeerd.

***Aantal uithuisplaatsingen: dit betreft het aantal kinderen waarvoor de rechter aan een van de gecertificeerde instellingen een machtiging tot uithuisplaatsing heeft afgegeven. De problematiek heeft niet alleen betrekking op onveiligheid, maar ook op bijv. verslaving en/of psychische problematiek. De stijging ten opzichte van 2019 is in lijn met de stijging van het aantal OTS'en (onder toezicht stellingen). De oorzaak van deze stijgingen is op dit moment niet helder. We onderzoeken op dit moment samen met de GI's en WIJ de oorzaak hiervan.*

**** Het aantal is een gemiddelde over het hele jaar voor de hele regio. Een werkvoorraad van 10 zaken is gebruikelijk; bij meer dan 10 zaken spreken we van een wachtlijst. In dit aantal zitten sinds 2019 ook de zaken van de nieuwe dienst Voorwaarden&Vervolg.*

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het bevorderen van een veilige leefomgeving voor kinderen heeft voor ons grote prioriteit. Samen met alle betrokken partijen vanuit zorg en veiligheid realiseren we een duurzame aanpak, die we gezamenlijk gaan ontwikkelen in het regionale actieplan Geweld hoort nergens thuis. Daarin formuleren we maatregelen die enerzijds gericht zijn op signalering en melding van kindermishandeling en anderzijds op een effectieve aanpak.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#)

De Groninger gemeenten faciliteren gezamenlijk:

- Veilig Thuis Groningen;
- Intensief casemanagement bij huisverboden (zie ook beleidsveld 4.2.4). Aan de betrokken kinderen als getuige van huiselijk geweld wordt expliciet aandacht besteed door de inzet van kind-hulpverleners.

De beschikbare middelen voor de Aanpak Kindermishandeling zijn ingezet op preventieve activiteiten, gericht op signalering en melding van kindermishandeling zodat passende hulpverlening georganiseerd kan worden:

- De gemeentelijke aandachtsfunctionaris kindermishandeling verzorgt intern en extern voorlichtingen en trainingen over de meldcode. Daarnaast trainingen gespreksvaardigheden voor onderwijs en kinderopvang en een online webinar voor gastouders. In 2020 hebben we vanwege corona helaas minder netwerkbijeenkomsten, voorlichtingen en workshops kunnen organiseren dan voorgaande jaren. De trainingen die uitgesteld moesten worden zullen zo veel mogelijk in 2021 alsnog ingepland worden;
- Publiekscampagne tegen kindermishandeling met daarbij lancering van deel II van de film Schaduwkanten van Ouderschap, waar we vanuit de gemeente een financiële bijdrage aan hebben geleverd.

Verder hebben we geparticipeerd in de regionale pilot multidisciplinaire aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (MDA++) en hebben we een bijdrage geleverd aan de uitvoering van het regionaal actieprogramma Geweld Hoort Nergens Thuis.

Conclusie

We zien dat het aantal meldingen (en adviezen) kindermishandeling bij Veilig Thuis ten opzichte van 2019 ongeveer gelijk is gebleven. De wachtlijst die in 2019 was ontstaan bij Veilig Thuis is in 2020 weggewerkt, maar in 2020 is opnieuw een wachtlijst ontstaan. Deze wachtlijst werd veroorzaakt door blijvend hoge instroom bij Veilig Thuis en een afnemende productiviteit vanwege de beperkingen als gevolg van de corona maatregelen, alsmede door vertragingen als gevolg van het inwerken nieuwe medewerkers. Veilig Thuis verwacht deze vooralsnog op te kunnen lossen door efficiency maatregelen en snellere overdracht naar lokale teams. Vanaf 2020 hebben gemeenten structureel extra rijksmiddelen beschikbaar voor Veilig Thuis; deze zijn volledig ingezet.

We merken op dat de huidige cijfers waarschijnlijk geen goed beeld geven van de werkelijkheid en dat de onveiligheid in gezinnen vermoedelijk groter is naar aanleiding van de maatregelen met betrekking tot de coronacrisis. Dit is een vraagstuk dat op landelijk niveau opgepakt moet worden, maar dat betekent wel dat onze inzet op preventie en signalering van onveiligheid in gezinnen nog steeds van groot belang is.

4.2.4 Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld

De Gemeente Groningen vervult op de beleidsterreinen Beschermd Wonen en Opvang de rol als Centrumgemeente. Het budget is per 1 januari 2019 voor 12 Groninger gemeenten en wordt beheerd door de centrumgemeente Groningen conform de Centrumregeling. We willen als gezamenlijke Groninger gemeenten iedere inwoner in staat stellen de eigen regie te voeren in het licht van de (sociale, fysieke en emotionele) uitdagingen van het leven. We hebben daarin ook de verantwoordelijkheid om kwetsbare inwoners, zoals dak- en thuislozen, verslaafden en ex-gedetineerden, zo kort als mogelijk en zolang als nodig, onderdak en begeleiding te bieden gericht op zelf rehabilitatie en duurzaam herstel. De voorzieningen Beschermd wonen en Opvang bieden opvang van inwoners in de provincie Groningen bij crisissituaties én opvang en begeleiding aan inwoners die vanwege psychiatrische aandoening of psychosociale problematiek aangewezen zijn op een niet (geheel) zelfstandige woonvoorziening. Daarnaast richten we ons op het voorkomen en bestrijden van huiselijk

geweld. Hieronder verstaan we (ex-)partner-, ouderen- en kindermishandeling. We willen geweld in afhankelijkheidsrelaties zoveel mogelijk voorkomen en duurzaam beëindigen en als het zich voordoet adequaat optreden en opvang bieden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Percentage personen dat in 2 weken tenminste 3x of vaker per week gebruik maakt van de nachtopvang	-	< 40%	64%
Percentage personen dat na crisisopvang duurzaam rehabiliteert met een eigen woonplek c.q. woonadres	-	> 30%	61%
Aantal huisverboden	28	> 40	45
Aantal betrokken kinderen bij huisverboden	25	> 40	27
Aantal casussen intensief casemanagement bij Veilig Thuis regio	85	> 100	108
Gemiddelde duur van de opnameperiode van vrouwen (in maanden)	9,4	<12	9,6
Aantal vrouwen dat niet in de opvang kan worden opgenomen vanwege maximale bezetting	30	0	70
Aantal geïndiceerde voorzieningen Beschermd Wonen		1.600 pers.	2.139 (1.694 pers.)
Aantal geregistreerde daklozen dat gebruik maakt van opvangvoorzieningen	494	480	402
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de nachtopvang	292	270	214
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de crisisopvang	157	180	159
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de dagopvang	724	700	565
Aantal vrouwen (18 jaar of ouder) in de vrouwenopvang	134	< 200	148
Aantal kinderen in de vrouwenopvang	168	< 250	339
Aantal meldingen Veilig Thuis in het kader van huiselijk geweld *	1.131	> 700	1.193

* Het aantal meldingen huiselijk geweld over 2019 is achteraf door Veilig Thuis gecorrigeerd van 746 naar 1131. Door de invoering van een nieuw registratiesysteem in 2019 had Veilig Thuis begin 2020 nog onvoldoende zicht op de verschillende 'soorten' meldingen huiselijk geweld en werden de eerder aangeleverde cijfers later in de jaarrekening gecorrigeerd.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Onverkort streven wij ernaar te voorkomen dat mensen op straat belanden. Mocht dit wel zo zijn dan kunnen zij rekenen op Opvang. Dit doen we door:

- Mensen zoveel mogelijk lokaal, in de eigen regio en omgeving, in een vroeg stadium ondersteuning bieden zodat verdere afhankelijkheid van zwaardere zorg wordt voorkomen;
- Voorbereidende activiteiten uit te voeren op overheveling van taken en middelen in 2021 naar elke afzonderlijke Groninger gemeente in de uitvoering van beschermd wonen;
- Meer gemeentelijke sturing op adequate ondersteuning van cliënten door beschikbaarheid van een Sociale Kaart en een oproepbaar dashboard met registratiegegevens voor elke gemeente;
- Betere en snellere uitstroom van cliënten door verbeterde samenwerking tussen aanbieders, gemeenten en corporaties;
- Vrouwenopvang: verminderen instroom en bevorderen van de door- en uitstroom;

- Verbetering aanpak van huiselijk geweld;
- Doorontwikkeling van Veilig Thuis, gericht op verbeterde samenwerking met lokale teams en de nieuwe radarfunctie naar aanleiding van de aanscherping van de Wet meldcode.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De uitbraak van het corona-virus heeft voor de kwetsbare doelgroep van beschermd wonen en opvang, maar ook de ondersteuners van de instellingen, een grote impact gehad. In de prestatie-indicatoren krijgt dit ook een vertaalslag. De nachtopvang is vanaf maart op een andere manier georganiseerd; daklozen worden sindsdien 24 uur per dag opgevangen. Dit verklaart onder andere het relatief hoge percentage van meerdere opvangdagen. Daarnaast heeft de dagopvang -uit veiligheidsoverwegingen in verband met corona- minder mensen toegelaten. Zo zijn mensen, die een onderdak hadden, gevraagd niet naar de dagopvang te komen. Vandaar dat het gebruik behoorlijk is afgenomen.

De veranderingen voor de nachtopvang vormde ook de aanleiding een traject te starten om met alle gemeenten, partners en cliënten te gaan verkennen hoe een toekomstbestendige opvangvoorziening in (heel) Groningen er uit zou kunnen zien.

Voor taken op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BWMO) zijn stappen gezet deze zoveel mogelijk te decentraliseren van Centrumgemeente naar elke individuele gemeente. De belangrijkste stap daarbij is om de toegang van beschermd wonen onder te brengen bij alle individuele gemeenten.

Binnen de regio zijn afspraken gemaakt over hoe we gezamenlijk in een gedecentraliseerde situatie financieel willen sturen op beschermd wonen. De afspraken zijn vastgelegd in een convenant beschermd wonen en opvang en in een centrumregeling.

Om de uitstroom naar zelfstandige huisvesting vanuit een instelling voor beschermd wonen en maatschappelijk opvang te bevorderen is begin 2020 een stuurgroep 'implementatie convenant' geformeerd die acties daartoe uitzet.

In het kader van de aanpak huiselijk geweld hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Faciliteren Vrouwenopvang en Veilig Thuis;
- Faciliteren Intensief Casemanagement bij huisverboden;
- Participeren in de tweede pilot multidisciplinaire aanpak van complexe casuïstiek huiselijk geweld/kindermishandeling (MDA++). Deze pilot zal in 2021 worden geëvalueerd;
- Uitvoering gegeven aan het regionale actieprogramma Geweld hoort nergens thuis.

Conclusie

De corona-perikelen heeft voor de zorg aan de meest kwetsbare groep ook gevolgen gehad. Hoewel dit niet altijd even makkelijk was, is op een zeer constructieve wijze met zorgaanbieders naar alternatieven en oplossingen gezocht ten behoeve van een adequate zorgverlening. Tegelijkertijd is met alle gemeenten hard gewerkt aan de voorbereiding van de decentralisatie en vernieuwing van beschermd wonen. De samenwerking met de Groninger gemeenten is vastgelegd in een convenant en door de colleges vastgesteld. Tevens is er een uitgewerkt programmaplan met transformatieproces provinciaal vastgesteld. Hierin zijn de individuele opgaven van de gemeenten benoemd wat kan helpen als randvoorwaarde voor het beheersbaar houden van zorg(vraag).

Ten aanzien van huiselijk geweld constateren we een verdere stijging van het aantal meldingen huiselijk geweld bij Veilig Thuis, met name door de wijziging van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De wachtlijsten die hierdoor in 2019 zijn ontstaan bij Veilig Thuis zijn in 2020 weg gewerkt, maar door de hoge

instroom is in 2020 opnieuw een wachtlijst ontstaan. Veilig Thuis verwacht deze vooralsnog op te kunnen lossen door efficiency maatregelen en snellere overdracht naar lokale teams. Vanaf 2020 hebben gemeenten structureel extra rijksmiddelen beschikbaar voor Veilig Thuis; deze zijn volledig ingezet. We constateren verder een grote stijging van het aantal vrouwen dat niet kon worden opgenomen in de vrouwenopvang van het Kopland vanwege plaatsgebrek. In alle gevallen werd een andere oplossing gevonden (bij een andere opvang of binnen eigen netwerk) en we hebben met Het Kopland de afspraak dat eventueel gebruik kan worden gemaakt van tijdelijke opvang in een vakantiewoning. Uit onderzoek is gebleken dat ook landelijk de druk op de vrouwenopvang toeneemt. Vanuit het ministerie van VWS zijn daarom eind 2020 extra rijksmiddelen beschikbaar gesteld voor extra plekken crisisopvang; Het Kopland gaat deze plekken in 2021 realiseren. Daarbij willen we ook de ambulante ondersteuning verder ontwikkelen.

4.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers

Wij nemen onze verantwoordelijkheid bij het huisvesten, integreren en participeren van asielzoekers en statushouders. Gezamenlijk concentreren we ons op een versnelling waarbij we de inspanningen voor asielzoekers en vluchtelingen eerst en voornamelijk richten op huisvesting. Voor de vergunninghouders richten we ons vervolgens op taalverwerving, opleiding, participatie, werk en gezondheid.

We bieden maatschappelijke begeleiding voor de groep inburgering-plichtige vergunninghouders. We gaan door met het afnemen van een assessment bij vergunninghouders en maken op basis daarvan met de betrokkene een persoonlijk trajectplan. Daarbij zoeken we actief naar het ‘verborgen talent’ van individuen. Hiermee willen we voorkomen dat deze nieuwkomers langdurig aan de maatschappelijke zijlijn komen te staan. Alles is erop gericht om een snelle verbinding tot stand te brengen tussen asielzoeker, vergunninghouder en de Groningse samenleving.

Met de inzet van het coördinatiepunt vergunninghouders ‘Thuis in 050’, binnen de Directie Werk en Participatie zorgen we voor intensivering van het contact met vergunninghouders in onze gemeente. ‘Met Thuis in 050’ en de inzet vanuit de Directie Maatschappelijke ontwikkeling werken we aan goede samenwerking en gecoördineerde aanpak met al onze partners in de stad en regio.

We willen in Groningen voorkomen dat asielzoekers en vluchtelingen zonder voorzieningen op straat belanden, met criminaliteit in aanraking komen of een gevaar voor de volksgezondheid vormen. We willen dat deze kwetsbare nieuwkomers in onze stad toekomstperspectief hebben, dan wel op respectvolle wijze toewerken naar een toekomstperspectief in het land van herkomst. Dit doen wij vanuit de pilot Landelijke Vreemdelingen voorziening (LVV).

De activiteiten binnen het beleidsveld Vluchtelingen en asielzoekers vallen binnen programma1: [Werk en inkomen](#), programma 3: [Onderwijs](#), en programma 8: [Wonen](#).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal gehuisveste vergunninghouders	168	200*	151
Aantal mensen in bed-bad-brood voorziening	230	270	204
Aantal personen in noodopvang (exclusief personen in bed-bad-brood voorziening)	-	18	14
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	175	130	164
Aantal ex-alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) met leefgeld	16	15	12

**Bij het opstellen van de begroting was dit de omvang van de taakstelling huisvesting vergunninghouders die wij verwachtten. De taakstelling bleek naderhand lager uit te vallen, namelijk op 157 te huisvesten vergunninghouders.*

Wat wilden we bereiken in 2020?

Ook in 2020 willen we voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders en zetten we in op integratie en participatie. Daarnaast wilden we zorgen voor huisvesting van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) vanaf het moment dat zij 18 jaar worden.

Vanaf het moment van koppeling aan de gemeente bieden we praktische hulp en ondersteuning door het aanbod van de maatschappelijke begeleiding voor vergunninghouders.

We willen bereiken dat meer vergunninghouders de inburgering met succes afronden en actief participeren in de Nederlandse samenleving. Daarbij willen we elke vergunninghouder op maat de passende ondersteuning bieden. Om dat te realiseren willen we beschikken over een ruim aanbod aan (parallele) trajecten.

De GGD wil alle kinderen tot 18 jaar van asielzoekers en vergunninghouders goed in beeld te hebben, jeugdgezondheidszorg aanbieden en bij bedreigingen van de gezondheid of ontwikkeling de juiste ondersteuning en zorg inschakelen. Voor alle asielzoekers en vergunninghouders geldt dat de GGD vanuit haar taken publieke gezondheid deze doelgroep zo goed mogelijk wil bereiken om de gezondheidsrisico's zo veel mogelijk te beperken. Samenwerking met alle partners op het gebied van zorg en welzijn zijn essentieel om tijdig passende zorg te bieden.

Onverkort streven wij ernaar te voorkomen dat mensen zonder voorzieningen op straat belanden. Daartoe bieden we opvang en begeleiding gericht op het vinden van een bestendige oplossing.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Realiseren van de taakstelling huisvesting vergunninghouders Bieden van maatschappelijke begeleiding

- In samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en de woningcorporaties in Groningen zorgen we voor het huisvesten van vergunninghouders. In 2020 hebben wij in totaal 151 vergunninghouders gehuisvest op een taakstelling van 157 te huisvesten; vergunninghouders. Daarmee hebben we een nagenoeg voldaan aan de taakstelling voor 2020.
- Maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders wordt voor de gemeente Groningen uitgevoerd door Humanitas. Ook zorgt Humanitas voor het aanbieden van workshops voor de participatieverklaring;
- In 2020 zijn 95 inburgeringsplichtige vergunninghouders in maatschappelijke begeleiding genomen. Daarnaast krijgt ook een aantal niet-inburgeringsplichtigen maatschappelijke begeleiding. Dit zijn veelal mensen die door het NIDOS of INLIA worden aangemeld voor maatschappelijke begeleiding. Kinderen meegeteld krijgen 164 mensen maatschappelijke begeleiding.

Trajectbegeleiding en parallele trajecten

- Om (weer) meer zicht te krijgen op de vergunninghouder en hem beter te kunnen begeleiden naar participatie zijn we binnen de gemeente gestart met een nieuw werkproces. Nieuwkomers krijgen zo snel mogelijk een intake en indien mogelijk een assessment, waarmee hun mogelijkheden en wensen op gebied van werk en participatie in beeld worden gebracht. De uitkomsten worden gebruikt om gezamenlijk een individueel trajectplan op te stellen. Door nu al alle inburgeraars in kaart te brengen anticiperen we op de nieuwe Wet inburgering, die naar verwachting in januari 2022 in werking treedt;
- Per 1 januari 2021 waren 500 vergunninghouders met een bijstandsuitkering bekend bij Thuis in 050. Dit is een aantal dat fluctueert. De nieuwe aanpak met meer en intensievere begeleiding van vergunninghouders werpt nog steeds vruchten af ook al moeten we rekening houden met een lager resultaat vanwege de corona crisis: in 2020 zijn in totaal 95 mensen uitgestroomd, waarvan 20 naar betaald werk en 43 naar regulier onderwijs met studiefinanciering. 24 statushouders hebben parttime inkomsten gekregen. Van de 500 statushouders hebben 470 een intake gehad;

- Gezamenlijk met het Alfacollege, Noorderpoort, de Hanzehogeschool, WerkPro en Iederz hebben we parallelle trajecten uitgevoerd. Dit om duurzame integratie te bevorderen. Daarbij kunnen (taal)stages, opleidingen, werkervaringsplekken of (vrijwilligers)werk ingezet worden;
- Vanaf juni 2019 bekostigen we verlengde pleegzorg voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) die in pleeggezinnen wonen.

Ondersteuning van afgewezen vreemdelingen

- Asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven maar niet in aanmerking komen voor opvang door het Rijk, bieden wij materiële ondersteuning via het fonds Knelpunten noodopvang. Er zijn ook mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven maar wel actief meewerken aan het verkrijgen van (reis)documenten. Ook zij komen voor ondersteuning in aanmerking. Het fonds Knelpunten noodopvang gebruiken we eveneens om de eigen bijdrage te vergoeden van medicatie voor onverzekerbare vreemdelingen. In noodgevallen worden ook noodzakelijke tandartskosten uit dit fonds vergoed;
- Wij verstrekken subsidie aan Vluchtelingenwerk Noord Nederland voor het bieden van maatschappelijke- en juridische ondersteuning aan ex-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (ex-AMV's). Ex-AMV's die actief meewerken aan het krijgen van een helder toekomstperspectief komen in aanmerking voor materiële ondersteuning in de vorm van leefgeld;
- De pilot-LVV (Landelijke Vreemdelingen Voorziening) is in 2020 verder doorontwikkeld. We voeren de pilot uit in nauwe samenwerking met uitvoeringsorganisatie INLIA en de Rijkspartners IND, de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) en de vreemdelingenpolitie. In 2020 is de samenwerking succesvol versterkt en geïntensiveerd. Oplossingsgericht casuoverleg vindt elke twee weken plaats. Momenteel verblijven ruim 200 mensen in de LVV.

Gezondheidsbevordering Statushouders

- De GGD heeft ervoor gezorgd dat alle kinderen tot 18 jaar van asielzoekers en vergunninghouders goed in beeld zijn;
- We zorgen voor jeugdgezondheidszorg en zorgen voor de juiste ondersteuning bij bedreigingen van de gezondheid of ontwikkeling;
- Om tijdig passende zorg te bieden zorgen we voor samenwerking met alle partners op het gebied van zorg en welzijn.

Vorbereiding op nieuwe Wet inburgering

- In 2020 hebben wij stappen gezet in de voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering, die naar verwachting per 1 januari 2022 in werking treedt. In de nieuwe wet komt de regie op de uitvoering weer meer bij de gemeente te liggen.

Conclusie

De taakstelling huisvesting vergunninghouders hebben wij in 2020 op een haal na gehaald. Alle inburgeringsplichtige vergunninghouders krijgen maatschappelijke begeleiding. Ook de participatieverklaring is, rekening houdend met de corona maatregelen, zo goed mogelijk uitgevoerd.

Wij zijn doorgegaan met het afnemen van een brede intake en waar mogelijk een assessment bij vergunninghouders, op basis waarvan een gezamenlijk trajectplan wordt opgesteld. Met de inzet vanuit 'Thuis in 050' boeken we concrete resultaten als het gaat om het realiseren van uitstroom naar opleiding en werk. De parallelle trajecten die we aanbieden, hebben we ook in 2020 gecontinueerd.

Met de pilot-LVV bieden we opvang aan dakloze vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. Daarmee voorkomen we dat mensen zonder voorzieningen op straat terecht komen. Vanuit deze voorziening werken zij aan verheldering van het toekomstperspectief en worden zij begeleid naar een duurzame oplossing.

De taken op het gebied van de publieke gezondheid hebben wij uitgevoerd.

Bijdrage verbonden partijen

GR PG & Z (RIGG/GGD)	
Relevante beleidsinformatie	<p>Het openbaar belang van de GGD betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking.</p> <p>Wij werken samen met de Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) aan de transformatie jeugdhulp. In de inkoop van de jeugdhulp 2018-2020, die de RIGG voor de (vanaf 2021) 10 Groninger gemeenten uitvoert, is de transformatiegedachte zoveel mogelijk doorgevoerd. In onze visie op regionale samenwerking en de inkoop vanaf 2021 ligt de focus op innovatie van de inkoop en meer grip en regie als gemeente.</p>
Beleidsrisico	Geen.

GR Centrumregeling beschermd wonen Groningen	
Relevante beleidsinformatie	Middels deze samenwerkingsovereenkomst is de gemeente Groningen gemandateerd taken uit te voeren op het terrein van Beschermd wonen en opvang namens de overige gemeenten in de provincie Groningen.
Beleidsrisico	Geen.

GR Publiek vervoer Groningen, Drenthe	
Relevante beleidsinformatie	<p>Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, het vervoer van leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening hiervoor in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer. Om dit op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke manier te kunnen realiseren hebben alle gemeenten in Groningen en Drenthe zich verenigd in de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe. Publiek vervoer heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare vervoersmiddelen en stromen. Denk hierbij aan integratie en aansluiting van het doelgroepenvervoer onderling maar bijvoorbeeld ook met het openbaar vervoer. Namens de gemeenten is Publiek Vervoer voor een deel verantwoordelijk voor het contractmanagement, hebben zij een kennis- en advies functie en focussen zij daarnaast op de doorontwikkeling van het vervoer.</p>
Beleidsrisico	Een beleidsrisico als gevolg van Corona is er eigenlijk niet. De extra werkzaamheden die uitgevoerd dienen te worden door Publiek Vervoer worden op het Rijk verhaald als meerkosten. Er zijn geen signalen dat het functioneren van de gemeenschappelijke regeling in het geding komt als gevolg van Corona.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
04.1 Sociaal klimaat	25.435	26.372	25.269	1.103
04.1.2 Bevorderen soc samenhang leefb	12.059	12.589	11.703	886
04.1.3 Positief opgroeien	4.020	4.028	4.236	-209

04.1.4 Diversiteit integratie emancip	1.310	1.290	1.220	70
04.1.5 Lok gezondheidsbeleid IZB OGZ	8.046	8.466	8.111	355
04.2 Passende ondersteuning en zorg	257.376	279.520	276.756	2.764
04.2.1 Ondersteunende voorzieningen	32.216	32.786	32.869	-83
04.2.2 Specialistische zorgvoorzienin	196.467	208.106	209.925	-1.819
04.2.3 Interventies veilig opgroeien	0	152	124	27
04.2.4 Besch.wonen,opvang,huis.geweld	24.031	32.022	27.124	4.898
04.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers	4.662	6.454	6.714	-260
Totaal Lasten	282.811	305.892	302.026	3.867
Baten				
04.1 Sociaal klimaat	1.487	1.689	1.940	251
04.1.2 Bevorderen soc samenhang leefb	476	497	440	-57
04.1.3 Positief opgroeien	814	947	1.077	130
04.1.4 Diversiteit integratie emancip	1	9	13	4
04.1.5 Lok gezondheidsbeleid IZB OGZ	196	236	410	174
04.2 Passende ondersteuning en zorg	7.565	8.018	10.732	2.714
04.2.1 Ondersteunende voorzieningen	32	32	72	40
04.2.2 Specialistische zorgvoorzienin	6.149	5.968	6.139	171
04.2.3 Interventies veilig opgroeien	0	0	0	0
04.2.4 Besch.wonen,opvang,huis.geweld	1.124	1.757	3.390	1.633
04.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers	261	261	1.131	870
Totaal Baten	9.052	9.707	12.671	2.965
Totaal Saldo voor bestemming	273.759	296.186	289.354	6.831
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	3243	3.243	3.243	0
Totaal onttrekkingen	38	2.218	2.218	0
Totaal saldo na bestemming	276.964	297.210	290.380	6.830

Financiële toelichting

4.1 Sociaal klimaat	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	1.103	251	1.354

Gezondheidsbeleid (V 410 duizend euro)

In de meicirculaire 2019 is voor de jaren 2019, 2020 en 2021 jaarlijks 72 duizend euro beschikbaar gesteld voor de impuls Kansrijke start. In 2020 resteert een bedrag van 100 duizend euro. Conform het projectplan Kansrijke start Groningen 2020-2022 zetten we deze middelen de komende jaren in. Daarnaast zijn de uitgaven in het kader van Healthy ageing, gezondheid gebiedsgericht en rijks-vaccinatie mede door corona lager dan begroot.

Compensatie gevolgen corona (V 333 duizend euro; programma 13 V 66 duizend euro)

We hebben bij de september- en decembercirculaire gelden ontvangen om de gevolgen van de coronacrisis in het sociaal klimaat op te vangen. Een groot deel van deze gelden hebben we nog niet in kunnen zetten. Het gaat om

geldten voor vrijwilligersorganisaties (75 duizend euro), ondersteuning burgers in quarantaine (56 duizend euro) en sociale accommodaties (268 duizend euro).

Accommodatiebeleid (V 137 duizend euro)

Het budget voor accommodatiebeleid hebben we voor een bedrag van in totaal 137 duizend euro niet ingezet. Enerzijds doordat er in 2020 minder activiteiten uitgevoerd konden worden waardoor de aangevraagde subsidies lager waren dan begroot en anderzijds doordat er in 2020 door sociaal culturele accommodaties maar een beperkt beroep is gedaan op acute financiële ondersteuning.

Ambulancedienst (V 120 duizend euro)

Vanuit het verleden hebben wij een aantal ambulancemedewerkers in dienst. De loonkosten van deze medewerkers worden deels vergoed door het Rijk. In de periode 2015-2018 hebben we bij het Rijk te weinig kosten in rekening gebracht. Dit is in 2020 gecorrigeerd. Daarnaast hebben we een hogere subsidie van het ministerie VWS voor deze dienst ontvangen dan was begroot.

Wmo (V 116 duizend euro)

Dit betreft een incidentele meevaller op de kosten van begeleiding in de voormalige gemeente Haren.

Overige (V 238 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 238 duizend euro.

4.2 Passende ondersteuning en zorg (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	2.764	2.714	5.478

Jeugd zorgkosten (N 6,4 miljoen euro; programma 13: V 0,2 miljoen euro)

Op jeugdhulp bedraagt het nadeel per saldo 6,2 miljoen euro. Dit heeft de volgende oorzaken:

Gevolgen coronavirus (N 2,3 miljoen op programma 4; 0,2 miljoen voordeel op programma 13)

Het ministerie van VWS en de VNG hebben afspraken gemaakt om de continuïteit van zorg tijdens en na de coronacrisis te waarborgen. Hierbij ging het om meerkosten, vraaguitval/omzetcompensatie en inhaalzorg bij zorgaanbieders als gevolg van het coronavirus, waarbij de afspraak is gemaakt dat het Rijk de meerkosten en de inhaalzorg vergoedt. Vraaguitval/omzetcompensatie wordt door gemeenten zelf gedekt, omdat ze die kosten zonder corona ook zouden hebben gehad. Het Rijk heeft bij de september- en de decembercirculaire middelen voor meerkosten en inhaalzorg verstrekt op basis van extern onderzoek. Wij hebben 0,6 miljoen euro compensatie ontvangen, waarvan 0,2 miljoen euro verantwoord in programma 13 (geldten decembercirculaire). Deze compensatie is ruim voldoende om de meerkosten (0,2 miljoen euro) te dekken maar onvoldoende om de kosten van inhaalzorg te dekken (ca. 0,9 miljoen euro). Daarnaast is de aan aanbieders verstrekte omzetcompensatie hoger uitgevallen dan op basis van het geschatte omzetverlies werd verwacht. Dit leidt tot een nadeel van 0,8 miljoen euro. Per saldo hebben we 1,3 miljoen euro meer aan kosten gehad, dan door het rijk voor corona is vergoed.

Los van de specifieke oorzaken zoals opgenomen in deze toelichting, zijn de zorgkosten in 2020 met 0,8 miljoen euro gestegen. Met name in de laatste maanden van 2020 is een stijging van het aantal cliënten en kosten zichtbaar. Wij schrijven dit toe aan de toegenomen en intensievere zorgvraag als gevolg van de coronacrisis.

Hogere realisatie jeugdhulp 2019 (N 1,3 miljoen euro)

De definitieve realisatie 2019 is 1,3 miljoen euro hoger uitgevallen dan werd verwacht bij het opstellen van de begroting 2020. De hogere realisatie werkt structureel door en heeft ook in 2020 tot een nadeel van 1,3 miljoen euro geleid.

Achterblijven realisatie taakstellingen acceleratie WIJ (N 1,2 miljoen euro)

De taakstelling acceleratie WIJ (inclusief OJG) bedroeg 2,95 miljoen euro voor 2020. WIJ Groningen heeft ten opzichte van 2019 een besparing op de zorgkosten jeugd gerealiseerd van 1,8 miljoen euro. Het is lastig vast te stellen welk deel van deze besparing toe te schrijven is aan de acceleratieprojecten en welk deel toe schrijven is aan eerdere interventies. Wel is duidelijk dat WIJ bij de uitvoering van de acceleratieprojecten veel last heeft gehad van de coronacrisis. Zo konden cliënten niet bezocht worden in het kader van de integrale aanpak multiprobleemgezinnen, konden OJG-ers in bepaalde periodes niet aan het werk in huisartsenpraktijken en was de implementatie van nieuwe

werkwijzen moeilijk door beperkte aanwezigheid van medewerkers. Dit zijn belangrijke oorzaken van het achterblijven van de realisatie van de ingeboekte besparingen.

Tariefstijging GI's (N 0,7 miljoen euro)

Met de gecertificeerde instellingen (GI's) zijn eind 2019 in regionaal verband afspraken gemaakt over een verbeterplan om achterstanden weg te werken en om achterstanden te voorkomen, kwaliteit te verbeteren en het grote personeelsverloop en een hoog ziekteverzuim terug te dringen. Daartoe was een verhoging van de tarieven noodzakelijk. Deze tariefsverhoging was niet begroot.

Afspraken Jeugdhulp Plus (N 0,5 miljoen euro)

We hebben voor Elker en Jeugdhulp Friesland invulling gegeven aan de nadere gemaakte afspraken over een verhoging van de tarieven met terugwerkende kracht. Dit leidt tot een nadeel van 0,5 miljoen euro.

Nagekomen lasten oude jaren (N 0,8 miljoen euro)

In de zomer van 2020 hebben we de afrekeningen van de RIGG en de SVB over 2019 ontvangen. Deze afrekeningen leiden tot een nadeel van ruim 0,5 miljoen euro. Daarnaast is uit het traject van de eindafrekening RIGG over 2020 een nagekomen last over oude jaren van ruim 0,2 miljoen euro naar voren gekomen.

Overige (V 0,4 miljoen)

Overige voor- en nadelen binnen jeugdhulp tellen op tot 0,4 miljoen euro voordelig.

Transformatie agenda jeugd (V 2,6 miljoen euro)

In de regionale transformatieagenda zijn de inhoudelijke ontwikkelopgaven voor de komende jaren voor de jeugdhulpregio Groningen uitgewerkt. Het fonds is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. Wij zijn de penvoerder voor deze gelden. De gelden zijn eind 2018 beschikbaar gekomen (1,2 miljoen euro per jaar, voor de jaren 2018 t/m 2020); medio 2019 kon het project van start gaan. Dit verklaart al een groot deel van het voordelig saldo. Daarnaast kost transformatief werken tijd. We zien dat gelden door externe partijen (nog) niet opgehaald zijn, omdat projecten vertraging oplopen of uiteindelijk niet levensvatbaar zijn. Daarnaast hebben we door slimmer inzet van menskracht lagere lasten kunnen realiseren. Bovendien zijn door corona zaken uitgesteld of op andere goedkopere (digitale) wijze georganiseerd. Ook hebben zorginstellingen en gemeenten vooral inzet gepleegd om de zorg te waarborgen, hierdoor was er minder ruimte voor (gesubsidieerde) transformatie. Het niet ingezette bedrag zal conform de afspraken de komende jaren ingezet worden.

Wmo (V 183 duizend euro; programma 13: N 145 duizend euro)

Per saldo is het resultaat op de Wmo nagenoeg neutraal. Het saldo is als volgt opgebouwd:

Huishoudelijke hulp (N 67 duizend euro)

Met ingang van 2020 verstrekken we alleen nog maatwerk huishoudelijke hulp. Het was vooraf lastig in te schatten wat het effect op de kosten zou zijn. Er moesten immers veel aanvragen omtrent aantal cliënten, urenomvang en verzilvering worden gedaan. Uiteindelijk zijn de aantallen en verzilvering in 2020 nagenoeg op het begrotingsniveau uitgekomen.

Begeleiding 18+ en PGB (V 174 duizend euro)

Aan de ene kant zien we een voordeel op ZIN (Zorg in Natura) begeleiding 18+ doordat de loon/prijs- en volume realisaties afwijken van hetgeen we begroot hebben. Aan de andere kant zijn de PGB (Persoonsgebonden budget) uitgaven hoger dan begroot. Dit komt allereerst door de afwikkeling van voorgaande jaren. Daarnaast is er ook sprake van een lichte toename in de PGB uitgaven huishoudelijke hulp.

Frictiekosten Afschaffing Algemene Voorziening HH (N 259 duizend euro)

Door corona hebben we voor dit project meerkosten. Het project moest vanwege de coronacrisis worden stilgezet, maar de inhuur van personeel liep contractueel enkele maanden door.

Wmo (oud)voorzieningen (N 447 duizend euro); op programma 13 N 203 duizend euro)

De totale kosten van Wmo oud zijn ten opzichte van 2019 met 300 duizend euro gestegen, dat kan grotendeels verklaard worden door reguliere volumegroei en prijsstijgingen. Aan de budgetkant zijn veel wijzigingen geweest

waardoor per saldo een tekort is ontstaan. Vanaf 2020 heeft er een wijziging plaatsgevonden in de bekostiging van hulpmiddelen. Inwoners die intramuraal in een Wlz-instelling wonen krijgen de hulpmiddelen verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wmo 2015. Hiervoor zijn wij in 2020 gekort met 118 duizend euro in dit deelprogramma en met nog eens 203 duizend euro in deelprogramma 13. Het door het Rijk ingeboekte voordeel zien wij nog niet terug in de cijfers. Daarnaast hebben wij op deze post een bezuinigingstaakstelling van 610 duizend euro ingeboekt. Deze is in 2020 niet gerealiseerd. Samen met de Stichting Wij wordt uitgezocht of de ingezette interventies kunnen worden versterkt en welke nieuwe interventies nog mogelijk zijn. Dan zal duidelijk worden welke besparingen op welke termijn alsnog mogelijk zijn. Aan de andere kant hebben we een voordeel van 253 duizend euro als gevolg van de afwikkeling van het faillissement Hulpmiddelen centrum. Het totale nadeel in 2020 bedraagt uiteindelijk 650 duizend euro waarvan 203 duizend euro in programma 13 wordt verantwoord.

Collectief vervoer (N 226 duizend euro)

Er is een tekort ontstaan op het budget collectief vervoer doordat de bezuiniging niet is gerealiseerd. Er zijn wel bezuinigingsmaatregelen ingevoerd (maximaal aantal kilometer op jaarbasis en verhoging eigen bijdrage) maar deze hadden door corona geen financieel effect. De vervoersbewegingen waren beperkt en er is conform landelijke afspraken omzettinggarantie gegeven.

Wvggz (V 445 duizend euro)

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte ggz (Wvggz) in werking getreden. In eerste instantie is het opzetten van deze nieuwe taak de belangrijkste stap geweest. Het inrichten van de organisatie en de implementatie van de technische en procesmatige aspecten zijn afgerond. De kosten van de uitvoering van deze nieuwe taak vallen lager uit dan verwacht. In 2020 geeft dit een incidenteel voordeel van 445 duizend euro.

Multiproblematiek (V 428 duizend euro)

De uitvoering van dit project neemt meer tijd in beslag dan was verwacht. Mede door corona loopt het project achter op de planningen en zijn de beoogde resultaten gedeeltelijk gerealiseerd. Hierdoor blijven de verwachte uitgaven om de probleemgezinnen te helpen ook achter.

Meerkostenregeling (V 295 duizend euro)

De kosten en het aantal toekenningen over 2020 zijn ongeveer gelijk aan 2019. Het beschikbare budget is meer dan toereikend waardoor er sprake is van een positief resultaat.

Cliëntondersteuning (N 179 duizend euro)

Mede door de uitbreiding van het verzorgingsgebied met Haren en Ten boer, een grotere bekendheid onder de inwoners van gemeente Groningen en de combinatie van complexere vraagstukken is de inzet voor cliëntondersteuning sterk toegenomen. Dit heeft tot een nadeel van 179 duizend euro geleid.

Overige Wmo posten (V 77 duizend euro)

De overige Wmo posten tellen op tot een voordeel van 77 duizend euro, waarvan 19 duizend euro in programma 4 wordt verantwoord en 58 duizend euro in programma 13.

Beschermd wonen (V 1,7 miljoen euro; programma 13: V 0,3 miljoen euro)

Het regionale resultaat van Beschermd Wonen is ruim 5,1 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de verwachte begroting is dat 5,7 miljoen voordeliger. Zowel de ZIN-kosten (3,5 miljoen euro) als de PGB-kosten (0,8 miljoen euro) vallen lager uit. Het aantal cliënten was lager dan we vooraf hebben ingeschat. Daarnaast was de rijksbijdrage 0,7 miljoen euro hoger dan verwacht. Tenslotte is er een voordeel van 0,9 miljoen euro op de organisatiekosten. Het aandeel van de gemeente Groningen in het voordeel van 5,1 miljoen euro bedraagt 2,0 miljoen euro. Hiervan is 1,7 miljoen euro binnen programma 4 verantwoord en 0,3 miljoen euro binnen programma 13. Dit laatste bedrag betreft de bijdrage die we van het rijk, in de decembercirculaire hebben ontvangen, in het kader van corona-compensatie.

Maatschappelijke opvang (V 5,9 miljoen euro)

Ter compensatie van gemaakte kosten vanwege de coronacrisis hebben we een rijksbijdrage ontvangen van 4,1 miljoen euro, hiervan hebben we 0,4 miljoen in 2020 besteed voor onder andere tijdelijk opvang. Naast dit voordeel van 3,7 miljoen euro, hebben we 1,1 miljoen euro van de beschikbare middelen 2019 niet ingezet. Van de middelen 2019 hebben we 540 duizend euro wel ingezet, 460 duizend euro voor het tekort binnen de regionale ambulante

begeleiding en 80 duizend euro voor acute opvang van dak- en thuisloze jongeren. De resterende 1,1 miljoen euro hebben we niet ingezet omdat we vanwege een mogelijke landelijke korting op budgetten, in samenspraak met de instellingen, terughoudend zijn omgegaan met de inzet van middelen. Tot slot zijn in 2020 de subsidies 2019 voor OGGZ en regioactiviteiten (waar onder preventie verslaving) 1,1 miljoen euro lager vastgesteld. Dit komt voort uit de gezamenlijke conclusie dat de activiteiten in 2019 niet conform afspraak in aard en omvang zijn uitgevoerd. We hebbende de subsidies substantieel lager vastgesteld en afspraken gemaakt over hoe er vorm en inhoud gegeven kan worden aan de gevraagde activiteiten.

Vrouwenopvang (V 0,9 miljoen euro); programma 13 V 0,2 miljoen euro)

We hebben in de septembercirculaire extra middelen ontvangen voor het realiseren van extra crisisplekken voor vrouwenopvang (398 duizend euro) en voor het Centrum voor Seksueel Geweld (45 duizend euro). Deze middelen hebben we in 2020 nog niet ingezet, de vrouwenopvang en het CSG ontwikkelen hiervoor een bestedingsplan. Daarnaast hebben we 224 duizend euro ontvangen voor gemaakte kosten in het kader van de coronacrisis. Op deze middelen is in 2020 nog geen beroep gedaan. Het restant verschil wordt onder andere veroorzaakt door lagere vaststelling van subsidies voorgaande jaren. Daarnaast hebben we de in decembercirculaire toegekende gelden als gevolg van bijstelling maatstaven (203 duizend euro) verantwoord in programma 13.

Versnelling transformatie Sociaal Domein (V 333 duizend euro)

Door de coronacrisis heeft de uitvoering van de maatregelen inzake 'versnelling transformatie Sociaal Domein' vertraging opgelopen.

Stichting WIJ (N 48 duizend euro)

Het nadeel met betrekking tot Stichting Wij is een saldo van een voordelig resultaat van 416 duizend euro en een nadelig resultaat van 464 duizend euro. Het voordelige resultaat betreft het saldo van de jaarschijf 2020 vanuit het frictiekostenbudget wat beschikbaar is gesteld door uw raad voor de jaren 2019-2021. In 2020 hebben we minder een beroep hoeven te doen op dit budget dan verwacht door meevallende kosten bij onder meer de invoering van het besturingsmodel. Ook heeft er door Corona vertraging plaatsgevonden op de acceleratieprojecten. Het nadelige resultaat wordt veroorzaakt doordat er bij de herindeling te weinig budget voor alle taken van Haren en ten Boer is overgeheveld, dit betreft met name werkzaamheden die Stichting Wij uitvoert.

Migratie/regio coördinatie statushouders (V 460 duizend euro)

We hebben in 2020 gelden ontvangen voor de implementatie van de nieuwe Wet inburgering. Doordat de invoeringsdatum van de inburgeringswet is uitgesteld naar 2022 is bij ons een voordeel in 2020 ontstaan van 460 duizend euro.

Woonboot Opvang Vreemdelingen (neutraal)

Om aan de coronaregels te kunnen voldoen hebben we vanaf 1 maart een extra woonboot gehuurd. De hiermee gemoeide kosten (1,0 miljoen euro) hebben we van het ministerie volledig vergoed gekregen.

Overige verschillen (N 150 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 150 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 5: Sport en bewegen

Sport verbindt. Sport en bewegen brengt mensen samen. Voldoende bewegen maakt mogelijk om deel te nemen aan de maatschappij en levert een positieve bijdrage aan de gezondheid. Sport en spel is van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen. We bieden kinderen en jongeren de kans hun sportieve talenten te ontdekken en (verder) te ontwikkelen.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Uitvoeringsagenda Topsport 2018+](#)

[Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2016-2020, april 2016](#)

[Regeling garantstellingen leningen breedtesport, april 2016](#)

[Beleidskader Bslim3: versterking jeugd, sport & sportvereniging, december 2016](#)

[De bewegende stad, inspiratienota, januari 2014](#)

[Meer ruimte voor sport en bewegen, sportvisie 2010-220, september 2009](#)

Relevante ontwikkelingen

Vanaf maart 2020 werden we geconfronteerd met beperkende maatregelen door corona. Sportvoorzieningen gingen tijdelijk helemaal dicht en later beperkt weer open. Vanuit Sport050 hebben we via het sportloket van [sport050.nl](#) en sociale media steeds de sportverenigingen en andere gebruikers zo goed en zo snel mogelijk op de hoogte gebracht van de geldende beperkingen. De coronamaatregelen werken ook door in wat de indicatoren laten zien.

Omdat het belang van sport en bewegen groot is, hebben we daarbij ook juist steeds benadrukt wat nog wel mogelijk was. De behoefte aan kunnen blijven sporten en bewegen was en is enorm groot.

Het sporten en bewegen in de openbare ruimte is mede door de coronamaatregelen nog sterker gegroeid en daarmee het belang om bij de inrichting van de openbare ruimte hier sterk rekening mee te houden. In november 2020 is de nieuwe Sport- en Bewegvisie 2021+ 'Sportief kapitaal voor iedere Groninger' vastgesteld en is gestart met de ontwikkeling van een nieuw Meerjarenprogramma Sport- en Bewegen. Het project harmonisatie sporttarieven Groningen, Haren, Ten Boer is in 2020 gestart en wordt in 2021 afgerond. De gemeente is één van de partners in het Gronings Sportakkoord. In 2020 lag de focus met name op het opstarten en voorbereiden van activiteiten, zoals een beweegcoach inclusief sporten. Ook hier hebben de coronamaatregelen veel invloed gehad.

Deelprogramma 5.1: Sportieve infrastructuur en faciliteren verenigingen

We willen optimale voorwaarden creëren voor sporten en bewegen. Daarvoor zijn goede en voldoende sportaccommodaties nodig en actieve vitale sportverenigingen. Daarnaast besteden we aandacht aan sporten en bewegen ook buiten verenigingsverband, in de openbare ruimte en in de directe leefomgeving. Met dit deelprogramma voeren we de volgende strategieën van het Meerjarenprogramma uit: faciliteren van verenigingen, sport verbindt en sportieve ruimte openbaar/openbare ruimte sportief.

Beleidsvelden

- Faciliteren verenigingen: accommodaties
- Faciliteren verenigingen: samenwerking en vitaliteit
- Sportieve ruimte openbaar en openbare ruimte sportief

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	-	47%	47%
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft wekelijks te sporten bij een sportclub, - vereniging of sportschool	-	-	-
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van binnensportvoorzieningen, zoals sporthallen, gymlokalen en zwembaden, in of nabij de eigen buurt	-	72%	63%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van buitensportvoorzieningen, zoals voetbal- en andere sportvelden, in of nabij de eigen buurt	-	74%	68%
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen, in of nabij de eigen buurt	-	73%	63%

5.1.1 Faciliteren verenigingen: accommodaties

We zetten in op voldoende, kwalitatieve, over de gemeente verspreide, betaalbare sportaccommodaties. We hebben gymlokalen, sporthallen, sportvelden, zwembaden, een atletiekbaan, dojo's, een 400m-ijsbaan, een ijshal en een skeelerbaan. Op dit moment hanteren we in Groningen, Haren en Ten Boer nog de tarieven zoals we die per gemeente kenden. In het kader van de harmonisatie gaan we naar een tarievenstelsel voor de nieuwe gemeente vanaf het sportseizoen 2021 - 2022.

We meten elk jaar de klanttevredenheid van de individuele gebruikers van de zwembaden en het sportcentrum Kardinge. Ook vragen wij om het jaar (2019, 2021, en verder) de besturen van verenigingen en scholen of zij tevreden zijn over de sportaccommodaties en de dienstverlening door Sport050. De gebruikers van de sportparken bevragen we elke drie jaar, net als de gebruikers van de sporthallen (2021, 2024, en verder) en gymlokalen (2019, 2022, en verder).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bezoekers Kardinge (ijs)	133.500	120.000	80.000
Aantal bezoekers gemeentelijke zwembaden (inclusief Kardinge en De Blinkerd)	546.000	*480.000	258.000
Klanttevredenheid individuele gebruikers zwembaden en Kardinge	7,7	8	**
Klanttevredenheid gebruikers sportparken	-	7	6,9
Klanttevredenheid gebruikers sporthallen	-	-	-
Klanttevredenheid gebruikers gymlokalen	6,3	-	-
Bezettingsgraad gymlokalen	55%	57%	- ***
Bezettingsgraad sporthallen	57%	57%	-***

* Exclusief Haren en Ten Boer.

**In verband met de coronacrisis heeft er geen Klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden.

*** In verband met. coronacrisis is er geen vergelijkbare bezettingsgraad.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Aantal bezoekers zwembaden op niveau houden en het bezoekersniveau van de Papiermolen weer op het oude niveau brengen van voor de renovatie;
- Tevreden gebruikers van sportaccommodaties;
- Een hogere tevredenheid van gebruikers gymzalen, met name ten aanzien van de schoonmaak. Een tweede schoonmaakronde wordt gecontinueerd. De eerste bevindingen van gebruikers zijn positief;
- Realiseren van vervanging kunstgrasvelden in Groningen;
- Als gevolg van de pilot Beter Benutten en de gemeentelijke herindeling actualiseren we het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties. De bevindingen van de pilot en de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek brengen we in het voorjaar bij elkaar.

Wat hebben we hier voor gedaan?

2020 stond in het teken van corona en voor de sport waren er beperkende maatregelen. Wij hebben er alles aan gedaan om, daar waar het kon en mocht, de faciliteiten zo goed en veilig mogelijk open te houden voor het publiek. Zwembaden zijn tijdelijk helemaal gesloten geweest en na heropening, was het aantal toegestane bezoekers lager dan onder normale omstandigheden. Dit geldt ook voor de ijshal. Door de VSG zijn wij goed op de hoogte gehouden van de gevolgen voor de verenigingen en de steunpakketten van de overheid. Er is veelvuldig gecommuniceerd met de verenigingen over COVID-19.

De sportaanbieders konden met hun vragen over de steunpakketten vanuit het Rijk en over de toepassing van de maatregelen bij het sportloket van Sport050 terecht. We hebben de huur van de sportaccommodaties over de maanden maart tot en met mei, juni (deels) en oktober tot en met december niet in rekening gebracht. Wij hebben kunstgrasvelden vervangen en drie nieuwe kunstgrasvelden aangelegd vanuit het co-investeringsfonds. Het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties is in maart 2020 opgeleverd.

Het project harmonisatie sporttarieven Groningen, Haren, Ten Boer is in 2020 gestart. Dit is een intensief project waar Adviescommissie voor de sport en de Sportkoepel nauw bij betrokken zijn.

Wij hebben kunstgrasvelden vervangen en drie nieuwe kunstgrasvelden aangelegd vanuit het co-investeringsfonds.

Het project harmonisatie sporttarieven Groningen, Haren, Ten Boer is in 2020 gestart. Dit is een intensief project waar Adviescommissie voor de sport en de Sportkoepel nauw bij betrokken zijn.

Conclusie

We hebben steeds flexibel ingespeeld op de wijzigingen in de coronamaatregelen. Waar mogelijkheden waren om te sporten en bewegen hebben we samen met de sportaanbieders zo veel mogelijk hier invulling aan gegeven. Het belang van sporten en bewegen is juist door de coronamaatregelen extra benadrukt. En ondanks de coronamaatregelen hebben we veel kunnen doen. We hebben een nieuwe Sport- en beweegvisie gerealiseerd. Ten aanzien van het project harmonisatie sporttarieven is een intensief traject doorlopen om zo uiteindelijk tot een voorstel te komen. Drie kunstgrasvelden zijn vervangen. Het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties laat zien dat er extra sportcapaciteit nodig is, ook met het oog op de groei van de stad. Op dit moment wordt het grootste knelpunt gezien bij de binnensportcapaciteit. Met een blaashal willen we tijdelijk extra capaciteit realiseren. Voor de langere termijn kijken we voor binnen- en buitensport naar de gebiedsontwikkelingen.

Door de effecten van de corona maatregelen zijn de huidige cijfers bij de indicatoren niet representatief voor een meerjarenbeeld.

5.1.2 Faciliteren verenigingen: samenwerking en vitaliteit

Groningen, Haren en Ten Boer tellen samen ruim 335 sportverenigingen die ongeveer 70 verschillende sporten aanbieden. Behalve voor het sporten zelf zijn de sportverenigingen ook van grote sociale betekenis. Voor sportverenigingen zijn vrijwilligers van onschatbare waarde. In totaal zijn er duizenden inwoners betrokken als vrijwilliger en/of als sporter. We scheppen de voorwaarden voor goed functionerende verenigingen. Om de

verenigingen goed te kunnen faciliteren, hebben we regelmatig overleg met de Sportkoepel, die belangenbehartiger is van de breedtesport.

We stimuleren vitale sportverenigingen om zich open te stellen voor een breed publiek en om samenwerking te zoeken met elkaar en met de buurt, school of zorginstelling. Twee strategieën uit het Meerjarenprogramma komen hier samen: faciliteren verenigingen en sport verbindt.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Klanttevredenheid besturen verenigingen (en instellingen) over de accommodaties (alle accommodaties).	8,6	-	-

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Sport verbindt, waar mogelijk wilden we de samenwerking tussen verenigingen op sportparken verstevigen. Wij wilden nog meer inzetten op verbinding naar de wijken en de WIJ-teams in Groningen, het toegangsteam in Haren en de Deel in Ten Boer;
- We wilden inzetten op een goede afstemming van vraag en aanbod van de verenigingsondersteuning door het Huis van de Sport. Vanaf 2021 zoeken we samen met de verenigingen naar andere mogelijkheden;
- We wilden stimuleren om de sportdeelname onder mensen met een beperking en kwetsbare doelgroepen te vergroten, onder andere door te kijken naar de inzet van buurtsportcoaches op basis van de brede Regeling Combinatiefuncties.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Inzet Huis voor de Sport Groningen voor gemeentebrede verenigingsondersteuning;
- De mogelijkheden van de sportlijn van het Nationaal Sportakkoord verder onder de aandacht gebracht, ook via het Gronings Sportakkoord. Met de vouchers voor procesbegeleiding en een thematisch ondersteuningsaanbod kunnen clubs zelf ondersteuning/begeleiding vragen.
- Het thema sporten en bewegen voor mensen met een beperking is vanuit het Gronings sportakkoord opgepakt met de aanstelling van een beweegcoach inclusief sporten;
- Vanuit het Gronings sportakkoord hebben we in het kader van sportwijken Groningen de verbinding gelegd tussen sportpark, sportaanbieders en de wijk. We hebben uitvoering gegeven aan de verschillende deelplannen waardoor meer inwoners zijn gaan sporten en bewegen.

Conclusie

We hebben vervolgstappen gezet in het versterken van de samenwerking tussen wijk, WIJ teams en sportaanbieders /sportparken. Door corona zijn helaas niet alle activiteiten doorgegaan. Voor gemeentebrede verenigingsondersteuning kunnen de sportclubs gebruik maken van de mogelijkheden van de sportlijn van het Nationaal Sportakkoord. We hebben samen met Huis voor de Sport Groningen en de Sportkoepel eerste stappen gezet voor sportparkmanagement. Hierbij komen samenwerking met de wijk en verenigingsondersteuning samen. Dit wordt in 2021 verder uitgewerkt.

5.1.3 Sportieve ruimte openbaar en openbare ruimte sportief

Sporten en bewegen gebeurt ook buiten verenigingsverband: in de openbare ruimte, in de directe leefomgeving en in recreatiegebieden. De ontwikkeling dat steeds meer mensen ongebonden (dus los van een vereniging) willen sporten, zet zich voort. Ook de ongebonden sporters sporten vaak samen met anderen. En

ook hier geldt: sport brengt mensen samen. Vooral voor kinderen is een gezonde en actieve leefomgeving belangrijk. We richten ons hierbij met name op nog-niet-actieve Groningers. We verleiden mensen tot beweging, onder andere door plekken in de openbare ruimte te voorzien van mogelijkheden om te sporten, bewegen, spelen en ontmoeten. We willen de kwaliteit van de leefomgeving en openbare ruimte verbeteren en aantrekkelijk maken voor iedereen. Door de openbare ruimte bewegingsvriendelijk in te richten, wordt het laagdrempelig voor inwoners om te bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal projecten open sportparken	1	2	-
Aantal sportief ingerichte sport- en speelvoorzieningen dat is gerealiseerd in 2020 (start project kan voor 2020 liggen)	3	3	3

Wat wilden we bereiken in 2020?

Jaarlijks zijn er voor de Bewegende Stad intensiveringsmiddelen beschikbaar. Deze middelen zetten we in om de openbare ruimte op een beweegvriendelijke, sportieve manier in te richten. De Bewegende Stad is een programma dat sportplekken aanlegt in de openbare ruimte, op een innovatieve manier. Daarnaast richten we ons op de activatie van bestaande en toekomstige plekken. Door bestaande plekken zichtbaarder te maken en hier activiteiten te organiseren, willen we zoveel mogelijk inwoners in beweging krijgen.

Ook in 2020 voerden we deze projecten zelf uit, maar sloten ook aan bij (her)inrichtingsopgaven waar de gemeente voor staat. Daarbij hebben we een adviserende rol richting, inwoners, verenigingen en ondernemers. We werken altijd gebiedsgericht en samen met WIJ-teams.

Verschillende grote herinrichtingsopgaven en planontwikkelingen bieden kansen om de ruimte sportief in te richten. Bij de uitwerking van een ontwerp is de verleiding tot ontmoeten, bewegen, sport en spel een belangrijk element. Hierbij kan het gaan om een sportieve of speelse inrichting, maar ook fiets- en looproutes zijn belangrijke elementen.

Kleine vervangingen van bijvoorbeeld speeltoestellen geven mogelijkheden opnieuw te kijken naar de invulling van de plek. Verder kijken we naar de gebiedsanalyses: waar is behoefte aan? Daarnaast werken we vraag-gestuurd en stimuleren en ondersteunen we mooie initiatieven.

Een grote uitdaging zien we in het aanspreken van de doelgroep die zich niet snel aangesproken voelt: de sportieve burger vindt onze openbare sportplekken wel, maar hoe zit dat met de minder sportieve burger? Hoe krijgen we hen in beweging? Hier besteden we expliciet aandacht aan door in te zetten op activatie.

Wat betreft de open sportparken hebben we een onderzoek gedaan en zijn op werkbezoek geweest bij goede voorbeeld van open sportparken. We hebben gekeken naar de best mogelijke manier om dit te realiseren. De conclusie daarvan is dat dit een zeer zorgvuldig proces vraagt. We hebben besloten dit in de Sportvisie verder op te pakken en uit te werken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#);
- Bewegplek in Ten Boer, schoolplein van de Kluiverboom en beweegplek Kardingse (+ skatebaan upgrade) opgeleverd;
- De SportContrainer heeft op vier locaties gestaan;
- Samenwerking met de initiatiefnemers in de Helpermaar, van het Mountainbike Skills-park, Rollend Groningen (skaters) en in Haren gecontinueerd (naar verwachting in 2021 realisatie);

- Belanghebbenden in het Oosterpark hebben het initiatief genomen om een beweegroute in hun wijk te realiseren. Het eerste deel van dit project is opgeleverd, verdere realisatie naar verwachting in 2021;
- In Vinkhuizen gewerkt aan het Living Lab via een subsidie van ZonMW. Hieruit is een netwerk van betrokken inwoners ontstaan die ideeën hebben over een beweegvriendelijk Vinkhuizen. In 2021 vervolgen we dit met een volgende subsidie van ZonMW;
- Bij de Krajicek Foundation een succesvolle aanvraag gedaan om een bestaande playground in de wijk De Hoogte te transformeren tot duurzame, innovatieve en sociaal, veilige sport- en speelplek voor jong en oud. Naar verwachting in 2021 realisatie;
- We hebben bijgedragen aan het realiseren van een inclusieve speelplek in Meerstad;
- We adviseren collega's en inwoners over het opzetten van plannen voor nieuwe beweegplekken;
- Tot slot zitten we aan tafel bij herinrichtingsopgaven (bijvoorbeeld Suikerzijde, Eemskanaalzone) om te adviseren over het bewegingsinclusief denken bij het inrichten van (nieuwe) gebieden.

Conclusie

In 2020 hebben we, ondanks alle ontwikkelingen op het gebied van corona, onze projecten en doelen kunnen realiseren. We hebben ervoor gekozen om volledig in te zetten op het opleveren van de projecten en geen tijd te verliezen, mede omdat de openbare sportplekken zeker in deze tijd een belangrijke uitlaatklep voor inwoners vormen. Nog meer mensen ontdekten de openbare ruimte en kwamen in beweging. De nauwe samenwerking met gebruikers en omwonenden hebben we deels online, en waar mogelijk in kleine groepen buiten, voort kunnen zetten.

Onze essentie ligt in het aanleggen van nieuwe beweegplekken. Daarnaast is het van groot belang om de ontwikkelde plekken te blijven activeren, om ze te borgen in de wijk en het gebruik ervan een boost te geven. Sinds de coronapandemie hebben we minder kunnen activeren, omdat we niet willen dat het te druk wordt op de plekken. Mocht de situatie het weer toelaten, dan hebben we per opgeleverde plek duidelijk in kaart hoe we hier een vrij toegankelijk activeringsprogramma kunnen starten. Hierdoor willen we zoveel mogelijk inwoners op een laagdrempelige manier in beweging krijgen.

Deelprogramma 5.2: Jeugd in Beweging en Ruim Baan voor talent

We willen dat kinderen voldoende mogelijkheden hebben om te sporten en brengen bij jonge inwoners een breed scala van sporten onder de aandacht. Daarnaast zetten we sporten en bewegen in als middel voor de gezonde ontwikkeling van inwoners en een actieve deelname aan de maatschappij. Dat doen we samen met de sportverenigingen, scholen en welzijnsorganisaties. We willen dat talentvolle sporters zich kunnen ontwikkelen. Hiervoor bieden we hun, samen met scholen en sportbonden, extra faciliteiten.

Beleidsvelden

- Jeugd in beweging
- Ruim baan voor talent

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en) *	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft ten minste één keer per week te sporten of intensief te bewegen *	-	59% (ja, wekelijks)	66%
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen (NNGB)	18%	-	-

* Deze indicator heeft een kleine redactionele aanpassing gekregen.

5.2.1 Jeugd in beweging

Met Jeugd in beweging bundelen we onze activiteiten die de deelname aan sport stimuleren. We hebben hierbij de meeste aandacht voor de jeugd tot 15 jaar, omdat een sportieve basis de kans vergroot op een leven lang plezier in sport en bewegen. Het is ook de basis voor een gezonde leefstijl, een gezonde sociale ontwikkeling en betere schoolprestaties. We sluiten hiermee aan bij de uitgangspunten van Positief Opgroeien.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal school sportclubs in B-Slimwijken	6	14	6*
Aantal vakdocenten voor sport en beweging in het onderwijs	17	17	17
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdsportfonds	1.265	1.400	1.239
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	96%	90-100 %	97%

* Om kinderen op een laagdrempelige manier te laten kennismaken met sportverenigingen zijn schoolsportclubs opgezet. We merken dat dit concept toe is aan verandering. Het deelnemen aan kortdurende clinics en trainingen lijkt beter aan te sluiten bij de interesse van jongeren dan het sporten bij een schoolsportclub.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We streven naar een goede basis voor alle kinderen, goed bewegingsonderwijs op alle scholen. We wilden ook dit jaar een samenhangend en effectief programma rond sport, bewegen en gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren die dit het hardst nodig hebben. Ook hier konden door corona veel activiteiten niet door gaan.

Bslim is al jaren een succesvol programma en laat de verbindende kracht van sport zien in de buurt. Met de inzet van de buurtsportcoaches willen we ons naast jeugd ook richten op kwetsbare doelgroepen en op nog niet actieve Groningers (zie ook [beleidsveld 5.1.2](#))

Voor Bslim zijn vanaf 2020 minder intensiveringsmiddelen beschikbaar. Dit als gevolg van de hervormingen 2020 - 2023. Deze hervorming heeft alleen betrekking op het uitbreidingsprogramma. Het basisprogramma Bslim wordt ongewijzigd gecontinueerd.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Uitvoering gegeven aan ons beleidskader Bslim 3. Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#);
- We subsidiëren Huis voor de Sport voor de Inzet van 8 Buurtsportcoaches, in elke Bslim wijk één: realiseren sportaanbod; bereiken VMBO- leerlingen (VMBO-scholencampagnes), schoolsportclubs door ontwikkelen naar regulier aanbod; ondersteunen sportverenigingen op het gebied van positief opgroeien. Zie ook beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien](#); Ook in Haren en Ten Boer is een buurtsportcoach actief;
- We subsidiëren schoolbesturen om in de 8 Bslim wijken kwalitatief goed bewegingsonderwijs te bieden en naschoolse sportactiviteiten te organiseren; In Ten Boer levert Huis voor de Sport de vakdocent;
- 2 keer per jaar brengt Huis voor de sport de sporthopper uit. Alle basisschoolkinderen kunnen hierdoor laagdrempelig kennis maken met verschillende sporten en sportverenigingen;
- Inzet van 17 FTE vakdocenten voor sport en beweging in het onderwijs.

Conclusie

Het stimuleren dat kinderen gaan sporten en bewegen en het bevorderen van een gezonde actieve leefstijl vindt grotendeel plaats via de infrastructuur van Bslim en de buurtsportcoaches in Haren en Ten Boer. Het is

een totaalprogramma gericht op het activeren van een gezonde actieve leefstijl van kinderen en jongeren. Deels in de schooltijd, deels in de vrije tijd. Ook hier konden door corona veel activiteiten niet doorgaan. Vanaf maart 2020 lagen aanvankelijk alle Bslim-activiteiten stil. Zodra de versoepeling dit toeliet, zijn de activiteiten weer waar mogelijk opgestart.

5.2.2 Ruim baan voor talent

Topsport en breedtesport horen bij elkaar en versterken elkaar. Topsport is ook marketing en heeft onder andere door topsportevenementen betekenis voor de economie en cultuur. In Groningen hebben we kennis en opleidingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling (Rijksuniversiteit, Hanzehogeschool, Middelbaar Beroeps Onderwijs, Topsport Talentschool). Door de jeugdige bevolkingssamenstelling zijn er veel talentvolle sporters.

We willen dat zeer talentvolle sporters zich in de gemeente verder kunnen ontwikkelen. Hiervoor bieden we ze, samen met scholen en sportbonden, extra faciliteiten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal ondersteunde RTC's	7	7	7
Aantal ondersteunde topsport-talentevenementen	9	7-8	7*
Aantal topsporttalenten dat vanuit een RTC doorstroomt naar een hoger niveau	4	50	9**

* In verband met de coronacrisis zijn 6 van de 7 ondersteunde evenementen niet doorgegaan. Ondanks dat veel evenementen niet doorgingen, zijn deze wel ondersteund door de gemeente.

** Ongeveer 50 sporters stromen uit, deels naar een hoger niveau, deels uitstroom uit het RTC. Vanaf seizoen 2019-2020 wordt niet meer per kalenderjaar maar per sportseizoen aangegeven hoeveel sporters doorstromen naar een hoger niveau. Criteria, bepaald door de landelijke sportbonden, zijn per sport verschillend en wijzigen per seizoen. Hierdoor kan het totaal aantal per sport en seizoen sterk variëren. Vanaf 2021 is deze indicator komen te vervallen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Onze missie is het creëren van een optimaal topsportklimaat. Een optimaal topsportklimaat is ons gezamenlijke perspectief dat gaat over goede en echte topsport, breedtesport, "beweging in onderwijs", talentontwikkeling, maatschappelijke ontwikkeling en economische ontwikkeling: een "top-sportieve", vitale en gezonde regio. Doordat wij samen aan de slag gaan en onze krachten bundelen, kunnen we grote resultaten boeken. Binnen de topsporttafel onderzoeken we hoe we topsport in Groningen verder willen aanjagen. Als gevolg van de hervormingen 2020 - 2023 zijn er vanaf 2021 minder middelen beschikbaar voor de subsidiëring van topsporttalentevenementen. We gaan in 2020 het toekenningsbeleid hiervoor herijken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Het topsportbeleid is gericht op talentontwikkeling. We investeren zodoende in 7 talentprogramma's (RTC's), stimuleren de organisatie van talentevenementen in de gemeente Groningen, maken het mogelijk dat er kennisdeling plaatsvindt (voor en tussen coaches) door het organiseren van Masterclasses en eren onze talenten en hun prestaties door het uitreiken van diverse sportprijzen. Dit jaar hebben er in verband met de coronacrisis nagenoeg geen evenementen plaatsgevonden en ook het jaarlijkse Groninger Sportgala is geannuleerd. Ondanks dat de sportsector bijna een jaar stil heeft gelegen, zijn er wel twee sportpenningen uitgereikt. In het kader van de harmonisatie zijn er nieuwe Nadere Regels voor Sport en bewegen opgesteld waar, samen met de Adviescommissie voor de Sport, onder andere de criteria voor de talentevenementen zijn aangepast. Ook het proces van subsidieverlening is geoptimaliseerd, zodat evenementenorganisatoren ondersteund worden om tot een complete en passende aanvraag te komen. Tot slot is er op initiatief van

Topsport NOORD gezamenlijk met veel andere partijen meegewerkt aan het opstellen van de Topsportagenda Noord-Nederland en het Gronings Provinciaal Beweegakkoord. Topsport en talentontwikkeling behoeft namelijk een gezamenlijke aanpak die op deze manier ook provinciaal en regionaal een plek krijgt.

Conclusie

In de Uitvoeringsagenda Topsport 2018+ ligt de focus op talentontwikkeling. Afgelopen jaar zijn de bestaande activiteiten op dit gebied voortgezet en geoptimaliseerd. Er is daarnaast ook veel tijd en energie geïnvesteerd in de samenwerking om zowel provinciaal als regionaal topsport en talentontwikkeling een structurele plek te geven. Dit als aanvulling op ons bestaande beleid. In de nieuwe Sport- en bewegvisie 2021+, (top)talent als inspiratiebron, krijgt dit een vervolg.

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
05.1 Sportieve infrastructuur	25.310	25.821	24.462	1.359
05.1.1 Fac.ver: accommodaties	23.821	24.092	22.786	1.306
05.1.2 Fac.ver: Samenwerk en vitalit	136	336	262	74
05.1.3 Sport.ruimte openb en openbare	1.353	1.393	1.414	-21
05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	2.256	2.256	2.204	52
05.2.1 Jeugd in beweging	2.114	2.116	2.081	34
05.2.2 Ruim baan voor talent	142	140	123	18
Totaal Lasten	27.566	28.076	26.666	1.411
Baten				
05.1 Sportieve infrastructuur	9.123	9.131	6.616	-2.514
05.1.1 Fac.ver: accommodaties	9.059	9.079	6.523	-2.556
05.1.2 Fac.ver: Samenwerk en vitalit	5	5	4	-1
05.1.3 Sport.ruimte openb en openbare	59	46	89	42
05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	38	38	229	191
05.2.1 Jeugd in beweging	38	38	229	191
Totaal Baten	9.161	9.169	6.845	-2.323
Totaal Saldo voor bestemming	18.405	18.908	19.820	-913
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	142	358	358	0
Totaal onttrekkingen	31	680	680	0
Totaal saldo na bestemming	18.516	18.585	19.499	-914

Financiële toelichting

5.1 Sportieve infrastructuur en faciliteren verenigingen (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	1.359	-2.514	-1.155

Sluiting sportaccommodaties door corona (N 2,7 miljoen euro)

Doordat sportaccommodaties noodgedwongen gesloten zijn geweest, hebben we 3,1 miljoen euro minder aan inkomsten (verhuur, entree, lessen/cursussen) ontvangen. Het rijk heeft compensatie voor 3 maanden (maart t/m mei) verhuur aan amateursportverenigingen beschikbaar gesteld, voor ons gaat dit om een compensatiebedrag van ruim 0,4 miljoen euro.

Onderhoud en beheer (V 1,0 miljoen euro)

Door sluiting van de sportaccommodaties waren de lasten voor storingsonderhoud en beheer (onder andere schoonmaak) lager dan begroot.

Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK) (N 6 duizend euro)

Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten jaarlijks een uitkering aanvragen ter compensatie van het btw-nadeel. Voor 2020 is het landelijke budget verlaagd van 185 miljoen euro naar 178 miljoen euro en moet in de aanvraag het bewegingsonderwijs in de sportaccommodaties worden uitgesloten omdat dat niet als sport wordt gezien. Dit levert voor ons een structureel nadeel op ter hoogte van 159 duizend euro. Daarnaast is sprake van een nadeel van 146 duizend euro omdat we vanwege lagere lasten niet alle begrote btw hebben kunnen declareren. Doordat de afrekening over 2019 een voordeel van 299 duizend euro heeft opgeleverd, is per saldo sprake van een nadeel van 6 duizend euro.

Vrijval kapitaallasten (V 229 duizend euro)

Enkele projecten hebben vertraging opgelopen of moeten deels nog financieel afgewikkeld worden. Daarnaast hebben we een aantal projecten nog niet uitgevoerd omdat vervanging nog niet noodzakelijk was.

Opruimen SBR korrels (V 115 duizend euro)

We hebben een deel van het plan om schadelijk rubber (SBR) op te ruimen uitgevoerd. Per saldo hebben we hier een voordeel van 115 duizend euro op gerealiseerd.

Overige verschillen (V 207 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 207 duizend euro.

5.2 Jeugd in beweging en ruim baan voor talent (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	52	191	243

Combinatiefunctionarissen (V 161 duizend euro)

Door de coronacrisis is er vertraging opgelopen bij het uitwerken van de inhoudelijke richting van de onderwerpen 'Programma Special Heroes' en 'extra inzet voor een programma gericht op jongeren 12-plus', dit geeft een voordeel van ongeveer 100 duizend euro. Daarnaast hebben we door de ontwikkelingen betreffende het Gronings Sportakkoord en de nieuwe sportvisie, middelen die we voorheen inzetten op de vrijwilligersmakelaar in de sport en op verenigingsondersteuning, in 2020 niet in hoeven zetten. In het vierde kwartaal van 2020 hebben we, na overleg met diverse partijen, besloten verder te onderzoeken of we deze middelen in gaan zetten voor sportparkmanagement.

Overige (V 82 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 82 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 6: Cultuur

De Groningse culturele infrastructuur is oorspronkelijk, divers en van hoge kwaliteit. We willen bijdragen aan een goed geïnformeerde stedelijke samenleving en een levendig cultureel klimaat, waarin het voor iedereen prettig is om te wonen, werken, studeren, verblijven en ondernemen. Hierbij spelen ook evenementen een belangrijke rol.

Als gemeente hebben we voor de komende jaren de volgende ambities:

- 1 - Zorgen voor een bruisende gemeente;
- 2 - Zorgen voor een City of Talent;
- 3 - Kunst en cultuur voor iedereen;
- 4 - Cultuur over grenzen heen.

Om deze ambities te realiseren zetten we de volgende strategieën in;

- Ruim baan voor talent;
- Een sterke basis en ruimte voor vernieuwing;
- Nieuwe verbindingen leggen;
- Een leven lang cultuur;
- Samenleven met cultuur;
- Overal cultuur.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Cultuurnota 2017-2020](#)

[Nota lokale media-instelling 2020-2023 gemeente Groningen](#)

[Beleidsverkenning 'Op weg naar een nieuwe Oosterpoort' 2018](#)

[Kadernota Cultuur 2017-2020 Cultuurstad Groningen. City of talent \(2015\)](#)

[Nota strategisch evenementenbeleid \(2014\)](#)

[Popvisie No Guts No Glory \(2011\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Coronacrisis

De coronamaatregelen hebben een enorme impact gehad op de cultuur en evenementensector. Het sluiten van culturele instellingen en afgelasten van evenementen leidden tot een flinke daling van het culturele aanbod. Dit komt voor veel makers en organisatoren bovenop de toch al niet sterke inkomenspositie. Veel van hebben zich om laten scholen. Natuurlijk liet de sector ook veel kracht en creativiteit zien. Veel kunstenaars en culturele instellingen hebben op nieuwe manieren hun publiek bereikt, met filmpjes, online voorstellingen en podcasts.

Rijk, provincie en gemeenten hebben de sector op allerlei manieren ondersteund, met generieke maatregelen en specifieke steunpakketten voor schade in de cultuursector. Met het gemeentelijke steunpakket van juli 2020 hebben we grote en kleine culturele instellingen in de cultuurnota ondersteund. In december hebben we het steunpakket bijgesteld. In totaal hebben we 1,77 miljoen euro coronasteun verleend, dit bedrag is grotendeels door het Rijk gematcht. Het ging niet alleen om schade compenseren, maar ook om steun bij 'coronaproof' maken van cultureel aanbod en bevorderen van de inhuur van ZZP'ers. Daarnaast zijn we bij zowel de

meerjarige als projectsubsidies (via de Kunstraad) coulant geweest in de prestatie-eisen, bijvoorbeeld bij verplaatsing of aanpassing.

Cultuurnota

In 2020 is de nieuwe cultuurnota *Kunst en cultuur voor iedereen 2021-2024* tot stand gekomen. Net als vier jaar geleden gebeurde dit in nauwe afstemming en samenwerking met de provincie Groningen. In deze nota hebben we vastgelegd hoe we als gemeente de komende vier jaar de ambities en strategieën uit de kadernota cultuur gaan realiseren. Centraal staat een sterke culturele basis, ruimte voor talent en vernieuwing, samenleven met cultuur en dat cultuur overal in de gemeente te vinden is. Culturele instellingen die hieraan wilden bijdragen konden tot februari 2020 een subsidieaanvraag voor meerjarige ondersteuning indienen. Deze zijn vervolgens ter beoordeling voorgelegd aan de Kunstraad, die in juni met een adviesrapport kwam ter verdeling van de beschikbare middelen. Op basis hiervan hebben de beide colleges in het najaar een cultuurnota opgesteld met grotendeels gezamenlijke conceptbesluiten. Deze is in november 2020 met enkele kleine toevoegingen aangenomen door de gemeenteraad.

Herhuisvesting VRIJDAG

In 2013 zijn het Kunstencentrum en de Muziekschool gefuseerd, een belangrijke voorwaarde hiervoor was centrale huisvesting. Inmiddels is besloten om de locatie Sint Jansstraat te herontwikkelen voor het opnieuw huisvesten van VRIJDAG. VRIJDAG is straks niet meer op drie plekken - waarvan 2 perifeer - in de stad te vinden, maar op centrale één plek in de binnenstad. De huidige huisvesting van VRIJDAG is verouderd en sluit niet meer aan op het takenpakket. Ook geeft de nieuwe opzet het beste vorm aan de voordelen zoals beoogd met de fusie van Kunstencentrum en Muziekschool tot VRIJDAG. De herontwikkeling van de Sint Jansstraat waar de gemeenteraad in december mee heeft ingestemd, biedt een meerwaarde voor zowel VRIJDAG en haar gebruikers als de omgeving van Grote markt oostzijde/Forum Groningen. De oplevering wordt verwacht eind 2024.

Kunstwerf en Villa B

Villa B wordt gerenoveerd voor de huisvesting van cultuurinstellingen. Villa B, onderdeel van de voormalige Gasfabriek, was al strategisch aangekocht met het oog op de herontwikkeling van het Ebbingekwartier. Het pand wordt in oude luister hersteld en geschikt gemaakt voor huisvesting door instellingen uit onze cultuurnota. Zo bewaren we monumentale architectuur voor toekomstige generaties en dragen we bij aan de vorming van een Groninger podiumcluster. Als gevolg van corona en bezwaarschriften liepen zowel de bouw van de Kunstwerf als de renovatie van Villa B vertraging op. Verwachte oplevering is nu (mede afhankelijk van een uitspraak van de Raad van State) najaar 2021.

Ontwikkeling Drafbaan

De Drafbaan wordt verder ontwikkeld als topevenemententerrein. Het college heeft opdracht gekregen de benodigde investeringen, de bijbehorende businesscase en het gewenste exploitatiemodel nader uit te werken. De ontwikkeling van de Drafbaan moet bijdragen aan een levendig Stadspark en de positie van Groningen als stad van cultuur en evenementen verder versterken. Onderdeel van de ontwikkeling is het vergroenen van de Drafbaan als voornaamste evenemententerrein van de stad. De uitwerking wordt voorjaar 2021 verwacht. Nog in hetzelfde jaar moeten de werkzaamheden beginnen.

Deelprogramma 6.1: Culturele infrastructuur

Met dit deelprogramma willen we optimale voorwaarden creëren voor cultuur. We werken samen met de culturele instellingen om samen de culturele diversiteit en kwaliteit in Groningen te versterken. De volgende vier strategieën dragen bij aan het versterken van onze culturele infrastructuur.

- Ruim baan voor talent;
- Een sterke basis en ruimte voor vernieuwing;

- Nieuwe verbindingen leggen;
- Overal cultuur.

Beleidsvelden:

- Ruim baan voor talent
- Een sterke basis en ruimte voor vernieuwing
- Nieuwe verbindingen leggen
- Overal cultuur
- Evenementen

Met de volgende indicator is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal instellingen dat onder verscherpt toezicht is gesteld	4	Maximaal 4	4*

*Groninger Museum, Forum Groningen, Grand Theatre, Grid.

6.1.1 Ruim baan voor talent

Met haar kennis- en cultuurinstellingen, hoogopgeleide bevolking en instroom van jong (internationaal) creatief talent is Groningen een ‘City of Talent’. Wij willen ons de komende cultuurnotaperiode profileren als dé culturele ‘City of Talent’ van Nederland. We blijven werken om het inspirerende klimaat van de gemeente te behouden en jong talent de kans te bieden zich hier te ontwikkelen. We bouwen verder aan waar we goed in zijn.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We ondersteunden jong creatief talent;
- We wilden het inhoudelijke programma op Eurosonic Noorderslag (ESNS) samen met onze partners opnieuw vormgeven;
- Wij bouwden samen met Eurosonic Noorderslag en de provincie Groningen de Music Moves Europe Talent Awards (voorheen de European Border Breaker Awards) verder uit tot een van de meest aansprekende prijzen voor jonge en talentvolle Europese bands;
- Verdere uitwerking van ons broedplaatsenbeleid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Jong talent werd ondersteund door middel van stipendia, subsidies en netwerken voor talentontwikkeling;
- We hebben een leerroute Cultuur en Ondernemerschap voor jong (kunst) talent georganiseerd;
- Samen met de VNPF en een aantal grote Nederlandse gemeenten hebben wij onderwerpen aangedragen bij de organisatie van ESNS om het inhoudelijke programma tijdens de conferentie een nieuwe impuls te geven. Dit is door de coronaperikelen niet goed van de grond gekomen;
- In januari 2020 vond de eerste uitreiking van de Music Moves Europe Talent Awards plaats aan acht Europese muziktalenten tijdens het Eurosonic Noorderslag festival;
- In 2020 is de *Aanpak Broedplaatsen, Gemeente Groningen* door de gemeenteraad aangenomen. Hierin wordt de verdere uitvoering van het broedplaatsenbeleid voorgesteld langs drie thema’s: voldoende en betaalbare ruimte, innovatie en vernieuwing en talent en ondernemerschap.

Conclusie

We hebben ons ook in dit jaar ingezet voor creatief talent in deze gemeente. De leerroute Cultuur en Ondernemerschap is een pilot die goed is ontvangen. Het sluit aan bij de behoefte van talenten om zich meer te bekwamen in het ondernemerschap. Hierdoor zorgen we ervoor dat beginnende creatieven beter voorbereid het werkveld betreden.

6.1.2 Een sterke basis en ruimte voor vernieuwing

Het grote en diverse culturele aanbod is een van de grote pijlers onder de aantrekkingskracht en economische vitaliteit van de gemeente Groningen. Deze diversiteit heeft een keerzijde. Het is kostbaar om overeind te houden. Hierdoor is er de afgelopen jaren maar beperkt financiële ruimte geweest voor vernieuwing. We willen flexibele ruimte in ons cultuurbudget om onze strategische doelen te behalen. Dit laten we niet ten koste gaan van de instellingen die al jarenlang bijdragen aan het unieke culturele klimaat in onze gemeente.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% subsidieaanvragen afgehandeld binnen de daarvoor gestelde termijn.	100%	100%	100%
% benutting van de beschikbare budgetten voor Ten Boer cultuurprojecten	100%	100%	n.v.t.
Toegekende aanvragen incidentenbudget - samen met provincie	67	-*	71
Afgewezen aanvragen incidentenbudget - samen met provincie	63	-	20
Toegekende aanvragen BAK (amateurkunst)	95	-	98
Afgewezen aanvragen BAK (amateurkunst)	1	-	0

*De streepjes staan er omdat er voorafgaand aan het jaar geen cijfermatig doel geformuleerd kan worden bij deze indicatoren.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden de 2^e fase van het onderzoek naar de toekomst van muziekcentrum De Oosterpoort afronden en voorleggen voor nadere besluitvorming;
- We wilden na de opening van het Groninger Forum in 2019 zorg dragen voor een stabiele basis van waaruit het Forum succesvol kan opereren;
- We wilden De Kunstwerf opleveren als nieuw thuis van vier podiuminstellingen en als versterking van het Ebbingekwartier;
- We gingen verder met het onderzoek naar de integrale huisvesting van VRIJDAG;
- We wilden zicht hebben op de financiële ruimte voor de aanpassingen aan het pand van het Scheepvaartmuseum. Er is gestart met de transitie naar de nieuwe werkwijze van het museum.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De 2e fase van ons onderzoek naar de mogelijkheden voor een nieuw muziekcentrum is afgerond. Het stationsgebied is benoemd tot voorkeurslocatie. Deze locatie wordt verder uitgewerkt, met daarbij een programma van eisen en financieringsplan;
- Forum Groningen is in haar eerste maanden erg succesvol van start gegaan. In 3 maanden waren er 1 miljoen bezoekers aan de Nieuwe Markt. Het aantal bibliotheek(jeugd)leden (zie indicator onder 6.2.2.) en bioscoopbezoekers steeg eveneens;

- Er is verder gebouwd aan de Kunstwerf. In aansluiting hierop is besloten de naastgelegen Villa B op te knappen en in te richten voor het huisvesten van cultuurinstellingen. Oplevering van het totale project is als gevolg van bezwaarschriften en corona vertraagd tot najaar 2021;
- Besloten is de locatie St. Jansstraat te herontwikkelen voor de integrale herhuisvesting van VRIJDAG. Eind 2020 is de architectenselectie gestart;
- Het Noordelijk Scheepvaartmuseum is omgevormd naar Museum aan de A. Er is een nieuwe directeur en een bouwmanager aangesteld voor de verdere ontwikkeling van de verbouwing;
- Met ons corona-steunpakket hebben we de sterke basis van onze culturele infrastructuur intact gehouden, en daarmee ook de werkgelegenheid in de sector ondersteund.

Conclusie

We hebben ons ingezet voor het versterken van de culturele infrastructuur. We ondersteunden de sector financieel als gevolg van de pandemie. En gingen verder met de realisatie van diverse huisvestingsprojecten. Juist omdat het nu extra van belang is te blijven investeren in cultuur, zodat de basis behouden blijft.

6.1.3 Nieuwe verbindingen leggen

We vinden dat het aangaan van verbindingen de kracht van cultuurstad Groningen is. De Kunstraad constateert dat hierin stappen worden gezet. Instellingen gaan samenwerkingen aan met andere (maatschappelijke) partners om een interessanter aanbod te bieden. We willen kunst en cultuur meer verbinden met de maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente. Voor deze verbindingen zoeken we de samenwerking op, in stedelijk, regionaal én noordelijk verband (We the North). We promoten cultuur als onderdeel van een goed vestigingsklimaat en 'Citymarketing'. Daarnaast dragen wij via onze netwerken bij aan het hervormen van het landelijk cultuurbestel.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Versterking van noordelijk makersklimaat en publieksonwikkeling met nadruk op de samenhang en verbinding tussen lokaal, regionaal en landelijk beleid;
- We wilden instrumenten inzetten om het culturele aanbod beter te ontsluiten;
- We wilden een bijdrage leveren aan het landelijk bestel door lobby en gesprekken tussen We the North en het Rijk.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- 13 kleinere culturele instellingen zijn rechtstreeks aangesloten via digitale koppeling op database Marketing Groningen om zichtbaarheid in websites en culturele uitpagina's te vergroten;
- We hebben in We the North en G40-verband een intensieve lobby gevoerd voor de meerjarige culturele rijkssubsidies en coronasteunpakketten. Dit leidde ertoe dat er in de periode 2021-2024 per jaar 2,5 miljoen euro méér landelijke subsidie voor Groningse culturele instellingen is, met name voor Club Guy & Roni, Station Noord, Noorderzon en Eurosonic Noorderslag;
- We hebben de hoofdlijnen voor het nieuwe We the North-beleid 2021-2024 vastgelegd in het 'toekomstdocument', namelijk talentontwikkeling, innovatie en lobby.

Conclusie

We hebben een zeer succesvolle lobby gevoerd richting het Rijk. Dit heeft ervoor gezorgd dat er in de periode 2021-2024 een groot aantal instellingen opnieuw landelijke subsidie krijgt en dat daar in deze nieuwe periode nog eens 4 instellingen bij zijn gekomen. Groningen heeft laten zien een relevante speler te zijn in het landelijk cultureel bestel.

6.1.4 Overall cultuur

Groningen bruist van cultuur. We willen een gemeente zijn waar inwoners en bezoekers overal cultuur kunnen ervaren. Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan die beleving, zowel met tijdelijke projecten als met permanente kunstwerken. Door cultuur toe te voegen aan projecten willen we gebieden een impuls geven of weer laten opbloeien, zoals het Suikerunieterrein en het Ebbingekwartier, Groninger Forum en Historisch kwartier.

Cultuur willen we inzetten als 'placemaking': door een evenement neer te zetten om een plek vindbaar te maken of als profilering van een gebied. Kunst kan fungeren als stadsmarkering door de publieke ruimte creatief in te richten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Pre statie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bezoekers Oosterpoort/ Stadsschouwburg (SPOT)	305.441	260.000	88.245*
Aantal bezoekers Groninger Museum	324.296	205.000	116.167
Aantal projecten Kunst op Straat	5	5	3**

* Als gevolg van de coronamaatregelen hebben De Oosterpoort, De Stadsschouwburg en het Groninger Museum hun deuren moeten sluiten. Dit is van invloed op het aantal bezoekers.

** Er zijn minder kunstwerken gerealiseerd door vertraging van de bouwprojecten waar deze kunstwerken onderdeel van zijn.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Met kunst op straat wilden we bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken. Thema's hierbij zijn onder andere identiteit en beleving. Ons doel is betekenisvolle kunst toegankelijk maken voor een ieder;
- We wilden met Kunst op straat meer verbinding zoeken met de regio;
- We wilden met Kunst op straat integraal aansluiten bij de inrichting en beleving van de openbare ruimte. Dit ook in aansluiting op sociaal maatschappelijke vragen;
- We wilden de mogelijkheden voor Kunst op straat bij ruimtelijke projecten vergroten. Onder andere door zo vroeg mogelijk integraal te werken bij gebiedsontwikkelingen;
- We wilden amateurkunst een plek geven in de openbare ruimte.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben '1,5e meter' Kunstwerken gerealiseerd in plaats van de Noorderzonopdracht. Waarbij de kunstwerken op een humoristische wijze de mogelijkheid bood om elkaar toch te ontmoeten;
- We hebben een wandel-app ontwikkeld voor de ontsluiting van Kunst in de openbare ruimte;
- Het Land-Art Park Meerstad is opgeleverd, het park is een plek voor ontmoeting en spel voor bewoners en verbindt Meerstad met de stad;
- Het Geheugenbalkon, een ontmoetingsplek met een knipoog naar het verleden, in het nieuwe Zuiderplantsoen op de Ringweg is uitgesteld naar 2021;
- 3-tal tijdelijke laagdrempelige kunstwerken in de binnenstad voor de vele bezoekers van ESNS;
- Vooronderzoek toevoeging Kunst op Straat in gebiedsontwikkeling Suikerzijde, Eemskanaalzone, Stationsgebied en wijkvernieuwing Selwerd en Beijum.

Conclusie

In het afgelopen jaar zijn er ondanks de pandemie verschillende kunstwerken opgeleverd, waarbij bewoners altijd betrokken worden in het proces en in activiteiten. Het CBK werkt aan het toegankelijker maken van kunstwerken om bewoners en bezoekers meer verhaal te bieden over de werken. Daarnaast zijn er

onderzoeken opgestart, waarbij kunst een integraal onderdeel moet worden van gebiedsontwikkeling. Op deze manier krijgt Kunst in de openbare ruimte steeds meer betekenis voor inwoners en het gebied.

6.1.5 Evenementen

Cultuur en evenementen zijn van groot belang voor de economische positie van Groningen en evenementen maken de gemeente aantrekkelijk voor bewoners bezoekers en bedrijven. Daarnaast dragen evenementen bij aan de sociale samenhang binnen onze gemeentegrenzen.

Voor een sterke evenementenstad willen we de optimale omstandigheden creëren voor het organiseren van evenementen, de toegankelijkheid ervan en voor het behouden van draagvlak. Wij bieden ruimte aan uiteenlopende evenementen omdat zij zorgen voor aantrekkingskracht buiten en sociale cohesie binnen de gemeentegrenzen. Wij willen dat evenementen stevig bijdragen aan een herkenbaar profiel van Groningen. Het gevarieerde aanbod aan evenementen in onze dorpen willen we behouden.

Om het draagvlak voor evenementen hoog te houden zoeken we voortdurend de balans tussen plezier en ervaren overlast. Samen met partners organiseren we regie op het aanbod van grote evenementen. Daarnaast hebben we gericht locatiebeleid in de vorm van locatieprofielen voor de belangrijkste evenementenlocaties in de gemeente.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal evenementen 200 - 1.000 bezoekers	153	130	15
Aantal evenementen 1.000 - 2.000 bezoekers	55	45	5
Aantal evenementen 2.000 - 25.000 bezoekers	23	25	5
Aantal evenementen meer dan 25.000 bezoekers	5	6	0
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen (totaal)	557	235	1
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - overige evenementenlocaties	89	40	0
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - Binnenstad	28	40	1
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - Stadspark	128	80	0
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - Kardingse	1	20	0
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - Rode Haan	18	10	0
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen - Suikerfabriekterrein	293	45	0

Wat wilden we bereiken in 2020?

De impact van de coronacrisis op de evenementensector is zeer groot. Om te voorkomen dat het coronavirus zich verder zou verspreiden waren evenementen en samenkomsten in 2020 grotendeels verboden.

We wilden aan slag met de actualisatie van het strategisch evenementenbeleid en de harmonisatie van de regelgeving van de drie voormalige gemeenten voltooien. We wilden één evenementenbeleid voor de nieuwe gemeente waarbij een gevarieerd aanbod en vlotte vergunningverlening centraal staan.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Wij hebben de harmonisatie van evenementenbeleid en regelgeving afgerond;
- We hebben in aanvulling op maatregelen van de Rijksoverheid lokale coronamaatregelen getroffen. Zo hebben we leges voor evenementorganisatoren kwijtgescholden;
- We hebben de eerste fase van de doorontwikkeling evenemententerrein Drafbaan met een uitgewerkte haalbaarheidsstudie afgerond;
- We zijn gestart met het actualiseren van het strategisch evenementenbeleid.

Conclusie

Door de coronamaatregelen om het virus in te dammen hebben evenementen grotendeels stil gelegen. Veel evenementen in Groningen konden niet doorgaan en de impact op de sector is groot. We hebben lokale maatregelen getroffen om de impact te verkleinen en met ons beleid anticiperen we op het moment dat evenementen weer mogelijk zijn.

Deelprogramma 6.2: Deelname aan cultuur

Cultuur is genieten van wat anderen brengen en ook zelf cultureel actief zijn. Dat ondersteunen en bevorderen we via onze voorzieningen en regelingen voor amateurkunst en kunst op school. Cultuur kan een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke vraagstukken als Healthy Ageing, sociale cohesie en het ontwikkelen van basisvaardigheden. Cultuur stimuleert ontmoeting en debat en roept op tot reflectie.

Beleidsvelden

- Samenleven met cultuur
- Een leven lang cultuur

6.2.1 Samenleven met cultuur

Maatschappelijke vraagstukken op bijvoorbeeld het gebied van zorg, duurzaamheid, krimp of vergrijzing worden steeds complexer. Mogelijke oplossingen vragen om innovatie en creativiteit, bij uitstek een kracht van de culturele sector. We willen daarom deze kracht verbinden aan maatschappelijke thema's. We willen dat kunst en cultuur in de gehele gemeente toegankelijk en te beleven is. Hiermee draagt cultuur bij aan de inclusieve gemeente.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden dat er door VRIJDAG in 6 wijken cultuurcoaches zouden zijn aangesteld;
- Er werden meer culturele activiteiten georganiseerd in wijken en dorpen en daarmee maakten we kunst en cultuur toegankelijk voor een ieder;
- We ondersteunden een derde editie van 'De wijk de wereld' in de wijk Beijum, en wilden andere instellingen stimuleren zich meer te richten op de wijken en dorpen.

 Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#)

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er zijn inmiddels cultuurcoaches actief in De Wijert, Selwerd, Korrewegwijk/De Hoogte, Vinkhuizen, Oosterparkwijk, Beijum, Lewenborg en Ten Boer;
- Een kleine greep uit de georganiseerde activiteiten; De Familiedag van het Groninger Museum vond plaats in Lewenborg, er werden theaterlessen georganiseerd in De Hoogte, er vonden cultuurcafés plaats in verschillende wijken, VRIJDAG organiseerde zomeractiviteiten voor kinderen in Selwerd en de Korrewegwijk/De Hoogte, er was een fotoproject in de Wijert;

- In 2020 heeft 'De wijk de wereld' in aangepaste werkwijze plaatsgevonden in Beijum. Dit jaar werd er noodzakelijkerwijs gekozen voor een andere vorm, maar dit deed geen afbreuk aan de kracht van het project.

Conclusie

De instellingen en de cultuurcoaches hebben waar mogelijk activiteiten georganiseerd in de wijken. Het is goed om te merken dat de cultuurcoaches een belangrijke vaste waarde blijken te zijn in de wijken. Zij vormen vaak de spil van cultuur in de wijk.

6.2.2 Een leven lang cultuur

In Groningen krijgt iedereen de kans om zich te ontwikkelen met behulp van kunst en cultuur. Cultuuronderwijs is daarbij essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. We bevorderen daarnaast actieve cultuurparticipatie omdat dit bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners en het de sociale cohesie bevordert.

Voor de bibliotheek hebben we een uitvoeringsbeleid ontwikkeld voor een brede doelgroep met laaggeletterden en jeugd als speerpunt.

We willen dat de inwoners kennis hebben van de geschiedenis van Groningen om bewustzijn te creëren over onze identiteit in zowel het verleden als het heden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal bezoekers Forum Groningen	-	1.300.000	1.621.378*
Aantal uitleningen bibliotheek	-	825.000	680.843**
Aantal leden bibliotheek	46.000	45.000	49.894
% Groningers dat wekelijks naar OOG kijkt	45%	45%	***
Aantal bezoekers Noordelijk Scheepvaartmuseum	34.725	37.500	8.556
Aantal gehonoreerde projecten Plusregeling amateurkunst (en uitputting budget)	43	35	31
Aantal bereikte leerlingen in het basisonderwijs met CMK	8.000	10.000	9.336
% deelnemende scholen aan CMK	69%	90%	62%
Aantal scholen in het VO met de Cultuurkaart	10	10	10

* Het nieuwe Forum heeft ondanks corona veel meer bezoekers gehad dan verwacht. De eerste drie maanden trok het Forum al 1 miljoen bezoekers.

** Het aantal uitleningen bleef wel achter vanwege corona.

*** Dit onderzoek wordt eens in de twee jaar uitgevoerd, in 2020 heeft het niet plaatsgevonden.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden nog meer scholen stimuleren om muziek onderdeel te laten zijn van het curriculum;
- We wilden kinderen in het basisonderwijs in aanraking brengen met theater en kunst;
- We wilden cultuureducatie op scholen in Haren en Ten Boer verder stimuleren;
- We wilden basisschoolkinderen kennis laten maken met verschillende kunst disciplines.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er zijn online netwerkbijeenkomsten en een muziekcongres georganiseerd, ter bevordering van de muzikale deskundigheid van leerkrachten;

- In 2020 stonden 108 voorstellingen geprogrammeerd voor 2.532 leerlingen, waarvan 59 zijn doorgegaan voor 1.023 leerlingen. Er waren ook 67 excursies geprogrammeerd voor 1.450 leerlingen, hiervan konden er 60 doorgaan met 1.345 leerlingen;
- Ten Boer; De Rijdende Popschool heeft door de bemiddelingsrol van de cultuurcoach een goede relatie met het onderwijs opgebouwd. Drie scholen uit Ten Boer zijn gaan meedraaien met het cultuurmenu Groningen;
- Haren; De scholen zijn goed aangehaakt op Cultuureducatie met Kwaliteit maar de samenwerking met de lokale culturele omgeving verdiende aandacht. De komende periode worden de verschillende partijen bij elkaar gezet en kijken we hoe we hier een boost aan kunnen geven.

Conclusie

Scholen zijn het afgelopen jaar meerdere periodes dicht geweest. In de periode dat er wel weer fysiek les kon worden gegeven gaven zij veelal geen prioriteit aan cultuur. Voorstellingen op school zijn geannuleerd en excursies uitgesteld. Tegelijkertijd hebben scholen flink geïnvesteerd in digitale kennis. Niet eerder kreeg K&C zoveel vragen over mediawijsheid en online kunstbeleving. Ook instellingen als SPOT en het NNO zorgden voor online aanbod. De Steeg bood lessen over theater aan op scholen ter vervanging van uitgevallen docenten.

Bijdrage verbonden partijen

MartiniPlaza BV	
Relevante beleidsinformatie	<p>Coronacrisis</p> <p>De Coronacrisis heeft over geheel 2020 voor met name de MartiniPlaza Exploitatie B.V. ingrijpende gevolgen gehad. De geplande programmering is vanaf maart 2020 geheel stilgelegd als gevolg van de overheidsmaatregelen rondom Corona. Desalniettemin zijn er inkomsten gegenereerd die vooraf niet voorzienbaar waren. In MartiniPlaza is begin november een Coronateststraat ingericht waarvoor met de Rijksoverheid een contract is gesloten. De zomerperiode is gebruikt voor nieuwe concepten. Zo waren er een theater zomerschool en een laser event. Beide activiteiten trokken respectievelijk 70 deelnemers en zo'n 4.000 bezoekers. In het vroege najaar was er een (theater) programmering waarbij concepten op anderhalve meter ingezet werden. Ook deze waren onverwacht succesvol.</p> <p>Het beleid is dat er gekozen is voor continuïteit. De werkgelegenheid van het vaste team was voor 2020 gegarandeerd. Tijdelijke contracten zijn niet verlengd en de flexbezetting heeft in deze periode vrijwel op non-actief gestaan. Een en ander uiteraard afhankelijk van de orderportefeuille. Verder is er sprake geweest van een herorganisatie van taken en zijn vacatures niet vervuld. In de tussentijd zijn concepten aangepast, nieuwe ontwikkeld en is er intensief contact met opdrachtgevers en producenten. De verwachting is dat MartiniPlaza, door snel op de situatie te reageren, slechts een beperkt negatief bedrijfsresultaat zal realiseren.</p> <p>Voor MartiniPlaza Vastgoed B.V. heeft dit tot gevolg gehad dat het onderhoud aan de panden en de geplande upgrading daarvan nauwelijks enige doorgang hebben kunnen vinden. Wel zijn geplande Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP)-2projecten (2017-2020) versneld afgerond.</p> <p>MJOP 2021-2040</p> <p>Wij hebben opdracht gegeven een inventarisatie uit te laten voeren naar de kwaliteit van de panden, de installaties en de terreinen van MartiniPlaza Vastgoed B.V. met als doel een Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2021-2040 te ontwikkelen met daarin per jaarschijf de benodigde onderhoud- en</p>

	<p>investeringsbehoefte. Hierdoor wordt op proactieve wijze inzicht verkregen in de totale onderhoudsbehoefte van MartiniPlaza Vastgoed B.V. in deze periode, de bijbehorende kosten, de planning en mogelijke fasering daarvan. Momenteel wordt de toekomstige onderhoudsbehoefte van MartiniPlaza in kaart gebracht (MJOP 2021-2040) als opmaat naar een regulier structureel onderhoudsprogramma. De uitkomst wordt uw raad tegelijk met de evaluatie MJOP-2 later dit jaar gepresenteerd.</p> <p>Gemeentelijke visie op MartiniPlaza MartiniPlaza toekomstbestendig maken voor de lange termijn, vraagt keuzes van de aandeelhouder rond vastgoed en profiel. Daartoe heeft U op 29 april 2021 een gemeentelijke visie voor MartiniPlaza vastgesteld als uitgangspunt voor vervolgonderzoek naar de toekomst van MartiniPlaza. Deze visie benadrukt de economische, dynamische en publieke waarde van MartiniPlaza voor de stad en regio Groningen, en ziet met name kansen voor de zakelijke markt en de topsport. In een volgende fase kan de visie worden uitgewerkt in een concrete blauwdruk voor de toekomst, 'MartiniPlaza 3.0'.</p>
<p>Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij</p>	<p>Budget achterstallig onderhoud Het achterstallig onderhoud waarvoor de gemeenteraad in 2014 12 miljoen euro ter beschikking heeft gesteld, is in 2020 afgerond. Net als in het verleden hebben wij een extern bureau gevraagd hierover een rapport op te leveren teneinde uw raad te informeren over de resultaten. Dit rapport wordt later in 2021 opgeleverd, samen met het MJOP 2021-2040 en de uitwerking van de gemeentelijke visie.</p> <p>Daarmee is de problematiek van het achterstallig onderhoud in brede zin niet verdwenen. Door onder meer tijdsverloop (we zijn inmiddels zes jaar verder) en het feit dat het MJOP 1+2 voornamelijk geënt waren op 'veiligheid en continuïteit' (en niet op de functionaliteit van de gebouwen), ontstaat voortdurend nieuw achterstallig onderhoud. Wij kiezen er bewust voor om de dit probleem integraal en in samenhang met de uitwerking van de nieuwe gemeentelijke visie en het nieuwe MJOP 2021-2040 op te lossen.</p> <p>Schade als gevolg van werkzaamheden Zuidelijke Ringweg Het is inmiddels bekend dat een nieuw risico is ontstaan door de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg. Door het verlagen van de waterstand zijn er verzakkingen opgetreden met gevolgen voor de leidingen, afvoer, riool en bekabeling onder het gebouw. De geschatte schade bedraagt momenteel 2,7 miljoen euro. Dit is een verzekeringskwestie en zal niet direct leiden tot extra kosten.</p>

Groninger Archieven	
<p>Relevante beleidsinformatie</p>	<p>Beleidsperiode 2021-2024 In de beleidsperiode 2021-2024 worden de bestaande beleidslijnen verder uitgebouwd.</p> <p>De functie van de Groninger Archieven verschuift naar een brede publieksinstelling met als doel om de geschiedenis van stad en provincie onder de aandacht te brengen. Door publieksprojecten en publieksparticipatie wordt de verbinding gelegd tussen het onderzoek dat in de archieven wordt gedaan en de groeiende belangstelling in regionale geschiedenis.</p> <p>Ontwikkelingen De wijziging van de Archiefwet en het uittreden van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling (GR) in 2024 zullen het beleid tot 2025 bepalen.</p>

	Door het uittreden van het Rijk uit de GR zal voor 2024 één of meerdere partijen tot de GR moeten toetreden.
	Daarnaast werkt Groninger Archieven (GA) nauw samen met het in ontwikkeling zijnde Museum aan de A (MadA). Vanaf 2023 worden er jaarlijks grote presentaties gegeven, daarbij participeert GA ook in het programma van het MadA.
Beleidsrisico	De Groninger Archieven zijn voor de opbrengsten voor het grootste deel afhankelijk van de bijdragen van de gemeente en het Rijk. Bezuinigingen van deze partijen kunnen invloed hebben op de opbrengsten en het realiseren van de beleidsdoelen.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Vershil
Lasten				
06.1 Culturele infrastructuur	30.690	36.699	28.269	8.431
06.1.1 Ruim baan voor talent	1.243	1.232	1.239	-7
06.1.2 Een sterke basis en ruimte ver	4.876	4.746	4.745	1
06.1.4 Overal cultuur	23.529	29.681	21.372	8.308
06.1.5 Evenementen	1.041	1.040	911	128
06.2 Deelname aan cultuur	17.075	17.309	17.428	-119
06.2.2 Een leven lang cultuur	17.075	17.309	17.428	-119
Totaal Lasten	47.765	54.009	45.697	8.312
Baten				
06.1 Culturele infrastructuur	11.987	14.683	7.751	-6.932
06.1.1 Ruim baan voor talent	2	2	0	-2
06.1.2 Een sterke basis en ruimte ver	0	0	0	0
06.1.4 Overal cultuur	11.580	14.611	7.694	-6.916
06.1.5 Evenementen	405	70	57	-14
06.2 Deelname aan cultuur	0	0	0	0
06.2.2 Een leven lang cultuur	0	0	0	0
Totaal Baten	11.987	14.683	7.751	-6.932
Totaal Saldo voor bestemming	35.778	39.326	37.946	1.380
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	403	403	403	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0

Totaal saldo na bestemming	36.181	39.729	38.349	1.380
----------------------------	--------	--------	--------	-------

Financiële toelichting

6.1 Culturele infrastructuur (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	8.431	-6.932	1.499

Ondersteuning culturele instellingen coronacrisis (V 1,1 miljoen euro)

De cultuursector is zwaar getroffen als gevolg van de coronacrisis. Middels raadsvoorstel 'Steunpakket COVID-19 Cultuur' heeft uw raad op 1 juli besloten (RV 278405-2020) extra ondersteuning in te zetten voor culturele instellingen. Bij raadsvoorstel van 8 december (RV 560830-2020) is het steunpakket aangepast. Met het (gewijzigde) pakket is besloten extra ondersteuning van 250 duizend euro in te zetten voor lokale culturele instellingen die niet in aanmerking komen voor landelijke ondersteuning en is extra subsidie verleend van 1,5 miljoen euro aan vitale culturele instellingen (SPOT, Forum Groningen, Groninger Museum, Vera, Simplon en Grand Futura), waardoor het voor hen mogelijk werd om ook landelijke subsidie aan te vragen.

Van het Rijk hebben we in 2020 in totaal ruim 2 miljoen euro ontvangen. Middels het coronasteunpakket van 2020 is van de ontvangen middelen 900 duizend euro besteed. Van de coronasteun resteert nog 1,1 miljoen euro. In 2021 komen de culturele instellingen met hun jaarrekeningen over 2020. Daarin worden alle ontvangen steunmaatregelen van Rijk, Fondsen, gemeente en provincie verwerkt en zo nodig verrekenend en wordt duidelijk of de verstrekte steun voldoende was en de mate waarin er ingeteerd is op het eigen vermogen. Zo nodig zullen we daar in de steunmaatregelen van 2021 op anticiperen.

Gevolgen coronacrisis SPOT (V 165 duizend euro)

SPOT is enorm getroffen door de opgelegde maatregelen ten gevolge van COVID-19. Deze maatregelen hebben tot gevolg gehad dat veel evenementen werden verplaatst of geannuleerd, of plaatsvonden met veel minder publiek dan gepronosticeerd. Dit heeft grote gevolgen gehad voor de inkomsten uit programmering en horeca. Ook was het van invloed op de inzet van personeel, de bedrijfsvoering en de uitvoering van de investeringsprojecten. Totaal heeft dit geleid tot een nadeel van 806 duizend euro.

Op basis van een verwacht nadeel van 1 miljoen euro is via het gemeentelijke steunpakket compensatie verstrekt ter hoogte van 500 duizend euro en hebben we via de rijksregeling Fonds podiumkunsten eveneens 500 duizend euro ontvangen.

Daarnaast hebben we een aanvraag gedaan bij het KickstartCultuurfonds voor uitgaven aan de COVID-19 voorzieningen. We hebben 100 duizend euro toegekend gekregen, waarvan 45 duizend euro is verantwoord in 2020. Door de coronacompensatie is per saldo sprake van een voordeel van 239 duizend euro. Van dit voordeel is een bedrag van 74 duizend euro op programma 14 verantwoord.

Overige verschillen (V 234 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 234 duizend euro.

6.2 Deelname aan cultuur (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	-119	0	-119

Subsidie Forum (N 290 duizend euro)

In 2020 bedraagt het tekort van het Forum ruim 1 miljoen euro. Van dit tekort wordt 570 duizend euro gedekt vanuit de coronasteun van het Rijk en van onze gemeente. Vanuit de eigen reserves dekt het Forum 175 duizend euro. Het restant van 290 duizend euro komt ten laste van het deel dat we in onze algemene reserve voor de exploitatietekorten van het Forum voor de eerste vijf jaren hebben gereserveerd.

Drafbaan (V 50 duizend euro)

Voor het project 'Toekomst evenemententerrein Drafbaan' hebben we een plankostenbudget van 100 duizend euro, uit de subsidie-vrijval op geannuleerde evenementen 2020, beschikbaar gesteld. De uitvoering van het project heeft vertraging opgelopen. Door deze vertraging is een bedrag van 50 duizend in 2020 niet ingezet.

Overige verschillen (V 121 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 121 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 7: Verkeer

We willen een goed bereikbare gemeente zijn, met een aangename, veilige en gezonde leefomgeving. Uitgangspunt daarbij is 'te voet, met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet'. Mede dankzij de korte afstanden in de compacte stedelijke omgeving verplaatsen veel inwoners in Groningen zich te voet of met de fiets. Voor het gebruik van het openbaar vervoer, al dan niet in combinatie met het gebruik van Park+Ride (P+R), is veel draagvlak. Omdat Groningen een centrumfunctie voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg vervult in een regio die weinig verstedelijkt is, is ook de bereikbaarheid met de auto van groot belang. We hebben daarbij echter wel veel oog voor leefkwaliteit en vinden (geparkeerde) auto's in de openbare ruimte niet vanzelfsprekend.

We blijven vooral inzetten op lopen en fietsen als meest gewenste vervoerswijzen in onze gemeente. Maar ook in het openbaar vervoer investeren we flink met de aanpak van de spoorknoop bij het Hoofdstation. En om de autobereikbaarheid te vergroten, investeren wij, gezamenlijk met onze partners, in de aanpassing van de Zuidelijke Ringweg. Vanuit de doelstelling om de leefkwaliteit in onze gemeente te verbeteren en met het oog op duurzaamheid zijn we begonnen met het opstellen van een nieuwe Mobiliteitsvisie.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer 2021-2024 \(2020\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022 \(2019\)](#)

[Parkeervisie 2018-2025 \(2018\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2017 \(2017\)](#)

[Conceptvisie op het Gronings OV 2040 \(2019\)](#)

[Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025 \(2020\)](#)

[Conceptvisie Zero Emissie Stadslogistiek \(2020\)](#)

Relevante ontwikkelingen

2020 was een bijzonder jaar. De coronacrisis sloeg hard toe, ook in Groningen. Met de lockdowns, het vele thuiswerken, online onderwijs en online shoppen is ons verplaatsingsgedrag het afgelopen jaar enorm veranderd. Dat geldt voor het totaal aantal verplaatsingen, maar ook voor de verhouding tussen de verschillende vervoerswijzen onderling (de modal split) en het gebruik van bijvoorbeeld onze P+R terreinen. Het is bovendien moeilijk te voorspellen of en hoelang de effecten van de coronacrisis zichtbaar zullen blijven in ons verplaatsingsgedrag.

Ondanks de coronacrisis is het aantal inwoners in 2020 toegenomen en het aantal arbeidsplaatsen in onze gemeente ongeveer gelijk gebleven. De komende jaren neemt het aantal woningen en banen naar verwachting weer toe waardoor de druk op het vervoerssysteem ook weer toe zal nemen. Het aandeel van de actieve mobiliteit (lopen en fietsen) in de totale mobiliteit blijft onverminderd hoog en voordat de coronacrisis toesloeg was het openbaar vervoer op sommige tijden en lijnen zwaar belast en kende ook de doorstroming van het autoverkeer de nodige knelpunten. Hoe de situatie er na de coronacrisis precies uit gaat zien, is niet duidelijk. Wel zorgen de ambities uit het coalitieakkoord en onze omgevingsvisie The Next City ervoor dat de druk op het vervoerssysteem na de coronacrisis zeer waarschijnlijk weer (verder) toeneemt. Daarom zijn we in 2020 gestart met het opstellen van een nieuwe concept-mobiliteitsvisie voor Groningen met daarin belangrijke keuzerichtingen op het gebied van bereikbaarheid, verstedelijking, ruimtelijke ordening, duurzaamheid en leefbaarheid en de onderlinge samenhang daarvan.

Verduurzaming was en is een belangrijk thema in ons mobiliteitsbeleid. Onze eigen inwoners, maar ook de bezoekers van buiten de gemeente, worden uitgedaagd om de auto zoveel mogelijk te laten staan door met het openbaar vervoer te reizen en op de kortere afstanden de fiets te pakken (of een combinatie daarvan, bijvoorbeeld de OV fiets, de huurfiets op P+R Hoogkerk of de deelscooter). Ook tijdens de coronacrisis bleven we zoveel mogelijk inzetten op alternatieven voor de auto, omdat we de leefkwaliteit van onze gemeente voorop hebben staan. Naast de keuze voor duurzame vervoermiddelen zetten we daarom ook in op de vergroening van de vervoermiddelen zelf. De overgang van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden (of waterstof) is één van de belangrijkste veranderingen. Inmiddels rijden er bijna 200 elektrische en waterstofbussen rond in Groningen en Drenthe en ook hebben we de eerste stappen gezet naar een zero-emissiezone voor stadslogistiek in de binnenstad die in 2025 een feit zal zijn.

Op het gebied van parkeren bleven we ons inzetten op het toevoegen van extra leefkwaliteit in de wijken en het aanpakken van de parkeeroverlast. Dat deden we door het gebied met betaald parkeren te vergroten. In de openbare ruimte die we daarmee winnen, kunnen we de andere functies van de straat (fietsen, wandelen, groen, spelen) een plek geven. Ook het verbeteren van de verkeersveiligheid, met name voor de zwakkere verkeersdeelnemers voetganger en fietser, bleef stevig aandacht vragen. Daarbij hebben we op fysieke maatregelen ingezet en vanwege de coronacrisis, en als gevolg daarvan de intelligente lockdown, iets minder op educatie, gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Deelprogramma 7.1: Fiets

Het succes van de fiets in onze gemeente danken we aan de ideale fietsomstandigheden: korte fietsafstanden en rechtstreekse fietsroutes naar de omliggende kernen waarbij de fiets vrijwel altijd het snelste vervoermiddel is. Bovendien draagt de fiets bij aan een duurzaam gebruik van onze gemeente en is de fiets belangrijk voor ons vestigingsklimaat en onze bereikbaarheid. Tot slot willen we de veiligheid van onze inwoners vergroten en hun gezondheid verbeteren, geheel in lijn met het idee van Healthy Ageing. De fiets kan hieraan een grote bijdrage leveren.

We willen ons goede fietsbeleid voortzetten. Tegelijkertijd wordt onze gemeente steeds drukker en de ruimte wordt beperkter, net als het beschikbare geld. Natuurlijk gaan we door met het verbeteren van het bestaande fietsnetwerk met bredere en veiligere fietspaden, nieuwe fietsverbindingen en grotere stallingen. Maar om antwoord te kunnen geven op de stedelijke uitdagingen moeten we een schaa sprong maken. Dat houdt in dat we ook gebruik maken van het zelf-organiserend en lerend vermogen van onze fietsers.

Wij willen dat:

- De fiets voorop staat;
- Fietsers overal snel, comfortabel en veilig kunnen komen;
- De fiets meer fysieke ruimte krijgt, zo nodig via alternatieve routes;
- Met goede stallingen de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen worden verbeterd;
- Onze inwoners zich bewust zijn van Groningen Fietsstad.

Beleidsvelden

- De fiets eerst
- Een samenhangend fietsnetwerk
- Ruimte voor de fiets
- Fietsparkeren op maat
- Het verhaal Groningen fietsstad

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% fietsers in modal split van stedelijke mobiliteit*	64,7%	>65%	-
Rapportcijfer voor fietsen in Groningen**	7,1	7,3	-
Waarderingscijfer kwaliteit bewaakte fietsenstallingen**	-	7,2	-

* De cijfers die betrekking hebben op het aandeel verplaatsingen binnen de gemeente Groningen ontvangen we tweejaarlijks van het CBS.

** Vanwege corona heeft de jaarlijkse fietsenquête niet plaatsgevonden.

7.1.1 De fiets eerst

Ons doel is dat de fiets voorop staat, want de fiets is binnen onze gemeente het belangrijkste vervoermiddel. Bij het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen denken we daarom vanaf het begin vanuit de fiets; bij iedere ruimtelijke ontwikkeling nemen we de fiets direct mee. Maar de fiets is niet alleen bij nieuwe ontwikkelingen van belang, het gaat er ook om dat het bestaande fietsnetwerk veilig is en goed wordt onderhouden. En net zo belangrijk: verkeerseducatie voor kinderen, ouderen en andere kwetsbare verkeersdeelnemers.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal Fiets Effect Analyses (FEA)	15	15	15

Wat wilden we bereiken in 2020?

Bij iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling zoals Stadshavens, Suikerzijde en Reitdiepzone wilden we er voor zorgen dat de fiets vroegtijdig en integraal wordt meegenomen. En dat het ontwerp voldoet aan de nieuwste richtlijnen. Tevens wilden we inzetten op meer stallingsvoorzieningen bij stations, in de binnenstad en bij andere belangrijke OV-knooppunten. Ook het serviceniveau en de aantrekkelijkheid van onze stallingsvoorzieningen wilden we verbeteren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Centraal stellen van de fiets bij de totstandkoming van onze Mobiliteitsvisie;
- Inzetten op de voetganger en fiets bij de planvorming voor grootschalige ontwikkelzones, meteen vanaf het begin;
- Kansen verkennen om bij groot onderhoud bestaande fietsvoorzieningen te verbeteren (onder andere vergevingsgezinde fietspad).

Conclusie

De fiets is en blijft verreweg het meest gebruikte vervoermiddel in onze gemeente. Om er voor te zorgen dat dit ook zo blijft, houden we bij alle ruimtelijke ontwikkelingen (en ook bij grootschalige ontwikkelzones) vanaf het begin rekening met de fiets. Zo zetten we in op kwalitatief hoogwaardige fiets- en voetgangersverbindingen om bijvoorbeeld Suikerzijde optimaal in te bedden in het omliggende stedelijk gebied. Zo voorkomen we dat onze inwoners de auto gebruiken voor korte verplaatsingen. Om ervoor te zorgen dat fietsen veilig, comfortabel en aantrekkelijk blijft, monitoren we continu onze afspraken met betrekking tot beheer en onderhoud van fietsvoorzieningen. In dit kader zochten we bijvoorbeeld ook actief naar kansen om onze bestaande fietsvoorzieningen te verbeteren door slim werk met werk te maken bij groot onderhoud.

Ook qua stallingsvoorzieningen hebben we het afgelopen jaar een flinke verbetering gemaakt. Zo is het aantal stallingsplaatsen uitgebreid en letten we bij nieuwe ontwikkelingen op kwaliteit en toegankelijkheid van voorzieningen.

7.1.2 Een samenhangend fietsnetwerk

Ons doel is dat fietsers overal snel, comfortabel en veilig kunnen komen. Daarvoor zijn goede fietsverbindingen naar openbaar vervoer knooppunten, belangrijke economische trekkers én de regio belangrijk. In ons fietsnetwerk onderscheiden we het hoofdnetwerk, gericht op de snelle en doorgaande fietser, en het basisnetwerk, ontsluitend en fijnmazig. We zorgen voor de samenhang van ons fietsnetwerk op twee manieren. Ten eerste kijken we in samenhang en integraal naar fietsverbindingen. We benaderen niet elk fietspad apart, maar richten ons op het fietsnetwerk van deur tot deur. Ten tweede benaderen we de fiets als onderdeel van de totale vervoersketen, omdat niet iedere reis zich helemaal voor het gebruik van de fiets leent. Daarom proberen wij de fiets in te zetten om het eerste en laatste gedeelte van de reis mee af te leggen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal OV-fietsverhuurlocaties bij stations en P+R-terreinen	7	9	7
Aantal aangelegde ontbrekende schakels	0	2	2
Aantal Fietsroutes Plus (verbinding met de regio)	4	5	5
Aantal ontbrekende schakels in het fietsnetwerk	7	6	6

Wat wilden we bereiken in 2020?

Om het lokale en regionale hoofdnetwerk verder te completeren wilden we verder gaan met de realisatie van ontbrekende fietsschakels zoals de Doorfietsroutes naar Winsum, Leek en Assen. Ook wilden we aan de slag met het verbeteren van de algemene fietsbewegwijzering en de herkenbaarheid van onze Doorfietsroutes. Reden daarvoor is om de Doorfietsroutes meer bekendheid te geven, maar ook om mensen uit de auto en op de fiets te krijgen.

Verder wilden we diverse nieuwe fietsverbindingen in onze gemeente aanleggen, zoals de nieuwe fietspaden parallel aan de Noordelijke Ringweg (tussen Iepenlaan en Park Selwerd) en de spoorlijn Groningen-Sauwerd (tussen Walfridusbrug en ACM-brug).

We wilden het aantal locaties waar OV-fietsen gehuurd kunnen worden uitbreiden naar alle stations en P+R-terreinen. In overleg met OV-fiets wilden we daarom ook OV-fietsen aanbieden op de P+R Meerstad en Reitdiep. Tevens wilden we onderzoeken of deelfietsen een aanvulling kunnen vormen op het (traditionele) vervoerssysteem.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Voorbereidingen treffen voor het fietspad langs het spoor Groningen Noord-Sauwerd (dit vormt de aanlanding van de Doorfietsroute Groningen-Winsum);
- Vaststellen van het voorkeurstracé van de Doorfietsroute Groningen-Leek;
- Uitvoeren en afronden van de tracéstudie voor het traject Witte Molen-De Punt van de Doorfietsroute Assen-Groningen;
- Starten met de realisatie van het fietspad parallel aan de Noordelijke Ringweg;
- Realiseren van het fietspad tussen de Zonnelaan en de Pegasusstraat;
- Planvorming voor de aanleg van een fietsbrug over het Eemskanaal (Stadshavens) als onderdeel van de Doorfietsroutes Groningen-Ten Boer en Groningen-Meerstad;

- Planvorming voor de aanleg van een nieuwe hoogwaardige fiets- en voetgangersverbinding tussen Suikerzijde en de binnenstad;
- Starten met een pilot met 24 huurfietsen op P+R Hoogkerk.

Conclusie

In 2020 hebben we belangrijke stappen gezet in de planvorming van een aantal regionale Doorfietsroutes. En ook in onze gemeente zelf zijn we verder gegaan met de planvorming en voorbereiding van een aantal ontbrekende schakels. Alles is erop gericht om meer mensen te verleiden vaker voor de fiets te kiezen in plaats van voor de auto. Ook het verbeteren van de herkenbaarheid van ons regionale fietsnetwerk paste hier naadloos bij. Vanwege de invoering van een nieuwe, landelijke richtlijn hebben we dit nog niet kunnen doen. De voorbereidingen zijn echter wel getroffen.

Ten slotte zoeken we continu naar nieuwe mogelijkheden om de fiets ook als onderdeel van de totale vervoersketen verder te stimuleren. Hoewel het aanbieden van OV fietsen op de P+R Reitdiep en P+R Meerstad onder meer vanwege de coronacrisis weinig aandacht heeft gehad, hebben we op de P+R Hoogkerk wel een pilot met 24 huurfietsen kunnen realiseren.

7.1.3 Ruimte voor de fiets

Ons doel is om de fiets meer fysieke ruimte te geven, zo nodig via alternatieve routes, want op veel plaatsen zagen we het voor de coronacrisis steeds drukker worden met fietsers. En ook constateren we dat de snelheidsverschillen op het fietspad toenemen. Om de (toekomstige) groei van het fietsverkeer op te kunnen vangen, verbeteren we ons fietsnetwerk en leggen we nieuwe Doorfietsroutes aan tussen stad en regio. Op verscheidene locaties geven we de fiets letterlijk meer ruimte; op andere plaatsen kiezen we voor slimme alternatieven.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal verkeerslichten met slimme techniek	32	28	33
Toegevoegde stallingscapaciteit op straat in de binnenstad*	0	0	1.500

* We zetten eerst niet in op extra stallingen op straat, maar onderzoeken de mogelijkheden van het toevoegen van stallingscapaciteit in gebouwde voorzieningen of ondergronds. Desondanks hebben we in het kader van de coronamaatregelen zo'n 1.500 tijdelijke fietsenstallingen op straat gerealiseerd.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In verschillende straten wilden we de fietser meer prioriteit geven ten koste van de automobilist. Zo wilden we de Rummerinkhof in Haren en het noordelijke deel van de Helperzoom inrichten als fietsstraat en verder gaan met de planvorming voor een fietsstraat Korreweg.

Daarnaast wilden we verder werken aan het fietsvriendelijker maken van bestaande verkeerslichten en bij de plaatsing van nieuwe verkeerslichten meer rekening houden met de fiets.

In de binnenstad wilden we inzetten op meer ondergrondse en/of inbandige fietsenstallingen. Zo wilden we concreet aan de slag met de fietsenstalling Grote Markt (voormalig V&D-pand) en wilden we mogelijkheden onderzoeken voor nieuwe fietsenstallingen aan de westkant (Vismarkt/A-Kerkhof) en de zuidkant (Herestraat) van de binnenstad (zie ook beleidsveld 7.1.4).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Fietsvriendelijk maken van het verkeerslicht Bedumerweg-Asingastraat door de parallelwegen te voorzien van aparte fietsrichtingen en het toepassen van wachttijdvoorspellers en regensensoren;
- Planvorming voor de fietsstraten Korreweg en Rummerinkhof;
- Aanpassen kruispunt Helperzoom-Helperbrink als voorbereiding op het inrichten van de Helperzoom Noord als fietsstraat;
- Verkeersveiliger maken van de fietsoversteek Hoornsedijk-Laan Corpus den Hoorn en het fietspad langs de Peizerweg.

Conclusie

Om het gebruik van de fiets verder te stimuleren, het comfort van de fietser te vergroten en de fiets meer ruimte te geven, zijn we onder meer verder gegaan met de planvorming en voorbereiding van diverse fietsstraten. Het creëren van meer ruimte voor de fiets doen we trouwens niet alleen op wegvakken, maar ook op kruispunten geven we fietsers meer prioriteit. Inmiddels zijn 33 van onze in totaal 45 verkeerslichten voorzien van fietsvriendelijke voorzieningen.

Op een aantal plaatsen in onze gemeente geven we fietsers ook meer ruimte door verbeteringen aan het bestaande fietsnetwerk. Zo hebben we de gevaarlijke fietsoversteek Hoornsedijk ter hoogte van de Laan Corpus den Hoorn sterk verbeterd en is het fietspad langs de Peizerweg verbreed en veiliger ingericht.

7.1.4 Fietsparkeren op maat

We hebben als doel om met goede stallingen de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen te verbeteren. Bij het fietsparkeren in de binnenstad maken we duidelijke keuzes die aansluiten bij de stallingsbehoefte van bezoekers en werknemers. Zo bieden we voor kort stallen flexibele oplossingen aan en voor middellang stallen vaste voorzieningen in de openbare ruimte. Voor fietsers die hun fiets langer willen stallen, bieden we in pandige of ondergrondse fietsstallingen aan. Bij openbaar vervoer (OV) knooppunten (stations en P+R-terreinen) bieden we voldoende en kwalitatief hoogwaardige stallingsmogelijkheden aan. Ook kunnen reizigers op alle OV-knooppunten OV-fietsen huren.

Om het fietsparkeren in de wijken rond de binnenstad te verbeteren, maken we afspraken met ontwikkelaars. We willen het fietsparkeren hier zoveel mogelijk in pandig of op eigen terrein oplossen. En alleen als dit niet mogelijk blijkt, zoeken we wijkgerichte maatwerkoplossingen in de openbare ruimte.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Stallingscapaciteit fietsenstallingen binnenstad*	2.230	2.230	1.980
Stallingscapaciteit fietsenstallingen Hoofdstation	9.900	9.900	9.900
Stallingscapaciteit fietsenstalling Groningen Europapark	700	700	700
Stallingscapaciteit fietsenstalling Groningen Noord	272	512	272
Stallingscapaciteit fietsenstalling Haren	436	436	436
Tevredenheidscijfer fietsenstallingen in Groningen**	-	7,1	-

* De fietsenstalling Pathé (met 250 stallingsplekken) is per 1 december 2020 gesloten.

** Vanwege corona heeft de jaarlijkse fietsenquête niet plaatsgevonden.

Wat wilden we bereiken in 2020?

De overlast van het fietsparkeren in de binnenstad wilden we zoveel mogelijk verder beperken. Daarom wilden we extra nieuwe fietsenstallingen creëren. De fietsenstalling Grote Markt (onder het V&D-pand) vormt daarbij

het meest in het oog springende project. Deze stalling moet plaats bieden aan zo'n 1.500 fietsen. Samen met de fietsenstalling Nieuwe Markt kunnen we er uiteindelijk voor zorgen dat het gebied rond de Grote Markt in de toekomst een stuk aantrekkelijker wordt.

Ook aan de west- en zuidkant van de binnenstad wilden we zoeken naar extra stallingscapaciteit en daarbij de mogelijkheden verkennen voor één of meer inpandige en/of ondergrondse stallingen. Het gaat daarbij om de Vismarkt/A-Kerkhof en de kop van de Herestraat/Gedempte Zuiderdiep.

Naast het creëren van stallingscapaciteit wilden we ons ook blijven inzetten op het verbeteren van het gebruik van de openbare ruimte door het continueren van de maatregelen fietsparkeren en de inzet van fietsstewards.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Werken aan de realisatie van een nieuwe fietsenstalling Grote Markt;
- Begonnen met de uitbreiding en de verbetering van de stallingsvoorzieningen op P+R Haren en P+R Meerstad;
- Instellen van een fietsparkeerverbod en het plaatsen van tijdelijke fietsenstallingen rond het kernwinkelgebied;
- Uitvoeren van een pilot met betrekking tot de handhaving van de maximale stallingsduur in binnenstad en schilwijken.

Conclusie

In 2020 is hard gewerkt aan de uitbreiding van het aantal stallingsplaatsen in de binnenstad. Bij station Groningen Noord en op de P+R terreinen Meerstad en Haren wilden we in 2020 extra stallingsplaatsen realiseren. De voorbereiding bleek echter meer tijd te kosten dan we aanvankelijk gedacht. Daarnaast zijn we qua planning ook afhankelijk van andere partijen zoals ProRail.

Als gevolg van de coronacrisis hebben we met betrekking tot het fietsparkeren in de binnenstad een aantal andere maatregelen uitgevoerd dan we aanvankelijk hadden gepland. Zo hebben we onze zoektocht naar nieuwe inpandige en/of ondergrondse fietsenstallingen omgeving Vismarkt/A-Kerkhof en Herestraat/Gedempte Zuiderdiep tijdelijk op een laag pitje gezet. In plaats daarvan hebben we tijdelijke maatregelen genomen om het fietsparkeren in goede banen te leiden en bezoekers de mogelijkheid te geven om anderhalve meter afstand te kunnen houden. Hiervoor hebben we extra fietsenrekken geplaatst, maar ook is in de winkelstraten een verbod ingesteld op het stallen van fietsen buiten de fietsvoorzieningen. Hier werd ook op gehandhaafd. Verkeerd gestalde fietsen kon men gratis weer ophalen bij het tijdelijke fietsdepot op de Ossenmarkt. De goede aspecten die voortgekomen zijn uit de coronacrisis proberen we zoveel mogelijk te benutten en ook te behouden voor de toekomst.

Verder hebben we ook weer ingezet op een gedragsverandering rond het stallen van fietsen. De structurele inzet van fiets-stewards bleek hierbij van grote waarde. Zo is rond de Nieuwe Markt de fietsparkeeroverlast afgenomen.

Ten slotte hebben we in 2020 een pilot uitgevoerd rond de handhaving op de maximale stallingsduur van gestalde fietsen in de schilwijken (zoals dat al veel langer plaatsvindt op de stations). In de binnenstad hebben we dit nog niet gedaan vanwege de hierboven beschreven coronamaatregelen. Met de handhavingsacties hebben we ruim 1.500 fietsen verwijderd. Hiermee hebben wij in de fietsenrekken op straat ruimte kunnen vrijspelen die eerder werd ingenomen door fietswrakken en andere niet langer gebruikte fietsen. Daarmee hebben we de overlast teruggebracht.

7.1.5 Het verhaal Groningen fietsstad

Ons doel is dat onze inwoners zich bewust zijn van Groningen Fietsstad. In onze gemeente fietsen we namelijk heel veel fietsers. We willen dat alle inwoners zich bewuster worden van dit hoge aandeel fietsgebruik. Door Groningen Fietsstad duidelijk en permanent te promoten willen we bereiken dat de fiets nog meer gebruikt wordt voor het woon-werkverkeer. Maar ook dat fietsers zich actiever en bewuster gaan gedragen, zodat zelflerend gedrag vanzelfsprekend wordt.

Daarnaast willen we ook een inspirerend voorbeeld zijn voor andere steden. Zodat zij van ons leren en om Groningen te promoten. Een leefbare gemeente met goede fietsvoorzieningen trekt namelijk innovatieve kennisbedrijven. Daarmee is fietsen dus ook economie.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal campagnes fietsgedrag*	6	6	-

* Vanwege corona hebben er geen campagnes fietsgedrag plaatsgevonden.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het 'merk' Groningen Fietsstad wilden we nationaal en internationaal blijven uitbouwen, onder andere door actief te blijven deelnemen aan (fiets)congressen waar we ons verhaal aan veel professionals kunnen uitdragen.

Lokaal wilden we aan de slag gaan met campagnes rond fietsgedrag. Belangrijke speerpunten daarbij waren verkeersveiligheid, de 'spelregels' bij alle richtingen tegelijk groen en fietsparkeren in de binnenstad (dit doen we samen met onze fietsstewards). Ook wilden we samen met de provincies Groningen en Drenthe, de Regio Groningen-Assen en Groningen Bereikbaar de herkenbaarheid van ons regionale netwerk van Doorfietsroutes verbeteren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Communiceren via de sociale media van Fietsstad050 waarbij de nadruk ligt op tijdelijke coronamaatregelen en bewustwording van veilig fietsgedrag;
- Deelnemen aan digitale (fiets)congressen.

Conclusie

Vanwege de coronacrisis hebben we het afgelopen jaar minder kunnen doen aan promotie en bewustwording van de fiets en het fietsgedrag. Campagnes gingen niet door, evenals veel (inter)nationale (fiets)congressen. Ook konden we nauwelijks professionals uit andere steden en landen ontvangen. Daar waar congressen wel digitaal doorgang vonden, hebben we uiteraard zoveel mogelijk deelgenomen.

Via de sociale media van Fietsstad050 hebben we sterk ingezet op de communicatie van de tijdelijke coronamaatregelen en bewustwording van verantwoord fietsgedrag. Voorbeelden daarvan zijn het tijdelijk sluiten van fietsenstallingen en het nieuwe handhavingsregiem in de binnenstad. Eerdere campagnes hebben we opnieuw onder de aandacht gebracht evenals gerealiseerde projecten en (tijdelijke) omleidingsroutes. Ook is geëxperimenteerd met informelere omleidingsborden.

Deelprogramma 7.2: Openbaar vervoer

Goed openbaar vervoer levert een positieve bijdrage aan allerlei beleidsdoelen, zoals een leefbare en bereikbare gemeente. Op zijn best is het een maatschappelijk bindmiddel. We streven naar een aantrekkelijker

openbaar vervoer door het aanbod te verbeteren en het niveau van de dienstverlening te verhogen. Daarnaast willen we de betrouwbaarheid van de dienstregeling en de aansluitingen verder verbeteren. Goed openbaar vervoer is duurzaam en betaalbaar voor opdrachtgever en consument. Daarnaast draagt het bij aan de aantrekkingskracht en leefbaarheid van onze gemeente. We streven naar een hoge mate van tevredenheid bij zowel gebruikers als niet-gebruikers van het openbaar vervoer, ondanks dat de overheidsbijdrage onder druk staat.

Wij zien dat openbaar vervoer steeds meer verbreed naar openbare mobiliteit. Bij openbare mobiliteit gaat het om de keten die de reis van deur tot deur vormt in plaats van alleen het deel dat daadwerkelijk met bus of trein wordt gereisd. Belangrijke elementen hierin zijn de voorzieningen, zoals hubs en P+R terreinen, maar ook de combinaties van vervoermiddelen die aanvullend zijn op bus en trein, zoals de e-bike en uiteindelijk ook zelfrijdende voertuigen. Het is aan ons om met deze ontwikkeling mee te bewegen.

Als gemeente hebben wij een belangrijke rol bij het inpassen van ambities op het spoor. Ook zijn wij beheerder van een groot deel van de wegen waar de bus gebruik van maakt, hebben we een belangrijke rol bij de inrichting de verbindingen van en naar openbaar vervoerknooppunten, stationslocaties, bushaltes inclusief bijbehorende (keten-)voorzieningen en voorzieningen voor verduurzaming en innovaties. Tenslotte zijn wij samen met de provincies Groningen en Drenthe de deelnemende bestuursorganen aan de gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen-Drenthe en daarmee ook opdrachtgever voor het openbaar busvervoer in Groningen en Drenthe.

De opdrachtgevers voor het landelijke en regionale spoorwegennet zijn respectievelijk de rijksoverheid en de provincies. Bij veel bestuurlijke keuzes zijn wij betrokken.

We willen dat:

- Het openbaar vervoer bijdraagt aan een leefbare en bereikbare gemeente;
- De economische kerngebieden van Groningen (inter-)nationaal en regionaal bereikbaar zijn met kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer;
- Alle wijken, dorpen en belangrijke functies bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- Een bijdrage leveren aan Groningen in 2035 CO₂-neutraal.

Beleidsvelden

- Bereikbaarheid dynamo's HOV
- Stedelijke bereikbaarheid openbaar vervoer

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Klanttevredenheidscijfer openbaar busvervoer (basisnet en HOV)	7,75	7,5	- **
CO ₂ -uitstoot per reizigerskilometer bus	112 gr/rkm	90% daling t.o.v. 2018 (11,5 gr/rkm)	78,6% daling t.o.v. 2018 (23,7 gr/rkm)
% stiptheid openbaar vervoer*	56%	≥ 60%	70%
Aantal reizigerskilometers regionale treinen Groningen (in miljoenen)	-	+ 1,25% t.o.v. 2019	-

* % bussen met maximaal 0 tot 3 minuten vertraging.

** Op 12 maart 2020 is het OV-Klantenbarometeronderzoek in verband met Corona stilgelegd. Dit was nodig voor de veiligheid van reizigers en enquêteurs. Bovendien mocht het openbaar vervoer alleen nog voor noodzakelijke reizen worden

gebruikt. Het gevolg was een terugval van het aantal reizigers in april met 85 procent. De hoop om later in het jaar het onderzoek te kunnen hervatten, bleek ijdel.

De 22.000 vragenlijsten die in de eerste twaalf weken van 2020 zijn ingevuld waren minder dan 20 % van het aantal dat nodig is om betrouwbare uitspraken te doen op concessieniveau. Maar de oogst was wel voldoende voor cijfers op het niveau van de ov-autoriteiten, vervoerders en de verschillende modaliteiten. Uitzonderingen zijn Zeeland en de veerdiensten.

Het onderzoek is op 12 maart 2020 in verband met corona gestopt. Daarna kon het onderzoek in verband met corona niet meer worden opgepakt. Dit en het daardoor niet representatief van de cijfers zijn, is dit onderzoek in 2020 niet uitgevoerd.

7.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV

Wij hebben als doel dat de economische kerngebieden van onze gemeente uitstekend bereikbaar zijn door middel van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Dit is cruciaal voor het functioneren van deze kerngebieden. We vinden dat ze aantrekkelijker en leefbaarder worden door een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer en daarom streven we naar (inter-)nationale en regionale OV-verbindingen die kwalitatief hoogwaardig zijn. Dit doen we door het verbeteren van het aanbod, de betrouwbaarheid en de dienstverlening.

Omdat reizen met het openbaar vervoer vaak onderdeel is van een grotere vervoersketen, vinden we ook de aansluiting van openbaar vervoer op andere vervoerswijzen van groot belang voor de bereikbaarheid van de economische kerngebieden. HOV-knooppunten (onder andere de hubs en P+R terreinen) vormen een belangrijk onderdeel van het netwerk en zijn belangrijk voor de koppeling met het Publiek Vervoer.

We zien dat er steeds meer vraag is naar openbaar vervoer en willen bovendien dat het betaalbaar blijft voor iedereen en ons als (mede-)opdrachtgever. We zien het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar vervoer als een oplossing.

Voor de middellange termijn willen we met het openbaar vervoer de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze economische kerngebieden verbeteren door het volgende te doen:

- Inzetten op een betere spoorverbinding tussen de Randstad, Groningen en Noord-Duitsland;
- Verbeteren van de toegankelijkheid van het Hoofdstation;
- Verbeteren van de bereikbaarheid van Busstation Zuid;
- Verbeteren van de ketenvoorzieningen (onder andere de hubs);
- Verkennen van de mogelijkheden voor het faciliteren van de stijgende vervoersvraag;
- Opwaarderen van de bushaltes;
- Afronden van de maatregelen uit het HOV-maatregelenpakket;
- Verder verduurzamen van het openbaar vervoer;
- Met het openbaar vervoer innovaties aanjagen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal DRIS-panelen (overzichtspanelen) binnen de gemeente Groningen	244	≥ 242	245

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden in 2020 verder werken aan de nieuwe OV-visie als onderdeel van de Mobiliteitsvisie en aan verschillende projecten die het openbaar vervoersysteem verbeteren. Zo wilden wij ons inzetten voor een

betere spoorverbinding tussen de Randstad, Groningen en Noord-Duitsland en verwachtten wij afronding van het project UMCG Noord, de tunnel Paterswoldseweg en verdubbeling van het spoor in het kader van het project Extra Snelrein Groningen-Leeuwarden. Tot slot wilden we verder werken aan het project Groningen Spoorzone.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Afronden van het potentieonderzoek OV-verbinding tussen Noord-Nederland en de Randstad. Rijk en regio hebben afgesproken een adaptief ontwikkelpad uit te werken waarin zowel gekeken wordt naar verbeteringen op de korte als de lange termijn;
- Inzetten op een snelle spoorverbinding tussen de Randstad en Noord-Nederland, inclusief het indienen van een aanvraag voor het Groeifonds;
- Inzetten op het stap voor stap verbeteren van de (internationale) spoorverbinding tussen Groningen en Duitsland;
- Uitvoeren van verschillende werkzaamheden in het kader van het project Groningen Spoorzone (zoals in gebruik nemen van opstel terrein De Vork en aanleg vierde spoor);
- Afronden van de werkzaamheden ten behoeve van de spoorverdubbeling tussen Zuidhorn en Hoogkerk en de tunnel Paterswoldseweg in het kader van het project Extra Snelrein Groningen-Leeuwarden;
- Afronden van de aanpak van het Hanzeplein. Deze maatregelen zijn naar voren gehaald en dat heeft er mede voor gezorgd dat de maatregelen rond het busknooppunt UMCG Noord naar achteren zijn geschoven aangezien anders de bereikbaarheid onvoldoende kon worden gegarandeerd;
- 🚗 Bestellen van tien extra waterstofbussen volgend op een eerdere bestelling van twintig waterstofbussen voor Groningen en Drenthe;
- 🚗 Werken aan een nieuwe OV-Visie als onderdeel van onze mobiliteitsvisie;
- Toegankelijk maken van de bushaltes op het Emmaplein en het verkennen van de mogelijkheden om de haltes op het Gedempte Zuiderdiep beter toegankelijk maken.

Conclusie

2020 was het eerste volledige jaar van de nieuwe busconcessie. Daarmee werd een grote stap gezet in de (verdere) verduurzaming van het openbaar busvervoer. De coronacrisis heeft echter een enorme impact gehad op het gebruik van het openbaar vervoer. In de maanden vóór de zomervakantie van 2020, maar ook daarna, zijn het aantal reizigers en de opbrengsten fors gedaald. Met de rijksoverheid, de decentrale overheden en de vervoerders zijn afspraken gemaakt over een beschikbaarheidsvergoeding (BVOV) 2020. Voor Groningen en Drenthe houdt dit in dat de vooraf begrote bijdrage van het OV-bureau Groningen-Drenthe aan Qbuzz en de resterende reizigersinkomsten worden aangevuld door de rijksoverheid tot 95% van het kostenniveau van de vervoerder. De vervoerder draagt een verlies van 5% op de omzet over 2020.

Hoewel de concept-mobiliteitsvisie nog niet gereed is, tekenen zich wel al duidelijk een aantal thema's en richtingen af. Zo moeten we naar een openbaar vervoersysteem die de extra mobiliteit van een groeiende gemeente kan opvangen en bovendien een groter aandeel in de modal split krijgt. Dit is een dubbele groeiopgave. Inzet is een samenhangend openbaar vervoersysteem dat zowel landelijk, regionaal als stedelijk hoogwaardige verbindingen biedt. In 2020 zijn in dit kader enkele mogelijke verbeteringen van het openbaar vervoer van/naar Zernike Campus verkend.

De Extra Snelrein Groningen-Leeuwarden en de Snelrein Groningen-Winschoten zijn per half december 2020 gaan rijden. De verdubbeling van spoor tussen Zuidhorn en Hoogkerk is in 2020 afgerond en eind 2019 werd de tunnel Paterswoldseweg opgeleverd. In het kader van het project Groningen Spoorzone zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd. Zo werd het opstel terrein De Vork bij Haren in gebruik genomen, is het vierde spoor tussen het Hoofdstation en station Groningen Europapark in gebruik genomen en zijn voorbereidende werkzaamheden op het Hoofdstation zelf getroffen.

In onze visie Bestemming Binnenstad hebben we gekozen voor een grotere binnenstad waarbij de bussen niet langer via de Grote Markt rijden, maar via de Diepenring. De opgave daarbij is om voldoende doorstroming voor de bussen zelf te creëren, maar ook te zorgen voor voldoende hoogwaardige haltecapaciteit met voldoende ruimte. Het voorlopig ontwerp Bussen over Oost, met daarin opgenomen de centrumhaltes bij het Provinciehuis en de Stadsschouwburg, de omgeving van de Maagdenbrug en het plein voor de Stadsschouwburg zijn in 2020 uitgewerkt tot een definitief ontwerp.

7.2.2 Stedelijke bereikbaarheid openbaar vervoer

Wij hebben als doel om met het openbaar vervoer de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze wijken en dorpen te verbeteren. Dit vertaalt zich onder meer in het faciliteren en stimuleren van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van alle wijken, dorpen en belangrijke functies in onze gemeente en belangrijke bestemmingen buiten onze gemeente. Hierbij gaat het om reizen die (deels of volledig) met het openbaar vervoer worden gedaan. Voor- of natransport is vaak lopen, fietsen, met de auto of ander openbaar vervoer.

De gekozen dienstregeling, de kwaliteit van de infrastructuur en de bereikbaarheid en kwaliteit van de stations, hubs, P+R terreinen en bushaltes bepalen voor een belangrijk deel de waardering voor de bereikbaarheid van wijken, dorpen en belangrijke functies.

Voor de middellange termijn willen we met het openbaar vervoer de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze wijken en dorpen verbeteren door:

- In te zetten op minimaal voldoende kwaliteit van het openbaar vervoer bij wijken en dorpen op buurtniveau;
- In te zetten op het maximaal benutten van (nieuwe) mogelijkheden om de bereikbaarheid van wijken en dorpen met het openbaar vervoer te verbeteren;
- Het verbeteren van bushaltes en ketenvoorzieningen op wijk- en buurtniveau;
- In te zetten op openbaar vervoer van voldoende niveau vanaf oplevering bij nieuwe (gebieds-) ontwikkelingen zoals Suikerzijde en Meerstad.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Waardering openbaar vervoer op buurtniveau	-	≥ 84% (zeer tevreden)	81%

Wat wilden we bereiken in 2020?

Wij wilden in 2020 verder werken aan de nieuwe OV-visie als onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Daarin wilden we in de eerste plaats aangeven hoe wij de toekomst van het openbaar vervoer zien in onze gemeente. Maar ook aandacht besteden aan actuele thema's zoals inclusiviteit (openbaar vervoer voor iedereen), knooppunten en hubs, ketenmobiliteit (reizen van deur tot deur) en de efficiëntie van het systeem.

Openbaar vervoer wilden we integraal onderdeel laten zijn van planvorming voor nieuwe wijken en ontwikkelingen zoals Suikerzijde en Meerstad. Keuzes die we in 2020 maakten en in de toekomst nog gaan maken, bepalen immers voor een deel de (potentiële) bijdrage die het openbaar vervoer aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente kan leveren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Verbeteren van de totale dienstregeling en daarmee de meerwaarde van het openbaar vervoer voor onze gemeente;
- Maximaal benutten van (nieuwe) mogelijkheden om de bereikbaarheid van wijken en dorpen met het openbaar vervoer te verbeteren;
- Verkennen van de mogelijkheden om bushaltes en ketenvoorzieningen op wijk- en buurtniveau te verbeteren;
- Verkennen op welke wijze openbaar vervoer kan bijdragen aan de ontwikkeling van en het leveren van een structurele bijdrage aan de (gebieds-)ontwikkelingen De Held III, Suikerzijde en Meerstad.

Conclusie

Op basis van onze Conceptvisie op het Gronings OV 2040 is de dienstregeling 2021 en daarmee de meerwaarde van het openbaar vervoer voor onze gemeente verbeterd. De coronacrisis heeft echter een enorme impact gehad op het aantal openbaar vervoerreizigers. Dit heeft ertoe geleid dat de dienstregeling op onderdelen naar beneden is aangepast.

We hebben in 2020 diverse gesprekken gevoerd met initiatiefnemers van kleinschalig wijk- en buurtvervoer die een aanvulling kunnen zijn op het openbaar vervoer. Tevens is verkend hoe bushaltes en ketenvoorzieningen op wijk- en buurtniveau kunnen worden verbeterd. En tot slot is gekeken op welke wijze het openbaar vervoer kan bijdragen aan de ontwikkeling van en het leveren van een structurele bijdrage aan de (gebieds-)ontwikkelingen De Held III, Suikerzijde en Meerstad.

Deelprogramma 7.3: Auto

De auto is in ons weinig verstedelijkte Ommeland een belangrijk vervoermiddel voor het sociaal en economisch functioneren van gemeente en regio. Van groot belang is dat de economische kerngebieden in Groningen - Zernike Campus, Universitair Medisch Centrum Groningen, Binnenstad/stationsgebied, Martinizekenhuis en omgeving en Europapark/Kempkensberg - (inter)nationaal en regionaal goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto. Om de toekomstige bereikbaarheid te kunnen blijven garanderen, zijn aanpassingen aan de auto-infrastructuur nodig. Niet alleen voor onze economie, maar ook om te voorkomen dat er alternatieve autoroutes ontstaan op ongewenste plekken, bijvoorbeeld door woonwijken. De kwaliteit van de leefomgeving verbetert door het autoverkeer zoveel mogelijk te concentreren op de stedelijke hoofdwegen en sluiptverkeer door de woongebieden zoveel mogelijk te voorkomen.

Er wordt gewerkt aan een aantal grote (infrastructurele) projecten. Groningen Bereikbaar is opgericht om onze gemeente bereikbaar te houden.

Wij willen dat:

- De economische kerngebieden van Groningen bereikbaar zijn met de (vracht-)auto;
- Het autoverkeer zich concentreert op het hoofdwegennet, de wijken worden zo min mogelijk belast.

Beleidsvelden

- Bereikbaarheid dynamo's auto
- Stedelijke bereikbaarheid auto

Jaarlijks monitoren we de bereikbaarheid van onze gemeente per auto en de impact daarvan. Het aandeel auto in het totale aantal verplaatsingen in onze gemeente (ofwel de modal split) voor nu en in de toekomst bepalen we met het gemeentelijk verkeersmodel. Daarnaast monitoren we jaarlijks op diverse locaties in onze gemeente het aantal auto's en fietsers. Zo kunnen we onder andere de ontwikkeling van het aantal voertuigen op het binnencordon (een denkbeeldige lijn binnen de

ringweg, het gebied tussen de spoorlijn Groningen-Sauwerd, Westelijke Ringweg, Zuidelijke Ringweg, Winschoterdiep, Eemskanaal, Van Starckenborghkanaal en Noordelijke Ringweg) volgen.

De bereikbaarheid vanuit de regio naar onze gemeente werd bepaald door de optelsom van de gemeten reistijden op 9 routes. De inwinning van de gegevens voor deze indicator is echter gewijzigd. Er is een nieuwe databron en de gegevens worden niet meer door Groningen Bereikbaar omgezet in de 9 reistijdtrajecten. Er loopt een onderzoek om reistijden met de nieuwe bron weer structureel vorm te gaan geven.

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aandeel van de auto in de modal split binnen de gemeente Groningen*	31,3%	30-35%	-
Aantal auto's op het binnencordon (werkdag)	224.522	220.000	192.113
Bereikbaarheid economische kerngebieden vanuit de regio op doorstroming / betrouwbaarheid**			
• Binnenstad/stationsgebied	17% / -3%	25% / 12%	17% / 6%
• Universitair Medisch Centrum Groningen	14% / -3%	28% / 11%	19% / 2%
• Zernike Campus	26% / 2%	37% / 14%	28% / 6%
• Europapark/Kempkensberg	14% / -11%	25% / 7%	17% / -11%
• Martiniziekenhuis en omgeving	17% / -12%	28% / 8%	19% / -1%
Ervaring bewoners van overlast van autoverkeer in de eigen wijk	18%	<16%	19%

* De cijfers die betrekking hebben op het aandeel verplaatsingen binnen de gemeente Groningen ontvangen we tweejaarlijks van het CBS.

** Per economisch kerngebied is voor zeven herkomst-bestemmingsrelaties gezamenlijk de kwaliteit van de autobereikbaarheid vanuit de regio berekend in termen van doorstroming en betrouwbaarheid. De percentages geven aan hoe de gemiddelde bereikbaarheid in het betreffende jaar zich verhoudt ten opzichte van de normwaarde. Een positief percentage betekent dat de behaalde waarde boven de norm uitkomt; bij een negatief percentage komt deze onder de norm.

7.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto

Het is ons doel dat de economische kerngebieden van Groningen bereikbaar zijn met de (vracht-)auto. In de bereikbaarheid van onze gemeente en de economische kerngebieden zijn de wegen die de gemeente met de regio en de rest van Nederland verbinden belangrijk. De komende jaren neemt de druk op de weg toe. Het is onze uitdaging om een goede balans te vinden tussen oplossingen voor de doorstromingsproblemen en een gemeente met voldoende leefkwaliteit en hoogwaardige openbare ruimte. Voor de ringweg willen we uitbreiding van de capaciteit en verbetering van de doorstroming. Daarnaast streven we naar minder autokilometers tijdens de spits via mobiliteitsmanagement. Ook willen we de capaciteit van de wegen beter benutten met behulp van verkeersmanagement en andere slimme instrumenten. We willen alle gelijkvloerse kruisingen in de ringweg ongelijkvloers maken.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal gelijkvloerse kruisingen in ringwegen	5	5	5
Aantal experimenten met goederenvervoer*	3	3	3
Aantal gerealiseerde spitsmijdprojecten	1	2	2

* Het thema stadslogistiek is beschreven in deelprogramma 7.6.

Wat wilden we bereiken in 2020?

De werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg zijn in 2020 verder gegaan. Zo is de Helperzoomtunnel in het voorjaar door het verkeer in gebruik genomen. Samen met de aannemer en de partners was Aanpak Ring Zuid volop aan de slag met het uitwerken van de aanbevelingen van de commissie Hertogh, onder andere in de werkgroep financiën.

Tijdens de grote verbouwingen van de Zuidelijke Ringweg en rond Groningen Spoorzone voerde Groningen Bereikbaar ook in 2020 regie op de planning van de werkzaamheden, verzorgde een goede communicatie en zette in op mobiliteits- en verkeersmanagement. Voor de spitsmijdingen zette Groningen Bereikbaar het beloningsprogramma Gafilevrij voort en bovendien zette het in op een integraal maatregelenpakket om Slimme en Duurzame Mobiliteit in en rondom de stad te bevorderen. In 2020 wilden we de voorverkenning voor de Westelijke Ringweg afronden en beginnen met de planstudie inclusief een nader onderzoek van de faseringsmogelijkheden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Verdere uitvoering van de Aanpak Ring Zuid;
- Deelnemen aan samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar;
- Verkennen van het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg.

Conclusie

Voor Aanpak Ring Zuid is, na een akkoord op hoofdlijnen in juli 2020 tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over de financiële situatie, een halfjaar later de uitgewerkte overeenkomst getekend. Daarnaast is verder gewerkt aan het maken van de bouwkuip waarin de verdiepte ligging wordt gebouwd. Nagenoeg alle damwanden zijn in- getrild. Er zijn belangrijke veranderingen aangebracht in een aantal op- en afritten. Verder is in april de Helperzoomtunnel geopend en vrijwel meteen daarna zijn enkele aanpassingen doorgevoerd na klachten en zorgen over de veiligheid op het kruispunt met de Helperbrink. Ook wordt gekeken naar sluisverkeer in de wijk. Sinds maart maakt de aanleg van de Papiermolentunnel definitief onderdeel uit van het project.

Samen met de provincie verkennen we het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg. In juni 2020 is de voorverkenning hiervoor afgerond. De tweede helft van 2020 is besteed aan de gezamenlijke opstart van de verkenning.

In 2020 heeft Groningen Bereikbaar de werkgeversaanpak uitgerold van de stad naar de provincie. In het voorjaar zijn met het onderwijsveld, de werkgevers, vervoerders en overheden afspraken gemaakt over het spreiden van verkeersstromen, dit onder de noemer het 'Gronings Rooster'. Deze positieve elementen die voortkomen uit de coronacrisis willen we ook na de crisis zoveel mogelijk behouden. Met het oog op de langere looptijd van Aanpak Ring Zuid is in 2020 de samenwerkingsovereenkomst voor Groningen bereikbaar verlengd tot en met 2024.

7.3.2 Stedelijke bereikbaarheid auto

Ons doel is dat het autoverkeer zich concentreert op het hoofdwegennet en de wijken zo min mogelijk worden belast. We hechten veel waarde aan een goede bereikbaarheid van economisch belangrijke bestemmingen binnen de gemeente. Daarnaast willen we een leefbare gemeente zijn, met name in de verblijfsgebieden en de woonwijken.

De doorstroming op de aansluitingen van en naar de ringweg, de aanrijdroutes, maar ook de doorstroming op de overige hoofdwegen zijn hierbij belangrijk. Voor nu en voor de toekomst, maar zeker ook om de gemeente bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote (infrastructurele) projecten in de gemeente. Daarom wordt aan deze doorstroming gewerkt, met name aan de oostkant van de stad Groningen: de doorstroming van verkeer naar het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), de oostelijke stadswijken en de binnenstad. Een goede doorstroming op de hoofdwegen zorgt er ook voor dat het verkeer minder vaak kiest voor routes door de wijken. Hierdoor kan de leefbaarheid in de wijken worden gewaarborgd en verbeterd.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal kruisingen dat is aangepakt op het gemeentelijk wegennet	1	0	0
Aantal pilots stadslogistiek	-	3	3
Aantal nieuwe concepten/producten Stadslogistiek	-	4	5

* Het thema stadslogistiek is beschreven in deelprogramma 7.6.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 gingen we verder met de onderzoeken en uitwerking van de mogelijkheden om de verkeerscirculatie binnen de ringwegen te verbeteren. Dit gebeurde in samenhang met de concept-mobiliteitsvisie. Verder zou de voorkeursvariant voor de Aanpak Oosterhamrikzone verder worden uitgewerkt. In 2020 leverden we het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-vooronderzoek op voor de vervanging van de busbaanbrug. Samen met de provincie en Rijkswaterstaat werkten we hieraan.

Samen met Rijkswaterstaat gingen we ook verder met de planvorming voor de vervanging van de Gerrit Krolbrug. We bereidden het vervangen van de Gerrit Krolbrug verder voor in samenhang met de Paddepoelsterbrug en de busbaanbrug in het Oosterhamriktracé. Aansluitend op de werkzaamheden aan de aansluiting Noordelijke ringweg-Zonnelaan wilden we de Zernikelaan opnieuw inrichten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Voorbereiden van en onderzoeken naar vervanging van de bruggen over het Van Starckenborghkanaal: Gerrit Krolbrug, busbaanbrug en Paddepoelsterbrug;
- Uitvoeren van de herinrichting van de Zernikelaan;
- Opstellen van een visie op het autonetwerk en de verkeerscirculatie in het kader van de mobiliteitsvisie;
- Onderzoeken van de vormgeving van een autoverbinding in de Oosterhamrikzone met lagere snelheid.

Conclusie

In het kader van de concept-mobiliteitsvisie willen we invulling geven aan een nieuwe visie op de autostructuur in onze gemeente. Leefkwaliteit staat daarbij voorop. Belangrijk onderdeel van deze visie is ook de toekomst van een eventuele autoverbinding in de Oosterhamrikzone. Na besluitvorming over de mobiliteitsvisie in 2021 kan verdere uitwerking worden gegeven aan de inpassing van de auto-, bus- en fietsverbindingen.

In 2020 zijn we een nieuwe variantenstudie gestart naar de vervanging van de Gerrit Krolbrug. Vanwege intensieve gesprekken met de omgeving over de hoogte en de inpassing van een nieuwe brug, kon deze studie in 2020 nog niet worden afgerond. De verwachting is dat het onderzoek in 2021 gereed is en kan worden afgesloten met een besluit over de voorkeursvariant.

Ten aanzien van de realisatie van een nieuwe Paddepoelsterbrug hebben we een onderzoek uitgevoerd naar de noodzaak van deze brug en zijn verschillende varianten onderzocht. Door het BO-MIRT is eind 2020 besloten

een vaste, hoge brug voor fietsers en voetgangers te realiseren. Het Rijk stelt daarvoor 8,6 miljoen euro beschikbaar. Dit besluit wordt in 2021 besproken met de omgeving, voordat het initiatief voor de realisatie van een nieuwe brug overgaat van het Rijk naar de gemeente.

Conform afspraak met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is een plan van aanpak voor het regionaal MIRT-onderzoek voor de vervanging van de busbaanbrug over het Van Starckenborghkanaal opgesteld. De voorbereidingen voor dit onderzoek zijn gestart en afronding ervan is voorzien in 2021. We verwachten bovendien dat een startbeslissing voor de MIRT-verkenning door de Minister kan worden genomen.

Tot slot zijn we in 2020 begonnen met de herinrichting van de Zernikelaan. De werkzaamheden lopen door in 2021.

Deelprogramma 7.4: Parkeren

Met het gemeentelijk parkeerbeleid dragen wij bij aan een bereikbare, duurzame en aantrekkelijke gemeente. Dat doen we door te sturen op (door prijs of aanbod) het gebruik van parkeervoorzieningen (parkeergarages, buurtstallingen, straatparkeren en P+R), gecombineerd met een uitstekende (digitale) dienstverlening.

We willen bereikbaar en gastvrij blijven voor mensen die met de auto naar de gemeente Groningen komen. Het is belangrijk voor een aantrekkelijke en economisch vitale gemeente dat we voorzien in de werkelijk noodzakelijke parkeerbehoefte, afgewogen tegen andere gerechtvaardigde claims op de openbare ruimte. We vinden dat de geparkeerde auto niet ten koste mag gaan van de leefomgeving: de openbare ruimte is immers van iedereen en niet primair bedoeld voor het parkeren van een auto. Als iemand zijn auto wél in die openbare ruimte wil parkeren, is het bovendien niet langer vanzelfsprekend dat dit voor de deur kan en/of dat het gratis is. Parkeren in Groningen was altijd gratis, behalve waar het betaald was. Inmiddels is parkeren in Groningen in principe betaald, behalve waar het (nog) gratis is.

P+R terreinen vormen een belangrijk onderdeel van ons parkeerbeleid. Dat geldt ook voor onze fietsparkeervoorzieningen. Door het aanbieden van voldoende en kwalitatief goede fietsenstallingen beperken we de overlast van geparkeerde fietsen op straat zoveel mogelijk. De overlast van geparkeerde auto's beperken we door gerichte en adequate parkeerhandhaving.

In de uitvoering van ons parkeerbeleid bieden we maatwerk en zijn we flexibel. Ook kiezen we altijd voor duurzaamheid. We werken doelmatig, efficiënt en bedrijfseconomisch verantwoord. Toch is geld verdienen niet ons eerste doel: waarde en leefkwaliteit toevoegen aan de gemeente en de openbare ruimte is dat wel.

Beleidsvelden

- Parkeervoorzieningen
- Parkeerbedrijf

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bezetting P+R terreinen*	54,8%	45%	-
Gemiddelde cijfer P+R terreinen**	8,1	8,3	-
Gemiddelde parkeerdruk in de wijken	67%	71%	-
Gemiddelde rapportcijfer parkeergarages**	7,6	7,9	-
% bewoners dat aangeeft dat parkeerprobleem belangrijkste ervaren probleem is	17%	15%	19%

* Vanwege corona heeft de jaarlijkse P+R-telling niet plaatsgevonden.

** De parkeerenquête vindt tweejaarlijks plaats.

7.4.1 Parkeervoorzieningen

In de gemeente Groningen bieden wij verschillende vormen van parkeren aan. Buurtbewoners parkeren in buurtgarages (voor zover daar plek is) of op straat. Die buurtgarages bieden we (zoveel mogelijk) kostendekkend aan. Bezoekers van de stad parkeren op straat of in de parkeergarages. We bevorderen daarbij het gebruik van de parkeergarages: de prijs van een plek in een garage ligt over het algemeen lager dan die van een plek op straat. We willen graag dat forenzen en andere langparkeerders niet in onze wijken parkeren, maar zoveel mogelijk op P+R terreinen aan de rand van de stad. Die P+R terreinen zijn, zoals alle gemeentelijke voorzieningen, schoon, heel en veilig. Door het aanbieden van voldoende en goed vindbare fietsenstallingen (met en zonder toezicht) beperken we de overlast van geparkeerde fietsen op straat zoveel mogelijk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal parkeerplaatsen op P+R terreinen*	4.000	4.200	4.070
Aantal wijken waarmee een parkeerplan is opgesteld	2	6	1
Aantal openbare laadpunten voor elektrische voertuigen	150	300	310
Aantal laadpunten in gemeentelijke parkeergarages	46	50	54

* Hoogkerk is exclusief het terrein bij Hotel Van der Valk (210 plaatsen).

Wat wilden we bereiken in 2020?

Na de gemeentelijke herindeling hebben we binnen onze (nieuwe) gemeente te maken met verschillen in regelgeving, vergunning(uitgifte), prijzen én beleid. De harmonisatie van dat beleid was een belangrijke opgave voor 2019 en 2020. Waar mogelijk hebben we de vergunningensystemen in (de voormalige gemeente) Haren inmiddels gedigitaliseerd en gezocht naar één uitgiftesystematiek.

Ook stelden we in de Parkeervisie (en het coalitieakkoord) vast dat de enige manier om de parkeerdruk op straat te reduceren de invoering van parkeerregimes is. Dat doen we in wijken waar de parkeerdruk hoog is en waar we nog geen parkeerregime hebben, maar ook in buurten waar bouwontwikkelingen een parkeerregime nodig maken. In die wijken zijn de gesprekken met bewoners in 2019 gestart. In 2020 verwachtten we maatregelen op straat te kunnen nemen om de parkeerproblemen op te lossen en de overblijvende openbare ruimte terug te geven aan andere functies van de straat. Deze trajecten zijn over het algemeen lang en intensief. Dat bleek bijvoorbeeld in de Indische Buurt, waar de invoering van betaald parkeren eind 2020 werd afgerond.

Tot op heden zijn we genoodzaakt de parkeeroverlast per wijk of buurt aan te pakken. Daarmee wordt het parkeerprobleem vaak verschoven en niet opgelost. Wijkvreemd verkeer en forenzen, maar ook bewoners van buurten waar parkeren al wel geld kost, weten de straten waar parkeren nog gratis is goed te vinden. Dat noemen we het waterbedeffect. Daarom hebben we de gemeenteraad voorgesteld parkeeroverlast in één keer aan te pakken. We beogen in één keer maatregelen te nemen in een aantal wijken. Zo voorkomen we het waterbedeffect: we lossen parkeerproblemen op en schuiven ze niet voor ons uit.

In buurten mét een parkeerregime waar het desondanks druk is optimaliseren we de vergunningensystematiek. Dat kondigden we in de parkeervisie al aan. Zo willen we in 2020 in verschillende wijken een quotum invoeren, zodat we nooit meer vergunningen uit kunnen geven dan we plekken hebben. Ook wilden we de tijdvensters in een aantal wijken rondom de binnenstad gelijkrekken aan het tijdvenster van de binnenstad. De overige vensters wilden we in 2020 ook gelijkschakelen, omdat door de verschillende

tijdsvenster handhaving lastig en de situatie op straat voor burgers vaak onvoldoende helder is. Daaraan hebben we nog geen invulling gegeven.

Om elektrisch rijden te stimuleren, zijn we in 2019 (samen met de provincies Groningen en Drenthe) gestart met de concessie 1000 laadpalen waarmee in drie jaar tijd 400 extra laadpalen in onze gemeente geplaatst worden. Elke concessie laadpaal heeft twee oplaadpunten, aan één laadpaal kunnen 2 elektrische voertuigen laden. In onze parkeergarages zijn we wat voorzigtiger met het plaatsen van laadpunten: we zien namelijk dat de bestaande laadpunten nog niet optimaal gebruikt worden. Bovendien brengt ieder laadpunt kosten met zich mee. Daarom zijn we hierin meer vraagvolgend dan op straat.

In 2020 wilden we de eerste grote gemeente zijn die aan *dynamic pricing* doet: een variabele prijs voor een parkeerplek in combinatie met moderne parkeergeleiding (sensoren + app). Vanwege de coronacrisis hebben onze prioriteiten echter elders gelegen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Realiseren van 160 laadpunten in de openbare ruimte;
- Afsluiten van een concessie met Allego ten behoeve van onze openbare laadinfrastructuur;
- Vaststellen van onze Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025;
- Vaststellen van een plankaart en verzamelverkeersbesluit laadpalen om het proces van aanvraag tot realisatie met de helft van de tijd te versnellen (2.672 plekken zijn aangewezen als potentiële laadpaal locatie);
- Vragen om wensen en bedenkingen van de gemeenteraad op het plan om in een groter gebied in de stad in één keer betaald parkeren in te voeren om zo de parkeeroverlast te reduceren;
- Invoeren van een quotum in Binnenstad Oost om daarmee de parkeerdruk omlaag te brengen;
- Digitaliseren van de aanvraag bewonersvergunningen Haren;
- Afronden besluitvorming parkeermaatregelen in de Indische Buurt.

Conclusie

Wij hebben onze duurzame ambities vormgegeven met de vaststelling van onze Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025, de plankaart laadpalen en de concessieovereenkomst met Allego. Bovendien blijven we ons inzetten om de parkeerdruk in de gemeente beheersbaar te houden (door parkeerregulering in te voeren) en verder naar beneden te brengen met behulp van het instrumentarium dat betaald parkeren ons biedt zoals het instellen van een quotum voor het maximale aantal uit te geven vergunningen.

7.4.2 Parkeerbedrijf

Parkeerbedrijf

Ons Parkeerbedrijf is primair belast met de uitvoering van beleidsmaatregelen op het gebied van parkeren. Het takenpakket van het Parkeerbedrijf omvat de exploitatie van parkeergarages en buurtstallingen, het aanbieden van parkeerplekken op straat (parkeerautomaten, opdrachtgever handhaving, vergunningverlening, onderhoud en exploitatie) en het aanbieden en onderhouden van fietsparkeerplekken in gebouwde voorzieningen. Ook het beheer en gebruik van de P+R terreinen valt onder regie van het Parkeerbedrijf.

Handhaving

Voor een goed werkend parkeerbeleid is parkeerhandhaving belangrijk. Daarmee willen we de gemeente toegankelijk houden en onveilige situaties voorkomen door zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar aanwezig te zijn in de wijk en nauw samen te werken met de politie. Wij treden op als mensen de regels overtreden en maken werk van het niet-betalen. Aan de hand van de geconstateerde betalingsbereidheid zetten wij onze parkeerhandhavers gericht in op locaties en tijdstippen. We handhaven de parkeerregels langs twee wegen:

fiscaal (betaald parkeren) en via de Wet Mulder (foutparkeren). De hoogte van de naheffingsaanslag stellen we jaarlijks vast op basis van de kosten van de handhaving, waarbij het maximum wettelijk is bepaald. Door handhaving op foutparkeren stimuleren we de betalingsbereidheid en een betere bezetting van de parkeergarages.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Betalingsbereidheid bij betaald parkeren	90-95%	90-95%	90-95%
Aantal uren inzet parkeerhandhaving	-	40.500	40.500

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het openen, in de markt zetten en exploiteren van de nieuwe parkeergarage onder het Forum was een belangrijke opgave voor 2020. Tegelijkertijd namen we ook de fietsenstalling Nieuwe Markt in gebruik. Daarmee hebben we een belangrijke locatie en extra capaciteit toegevoegd aan ons parkeerareaal en kregen we mogelijkheden de overlast van gestalde fietsen op straat in de oostelijke binnenstad te verminderen. Hoewel de afbouw van de entree van de fietsenstalling langer duurde dan gepland, is deze inmiddels wel afgerond.

Met de opening en exploitatie komen ook de verwachtingen en risico's waar het gaat om ingroeitijd en gebruik; die monitoren we nauwgezet. De kosten voor de fietsenstalling Nieuwe Markt liggen hoger dan de kosten die we voor de inmiddels gesloten openbare fietsenstallingen Oude Boteringestraat en Peperstraat maakten.

Na een aanvankelijk goede start, betekenden de coronacrisis en het sluiten van Forum Groningen zelf een vrije val van de bezettingscijfers van zowel de parkeergarage als de fietsenstalling. Net zoals bij de andere parkeergarages kwam de exploitatie in de parkeergarage onder het Forum zwaar onder druk te staan. Het is nog maar de vraag hoe zich dit zal herstellen.

Qua onderhoud was de parkeerapparatuur van parkeergarage Damsterdiep in 2020 aan de beurt. Ook het onderhoud aan buurtstalling Bleekveld is bijna afgerond.

Tot slot zijn in 2020 de nieuwe Beleidsregels gehandicaptenparkeren vastgesteld.

Handhaving

In de eerste maanden van de coronacrisis lag onze focus op het aanspreken van mensen om zich te houden aan de landelijke maatregelen om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. In deze periode hebben wij de parkeerhandhaving kortdurend gepauzeerd. Onze toezichhouders en handhavers traden wel op bij onveilige verkeer- en parkeersituaties. Eind april hebben wij de parkeerhandhaving weer geleidelijk op gang gebracht.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Vervangen van de parkeerapparatuur in de parkeergarage Damsterdiep waardoor bezoekers nu onder andere contactloos in- en uit kunnen rijden met hun bankpas of telefoon;
- Begonnen met het plaatsen van extra laadpunten in de parkeergarage Station Europapark;
- Vervangen van de verlichting in de buurtstallingen Coehoorsingel en Nieuwstraat door LED-verlichting;
- Vervangen van het dek van de buurtstalling Bleekveld in samenwerking met Nijestee en Stadsbeheer;
- Vaststellen van de nieuwe Beleidsregels gehandicaptenparkeren;
- Aankopen van de kelder van de oude V&D ten behoeve van het realiseren van de fietsenstalling Grote Markt;

- Afronden van de afbouw van de entree van de fietsenstalling Nieuwe Markt;
- Opstellen van nieuwe auto- en fietsparkeernormen die in 2021 worden afgerond;
- Naast fiscale handhaving (niet betalen voor parkeerrechten) hebben wij handhavend opgetreden tegen fout geparkeerde voertuigen en in onveilige of overlast-gevende situaties. Daarnaast hebben onze boa's gecontroleerd op naleving van de venstertijden voor het laden en lossen in de binnenstad.

Conclusie

Binnen het gehele takenpakket van het Parkeerbedrijf (exploitatie van parkeergarages en buurtstallingen, het aanbieden van parkeerplekken op straat en het aanbieden en onderhouden van fietsparkeerplekken in gebouwde voorzieningen) hebben we ook in 2020, ondanks de coronacrisis, weer grote stappen gezet. Onze parkeervoorzieningen zijn goed op orde. We blijven werken aan een bereikbare stad.

Deelprogramma 7.5: Verkeersveiligheid

In onze gemeente moeten inwoners zich, ook in het verkeer, veilig voelen. Verkeersveiligheid speelt een belangrijke rol in de bestaande wijken en bij onze verkeersprojecten. De veiligheid van de kwetsbaren in het verkeer is hierbij erg belangrijk. Kinderen, ouderen en mensen met een beperking hebben soms moeite met het steeds drukker wordende verkeer. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen bevorderen, is afstemming van maatregelen op het gebied van infrastructuur, educatie en handhaving noodzakelijk. Verkeerseducatie is een belangrijke pijler voor de verkeersveiligheid.

Wij willen dat:

- De verkeersveiligheid in de gemeente Groningen toeneemt.

Beleidsvelden

- Verkeersveiligheid

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% bewoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over de verkeersveiligheid in de eigen omgeving	-	60%	50%
Aantal letselschadegevallen per jaar*	550	450	315

* Dit betreft een beoogde maximale waarde, we streven naar een vermindering van het aantal ongevallen.

7.5.1 Verkeersveiligheid

Met de groei van onze gemeente verandert ook het verkeer voortdurend. Groningen is populair bij bezoekers, toeristen en ondernemers. En de trek vanuit de regio is de laatste jaren behoorlijk toegenomen. Meer fietsers, e-bikes, (langere) bussen en auto's. Ook maken veel mensen gebruik van het openbaar vervoer. Het wordt steeds drukker en dit vraagt om duidelijke keuzes als het gaat om verkeersveiligheid. Ons doel is de verkeersveiligheid te verbeteren in de gemeente. We weten dat bij vrijwel alle verkeersongevallen het verkeersgedrag een rol speelt. We concentreren onze aanpak daarom niet alleen op het oplossen van verkeersonveilige situaties, maar ook op het aanbieden van een gevarieerd en aantrekkelijk verkeerseducatieprogramma en het voorkomen van risico's.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal verkeerseducatieprojecten op basisscholen	291	140	151

Aantal verkeerseducatieprojecten op het voortgezet onderwijs	39	55	28
Aantal verkeerseducatieprojecten buiten onderwijs om	87	95	11
Aantal aangepakte verkeersonveilige situaties	10	15	6

* Vanwege corona zijn er veel minder verkeerseducatieprojecten uitgevoerd.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het vergroten van de verkeersveiligheid doen wij door in de wijken en bij onze grotere verkeersprojecten een goede verkeersveiligheid altijd als uitgangspunt te nemen. Met name voor de kwetsbare verkeersdeelnemers. Wij blijven inzetten op het verbeteren van infrastructuur, het toepassen van verkeerseducatie en het inzetten op verkeershandhaving waarbij het van belang is dat al deze maatregelen op elkaar afgestemd moeten zijn.

Het verbeteren van de verkeersveiligheid doen we aan de hand van drie sporen:

Spoor 1: Het verbeteren van objectief aantoonbaar onveilige locaties;

Spoor 2: Samen met bewoners en wijken werken aan verkeersveiligheid;

Spoor 3: Voorkomen van nieuwe onveilige situaties met proactief, risico-gestuurd beleid.

Vanuit de sporen 1 en 2 richten wij ons hoofdzakelijk op het aanpakken van knelpuntenlocaties en (fysieke) maatregelen om de directe leefomgeving van onze inwoners te verbeteren. Spoor 3 omvat een bredere aanpak waarbij we ons richten op het aanpakken van risico's en risicogroepen waarbij we samenwerking zoeken met onze regionale en landelijke partners. Dit doen we onder meer aan de hand van verkeerseducatie via VerkeersWijzerGroningen/ Verkeer en Vervoer Beraad (VVB) en door aan de sluiten bij de landelijke aanpak vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV2030).

In 2020 wilden we verschillende verkeersonveilige situaties aanpakken en een opzet maken voor de aanpak van de verkeersveiligheid vanaf 2020. Met de Provincie Groningen als regiotrekker van het SPV2030 wilden we een vertaalslag maken naar een regionaal uitvoeringsprogramma en met hen ook in gesprek gaan over het gericht inzetten van verkeerseducatie-activiteiten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Aanpakken van onveilige verkeerssituaties door het nemen van maatregelen op zes locaties (Prinsesseweg, Verlengde Hereweg, Stadsweg-Kamilleweg, Stadsweg-P. Waijerstraat, Winschoterweg en Akeleiweg). De overige geplande maatregelen zijn in voorbereiding en worden naar verwachting in 2021 gerealiseerd;
- Delen van kennis en ervaring opdoen samen met regionale en landelijke partners;
- Opstellen van plannen op het gebied van gedrag en proactief, risico gestuurd beleid;
- Werken onder regie van de Provincie Groningen aan een regionaal uitvoeringsprogramma vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030;
- Overleggen met Veilig Verkeer Nederland;
- Deelnemen aan het Verkeer- en Vervoerberaad van de Provincie Groningen en de Contactgroep Verkeersveiligheid van het Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI) waardoor we bijdragen aan de landelijke ontwikkeling van het verkeersveiligheidsbeleid;
- Meewerken aan de uitvoering van provinciale gedragscampagnes met daarbij een focus op schoolgaande kinderen en oudere verkeersdeelnemers. De diverse campagnes zijn terug te vinden bij de Verkeerswijzer Groningen.

Conclusie

Met onze Aanpak Verkeersveiligheid zien wij verbeteringen in de verkeersveiligheid in onze gemeente. In 2020 hebben we net als in voorgaande jaren knelpunten aangepakt waardoor de kans op ongevallen en (ernstig) letsel verder afneemt. Ook onze aanpak van verkeerseducatie blijft

succesvol en het aantal deelnemers wat hiermee bereikt wordt groeit nog steeds. Tegelijkertijd zien we dat blijvende inzet op verkeersveiligheid nodig blijft. Hierbij kijken we ook naar nieuwe manieren zoals focus op het wegnemen van risico's aan de hand van het SPV2030.

De coronacrisis heeft er in 2020 voor gezorgd dat de mobiliteit er anders uitzag dan de jaren daarvoor. Dit heeft ook gevolgen gehad op de verkeersveiligheid. Aanvankelijk maakten we minder verplaatsingen en dat resulteerde ook in minder verkeersongevallen. Vervolgens werd de fiets als vervoermiddel steeds populairder evenals de auto ten koste van het openbaar vervoer. Hoewel we constateren dat het totale aantal verkeersongevallen is afgenomen, zien we - met uitzondering van de fietsers - toch weer een toename van het aantal gewonden als gevolg van een verkeersongeval. Met name in de categorieën personenauto's en brom-/snorfietsers is het aantal verkeersslachtoffers gestegen. In 2020 vielen er in onze gemeente bovendien drie dodelijke verkeersslachtoffers te betreuren.

Deelprogramma 7.6: Overig verkeer

In het deelprogramma 'Overig verkeer' worden thema's beschreven die de voorgaande deelprogramma's overstijgen of daar niet logisch in passen en zijn overige zaken als plankosten opgenomen.

Duurzame Mobiliteit

In het Klimaatakkoord is als doel gesteld om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 terug te dringen met 49% ten opzichte van 1990. Verkeer en vervoer is binnen onze gemeente verantwoordelijk voor ongeveer een kwart van de CO₂-uitstoot. Om onze CO₂-uitstoot terug te dringen, werken we volgens het principe *trias mobilica*:

- Verminderen: Een vervoersbeweging die niet gemaakt wordt, hoeft uiteraard niet vergoed te worden. En hoe korter de verplaatsing hoe minder energie ervoor nodig is. De basis hiervoor ligt in een ruimtelijk beleid zoals de compacte stad waar wonen, werken en recreëren dicht bij elkaar worden gehouden. Maar ook meer online thuiswerken en studeren dragen hieraan bij.
- Veranderen: Lopen, fietsen en reizen met het openbaar vervoer verbruiken veel minder energie dan reizen per auto en dus stoten deze modaliteiten minder CO₂ uit. Hierop inzetten is dus duurzaam.
- Vergroenen: Er blijven voertuigen nodig om mensen te verplaatsen en goederen te vervoeren. Een van de drie stedelijke verplaatsingen is nog altijd gemotoriseerd. Daarom is het nodig dat deze voertuigen op duurzaam opgewekte energie rijden. Dan kan elektrisch of op waterstof.

Als gemeente willen we elektrisch rijden stimuleren. Een belangrijke randvoorwaarde is dat bewoners, bezoekers en forenzen hun elektrische voertuig kunnen laden dicht bij hun woning of bestemming. In de concessie met laadpaal exploitant Allego plaatsen wij tussen 2019 en 2022 ongeveer 400 laadpalen in onze gemeente erbij. Deze laadpalen worden voornamelijk op aanvraag van bewoners en forenzen geplaatst. Daarnaast plaatsen we strategisch laadpalen op plekken waar wij vraag verwachten (bijvoorbeeld bij sporthallen, P+R terreinen, zwembaden en winkelcentra). Zo creëren we stap voor stap een dekkend netwerk van openbare laadpalen. Ons is er alles aan gelegen dat een gebrek aan openbare laadinfrastructuur in onze gemeente nooit reden is om af te zien van de aanschaf van een emissievrij voertuig.

Door in te zetten op het delen van auto's neemt het autobezit af. Daarmee is autodelen belangrijk voor het beheersbaar maken van de toenemende parkeerdruk op straat. Daarbij prefereren we elektrische auto's boven de fossiele brandstofauto's.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het doel voor 2020 was om het aantal laadpunten in de gemeente te verdubbelen van 150 naar 300 laadpunten en een plankaart op te stellen samen met de bewoners. Daarnaast was het van belang dat er een

duidelijke visie en plaatsingsleidraad met een plankaart voor de laadpalen kwam. Zodoende kunnen wij onze processen rond het plaatsen van laadpalen stroomlijnen en vlot laadpalen realiseren.

Om elektrische deelauto's te stimuleren, wilden we lokale initiatieven en aanbieders van elektrische deelauto's faciliteren door hiervoor plekken en laadmogelijkheden in de openbare ruimte aan te bieden. Daarnaast wilden we onderzoeken hoe we deelauto's verder kunnen stimuleren.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vaststellen van de Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025;
- Ontwikkelen van een plaatsingsleidraad waarin beschreven staat onder welke voorwaarden laadpalen bijgeplaatst worden. Deze leidraad is te vinden op onze website;
- Ontwikkelen van een plankaart waarmee 2.672 potentiële locaties zijn aangewezen. Deze plankaart is voorgelegd aan belanghebbenden, de politie, boomspecialisten en de netbeheerder en vervolgens waar nodig aangepast. Deze plankaart is te vinden op onze website;
- Nemen van een verzamelverkeersbesluit voor alle laadlocaties die zijn opgenomen op de plankaart, zodat laadpalen vlot geplaatst kunnen worden indien nodig;
- Realiseren van 13 vaste standplaatsen op aanvraag van een aanbieder van deelauto's;
- Zetten van de eerste stappen naar een uitvoeringsstrategie voor deelauto's door te inventariseren wat op dit moment de knelpunten zijn voor (elektrische) deelauto-aanbieders en hun klanten. In 2021 kunnen we een uitvoeringsstrategie opstellen die rekening houdt met deze knelpunten en die aansluit bij onze doelen om het aandeel (elektrische) deelauto's te laten groeien.

Conclusie

De plaatsing van laadinfrastructuur loopt op schema en de noodzakelijke stappen om het plaatsingsproces te versnellen, zijn uitgevoerd. Er zijn 80 laadpalen (= 160 laadpunten) gerealiseerd in 2020.

In 2020 hebben we de eerste stappen gezet naar het stimuleren van elektrische deelauto's. Daarbij beseffen wij dat wij aan het begin staan van het ontwikkelen van effectief beleid op dit beleidsterrein. In 2021 zullen we daarom verdere stappen zetten om naar een stimulerend beleid en de uitvoering daarvan te komen voor deelauto's.

Stedelijke Logistiek

Onze gemeente vormt het hart van de Noord-Nederlandse economie, daarbinnen is de binnenstad het belangrijkste en grootste verblijfsgebied voor winkels en horeca. In 2014 heeft de gemeente Groningen de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek (GD-ZES) getekend. Daarmee hebben we ons uitgesproken voor een emissievrije stadslogistiek in 2025. In november 2018 is het Convenant duurzame stadslogistiek Groningen ondertekend door gemeente, onderwijs en bedrijfsleven. Daarin is vastgelegd wat de gezamenlijke ambities zijn op het gebied van verduurzaming van stadslogistiek en hoe we samen gaan werken aan het realiseren van die ambities. Om de leefbaarheid en toegankelijkheid van onze (binnen)stad te kunnen blijven garanderen is een grote verandering op het gebied van stadslogistiek nodig. Daarom steven we naar een integrale en efficiënte aanpak in de stadslogistiek, waarin we alle logistieke stromen meenemen. We willen zoveel mogelijk goederenvervoer bundelen en sturen op de inzet van minder en kleinere voertuigen, passend bij de maat en schaal van onze binnenstad.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 wilden wij een conceptvisie Zero Emissie Stadslogistiek laten vaststellen met daarin een integrale benadering van de maatregelen die wij als gemeente moeten nemen om onze ambities voor verduurzaming van stedelijke logistiek te kunnen realiseren. Daarbij gaat het om maatregelen zoals de begrenzing van de zero-emissiezone per 2025 (inclusief een stappenplan voor de invoering ervan), het slimmer en beter kunnen

handhaven van het venstertijdengebied, een digitale en eenduidige registratie van de ontheffingen voor het venstertijdengebied, een monitoringssysteem voor logistiek verkeer en een aanscherping van het ontheffingenbeleid zelf.

Verder wilden we in 2020 een meetbare toename zien van Zero Emissievoertuigen en cargobikes voor logistiek in Groningen. Samen met de koplopers op het gebied van stedelijke logistiek in Groningen wilden we werken aan minimaal vijf pilotprojecten die de verduurzaming van stadslogistiek mogelijk maken en versnellen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vaststellen van de conceptvisie Zero Emissie Stadslogistiek;
- Uitvoeren van verkeersonderzoek naar de gevolgen van de begrenzing van het uitgebreide venstertijdengebied en de zero-emissiezone;
- Opstarten van een participatie- en inspraaktraject voor de definitieve visie Stadslogistiek met bijeenkomsten voor bewoners en belangengroepen;
- Uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden voor de implementatie van ANPR-handhaving en de herziening van het ontheffingenbeleid;
- Uitvoeren van diverse pilots in het kader van Surflogh: lokale en incidentele stromen voor fietslogistiek, zero-emissie thuisbezorging voor Warenhuisgroningen.nl en overlastarme bezorging;
- Organiseren van de eerste twee uitzendingen van de Cargo Bike Talks;
- Opstarten van het Europese project ULaaDS, inclusief het voorbereiden van twee ULaaDS-pilots, namelijk slimme logistiek voor forenzen die reizen via P+R Hoogkerk en slimme logistiek en deelvoertuigen voor ondernemers uit de binnenstad.

Conclusie

We zien steeds meer schone voertuigen voor logistiek in de binnenstad. Hoewel het relatieve aandeel van zero-emissie voertuigen nog klein is, wordt de verandering wel steeds zichtbaarder op straat. Zo maken steeds meer bedrijven gebruik van cargobikes in plaats van bestelbussen. Met de vaststelling van de conceptvisie Ruimte voor Zero Emissie Stadslogistiek hebben we als gemeente een aantal stappen aangekondigd voor een betere regulering van bestel- en vrachtverkeer én voor de instelling van een zero-emissiezone vanaf 2025. De maatregelen van deze conceptvisie zijn besproken met het bedrijfsleven en binnenstadsbewoners. Daarmee is veel bewustwording bij bedrijven en bewoners gecreëerd. De instelling van een zero-emissiezone heeft ook gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Voor de implementatie van de ANPR-handhaving en de aanpassing van werkprocessen hebben we een projectgroep ingesteld.

Samen met onderwijsinstellingen en bedrijven hebben we in het kader van de Europese projecten Surflogh en ULaaDS nieuwe logistieke concepten in de praktijk getest. Dit helpt ons om de transitie naar schone en duurzame logistieke concepten te versnellen.

Slimme Mobiliteit

Slimme mobiliteit betekent dat reizigers op maat de beste reis aangeboden krijgen, die zich onderweg bovendien aanpast naar de laatste (verkeers)ontwikkelingen. Dit is voordelig voor de reiziger zelf, want die kan sneller, goedkoper en gezonder zijn bestemming bereiken, maar ook voor de samenleving, omdat er minder congestie is, minder reiskilometers worden afgelegd en infrastructuur efficiënter wordt benut. Daarnaast neemt de verkeersveiligheid toe en wordt er minder vanzelfsprekend met de auto gereisd. Slimme mobiliteit draait om data, want inzicht krijgen in en plannen van een 'slimme' reis kan alleen met accurate en actuele informatie. Kern daarbij is dat voertuigen en fietsers onderling informatie uitwisselen en dat er informatie wordt uitgewisseld tussen voertuigen en fietsers en verkeersassets (zoals verkeerslichten of informatieborden). Het is een samenspel tussen providers van mobiliteitsdiensten, telecombedrijven, vervoerders, automotive industrie, overheden etc. Voor ons als wegbeheerder gaat het om data over bijvoorbeeld

parkeervoorzieningen, bruggen, gebruiksregels, afsluitingen door wegwerkzaamheden en evenementen, status van verkeersregelinstallaties, etc. We werken aan de voorbereiding van de digitalisering door wegbeheerders. Ook innovatie is daarin erg belangrijk. Daarom hebben we met de kennisinstellingen en het bedrijfsleven hive.mobility, het innovatiecentrum voor mobiliteitsvraagstukken, opgericht.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Uitwerken van de afspraken met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om onze mobiliteitsdata in 2023 voor 90% op orde te hebben en de inwinning en levering daarvan structureel te borgen in onze eigen organisatie;
- Werken aan de (door)ontwikkeling, integratie en vooral ook implementatie van de kansen die nieuwe, innovatieve technologische ontwikkelingen en digitalisering bieden voor verdere verduurzaming van goederen- en personenvervoer met hive.mobility;
- Verder versterken en zichtbaar maken van de positie van de noordelijke regio als koploper op het gebied van slimme mobiliteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Opstellen van het implementatieplan Digitalisatie Mobiliteitsdata Noord-Nederland met vijftien landelijk overeengekomen data-items (zoals wegwerkzaamheden, maximumsnelheden, ge- en verbodsborden, etc.);
- Verder inrichten van de organisatie van hive.mobility en vormgeven van de (praktische) werkprocessen;
- Vaststellen van de Koersnotitie 2020-2024 op basis van de vijf hoofdthema's uit de hive.mobility innovatieagenda en het Strategisch Communicatieplan 2020-2024;
- Organiseren van diverse brainstormsessies, webinars en (online) events, waaronder een fysieke demodag in het kader van het project Autonoom Vliegen.

Conclusie

In Noord-Nederland zetten we de digitaliseringsopgave gezamenlijk voort. Dat doen we met vertegenwoordigers van de provincies Groningen, Drenthe en Fryslân en de gemeenten Groningen, Leeuwarden, Assen en Emmen in een Regionaal Data Team (RDT). De rol van het RDT is om uitvoering te geven aan het vastgestelde implementatieplan Digitalisatie Mobiliteitsdata Noord-Nederland, aan te sluiten bij landelijke trajecten en te zorgen voor kennisuitwisseling wat betreft de data-items en de digitaliseringsopgave in Noord-Nederland.

De basis van de organisatie hive.mobility is op orde gebracht. Er is een duidelijk gezamenlijk (toekomst)beeld geformuleerd over wat hive.mobility is en doet. Daarnaast zijn we met de uitvoering van projecten begonnen en is de zichtbaarheid van zowel hive.mobility als haar partners vergroot. Ook op Europees niveau zijn diverse stappen gezet. Zo zijn partnerinitiatieven onder de aandacht gebracht tijdens de Europese mobiliteitsweek. Van de 900 mobiliteitsinitiatieven uit heel Europa is hive.mobility uiteindelijk derde geworden in de strijd om het meest indrukwekkende initiatief van de European mobilityweek 2020.

Bijdrage verbonden partijen

GR OV bureau	
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar vervoer. Wij nemen samen met de provincies Groningen en Drenthe deel aan het OV-bureau.
Beleidsrisico	Daar waar doorstroming door toename van het verkeer en werkzaamheden meer onder druk komt te staan, leidt dit tot langere reistijden en gaat dit ten koste van de stiptheid. Dit heeft ook invloed op de kosten voor het openbaar vervoer.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Vershil
Lasten				
07.1 Fiets	2.805	2.193	1.719	474
07.1.1 De fiets eerst	0	0	103	-103
07.1.2 Een samenhangend fietsnetwerk	942	225	130	95
07.1.4 Fietsparkeren op maat	1.863	1.968	1.486	482
07.2 Openbaar vervoer	635	-328	676	-1.004
07.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV	470	-493	511	-1.004
07.2.2 Stedelijke bereikbaarheid OV	165	165	165	0
07.3 Auto	265	1.771	954	817
07.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto	165	469	348	121
07.3.2 Stedel. bereikbaarheid auto	100	1.302	606	696
07.4 Parkeren	16.590	16.587	16.169	418
07.4.1 Parkeervoorzieningen	2.353	2.353	2.352	1
07.4.2 Parkeerbedrijf	14.237	14.234	13.816	418
07.5 Verkeersveiligheid	103	84	422	-338
07.5.1 Verkeersveiligheid	103	84	422	-338
07.6 Overig verkeer	9.780	11.715	11.377	338
07.6.1 Overig verkeer	9.780	11.715	11.377	338
Totaal Lasten	30.178	32.022	31.317	705
Baten				
07.1 Fiets	0	0	34	34
07.1.1 De fiets eerst	0	0	5	5
07.1.2 Een samenhangend fietsnetwerk	0	0	28	28
07.1.4 Fietsparkeren op maat	0	0	1	1
07.2 Openbaar vervoer	0	0	18	18
07.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV	0	0	0	0
07.2.2 Stedelijke bereikbaarheid OV	0	0	18	18
07.3 Auto	0	0	210	210
07.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto	0	0	0	0
07.3.2 Stedel. bereikbaarheid auto	0	0	210	210

07.4 Parkeren	22.597	19.826	19.762	-64
07.4.1 Parkeervoorzieningen	3.001	2.470	2.738	268
07.4.2 Parkeerbedrijf	19.596	17.355	17.024	-332
07.5 Verkeersveiligheid	0	0	14	14
07.5.1 Verkeersveiligheid	0	0	14	14
07.6 Overig verkeer	0	1.087	1.837	750
07.6.1 Overig verkeer	0	1.087	1.837	750
Totaal Baten	22.597	20.913	21.875	963
Totaal Saldo voor bestemming	7.580	11.109	9.441	1.668
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	2222	4.884	4.884	0
Totaal onttrekkingen	354	1.775	1.075	700
Totaal saldo na bestemming	9.449	14.218	13.251	967

Financiële toelichting

7.1 Fiets	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	474	34	508
Fietsparkeer maatregelen (V 313 duizend euro)			
In 2020 hadden we in totaal 581 duizend euro beschikbaar voor tijdelijke maatregelen om het fietsparkeren in de binnenstad in goede banen te leiden. Vanwege de coronacrisis hebben we een deel van deze middelen niet kunnen inzetten.			
Overige (V 195 duizend euro)			
De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 195 duizend euro.			

7.2 Openbaar vervoer	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	-1.004	18	-986
Taakstelling Stedelijk Investeringsfonds (N 1,0 miljoen euro)			
In de begroting 2020 is een bezuiniging op de structurele middelen van het SIF opgenomen. Deze wordt voor het grootste deel ingevuld door het schrappen van de parkeergarage in stationsgebied Zuid.			
Van de bezuinigingstaakstelling is in 2020 incidenteel 1 miljoen euro in dit deelprogramma opgenomen. Dekking van deze incidentele taakstelling vindt plaats door vrijval binnen de voeding van het SIF, elders (met name deelprogramma 8.1) verantwoord binnen de gemeenterekening.			
Overige (V 14 duizend euro)			
De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 14 duizend euro.			

7.3 Auto	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	817	210	1.027
Aanleg stil asfalt A7 Hoogkerk (V 700 duizend euro)			
In april 2020 heeft de raad 700 duizend euro beschikbaar gesteld voor de aanleg van stil asfalt tussen de afritten A7 Hoogkerk en Roderwolderdijk. De afspraken met Rijkswaterstaat over de aanleg zijn nog niet definitief vastgesteld. Daarom wordt de realisatie doorgeschoven naar 2021 of latere jaren.			
Dit voordeel is al verrekend met de hiervoor bestemde reserve omdat is afgezien van de onttrekking aan deze reserve in de realisatie bij de jaarrekening. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvormogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de			

begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Overige (V 327 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 327 duizend euro.

7.4 Parkeren	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	418	-64	354

Parkeren (V 373 duizend euro)

Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten van de parkeergarages 3,052 miljoen euro lager dan begroot. Ook zijn er lagere opbrengsten uit naheffingsaanslagen parkeren van 264 duizend euro. Hiertegenover staat een compensatie van het Rijk van 2,772 miljoen euro voor derving van parkeerinkomsten.

Naast deze lagere opbrengsten zijn er ook hogere opbrengsten uit staangelden (590 duizend euro). Dit wordt voornamelijk verklaard door tariefsverhogingen.

De lagere lasten van 437 duizend euro zijn voornamelijk gerealiseerd bij de parkeergarages en straatparkeren. Voor de parkeergarages is onder andere sprake van een rentevoordeel op de gronden van het Forum.

Overige kleinere afwijkingen in relatie tot parkeren leiden binnen dit deelprogramma per saldo tot een nadeel van 110 duizend euro.

Overige (N 19 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 19 duizend euro.

7.5 Verkeersveiligheid	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	-338	14	-324

Maatregelen verkeersveiligheid (N 244 duizend euro)

De voor 2019 geplande verkeersveiligheidsmaatregelen zijn afgerond in 2020. Hiervoor zijn middelen opgenomen in de SIF-reserve. Binnen dit deelprogramma leidt dit tot hogere lasten van 244 duizend euro.

Overige (N 80 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 80 duizend euro.

7.6 Overig verkeer	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	338	750	1.088

Resultaten Verkeers- en vervoersprojecten (V 553 duizend euro)

Diverse resultaten van verkeers- en vervoersprojecten leiden binnen dit deelprogramma tot een voordeel van 553 duizend euro. Hiervan vormt het resultaat uit de nacalculatie van het project Transferium Hoogkerk het belangrijkste bestanddeel. Daarnaast verantwoordt we hier nog enkele kleinere resultaten, waaronder een voordelig resultaat op het project P+R Meerstad.

Ringsparen (V 367 duizend euro)

In 2020 hebben we een deel van de beschikbare ringspaarmiddelen vanuit het Stedelijke Investeringsfonds (SIF) ingezet voor plankosten Westelijke Ringweg. Niet het gehele bedrag is ingezet, waardoor er een resultaat overblijft in 2020.

Overige (V 168 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 168 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#)

Programma 8: Wonen

We willen een gemeente zijn met een voortreffelijk woonklimaat waar voor iedereen plek is. We streven daarom naar een gevarieerd woningaanbod in aantrekkelijke wijken en dorpen die ruimte bieden aan alle bevolkingsgroepen en leefstijlen.

Eenzijds werken we aan deze doelstelling door nieuwe woningen te bouwen. We willen goede en duurzame woningen bouwen voor verschillende doelgroepen, in een mix van koop en (sociale) huur, in de gehele gemeente Groningen. Hierdoor brengen we de doorstroming op de woningmarkt op gang en realiseren we evenwichtige wijken. Om te zorgen voor voldoende betaalbare sociale huurwoningen maken we jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties. In 2020 leveren we een nieuwe woonvisie op met het oog op de nieuwe gemeente. De woonvisie is de basis voor de prestatieafspraken met de corporaties.

Daarnaast hebben we veel aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad en woonomgeving. Samen met de bewoners in de wijken en dorpen maken we hiervoor plannen. Een belangrijke opgave in dit verband is energie te besparen in bestaande woningen (particuliere woningen en corporatief bezit).

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Omgevingsvisie 'The Next City' \(2018\)](#)

[Woonvisie Groningen - een thuis voor iedereen \(2020\)](#)

[Meerjarenprogramma Wonen 2019 - 2022](#)

[Meerjarenprogramma Wonen 2020 - 2023](#)

[Routekaart CO2 neutraal \(2018\)](#)

[Erfgoednota \(2017\)](#)

[Regionale Woningbouwafspraken \(2012\)](#)

[Provinciale Omgevingsverordening](#)

Relevante ontwikkelingen

De gemeente Groningen blijft groeien. Ondanks de coronacrisis die in 2020 begon blijft de druk op de woningmarkt onveranderd groot en er zijn ook nog geen tekenen dat de druk op korte termijn zal afnemen. De corona-pandemie had in 2020 dan ook nog geen effect op de woningmarkt. De prognoses gaan uit van een groei tot 2030 tot circa 250.000 inwoners. Deze groei willen we faciliteren maar stelt ons ook voor allerlei opgaven. In 2020 leverden we onze nieuwe woonvisie 'Een thuis voor iedereen' op. In deze woonvisie hebben we opnieuw de belangrijkste opgaven voor de komende jaren gedefinieerd. Deze opgaven zijn:

1. Bouwen, bouwen en nog eens bouwen maar wel met kwaliteit;
2. Binden door samenwerking;
3. Publieke regie en sturing: een gemeente voor iedereen;
4. Groningen en de Regio: verstedelijkingsstrategie;
5. Nieuwe focus op doelgroepen.

Een groot deel van de groei moet landen in onze ontwikkelgebieden zoals Stadshavens, Suikerzijde, de Held 3 en Meerstad. In 2020 zijn belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van deze gebieden. Voor Suikerzijde zijn de planologische procedures gestart en voor Stadshavens is een akkoord op hoofdlijnen gesloten met

ontwikkelaars en corporaties. In Meerstad zijn verschillende deelgebieden in ontwikkeling. Maar ook voor andere locaties werden stappen gezet zoals de tender voor de ALO-locatie.

In 2020 leverden we opnieuw een recordaantal woningen op. In totaal werden ruim 1.900 nieuwe woningen gebouwd. Nog eens 918 woningen zijn toegevoegd in de bestaande voorraad door onder andere transformatie, splitsingen of administratieve correcties. De bruto woningvoorraadontwikkeling komt hiermee op ruim 2.900 extra woningen. In 2020 zijn 537 woningen aan de woningvoorraad onttrokken. Door sloop 227 woningen, maar onder andere ook samenvoeging of administratieve correcties. De netto voorraadontwikkeling komt in 2020 uit op een plus van 2.366 woningen. In de sociale huurprijs werden 624 woningen gerealiseerd.

In het kader van meer sturing op de woningmarkt stelden we in 2020 onder andere een doelgroepenverordening op. Deze kunnen we inzetten bij nieuwe ontwikkelingen op locaties waar we zelf geen grondeigenaar zijn en we richting ontwikkelaars willen vastleggen welk aandeel sociale huur of bijvoorbeeld middeldure huur gerealiseerd dient te worden.

Op het gebied van wonen, zorg en welzijn is het speerpunt van de woonvisie om de samenwerking tussen de gemeente, woningbouwcorporaties en zorgaanbieders verder te intensiveren en beter te focussen op kwetsbare doelgroepen. Dit vraagt ook om meer interne afstemming en samenwerking rondom het thema Wonen Welzijn Zorg. Hiervoor is in 2020 een stuurgroep opgericht. Na het inventariseren van gedeelde opgaven starten we vanaf 2021 om specifieke dossiers integraal op te pakken.

Tot slot zijn we als uitvloeisel van de woonvisie in 2020 begonnen met het opzetten van de manifestatie woonvisie. We gaan een manifestatie opzetten naar een herijking van het wonen, waarbij we op zoek gaan naar nieuwe (betaalbare) kwalitatief goede woonvormen voor ouderen, gezinnen en starters. De manifestatie zien we als een middel om nieuwe ontwikkelingen te versnellen en interessante initiatieven concreet te maken.

Deelprogramma 8.1: Gezinnen

In de nieuwe woonvisie die we in 2020 hebben vastgesteld is één van de belangrijkste thema's zorgen voor voldoende en betaalbare woningen voor alle doelgroepen. In de woonvisie hebben we aangegeven dat we extra aandacht geven aan starters, ouderen en gezinnen. We willen dat het aantal gezinshuishoudens dat in de gemeente Groningen blijft of komt wonen toeneemt.

In dit deelprogramma gaan we in op het bouwen in bestaand stedelijk gebied en op uitleglocaties. Bij deze locaties gaat het overigens niet alleen over woningbouw voor gezinnen, ook andere doelgroepen kunnen hier worden bediend. In 2020 hebben we ruim 1.900 woningen toegevoegd door nieuwbouw. Vooral de opgeleverde grondgebonden woningen voorzien in de behoefte van gezinnen. Meerstad en Reitdiep fase 3 voorzien voor in deze behoefte.

Onze nieuwe ontwikkelgebieden zoals Suikerzijde en de Held 3 moeten voor de langere termijn gaan zorgen voor nieuw aanbod van gezinswoningen. In 2020 zijn verdere stappen gezet in de planontwikkeling van deze gebieden. Hierbij hebben we extra aandacht voor betaalbare woningen in bijvoorbeeld de sociale huur en middenhuur.

Beleidsvelden

- Bouwen in de uitleg
- Bouwen in de bestaande stad

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal gezinnen (met 1 of meerdere kinderen) dat is verhuisd naar de regio Groningen-Assen	398	<350	471
Aantal gezinnen (met 1 of meerdere kinderen) binnen de gemeente Groningen	25.238	28.000	25.318
Aantal gezinnen dat verhuist van de regio Groningen-Assen naar de gemeente Groningen	202	>200	212
Aantal toegevoegde grondgebonden woningen in de uitleg (exclusief jongerenhuisvesting)	387	300	324
Aantal toegevoegde grondgebonden woningen in de bestaande stad.	1.016*	900*	184
Het cijfer dat gezinshuishoudens (met 1 of meerder kinderen) geven voor hun woning	7,8	8	7.9
% gezinshuishouden dat woont in een (zeer) prettige buurt	95%	95%	90%

**) Abusievelijk is hier het aantal woningen voor jongerenhuisvesting opgenomen, zie deelprogramma 8.2. Het aantal beoogde grondgebonden woningen in 2020 had 200 moeten zijn.*

8.1.1 Bouwen in de uitleg

Om voldoende woningen voor gezinnen in de gemeente aan te kunnen bieden, ontwikkelen we samen met marktpartijen diverse woningbouwprojecten in uitleggebieden. De nadruk bij de stadsuitbreiding ligt op de ontwikkeling van Meerstad. Daarnaast werd in 2020 Reitdiep fase 3 grotendeels opgeleverd. In 2020 is begonnen met een nieuwe stedenbouwkundige visie voor de Held 3 en is een Stedenbouwkundig programma van Eisen voor Meerstad Eemskanaalzone opgesteld.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Jaarlijks gemiddelde (2020 - 2030) plancapaciteit voor grondgebonden woningen in uitleggebieden (exclusief jongerenhuisvesting)	237	300	238
Aantal woningen in de pijplijn voor de uitleg (vergunning verleend, maar nog niet gereed gemeld)	259	300	68
Aantal gerealiseerde grondgebonden woningen in de uitleggebieden	247	300	324

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen jaarlijks gemiddeld een plancapaciteit van 300 woningen. Het overgrote deel van deze woningen moet in Meerstad landen. Nu Reitdiep grotendeels is uitontwikkeld, gaan we verder met de planontwikkeling van de Held 3.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In Meerstad zijn verschillende deelgebieden in ontwikkeling. In 2020 is gestart met het stedenbouwkundig programma van Eisen voor deelgebied Eemskanaalzone;
- In 2020 is voor de Held 3 met de andere partijen in het gebied gestart met het opstellen van een nieuwe stedenbouwkundige visie;
- In Reitdiep is fase 3 grotendeels opgeleverd.

Conclusie

In 2020 werden ruim 1.900 woningen opgeleverd, circa 100 meer dan in 2019. Ondanks dit hoge aantal nieuwe woningen blijft de druk op de woningmarkt hoog. Ook voor de komende jaren ligt er daarom een forse

woningbouwopgave. We zetten in op versnelling van onze ontwikkelgebieden en op het toevoegen van voldoende betaalbare woningen. We zetten in op een netto toevoeging van 200 – 240 woningen sociale huurwoningen per jaar.

8.1.2 Bouwen in de bestaande stad

Veel mensen willen in de stad, dicht bij het centrum, wonen. Niet alleen in een appartement, maar ook in een grondgebonden eengezinswoning. We zetten in op voldoende binnenstedelijke plancapaciteit om te voorzien in de woningbouwbehoefte. Daarmee kunnen we ook gezinnen aan de gemeente binden. We zien dat juist binnenstedelijke projecten eigenlijk altijd goed verkopen. We willen nieuwe woonconcepten ontwikkelen, waarbij we ook nieuwe doelgroepen een kans geven om in en rond de binnenstad te wonen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Jaarlijks gemiddelde (2020 - 2030) plancapaciteit voor grondgebonden woningen en appartementen in de bebouwde kom* (exclusief jongerenhuisvesting)	1.000	650	1.099
Aantal woningen in de pijplijn voor de bebouwde kom (vergunning verleend, maar nog niet gereed gemeld)	1.918	800	1.532
Aantal gerealiseerde woningen in de bebouwde kom (excl. jongerenhuisvesting)	515	800	508

**) Bebouwde kom betreft transformatie, inbreiding en herstructurering.*

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen jaarlijks een gemiddelde plancapaciteit van 650 grondgebonden woningen en appartementen voor het bestaand bebouwd gebied in onze wijken en dorpen. Voor 2020 verwachtten we dat we circa 650 woningen zouden realiseren (exclusief jongerenhuisvesting).

Wat hebben we hier voor gedaan?

Van de ruim 1.900 nieuwbouwwoningen die zijn opgeleverd in 2020, zijn er ruim 500 woningen gerealiseerd in de bestaande stad. Inclusief de aantallen voor jongerenhuisvesting komen we uit op ruim 1.600 woningen. Grotere binnenstedelijke locaties voor woningbouw in 2020 waren bijvoorbeeld de Reitdiepzone (het Ommeland), Europapark (Helperpark) en het Ebbingekwartier. Ook in de dorpen zijn woningen toegevoegd, zoals 30 woningen in Haren Noord en 45 woningen in Ten Boer en 30 woningen in Ten Post.

Voor belangrijke nieuwe binnenstedelijke woonlocaties zijn in 2020 verdere stappen gezet in de planvorming:

- Voor Stadshavens is een Akkoord op hoofdlijnen met de betrokken ontwikkelaars opgesteld;
- Voor Suikerzijde is de Structuurvisie en het eerste bestemmingsplan in gang gezet;
- Voor de ALO-locatie is eind 2020 de tender afgesloten;
- Voor Europapark is gewerkt aan de planvorming op de P2-locatie;
- Voor het Stationsgebied Zuid is begonnen met het stedenbouwkundig plan.

Conclusie

Voor het bouwen in de bestaande stad geldt hetzelfde als voor de uitleggebieden: de vraag overtreft op dit moment het beschikbare aanbod, waardoor sprake is van een zeer overspannen woningmarkt. Ook voor de bestaande stad ligt er voor de komende jaren een flinke bouwopgave

Deelprogramma 8.2: Jongerenhuisvesting

We willen jongeren goede huisvesting bieden. Deze groep groeit de laatste jaren gestaag, voornamelijk door een toename van het aantal internationale studenten. We blijven inzetten op kwaliteit, omdat we de onderwijsstad van Nederland willen zijn en blijven. Veel jongeren en ook de internationale studenten wensen ruimte en kwaliteit. Daar willen we wat aan doen. Tegelijk willen we de balans in de wijken herstellen door het verminderen van de druk op de bestaande voorraad. Ook stimuleren we dat de kwaliteit van de bestaande verhuurpanden omhoog gaat. Tevens bevorderen we het prettig samenleven van studenten en andere inwoners. Naast zorgen voor voldoende kwalitatieve huisvesting voor studerende jongeren, hebben we ook aandacht voor jongeren die starten op de woningmarkt. Door de krapte op de woningmarkt en strengere eisen voor het krijgen van een hypotheek zien we dat starters het steeds moeilijker hebben om een geschikte woning te vinden zowel in de huur als in de koop. We gaan hiervoor in gesprek met beleggers en eventueel ook met corporaties om meer huurwoningen in het middensegment te realiseren.

Beleidsvelden

- Kwaliteit jongerenhuisvesting
- Kamer-verhuurbeleid
- Wijs

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal toegevoegde zelfstandige woningen jongerenhuisvesting door nieuwbouw of transformatie	1.016	900	1.154
% jongeren dat (zeer) tevreden is over de woningkwaliteit	65%	80%	59%
% internationale jongeren dat (zeer) tevreden is over de woningkwaliteit	-	70%	-
% inwoners dat aangeeft dat de omgang tussen student en inwoner goed is	68%	70%	57%
Wachttijd voor onzelfstandige kamer	-	-	-
Wachttijd voor zelfstandige kamer	-	-	-
Aantal klanten dat (zeer) tevreden is over Wijk Inzet Jongeren & studenten (WIJS)	-	70%	-

8.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting

Groningen groeit de komende jaren vooral door aanwas van jongeren en (internationale) studenten. We willen kwalitatief goede huisvesting voor deze doelgroep. Hierdoor blijven we een aantrekkelijke gemeente voor jongeren en studenten en versterken we de concurrentiepositie van de onderwijsinstellingen.

De woonwensen van studenten en jongeren zijn heel divers. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat een groot deel van de jongeren een verhuiscens heeft. Veelal willen ze verhuizen naar een grotere wooneenheid met eigen voorzieningen. Jongeren en studenten vinden echter verbinding en ontmoeten ook erg belangrijk. We voorzien in deze diverse behoeften door te streven naar kwaliteitsverbetering in de bestaande voorraad en het toevoegen van hoogwaardige nieuwbouw op locaties waar wij dat het meest passend vinden. In de nieuwbouwcomplexen stimuleren we ontwikkelaars ruimte voor ontmoeten te realiseren bijvoorbeeld door een gezamenlijke studieruimte of een dakterras. Om deze kwaliteitsverbetering mogelijk te maken werken we nauw samen met onderwijsinstellingen, corporaties, studentenorganisaties en de markt.

'Goed Verhuurderschap' blijft tevens een belangrijk thema. We ondervinden dat de verhuurdersvergunning een preventieve werking heeft en dat het aantal meldingen over intimidatie en discriminatie de afgelopen

jaren zijn afgenomen. Daarnaast zijn er in 2020 belangrijke stappen gezet in de uitvoering van het stelsel door een begin te maken met data-gedreven handhaving.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal geplaatste fietsenklemmen	313	200	175
Plancapaciteit voor aantal zelfstandige woningen jongerenhuisvesting	2.751	1.775	1.893
Aantal zelfstandige woningen voor jongeren in de pijplijn (vergunning verleend, maar nog niet gereed gemeld)	1.210	1.000	822

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 keken we als onderdeel van de woonvisie ook nadrukkelijk naar de huisvesting van jongeren. Samen met de onderwijsinstellingen, corporaties en studentenorganisaties wilde we komen tot een nieuwe lange termijn prognose om te inventariseren of er nog aanvullend programma nodig is. Daarnaast stond het voorzien in voldoende piekopvang voor internationale studenten opnieuw op de agenda.

In 2020 blijven we streven naar het realiseren van een kwaliteitsslag in de huisvesting voor jongeren en studenten, zowel door inzet op het verbeteren van de bestaande kamerverhuurmarkt als door het realiseren van nieuwbouw.

Communicatie en informatie, onder andere over misstanden op de kamerverhuurmarkt, waren ook belangrijke aandachtspunten in 2020. We wilde de informatie, bijvoorbeeld op www.athomeingroningen.com, verbeteren en verduidelijken en misstanden aanpakken door middel van de verhuurdersvergunning. Daarnaast wilde we advies op het gebied van huur(prijs)bescherming uitbreiden door het oprichten van een huurteam.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben onze overleggen met de onderwijsinstellingen, corporaties en studentenorganisaties gecontinueerd. Vanzelfsprekend was 2020 een bijzonder jaar, ook wat de huisvesting van jongeren en studenten betreft. We hebben het afgelopen jaar door corona geen piekopvang hoeven te realiseren, omdat de instroom van internationale studenten beperkt was. Ook voor de lange termijn was het onzeker wat de invloed van corona op de prognoses van de onderwijsinstellingen zou zijn. De nieuwe prognose is dan ook nog niet vastgesteld.

Met het Steunpunt Huren wilden we advies over huur(prijs)bescherming verbeteren. Het afgelopen jaar hebben we met het huurteam van de Groninger Studentenbond en corporaties onderzocht op welke manier het steunpunt moest worden ingezet. Gebleken is dat het steunpunt zowel vanuit een fysiek loket als via de digitale weg ondersteuning moet bieden aan huurders. De website van het steunpunt komt in maart 2021 online, het fysieke loket volgt in de zomer van 2021.

We hebben nadere uitvoering gegeven aan het thema 'Goed Verhuurderschap'. Om effectiever te kunnen handhaven op de verhuurdersvergunning, hebben we samen met de afdeling VTH en OOV gewerkt aan datagedreven handhaving. We nemen hiermee een voorbeeld aan de handhavingsstrategie van de gemeente Utrecht. Om meer grip te krijgen op misstanden op de kamerverhuurmarkt willen we actief gaan handhaven in plaats van passief op basis van meldingen. We maken hiervoor gebruik van een dashboard dat wordt gevoed door gemeentelijke data, bijvoorbeeld de BRP, de BAG en de WOZ.

Tevens hebben we de kwaliteitsslag doorgezet en in 2020 circa 1.000 eenheden voor jongeren en studenten

opgeleverd. Een deel van deze eenheden is door corporaties ontwikkeld, bijvoorbeeld de Helix aan de Bedumerweg. Daarnaast is voor internationale studenten de Nido-flat opgeleverd in de Reitdiepzone.

Conclusie

In 2020 hebben we de kwaliteitsslag doorgezet en vrijwel alle beoogde aantallen gerealiseerd. Het aantal jongeren dat tevreden is over de woonkwaliteit is in 2020 gedaald. Het percentage fluctueert doorgaans tussen de 65 en 70%. Het is aannemelijk dat corona van invloed is op de woonbeleving van studenten. Het afgelopen jaar is namelijk gebleken dat studenten ontmoeting en verbinding missen en hierdoor soms eenzaam zijn. Factoren die vanzelfsprekend niet bijdragen aan het 'thuisgevoel'. Een tevredenheid van 80% is ambitieus, maar we blijven daar naar streven.

We hebben onze overleggen met de onderwijsinstellingen, corporaties en studentenorganisaties gecontinueerd en werken op een prettige en effectieve manier samen. Daarnaast hebben we belangrijke stappen gezet in de uitvoering van het vergunningstelsel en in de oprichting van het Steunpunt Huren.

8.2.2 Kamerverhuurbeleid

Met het bestemmingsplan Herziening Bestemmingsregels Wonen hebben we de toevoeging van nieuwe kamerverhuur ingeperkt. Sinds 2017 zijn er geen vergunningen meer verleend voor het omzetten naar kamerverhuur. We werken alleen nog mee aan nieuwe kamerverhuur op locaties die zich hier in het bijzonder voor lenen. Met nieuwbouw voorzien we in de kwalitatieve vraag die jongeren hebben. Daarnaast heeft de aanpak van misstanden op de (kamer)verhuurmarkt heeft hoge prioriteit.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal verstrekte onttrekkingsvergunningen voor kamerverhuur	0	0	0

Wat wilden we bereiken in 2020?

We zetten het ingezette beleid voort. We blijven kwalitatief hoogwaardige nieuwbouw voor jongeren en studenten toevoegen. Wij willen in principe geen nieuwe kamerverhuur in de bestaande kamerverhuurmarkt. Daarnaast willen we met de verhuurdersvergunning grip krijgen op de misstanden op de kamerverhuurmarkt. Tevens willen we onderzoeken hoe we studenten en jongeren meer informatie en advies kunnen geven over huur(prijs)bescherming.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben in 2020 geen omzettingsvergunningen meer verleend. Wel zijn er woningvormingsvergunningen verleend voor het omzetten van kamers naar appartementen. Dit waren er in totaal 64.

Conclusie

In 2020 zijn er geen nieuwe vergunningen voor kamerverhuur verleend. Als we jongerenhuisvesting toevoegen doen we dat door het bouwen van kwalitatief goede (semi)-zelfstandige eenheden op plekken in de stad die daar geschikt voor zijn. Daarnaast zien we dat het aantal verleende woningvormingsvergunningen stijgt. Zoals aangegeven in het MJP 2021-2024 sluit dit aan bij de kwaliteitsslag die wij willen maken. Wij zien op dit moment dan ook geen aanleiding om de beleidsregel aan te passen.

8.2.3 WIJS

Wij willen het samenleven tussen studenten en andere inwoners bevorderen. Uit onderzoek blijkt dat zij weinig met elkaar in contact komen en het ook moeilijk vinden om contact te leggen. Als dit wel gebeurt, ontstaat meer begrip voor elkaar en durven ze elkaar eerder aan te spreken op bijvoorbeeld overlast. Hierdoor

verandert de beeldvorming en heeft dit een positief effect op de manier waarop studenten en andere inwoners samenleven.

Om dit contact te bevorderen zetten we in op [WIJS](#) (Wijkinzet door Jongeren en Studenten) en stimuleren we via www.stadclickt.nl en de subsidies 'Leven in stad' initiatieven tussen studenten en andere inwoners.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal studenten dat via WIJS actief is in de buurt	850	1.200	965
Aantal bewoners dat via WIJS-diensten afneemt	1.065	1.100	1.539
Aantal bezoekers van website stadclickt	-	175.000	102.211

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We willen dat het aantal opleidingen en studenten dat via WIJS-projecten, initiatieven en onderzoeken voor de buurt uitvoert, continueert;
- We willen samenwerkingen aangaan met meer partijen, zoals de Rijksuniversiteit Groningen, het Alfa-College, Stichting WIJ en andere (welzijns-)organisaties;
- We willen dat het aantal bewoners dat via WIJS diensten afneemt volgend jaar stijgt;
- We willen dat WIJS subsidies en fondsen gaat aanschrijven
- We willen dat het aantal externe opdrachtgevers dat via WIJS diensten afneemt, volgend jaar stijgt;
- Verder willen we dat WIJS een aantal meerjarige programma's gaat ontwikkelen waardoor de inzet van studenten voor de gemeente voor de aankomende jaren is gewaarborgd;
- We willen ook kijken of in meer wijken plekken kunnen komen waar bewoners diensten kunnen afnemen, zoals in de Korrewegwijk. Zie ook de paragraaf [Integraal gebiedsgericht werken- Oude Wijken](#);
- We ondersteunen minimaal 5 buurtinitiatieven rondom de leefbaarheid tussen studenten en andere inwoners met micro-financiering Zie ook de paragraaf [Integraal gebiedsgericht werken- Oude Wijken](#);
- We willen het platform 'Leven in stad' verder uitbreiden met partijen die zich bezighouden met thema's rondom jongerenhuisvesting waaronder de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool Groningen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

 Zie ook de paragraaf [Integraal gebiedsgericht werken- Oude Wijken](#):

De gemeente heeft afgelopen jaar in WIJS (Wijk Inzet door Jongeren en Studenten) geïnvesteerd. WIJS zet zich in om studenten te verbinden aan de samenleving. Door het doen van onderzoek, het organiseren van activiteiten aan het aanbieden van individuele ondersteuning aan inwoners van de gemeente Groningen leren studenten in de praktijk. In 2020 zijn het Alfa College en het Noorderpoort lid geworden van het samenwerkingsverband WIJS. Samen met de Gemeente Groningen, de Hanzehogeschool, de Rijksuniversiteit Groningen en WIJ Groningen dragen ze bij aan inzet van studenten vanuit het onderwijs in de wijken en dorpen van Groningen. In 2020 is vanwege de coronapandemie het programma van WIJS aangepast: waar mogelijk zijn locaties (beperkt) open geweest, activiteiten op een alternatieve manier georganiseerd en hebben projecten en onderzoeken meer online plaatsgevonden. Daarnaast is afgelopen voorjaar de locatie in Paddepoel verbouwd en werkt WIJS vanuit die locatie samen met de Volksbank en de cocreatiebeweging “Mooi Wel Paddepoel”; de focus ligt op (financiële) zelfredzaamheid van de inwoners in de wijken rondom Winkelcentrum Paddepoel.

Tot slot is er in 2020 dankzij de City Deal Kennis Maken (een impulsregeling van Ministerie van Binnenlandse zaken en Ministerie van Onderwijs) een learning community opgezet tussen MBO-HBO-WO studenten die samen met opdrachtgevers in wijken werken aan diverse thema's, zoals armoede en eenzaamheid.

Conclusie

In 2020 is de ontwikkeling van WIJS blijven continueren, ondanks de coronamaatregelen waar ook WIJS mee te maken heeft gehad. Zo is het aantal projecten dat WIJS uit heeft gevoerd met verschillende opleidingen en onderwijsinstellingen gecontinueerd en zijn nieuwe partijen lid geworden van het samenwerkingsverband WIJS. Ook is WIJS subsidies gaan aanschrijven, zoals de City Deal Kennis Maken en is WIJS een groter netwerk aan opdrachtgevers aan het krijgen waarmee WIJS samenwerkt in projecten. De ontwikkeling omtrent meerjarige programma's is nog in ontwikkeling, maar er zijn al een aantal succesvolle programma's zoals de Steunpunten, SamenWIJS en StreetWIJS.

Door de aanhoudende coronamaatregelen heeft WIJS een aantal projecten op een alternatieve manier moeten organiseren en hebben een paar projecten geen doorgang kunnen vinden. Daarnaast zijn een aantal locaties tijdelijk (gedeeltelijk) gesloten geweest en heeft de ontwikkeling van nieuwe locaties stilgestaan. Mede hierdoor heeft WIJS minder studenten ingezet dan beoogd. Tot slot is wel het aantal bewoners dat diensten van WIJS heeft afgenomen toegenomen, mede door meer doorverwijzingen van verschillende partners, zoals via WIJ Groningen.

Deelprogramma 8.3: Wonen en zorg

Ouderen en mensen met een beperking willen (en dienen) zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, het liefst in hun eigen woning of een geschikte woning in de buurt. Een groot deel van de verzorgingshuizen is gesloten en daardoor zullen oudere mensen met een beperking ook langer zelfstandig moeten blijven wonen. Dat betekent dat de bestaande woning aangepast moet worden of dat ouderen een andere geschikte woning dienen te kiezen. Steeds meer ouderen willen wel verhuizen en willen dan naar andere vormen van wonen. Verder willen mantelzorgers ondersteuning in het wonen. Nu de gemeente zelf verantwoordelijk is voor de juiste vorm van wonen en zorg, willen we ouderen bewust maken van het langer zelfstandig blijven wonen. Daarom informeren we ouderen over de mogelijkheden zodat ze daadwerkelijk hun woningen (tijdig) aanpassen en later goede thuiszorg mogelijk is.

Door de toenemende dubbele vergrijzing dienen we voor de groeiende doelgroep ouderen in te zetten op aanbod in toegankelijke en levensloopbestendige woningen.

Beleidsvelden

- Ouderen en zorghuisvesting
- Bijzondere woonvormen
- Mantelzorg en meer generatiewoningen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal bezoekers "Huis van morgen"	400	0	0
Slaagkans senioren 65+'ers Woningnet	-	35%	31%
Aantal in voorbereiding zijnde projecten voor bijzondere woonvormen	-	5	6
% mensen met een beperking dat tevreden is over de voorzieningen in de eigen wijk	76%	>80%	75%
% 65+'ers dat aangeeft dat de woning geschikt is voor het type huishouden	92%	>80%	87%

8.3.1 Ouderen en zorghuisvesting

Ouderen en mensen die zorg nodig hebben, moeten hun zorgvraag steeds meer zelf en binnen hun directe omgeving oplossen. Door grote veranderingen op het gebied van wonen en zorg, hebben veel

verzorgingstehuizen hun deuren gesloten. Ondertussen willen steeds meer mensen het liefst oud worden in hun eigen woning en woonomgeving. Als gemeente gaan we mee in deze ontwikkeling. We willen dat mensen met een (aanstaande) zorgvraag zo lang mogelijk op eigen kracht zelfstandig kunnen blijven wonen: veilig en comfortabel in hun eigen vertrouwde woonomgeving. We blijven met onze partners werken aan goede voorzieningen binnen de muren van zorginstellingen voor mensen die daar recht op hebben.

We willen dat:

- Er voldoende geschikte woningen voor ouderen beschikbaar zijn, en op de goede plek;
- Ouderen zich bewust zijn van hun woonsituatie als er zorg nodig is en hun mobiliteit afneemt;
- Ouderen zich voldoende kunnen informeren op het gebied van wonen, welzijn en zorg;
- Ouderen die intensieve zorg nodig hebben vlot een plek kunnen vinden in woonvoorzieningen van zorginstellingen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal (media)campagnes gericht op informeren ouderen over hulpmogelijkheden langer thuis wonen	-	1	-

Wat wilden we bereiken in 2020?

De campagne "Lang Zult U Wonen", waarin we ouderen bewust maken van hun woonsituatie en ze zelf de regie laten nemen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen willen we implementeren in de WIJ-teams. Daarom gaan we van afzonderlijke mediacampagnes naar het doorlopend en via de WIJ onder de aandacht brengen van dit thema. De fysieke kant van het 'Huis van Morgen' is in 2019 opgehouden te bestaan (dit was een onderdeel van BuildinG). In 2020 bekijken we op welke wijze we het 'living lab' (waarbij we samen met ouderen, zorginstellingen, corporaties en het bedrijfsleven experimenten rondom langer zelfstandig thuis wonen organiseren) kunnen blijven faciliteren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De WIJ draagt uit hoe ouderen in de wijk langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Samen met de corporaties wordt gekeken welke aanpassingen er in corporatiebezit mogelijk zijn om ouderen langer zelfstandig in hun woning te laten wonen. Binnen de gemeentelijke organisatie is er een integrale samenwerking gestart tussen het fysieke en sociale domein om de doelgroep ouderen zo optimaal mogelijk te bedienen in wonen en zorg.

 Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#)

Conclusie

In onze nieuwe woonvisie uit 2020 constateren dat we meer focus moeten hebben op de doelgroep (zorgbehoevende) ouderen. We willen nieuwe woonvormen voor ouderen verkennen en aanjagen en daarmee ook de doorstroming van ouderen op gang brengen.

8.3.2 Bijzondere woonvormen

We willen bijzondere woonvormen faciliteren. Het faciliteren van bijzondere woonvormen kan op vele manieren: adviseren, grond ter beschikking stellen, laten meeliften op communicatie, enthousiasmeren, draagvlak creëren, risico's van plantontwikkeling verkleinen. Ook kunnen we locaties in de gemeente en initiatieven van investeerders matchen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal in voorbereiding zijnde projecten voor bijzondere woonvormen.	-	5	6
Aantal woningen behorende bij de projecten bijzondere woonvormen.	-	Circa 100	216

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen meer zicht op de verschillende kwetsbare groepen en de bijbehorende woonvraag en op basis daarvan kijken of het nodig is om extra woningen te realiseren voor bepaalde doelgroepen. Daarnaast blijven we initiatieven op het gebied van ouderenhuisvesting matchen met locaties.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We zijn gestart met een gemeentelijke integrale benadering van de doelgroep ouderen door concrete samenwerking van het fysieke en sociale domein. Voor 2021 wordt gewerkt aan een Visie op Wonen en Zorg gezamenlijk met de corporaties en zorginstanties.

In de woonvisie hebben we benoemd dat doelgroepen die anders willen wonen extra aandacht gaan krijgen. Hiervoor gaan we een aanpak ontwikkelen om concrete initiatieven te ondersteunen.

Conclusie

In 2020 zijn twee projecten voor bijzondere woonvormen gerealiseerd met een totaal van 92 woningen. Het gaat onder andere om Huize Patrimonium in Selwerd en blok 8 en 9A in het Ebbingekwartier. Voor de komende vier jaren zijn er nog 6 projecten voor bijzondere woonvormen in voorbereiding. Het gaat hierbij onder andere om de zorgwoningen in de Lampisterie in de Grunobuurt en Westerholm (Rijkers Lubbers) in Haren.

8.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewoningen

Door grote veranderingen op het gebied van wonen en zorg, sluiten veel verzorgingstehuizen hun deuren. Ouderen en mensen die zorg nodig hebben, moeten hun zorgvraag steeds meer zelf en binnen hun directe omgeving oplossen. Zeker waar mensen op hun directe (sociale) omgeving zijn aangewezen, wordt de rol van de mantelzorg belangrijker. We willen eraan bijdragen dat mantelzorgers met speciale woonwensen deze gerealiseerd krijgen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen beter zicht krijgen op de actuele en toekomstige behoefte aan mantelzorgwoningen en hoe we daar met onze partners het best in kunnen voorzien. Daarbij bekijken we ook hoe andere partijen, zoals het MKB, een rol kunnen spelen. Actuele en nieuwe initiatieven proberen we te ondersteunen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Er zijn in 2020 geen specifieke initiatieven rondom mantelzorg en meergeneratiewoningen geweest, waarbij ondersteuning vanuit de gemeente nodig is geweest.

Conclusie

Het aanbieden van mantelzorg en mantelzorg woningen is maatwerk. Daarbij vinden de meeste mensen meestal snel zelf een oplossing. Het generiek bouwen van mantelzorgwoningen is dan ook geen oplossing. Per geval moeten we bekijken wat de specifieke behoefte is en hoe we hierin kunnen faciliteren. In 2020 zijn er geen initiatieven geweest waarbij wij ondersteuning in de realisatie hebben geboden.

Deelprogramma 8.4 Kwaliteit woningvoorraad

Groningen wil een gemeente zijn met een voortreffelijk woonklimaat voor iedereen. De kwaliteit van onze wijken en woningen zijn daarvoor van groot belang. De investeringen die daarvoor noodzakelijk zijn, hebben door de crisis onder druk gestaan. Door de aantrekkende woningmarkt en de economische groei zijn de omstandigheden hiervoor sterk verbeterd. In veel wijken en buurten zien we positieve ontwikkelingen maar blijvende aandacht is nodig voor de kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving. Met woningcorporaties worden afspraken gemaakt om gericht in de wijken te investeren. Het gaat in dit verband om verbetering van bestaande woningen gecombineerd met verduurzaming. Op peildatum 1-1-2020 is 32% van de corporatieve voorraad op basiskwaliteit niveau (label A), 21% op label B niveau en 47% zit nog niet op label B of basiskwaliteit. In 2019 is in opdracht van de gemeente Groningen en de woningcorporaties het Masterplan/ routekaart duurzame corporatieve woningvoorraad Groningen opgesteld. Om aan onze ambitie CO₂-neutraal en aardgasvrij 2035 te voldoen is uiteindelijk voor alle corporatiewoningen een oplossing nodig, met individuele verbeteringen, of aangevuld met collectieve oplossingen. De opgave naar een CO₂ neutrale en aardgasvrije corporatieve woningvoorraad is fors. In 16 jaar tijd moeten 35.500 corporatiewoningen af van aardgas en CO₂ uitstoot. Dit willen we bereiken via woningverbetering naar basiskwaliteit, sloop, nieuwbouw, aanleg en exploitatie van collectieve warmtevoorzieningen op grote schaal, vernieuwing van energie-infrastructuur en zorgen dat huurders 'meekomen'. De bouwkundige kwaliteit van particuliere woningen is op orde (Planbureau voor de Leefomgeving, monitor 2016) echter de energetische kwaliteit laat nog te wensen over. De doelstelling voor 2020 is gemiddeld label C. Met het energieloket Groningen worden particuliere eigenaren geïnformeerd en voorzien van een passend aanbod voor de uitvoering van besparingsmaatregelen. " In 2020 wordt de focus gelegd op de wijken waarvoor nog geen buurtenergieplan is ontwikkeld. Er wordt onder andere zoveel mogelijk aangesloten bij initiatieven van bijvoorbeeld bewonersgroepen in de buurt. Ook wordt, daar waar passend en gericht op maatwerk en schaalvergroting, samengewerkt met projecten als het Wijkbedrijf, Buurtkracht en energiecoaches. De sociale energietransitie gaat een prominenter rol spelen, de woonlastenbenadering vormt de basis van de energietransitie.

Beleidsvelden

- Energieneutraal wonen
- Woonschepen- en havens
- Wijkvernieuwing

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Gasverbruik particulieren (woningen) in m3	-	Gemiddeld 1.270 m3	1.280
Elektriciteitsverbruik particulieren (woningen) in kWh	-	Gemiddeld 2.280 kWh	2.200
Totaal opgewerkte elektriciteit zonne-energie in kWh <i>Onbekend, aantal panelen op daken is wel bekend: 231.462 stuks</i>	-	-	
% woningen voorlopig energielabel C of beter <i>Deze gegevens zijn niet bekend.</i>	-	-	
% woningen definitief energielabel C of beter <i>Alleen bekend van 2019.</i>	-	>60%	69%

8.4.1 Energieneutraal wonen

Onze doelstellingen op het gebied van energie zijn vastgelegd in paragraaf 2: [Duurzaamheid](#).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
(Aantal woningen dat jaarlijks energiebesparende of duurzame energiemaatregelen neemt via loket Groningen Woont Slim)	circa 700	1.000	
Aantal bezoekers energieloket Groningen			8.700
% corporatiewoningen met energielabel B of beter	39%	-	
Gegevens 2020 nog niet bekend (alleen 2019 is bekend)			

Wat wilden we bereiken in 2020?

Het aanbod van het energieloket uitbreiden naar andere doelgroepen, zoals monumenten.

De sociale energietransitie gaat een prominentere rol spelen, de woonlastenbenadering vormt de basis van de energietransitie. Informatievoorziening en acties vanuit het energieloket richten op alle woningeigenaren in de gemeente Groningen.

Met de woningcorporaties willen we extra inzetten op het verduurzamen van de sociale huurwoningen en werken we verder aan de uitvoering van het ‘Masterplan aardgasvrij en CO2 neutraal Groningen’ en de uitwerking hiervan in de prestatieafspraken. We zoeken aansluiting bij landelijke ontwikkelingen vanuit het Klimaatakkoord zoals de startmotor waarbij 100.000 woningen aardgasvrij of aardgasvrij-ready gemaakt worden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Verduurzamen particuliere woningvoorraad

Eind 2019 is de samenwerking met “Groningen woont Slim” beëindigd. Groningen woont SLIM hebben we doorontwikkeld tot een loket waar alle informatie voor particulieren over het verduurzamen van het eigen huis, de plannen van de gemeente voor de wijk (wijkenergievisie) en de samenwerking in de buurt (Grunneger Power, buurkracht en buurtinitiatieven) te vinden is. Om particuliere eigenaren goed te informeren en voorzien van een passend advies voor de uitvoering van besparingsmaatregelen is er het energieloket Groningen. Voor het basisloket (de website en de backoffice) werken we samen met de andere gemeenten in de provincie Groningen. In de uitvoering wordt samengewerkt met Grunneger Power en KAW. Tevens vindt afstemming plaats met het sociaal domein en de gebiedsteams, de projectteams van de wijk- en dorpsvernieuwing/wijkenergieplannen en uiteraard met de buurtinitiatieven.

Het Energieloket kan worden gezien als een gereedschapskist die bestaat uit een aanpak waarbij gebruik kan worden gemaakt van een basisloket (online en offline) en een menukaart met acties. Daarnaast kan onderscheid worden gemaakt tussen een individuele en collectieve aanpak. Het loket is bereikbaar via de website: <https://energieloket-groningen.nl/>

Het online loket is in 2020 door 8700 bezoekers bezocht en de helpdesk heeft ruim 600 telefoontjes ontvangen. Voor de verdere conclusie wordt verwezen naar de paragraaf Duurzaamheid.

In het kader van de sociale energietransitie is in 2020 volop ingezet op het werven, opleiden en inzetten van wijkenergiecoaches. In veel wijken zijn bewoners uit de wijk als energievoaches actief waarbij zij adviezen geven aan bewoners waar direct energie en geld mee kunnen worden bespaard. Meer informatie over de energievoaches staat in de paragraaf Duurzaamheid.

Verduurzamen corporatieve woningvoorraad

Met de woningcorporaties hebben we extra ingezet op het verduurzamen van de sociale huurwoningen en werken we verder aan de uitvoering van het ‘Masterplan aardgasvrij en CO2 neutraal Groningen’ en de uitwerking hiervan in de We brengen het masterplan in uitvoering en nemen dit jaarlijks op in de prestatieafspraken. Hierbij gaan we uit van een basiskwaliteit voor alle corporatieve woningen. Een belangrijk

aandachtspunt is de betaalbaarheid van de woningen en de sociale energietransitie. We willen voorkomen dat door de stijging van de energielasten onze inwoners in de financiële problemen komen.

- Bij het bepalen van passende route naar CO₂-neutrale en aardgasvrije woningvoorraad zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:
- Betaalbaarheid is leidend;
- Slopen als verbeteren niet kan;
- Het moet technisch kunnen;
- Basiskwaliteit mag niet wachten; aan de slag met no-regret maatregelen;
- Bestaande infrastructuur en gasaansluitingen benutten waar nuttig.

Het plan vormt samen met de wijkenergieplannen en de warmtevisie de agenda voor de komende jaren. Meer informatie over het masterplan staat in de paragraaf Duurzaamheid.

 Zie ook paragraaf 2: [Duurzaamheid](#)

Conclusie

We zetten goede stappen in de verduurzaming van de woningvoorraad in Groningen. De woningcorporaties zijn goed op weg en behalen met dit tempo naar verwachting in 2021 de doelstelling uit het klimaatakkoord: gemiddeld label B. We willen de energietransitie daarbij combineren met de wijkvernieuwing om ook ruimtelijk en sociale doelen te behalen. Naast de wijkvernieuwingswijken en de proeftuin aardgasvrije wijken willen we ook in ander wijken samen met het energieloket Groningen de energietransitie oppakken. Hiermee gebruiken we de verduurzamingsopgave als instrument om de aantrekkelijkheid van bestaande woonwijken te versterken. Verduurzaming zorgt voor een betere woonkwaliteit en betaalbare woonlasten (op de lange termijn). Voor de verdere conclusie wordt verwezen naar de paragraaf Duurzaamheid.

8.4.2 Woonschepen- en wagens

We werken aan de kwaliteit van het wonen op het water, dit betekent voldoende ligplaatsen en goede woonkwaliteit voor de woonbootbewoners en een goede ruimtelijke kwaliteit voor de omgeving. In 2017 is een nieuwe watervisie vastgesteld. Aan de hand van een uitvoeringsprogramma werken we de komende jaren aan de doelen van de Watervisie.

Voor woonwagenvoorzieningen hebben we in 2020 geen actief programma gevoerd. In 2021 gaan wij woonwagenebeleid opstellen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 wilden het bestemmingsplan Openbaar Vaarwater vaststellen en ook de verordening en welstandsregels. In de Noorderhaven wilden we het plan van aanpak uitvoeren, met de subsidieregeling en zetten we in op handhaving van schepen die niet voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria. Tevens onderzoeken we of we een vergunningstelsel kunnen opzetten om de mogelijkheden tot financiering in de Noorderhaven te verbeteren. We willen in diverse projecten verder werken aan de doelstellingen van de Watervisie. In de binnenstad geldt dat voor projecten rond de Diepenring (Dudok, Kattenbrug) en dit geldt ook voor de projecten Suikerzijde, Stadshavens en Meerstad.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In 2020 zijn het bestemmingsplan Openbaar vaarwater, de verordening en de welstandsregels vastgesteld;
- De subsidieregeling is in werking getreden;
- We hebben een woonwensenonderzoek uitgevoerd onder woonwagenebewoners. Dit wordt gebruikt als input voor het nog op te stellen woonwagenebeleid;

- Voor het Kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel is een krediet beschikbaar gesteld voor de volledige sanering en herinrichting van het Kermisexploitantenterrein.

Conclusie

Op verschillende aspecten zijn vervolgstappen gezet. In de woonvisie hebben we aandacht besteed aan bijzondere woonvormen en aangegeven dat we woonwagengebeleid gaan opstellen.

8.4.3 Wijkvernieuwing

Vorig jaar heeft de raad de uitvoeringsprogramma's voor de wijkvernieuwing in Selwerd, Beijum, Indische Buurt/ De Hoogte en de Wijert vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe we samen met de bewoners van de wijken de beschikbare middelen voor de wijkvernieuwing in willen zetten. Er is inmiddels ook begonnen met een groot aantal plannen en projecten gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en de vernieuwing van de woningvoorraad en openbare ruimte.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We willen dat wijkvernieuwing in de vier wijken in 2020 op stoom komt. De eerste resultaten van de wijkvernieuwing zullen zichtbaar en tastbaar worden. Daarvoor gaan we verder met de projecten zoals genoemd in de integrale uitvoeringsprogramma's die in 2019 door de gemeenteraad zijn vastgesteld en waarbij de fysieke wijkvernieuwing hand in hand gaat met de vernieuwing in het sociaal domein. Om de voorgestelde bezuinigingen op het SIF (waar de wijkvernieuwing onderdeel van uitmaakt) te effectueren gaan we in 2020 nog kijken naar de fasering van diverse onderdelen van de uitvoeringsprogramma's.

Wat hebben we hier voor gedaan?

 Bij de start van de wijkvernieuwing is samen met vijf woningcorporaties (Nijestee, Lefier, De Huismeesters, Patrimonium en Wierden en Borgen) een gezamenlijke visie en aanpak op de wijkvernieuwing geformuleerd. Hierin gaat de fysieke wijkvernieuwing hand in hand met de vernieuwing in het sociaal domein. Dit doen we samen met de corporaties en andere relevante betrokken partijen in de wijken. We zijn een paar jaar geleden gestart in Selwerd, Beijum, De Wijert en Indische Buurt/De Hoogte. Daar zijn afgelopen jaar de eerste grote fysieke ingrepen gedaan. Een terugblik op de uitvoering is per wijk terug te vinden in paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#) en [West](#).

Conclusie

De wijkvernieuwing is echt op stoom gekomen. Veel sociale projecten zijn gestart en werpen hun vruchten af en de fysieke wijkvernieuwing in onder andere Selwerd en de Wijert is in volle gang. Uiteraard heeft de coronapandemie ook voor de wijkvernieuwing gevolgen. Participatieprocessen moeten nu anders worden ingevuld en fysieke bijeenkomsten zijn helaas niet mogelijk. In de loop van 2020 zijn hier goede alternatieven voor gevonden.

Deelprogramma 8.5: Betaalbaarheid en beschikbaarheid

We willen dat er in Groningen voldoende betaalbare woningen zijn. We streven ernaar om mensen die zijn aangewezen op een sociale huurwoning zo snel mogelijk aan een sociale huurwoning te helpen. In de gemeente werken de corporaties gezamenlijk met het woonruimteverdeelmiddel, met als streven om de verdeling van de vrijkomende huurwoningen transparant en eenduidig te laten verlopen. Door het realiseren van een zo geschikt mogelijk woningaanbod, willen we de verschillende doelgroepen goed kunnen huisvesten in de gemeente. Ook in de dorpen moeten voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn voor senioren en jongeren. Op deze manier werken we aan inclusiviteit en evenwichtige wijken en dorpen.

We willen:

- Een hogere slaagkans voor alle woningzoekenden voor een sociale huurwoning;
- Een hogere slaagkans voor gezinnen/ huishoudens >2 personen door middel van een experiment waarbij gezinnen voorrang krijgen;
- Een toename van het totaal aantal huurwoningen met een huurprijs beneden de liberaliseringsgrens van ongeveer 710 euro per maand (dit zijn sociale huurwoningen; huurwoningen boven de liberalisatiegrens zijn vrije sector huurwoningen).

Beleidsvelden

- Betaalbaarheid en beschikbaarheid

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald*	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Slaagkans jongeren op Woningnet	14%	>25%	16%
Slaagkans 65+'ers op Woningnet	26%	>35%	31%
Slaagkans huishoudens > 2 personen op Woningnet	15%	>20%	22%
Slaagkans gemiddelde op Woningnet	17%	>25%	32%
Woningvoorraad corporaties	39.400	39.000	39.859
Mutatiegraad woningen (corporatief)	9%	10%	11%

8.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaarheid

Samen met de corporaties zetten we ons in voor voldoende betaalbare woningen voor mensen met lagere inkomens. We maken jaarlijks met de corporaties afspraken over nieuwbouw, verkoop en sloop. Daarbij is het uitgangspunt een zo helder mogelijke verdeling van huurwoningen, met zo min mogelijk regels. De doelstelling is dat het aantal mensen dat een sociale huurwoning krijgt toegewezen stijgt. Ons streven is dat er in ieder geval jaarlijks 10% van de totale voorraad van de circa 39.000 woningen vrijkomt.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal uitgeponte (verkochte) sociale huurwoningen naar type	-	200	120

Wat wilden we bereiken in 2020?

We hebben blijvend ingezet op een netto groei van circa 225 woningen per jaar om de druk op de sociale huurvoorraad niet te laten toenemen. In de prestatieafspraken spraken we af op welke wijze de corporaties investeren in de sociale huurvoorraad (kwalitatief op peil houden en kwantitatief vergroten). Daarnaast was het doel om te proberen de slaagkans van doelgroepen te vergroten. We hebben ingezet op een zo hoog mogelijke slaagkans door continue te kijken of de huidige woonruimteverdeelsystematiek afdoende werkt en daar waar nodig aan te passen. In 2020 wilden we de uitkomsten van de experimenten een plek geven in de woonruimteverdeling en overgaan op een gezamenlijk aanbiedingssysteem (waar ook Woonborg, Woonzorg en Wierden& Borgen Ten Boer onderdeel van zouden zijn). Hiermee vergroten we namelijk de inzichtelijkheid en toegankelijkheid van de huurvoorraad voor hele gemeente.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben ons samen met de corporaties ingezet op het kwalitatief op peil houden en het vergroten van de sociale huurvoorraad. In de prestatieafspraken hebben we afspraken gemaakt over de nieuwbouw, sloop en verkoop van sociale huurwoningen. In 2020 zijn er bijna 460 woningen in de sociale huur toegevoegd. Een

aantal grote projecten die zijn opgeleverd in 2020 zijn bijvoorbeeld de Helix in de Hoogte, de Beukenhorst in Selwerd, de Atlas in Paddepoel en nieuwbouw in Meerstad en Reitdiep. Daarnaast zijn er circa 120 woningen verkocht. Het aantal verkochte woningen ligt lager dan het maximaal aantal die waren afgesproken in de prestatieafspraken.

In 2020 zijn gezamenlijk met corporaties en huurdersorganisaties de nieuwe spelregels (toewijzingsregels) voor woonruimteverdeling voor de gehele gemeente Groningen opgesteld. De visie die in 2019 is opgesteld was hierbij het uitgangspunt. Belangrijk uitgangspunt uit de visie is evenredige slaagkansen. In 2021 stellen we de huisvestingsverordening op waarin we toewijzingsregels vaststellen.

Conclusie

Het aantal sociale huurwoningen is in 2020 toegenomen met 459 woningen. De slaagkansen laten zien dat deze zijn verbeterd ten opzichte van 2019. Ook is de werking van het experiment voorrang voor gezinnen zichtbaar, deze slaagkans is verhoogd van 15% naar 22%.

Deelprogramma 8.6: Cultuurhistorie en archeologie

Ons doel is het beschermen, in standhouden en zorgvuldig beheren van het cultuurhistorisch erfgoed, zowel boven als onder het maaiveld. Om duidelijk te maken wat we daarmee voor ogen hebben, is in december 2017 een nieuwe erfgoednota uitgebracht. Het nieuwe erfgoedbeleid is gemeentebreed, zowel objectgericht als gebiedsgericht en het richt zich enerzijds op beschermd erfgoed, maar anderzijds ook op onbeschermd cultuurhistorische waarden. Centraal staat altijd de vraag hoe het erfgoed bij kan dragen aan de kwaliteit en de leefbaarheid van de gemeente van nu en straks. Daarom willen we ons erfgoed zo goed mogelijk een plaats geven in stedenbouwkundige- en bestemmingsplannen, om de eigenheid, de identiteit en de herkenbaarheid van plekken, locaties en gebieden in de gemeente te vergroten.

Beleidsvelden

- Monumenten
- Archeologie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal gebouwen Rijksmonumenten	748	785	747
Aantal archeologische Rijksmonumenten	43	43	43
Aantal gemeentelijke monumenten	884	938	886
Aantal gemeentelijke archeologische monumenten	23	23	23
Aantal beschermde stadsgezichten	10	10	10
Aantal planologisch beschermde percelen	459	459	475

8.6.1 Monumenten

We gaan zorgvuldig om met wat eerdere generaties ons nalieten. Via ons monumenten- en archeologiebeleid beschermen en behouden we ons cultuurhistorisch erfgoed; vanuit het besef dat de cultuurhistorie bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving en het vestigingsklimaat van de gemeente van vandaag en morgen. We stellen randvoorwaarden bij verlening van omgevingsvergunningen en verstrekken subsidies en laagrentende leningen voor instandhouding. We verzorgen informatie en documentatie zoals de Cultuurhistorische WaardenKaart op internet, organiseren publieksactiviteiten en communicatie: Open Monumentendag; Jaarboek Hervonden Stad; website; Twitter en werken samen met cultuurhistorische instellingen, zoals het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Daarnaast streven we bij mijnbouwschade naar een zorgvuldige afhandeling met oog op de aanwezige monumentwaarden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal adviezen met betrekking tot wijzigings-verzoeken bij rijks- en gemeentelijke monumenten	232	300	247
Aantal vergunningaanvragen (verleend/geweigerd) bij wijziging van rijks- en gemeentelijke monumenten	143	175	275
Aantal bouwhistorische verkenningen en aantal bouwhistorische begeleidingen ten behoeve van vergunningverlening	40	50	40

Wat wilden we bereiken in 2020?

Geleidelijke integratie en gelijkschakeling van het erfgoedbeleid en erfgoedwerk in de verschillende deelgebieden. Naast ons reguliere werk (uitvoering van de wettelijke taken), zijn we bezig met de realisatie van het actiepuntenprogramma uit de nieuwe Erfgoednota. In 2020 hebben we de gemeentebrede gebiedsgerichte inventarisatie en waardering van nog onbeschermd erfgoedwaarden in Groningen en Ten Boer en Haren afgerond. De planologische borging van de karakteristieke waarden/panden (verplichting vanuit de Provinciale Verordening) zijn in 2020 voorbereid in een concept-bestemmingsplan.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Continuering uitvoering actiepunten nieuwe Erfgoednota (voor zover hiervoor financiële ruimte was);
- Verstrekken van laagrentende leningen en subsidies;
- Continuering project Bouwhistorische Verkenningen Binnenstad;
- Cultuurhistorie voormalige grondgebied gemeente Haren gebiedsgericht geïnventariseerd en gewaardeerd ten behoeve van borging in ruimtelijke ordening;
- Communicatie en organisatie van participatie en publieksactiviteiten;
- Start gemaakt met de verduurzaming van erfgoed met het inrichten van de Groene Menukaart en aansluiting bij het programma duurzaamheid;
- Aardbevingschade monitoren en eigenaren adviseren ten behoeve van zorgvuldig herstel.

Conclusie

Om cultuurhistorie een volwaardige plek te geven binnen het afwegingskader van de ruimtelijke ordening is een vroege inbreng van groot belang. De in 2020 geïnventariseerde en gewaardeerde cultuurhistorische waarden is een eerste grote stap. We zijn gestart met het borgen van de karakteristieke waarden in het bestemmingsplan, in de toekomst het omgevingsplan. Verduurzaming is een aanwassende opgave, waarbij aansluiting met verschillende programma's noodzakelijk is.

8.6.2 Archeologie

Onze ambities, doelen en instrumenten van ons archeologiebeleid zijn in grote lijnen dezelfde als van het monumentenbeleid. In de kern gaat het om het beschermen en in standhouden van het archeologische bodemarchief. Het bijhouden van documentatie van het bodemarchief waar dat door werkzaamheden verloren gaat en het geven van bekendheid aan de resultaten van archeologisch onderzoek.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal archeologische adviezen bij verleende omgevingsvergunningen	176	160	175
Aantal archeologische activiteiten (vooronderzoeken, begeleidingen, waarnemingen en opgravingen)	75	90	95
Aantal 'ingepaste' archeologische waarden (behouden in situ)	20	40	38

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Beschermen en in standhouden van het archeologische bodemarchief;
- Bijhouden van documentatie van het bodemarchief waar dat door werkzaamheden verloren gaat;
- Uitwerken en bekendheid geven aan de resultaten van archeologisch onderzoek;
- Inpassen van archeologische terreinen om de identiteit van een wijk te versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben bij ruimtelijke opgaven de archeologische waarden van een terrein meegewogen en zo mogelijk laten meespelen bij de inrichting van het gebied. Een mooi voorbeeld hiervan is het herinrichten een stukje openbare ruimte in de Wijert, geïnspireerd op de fundamenten van de oude borg. Het aantal archeologische adviezen is met de herindelings fors gestegen, met name in het versterkingsgebied (wierden!) is veel geadviseerd.

Conclusie

In projecten spelen archeologische waarden steeds nadrukkelijker mee, waarbij de focus meer ligt op 'inpassing' en beleving van de waarden dan louter op behoud en bescherming. In het versterkingsgebied ligt een grote opgave.

Deelprogramma 8.7: Overig wonen

Binnen het programma Wonen worden vele reguliere taken en activiteiten uitgevoerd, die niet rechtstreeks aan een van de nieuwe beleidsvelden of deelprogramma's kunnen worden toebedeeld, maar wel een plek in de begroting moeten krijgen. Daarnaast verantwoordt de financiële middelen van het duurzaamheidsprogramma, inhoudelijk toegelicht in Paragraaf 2: [Duurzaamheid](#), financieel in dit deelprogramma.

Bijdrage verbonden partijen

NV Groninger Monumentenfonds	
Relevante beleidsinformatie	Het GMF waarborgt door middel van een gezonde exploitatie het behoud van monumentaal erfgoed in de gemeente Groningen en provincie. In een gezamenlijke aanpak met provincie, gemeenten en de private sector worden aanwezige kennis en financiële middelen op het terrein van de monumentenzorg gebundeld. De gemeente Groningen had 33% van de aandelen in haar bezit. Door de omzetting van de achtergestelde lening van de gemeente in aandelen is het aandelenbezit gestegen naar 57%.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van herbesteding van monumenten mogelijk onder druk komen te staan. Er is een plan van aanpak aangenomen in 2017. Dat plan was gericht op groei en het Groninger Monumentenfonds (GMF) was hierover in gesprek met externe financiers. De Coronacrisis heeft de situatie van het GMF verscherpt (in veel van de panden zijn (stilgelegde) horeca-activiteiten ondergebracht) en de groeiplannen zijn on hold gezet.

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)

Relevante beleidsinformatie	Het doel van de CV en BV is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen. De Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Meerstad is nog steeds een risicovol project (onder andere onzekere woningafzet, boekwaarde). Voor een uitvoerige omschrijving van de risico's verwijzen wij naar Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing risico's en Paragraaf 6: Verbonden partijen .

Dilgt Hemmen Essen BV

Relevante beleidsinformatie	De woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen.

Stichting Commanditair kapitaal Haren Noord

Relevante beleidsinformatie	De woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel.
Beleidsrisico	Geen.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Vershil
Lasten				
08.1 Gezinnen	3.165	2.836	1.342	1.494
08.1.1 Bouwen in de uitleg	345	345	32	313
08.1.2 Bouwen in de bestaande stad	2.821	2.491	1.310	1.181
08.2 Jongerenhuisvesting	944	1.027	718	309
08.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting	721	315	389	-74
08.2.2 Kamerverhuurbeleid	222	712	329	383
08.3 Wonen en zorg	31	266	167	99
08.3.1 Ouderen- en zorghuisvesting	0	235	162	73
08.3.2 Bijzondere woonvormen	0	0	0	0
08.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewo	31	31	5	26
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	10.156	52.204	17.550	34.654
08.4.1 Energieneutraal wonen	3.489	8.116	5.643	2.473
08.4.2 Woonschepen- en wagens	531	588	503	85
08.4.3 Wijkvernieuwing	6.136	43.500	11.404	32.096

08.5 Betaalbaarheid en beschikbaar	0	100	60	40
08.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaar	0	100	60	40
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	1.176	2.000	1.262	738
08.6.1 Monumenten	1.046	1.871	1.151	720
08.6.2 Archeologie	130	129	112	18
08.7 Overig wonen	16.787	18.064	16.914	1.150
08.7.1 Gem. gronden en vastgoed	564	564	-512	1.076
08.7.2 Vergunningverlening & handhav.	9.821	10.349	11.014	-665
08.7.3 Overig wonen	6.402	7.151	6.412	739
Totaal Lasten	32.259	76.497	38.014	38.483
Baten				
08.1 Gezinnen	52	88	275	187
08.1.1 Bouwen in de uitleg	52	52	100	48
08.1.2 Bouwen in de bestaande stad	0	36	175	139
08.2 Jongerenhuisvesting	50	50	200	150
08.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting	0	0	133	133
08.2.2 Kamerverhuurbeleid	50	50	67	17
08.3 Wonen en zorg	31	31	135	104
08.3.1 Ouderen- en zorghuisvesting	0	0	129	129
08.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewo	31	31	5	-26
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	2.274	39.787	8.121	-31.666
08.4.1 Energieneutraal wonen	1	1.560	752	-808
08.4.2 Woonschepen- en wagens	296	297	323	26
08.4.3 Wijkvernieuwing	1.976	37.931	7.046	-30.885
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaar	1	1	0	-1
08.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaar	1	1	0	-1
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	0	0	30	30
08.6.1 Monumenten	0	0	30	30
08.6.2 Archeologie	0	0	0	0
08.7 Overig wonen	13.422	13.423	22.934	9.511
08.7.1 Gem. gronden en vastgoed	677	677	1.169	492
08.7.2 Vergunningverlening & handhav.	12.559	12.559	20.301	7.742
08.7.3 Overig wonen	187	187	1.464	1.277
Totaal Baten	15.830	53.380	31.694	-21.685

Totaal Saldo voor bestemming	16.429	23.117	6.319	16.798
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	148	148	148	0
Totaal onttrekkingen	6.283	7.530	6.705	825
Totaal saldo na bestemming	10.294	15.735	-237	15.972

Financiële toelichting

8.1 Gezinnen	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	1.494	187	1.681

Stedelijk investeringsfonds (SIF) (V 981 duizend euro)

Voor het Stedelijk Investeringsfonds (SIF) is een aantal gebiedsontwikkelingsprojecten benoemd. Voor deze SIF-projecten maken we ook plankosten. Dit zijn kosten voor planbegeleiding van projecten die niet kunnen worden verrekend en voorbereidende planontwikkelingskosten voordat een project door de raad is vastgesteld. De daadwerkelijk gemaakte plankosten verantwoorden we in diverse andere programma's van de gemeenterekening. In 2020 ging dit vooral om plankosten voor diverse verkeersprojecten. Deze kosten worden gedekt uit het SIF-plankostenbudget dat is opgenomen binnen dit deelprogramma (781 duizend euro).

Tot slot valt het jaarlijks begrote kapitaallastenbudget voor de ontwikkeling van de Stadshavens vrij, omdat dit gebiedsontwikkelingsproject nog niet gereed is (200 duizend euro).

Intensiveringsmiddelen Wonen (V 287 duizend euro)

De woningmarkt in Groningen is overspannen. We zetten in op het zoveel mogelijk toevoegen van woningen. In 2020 hebben we ruim 1.900 woningen toegevoegd. Dit is iets wat de markt zonder steun van de gemeente kan doen, waardoor er geen extra cofinancieringsmiddelen vanuit de gemeente nodig zijn.

Daarnaast hadden we in 2020 intensiveringsmiddelen beschikbaar voor de herinrichting van het kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel, in het bijzonder voor het tijdelijk verplaatsen van woonwagens. Aangezien deze kosten zich met name voordoen in 2021 valt een deel van dit budget vrij. Deze vrijval van middelen is verantwoord binnen de diverse deelprogramma's van het programma Wonen.

Diverse voordelen Wonen (V 337 duizend euro)

Niet-begrote huurinkomsten ontvangen van het verpleeghuis Innersdijk (Ten Boer) leiden tot hogere baten van 100 duizend euro. Daarnaast valt het beschikbare kapitaallastenbudget voor de stationstunnel in Haren vrij (237 duizend euro).

Overige (V 76 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 76 duizend euro.

8.2 Jongerenhuisvesting	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	309	150	459

Intensiveringsmiddelen Wonen (V 446 duizend euro)

Vanwege de coronacrisis was de piekopvang van met name internationale studenten niet nodig in 2020. Daarnaast is een aantal projecten voor de ontwikkeling van jongerenhuisvesting vertraagd.

Overige (V 13 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 13 duizend euro.

8.3 Wonen en zorg	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	99	104	203

Intensiveringsmiddelen Wonen (V 227 duizend euro)

Rondom ouderenhuisvesting en (mantel) zorg zijn er geen nieuwe initiatieven geweest om deze te stimuleren.

Overige (N 24 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 24 duizend euro.

8.4 Kwaliteit woningvoorraad	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	34.654	-31.666	2.988

Versterking en Nationaal Programma Groningen (geen afwijking)

In 2020 hebben we diverse aardbevingsgelden en middelen vanuit het Nationaal Programma Groningen ontvangen. Dit betreft onder meer 5,2 miljoen euro voor maatschappelijke vraagstukken in Beijum en Lewenborg. Daarnaast worden eerder ontvangen middelen grotendeels verantwoord als vooruit ontvangen bedragen op de balans en dit leidt niet tot een resultaat in 2020. Deze middelen zullen de komende jaren worden ingezet. Voor de verantwoording binnen de jaarrekening houdt dit in dat zowel lagere lasten als baten optreden (24,1 miljoen euro).

Lump sum vergoeding aardbevingen (V 762 duizend euro)

Voor het versterkingsprogramma hebben we een bijdrage van het Rijk ontvangen voor onder meer algemene voorbereiding, beleid, sturing, proces en planvorming (2,5 miljoen euro). Eind 2020 resteert hiervan 762 duizend euro.

Sociale en emotionele ondersteuning gezondheidsgevolgen aardbevingen (V 375 duizend euro)

Van het Rijk hebben we middelen ontvangen voor een periode van twee jaar voor sociale en emotionele ondersteuning bij de gezondheidsgevolgen in het aardbevingsgebied. De beschikbare middelen (493 duizend euro) zijn niet geheel ingezet in 2020.

Regiodeal Groningen Noord (geen afwijking)

Van het Rijk hebben we in 2020 een bijdrage voor de Regiodeal Groningen Noord ontvangen. We gebruiken deze impuls van de Regiodeal voor de stadswijken in Groningen Noord (Vinkhuizen, Selwerd/Tuinwijk, Indische Buurt, De Hoogte, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk).

Het gaat om een bedrag van 7,1 miljoen euro. Deze middelen zullen vooral de komende jaren worden ingezet en worden verantwoord als vooruit ontvangen bedragen op de balans en leidt niet tot een resultaat in 2020. Voor de verantwoording binnen de jaarrekening houdt dit in dat zowel lagere lasten als baten van 7,1 miljoen euro optreden.

Regionale Energiestrategie (RES) (V 267 duizend euro)

In 2019 hebben we van het Rijk middelen ontvangen voor de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES). Deze middelen hebben betrekking op de jaren 2019 tot en met 2021. De kosten hiervoor vallen in 2020 en 2021, waardoor de inkomsten voorlopen op de uitgaven.

Wijkaanpak (V 181 duizend euro)

Voor het opstellen van uitvoeringsplannen voor de energietransitie op wijkniveau hebben we van het Rijk incidenteel middelen ontvangen (410 duizend euro). Deze middelen zijn in 2020 deels ingezet.

Proeftuin aardgasvrije wijken (V 1,2 miljoen euro)

In het kader van het Programma Aardgasvrije Wijken hebben we een incidentele rijksbijdrage ontvangen. Deze middelen zullen worden ingezet voor het project Proeftuin aardgasvrije wijken. In de proeftuin leren gemeenten samen met bewoners en belanghebbenden hoe een bestaande wijk van het gas kan worden gehaald. Van de beschikbare middelen is een beperkt deel ingezet in 2020.

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) (geen afwijking)

Met de Regeling Reductie Energiegebruik kunnen gemeenten projecten opzetten om huiseigenaren te stimuleren tot kleine energiebesparende maatregelen in huis. Daarnaast kunnen gemeenten de regeling gebruiken voor het geven van advies aan huiseigenaren over andere energiebesparende maatregelen, zoals dak-, raam- of gevelisolatie.

Van de beschikbare middelen (1,4 miljoen euro) is een beperkt deel ingezet in 2020. De niet-bestede middelen worden bij de jaarrekening verantwoord op de balans als vooruit ontvangen middelen. Dit leidt binnen dit deelprogramma zowel tot lagere lasten als lagere baten van 951 duizend euro.

Overige (V 214 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 214 duizend euro.

8.6 Cultuurhistorie en archeologie	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	738	30	768

Nieuw Historisch Museum (Museum aan de A) (V 825 duizend euro)

In 2020 is voor de eerste fase realisatie van het nieuwe Historisch Museum vanuit het Stedelijk Investeringsfonds 825 duizend euro beschikbaar gesteld door de raad. Eind 2020 hebben deze middelen nog niet tot inzet geleid. Dit voordeel is al verrekend met de reserve Stedelijk Investeringsfonds (SIF) omdat is afgezien van de onttrekking aan deze reserve in de realisatie bij de jaarrekening. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Overige (N 57 duizend euro).

De overige verschillen tellen op een nadeel van 57 duizend euro.

8.7 Overig wonen	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	1.150	9.511	10.661

Bouwleges (V 6,5 miljoen euro)

In 2020 is een meeropbrengst op de bouwleges gerealiseerd van 7,8 miljoen euro vooral door een forse stijging van het aantal verleende vergunningaanvragen. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn weliswaar ook toegenomen (1,28 miljoen euro hoger dan begroot), maar minder hard doordat ruim de helft van de leges grote bouwprojecten betreft (legesbedrag > 200 duizend euro). Hiervan zijn de legeskosten in verhouding lager dan die van kleinere bouwprojecten (legesbedrag < 200 duizend euro).

Grondzaken (V 3,1 miljoen euro)

In 2020 hebben we een voordelig resultaat op Grondzaken gerealiseerd. Hiervan verantwoordden we 3,1 miljoen euro binnen dit deelprogramma. De belangrijkste oorzaken zijn gelegen in het gering aantal afwaarderingen, hogere verkoopopbrengsten en vrijval van kapitaallasten Meerstad. Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid.

Implementatie Omgevingswet (V 719 duizend euro)

Eind 2020 valt van de beschikbare middelen beschikbare middelen voor de implementatie van de Omgevingswet 719 duizend euro vrij. De belangrijkste oorzaken zijn de vertraging in het digitaliseringsproces van het archief en het uitstel van de invoering van de Omgevingswet.

Energieverbruik gemeentelijk vastgoed (V 321 duizend euro)

De Gresco investeert in energiebesparende maatregelen in het gemeentelijk vastgoed, waarbij het uitgangspunt is dat de investeringen door besparingen op energie- en beheerkosten worden terugverdiend. Met ingang van 2019 zijn de energiebudgetten voor de gemeentelijke sportaccommodaties kostprijsverhogend voor de BTW. Vanuit de Regeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport hebben we hiervoor een compensatie ontvangen (309 duizend euro), waardoor er per saldo een neutraal effect is voor de Gresco.

In 2020 is het energieverbruik gedaald. Dit leidt tot een aantal voordelen. Enerzijds doordat 2020 een warmer jaar was dan het 4 jaars-gemiddelde waarop de energiebudgetten zijn gebaseerd (132 duizend euro). Daarnaast is door de coronacrisis het gemeentelijke energieverbruik met 86 duizend euro gedaald. Dit komt door het advies zoveel mogelijk thuis te werken en doordat in de gemeentelijke gebouwen andere activiteiten zijn beëindigd.

Tot slot waren in de begroting 2020 nog de kapitaallasten opgenomen voor het zonnepark Vierverlaten dat medio 2019 is verkocht. Met deze verkoop was nog geen rekening gehouden waardoor er lagere kapitaallasten optreden van 174 duizend euro. Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadelig effect van 71 duizend euro.

Overige (V 10 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 10 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving

In het programma Kwaliteit van de leefomgeving werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn. Een gemeente die schoon, heel, groen, duurzaam en klimaatbestendig is. Bij onderhoud en beheer is samenwerken met bewoners in Groningen een goede gewoonte. We zoeken naar nieuwe vormen van zelfbeheer en we staan open voor nieuwe initiatieven uit de dorpen en wijken. Bewonersdeelname draagt ook bij aan de sociale samenhang in de buurt. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma een belangrijke factor.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Beheerplan Openbare verlichting Groningen 2016-2025](#)

[Beheerplan openbare verlichting Ten Boer 2016-2025](#)

[Beleidsplan Openbare Verlichting Haren 2016-2025](#)

[Groninger water en rioleringsplan 2020-2024](#)

[Beheerplan wegen Haren 2019 - 2023](#)

[Actieplan Toegankelijke stad Groningen 2017-2021](#)

[Uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond 2015-2020](#)

[Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen 2050 \(2020\)](#)

[Groenplan Vitamine G en bijbehorend uitvoeringsplan](#)

[Minder afval meer grondstoffen; op weg naar een circulair Groningen \(keuzenota\)](#)

[Actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023 gemeente Groningen \(juni 2018\)](#)

[Gebiedsvisie zonneparken gemeente Haren 2018](#)

[Actualisatie nota 'Bladgoud' 2018](#)

[BORG rapportage 2019](#)

[Notitie Zonne-energie in de gemeente Haren 2017](#)

[Geluidkaart 2016 gemeente Groningen \(juni 2017\)](#)

[Geluidkaart 2016 gemeente Ten Boer \(augustus 2017\)](#)

[Luchtkwaliteitskaart 2016 gemeente Ten Boer \(september 2017\)](#)

[Verslag luchtkwaliteit 2016 gemeente Groningen \(januari 2016\)](#)

[Doelsoortenbeleid 2016](#)

[Actualisatie Stedelijke Ecologische Structuur 2014](#)

[Nota Bodembeheer 2014](#)

[Nota Bodembeheer Ten Boer 2014](#)

[Bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen' \(2014\)](#)

[Integraal beheer openbare ruimte \(IBOR\) Haren \(2014\)](#)

[Groenbeheerplan Ten Boer 2014](#)

[Natuurvisie Scharlakenbos 2013](#)

[Kadernota Buitengebied Haren 2013](#)

[Nota archeologiebeleid Haren 2012](#)

[Stad verdiept \(2012\)](#)

[Een graf in stad \(2012\)](#)

[Bomenbeleidsplan, gemeente Haren \(2011\)](#)

[Groenparticipatie 2010](#)

[Groenstructuurplan Haren Noord \(2008\)](#)

[Dierenwelzijn in Groningen "Van Kop tot Staart" \(2008\)](#)

[Structuurvisie Meerweg 2008](#)

[Landschapsontwikkelingsplan Haren 2004](#)

Relevante ontwikkelingen

Er zijn geen relevante ontwikkelingen op dit programma.

Deelprogramma 9.1: Onderhoud & Beheer Openbare Ruimte

Dit deelprogramma bundelt alle activiteiten waarmee we zorgen voor het onderhoud van de openbare ruimte en de infrastructuur. We werken aan een schone, hele, groene en daardoor aantrekkelijke gemeente. We willen dat de inwoners van onze gemeente tevreden zijn over hun leefomgeving en een gemeentelijke groen van hoge kwaliteit. Zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving zien we als een gedeelde verantwoordelijkheid van bewoners, bedrijven en gemeente. Die gedeelde verantwoordelijkheid vullen we praktisch in, onder andere met gezamenlijke schoonmaakacties, beheer door bewoners van de directe woonomgeving en gezamenlijkheid in het voorkomen van zwerfafval.

Beleidsvelden

- Schone en hele leefomgeving
- Riolerings en water
- Dierenwelzijn
- Begraven
- Bewonersparticipatie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Tevredenheid van bewoners over het onderhoud	-	>6,5	6,3
Aantal storingen bij bruggen die langer dan 1 dag duren	1	0	3*
% verhardingen met kwaliteit voldoende	94%	93%	98%
Aantal bewoners actief in onderhoud	25.000	17.000	14.000**

*Vanwege de aard van het technisch probleem bij de betreffende bruggen was het niet mogelijk om de storing binnen 24 uur op te lossen.

**In totaal zijn er in 2020 14.000 mensen op enigerlei wijze actief in het onderhoud. Dit aantal is vanwege corona ongeveer 40% minder dan het totaal in 2019.

9.1.1 Schone en hele leefomgeving

Dit beleidsveld behelst het beheer en onderhoud van verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen, speelvoorzieningen, bruggen, tunnels en viaducten. We werken hierbij met vastgestelde kwaliteitsdoelen volgens onze Beheer Openbare Ruimte (BORG) systematiek. In de jaarlijkse borgschouw beoordelen we, voor een groot deel samen met burgers, of we onze doelen halen. We streven er naar dat 90% van de gemeente voldoet aan de kwaliteitsdoelen BORG en dat ieder jaar minimaal 90% van de benodigde vervangingen en groot onderhoud is uitgevoerd.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% van de gemeente dat voldoet aan de BORG-kwaliteit	90%	90%	94,5%
% van het programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd	89%	90%	82%*

**Vanwege coronapandemie hebben bepaalde projecten vertraging opgelopen. Hierdoor hebben we het beoogde percentage niet kunnen behalen.*

Wat wilden we bereiken in 2020?

Ook in 2020 streefden we naar het realiseren van de vastgestelde kwaliteitsdoelen en zochten we naar mogelijkheden om de kwaliteitsdoelen binnen de hele gemeente op elkaar af te stemmen. Daarnaast wilden we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte waarborgen. Dat deden we onder andere door de uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De openbare ruimte onderhouden conform de BORG-doelstellingen;
- Versleten voorzieningen in de openbare ruimte vervangen dan wel verwijderd;
- Jaarlijkse borgschouw uitgevoerd.

Conclusie

Ook voor het beheer en onderhoud van onze gemeente zorgde de coronapandemie voor diverse opgaven: tekort aan beschermingsmiddelen, vertraging van grote projecten en geconfronteerd worden met anders moeten werken. Desondanks is het ons gelukt om de BORG doelstellingen te behalen en ons programma nagenoeg uit te kunnen voeren.

9.1.2 Riolering en water

We zorgen voor een goed functionerend water- en rioleringsstelsel. Hiermee waarborgen we het welzijn van mens en dier, en borgen we de kwaliteit van het milieu zoals vastgesteld in het Groninger water- en rioleringsplan. In dat plan, waarvan de uitvoering in 2020 is gestart, is vastgelegd hoe we de komende jaren vorm willen geven aan onze zorgplicht voor riolering en water. Met de waterschappen en het waterbedrijf werken we aan verdere samenhang van het waterbeleid in het Waterakkoord.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal meters riool dat is vernieuwd	9.100	8.126	6.500
Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden	5	4,2	3,4

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 wilden we van start gaan met de uitvoering van het nieuwe GWRP (Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan) 2020-2024. Het GWRP is in de eerste plaats een beheerplan voor riolering en oppervlaktewater. We voeren het GWRP uit in een veranderende wereld, waarin onze inwoners, onze omgeving en klimaatverandering nieuwe opgaven stellen. Daarbij hebben we ons gefocust op onze speerpunten. De belangrijkste speerpunten van het afgelopen jaar maar ook voor de nabije toekomst zijn klimaatadaptatie, waterkwaliteit, ketenoptimalisatie en duurzaamheid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn blijven inzetten op praktische, doelmatige maatregelen zoals afkoppelen, (het gescheiden afvoeren van afval- en regenwater), het subsidiëren van groene daken en een gericht grondwaterbeleid;
- We zijn gestart met het realiseren van het verbinden van waterpartijen en het in uitvoering brengen van waterstructuurplannen. Daarmee verbeteren we de waterkwaliteit;
- 🗺️ Uitvoeren van de waterstructuurplannen Westrand en Binnenstad Noordoost. Deze plannen hebben tot doel de kwaliteit en doorstroming van het oppervlaktewater in deze gebieden te verbeteren. Zie ook paragraaf 2: [Duurzaamheid](#);
- In de Korrewegwijk zijn fase 1 en 2 van de rioolsanering bijna afgerond. Tevens is daar het regenwater afgekoppeld;
- 🗺️ Doorgegaan met het uitbreiden van een natuurlijke inrichting van vijveroevers. Zie ook paragraaf 2: [Duurzaamheid](#);
- Opgestart met de aanleg van riool-persleiding Westrand (Waterslag 3). Hierdoor zal de kwetsbaarheid van de afvoer van afvalwater sterk verminderen.

Conclusie

De start van het nieuwe GWRP is voortvarend geweest. Al moeten we constateren dat vanwege corona bepaalde projecten vertraging hebben opgelopen. Zo heeft de vervanging van de riolering in de Korrewegwijk enkele weken stil gelegen vanwege het besmettingsrisico voor de medewerkers van de aannemer. Na het treffen van de nodige maatregelen is het werk weer opgepakt.

9.1.3 Dierenwelzijn

Dierenwelzijn lijkt voor velen een klein onderwerp. Maar op gemeentelijk niveau is het dier onderdeel van de dagelijkse gang van zaken. Daarom zetten wij ons in om dierenleed, dieronvriendelijk beleid en dieronvriendelijke activiteiten in Groningen te voorkomen. We stimuleren diervriendelijk handelen. Alle gemeenten hebben wettelijke taken voor het verzorgen en opvangen van gevonden dieren en dieren in nood. Wij nemen deze taken serieus en hechten er waarde aan dat deze dieren goed opgevangen en verzorgd worden.

Zie deelprogramma 9.3: [Leefkwaliteit](#)

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 wilden we blijven voldoen aan onze wettelijke taken voor het opvangen van gevonden dieren en dieren in nood. Daarnaast wilden we de kattenactie voortzetten. En we wilden meer voorlichting geven aan onze inwoners.

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2020 hebben we:

- Regie gevoerd op onze overeenkomst met de Dierenbescherming. In deze overeenkomst zijn al onze wettelijke taken opgenomen. De overeenkomst hebben we met alle ketenpartners geëvalueerd;

- De kattenactie met de deelnemende dierenartsen en bureau Stadjerspas voortgezet;
- Een start gemaakt met de actualisatie van de dierenwelzijnsnota;
- Via social media meer voorlichting gegeven over het voorkomen van dierenleed.

Conclusie

Met de uitvoering van deze activiteiten hebben we de doelstelling gerealiseerd.

9.1.4 Begraven

We willen kwalitatief goede en betaalbare begraafplaatsen met voldoende capaciteit en keuzevrijheid. We hebben een wettelijke taak in het verwerken van aangiftes van overlijdens en in het faciliteren van begrafenissen. Daarnaast verzorgen we uitvaarten van overledenen wanneer niemand anders daarin kan voorzien. We koesteren onze begraafplaatsen die door hun parkachtige inrichting vaak ook cultuurhistorische rustpunten zijn in de drukte van alledag.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% van de begraafplaatsen dat voldoet aan de beoogde beeldkwaliteit	100%	90%	90%

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden in 2020 zorg dragen voor het onderhoud van de begraafplaatsen en het zo efficiënt mogelijk verwerken van alle overlijdensaangiftes. Verder wilden we de begraafcapaciteit verder uitbreiden middels de tweede fase van het ruimen van graven op Selwerderhof en de Eshof. We wilden een aantal oude begraafplaatsen, waar niet meer begraven wordt, formeel gaan sluiten en de mogelijkheden in beeld krijgen om ook op langere termijn aan de westzijde van de gemeente in begraafcapaciteit te blijven voorzien. Ten slotte wilden we een start maken met de voorbereidingen voor de actualisatie van het beleid voor het begraven in Groningen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Gezorgd voor een zorgvuldige en efficiënte verwerking van alle aangiftes van overlijden;
- De gemeentelijke begraafplaatsen beheerd volgens de BORG-doelstellingen;
- 294 begrafenissen gefaciliteerd;
- 20 uitvaarten op gemeentekosten uitgevoerd;
- We hebben de eerste ruiming van 350 graven op Selwerderhof en 48 graven op de Eshof naar aanleiding van besluiten hierover in 2012 en 2016 afgerond en we hebben de voorbereidingen van de tweede ruiming op Selwerderhof voltooid.

Conclusie

We hebben een belangrijk deel van onze doelstellingen in 2020 gerealiseerd. Mede door corona hebben een aantal wettelijk verplichte harmonisatieprojecten meer tijd gekost dan verwacht. Hierdoor bleef er onvoldoende ruimte over voor de formele sluiting van begraafplaatsen, het verkennen van toekomstige begraafmogelijkheden aan de westzijde en actualisatie van beleid.

9.1.5 Bewonersparticipatie

We ondersteunen bewonersinitiatieven. Voor een schone en hele gemeente zijn de bewoners zelf medeverantwoordelijk. Een grotere betrokkenheid van buurtbewoners leidt tot minder vervuiling en schade en tot meer tevredenheid.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal gefaciliteerde participatieprojecten	560	410	322

Wat wilden we bereiken in 2020?

Ons uitgangspunt is dat het aantal participatieprojecten minimaal gelijk is aan het aantal projecten in 2019. We continueerden onze aanpak van de bestaande projecten. Daarmee probeerden we de stijgende lijn in het aantal participatieprojecten vast te houden. We bleven de verschillende projecten promoten om de mogelijkheden ten aanzien van groenparticipatie kenbaar te maken en inwoners te enthousiasmeren. Daarnaast zochten we naar mogelijkheden om de samenwerking met bewoners op het gebied van groen, schoon, heel en klimaatverandering verder te versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2020 zijn vooral in aandachtswijken, vernieuwingswijken, schoolomgevingen en provincie de onderstaande acties ten behoeve van minder zwerfafval uitgevoerd:

- 53 milieueducatielessen voor ongeveer 1.325 leerlingen;
- 63 zwerfafvalacties met ongeveer 1.400 leerlingen;
- 67 zwerfafvalacties met ongeveer 1.130 bewoners;
- Ewaste Race, Connect & Collect Walk, Peuk in de Pocket met 500 deelnemers;
- 7 Straatacties met ongeveer 700 mensen;
- 10 Milieustraten met ongeveer 1.500 mensen;
- 140 actieteams; 175 acties met 5.800 bewoners tijdens NazomerKriebels*
- 27 theatervoorstellingen met betrekking tot zwerfafval bij onder andere basisscholen, LenteKriebels

* NazomerKriebels kwam in de plaats van de in april geannuleerde LenteKriebels

Conclusie

Het jaar 2020 werd een bijzonder jaar. Van medio maart tot 1 juni werden alle acties en activiteiten op basis van de geldende corona-richtlijnen in 'de wachtstand gezet' of geannuleerd. Ook het zwerfafvalprogramma Groningen Schoon Dankzij Mij werd in het najaar met nog strengere corona-maatregelen geconfronteerd. Hierdoor kwamen activiteiten op het gebied van milieueducatie en Milieustraten te vervallen.

In de 'coronatijd' werden de twee nieuwe activiteiten 'Connect & Collect Walk' en 'Peuk in de Pocket' ontwikkeld. 'Connect & Collect Walk' is een vijfdaagse zwerfafvalopruimactie van ongeveer 70 kilometer door Stad en Ommeland waaraan zo'n 125 vrijwilligers hebben meegedaan en waarbij verschillende organisaties met elkaar werden verbonden.

'Peuk in de Pocket' duurde vier weken. Tijdens vijftien acties werden 65.000 giftige peuken en filters op tien soorten locaties door MilieuStewards en Stille Krachten opgeruimd. In het coronajaar hebben zich daarnaast veel nieuwe stille krachten gemeld die in hun buurt regelmatig zwerfafval opruimen.

Deelprogramma 9.2 Afvalinzameling en -verwerking

In dit deelprogramma gaat het over alle activiteiten die samenhangen met het inzamelen en verwerken van afval. We streven hierbij naar vermindering van de hoeveelheid afval per inwoner en zoveel mogelijk hergebruik van in het afval aanwezige grondstoffen (circulariteit).

Beleidsvelden

- Afval inzamelen en verwerken

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
% afval dat wordt hergebruikt	59%	65%	62%

9.2.1 Afval inzamelen en verwerken

De gemeente Groningen zamelt het afval zelf in. De verwerking hebben we uitbesteed aan derden. We hebben een infrastructuur voor efficiënte en gescheiden inzameling. Daarnaast werken we met communicatie en participatie aan het verminderen van de hoeveelheid afval en het verder verbeteren van de gescheiden inzameling.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Tevredenheid bewoners over mogelijkheid om gescheiden aan te leveren	-	7,5	6,6
Kg papier per inwoner (bronscheiding)	38	45	38
Kg glas per inwoner (bronscheiding)	19	22	21
Kg kunststof & drankkartons per inwoner (nascheiding)	41	35	31
Kg organisch materiaal per inwoner (bronscheiding)	43	50	55

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden dat de grondstoffen in onze afvalstromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt en ons Groente, Fruit en Tuinafval (GFT) wordt benut om biogas op te wekken en compost te maken (biobased economie);
- Vermindering van de vrijkomende hoeveelheid restafval per inwoner;
- Verbetering van de gescheiden inzameling (door uitbreiding voorzieningen);
- Verbetering van de mate van bewustwording rondom afvalscheiding;
- Vermindering van de hoeveelheid zwerfafval en bijplaatsingen rond ondergrondse containers;
- Wij wilden kansrijke innovaties op het gebied van afvalverwerking stimuleren waarmee de circulaire economie lokaal en regionaal kan worden versterkt en personen op afstand van de arbeidsmarkt kunnen worden ingezet;
- In het kader van de herindeling werkten we in 2020 naar harmonisatie van het afvalbeleid (tariefstructuur, inzamelstructuur);
- Afspraken maken in relatie tot de verwerking van onze omvangrijke afvalstromen vanaf 2022.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Het aantal glas, papier en textielbakken uitgebreid, vooral in hoogbouw wijken. Daarbij hebben we extra aandacht besteed aan het plaatsen van papier en glasbakken bij studentenflats en bij nieuwe flatgebouwen;
- Een afval-app gelanceerd om de informatievoorziening rondom afvalscheiding te bevorderen;
- Communicatiecampagnes uitgevoerd onder de noemer "Haal alles uit je afval". Deze campagnes waren onder andere gericht op de mogelijkheid om (e)bakfietsen te lenen voor het wegbrengen van grofvuil, het gebruik van de nieuwe afval-app en het scheiden van kerstbomen;

- In het kader van harmonisatie van het afvalbeleid een keuzenotitie “Minder afval, meer grondstoffen: Op weg naar een circulaire economie” opgesteld. Na besluitvorming hierover hebben we een nieuwe afvalstoffenverordening opgesteld;
- Aandacht besteed aan bewustwording bij studenten om afvalscheiding te bevorderen. Daartoe hebben we voorzieningen voor afvalscheiding versterkt en richtten we ons op informatie voor buitenlandse studenten;
- Verkennend onderzoek verricht naar een mogelijke realisatie van een 3^e afvalbrenghstation (Circulariteitshub);
- Bewoners ondersteund bij de afgifte van grofvuil, onder andere middels milieustraatacties en het beschikbaar stellen van bakfietsen;
- Intensief ingezet op een aanpak van zwerfafval en bijplaatsingen rond ondergrondse containers. Als onderdeel legen we ondergrondse restafvalcontainers 7 dagen per week en hebben we extra menskracht ingezet op het verwijderen van grofvuil. We hebben containers vervangen en opgeknapt, gecommuniceerd over het gewenste gedrag en hebben wijken gefaciliteerd in een eigen aanpak. Daarnaast monitoren we de mate waarin wordt bijgeplaatst drie keer per jaar.
- Onder de paraplu van ‘Groningen Schoon Dankzij Mij’ zijn initiatieven van bewoners en/of wijkorganisaties ondersteund op het gebied van een schone woon- en leefomgeving / zwerfafval. Zie programma 9.1.5: [Bewonersparticipatie](#).

Conclusie

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval is in 2020 98.336 ton. De hoeveelheid restafval is daarbij met 49.476 ton de helft van het totaal. In 2020 is 4.407 ton meer afval bron-gescheiden ingezameld. De mate van bronscheiding is hierdoor in gestegen naar 45%. Als ook de effecten van na-scheiding worden meegenomen, dan is in 2020 62% van het huishoudelijk afval gescheiden. Daarmee is het scheidingspercentage gestegen ten opzichte van 2019. Tegelijk hebben we onze doelstelling niet helemaal gehaald. Met name de scheiding van GFT is toegenomen.

De mate van na-scheiding is gedaald van 19% naar 17%. Het volume dat Attero heeft afgezet voor hergebruik is lager en heeft te maken met het feit dat de afzet van kunststoffen momenteel erg moeilijk verloopt. Daarnaast zijn er nieuwe afspraken gemaakt tussen Nedvang en de VNG over de hoogte van de vergoedingen voor inzameling en verwerking. De vergoedingen zijn omlaag gegaan. Als laatste heeft Nedvang de definitieve vaststelling van de vermarktungsvergoeding kunststof over de jaren 2017 en 2018 pas in 2020 bepaald. De werkelijke vergoeding was 185 duizend euro lager dan oorspronkelijk bepaald.

Als het gaat om het totale volume aan afval is in 2020 2% meer papier en 10% meer glas gescheiden ingezameld, mede door het plaatsen van extra voorzieningen. Ook is er 29% meer GFT gescheiden ingezameld. De hoeveelheid grof vuil is in 2020 relatief sterk gestegen (+10,6%), waarbij ook hier geldt dat een gestegen aandeel via de afvalbrenghstations gescheiden is ingezameld. Er is vooral meer grof vuil aangeboden tijdens de perioden dat inwoners gedwongen thuis moesten blijven vanwege Covid-19.

We hebben huishoudelijk afval effectief ingezameld en zetten hierbij in toenemende mate duurzaam (onder andere waterstof) aangedreven voertuigen in. Daarbij zijn de diverse stromen afval door verwerkers gerecycled of in energie omgezet (groen gas/elektriciteit).

De doelstellingen ten aanzien van afval hebben we hiermee in 2020 gedeeltelijk bereikt. De kosten die met dit beleidsveld gemoeid gingen, konden niet geheel worden gedekt uit de opbrengsten. Op de dekking van het tekort wordt ingegaan in de financiële paragraaf.

Deelprogramma 9.3 Leefkwaliteit

Dit nieuwe deelprogramma bundelt alle activiteiten waarmee we de leefkwaliteit zo optimaal mogelijk willen houden. De openbare ruimte maken we bestendig om alle gevolgen van bijvoorbeeld klimaatverandering op te vangen. De openbare ruimte draagt bij aan verbetering van de gezondheid en sociale samenhang doordat de inrichting uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en participeren. De verblijfskwaliteit, doorvertaald naar onder andere het verhaal van de stad en dorpen en de toegankelijkheid, is daarbij van belang.

Beleidsvelden

- Robuust en veerkrachtig
- Stimuleren gezond, veilig en duurzaam leven
- Verblijfskwaliteit staat voorop

9.3.1 Robuust en veerkrachtig

Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig. Dit is een openbare ruimte die tegen een stootje kan en daarmee de gevolgen van het veranderde klimaat aan kan. Deze gevolgen zijn op te vangen door meer aandacht te vragen voor en te investeren in groen en water en daarmee het leefklimaat aangenamer te maken. Het groen en water in de bebouwde omgeving leggen verbindingen met het Ommeland. Daarmee realiseren wij een structuur die de ecologie en biodiversiteit verhoogt en streven we naar een optimaal functionerende natuur die rijk is aan soorten en die de bewoners positief beoordelen. Naast de natuurwaarde zetten wij ook in op de landschappelijke waarden. Het waardevolle landschap gaan wij versterken zonder agrarische activiteiten die ruimschoots in het gebied aanwezig zijn uit het oog te verliezen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Na vaststelling wilden wij in 2020 uitvoering geven aan de acties uit de klimaatagenda, groenplan en GWRP. Het aantal kwetsbare locaties op het gebied van hittestress, wateroverlast en verdroging brengen wij terug. Bijvoorbeeld door een koppeling met lopende projecten en beheer- en onderhoudsprojecten.

We wilden de samenwerking verbeteren met onderzoeksinstellingen, waterschappen, provincie, bedrijven en niet-gouvernementele instellingen (NGO's) om ons gezamenlijk in te zetten voor klimaatadaptatie. Dat doen we ook in relatie tot het Global Center on Adaptation op de Zernike Campus. In het kader daarvan hebben we een klimaatweek georganiseerd.

Vanwege de coronacrisis is de klimaatweek verplaatst naar januari 2021. De klimaatweek is een internationale conventie over klimaatadaptatie en bestond uit drie pijlers: een congres voor wetenschap, beleid en bedrijven, een internationale manifestatie over een klimaatbestendig openbare ruimte en ontwikkelen van proeftuinen in de regio.

We hebben ingezet op de borging van het behoud en verbetering van hoogwaardig stedelijk en landschappelijk groen. Tevens hebben we ingezet op een toename van het groenareaal in de openbare ruimte en het versterken van de ecologische kwaliteit, natuur- en landschappelijke waarden in de gemeente.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Het Groenplan Vitamine G en een Uitvoeringsplan Groen vastgesteld;
- De beleidsregels rondom herplant aangepast bij eventuele kap en compensatie naar kroonvolume bij ruimtelijke ontwikkelingen geïntroduceerd;
- In aanloop naar de klimaatweek in januari 2021 verschillende activiteiten georganiseerd. Denk aan het opstarten van een ontwerpmanifestatie, het uitdelen van 4000 perenbomen, het Grote Straatberaad, het pilotproject klimaatbestendig Euvelgunne, de aanleg van 43 geveltuintjes in en het vergroenen van een schoolplein.
- Urgente wateroverlastlocaties beoordeeld zodat we in 2021 de aanpak ervan gaan starten;
- Risicodialogen met verschillende partijen gevoerd om bewustwording over klimaatadaptatie te vergroten;

- De functionaliteit van faunapassages geanalyseerd. Uit een verkenning zijn voor een aantal passages verbetermaatregelen opgesteld, die overigens in 2021 worden uitgevoerd;
- De uitvoering van het ecologisch beheer voortgezet en in het buitengebied rondom Haren en Glimmen hebben we het ecologisch bermbeheer op initiatief van bewoners uitgebreid;
- 1,1 hectare aan bestaande gazons voorzien van kruidenmengsels en bollen om daarmee de sierwaarde en de biodiversiteit te vergroten;
- Projecten als herstel en onderhoud van landschapselementen zoals de gebiedsaanpak Gorecht en herstel van houtwallen en hagen in het Gorecht voortgezet. Concreet betekent dit dat sinds de start van het project in 2016 ruim 77 kilometer aan houtwallen, en -singels wordt beheerd en 3,4 kilometer is hersteld. Ook wordt ruim 13 kilometer meidoornhagen beheerd en is er 1400 meter aan scheerhagen hersteld. Tevens zijn er 43 natte landschapselementen zoals pingo's, poelen en dobben in beheer;
- De projecten Natuurervens Gorecht en Herstel Pingo's Gorecht om de biodiversiteit te vergroten en kenmerkende landschapselementen te behouden en terug te brengen opgestart;
- Het project Nieuwe dag, nieuwe boom uitgevoerd waarmee bewoners in totaal 365 bomen hebben gepland op particuliere terrein;
- Een start gemaakt met Kardings Ontzet: de aanleg van de eerste fase van een ecologische verbindingzone tussen Meerstad en Karding. Deze eerste fase ronden we af 2021;
- Deelgenomen aan projecten 'Herinrichting van polders Lappenvoort en Oostpolder' en 'Ecologische verbindingzone Meerweg Haren'. Het deelgebied Lagewal van de ecologische verbindingzone is afgerond, voor het deelgebied is een inrichtingsplan opgesteld;
- In projecten waar mogelijk ingezet op versterken van de groene, ecologische inrichting en landschappelijke waarden;
- De samenwerking en afstemming met natuur beherende- en milieuorganisaties en scholen (Citizen Science) voortgezet. De samenwerking met natuur-, landschap- en milieuorganisaties hebben we bekrachtigd met een manifest.

Conclusie

We zijn tevreden met de activiteiten die zijn uitgevoerd. Naast het opstellen van een nieuw kader over hoe we meer, beter en bereikbaar groen gaan realiseren hebben we ook daadwerkelijk de vergroening opgestart. Er is bij onze inwoners en ondernemers een groeiende belangstelling voor het vergroenen en bio-diverser maken van de directe leefomgeving. Dat zien we terug in de toename van het aantal deelnemers aan activiteiten en projecten die we samen met onze partners hebben gestart. Onze inwoners worden bewuster van gevolgen van klimaatverandering en dragen bij aan een klimaatad-aptieve gemeente. In meer gebieden passen we ecologisch beheer toe. Oorspronkelijke was het plan om de klimaatweek in oktober 2020 te organiseren. Door de uitbraak van COVID-19 zijn de plannen voor de klimaatweek aangepast. Dat heeft ertoe geleid dat een programma met activiteiten is opgesteld dat meer dan een half jaar bestrijkt met als hoogtepunt de Climate Adaptation Week in januari 2021. In aanloop naar deze week zijn meer dan 20 evenementen georganiseerd. Gedurende de gehele periode hebben we via verschillende gerichte activiteiten een aanzienlijk aantal geïnteresseerden kunnen bereiken. In opmaat naar de klimaatweek hebben ruim 41.000 bezoekers de website bezocht. Tijdens de week in januari hebben we overigens meer dan 70 evenementen georganiseerd. Gedurende de week hebben meer dan 16 duizend bezoekers het online-evenement bezocht.

9.3.2 Gezond, veilig en duurzaam leven

Het is belangrijk dat onze inwoners gezond, veilig en duurzaam leven. De openbare ruimte speelt hierin een grote rol met een groene inrichting. Onze fietsinfrastructuur verleidt een groot deel van onze inwoners tot bewegen. We willen de verleiding tot bewegen in de openbare ruimte vergroten. Naast bewegen is ook gezonde voeding een belangrijk aspect voor een gezond, veilig en duurzaam leven. In de openbare ruimte kunnen inwoners gemakkelijk door verschillende vormen in aanraking komen met gezond voedsel. Het zijn

tevens plekken waar bewoners elkaar ontmoeten, samen nieuwe initiatieven ontplooiën en daarmee bijdragen aan de sociale cohesie in wijken en dorpen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden een betere regie voeren op voedselstrategie. Daarin is aandacht voor het verkorten van de voedselketen en leggen we ook focus op het verbinden van producenten, horeca en consumenten. Onze inwoners wilden we betrekken bij een gezonde en duurzaam gebruik van de directe leefomgeving.

We wilden een schone en veilige bodem die past bij de gebruiksfunctie. activiteiten in de ondergrond mogen niet tot maatschappelijk onacceptabele effecten leiden.

We wilden een verdere afname van verkeerslawaai in de gemeente. Tevens willen we een goed akoestisch binnenklimaat in (toekomstige) woningen langs drukke wegen waarborgen.

We hebben ons voorbereid op de invoering van de Omgevingswet.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn gestart met het opstellen van de voedselagenda, waarbij we onder andere kernwaarden van Healthy Ageing als uitgangspunt hanteren;
- Het project Reframe, een Interreg North Sea Region project, voortgezet. We hebben verschillende activiteiten uitgevoerd zoals het maken van een website Het verhaal van voedsel en een online serie kookprogramma's waarin groenten centraal staan voor basisscholen;
- Een Europese subsidie binnengehaald met het Europese project Foodtrails Horizon 2020, waarin we samen met 11 Europese steden werken aan nieuwe voedselsystemen en daarmee de beschikbaarheid van gezond en duurzaam voedsel voor iedereen bereikbaar maken;
- Operatie Steenbreek acties en andere groene participatieacties voortgezet. Zo zijn er meer dan 600 geveltuinen met een totale lengte van 2,5 kilometer aangelegd, meer dan 500 regentonnen verstrekt en hebben meer dan 350 inwoners een subsidieaanvraag ingediend waarmee een oppervlakte van 9.000 m² aan groene daken is gerealiseerd;
- Zorg gedragen voor nazorglocaties en het beschermen van de bodem;
- Het 3D model van de ondergrond als project uit het uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond 2015-2020 doorontwikkeld;
- Een start gemaakt met uitvoering van de sanering voormalige stortplaats Woltersum;
- Een conceptnota bodembeheer vastgesteld;
- Het Actieplan wegverkeerslawaai 2018-2023 uitgevoerd;
- Stil asfalt bij groot wegonderhoud en nieuwe ontwikkelingen toegepast;
- Gevelisolatieprojecten met subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat uitgevoerd;
- Een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van het Actieplan wegverkeerslawaai opgesteld waarbij ook de situatie in de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren is betrokken;
- De Wet geluidhinder bij nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig toegepast.

Conclusie

We hebben gemerkt dat corona impact heeft gehad op de voortgang van een aantal geplande activiteiten. Het opstellen van bijvoorbeeld de voedselagenda heeft vertraging opgelopen. We zien dat de betrokkenheid bij groenparticipatieprojecten is toegenomen. We zijn tevreden over de gerealiseerde boom- en geveltuinen en de groene daken die via de subsidieregeling zijn mogelijk gemaakt. Het was helaas niet mogelijk het jaarlijkse appelfeest vanuit Eetbaar Groningen te organiseren.

Met de activiteiten uit het actieplan wegverkeerslawaai liggen we op koers. Het monitoren van geluid bij onder andere evenementen en horeca en het adviseren hierover om klachten te voorkomen is vanwege corona nagenoeg stil komen te liggen. We zijn tevreden met de start van de sanering van de voormalige vuilstort die na een lange periode van voorbereiding en uitgebreid participatietraject met omwonenden tot stand is gekomen.

9.3.3 Verblijfskwaliteit staat voorop

In zowel de bestaande als nog te ontwikkelen leefomgeving vinden wij verblijfskwaliteit van belang. Het ervaren en beleven van een waardevolle leefomgeving maakt dat inwoners actief meedoen. Het geeft een gevoel van geborgenheid. De verblijfskwaliteit wordt onder andere gerealiseerd door de elementen die een robuuste en veerkrachtige leefomgeving vormen. Het toevoegen van verblijfskwaliteit vraagt ook om andere principes voor de inrichting van de openbare ruimte die we in een leidraad openbare ruimte gaan opnemen. Gebouwde omgeving, erfgoed en archeologie (belegd in programma 8 Wonen) hebben een grote bijdrage aan de leefkwaliteit en hebben dan ook een prominente rol in het realiseren van voldoende verblijfskwaliteit. Speciale aandacht gaat uit naar de binnenstad van Groningen. De ruimte is beperkt en de verschillende claims op het gebruik zijn legio. Om de binnenstad aantrekkelijk en toegankelijk te houden zoeken we aan de ene kant naar nieuwe en innovatieve oplossingen voor de vele geparkeerde fietsen (onderdeel van programma 7 Verkeer) in de openbare ruimte en investeren wij aan de andere kant via het programma 'Ruimte voor jou' om de binnenstad te vergroenen en voetgangers meer ruimte te geven.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In onze (binnen)stad en dorpen staat een goede verblijfskwaliteit voorop. Zeker nu de stad flink aan het groeien is, is extra veel aandacht nodig voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte. In 2020 besteden we extra aandacht aan dit thema. We organiseren een manifestatie over de openbare ruimte. Samen met bureaus en stakeholders verkennen we wat nodig is om onze openbare ruimte zo aan te passen, dat deze klimaatbestendig is, toegankelijk is, uitnodigt tot ontmoetingen, kwalitatieve oplossingen biedt voor het parkeren van fiets en auto, leefbaar is, de cultuurhistorische betekenis benadrukt en gezond gedrag stimuleert. De ontwerpresultaten van deze concrete locaties gebruiken we voor het maken van een inrichtingsleidraad. In een aantal principes stellen we vast hoe de openbare ruimte is in te richten. Doel is om daarmee de ambitie op het gebied van leefkwaliteit waar te maken. Met de leidraad haken we de diverse onderdelen aan elkaar en maken een nieuwe norm voor de Groningse openbare ruimte. De leidraad stellen wij eerst op voor de wijken en dorpen met een vernieuwingsopgave.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Een manifestatie over een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte georganiseerd. We selecteren hiervoor meerdere locaties in de gemeente, waaronder de Grote Markt;
- Een start gemaakt met het opstellen van een inrichtingsleidraad voor de openbare ruimte, in eerste instantie voor wijken en dorpen met een vernieuwingsopgave;
- Een Europese subsidieaanvraag voor de herinrichting van het Damsterplein ingediend, waarbij het vergroenen en het verhogen van de verblijfskwaliteit centraal staat;
- Een start gemaakt met het opstellen van een hoogbouw-notitie in relatie tot de openbare ruimte;
- Voor de vergroening van onder meer Dudok aan het diep een ontwerp verder uitgewerkt;
- Ondanks corona de jaarlijkse open Monumentendag georganiseerd en het jaarboek Hervonden Stad uitgegeven;
- Het programma Erfgoednota versneld waar onder het inventariseren, waarderen en borgen van onbeschermd erfgoed en de bescherming van karakteristieke panden in Haren;
- Het plein voor de Der Aa-kerk is heringericht.

Conclusie

We hebben gemerkt dat corona impact heeft gehad op de voortgang van een aantal geplande activiteiten. Het opstellen van bijvoorbeeld de leidraad openbare ruimte en de hoogbouw-notitie hebben vertraging opgelopen. Afronding van deze documenten worden doorgezet naar 2021. We hebben niet gewerkt aan de herijking van het uitstallingsbeleid in de binnenstad.

Bijdrage verbonden partijen

GR Meerschap	
Relevante beleidsinformatie	Met de gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde behartigen we de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied. Dit doen we samen met de gemeente Tynaarlo.
Beleidsrisico	Geen.

GR Afvalbeheer regio centraal Groningen (ARCG)	
Relevante beleidsinformatie	Door participatie in de gemeenschappelijke regeling ARCG willen we regie hebben op het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeente Groningen én enkele gemeenten in de regio.
Beleidsrisico	Per 1 januari 2022 wordt het afval van de 3 ARCG-gemeenten door Omrin verwerkt. Conform de akte van opstal wordt vanaf 2022 de nascheidingsfabriek van Attero ontmanteld. Dit proces vraagt om aandacht van de ARCG. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de wijze waarop de ARCG in de toekomst in een andere vorm kan worden voortgezet.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Vershill
Lasten				
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	72.011	75.439	75.711	-272
09.1.1 Schone en hele leefomgeving	49.605	52.308	52.032	276
09.1.2 Riolering en water	19.582	20.200	20.852	-653
09.1.4 Begraven	231	231	333	-102
09.1.6 Begraven	2.594	2.701	2.494	206
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	27.950	27.402	27.890	-488
09.2.1 Afval inzamelen en verwerken	27.950	27.402	27.890	-488
09.3 Leefkwaliteit	2.640	10.963	3.594	7.368
09.3.1 Robuust en veerkrachtig	1.185	1.186	1.002	184
09.3.2 Stimuleren gezond, veilig en d	1.455	9.777	2.593	7.184
Totaal Lasten	102.601	113.803	107.195	6.608
Baten				
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	35.387	37.316	35.443	-1.872
09.1.1 Schone en hele leefomgeving	15.175	16.991	14.935	-2.057
09.1.2 Riolering en water	18.617	18.617	18.957	340
09.1.4 Begraven	0	0	8	8

09.1.6 Begraven	1.595	1.707	1.543	-164
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	33.169	33.170	32.637	-533
09.2.1 Afval inzamelen en verwerken	33.169	33.170	32.637	-533
09.3 Leefkwaliteit	12	4.012	798	-3.214
09.3.1 Robuust en veerkrachtig	4	4	4	0
09.3.2 Stimuleren gezond, veilig en d	8	4.008	794	-3.214
Totaal Baten	68.568	74.497	68.878	-5.619
Totaal Saldo voor bestemming	34.033	39.306	38.317	989
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	530	610	610	0
Totaal onttrekkingen	105	3.812	105	3.707
Totaal saldo na bestemming	34.458	36.104	38.822	-2.718

Financiële toelichting

9.1 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	-272	-1.872	-2.144

Groen- en speelvoorzieningen (N 469 duizend euro)

Lagere baten van 257 duizend euro worden veroorzaakt door gedaalde contractopbrengsten tuinonderhoud voor derden. We hebben een aantal contracten opgezegd. Hiermee gepaard gaan ook lagere onderhoudslasten van 257 duizend euro.

De beheermaatregelen tegen de essentaksterfte leiden tot hogere lasten van 94 duizend euro. Daarnaast zorgt een stijging in het aantal uitgevoerde groot onderhoudsprojecten groen voor hogere lasten van 162 duizend euro.

Ook leidt de geactualiseerde toerekening van kosten materieel tot hogere lasten van 196 duizend euro. Deze toerekening vindt plaats aan de hand van een verdeelsleutel. In 2020 hebben we deze verdeelsleutel aangepast. Dit zorgt voor een zuivere toerekening van kosten aan het product Groen- en speelvoorzieningen.

Tot slot tellen overige kleinere afwijkingen op tot een nadeel van 17 duizend euro.

Verkeersvoorzieningen (N 382 duizend euro)

Hogere lasten zijn vooral ontstaan door extra herstelwerkzaamheden van verkeersregelininstallaties (267 duizend euro) en openbare verlichting (385 duizend euro). Daarnaast is er een voordeel van 166 duizend euro op de projecten groot onderhoud (led en armaturen). Ook hebben we verzekeringsuitkeringen ontvangen als gevolg van schadeclaims bij het onderhoud van verkeersregelininstallaties en openbare verlichting. Dit leidt tot hogere baten van 103 duizend euro.

Wegen (N 574 duizend euro)

Hogere lasten worden vooral verklaard door een stijging in het aantal (onderhouds-)meldingen. Dit leidt tot hogere apparaatskosten van 359 duizend euro. Ook zijn er hogere kosten voor herstraten (104 duizend euro). Hier staan hogere opbrengsten tegenover.

Op het programmabudget groot onderhoud wegen ontstaat een nadeel van 129 duizend euro. Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van 86 duizend euro.

Kapitaallasten gele stenen (V 168 duizend euro)

In de begroting 2020 zijn structureel intensiveringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de dekking van kapitaallasten behorende bij het investeringsproject vervanging gele stenen binnenstad. Dit gaat om een bedrag van 214 duizend euro.

Eind 2020 valt van deze middelen incidenteel 168 duizend euro vrij doordat pas wordt afgeschreven als afzonderlijke projecten volledig gereed zijn.

Groot onderhoud civiele kunstwerken, onder andere bruggen en kademuren (N 347 duizend euro)

Dit nadelige resultaat wordt vooral verklaard doordat het project Damwand Eemskanaal, gepland in 2019, pas in 2020 tot uitvoering is gekomen (383 duizend euro). Overige kleinere positieve afwijkingen (36 duizend euro) tellen op tot een totaal nadeel van 347 duizend euro.

Kapitaallasten investeringsprojecten groot onderhoud (V 310 duizend euro)

In de begroting 2020 hebben we voor de investeringsprojecten groot onderhoud kapitaallasten geraamd. Eind 2020 valt een deel van deze begrote middelen vrij. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat projecten achter lopen. Daarnaast geldt voor gereedgekomen projecten in 2020 dat hierop pas in 2021 wordt afgeschreven.

Rioolheffing (V 60 duizend euro)

Hogere baten van 304 duizend euro bestaan vooral uit gerealiseerde hogere opbrengsten rioolheffing als gevolg van meer aansluitingen. Aan de lastenzijde is een voordelig effect van 800 duizend euro omdat we minder besteed hebben aan projecten groot onderhoud (met name baggerprojecten). Vanwege vertraging in een aanbestedingsprocedure bij baggeren heeft dit in 2020 niet geleid tot projectuitvoering. Het werk wordt in 2021 uitgevoerd. Dit voordelige resultaat is toegevoegd aan de voorziening Riolerings groot onderhoud. Per saldo leidt deze dotatie aan de voorziening tot een neutraal effect.

Hogere lasten van 244 duizend euro ontstaan vooral door hogere exploitatielasten en een extra dotatie aan de voorziening Riolerings vervangingsinvesteringen van 132 duizend euro. Deze laatste dotatie betreft het totale voordelige resultaat in 2020 op de rioolheffing (werkelijke baten minus werkelijke lasten). Dit resultaat wordt verrekend met de voorziening.

Voor een nadere toelichting op het integrale resultaat van de rioolheffing verwijzen wij naar de paragraaf Lokale heffingen.

Fietsmaatregelen (N 254 duizend euro)

In verband met het coronavirus hebben we maatregelen getroffen voor een veilige en bereikbare binnenstad. Eén van de maatregelen betreft het fietsbeheer, onder meer door het plaatsen van extra fietsenrekken en het verwijderen van fout geparkeerde fietsen. Hiervoor waren geen middelen begroot. Dit leidt tot een nadelig resultaat van 254 duizend euro.

Zakelijke dienstverlening (N 946 duizend euro)

De omzet van de zakelijke dienstverlening is lager dan in voorgaande jaren (1,1 miljoen euro). Daar heeft het coronavirus voor een groot deel een rol in gespeeld maar we zijn ook een aantal klanten kwijtgeraakt. Deze omzetverlaging - die zich vooral voordeed bij de inzameling van bedrijfsafval - kon voor een beperkt deel worden opgevangen door lagere lasten waaronder een lagere toerekening van kosten materieel.

Daarnaast hebben we extra personeel ingehuurd door ziekte van het eigen personeel of vanwege een quarantaineverplichting.

Emissievrij wagenpark (V 231 duizend euro)

In de begroting 2020 is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar gesteld om vanaf 2023 ons wagenpark emissievrij te hebben. Het gaat hierbij om het vervangen van 128 dienstvoertuigen over meerdere jaren. Eind 2020 valt van dit budget 231 duizend euro vrij. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de realisatie van kapitaallasten behorende bij deze vervangingen pas ingaat in 2021.

Leges begraafrechten (N 42 duizend euro)

Doordat er in 2020 minder begrafenissen plaatsvonden, zijn de lasten lager (99 duizend euro). Daar tegenover staan ook lagere baten (141 duizend euro). Per saldo een nadeel van 42 duizend euro.

Klimaatadaptatieweek (geen afwijking)

In januari 2021 vond de klimaatadaptatieweek Groningen plaats. Hiervoor hebben we een subsidiebijdrage ontvangen vanuit het Nationaal Programma Groningen.

Aangezien een deel van deze middelen in 2021 besteed zal worden, wordt dit deel in 2020 als vooruit ontvangen verantwoord. Hierdoor treden zowel lagere lasten als lagere baten op van 840 duizend euro op.

Overige (V 101 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 101 duizend euro.

9.2 Afvalinzameling en -verwerking	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	-488	-533	-1.021

Afvalstoffenheffing (N 1,0 miljoen euro)

Baten (V 1,141 miljoen euro)

Bij de baten van de afvalstoffenheffing zien we voor de opgelegde heffingen een voordeel van 946 duizend euro, vooral veroorzaakt door het toegenomen aantal aansluitingen. Overige inkomsten leiden tot een voordeel van 195 duizend euro.

Lasten (N 2,187 miljoen euro)

De hogere lasten doen zich voor bij diverse onderdelen:

- Hogere vuilverwerkingskosten, als gevolg van meer aanvoer van afval en hogere kosten van verbrandingsbelasting (505 duizend euro);
- Meer inzet van inleenkrachten vanwege ziekte, vacatures en het coronavirus, bijvoorbeeld voor het inzetten van verkeersregelaars bij afvalbrengrstations (371 duizend euro);
- Een hogere eindafrekening van het ARCG (Afvalbeheer Regio Centrum Groningen, vooral verklaard door een grotere hoeveelheid aangeleverde grof vuil en meerkosten om de coronamaatregelen goed toe te kunnen passen (328 duizend euro);
- Onttrekking voorziening afvalstoffenheffing, in de begroting 2020 hebben we een geraamde onttrekking opgenomen van 2,3 miljoen euro. Deze onttrekking kan slechts voor 2 miljoen euro worden gerealiseerd omdat het saldo van deze voorziening slechts 2 miljoen euro bedraagt en de stand van de voorziening niet negatief mag zijn. Dit leidt tot een nadeel van 301 duizend euro;
- Hogere kwijtscheldingslasten, onder meer door het gestegen aantal opgelegde heffingen (186 duizend euro);
- Hogere kapitaallasten, investeringen hebben eerder plaatsgevonden dan bij de begroting verondersteld, dit leidde in 2020 al tot kapitaallasten (165 duizend euro);
- Meerkosten bij diverse projecten werkzaamheden, onder meer door de extra handhaving op bijplaatsingen, de ontwikkeling en lancering van een afval-app en extra werkzaamheden in het kader van de herijking van het afvalbeleid en de harmonisering afvalstoffenheffing (195 duizend euro);
- Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van 131 duizend euro.

Aangezien het saldo van de voorziening afvalstoffenheffing nul is, bestaat er geen mogelijkheid dit ontstane nadeel middels een onttrekking aan deze voorziening te compenseren.

Voor een nadere toelichting op het integrale resultaat van de afvalstoffenheffing verwijzen wij naar de paragraaf Lokale heffingen.

Overige afvalstromen (N 179 duizend euro)

De organisatie Nedvang (Afvalfonds) keert vergoedingen aan gemeenten uit voor de kosten verbonden aan de inzameling, vermarkting en verwerking van diverse afvalstromen zoals kunststofverpakkingen, drankpakken en metaal. In 2020 hebben we een lagere vergoeding ontvangen van Nedvang dan verwacht. Dat komt doordat Attero een lager volume kunststof heeft kunnen afzetten voor hergebruik dan verwacht vanwege de lagere vraag naar hergebruikt plastic.

Daarnaast zijn er nieuwe afspraken gemaakt tussen Nedvang en de VNG over de hoogte van de vergoedingen voor inzameling en verwerking. De vergoedingen zijn omlaag gegaan. Als laatste heeft Nedvang de definitieve vaststelling van de vermarktungsvergoeding kunststof over de jaren 2017 en 2018 pas in 2020 bepaald. Hierdoor zijn de werkelijke kosten 185 duizend euro hoger ten opzichte van de eerder betaalde voorschotten aan Attero over deze jaren.

Inclusief een aantal kleinere afwijkingen bedraagt het nadelige resultaat op de overige afvalstromen 179 duizend euro.

Overige (V 204 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 204 duizend euro.

9.3 Leefkwaliteit	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	7.368	-3.214	4.154

Sanering voormalige vuilstortlocatie Woltersum (V 3,7 miljoen euro)

Voor de sanering van de voormalige vuilstort bij Woltersum is in 2018 een bestuursovereenkomst gesloten tussen de voormalige gemeenten Groningen, Ten Boer en de Provincie Groningen. Overeengekomen is dat 7,8 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld voor bodemsanering. De Provincie Groningen verstreekte hiervoor een subsidie van 4 miljoen euro. Daarnaast hebben we in 2019 voor dit doel 3,8 miljoen euro in de reserve Bodemsanering gestort. In 2019 hebben we hiervoor 93 duizend euro besteed. Bij de jaarrekening 2019 is dit bedrag aan deze reserve onttrokken.

De sanering is in 2020 opgestart. Echter zal het grootste deel van de uitvoering in 2021 plaatsvinden en ook worden afgerond. Van de beschikbare middelen is circa 10% besteed in 2020 (793 duizend euro). Aangezien we de middelen vooral in 2021 nodig hebben, is afgezien van de onttrekking aan de reserve Bodemsanering van 3,7 miljoen euro.

Voor de verantwoording in de jaarrekening betekent dit lagere lasten van 6,9 miljoen euro en lagere baten van 3,2 miljoen euro. Per saldo een voordeel van 3,7 miljoen euro.

Dit voordeel is al verrekend met de hiervoor bestemde reserve omdat is afgezien van de onttrekking aan de reserve in de realisatie bij de jaarrekening. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Uitvoeringsprogramma Bodem (V 228 duizend euro)

Voor een aantal activiteiten uit dit programma wordt de uitvoering in 2021 voortgezet. Deze activiteiten zullen worden bekostigd uit de in 2020 vrijvallende middelen. Dit uitvoeringsprogramma is door de raad aangemerkt als meerjarig project

Overige (V 219 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 219 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 10: Veiligheid

Om in vrijheid te kunnen wonen, werken en leven vormt een veilig Groningen de basis.

Samen met partners, bewoners en ondernemers werken we aan het veilig houden van onze gemeente.

Zo dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in de gemeentelijke beleids- en

uitvoeringsprogramma's. Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen (VRG).

Veiligheidsbeleid is sterk verweven met andere beleidsterreinen. Zo zien we thema's op het snijvlak van veiligheid en zorg, die ook terugkomen in programma 4: [Welzijn, gezondheid en zorg](#) en de aanpak van verloedering wat terugkomt in programma 9: [Onderhoud en beheer openbare ruimte](#). Elke wijk of buurt en elk dorp in Groningen heeft zijn eigen identiteit, dynamiek en veiligheidsvraagstukken. Mede daarom werken we gebiedsgericht. Dit hangt sterk samen met paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#).

Als gemeente treden we op als regisseur en bevorderen en bewaken we de samenwerking en afstemming met partners op het gebied van veiligheid.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Geweld hoort nergens thuis, regionaal actieprogramma Groningen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2019 - 2023](#)

[Kadernota Integrale Veiligheid 2015-2019](#)

[Aanpak problematische jeugdgroepen 2018](#)

[Gronings escalatiemodel aanpak woonoverlast 2017](#)

[Verordening cameratoezicht gemeente Groningen 2016](#)

[Nota prostitutie en overige seksbedrijven 2016](#)

[Nota integraal drugsbeleid 2016](#)

[Handhavingsprotocol horeca gemeente Groningen 2010](#)

Relevante ontwikkelingen

- Bij de veiligheid- en handhavingsprofessionals die in de frontlinie staan van de coronacrisis, is de al bestaande druk op de capaciteit nog verder vergroot. Daarnaast kost de coronacrisis veel capaciteit en expertise ten behoeve van de crisisorganisatie. Hierbij gaat het onder andere om het leveren van expertise over noodrecht, handhavingsstrategieën en het monitoren van maatschappelijk onrust;
- Door de coronamaatregelen is het moeilijker om zicht te krijgen op ondermijnende criminaliteit. Dit wordt veroorzaakt door het gebrek aan live contact, risico's die gepaard gaan met branches die in financiële nood zitten en de verwachting dat de aantrekkingskracht van het criminele (drugs)geld op jongeren toeneemt. Dit alles leidt tot een nog grotere opgave in de aanpak van de ondermijning. Als de maatregelen versoepelen zal er een extra investering nodig zijn om onze informatiepositie terug te winnen en de criminaliteit terug te dringen;
- We zien een verschuiving van high impact crimes zoals woninginbraak en straatroof naar digitale criminaliteit en ondermijning;
- Het aantal demonstraties is de afgelopen periode toegenomen. Onder ander door de coronamaatregelen hebben we veel inzet bij demonstraties aangewend om inwoners gebruik te kunnen

laten maken van het grondrecht en tegelijkertijd de openbare orde en veiligheid te kunnen blijven garanderen. Deze trend lijkt te versterken en vraagt mogelijk meer capaciteit;

- Maatschappelijke onrust en polarisatie neemt toe. Dit heeft een weerslag op de Groningse samenleving. De coronacrisis vergroot het risico op complotdenken, spanningen en polarisatie. Daarom hebben we een steeds grotere behoefte aan kennis over dit onderwerp, inzicht in (de)polarisatie in onze gemeente en handelingsperspectieven. Voor de preventie van radicalisering en polarisatie is het cruciaal dat professionals uit zowel het sociaal domein als het veiligheidsdomein elkaar goed weten te vinden. Daarom blijft het onverminderd van belang de lokale samenwerking tussen beide domeinen te versterken;
- De sociale impact van de coronamaatregelen is groot. Door de coronamaatregelen waren live contacten tussen zorg- en veiligheidsprofessionals onderling en die met jongeren beperkt. Dit bemoeilijkt vroegsignalering en het treffen van preventieve maatregelen. Een direct gevolg hiervan is dat problematiek van jongeren met risicovol gedrag langer onzichtbaar blijft en pas bij escalatie zichtbaar wordt;
- In 2020 hebben we met onze partners de volgende speerpunten geformuleerd voor het beleidskader Veiligheid 2021-2024: ondermijning, digitale veiligheid, maatschappelijke onrust & polarisatie en een effectieve verbinding tussen veiligheid en zorg

Deelprogramma 10.1: Veilige woon- en leefomgeving

We willen veiligheid in de verschillende stadsdelen op peil houden en waar nodig vergroten. Het gaat om het voorkomen van overlast, verloedering en criminaliteit in de openbare ruimte en in huiselijke kring. Juist omdat het voor iedere inwoner belangrijk is zich buiten én binnen veilig te voelen, werken we aan een veilige woon- en leefomgeving vanuit verschillende beleidsterreinen zoals paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#) en programma 9: [Onderhoud en beheer openbare ruimte](#).

Tweejaarlijks wordt de monitor Leefbaarheid en Veiligheid gehouden. In 2018 was het percentage onveiligheidsgevoel 16% en het overlastcijfer 2,8. In 2020 wilden we het onveiligheidsgevoel onder de 17% houden en het overlastcijfer niet boven de 3,2 laten komen.

Beleidsvelden

- Woninginbraken
- Geweld
- Toezicht en handhaving in de openbare ruimte
- Overlast
- Veilig ondernemen
- Radicalisering, Extremisme en polarisatie

Met de volgende indicatoren wordt de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% onveiligheidsgevoel *	-	17 %	19 %
Overlastcijfer (op een schaal van 1 - 10) *	-	3,2	2,6

* Deze indicator wordt tweejaarlijks gemeten, namelijk in de even jaren.

10.1.1 Woninginbraken

Woninginbraken hebben impact op het veiligheidsgevoel van betrokkenen. We zetten in op preventie, voorlichting en handhaving van de plicht een digitaal opkopersregister (DOR) bij te houden. In het opkopersregister dienen handelaren de in- en verkoop van tweedehands goederen te registreren.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal aangiften van woninginbraken	703	800	427 *

* Dit cijfer ligt naar verwachting lager door de coronamaatregelen

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden in 2020 bereiken dat er in de gemeente Groningen minder dan 800 woninginbraken zouden worden gepleegd. Dit streven is gehaald, er zijn 427 woninginbraken gepleegd;
- In 2020 wilden we de beleidsregel Digitaal Opkopers Register herijken ten behoeve van de handhaving.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben een hotspot-gerichte aanpak en een persoonsgerichte (dader) aanpak uitgevoerd;
- We hebben een voorlichtingscampagne ingezet via de communicatiekanalen van de gemeente Groningen. We hebben preventieadviezen aan (omwonenden van) slachtoffers van inbraken gegeven;
- We hebben de aanmeld- en registratieplicht voor handelaren met behulp van het Digitaal Opkopers Register gehandhaafd. Vanwege de coronamaatregelen zijn de geplande tweewekelijkse controle in 2020 slechts in beperkte mate uitgevoerd, omdat de zaken die gecontroleerd zouden worden niet open waren. In de korte periode dat de zaken wel open waren is tweewekelijks gecontroleerd en is 1 handhavingsactie uitgevoerd;
- We zijn gestart met het herijken handhavingstrategie in relatie tot de beleidsregel.

Conclusie

- De ingezette koers om woninginbraken te voorkomen blijft effectief;
- De DOR-controles konden slechts beperkt worden uitgevoerd in verband met de coronamaatregelen.

10.1.2 Geweld

Onder het thema geweld vallen verschillende delicten zoals geweldsincidenten in het uitgaansgebied en huiselijk geweld.

Onder huiselijk geweld verstaan we hier (ex)partnergeweld en ouder(en)mishandeling, exclusief kindermishandeling. Voor kindermishandeling verwijzen we naar deelprogramma 4.2.3: [Interventies veilig opgroeien](#). De gemeente Groningen is als centrumgemeente samen met de andere Groninger gemeenten verantwoordelijk voor het ontwikkelen en invoeren van beleid om huiselijk geweld te bestrijden. Onze ambities hieromtrent staan in deelprogramma 4.2.4: [Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld](#).

Gewelddelicten hebben een hoge impact op slachtoffers en hun omgeving. Daarom hebben we aandacht voor deze verschillende vormen van geweld. We streven daarbij naar zo min mogelijk geweld, thuis en op straat.

Wij willen:

- De objectieve en subjectieve veiligheid in het uitgaansgebied verbeteren;
- Geweld in afhankelijkheidsrelaties duurzaam beëindigen;
- Een veilige thuissituatie bevorderen;
- Slachtoffers van huiselijk geweld direct veiligheid bieden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal aangiften geweldsincidenten uitgaansgebied	315	<425	212
Aantal meldingen huiselijk geweld	1.131 *	>700	1.193
Aantal opgelegde huisverboden	27	>40	45
Aantal aangiften Veilige Publieke Taak (hulpverleners)	127	<150	110

* Het aantal meldingen over 2019 is achteraf door Veilig Thuis gecorrigeerd van 746 naar 1.131. Door de invoering van een nieuw registratiesysteem in 2019 had Veilig Thuis begin 2020 nog onvoldoende overzicht van de verschillende 'soorten' meldingen huiselijk geweld en werden de eerder aangeleverde cijfers later gecorrigeerd.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We willen het aantal geweldsincidenten in de horeca zo laag mogelijk houden. In 2020 wilden we concrete acties uitgezet hebben op het gebied van het tegengaan van grensoverschrijdend seksueel gedrag en seksueel geweld. Hiervoor benaderen we de horeca, maar willen we het onderwerp ook bespreekbaar maken onder (vrouwelijke) studenten;
- Binnen diverse overheidsorganisaties wordt veel aandacht besteed aan geweld tegen medewerkers. Wij willen dat er in het komende jaar niet meer dan 150 aangiften hieromtrent worden gedaan;
- Doorontwikkeling van Veilig Thuis, gericht op verbeterde samenwerking met lokale teams, de monitorfunctie en de nieuwe radarfunctie naar aanleiding van de aanscherping van de Wet meldcode;
- Verbeteren preventie, signalering en aanpak van alle vormen van huiselijk geweld.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- 2020 stond in het teken van de corona-pandemie en de daaruit volgende corona-maatregelen. De Horeca is voor een groot gedeelte van het jaar gesloten geweest. Dit heeft geleid tot minder bezoekers aan het uitgaansgebied en daarmee minder geweldsdelicten. Uit de cijfers van de politie blijkt dit ook: het aantal aangiften geweldsincidenten uitgaansgebied is gedaald naar 212;
- Tijdens de versoepeling van de corona-maatregelen in de zomer van 2020 met gedeeltelijke opening van de Horeca is door de politie en de boa's vooral gecontroleerd op sluitingstijden en maximaal aantal bezoekers;
- In het kader van de aanpak huiselijk geweld faciliteren we samen met de andere Groninger gemeenten de Vrouwenopvang en Veilig Thuis (zie deelprogramma 4.2.4: [Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld](#)).

Conclusie

- Het aantal aangiften van geweldsincidenten in het uitgaansgebied in 2020 is gedaald, mede door de corona-maatregelen;
- De samenwerking met de toezichthouders horeca en de politie gaat goed;
- Ten aanzien van huiselijk geweld constateren we een verdere stijging van het aantal meldingen huiselijk geweld bij Veilig Thuis (zie deelprogramma 4.2.4: [Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld](#)).

10.1.3 Toezicht en handhaving in de openbare ruimte

Toezicht en handhaving in de openbare ruimte draagt bij aan een leefbare en veilige gemeente. Samen met politie stonden onze frontlinie voor de bestrijding van de verspreiding van het coronavirus. Naast handhaving van de coronamaatregelen bleven we inzetten op het verhogen van de kwaliteit van de openbare ruimte door het bevorderen van de naleving van regels. Zo werkten we aan een fijne, schone en veilige leefomgeving voor iedereen.

Het aantal evenementen in onze gemeente groeit, waarbij wij ook veel terugkerende evenementen hebben. Bij ieder evenement is er aandacht voor veiligheid, zowel in de voorbereiding als tijdens een evenement. Bij complexe evenementen werken we tijdens de uitvoering met een integraal werkend veiligheidsteam.

Het aantal demonstraties, gemeld en niet gemeld, groeit en weerspiegelen het ongenoegen en de onrust van mensen over ontwikkelingen in de samenleving wereldwijd. Dit vraagt om een alerte houding en nauwe samenwerking met de politie.

Als gemeente leveren wij onder andere veel inzet bij voetbal evenementen alsook bij grote evenementen zoals demonstraties en oud en nieuw.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Meer aandacht voor de aanpak van jeugdgroepen en overlast-gevende jeugd;
- Steeds meer wijkgericht inzet van handhavers voor;
- Bevordering van samenwerking met interne en externe partners zoals regiegroepen Veiligheid, de WIJ-teams, politie, handhavers, inwoners en ondernemers;
- Binnen de beschikbare capaciteit investeren in de doorontwikkeling van risico- en data-gestuurd handhaven.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De coronacrisis speelde een bepalende rol in het leefbaar, gezond en veilig houden van Groningen. Handhavers zijn ingezet om ervoor te zorgen dat de maatregelen om het coronavirus te bestrijden worden nageleefd. Zij hebben organisaties, ondernemers en inwoners aangesproken op het niet naleven van de maatregelen en, waar nodig, handhavend opgetreden.

Daarnaast hebben we de aanpak van problematische jeugdgroepen versterkt met de aanstelling van jeugdboa's. We hebben onze handhavers zoveel mogelijk gebiedsgericht ingezet en afstemming georganiseerd in tactische en operationele veiligheidsoverleggen.

Voetbal: Ondanks dat er in 2020 weinig is gevoetbald in de aanwezigheid van supporters, is samen met de veiligheidspartijen rond betaald voetbal de persoonsgerichte aanpak met betrekking tot voetbal hooligans verder op poten gezet. Daarbij wordt aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen in het kader van Toegankelijk, Gastvrij en Veilig voetbal, en in het bijzonder de persoonsgerichte aanpak. Daarnaast worden de maatregelen genomen die mogelijk zijn bij ordeverstoringen. Een voorbeeld daarvan is de inzet van gebiedsverboden naar aanleiding van de voetbalrellen in de binnenstad.

Demonstraties: In 2020 zijn er 94 demonstraties gemeld bij de burgemeester. In 2019 en 2018 waren dat er 113 en 76. De thema's van de demonstraties weerspiegelen het ongenoegen en de onrust van mensen over ontwikkelingen in de samenleving wereldwijd. We zien dat door gebruikmaking van sociale media in korte tijd (grote) groepen mensen op de been worden gebracht. Dit vraagt van ons als gemeente om een alerte houding en nauwe samenwerking met de politie. Verreweg de meeste capaciteit van de politie en de gemeente is in 2020 gaan zitten in demonstraties die *niet* zijn gemeld, zoals de boerenprotesten die op verschillende momenten in het jaar hebben plaatsgevonden.

Conclusie

Toezichthouders en handhavers hebben zich stevig ingespannen om de gevolgen van de impact van corona te bestrijden. Dit heeft de druk op handhaving vergroot. Tegelijkertijd waren we door herprioritering van taken en door compensatie van het Rijk in staat om in brede zin een bijdrage te blijven leveren aan een veilige en leefbare gemeente.

Met name de voorbereiding en inzet op demonstraties en (grootschalige) evenementen vraagt veel capaciteit, maar blijft onverminderd van belang.

10.1.4 Overlast

We willen overlast zoveel mogelijk voorkomen en verminderen, eerder signalen opvangen, delen en actief betrokkenen benaderen. Waar overlast zich toch voordoet treden we adequaat op, waar mogelijk samen met bewoners en ondernemers. Overlast is een containerbegrip voor onder meer woonoverlast, geluidsoverlast, jongerenoverlast, drugsoverlast, vervuiling en dierenoverlast. Plegers zijn oud, jong, individuen of groepen. Soms gaat overlast gepaard met criminaliteit. De diversiteit van overlast maakt bestrijding ervan ingewikkeld. Er is een steeds nauwere samenwerking tussen zorg, veiligheidspartners en bewoners. Dat doen we onder andere met de meldpunten Overlast & Zorg, het Veiligheidshuis en de WIJ-teams. Stadstoezicht speelt hierbij ook een belangrijke rol.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal meldingen overlast openbare ruimte afgehandeld door Stadstoezicht*	2.600	2.400	4.001

* We zien een toename van het aantal meldingen dat ons bereikt. Door de verschillende (online) kanalen kunnen inwoners en ondernemers steeds laagdrempeliger overlastmeldingen doen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- De wisselwerking en samenwerking tussen bewoners en zorg- en veiligheidspartners bij het voorkomen en bestrijden van overlast verder versterken;
- Het verder uitrollen van de persoonsgerichte aanpak (Pga);
- Een verdere ontwikkeling van een ketenaanpak voor personen met verward gedrag. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het stimuleren van het gebruik van een crisiskaart als mensen vaker in de war zijn en overlast veroorzaken. Of het eerder aanwezig zijn van een zorgprofessional zodat adequate zorg en ondersteuning en continuïteit gerealiseerd wordt. Het project 'Samen voor herstel' wordt verder uitgerold in andere wijken (zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#));
- In concrete casuïstiek komen tot effectieve maatregelen die de overlast doen verminderen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De casustafel is stil komen te liggen in 2020, maar ketenpartners weten elkaar te vinden en er is sprake van een nauwere samenwerking, ook op gebiedsniveau;
- Het instrument persoonsgerichte aanpak wordt steeds vaker ingezet, waarbij op basis van maatwerk wordt gekeken naar en gehandeld in een casus. Maatwerkoplossingen zijn aan de orde in situaties waarbij de reguliere structuren geen oplossing bieden voor ontstane problemen. Voorbeelden daarvan zijn Pga's die worden ingezet voor personen die negatief gedrag vertonen in een wijk of rond voetbalwedstrijden;
- We hebben jeugd-boa's ingezet die samen met ketenpartners contact leggen met jeugdgroepen en deze groepen monitoren.

Conclusie

Voorkomen en verminderen van overlast vraagt blijvend aandacht. Er zijn verschillende ontwikkelingen in gang gezet die verder zullen worden opgepakt en geïntensiveerd. Hierbij is het nadrukkelijk verbinding leggen tussen zorg en veiligheid een belangrijke pijler.

10.1.5 Veilig ondernemen

Veilig ondernemen is een vanzelfsprekendheid in een aantrekkelijk ondernemersklimaat en wordt breed benaderd. We hechten aan een schone, hele en veilige binnenstad en bedrijventerreinen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal aangiften door ondernemers van inbraken in kantoor- /bedrijfspanen en winkels	238	400	175**

** Vanwege corona een lager inbraakcijfer

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Wij willen, in samenwerking met de Groningen City Club (GCC), de stichting BBOG en het SPD, aandacht genereren voor veilig ondernemen;
- Wij willen dat winkelgebieden schoon, heel en veilig zijn.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Als gevolg van de coronacrisis was het niet mogelijk in de Week van de Veiligheid 2020 activiteiten te organiseren.

Conclusie

Het aantal winkeldiefstallen is onder het beoogde resultaat gebleven.

10.1.6 Radicalisering en Jihadisme

Alhoewel het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland is afgeschaald naar niveau drie (op een schaal van vijf) is radicalisering, extremisme en polarisatie nog steeds een actueel thema in de bedreiging van de Nederlandse veiligheid en rechtsorde.

Jihadistische dreiging vormt nog steeds de voornaamste terroristische dreiging. Tegelijkertijd zien we een beeld van gefragmenteerde rechts-extremistische bewegingen, waarbij het gevaar van de *lone actor* opvalt én door de wereldwijde corona-pandemie zien we een toenamen van anti-overheidsextremisme.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Professionals opleiden met continuering van de trainingen 'herkennen radicalisering' en 'informatiedeling bij radicalisering';
- Informatiedeling van de vijf kernpartners van de 'Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Extremisme' verbeteren;
- Kennis en kunde professionals op peil houden door expertmeeting.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben als gevolg van corona slechts 1 keer een online-training kunnen organiseren. De overige geplande trainingen zijn komen te vervallen;
- We hebben zes-wekelijks een casustafel Radicalisering gehouden, conform het modelconvenant Persoonsgerichte Aanpak Voorkoming radicalisering en extremisme (richtlijn NCTV) en daar in 2020 een tiental signalen besproken;
- We hebben 1 expertmeeting georganiseerd over ondermijning in relatie tot radicalisering;

- In het najaar van 2020 hebben we een aanvraag Versterkingsgelden voor heel Noord-Nederland mogen indienen en daarmee eind 2020 geld binnengehaald voor het verder ontwikkelen van de aanpak in de stad samen met de gemeenten uit de drie noordelijke provincies.

Conclusie

Door de corona-pandemie hebben we in 2020 minder professionals en sleutelfiguren kunnen trainen dan gepland én we hebben een begin gemaakt met het omzetten van fysieke naar online trainingen. Ondanks corona staat de persoonsgebonden aanpak in de stad als een huis. Het netwerk van betrokken organisaties is sterk en veerkrachtig.

Deelprogramma 10.2: Jeugd en veiligheid

We willen dat jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. Jongeren die overlast veroorzaken of strafbare feiten plegen, volgen we nauwlettend en geven we waar mogelijk nieuw perspectief. Dit is ook verweven met het beleid in programma 4: [Welzijn, gezondheid en zorg](#).

Beleidsvelden

- Alcohol en drugsgebruik
- Problematische jeugdgroepen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal problematische jeugdgroepen *	5	3	4

10.2.1 Alcohol- en drugsgebruik

Het effect van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren manifesteert zich in schoolverzuim en -uitval, vandalisme, geweld, gezondheidsschade en instroom in de zorg. In de WIJ-teams werken onze leerplichtambtenaren, het schoolmaatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg en het jongerenwerk nauw samen aan preventie en hulpverlening aan scholieren.

We willen:

- Dat jongeren goed geïnformeerd zijn over de risico's van alcohol- en drugsgebruik;
- Dat de gemiddelde leeftijd waarop jongeren beginnen met drinken omhoog gaat;
- Dat het overmatig gebruik van alcohol daalt;
- Dat jongeren onder de 18 geen toegang hebben tot drugs.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal geconstateerde overtredingen alcoholverkoop aan jongeren (<18 jaar)	40	< 50	4*
Aantal geconstateerde overtredingen verkoop en aanwezigheid jongeren in coffeeshops	0	< 5	-- *

* Vanwege de coronacrisis en de sluiting van horeca zijn er dit jaar beperkte reguliere controles geweest. We hebben onze handhavingscapaciteit aangewend voor het handhaven van de coronamaatregelen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Toezicht en handhaving op naleving van de Drank- en Horecawet blijft evenals toezicht en handhaving op naleving van de eisen voor een coffeeshop onverminderd van belang.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Afgelopen jaar hebben we in beperkte mate integrale controles kunnen uitvoeren op alcoholverkoop en op verkoop en aanwezigheid van jongeren in coffeeshop in verband met sluiting en de coronamaatregelen. Ook zijn onze toezichthouders ingezet op de handhaving van de coronamaatregelen..

Conclusie

Als gevolg van inzet toezichthouders op corona heeft in 2020 geen integrale controle op coffeeshops plaatsgevonden. Door de coronacrisis lag de prioriteit op het handhaven van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.

10.2.2 Problematische jeugdgroepen

Jeugdgroepen zorgen in dorpen, wijken en buurten voor overlast, onrust en criminaliteit. Wij willen deze overlast, onrust en criminaliteit verminderen en bestrijden en tegelijkertijd de jeugdgroepsleden perspectief bieden. We willen voorkomen dat jongeren opnieuw in hun oude foute gedrag vervallen en om hun weerbaarheid te verhogen. Wij zetten hiervoor de aanpak problematische jeugdgroepen in. Na het afschalen van een jeugdgroep, houden wij de risicojongeren in beeld en proberen wij nieuwe aanwas te voorkomen door middel van een gebiedsgericht risicojeugdoverleg.

Wij constateren dat de verharding binnen een aantal jeugdgroepen die wij in 2019 signaleerden, zich in 2020 heeft doorgezet. Dit uit zich onder meer in mishandeling, bedreiging, wapenbezit, straatroof en cybercriminaliteit. Een andere zorgwekkende ontwikkeling is dat jongeren op jongere leeftijd al deel uitmaken van een jeugdgroep. Jeugdgroepen bestaande uit 12, 13 en 14 jarigen zijn geen uitzondering meer. Tot slot heeft vooral de eerste *lockdown* als gevolg van de coronacrisis tot aan de zomerperiode een dempende werking op het overlastgevend gedrag van de jeugdgroepen gehad. Jongeren begeven zich steeds meer online wat gepaard gaat met een toename van cybercriminaliteit. Dit is ook het landelijke beeld tijdens de *lockdown* periode.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal opgestarte begeleidingstrajecten voor jongeren door het Veiligheidshuis	209	120	128

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Het snel en adequaat oppakken van problematische jeugdgroepen in de dorpen en wijken: het signaleren en aanpakken van groepen en het doorverwijzen van jongeren en hun ouder(s) die dreigen af te glijden naar overlastgevend gedrag en criminaliteit;
- Het ontwikkelen van instrumenten om nieuwe aanwas van jeugdgroepen te voorkomen en om de harde kern van negatieve kopstukken die soms na het afschalen van een jeugdgroep overblijft aan te pakken;
- Het trainen van de bij de aanpak betrokken medewerkers van ketenpartners in de Plus Min Mee methodiek en de daarbij behorende applicatie;
- Het verbeteren van de samenwerking tussen ketenpartners die bij de aanpak problematische jeugdgroepen betrokken zijn;
- Het versterken van de rol van Bureau Halt in de aanpak problematische jeugdgroepen als het gaat om het afleggen van huisbezoeken en het geven van voorlichting over bijvoorbeeld wapenbezit;

- Het inzetten van flexibele jeugdstraatwerkers in onder meer de aanpak problematische jeugdgroepen voor het signaleren van en contact leggen met jeugdgroepen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Wij hebben structureel extra geld vrijgemaakt voor onder meer het inzetten van Bureau Halt voor het afleggen van de huisbezoeken bij leden van een jeugdgroep en hun ouder(s) en eventuele knelpunten in het jongerenwerk in Haren en Ten Boer;
- Vanuit dit budget financieren wij dan ook incidenteel, tot en met december 2021, jongerenwerk in Haren. Bij de herindeling was er te weinig formatie voor het jongerenwerk aan Haren toebedeeld, waardoor wij het zicht op jongeren in Haren, Glimmen en Onnen dreigden te verliezen. Inmiddels is deze omissie hersteld en wordt er weer contact gelegd met jeugd (op straat), houden wij zicht op jongeren en vindt er weer reguliere afstemming plaats tussen jongerenwerk, politie en jeugd-boa's;
- Wij hebben de aanpak problematische jeugdgroepen ingezet in de wijken Hoogkerk, Haren, Paddepoel, Paddepoel/Selwerd en Beijum. Eind 2020 is de jeugdgroep Haren afgeschaald. Met het oog op Oud en Nieuw hebben wij ervoor gekozen het afschalen van de jeugdgroep Hoogkerk over de jaarwisseling heen te trekken om zo specifieke jongeren goed in beeld te houden. Eind 2020 zijn we onze aanpak gestart op een nieuwe groep Paddepoel/Selwerd;
- Samen met onze ketenpartners werken wij aan het sluitend maken van de keten jeugd en veiligheid. De focus lag hierbij vooral op de preventie en vroegsignalering. Een voorbeeld hiervan is de pilot Preventie en Vroegsignalering Basisschool. Met deze pilot proberen wij risicjongeren zo vroeg mogelijk te herkennen en ondersteuning te bieden, zodat zij niet afglijden richting bijvoorbeeld een problematische jeugdgroep. Ook het risicojeugdoverleg, waardoor wij risicjongeren bijtijds in beeld krijgen en jonge aanwas richting de jeugdgroepen voorkomen, maakt onderdeel uit van de keten. Verder signaleren wij dat een specifieke aanpak voor jongeren die vanwege *high impact crimes* steeds opnieuw in beeld komen noodzakelijk is;
- Na de constatering en analyse van het fenomeen *drillraps* en wapens onder jongeren is een aanzet gemaakt voor een integrale aanpak gebaseerd op repressie en preventie. Daarbij sluiten we aan op het landelijk Actieplan Wapens en Jongeren;
- We geven specifieke aandacht aan veiligheid op scholen met de focus op jongeren en wapens. Ook bereiden we ons voor om uit te breiden naar andere thema's zoals cybercriminaliteit, waarbij bewustwording en het vergroten van weerbaarheid van jongeren van belang is.

Conclusie

De aanpak problematische jeugdgroepen werkt grotendeels. Wij zijn samen met onze ketenpartners in staat om in een periode van 12-18 maanden een bestaande jeugdgroep in kaart te brengen en uit elkaar te laten vallen. Dit doen we door de jongeren en hun gezinnen hulp en ondersteuning op maat te bieden.

De aanpak neemt de onderliggende problematiek echter niet weg en voorkomt de jonge aanwas van onderop niet. In de aanpak blijkt dat er na het afschalen van een jeugdgroep een harde kern van jongeren overblijft die crimineel gedrag blijft vertonen. Dit zijn onderwerpen waarmee wij het komende jaar aan de slag gaan.

Hiervoor is meer nodig. Dit vraagt een brede kijk op de jeugdproblematiek, zowel vanuit sociaal, fysiek als economisch perspectief. Hier blijven wij op inzetten.

Het algemene beeld is dat het wapenbezit en wapengebruik onder jongeren is toegenomen. Wij ontwikkelen hiervoor een integrale aanpak, waarin ook de veiligheid op scholen een prominente rol inneemt.

Deelprogramma 10.3: Integriteit en veiligheid

Handel in drugs, misbruik en fraude in de vastgoedsector, witwassen en uitbuiting zijn voorbeelden van criminele (economische) activiteiten die de samenleving en de rechtsorde ondermijnen. Hierdoor ontstaat verwevenheid tussen bovenwereld en onderwereld. Wij willen de verbinding tussen onder- en bovenwereld aanpakken en voorkomen dat de overheid criminaliteit faciliteert. We willen de samenleving beschermen tegen

deze vorm van criminaliteit door samen met onze partners in te zetten op het aanpakken van criminele infrastructuren in onze gemeente. We doen dat onder andere met het Openbaar Ministerie, de politie, de Belastingdienst, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de woningbouwcorporaties, maar ook met banken, energieleveranciers en andere partijen zoals makelaars.

Beleidsvelden

- Ondernijnde of georganiseerde criminaliteit
- Mensenhandel
- (Vergunde) prostitutie
- Hennepteelt en drugshandel
- Motorclubs (OMG's)

10.3.1 Ondernijnde of georganiseerde criminaliteit

Ondernijnde criminaliteit is een term die vele vormen van grensoverschrijdend gedrag behelst, met als gezamenlijk kenmerk dat het de grens tussen onder- en bovenwereld doet vervagen, het vertrouwen in de rechtstaat afbreekt en vaak financieel gewin als voornaamste doel kent. Ondernijnde criminaliteit komt veelal voort uit gesloten netwerken die door legale constructies illegaal verkregen middelen weten wit te wassen. Door witgewassen geld bijvoorbeeld te investeren in vastgoed staan criminelen ferm met een been in de onder- en met het andere been in de bovenwereld.

Met een aantal belangrijke partners uit de straf- en bestuursrecht keten worden lokaal en regionaal geprioriteerde thema's aangepakt (drugscriminaliteit, witwassen, vastgoed, mensenhandel en uitbuiting). In tegenstelling tot de van oudsher bestaande scheiding tussen het strafrecht en bestuursrecht (gemeente) wordt de afgelopen jaren steeds meer proactief de samenwerking gezocht om zo het volledige instrumentarium van de overheid in te zetten ten einde ondernijning maximaal te frustreren. In samenwerking met onder andere het OM, Belastingdienst en Politie worden keuzes gemaakt over de inzet van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale interventies.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal adviesaanvragen bij bureau Bibob*	0	6	0
Aantal geweigerde vergunningen op grond van Bibob-criteria	0	6	1

* Het volume aanvragen rondom de Drank- en Horecawet zijn in 2020 gedaald al gevolg van de coronacrisis.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- De georganiseerde misdaad en ondernijning tegengaan in nauwe samenwerking met onze ketenpartners;
- Vanuit een sterkere informatiepositie toewerken naar een thema- en gebiedsgerichte aanpak;
- De weerbaarheid van onze eigen organisatie verder versterken;
- Onze interventiekracht en zichtbaarheid versterken. Daarom organiseren wij in 2020 minimaal vier integrale (handhaving)acties.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Voorbereiding van grootschalige integrale en branchegerichte handhavingscontroles;
- Beleid en uitvoering op integrale ondernijningsonderzoeken gerealiseerd in ons samenwerkingsverband met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst;

- Data-gedreven informatieproducten ontwikkeld om meer zicht te krijgen op de aard en omvang van ondermijnende criminaliteit in Groningen;
- Deelname aan de City Deal Zicht op Ondernijning, samen met diverse andere grote steden in het land, het CBS en het ministerie van Binnenlandse Zaken;
- Onze lokale, regionale en landelijke positie versterkt in de ontwikkeling van (de toekomstagenda van) de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
- Ons stedelijk netwerk met landelijke koplopers en onze landelijke positie versterkt door deelname aan het landelijk aanjaagteam en de werkgroep ondernijning vanuit het bureau Regioburgemeesters.

Conclusie

Door de coronamaatregelen konden we moeilijker zicht krijgen op ondermijnende criminaliteit. Dit wordt veroorzaakt doordat er geen grootschalige integrale en branchegerichte handhavings-controles konden worden uitgevoerd en live contact beperkt mogelijk was. Er zijn wel branchescans gedaan en handhavingscontroles integraal voorbereid. Zodra de beperkingen voorbij zijn staan we direct in de startblokken. We hebben één adviesaanvraag ingediend bij het landelijk bureau Bibob en deze ingetrokken. De vergunning is geweigerd. Ten slotte hebben we de samenwerkingsvorm van het RIEC in 2020 geëvalueerd en verbeteringen doorgevoerd.

We verwachten dat de coronacrisis tot een verhoogd risico op ondermijnende criminaliteit leidt. Veel ondernemers hebben financiële problemen door de coronacrisis. Daarom is het juist nu voor criminelen interessant om in kwetsbare bedrijven te investeren en hun criminele geld wit te wassen of bijvoorbeeld drugshandel of illegaal gokken te faciliteren. We verwachten ook dat de aantrekkingskracht van het criminele (drugs)geld op jongeren toeneemt. Dit alles leidt tot een nog grotere opgave in de aanpak van de ondernijning. Als de maatregelen versoepelen zal er een extra investering nodig zijn om onze informatiepositie terug te winnen en de criminaliteit terug te dringen.

10.3.2 Mensenhandel

Mensenhandel betreft een vorm van georganiseerde criminaliteit waarbij mensen, veelal met list en bedrog, worden 'verleid' arbeid te verrichten binnen bepaalde economische branches, waardoor zij echter geen sturing meer kunnen uitoefenen op hun eigen werk- en leefsituatie. Voorbeelden van mensenhandel zijn gedwongen prostitutie en arbeidsuitbuiting, maar bijvoorbeeld ook gedwongen bedelarij en het onder dwang laten plegen van criminele activiteiten. In Groningen zien we dit vooral binnen de prostitutiebranche.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020
Aantal in behandeling genomen potentiële casussen door de ketenregisseur	36	40	18

In 2020 zijn er in totaal 41 signalen binnengekomen bij de ketenregisseur mensenhandel.

Er zijn 18 signalen binnengekomen waarbij het slachtoffer ook is geregistreerd als slachtoffer mensenhandel en vervolgens is ondersteund. 16 signalen zijn opgepakt en verder verrijkt of zitten nog in het onderzoeksproces.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Mensenhandel tegengaan door het creëren van een onaantrekkelijk afzetgebied voor daders van mensenhandel;
- De integrale aanpak op mensenhandel versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Signalen over (mogelijke) mensenhandel zijn afgegeven aan de ketenregisseur mensenhandel bij het zorg- en veiligheidshuis. Daarna zijn de signalen met politie (de afdeling vreemdelingenpolitie, identificatie en mensenhandel – AVIM), Openbare Orde en Veiligheid en de zorgcoördinator mensenhandel (MJD) besproken om eventuele acties uit te zetten gericht op slachtoffers en daders.
- Door de beweeglijkheid van dader en slachtoffers en de beschikbare specialistische opvangplekken is goede samenwerking in de regio belangrijk. Vanuit de ketenregie mensenhandel is hiertoe een regionaal plan van aanpak opgesteld;
- We hebben ingezet op de verrijking van signalen. Door het ingaan van de Covid19-maatregelen in het voorjaar van 2020 viel het aantal meldingen een korte periode stil om vervolgens weer mondjesmaat op gang te komen. Verrijken van informatie bleek moeilijk te zijn doordat professionals vanwege de coronamaatregelen minder achter de voordeur kwamen.

Conclusie

Het aantal gemelde signalen (casussen) is waarschijnlijk maar een deel van de omvang van de grootte van het probleem van mensenhandel in de gemeente Groningen. Dit beeld is in lijn met het landelijke beeld, dat aangeeft dat het aantal geregistreerde slachtoffers van mensenhandel de laatste jaren bijna is gehalveerd. Mensenhandel is iets wat zich grotendeels ‘onder de radar’ afspeelt. Slachtoffers van mensenhandel melden zich zelden uit eigen beweging bij opsporingsinstanties. Sommige uitgebuite personen voelen zich geen slachtoffer. Zij prefereren onder meer de uitbuitingssituatie boven de slechte economische omstandigheden in het land van herkomst. De problematiek vraagt om een verdere versterking van de integrale en regionale aanpak op mensenhandel. Hiertoe is onder regie van de ketenregisseur in 2020 een plan van aanpak opgesteld. In de komende jaren geven we een verdere impuls aan onze lokale aanpak met onze ketenpartners. Voor 2022 formuleren we een gemeentelijke integrale programma-aanpak van seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting.

10.3.3 (Vergunde) prostitutie

In ons lokale prostitutiebeleid kiezen we voor maximale barrières tegen mensenhandel en uitbuiting met verplichte intakegesprekken en bedrijfsplannen, een minimumleeftijd voor prostituees en een strafbaarstelling voor klanten van niet-vergunde prostitutiebedrijven. We houden bestuurlijk toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden in samenwerking en afstemming met de politie. We hebben ook aandacht mogelijkheden voor prostituees om “uit te stappen”.

Sinds 1 januari 2016 kent de stad Groningen nog één raamprostitutiegebied, de Nieuwstad, met in totaal 43 panden en 105 ramen. Per 31 maart 2019 is de tippelzone gesloten. Met outreachend werk intensiveren we contacten met (ex)tippelaars en zetten we ons in op toeleiding naar zorg. Per 1 februari 2019 is er een huiskamer geopend voor sekswerkers aan de A-kerkhof. Hier kan men terecht voor voorlichting, informatie en advies. Dat geldt zowel voor uitstappen uit de prostitutie als instappen in de prostitutie. Medio mei 2019 is het overweeghuis geopend, waar ex-tippelaars voor maximaal 3 maanden kunnen verblijven. Dit betreft een burgerinitiatief waarbij niet de hulpverlening centraal staat maar normalisatie en het opnieuw opbouwen van een ‘gezond’ netwerk. Dit wordt gedaan door inzet van daartoe opgeleide vrijwilligers.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal bestuurlijke maatregelen in de vergunde prostitutie	0	8	0
Aantal bestuurlijke maatregelen in de illegale prostitutie	25	25	26

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Een afname van de niet-vergunde en illegale prostitutie, onder andere door middel van een consequente toepassing van het handhavingsprotocol seksbedrijven 2018;
- Adequaat toezicht en handhaving op de vergunde branche en consequente toepassing van het handhavingsprotocol seksbedrijven 2018 bij constatering van overtredingen;
- Outreachend team en de huiskamerfunctie bestendigen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben samen met politie ingezet op toezicht en handhaving van de niet vergunde en illegale prostitutie. Tijdens de *lockdown* als gevolg van de coronacrisis is er extra toezicht geweest op de niet vergunde prostitutie. Opvallend was dat er meer sekswerkers van buiten de Europese Unie werden aangetroffen en dat sekswerkers gebruik maakten van kamerhuur via Airbnb;
- We hebben toezicht gehouden en handhaving toegepast op de vergunde branche bij constatering van overtredingen;
- Vanwege de coronamaatregelen en een verbod op uitoefenen van contactberoepen, zoals sekswerk, is het prostitutiegebied Nieuwstad gedurende twee periodes gesloten geweest. Deze sluiting zorgde voor een ondersteuningsvraag op het gebied van het vinden van huisvesting en/of ander werk. De grootste vraag lag echter op het gebied van inkomensondersteuning. De zorgpartijen hebben sekswerkers veel ondersteuning geboden bij het aanvragen van inkomensondersteuning (TOZO).

Conclusie

- De verplichte intake levert een goede bijdrage aan het barrièremodel tegen mensenhandel. Het is tevens een belangrijk contactmoment om sekswerkers te informeren over de zorgmogelijkheden;
- Middels het prostitutiebeleid met de barrières mensenhandel willen we de branche zo goed als mogelijk reguleren. Maar het is een risicovolle branche waarin zich misstanden kunnen voordoen. Daarom blijft het van belang om toezicht en handhaving in te zetten op naleving van maatregelen. Het aantal bestuurlijke maatregelen legitimeert het blijvend handhaven;
- Ondersteuning van sekswerkers blijft een belangrijk aandachtspunt. De huiskamer vervult een duidelijke functie als prostitutie informatiepunt maar maakt het outreachend werk zeker niet overbodig. Ondersteuning bij het uitstappen uit de prostitutie blijkt niet eenvoudig en legitimeert een uitstapprogramma.

10.3.4 Hennepteelt en drugshandel

Ons drugsbeleid beslaat meerdere terreinen: coffeeshops en het Damoclesbeleid (artikel 13B Opiumwet). We willen hennepteelt en de handel in drugs ontmoedigen.

Voor het coffeeshopbeleid speelt op dit moment het experiment gesloten coffeeshopketen. De gemeente Groningen is een van de tien deelnemende coffeeshopgemeenten. Dat betekent dat zodra de experiment fase van het experiment start de coffeeshops in de gemeente Groningen alleen nog producten mogen verkopen die zijn afgenomen van (door het Ministerie) aangewezen telers.

Het Damoclesbeleid houdt in dat de burgemeester bevoegd is om een pand te sluiten waar drugshandel plaatsvindt of waar een handelshoeveelheid hard- of softdrugs is aangetroffen. Doel is om de openbare orde te herstellen en om handel in drugs te voorkomen. Bij de afweging om een pand te sluiten wordt goed gekeken naar de omstandigheden van het geval en indien nodig prevaleert een zorgtraject boven het sluiten van een woning.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal gesloten drugspanden	24	40	16

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Bestendigen van samenwerking met onze ketenpartners, waaronder met de politie, zodat we altijd geïnformeerd worden bij het aantreffen van een handelshoeveelheid drugs in een pand;
- Meer bekendheid over de signalen en risico's van de handel in drugs en een vergroting van de bereidheid om dit te melden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in 2020 37 bestuurlijke rapportages ontvangen. In 16 gevallen zijn de panden gesloten en in 20 gevallen is een waarschuwing gegeven (1 geen vervolg);
- We zijn gestart met de voorbereidingen voor het experiment gesloten coffeeshopketen. Dit doen we onder meer door deelname aan landelijke werkgroepen;

Conclusie

De samenwerking met ketenpartners gaat goed. We worden goed geïnformeerd bij het aantreffen van een handelshoeveelheid drugs en kunnen hierdoor een pand te sluiten of een ander traject in te zetten. De voorbereiding voor het experiment gesloten coffeeshopketen is in de volle gang.

10.3.5 Motorclubs (OMG's)

In de afgelopen jaren hebben we in de veiligheidsketen steeds meer stappen genomen om beter zicht te krijgen op de positie van Outlaw Motorcycle Gangs in het land. De groepen kenmerken zich door het veelal grensoverschrijdende gedrag dat zij vertonen, met een duidelijke strafrechtelijke component. Belangrijk speerpunt van de afgelopen jaren is om het bestuursrechtelijk aandeel in de repressie van de clubs te vergroten. Dit geldt met name voor de aanwezigheid van OMG's in de horeca en het voeren van een duidelijk en consistent beleid op het toestaan van clubhuizen. De aanwezigheid van clubs in horeca en elders zorgen voor veel druk op de openbare orde en veiligheid. Via de civiele rechter zijn vijf OMG's verboden. Wanneer deze verboden onherroepelijk zijn is optreden relatief simpel. In de tussentijd wordt gewerkt aan een wetsvoorstel om bestuursrechtelijk te kunnen ingrijpen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We wilden bereiken dat de OMG's of de daaraan gelieerde supportclubs geen 'vaste voet aan de grond krijgen' in horecabedrijven of buurtgebouwen, of een nieuw clubhuis kunnen starten;
- We wilden de informatiepositie van de gemeente ten aanzien van de OMG's en supportclubs, in samenwerking met ketenpartners, op peil houden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In 2020 zijn voorbereidende acties ondernomen om enkele APV artikelen door te voeren in de gemeente opdat OMG's sneller en effectiever kunnen worden aangepakt. Inmiddels heeft de Lokale Driehoek zich positief uitgesproken over dit voorstel en wordt dit in 2021 verder opgepakt en uitgewerkt. De veiligheidsketen heeft het belang van APV aanpassingen ook bij alle andere driehoeken in Noord-Nederland onderschreven;
- Om de informatiepositie op pijl te houden zijn er structurele afspraken gemaakt met de voornaamste ketenpartners, met name de politie. De afdeling openbare orde en veiligheid van de gemeente en de politie onderhouden doorlopend contact via een OMG-overleg om zo continue een oog in het zeil te houden.

Conclusie

De ambitie om gemeenten sterker onderdeel te laten zijn van de aanpak van OMG's vloeit voort uit de bredere ambitie om de aanpak van ondermijning te versterken. In de afgelopen jaren is de lokale aanpak van ondermijning van ondermijning, en de integrale aanpak van OMG's versterkt. Hier blijven we stevig op inzetten. De mobiliteit van OMG's vraagt namelijk ook om een bredere regionale aanpak, omdat de kans op een waterbedeffect groot is. Concluderend kunnen we stellen dat het OMG-beleid van de gemeente op orde is en het zwaartepunt van de activiteiten zich beweegt van beleidsontwikkeling naar structurele uitwisseling van informatie en de daaruit voortvloeiende handhaving.

Deelprogramma 10.4: Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid omvat het tegengaan en beperken van risico's van incidenten, ongevallen, branden en rampen. We zorgen voor een veilige woon- en leefomgeving, voor mens en dier. Dit betekent in de eerste plaats dat we waar mogelijk risico's wegnemen of beperken door onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast moeten de hulpdiensten klaar staan, goed voorbereid zijn en voorzien zijn van de juiste middelen.

Beleidsvelden

- Veiligheidsregio Groningen
- Externe veiligheid
- Aardbevingen

10.4.1 Veiligheidsregio Groningen

De Gemeente Groningen maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen (VRG). VRG, opgericht op 1 januari 2014, is een organisatie waarin de brandweer en crisisbeheersing (waaronder de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en bevolkingszorg) samenwerken. VRG heeft diverse samenwerkingsverbanden. Op het gebied van crisisbeheersing werkt de VRG samen met de partners in crisisbeheersing (een samenwerkingsverband met politie, defensie, waterschappen, OM en omgevingsdienst) en andere overheidsorganisaties, bedrijven en maatschappelijke partners. Brandweer en crisisbeheersing werken intensief samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) en Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

Veiligheidsregio Groningen heeft als (wettelijke) taken:

- Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- Het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises;
- Het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak op het gebied van de brandweezorg;
- Het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- Het instellen en in stand houden van een brandweer;
- Het instellen en in stand houden van een GHOR;
- Het voorzien in de meldkamerfunctie;
- Het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- Het inrichten en in stand houden van de interne en externe informatievoorziening binnen de bovengenoemde diensten en organisaties.

Met de deelname aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen wordt gezorgd voor een fysiek veilige gemeente en adequaat optreden bij incidenten en crises.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Aantal gecontroleerde kamer-verhuurpanden.	932	800	209*)
Aantal bestuurlijke maatregelen na controle kamerverhuurpanden.	0	<10	3

*) Het fors lagere aantal is te wijten aan de corona beperkingen om binnen panden een fysieke controle uit te voeren.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- Professioneel verrichten van de kerntaken brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg en crisisbeheersing;
- VRG-rol iken in de veranderende wereld van crises en maatschappelijke effecten. Hiertoe zal VRG steeds weer op zoek gaan naar de juiste partners. De actuele beleidsdoelen zijn vastgelegd Veiligheidsplan 2020–2024 dat definitief is vastgesteld in juli 2020. De focus ligt op de verbinding met de maatschappij en de lokale gemeenschap, de vakbekwaamheid en preventie door inwoners zelf. Het eindrapport van de Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's dat in december 2020 is gepubliceerd, bevestigt VRG in haar doorontwikkeling;
- Werken aan de doelstellingen uit het Veiligheidsplan 2019-2023:
 - Informatie-gestuurd werken;
 - Proactief, flexibel en professioneel samenwerken;
 - Nauw verbonden zijn met gemeenten;
 - Een centrum zijn voor samenwerking.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In februari en maart 2020 heeft de directie van VRG (samen met de directeuren van de GDD en de Omgevingsdienst) een ronde gemaakt langs de gemeenteraden om over de wensen van de raden en de doelstellingen van VRG in gesprek te gaan. Op 11 maart 2020 vond het gesprek plaats met de gemeenteraad van Groningen;
- De coronacrisis hield de organisatie van VRG sinds maart 2020 en de rest van dat jaar volledig in de greep. Momenteel duurt deze nog steeds voort en is de inzet van VRG onverminderd groot en voornamelijk gericht op de bestrijding van de crisis;
- De crisis heeft er voor gezorgd dat niet alle beoogde doelstellingen konden worden uitgevoerd, maar heeft wel vele positieve effecten gehad op de ontwikkelingen binnen VRG. Zo heeft bijvoorbeeld de coronacrisis ertoe bijgedragen dat de samenwerking tussen VRG en GKG /de gemeenten, de GHOR en de GGD nu in een hoger tempo is uitgewerkt en crisiscommunicatie een belangrijke professionaliseringsslag heeft doorgemaakt;
- In 2020 zijn afspraken gemaakt met de deelnemende gemeenten om de negatieve algemene reserve in 5 jaar op te lossen;
- Het bestuur van VRG heeft in oktober 2020 de actuele en toekomstige ontwikkelingen in samenhang besproken, zoals brandweezorg in 2030 en de (maatschappelijke) veranderingen die zorgen voor de doorontwikkeling binnen crisisbeheersing. Dit gesprek wordt in 2021 voortgezet;
- Het fors lagere aantal gecontroleerde kamer-verhuurpanden ten opzichte van het beoogde aantal is te wijten aan de corona beperkingen om binnen panden een fysieke controle uit te voeren. Het geringere aantal fysieke controles is enigszins gecompenseerd door zogeheten toezicht op afstand en het verstrekken van informatie over brandpreventie.

Conclusie

De coronacrisis heeft een grote stempel gedrukt op werkzaamheden van VRG in 2020. Alle medewerkers zijn er vol voor gegaan. De voorgenomen flexibilisering van de organisatie is hierbij tot volle wasdom gekomen. Dit heeft er mede voor gezorgd dat een aantal doelstellingen versneld is bereikt. Sommige activiteiten moeten worden doorgeschoven, zoals activiteiten op het gebied van opleiden, trainen en oefenen. Dit wordt in 2021

ingehaald. Het is van belang om aandacht te blijven houden voor de financiële positie van VRG. Er spelen diverse (landelijke) ontwikkelingen die in de toekomst een grote (financiële) impact kunnen hebben. Keuzes zijn noodzakelijk om uitvoering te kunnen blijven geven aan wettelijke taken. In 2021 wordt de balans en het effect van de coronacrisis opgemaakt, zowel voor de stand van zaken met betrekking tot de doelstellingen uit het Veiligheidsplan als voor de financiële effecten.

10.4.2 Externe veiligheid

We willen zorgvuldig omgaan met de risico's die samenhangen met de productie, de opslag, het transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen. De gemeente is het bevoegde gezag (op grond van de Wet Milieubeheer) voor een aantal risicobedrijven, waaronder de LPG-tankstations. De Omgevingsdienst Groningen ziet er namens de gemeente op toe dat deze voldoen aan het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI). De Veiligheidsregio Groningen heeft een wettelijke adviesfunctie aan het bevoegd gezag op de vergunningverlening in dit kader.

In 2022, met de komst van de Omgevingswet wordt het wettelijk kader voor Externe veiligheid gewijzigd. We bereiden ons voor op de invulling daarvan in het Omgevingsplan.

Wat wilden we bereiken in 2020?

We wilden de risico's die productie, opslag, transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen met zich meebrengen beheersen en zoveel mogelijk beperken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De vergunningen ouder dan 10 jaar zijn getoetst op actualiteit en waar nodig geactualiseerd. Risicobedrijven zijn gecontroleerd op de veiligheidsvoorschriften in de vergunning.

Conclusie

De vergunningen van risicobedrijven zijn actueel en de naleving van de veiligheidsvoorschriften in de vergunning is op orde. We bereiden ons in 2021 verder voor op de invoering van de Omgevingswet en de invulling van de benodigde juridische instrumenten voor externe veiligheid.

10.4.3 Aardbevingen

Onze gemeente bevindt zich (deels) in het gebied met aardbevingen ten gevolge van de gaswinning. De gevolgen van de aardbevingen zijn verschillend per deelgebied; het zwaartepunt ligt in de dorpen in de voormalige gemeente Ten Boer.

 Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#).

Veiligheid staat voorop: we willen dat inwoners en bezoekers van onze gemeente zich veilig voelen. We willen dat de economische functie van Groningen zich ongestoord verder kan ontwikkelen en dat de investeringen die worden gedaan in het kader van versterking en dorpsvernieuwing bijdragen aan het toekomstperspectief voor onze inwoners.

Wij staan naast de mensen in het gebied en werken aan herstel van het vertrouwen tussen overheden en getroffen inwoners. In de dorpen waar in het kader van de aardbevingen woningen worden versterkt werken we samen met de bewoners aan dorpsvernieuwing.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- We willen dat de gaswinning voortgaand wordt verminderd. We zullen samen met de regio de verlaging van de gaswinning kritisch blijven volgen, en met name een goede motivering van de gaswinningsbesluiten, zodat de veiligheid van onze inwoners structureel kan worden verbeterd;

- In 2020 willen we de eerste projectmatig versterkte woningen (in Ten Boer en Ten Post) opleveren. We gaan verder met de uitvoering van het Lokaal Plan van Aanpak voor de versterkingsopgave en actualiseren het plan op basis van nieuwe gegevens en plannings;
- Met behulp van het Nationaal Programma Groningen, en samen met de inwoners van de dorpen, willen we de dorpsvernieuwing voortvarend oppakken. We hebben hiervoor in 2020 een lokaal programmaplan vastgesteld;
- Zoveel mogelijk benutten van de koppelkansen die de thematische programma's van het Nationaal Programma Groningen bieden om gezamenlijk te werken aan perspectief voor de regio.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De werkzaamheden voor versterking en dorpsvernieuwing zijn ondergebracht in het Programma Versterken en Vernieuwen. Met het programma willen we meer grip krijgen op de versterkingsprojecten, in samenwerking met NCG, en staan we dicht bij de inwoners door de inzet van gebiedsregisseurs per dorp en de samenwerking met het gebiedsteam Ten Boer;
- De sloop en nieuwbouw van project Hamplaats is in 2020 bijna afgerond (24 adressen). Verder is gestart met de sloop en nieuwbouw van het project Fazanthof (30 adressen). Met de eigenaren van de woningen aan de Ommelanderstraat-Blinkerlaan in Ten Boer (99 adressen) en de Nije Buurt in Ten Post (132 adressen) is verder gewerkt aan de plannen voor sloop en nieuwbouw. De uitvoering van de eerste fasen start in 2021;
- We hebben samen met de regio een zienswijze ingediend op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningen Gasveld 2020-2021, maar zijn niet in beroep gegaan. We zien dat de gaswinning versneld wordt afgebouwd - vanaf medio 2022 is er geen gas meer nodig uit het Groningenveld, in een jaar met normale weersomstandigheden - maar dat de impact van de gevolgen op onze inwoners onverminderd groot blijft;
- Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met het Rijk over het vervolg van de versterkingsoperatie in het licht van het dichtdraaien van de gaskraan. Het Rijk trekt hier 1,42 miljard euro voor uit. Met deze afspraken krijgen de inwoners een tegemoetkoming als zij kiezen voor versterking conform de nieuwste inzichten, en een genoegdoening voor de jaren van onzekerheid door de gevolgen van de gaswinning. Hiermee willen we perspectief bieden en het voor woningeigenaren mogelijk maken om (uitgestelde) investeringen in hun woning te doen. Voor het dorp Woltersum hebben we maatwerkafspraken gemaakt, waarbij onderzoek naar de funderingen en eventuele verbetering daarvan, kan worden gefinancierd;
- Het Lokaal programmaplan Nationaal Programma Groningen 2020 is vastgesteld, en er zijn kredieten aangevraagd voor de voorbereiding en uitvoering van de dorpsvernieuwing in Woltersum, Ten Post en Ten Boer. Daarnaast is gestart met het ophalen van projectideeën door middel van dorpenrondes door het gebiedsteam. Hieruit komen projectaanvragen naar voren die wij mogelijk in de zomer van 2021 in gaan dienen bij het NPG programmabureau;
- Er is een projectgroep gestart die werkt aan het ontwikkelen van dorpenrondes in verschillende dorpen. Dit is een lang gekoesterde wens van de inwoners en past binnen het Nationaal Programma Groningen. Planning is om daarvoor in 2021 projectaanvragen in te dienen.

Conclusie

Het centrale uitgangspunt in de omgang met het gaswinnings- en aardbevingsdossier is het bieden van toekomstperspectief. Zowel voor onze inwoners, die we een veilige en toekomstbestendige leefomgeving willen bieden, als voor bedrijven en kennisinstellingen die volop moeten kunnen meedoen in de transitie naar een duurzame en gasloze toekomst. Met behulp van het Nationaal Programma kunnen we investeren in onze wijken en dorpen en als regio werken aan de toekomst. We werken nauw samen met de uitvoeringsorganisatie voor de versterkingsoperatie, waarbij onze inzet erop gericht is om de inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen bij deze ingrijpende operatie en de dorpen sterker uit de versterking te laten komen.

Bijdrage verbonden partijen

GR Veiligheidsregio Groningen	
Relevante beleidsinformatie	De Veiligheidsregio Groningen behartigt de volgende belangen: brandweezorg (inclusief melding en alarmering meldkamer Noord-Nederland), geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en bevolkingszorg. De Veiligheidsregio doet dit voor alle gemeenten in de provincie Groningen.
Beleidsrisico	Eind 2021 wordt de balans en het effect van de Coronacrisis opgemaakt, zowel voor de stand van zaken met betrekking tot de doelstellingen uit het Veiligheidsplan als voor de financiële effecten. Zie verder 10.4.1 Veiligheidsregio Groningen voor een verdere toelichting op de gevolgen van de Coronacrisis.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#). Op het terrein van veiligheid zijn meerdere verbonden partijen die er toe doen.

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	5.853	5.905	5.949	-44
10.1.1 Woninginbraken	44	44	0	44
10.1.2 Geweld	35	35	16	19
10.1.3 Toezicht en handhaving Op. Ru	4.258	4.320	4.065	255
10.1.4 Openbare Orde en Veiligheid	1.516	1.506	1.868	-362
10.2 Jeugd en veiligheid	595	595	481	115
10.2.2 Problematische jeugdgroepen	595	595	481	115
10.3 Integriteit en veiligheid	1.416	1.702	926	776
10.3.1 Georganiseerde criminaliteit	143	143	197	-54
10.3.2 Mensenhandel	102	102	46	56
10.3.3 (Vergunde) prostitutie	55	55	25	30
10.3.4 Hennepteelt en drugshandel	5	155	18	137
10.3.5 Actiecentrum Veiligheid en Zor	1.111	1.247	640	607
10.4 Fysieke veiligheid	18.798	18.798	20.156	-1.358
10.4.1 Veiligheidsregio Groningen	18.798	18.798	20.053	-1.255
10.4.2 Externe veiligheid	0	0	102	-102
Totaal Lasten	26.662	27.000	27.511	-511
Baten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	2.713	2.505	2.402	-103
10.1.1 Woninginbraken	0	0	0	0

10.1.3 Toezicht en handhaving Op. Ru	2.713	2.505	2.397	-108
10.1.4 Openbare Orde en Veiligheid	0	0	5	5
10.2 Jeugd en veiligheid	0	0	2	2
10.2.2 Problematische jeugdgroepen	0	0	2	2
10.3 Integriteit en veiligheid	756	756	516	-240
10.3.1 Georganiseerde criminaliteit	0	0	72	72
10.3.2 Mensenhandel	0	0	0	0
10.3.5 Actiecentrum Veiligheid en Zor	756	756	445	-311
10.4 Fysieke veiligheid	17	17	0	-17
10.4.1 Veiligheidsregio Groningen	17	17	0	-17
10.4.2 Externe veiligheid	0	0	0	0
Totaal Baten	3.486	3.278	2.920	-358
Totaal Saldo voor bestemming	23.176	23.722	24.591	-869
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	23.176	23.722	24.591	-869

Financiële toelichting

10.1 Veilige woon- en leefomgeving (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	-44	-103	-147
Precario (N 62 duizend euro)			
Het aantal op te leggen precario aanslagen is moeilijk in te schatten en wisselt daardoor van jaar tot jaar. Als gevolg van corona zijn er in 2020 aanzienlijk lagere baten op precariobelasting terrassen gerealiseerd. De externe kosten ten behoeve van handhaving precario zijn echter lager uitgevallen dan begroot. We hebben 85 duizend euro ontvangen van het Rijk als compensatie voor Corona. Per saldo levert dit een nadeel van 62 duizend euro op in 2020.			
Overig (N 85 duizend euro)			
De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 85 duizend euro.			

10.3 Integriteit en veiligheid (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	776	-240	536
Actiecentrum voor Veiligheid en Zorg (V 218 duizend euro)			
Het positieve resultaat wordt grotendeels veroorzaakt doordat het overschot 2019 van 136 duizend euro niet is aangewend in 2020. Daarnaast is er een voordeel van 82 duizend euro, wat met name door ontstane vacatureruimte en overige huisvestingskosten wordt veroorzaakt. Hierdoor ontstaat per saldo een positief resultaat van 218 duizend euro.			
Experiment gesloten coffeeshopketen (V 132 duizend euro)			
In de meicirculaire 2020 is voor de voorbereiding- en experimentenfase van het project gesloten coffeeshopketen door het rijk 150 duizend euro beschikbaar gesteld. Hier is in 2020 18 duizend euro op uitgegeven waardoor nog 132 duizend euro resteert.			

Overig (V 186 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 186 duizend euro.

10.4 Fysieke veiligheid	Lasten	Baten	Saldo
	-1.358	-17	-1.375

Veiligheidsregio Groningen (N 1,3 miljoen euro)

De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht voor een bedrag van 15,2 miljoen euro. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen per 31 december 2019 van 10,3 miljoen euro. In overleg tussen VRG, deelnemende gemeenten en provincie is gekozen voor een jaarlijkse extra bijdrage van de deelnemende gemeenten gedurende de periode 2020 tot en met 2024 om het negatieve eigen vermogen weg te werken. Zoals aangegeven in Voortgangsrapportage 2020-II gaat het om een extra jaarlijkse bijdrage van 1,1 miljoen euro. Deze extra bijdrage verklaart tezamen met de effecten van indexering en een eerder afgesproken bijstelling van de verdeelsleutel, het nadelige verschil van 1,3 miljoen euro ten opzichte van de begroting.

Overig (N 75 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 75 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 11: Dienstverlening

We willen burgers, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Daarom spelen we van tevoren in op hun informatiebehoeften, zijn we transparant en staan we open voor signalen uit de samenleving.

In de informatievoorziening aan burgers en instellingen besteden we veel aandacht aan onze digitale kanalen en deze blijven we door ontwikkelen. De gemeentelijke kerntakenwebsite is hierbij belangrijk; deze is opgezet vanuit de vraag van burgers. Daarnaast wordt ook onze digitale dienstverlening steeds belangrijker om de afstand tot de burger en ondernemer niet te vergroten. We bundelen daarom onze dienstverlening en voeren regie op de kwaliteit ervan.

De doelstelling(en) en relevante beleidsnota's van het programma staan hieronder. Via het menu hiernaast kom je bij de relevante ontwikkelingen, de bijdrage van verbonden partijen, de deelprogramma's met bijhorende beleidsvelden, de financiën en de financiële risico's.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Voortgang KCC Groningen 2015](#)

[Dienstverleningsconcept 2015 gemeente Haren](#)

[Sociale media in Groningen 2013](#)

[Visie Publieke dienstverlening](#)

Relevante ontwikkelingen

- Ondanks corona hebben we de gemeentelijke dienstverlening beschikbaar kunnen houden voor onze inwoners. Tegelijkertijd had het coronavirus wel grote gevolgen voor onze dienstverlening;
- De investeringen op digitale dienstverlening zijn in de pandemie van grote waarde geweest. Toch maakt deze digitale samenleving tegelijkertijd duidelijk zichtbaar dat we nog meer aandacht moeten geven aan inclusie, toegankelijkheid en maatwerk binnen onze dienstverlening;
- Digitale burgerparticipatie heeft door corona een flinke impuls gekregen.

Deelprogramma 11.1: Publieke dienstverlening

Dit deelprogramma bundelt de werkzaamheden en dienstverlening van het Klant Contact Centrum (KCC), Burgerzaken en de regiefunctie op het Noordelijk Belastingkantoor.

Beleidsvelden

- Regie dienstverlening
- Klantcontact centrum (KCC)
- Burgerzaken
- Belastingen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening*	6,8	7,0	7,0

* De licht neerwaartse trend van vorige jaren is gekeerd en de komende jaren zetten we in op een stijgende lijn. Ook doen we het ten opzichte van andere gemeenten beter (landelijke benchmark 6,8).

11.1.1 Regie dienstverlening

We willen de juiste dienstverlening bieden, waarbij de vraag bepalend is voor ons aanbod. We doen dit vanuit het integrale perspectief "één organisatie, één gemeente". We werken volgens het "Click, Call, Face" principe. Click voor wie snel en digitaal geholpen wil worden. Call (bellen) voor mensen die de benodigde informatie niet kunnen vinden of geen toegang hebben tot digitale kanalen. Face (persoonlijk contact) voor wie daar behoefte aan heeft of wanneer dat beter aansluit op de vraag.

Naast onze regievoering op de digitalisering voeren we actief regie op de bestaande dienstverlening en monitoren we de kwaliteit. Voor klantcontact hanteren we vijf aspecten:

- Eén ingang voor het publiek (per kanaal);
- Gestandaardiseerde producten en diensten;
- Voldoen aan de gestelde servicenormen;
- Dienstverlening is vraaggestuurd en integraal;
- 80% zelfstandige afhandeling door het KCC.

We meten de waardering van inwoners over de algehele gemeentelijke dienstverlening.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein	8	8	7,8
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat	8	8	8,5
Klanttevredenheid publieksbalie Haren	8	8	8,0
Klanttevredenheid publieksbalie Ten Boer*	-	8	*
Klanttevredenheid Digitale dienstverlening Internet	7	7	7,1
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050**	7,5	7,5	7,1
Terugbellen binnen 24 uur**	80%	100%	83%
Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 minuten***	6:30	< 5	5:46
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 minuten	7:36	< 15	5:28

*De bezoekersaantallen en daarmee het aantal respondenten was te laag voor een representatief cijfer.

** De norm om 100% binnen 24 uur terug te bellen is niet altijd mogelijk. Dit verklaart ook de tevredenheid van een 7,1 op het 14050 nummer. Bij Stadstoezicht mag bijvoorbeeld alleen de handhaver van het incident zelf terugbellen, waarbij de 24 uren termijn al wordt overschreden. Ook voor andere afdelingen is het binnen 24 uur terugbellen niet altijd mogelijk om te realiseren. De Directie Publieke Dienstverlening heeft met het KCC een signaleringsfunctie binnen de organisatie met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening. Afdelingen worden waar nodig door het KCC gewezen op het niet tijdig terugbellen van de terugbelverzoeken. Wij maken daartoe gebruik van de zaaksuite. We zien dat de verbetering in houding en gedrag een cultuurverandering vereist. Dit een langzaam proces is waar we van ver zijn gekomen, want in 2018 behaalden we 55% en in 2019 80%. We constateren hierin dan ook dat de laatste 20% het meest ingewikkeld is.

*** De nevenlocaties van Burgerzaken (Hoogkerk, Lewenborg, Haren en Ten Boer) vereisen meer bezetting dan de beschikbare formatie, dit resulteert in onderbezetting aan de balies van de Kreupelstraat. Tevens zijn de bezoekersaantallen voor de locatie Kreupelstraat toegenomen en de bezoekersaantallen van de nevenvestigingen juist afgenomen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Naast de continuering en verbetering van onze regierol op de dienstverlening willen we in 2020 stappen maken in de digitalisering van de dienstverlening. We willen dat investeringen in de digitalisering van de dienstverlening optimaal worden besteed en daarmee maximaal bijdragen aan een betere waardering van inwoners en ondernemers.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Het jaar 2020 stond voor de gemeentelijke dienstverlening bijna volledig in het teken van de coronapandemie. Het coronavirus had grote gevolgen voor onze dienstverlening. In verband met de coronamaatregelen kon bijvoorbeeld de fysieke dienstverlening van burgerzaken slechts beperkt plaatsvinden en werkten een groot deel van de medewerkers van het Klant Contact Centrum thuis. Met alle maatregelen is het desondanks gelukt om de noodzakelijke dienstverlening beschikbaar te stellen en toegankelijk te houden.

Op het gebied van doorontwikkeling hebben we gezien dat de digitalisering door corona over de gehele breedte van de gemeentelijke dienstverlening een nog grotere vlucht heeft genomen. Positieve effecten hiervan zijn een professionaliseringsslag bij onze digitale producten en diensten en de grote vraag naar digitale mogelijkheden voor burgerparticipatie via het Stem van Groningen platform.

Conclusie

Door de pandemie heeft de digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening nog meer urgentie gekregen. Hierbij gaat het niet alleen om basisdienstverlening zoals het aanvragen van een rijbewijs, maar ook om digitale participatie bij een burgerbegroting of inspraaktrajecten. Afsluitend is het voor ons zaak om bij deze digitaliseringsversnelling de toegankelijkheid en beschikbaarheid van onze dienstverlening voor alle inwoners in het vizier te houden. Onze dienstverlening blijft inclusief.

11.1.2 Klantcontact centrum (KCC)

Het Klant Contact Centrum (KCC) handelt eerstelijns klantcontacten af. Dit gebeurt via de telefoon, mail en post, receptiebalies en sociale media (webcare voor Twitter, Facebook en WhatsApp). We willen in 2020 de gemeentelijke bereikbaarheid verder verbeteren bij de telefonie (onder het centrale gemeentenummer 14050), sociale media en het optimaliseren van de centrale ontvangstbalies (recepties) aan de Kreupelstraat, Harm Buitenplein, Ten Boer en Haren. Ook streven we ernaar om het aantal doorverwijzingen en het aantal telefoontjes terug te brengen. Dit doen we door meer directe vraagbeantwoording en het verbeteren van de digitale informatieverstrekking. Als laatste zetten we in op het terugbrengen van het aantal publieksnummers en e-mailadressen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% beantwoorde gesprekken	95%	95%	95%
% opgenomen gesprekken binnen 30 seconden	85%	80%	85%
% zelfstandig afgehandelde vragen*	50%	80%	50%
% beantwoorde vragen via Twitter, Facebook en WhatsApp binnen 24 uur op werkdagen	100%	100%	100%

* Het KCC stelt zich tot doel zoveel mogelijk vragen zelfstandig te beantwoorden. Voor een groot deel van de vragen is dit niet mogelijk en wordt er doorgeschakeld naar een backoffice medewerker, aangezien het KCC niet de informatie of bevoegdheid heeft om de vraag goed te kunnen beantwoorden.

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2020 willen we de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening verbeteren door in te zetten op digitale dienstverlening met het gebruik van de toepassing van Open Vraag Spraak Herkenning (OVSH). Met OVSH wordt 1^e lijn telefonie gerouteerd naar de KCC-medewerker met de meeste expertise. Hierdoor zijn we beter in staat om meer vragen aan de voorkant te beantwoorden en om managementinformatie te verstrekken binnen de eigen organisatie. We gaan daarnaast verder met het professionaliseren van integraal Kennismanagementbeheer binnen de organisatie. We streven er hiermee naar om het aantal doorverwijzingen en het aantal telefoontjes terug te brengen. Ook zetten we in 2020 flink in op de digitalisering van de inkomende post. In samenwerking met de afdeling Communicatie willen we aanvullend zijn in de herkenbaarheid van de gemeentelijke berichtgeving naar de burgers en bedrijven en een bijdrage leveren in de digitalisering van de uitgaande post.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Open Vraag Spraak Herkenning (OVSH) is onderzocht maar niet aangeschaft wegens te hoge investeringskosten ten opzichte van de meerwaarde voor de inwoner. We hebben wel een nieuwe kennisbank ingericht binnen het KCC. Deze kennisbank zal binnen de gehele organisatie worden uitgerold. Verder zijn analoge poststromen omgezet naar digitale stromen en worden deze coronabestendig binnen de organisatie gedistribueerd.

Conclusie

Routeren van telefonie op expertiseniveau (OVSH) is niet gerealiseerd. Er is een betere informatievoorziening (kennisbank) gerealiseerd voor de KCC-medewerkers zodat er snellere en betere antwoorden aan de inwoners en bedrijven kan worden gegeven. De post is voor een groot deel digitaal geworden.

11.1.3 Burgerzaken

Als gemeente geven wij persoonsdocumenten af zoals paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten en rijbewijzen. Ook zijn wij verantwoordelijk voor het bijhouden van de registers van de Burgerlijke stand en de Basisregistratie personen (BRP) en organiseren wij verkiezingen en referenda. Jaarlijks ontvangen wij ongeveer 160.000 klanten op de diverse locaties. We doen ons werk volgens de voorschriften en de kwaliteitsnormen zoals verwoord in [11.1.1 Regie dienstverlening](#). De meeste taken hebben te maken met de afgifte van documenten, werkzaamheden burgerlijke stand en de basisregistratie personen (BRP). We voeren onze taken tijdig, juist en rechtmatig uit. We willen bereiken dat de klanten tevreden zijn over de dienstverlening aan de balies. We streven in 2020 opnieuw naar een waardering van tenminste een 8 met betrekking tot de klanttevredenheid. We willen de kwaliteit van de Basisregistratie personen op peil houden en in 2020 daarom minimaal voldoen aan de norm: goed. Ook houden wij de kwaliteit van de reisdocumenten op peil en voldoen we in 2020 minimaal aan de norm: goed.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
Klanttevredenheid burgerzaken Kreupelstraat	8	8	8
Kwaliteit Basisregistratie Personen (BRP)	Goed	Goed	Goed
Kwaliteit Reisdocumenten (PNIK)	Goed	Goed	Goed

Wat wilden we bereiken in 2020?

In het klanttevredenheidsonderzoek willen we een 8 behalen. We willen in ieder geval het huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen handhaven en voldoen daarmee in 2019 minimaal aan de wettelijke norm 'goed'. Een ander doel is het verder digitaliseren van onze dienstverlening bij Burgerzaken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Bij de jaarlijkse interne audits Basisregistratie personen (BRP) en reisdocumenten (PNIK) blijkt dat in 2020 wordt voldaan aan de wettelijke norm 'goed'. Door de aanpak tot bevordering van de kwaliteit staat de gemeente Groningen landelijk op nummer 1 in de kwaliteitsmonitor voor de BRP. Ook zijn er aanbevelingen gedaan voor verbeteringen. Deze worden in 2021 verder opgepakt.

Een ander doel in 2020 was het verder digitaliseren van onze dienstverlening bij Burgerzaken. Met de verdere invoering van het systeem iBurgerzaken is in 2020 mogelijk gemaakt dat online een reisdocument of rijbewijs kan worden aangevraagd en digitaal aangifte van overlijden kan worden gedaan. In 2021 wordt hieraan een vervolg gegeven.

Conclusie

In het kort kunnen we stellen dat we de doelen voor 2020 bij Burgerzaken bereikt hebben, waarbij onze inwoners ook consequent tevreden waren over de dienstverlening. In een jaar waar de coronapandemie een flinke disruptie is geweest voor de dienstverlening zijn we hier dan ook dubbel trots op.

11.1.4 Belastingen

Als gemeente leggen we sinds de start van het Noordelijk Belastingkantoor in 2018 niet zelf meer de gemeentelijke belastingaanslagen op maar hebben we een regie voerende rol. We werken samen met het Noordelijk Belastingkantoor aan het realiseren van de wettelijke betrouwbaarheid- en kwaliteitsnormen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2020 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Behaald	Beoogd	Behaald
	2019	2020	2020
% realisatie belastingopbrengst	102%	100%	102%
% bezwaarschriften afgedaan binnen gestelde termijn	75%	100%	95%
Oordeel Waarderingskamer op basis van audit	Goed	Goed	Goed
Aantal particuliere woningbezitters dat WOZ-wijzigingen voor eigen pand doorgeven	5%	5%	4%

Wat wilden we bereiken in 2020?

We sturen er vanuit onze regierol op dat het Noordelijk Belastingkantoor in 2020 de doelstellingen gaat realiseren die ten grondslag liggen aan de oprichting, dat wil zeggen het realiseren van een efficiencycylag en het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2020 is uitvoering gegeven aan de verbetermaatregelen die het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor in 2019 heeft genomen. We monitoren en bewaken de uitvoering van deze maatregelen en de besteding van de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde middelen. Hierover rapporteren we de raad. We hebben in 2020 de beleidsharmonisatie wat betreft de belastingtarieven voor de nieuwe gemeente Groningen volledig afgerond. Verder hebben particuliere woningeigenaren in 2020 weer de mogelijkheid gehad zelf de voorlopige WOZ-waarde van hun woning te controleren (interactieve WOZ). Met deze interactieve WOZ maken we een betere dienstverlening en een vorm van selfservice mogelijk.

Conclusie

De verbetermaatregelen van het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor lopen door tot in 2021. Het is daarom te vroeg nu al conclusies te trekken. In 2020 zijn grote stappen gezet richting de realisatie van de doelstellingen die ten grondslag liggen aan de oprichting van het Noordelijk Belastingkantoor.

Deelprogramma 11.2: Communicatie met de burger

Burgers en bedrijven communiceren op veel manieren met de gemeente. Wanneer ze zelf informatie zoeken of een dienst van ons afnemen, maar ook wanneer de gemeente zelf contact zoekt met burgers om ze te informeren of iets te vragen. We willen in al deze contacten herkenbaar en open zijn. In onze communicatie laten we meer en meer de burger aan het woord. We maken politieke keuzes zichtbaar en belichten plannen ook vanuit burgerperspectief.

Beleidsvelden

- Faciliteren (digitale) informatievoorziening

11.2.1 Faciliteren (digitale) informatievoorziening

Digitale informatie verstrekken we vooral via de [gemeentelijke website](#) en onze digitale (gebieds)nieuwsbrieven. De website van Groningen is een 'toptakenwebsite', met die producten waar de burger om vraagt en geschreven in gewoon Nederlands. Gemakkelijk te vinden, goed te begrijpen en ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Online communiceren we via sociale media: Twitter, Instagram, Facebook en WhatsApp. We blijven onze digitale informatievoorziening verbeteren, zodat we aansluiten bij de digitalisering van de maatschappij.

Zie beleidsveld 11.1.1: [regie op dienstverlening](#) indicator "klanttevredenheid digitale dienstverlening Internet".

Wat wilden we bereiken in 2020?

In onze externe communicatie willen we de burger meer laten zien en horen, zodat zichtbaar is op welke manier het werk van de gemeente hen raakt en helpt. Dit betekent meer verslaggeving vanuit de gemeentelijke gebieden, waarbij we bewoners én gemeente aan het woord laten. We spiegelen richting de gemeentelijke organisatie wat er leeft bij onze inwoners en brengen het burgerperspectief nadrukkelijker in bij de gemeentelijke plannen. We willen onze (online) kanalen hiertoe strategischer inzetten en (nog) meer gebruik maken van de mogelijkheden die beeld ons biedt om het verhaal te vertellen. Daarnaast breiden we de inzet van beeld en andere visuele mogelijkheden uit ter ondersteuning van de onlinedienstverlening. We zetten nieuw gebruikersonderzoek op om meer klantfeedback over de website te krijgen. Tot slot zorgen we dat de website voldoet aan de nieuwe Europese regelgeving rondom toegankelijkheid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De coronacrisis heeft ons beeldgebruik nog een extra 'boost' gegeven: wethouders zijn communicatief via film ondersteund bij informatie- en inspraakmomenten die anders fysiek zouden hebben plaatsgevonden. Daarnaast hebben we veel (corona)informatiefilmpjes gemaakt voor onze eigen onlinekanalen en ter ondersteuning van de Veiligheidsregio, bijvoorbeeld vanuit de beleving van kinderen.

We hebben ervoor gezorgd dat de gemeentelijke website voldoet aan de wettelijke eisen van de Europese regelgeving rondom toegankelijkheid. In 2021 werken we verder om alle gemeentelijke websites te laten voldoen aan alle toegankelijkheidseisen.

Conclusie

Ondanks het grote beslag dat de corona-communicatie heeft gelegd op de beschikbare capaciteit, hebben we de meeste van onze voornemens kunnen uitvoeren.

Bijdrage verbonden partijen

GR Noordelijk Belastingkantoor	
Relevante beleidsinformatie	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	In 2021 moeten de prestaties van het NBK weer uitkomen op het gewenste niveau. De hiervoor ter beschikking gestelde incidentele middelen zijn verwerkt in de begroting 2021 en meerjarenramingen van het NBK.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
11.1 Publieke dienstverlening	14.200	14.917	13.698	1.219
11.1.1 Regie dienstverlening	649	1.122	792	330
11.1.2 Klantcontact centrum(KCC)	2.376	2.432	2.364	69
11.1.3 Burgerzaken	5.776	5.964	5.754	210
11.1.4 Belastingen	5.399	5.399	4.789	610
11.2 Communicatie met de burger	104	104	113	-9
11.2.1 Een herkenbare gemeente	104	104	113	-9
Totaal Lasten	14.304	15.021	13.811	1.210
Baten				
11.1 Publieke dienstverlening	3.980	4.291	4.154	-137
11.1.1 Regie dienstverlening	160	160	136	-24
11.1.2 Klantcontact centrum(KCC)	20	20	37	17
11.1.3 Burgerzaken	2.401	2.711	2.616	-95
11.1.4 Belastingen	1.400	1.400	1.365	-35
11.2 Communicatie met de burger	0	0	0	0
11.2.1 Een herkenbare gemeente	0	0	0	0
Totaal Baten	3.980	4.291	4.154	-137
Totaal Saldo voor bestemming	10.324	10.730	9.657	1.073
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal saldo na bestemming	10.324	10.730	9.657	1.073

Financiële toelichting

11.1 Publieke dienstverlening	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	1.219	-137	1.082

WOZ taxaties (V 150 duizend euro)

Gemeenten zijn verplicht om vanaf 1 januari 2022 alle woningen op basis van oppervlakte te waarderen in plaats van op inhoud. Het vaststellen van de WOZ-waarde van woningen in de oude gemeente Groningen vond altijd al plaats op basis van oppervlakte, maar in de oude gemeenten Haren en Ten Boer werd getaxeerd op basis van kubieke meters. Daar moet voor de WOZ-taxaties een transitie plaatsvinden van inhoud naar oppervlakte. Deze werkzaamheden zijn eind 2019 uitgevoerd in plaats van 2020. Hierdoor zijn de lasten verschoven van 2020 naar 2019, dit heeft geresulteerd in een positief resultaat van 150 duizend euro.

Virtueel Groningen (V 365 duizend euro)

Het programma Virtueel Groningen heeft als ambitie om middels digitale transformatie integrale en passende dienstverlening te leveren aan onze inwoners en ondernemers. Daarvoor zijn in 2020 (en eerder) diverse projecten in uitvoering genomen. Van online participatie (Stem van Groningen) tot de ontwikkeling van een leerplatform voor digitale vaardigheden.

Andere projecten hebben we door de corona crisis moeten temporiseren of tijdelijk stil moeten zetten, omdat fysiek contact met inwoners en/of collega's een wezenlijk onderdeel van de aanpak is. Het effect hiervan is dat een aantal van deze projecten een langere doorlooptijd kent. Dit heeft geresulteerd in positief resultaat van 365 duizend euro. Virtueel Groningen is een meerjarig project tot 2023.

Bijdrage Noordelijk Belastingkantoor (V 508 duizend euro)

De bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) valt 508 duizend euro lager uit dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere doorberekening van de ICT kosten.

Proceskosten WOZ (N 175 duizend euro)

In 2020 is het aantal bezwaarschriften tegen de WOZ afkomstig van no-cure/no-pay bureaus sterk toegenomen. In de begroting 2020 is hiervoor een bedrag van 130 duizend euro opgenomen. In 2020 is hiervoor 305 duizend euro uitgekeerd. Dit levert een nadelig resultaat op van 175 duizend euro.

Overige (V 234 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 234 duizend euro.

Programma 12: College, raad en gebiedsgericht werken

In het programma College, Raad en Gebiedsgericht werken richten we ons op de partners die College en Raad ondersteunen (zoals de griffie en de ombudsman). Daarnaast verantwoorden we in dit programma de financiën van gebiedsgericht werken. Het beleid van gebiedsgericht werken is opgenomen in Paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#).

De doelstelling(en) en relevante beleidsnota's van het programma staan hieronder. Via het menu hiernaast kom je bij de deelprogramma's met bijhorende beleidsvelden, de financiën en de financiële risico's.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Voor dit programma's zijn geen beleidsnota's.

Relevante ontwikkelingen

Op dit programma zijn geen relevante ontwikkelingen.

Deelprogramma 12.1: College van Burgemeester en wethouders en Gemeenteraad

Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) komt met heldere voorstellen aan de gemeenteraad, waarin alternatieve scenario's zijn opgenomen. Er wordt goed geluisterd. De omgang in het college van B&W, in de gemeenteraad en met elkaar is collegiaal. Openheid, transparantie, en eerlijkheid kenmerken de houding en het gedrag van het college van B&W en gemeenteraad.

Beleidsvelden

- Gemeenteraad en griffie
- College van burgemeester en wethouders
- Gemeentelijke ombudsman
- Concernstelposten

12.1.1 Gemeenteraad en griffie

De griffie ondersteunt de gemeenteraad bij diens werk in logistieke en procesinhoudelijke zin. Dat betreft de vergaderingen en alles wat daarbij hoort. Verder denkt de griffie mee over de wijze waarop de raad zou moeten en kunnen meebewegen met diverse maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

- De Raad wordt (ook in 2020) op belangrijke besluitmomenten in positie gebracht met adequate informatie, geschikt voor het voeren van een politiek debat;
- De lange-termijnagenda biedt overzicht van de te bespreken agendapunten voor de komende tijd. Daarbij is ook ruimte voor actieve input vanuit de raad;
- De inwoners van de gemeente Groningen weten de raad te vinden zodat de betekenis van de raad aan bekendheid wint in de gemeente;
- Vanaf het moment dat de renovatie van het stadhuis van start gaat is er adequate vervangende vergaderruimte voor de raad beschikbaar (in de nieuw gekozen vergadervorm). Ook de raadsfracties moeten goed gehuisvest zijn.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Ook voor de Raad en de griffie was 2020 een bijzonder jaar. Ondanks de corona-beperkingen heeft men kunnen blijven vergaderen en is met een tijdelijke wet, digitale besluitvorming mogelijk gemaakt. Met de nieuwe griffier heeft de griffie het nodige in het werk gesteld om het politieke besluitvormingsproces voortgang te laten vinden. Fysiek in de kleine zaal van de Oosterpoort, in Topweer (Provinciehuis) of op de Radesingel, hybride of geheel digitaal. De raadsleden hebben zich steeds moeiteloos aangepast aan de omstandigheden en toonden zich flexibel en begripvol bij de diverse technische tegenslagen;
- In augustus is een start gemaakt met de nieuwe werkwijze van de raad: niet langer raadscommissies maar één onderwerp per sessie (beeldvormend en/of mening vormend). In het begin van de pandemie is begonnen met de mogelijkheid tot het iedere week stellen van mondelinge vragen. Een faciliteit die voorzag in een behoefte van de raad en die inmiddels als vast onderdeel is opgenomen binnen de politieke woensdag. De agendacommissie heeft van meet aan positie ingenomen bij het begeleiden en uitvoeren van de vergaderwijze. Diverse nieuwe voorzitters vanuit de raad hebben hun kwaliteiten kunnen inzetten bij de vele sessies. De eerste indruk is dat de raad meer grip gekregen heeft op de eigen agenda en agendering van de vele onderwerpen. In de loop van 2021 vindt er een evaluatie van de nieuwe werkwijze plaats;
- Een speerpunt van de nieuwe werkwijze, meer gelegenheid voor het betrekken van inwoners bij voorbereiding en besluitvorming heeft helaas nauwelijks uit de verf kunnen komen. Zelfs het reguliere inspreken was niet altijd mogelijk, van bewonersbijeenkomsten kon geen sprake zijn. In november en december hebben nog wel zes fysieke gesprekken met inwoners van de aardbevingsdorpen Ten Boer, Ten Post en Woltersum plaatsgevonden. Zodra de situatie het toelaat, zal de bewonersbetrokkenheid verder vorm worden gegeven. Tenslotte zijn bewoners onmisbaar bij een echte politieke woensdag;
- De eerder adequate vergaderruimte die vanwege de verbouwing was geregeld voor 2020 voldeed lang niet altijd aan de strengere voorwaarden. Daarom is er voor raadsvergaderingen ook diverse keren gebruik gemaakt van de kleine zaal van de Oosterpoort.

Conclusie

De raad heeft ook in 2020 zijn werk kunnen doen, ondanks de diverse beperkingen is de nieuwe werkwijze van start gegaan, zijn verdere verbeteringen aangebracht aan het digitale Raads informatiesysteem (RIS), is op verschillende manieren gecommuniceerd met de inwoners van de gemeente en hebben de diverse begeleidingscommissies ondersteuning ontvangen en verleend aan het politieke proces.

12.1.2 College van Burgemeester en wethouders van Burgemeester en wethouders

Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) werkt op basis van het coalitieakkoord en hanteert een bestuursstijl die ruimte geeft aan inbreng, wijziging, verbetering en coproductie met belangenorganisaties, bewoners, deskundigen, ondernemers. Voorstellen worden in een vroeg stadium aan hen voorgelegd. Het college van B&W is daarnaast lid van een aantal externe partijen en samenwerkingsverbanden.

12.1.3 Gemeentelijke ombudsman

De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van burgers over gedragingen van de gemeente. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de gemeente worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de gemeente niet uitkomen.

Wat wilden we bereiken in 2020?

Herstel van het vertrouwen van de burger in de gemeente is een belangrijk doel. De inzet van de ombudsman (interventie) is er daarom op gericht dat de burger zich gehoord voelt naar aanleiding van zijn klacht of probleem (uiting van onvrede). En dat het probleem wordt opgelost, er contact wordt gelegd of hersteld of een antwoord op de vraag wordt verkregen als dat bij de gemeente niet is gelukt. Het kan ook betekenen dat de zaak door de ombudsman onderzocht wordt. De uitkomst van het onderzoek kan vergezeld gaan van een oordeel, advies of aanbeveling.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Het jaar 2020 was een uitzonderlijk jaar door de coronacrisis die al vanaf half maart grote invloed had op het werk en op de wijze waarop we met elkaar omgaan. In ieder geval heeft dat ertoe geleid dat veel minder bezoekers de ombudsman hebben bezocht. Waar normaal gesproken ook vanuit het inlooppreekuur klachten in behandeling worden genomen, was dat in 2020 in veel mindere mate het geval. De intake van klachten heeft zich meer verlegd naar de telefoon. Het opvragen van stukken verliep vrijwel uitsluitend per e-mail. Het persoonlijk contact is daarmee echter niet volledig te vervangen. Ook heeft niet iedereen digitale mogelijkheden. In 2020 heeft de ombudsman minder gemeentelijke dossiers behandeld dan het jaar ervoor. We zagen een daling van 96 naar 66 (31%). Het totale aantal mensen dat de ombudsman heeft benaderd daalde iets minder ten opzichte van 2019, namelijk 24%.

Conclusie

Het jaar 2020 laat zich voor de gemeente goed vergelijken met 2019, omdat de gemeente in deze beide jaren dezelfde omvang en onderdelen heeft gehad. De jaren laten zich wat minder goed vergelijken doordat 2019 uitzonderlijk druk was voor het bureau van de ombudsman en 2020 een uitzonderlijk jaar was vanwege de corona-maatregelen. Toch is het ook in corona-tijd goed dat de ombudsman als externe instantie klachten van burgers in behandeling kan nemen. De gemeente heeft zich door het vele thuiswerken moeten aanpassen aan de nieuwe situatie. Dat leidde op zichzelf soms tot vertraging of andere werkprocedures waarover men een klacht heeft ingediend. Daarnaast leidde de beleving van de woonomgeving door het thuiswerken van veel inwoners ook tot klachten.

12.1.4 Concernstelposten

Begrotingsposten die nog niet direct aan een beleidsveld (kunnen) worden overgeheveld, worden eerst op het beleidsveld Concern-stelposten begroot.

Deelprogramma 12.2 Gebiedsgericht werken

De verantwoording van de gebiedsprogramma's is te vinden in Paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#). Deze paragraaf kent een algemeen deel en daarna volgt de verantwoording van de zeven gebiedsprogramma's. In het algemene deel gaan we in op de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken en beschrijven we de inzet van een aantal budgetten, voor brede inzet in de wijk - zoals wijkcompassen, wijkcommunicatie en democratische vernieuwing. Daarna verantwoorden we per gebied de inzet in onze wijken en dorpen. We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#).

Financiële paragraaf

De financiële verantwoording van de gebiedsprogramma's staat hier in Programma 12 College en Raad. Voor een zorgvuldig participatieproces was voor de gebiedsprogramma's een tweejarige bestedingstermijn afgesproken. Dit punt is in 2020 aangepast. Vrijval op een jaarschijf van incidenteel beschikbaar gestelde intensiveringsmiddelen zoals de gebiedsprogramma's vloeit terug naar de algemene middelen.

Ook zijn er een aantal meerjarenprojecten die eerder in het gebiedsprogramma zijn opgenomen waar we nu op verantwoorden.

Totaal resultaat deelprogramma 12.2 gebiedsgericht werken

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Totaalbudget Algemeen	984	834	150
Totaalbudget Centrum	350	352	-2
Totaalbudget Oude Wijken	625	456	169
Totaalbudget Zuid	550	278	272
Totaalbudget Oost	600	324	276
Totaalbudget West	650	623	27
Totaalbudget Haren	300	156	144
Totaalbudget Ten Boer	248	156	92
Totaal Gebiedsprogramma's	4.307	3.180	1.127

Bijdrage verbonden partijen

Vereniging Groninger Gemeenten	
Relevante beleidsinformatie	De Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) behartigt de belangen van de 10 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Beleidsrisico	geen

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
12.1 College en Raad	1.155	5.785	8.933	-3.148
12.1.1 Raad en griffie	2.756	2.855	2.841	14
12.1.2 College	6.599	5.667	7.182	-1.516
12.1.3 Ombudsman	346	382	362	19
12.1.4 Concernstelposten	-8.546	-3.118	-1.453	-1.665
12.2 Gebiedsgericht werken	4.649	5.387	3.331	2.056
12.2.1 Algemeen	4.649	5.387	3.331	2.056
Totaal Lasten	5.805	11.172	12.263	-1.091
Baten				

12.1 College en Raad	3.485	4.207	777	-3.430
12.1.1 Raad en griffie	0	0	1	1
12.1.2 College	0	725	570	-156
12.1.3 Ombudsman	4	0	0	0
12.1.4 Concernstelposten	3.481	3.481	206	-3.275
12.2 Gebiedsgericht werken	165	165	198	33
12.2.1 Algemeen	165	165	198	33
Totaal Baten	3.650	4.372	975	-3.397
Totaal Saldo voor bestemming	2.154	6.800	11.288	-4.488
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	12326	15.512	15.512	0
Totaal onttrekkingen	8.600	44.348	44.348	0
Totaal saldo na bestemming	5.881	-22.036	-17.548	-4.488

Financiële toelichting

12.1 College van Burgemeester en wethouders en gemeenteraad (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	-3.148	-3.430	-6.578
Gemeentelijke herindeling (N 1,2 miljoen euro)			
Ter dekking van de herindelingskosten stelt het rijk via het Gemeentefonds in de periode 2017-2022 middelen ter beschikking. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de te maken kosten. Tot en met 2020 is 1,2 miljoen euro meer uitgegeven dan van het rijk is ontvangen. Deze overschrijding wordt gedekt door de nog te ontvangen rijksbijdragen in 2021 en 2022.			
Bezuinigingen begroting 2020 (N 4,2 miljoen euro)			
Het nadelig resultaat op de hervormingen bedraagt 4,2 miljoen euro. Een aantal van deze maatregelen vragen meer tijd om door te voeren. Het nadeel betreft de volgende maatregelen:			
<ul style="list-style-type: none"> • Maatregel 48: afwegen samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden ad 100 duizend euro; • Maatregel 51: subsidies ad 1 miljoen euro; • Maatregel 56: leniger en flexibeler begroten ad 5 miljoen euro; hier staan voordelen tegenover bij het gemeentefonds (onderuitputting BTW-compensatiefonds) en de OZB. In de begroting 2021 zijn deze voordelen structureel voor deze maatregel ingezet. Daarmee resteert nog een in te vullen taakstelling van 2,4 miljoen euro; • Maatregel 50 doorberekenen werken voor de regio ad 200 duizend euro; in de begroting 2021 is deze hervorming via een opgave gedekt. 			
In de begroting is voor dit jaar een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 2,081 miljoen euro. Dit kan vrijvallen ter dekking van bovengenoemde nadelen.			
Inleenkrachten (N 431 duizend euro)			
De bezuiniging op de organisatie vullen wij voor een deel in door een aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten van Randstad. Dit voordeel is op een minder grote omvang van toepassing dan aanvankelijk verondersteld. Het nadeel is 431 duizend euro. Vanwege dit structurele nadeel is de taakstelling per 2021 via de opgaven verlaagd van 800 naar 300 duizend euro.			
Restwaarde maatschappelijke vastgoed (N 109 duizend)			
De taakstelling invoering restwaarde maatschappelijk vastgoed bedroeg 1,2 miljoen euro. Uit de eerste berekeningen bleek dat deze taakstelling gerealiseerd kon worden. Uit een recentere doorrekening voor de			

komende jaren blijkt op deze post een tekort van 109 duizend euro die niet gerealiseerd kan worden als gevolg van de vernieuwde restwaardebepaling. Per 2021 is deze taakstelling structureel gedekt via de opgaven.

Vrijval weglekbudget (V 308 duizend euro)

In de begroting is structureel budget beschikbaar voor weglekeffecten in verband met bezuinigingen. Ter dekking van de begroting 2020 is incidenteel 1 miljoen euro ingezet. Het restant bedraagt 308 duizend euro en valt dit jaar vrij.

Dubbele dekking opgaven/meerjarenbeeld (V 286 duizend euro)

In de begroting 2020 zijn 3 taakstellingen zowel via het meerjarenbeeld als de opgaven gedekt. Het gaat in totaal om 286 duizend euro: bezuinigingen Haren 114 duizend euro structureel, Kindcentrum ten Boer 72 duizend euro structureel en Groninger Archieven 100 duizend euro incidenteel. De structurele effecten zijn verwerkt in het meerjarenbeeld begroting 2021.

BTW-compensatiefonds (N 1,1 miljoen euro)

We hebben in 2020 ruim 1 miljoen euro minder BTW voor de riolering verrekend dan geraamd. Dit nadeel wordt vooral verklaard doordat een aantal investeringsprojecten voor een totaalbedrag van afgerond 7 miljoen euro nog in uitvoering zijn of pas in 2021 worden uitgevoerd. De betaling van de betreffende facturen en daarmee de verrekening van de BTW zal dan ook pas in 2021 plaatsvinden. Dan wordt dit nadeel weer gecompenseerd.

Specifieke uitkering Sport (SPUK) (V 206 duizend euro)

De overhead valt via een mengpercentage voor een deel te verrekenen met het BTW-compensatiefonds. Door de regeling SPUK (specifieke uitkering) Sport valt het deel dat van de overhead toe te rekenen is aan de sport buiten de BTW-compensatiefonds. Dit nadeel op de lasten wordt door deze uitkering gecompenseerd.

Areaaluitbreiding (V 209 duizend euro)

Er is in 2020 geen claim gelegd op het budget voor areaaluitbreiding maatschappelijk domein. Er is daarom een voordeel van 209 duizend euro.

Dotatie voorziening wachtgeld (V 340 duizend euro)

In de begroting is rekening gehouden met een dotatie aan de voorziening wachtgeld van 300 duizend euro. De werkelijke dotatie in 2020 bedraagt echter 11 duizend euro. Dit voordeel wordt deels veroorzaakt doordat het niet meer nodig is om een voorziening te treffen voor een oud-wethouder omdat deze een andere functie heeft aanvaard. Daarnaast was voor een aantal oud-wethouders het beroep op de voorziening lager. Per saldo kan hiermee een bedrag van 51 duizend euro vrijvallen.

Dotatie voorziening pensioenen wethouders (N 1,1 miljoen euro)

Bij de jaarrekening 2019 is vastgesteld dat de hoogte van de voorziening te laag was in verband met gebruik verouderde sterftetabel en onjuist rentepercentage. Deze afwijking van in totaal 853 duizend euro is in 2020 aan de voorziening toegevoegd. De rente is wederom verder gedaald en daarom is nog eens 253 duizend euro toegevoegd om de hoogte van de voorziening op peil te brengen.

Overig (V 167 duizend euro)

Diverse overige verschillen tellen op tot een voordeel van 167 duizend euro.

12.2 Integraal gebiedsgericht werken	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	2.056	33	2.089

Gebiedsgericht werken (V 1,1 miljoen euro)

Doorlopende exploitatie projecten gebiedszaken (V 304 duizend euro)

De projecten Buurtaccommodaties Oosterparkwijk, Heerdenaanpak en Coöperatieve wijkraad zijn door uw raad aangemerkt als meerjarige projecten. Middelen hiervoor blijven beschikbaar gedurende de looptijd van het project en zijn in voorgaande jaren toegevoegd aan de reserve gebiedsgericht werken. Voor het project "Coöperatieve wijkraad" is in 2020 36 duizend euro uitgeven. Het project is beëindigd en het resterende bedrag van 53 duizend euro kan vrijvallen. Het project Buurtaccommodaties Oosterparkwijk loopt nog 2 jaar door. In 2020 is geen beroep gedaan op het beschikbare budget van 251 duizend euro

Middelen uitvoering gebiedsprogramma (V 195 duizend euro)

De uitgaven uit het programma Integraal Gebiedsgericht Werken zijn per saldo 195 duizend euro lager uitgevallen. De coronacrisis vormt hiervoor de belangrijkste verklaring. Het programma Integraal Gebiedsgericht Werken wordt sterk beïnvloed door wensen en ideeën van wijk- en dorpsbewoners. De inzet en uitgaven van middelen uit het programma worden in nauwe samenspraak en afstemming met deze bewoners tot stand gebracht. Door de coronacrisis zijn de mogelijkheden om met wijk- en dorpsbewoners in gesprek te gaan in de afgelopen jaar behoorlijk beperkt.

Investeringsprojecten openbare ruimte (V 40 duizend euro)

Vanuit het gebiedsprogramma wordt een bijdrage geleverd voor investeringen in de openbare ruimte voor onder andere speelvoorzieningen. Ter dekking van de kapitaallasten van deze investeringen dient de bijdrage ad 40 duizend euro te worden toegevoegd aan de hiermee in verband staande bekleemde reserve. Omdat lopende het jaar nog niet duidelijk was welke projecten wel en niet zouden worden gerealiseerd heeft deze storting nog niet plaats gevonden.

Overige projecten (V 544 duizend euro)

Door vertraging in de uitvoering van onderstaande projecten is er geen beroep gedaan op de hiervoor in de begroting opgenomen budgetten:

- Herontwikkeling Siebe Jan Boumaschool tot buurtaccommodatie (100 duizend euro);
- Wijkvernieuwing Beijum (120 duizend euro);
- De Groene Parel Haren (90 duizend euro);
- TOP3 projecten gebiedsprogramma West (100 duizend euro);
- Herinrichting en verduurzaming Stadspark (134 duizend euro);

Per saldo levert dit een voordeel op van 544 duizend euro.

Fonds Dijkpark (V 126 duizend euro)

Dit betreft compensatiegeld van het waterschap dat is geschonken aan inwoners van de dorpen Garmerwolde en Woltersum. Hiervoor is destijds een commissie Dijkpark in het leven geroepen die plannen heeft gemaakt. De uitvoering van de plannen is in afwachting van de cofinanciering. Omdat het beschikbare budget in 2020 niet is besteed levert dit een voordeel op van 126 duizend euro.

Bedrijfsvoering gebiedszaken (V 712 duizend euro)

Voor de komst van de gebiedsteams Haren en Ten Boer en de extra inzet vanuit directies in de gebiedsteams zijn er voor 2019 en 2020 bedragen beschikbaar gesteld. Hier is slechts ten dele gebruik van gemaakt. Over 2020 is er een voordeel van 712 duizend euro.

Evenementen binnenstad (V 168 duizend euro)

Als gevolg van corona hebben er minder evenementen plaats gevonden. Van het budget ad 300 duizend euro is 168 duizend euro niet besteed.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien

In dit programma verantwoorden we de inkomsten zoals het gemeentefonds, de belastingen, de rente reserves, dividenden en post onvoorzien.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Voor dit programma zijn geen beleidsnota's.

Deelprogramma 13.1: Algemene inkomsten en post onvoorzien

We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, de hondenbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.

(Baten) (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020
Onroerend zaakbelasting	87.257	87.424	89.312
Roerende zaakbelasting	81	81	129
Hondenbelasting	1.034	1.034	1.040
Overige belastingen	2.296	1.742	1.727
Saldo financieringsfunctie	1.793	2.230	1.897
Gemeentefonds	550.655	580.137	592.178
Dividenden	3.751	3.248	1.852
Totaal Baten	646.867	675.896	688.135

(Lasten)	Primitieve begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020
Compensatieregeling OZB	1.080	800	792
Post Onvoorzien	166	166	0
Diverse (uitvoerings)lasten	2.554	2.882	2.965
Te betalen Vpb	0	0	0
Totaal lasten	3.800	3.848	3.757
Totaal	643.067	672.048	684.378

Voor een uitgebreide toelichtingen verwijzen we naar de volgende paragrafen:

- Voor belastingen verwijzen wij naar Paragraaf 8: [Lokale heffingen](#);
- Voor de rente-effecten en dividenden verwijzen wij naar Paragraaf 5: [Financiering](#);
- Voor het gemeentefonds verwijzen wij naar de Financiële positie 1: [Financieel Meerjarenbeeld](#).

Bijdrage verbonden partijen

BNG Bank N.V.	
Relevante beleidsinformatie	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleidsrisico	Geen

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
13.1 Algemene inkomsten en post onv	43.018	13.760	13.469	291
13.1.1 Onroerend zaakbelasting	3.338	3.505	3.209	296
13.1.2 Roerend zaakbelasting	0	0	0	0
13.1.3 Hondenbelasting	80	80	93	-13
13.1.4 Overige belastingen	0	0	0	0
13.1.5 Saldo financieringsfunctie	39.217	9.911	10.012	-101
13.1.7 Post onvoorzien	166	166	0	166
13.1.8 Rente reserves	0	0	0	0
13.1.9 Dividend	216	97	154	-57
Totaal Lasten	43.018	13.760	13.469	291
Baten				
13.1 Algemene inkomsten en post onv	686.085	685.808	698.147	12.339
13.1.1 Onroerend zaakbelasting	87.257	87.424	89.312	1.889
13.1.2 Roerend zaakbelasting	81	81	129	48
13.1.3 Hondenbelasting	1.034	1.034	1.040	6
13.1.4 Overige belastingen	2.296	1.742	1.727	-15
13.1.5 Saldo financieringsfunctie	41.432	12.179	11.909	-270
13.1.6 Gemeentefonds	550.655	580.137	592.178	12.041
13.1.8 Rente reserves	-38	-38	0	38
13.1.9 Dividend	3.367	3.248	1.852	-1.396
Totaal Baten	686.085	685.808	698.147	12.339
Totaal Saldo voor bestemming	-643.067	-672.048	-684.678	12.630
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	-643.067	-672.048	-684.678	12.630

Financiële toelichting

13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Lasten	Baten	Saldo
(Bedragen x 1.000 euro)	291	12.339	12.630

Algemene uitkering (V 12,0 miljoen euro)

Het resultaat op de algemene uitkering gemeentefonds bedraagt 12,0 miljoen euro voordelig. Het voordelige resultaat betreft de optelsom van een aantal afwijkingen die hierna worden toegelicht:

Algemene uitkering 2018 (V 44 duizend euro)

De verdeelmaatstaf OZB is bijgesteld. Dit leidt tot een nadeel van 213 duizend euro over de jaarschijf 2018. Daarnaast is bij de decembercirculaire de uitkeringsfactor met 1 punt naar boven bijgesteld: een voordeel van 257 duizend euro. Per saldo is het voordeel 44 duizend euro over 2018.

Algemene uitkering 2019 (V 622 duizend euro)

De uitkeringsfactor is in 2019 met 1 punt opwaarts bijgesteld door een daling van het aantal bijstandsontvangers en ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Dit betekent een voordeel van 267 duizend euro. Bijstelling van een aantal maatstaven (onder andere lage inkomens, medicijngebruik en omgevingsadressendichtheid) leiden tot voordeel van 355 duizend euro.

Uit de circulaire blijken de volgende mutaties in decentralisatie uitkeringen over 2019:

- Baankansen: + 582 duizend euro;
- Maatschappelijke opvang – 16 duizend euro;
- Vrouwenopvang + 7 duizend euro;
- IUSD Jeugd + 40 duizend euro

Landelijke ontwikkelingen (V 4,5 miljoen euro)

De begroting 2020 is gebaseerd op de meicirculaire 2019. Bijstelling van de uitkeringsfactor in de septembercirculaire 2019, mei-, septembercirculaire en decembercirculaire 2020 leiden tot een positieve bijstelling van de uitkeringsfactor van per saldo 17 punten over 2020. Een bijstelling van de uitkeringsfactor met 17 punten betekent een voordeel van 4,5 miljoen euro.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Vooral in de septembercirculaire 2019 is door aanpassing van het investeringsritme van de ministeries van I&W en Defensie, het pensioenakkoord en het woningmarktpakket sprake geweest van een stijging van het accres (UF: +13 punten).

Bij de meicirculaire 2020 is besloten het accres te bevriezen voor 2020 en 2021 op de stand van de Voorjaarsnota 2020 (van het Rijk). Bij de meicirculaire 2020 betekent dit een hoger accres maar een forse opwaartse bijstelling van de maatstaven medicijngebruik zorgt voor een negatieve bijstelling van de uitkeringsfactor (beide effecten per saldo UF: – 7 punten).

In de septembercirculaire 2020 wordt de onderuitputting van het BCF uitgekeerd. Aangezien we in de begroting 2020 deze onderuitputting niet geraamd hebben leidt dit tot een voordeel. Daarnaast is bij de septembercirculaire de opschalingskorting voor 2020 (1 miljoen euro) en 2021 (2,4 miljoen euro) bevroren. De onderuitputting BCF en het bevriezen van de opschalingskorting leiden tot een positieve bijstelling van de uitkeringsfactor (+ 9 punten). De decembercirculaire geeft nog een bijstelling van de uitkeringsfactor (+2 punten) door het uitkeren van de verdeelreserve en ontwikkeling van de uitkeringsbasis.

Plaatselijke ontwikkelingen (V 5,4 miljoen euro)

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2020. Op basis van actuele informatie zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd. De belastingcapaciteit valt hoger uit dan we hadden geraamd. Dit betekent een nadeel van 1,2 miljoen euro. Daarnaast zijn de fysieke en sociale maatstaven geactualiseerd (waaronder de maatstaven 'medicijngebruik met drempel, klantenpotentieel, OAD, woonruimten/vestigingen, etc.). Per saldo bedraagt het effect van hiervan bijna 4,8 miljoen euro positief.

In de decembercircularre 2020 zijn een aantal mutaties (waaronder coronacompensatie, zie *) geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's. Het gaat in totaal om 1,8 miljoen euro. Het betreft de volgende mutaties:

- Mobiliteits-hulpmiddelen -203 duizend euro
- Aanvullend pakket re-integratiekosten* 1.248 duizend euro
- Gemeentelijk schuldenbeleid* 336 duizend euro
- Bijzondere bijstand* 118 duizend euro
- Continuïteit van zorg (corona)* 243 duizend euro
- Compensatie quarantainekosten* 66 duizend euro

Integratie- en decentralisatie uitkeringen (V 1,5 miljoen euro)

In totaal hebben we in 2020 voor 175,7 miljoen euro aan integratie- en decentralisatie uitkeringen ontvangen (verspreid over 38 verschillende uitkeringen). Het grootste deel hiervan heeft betrekking op integratie-uitkeringen (zoals Beschermd wonen en Participatie). In 2020 is hiervoor 126,8 miljoen euro ontvangen. Andere grote uitkeringen betreffen de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang (21,8 miljoen euro) en de decentralisatie-uitkering voor vrouwenopvang (7,1 miljoen euro).

In de septembercircularre 2019 is de LPO-berekening van de meicircularre 2019 gecorrigeerd. De verhoging van de IU Participatie (175 duizend euro) hebben we laten vrijvallen om de verlaging van de LPO Jeugd en Wmo te compenseren.

In de septembercircularre 2020 was compensatie van meerkosten verkiezingen voor 462 duizend euro opgenomen. Hiervan is naar verwachting 200 duizend euro nodig in 2020 waarmee 262 duizend euro vrijvalt in het rekeningresultaat 2020. Bij de decembercircularre is een bedrag van 13 duizend euro vrijgevallen voor impactanalyse Leefbaarheid en Veiligheid.

In de decembercircularre 2020 zijn bij vijf decentralisatie- en integratie uitkeringen mutaties geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's. Het gaat om 1,0 miljoen euro en betreft de volgende mutaties:

- Crisisdienstverlening * 549 duizend euro
- Aanpak discriminatie 21 duizend euro
- Maatschappelijke opvang -5 duizend euro
- Vrouwenopvang 203 duizend euro
- Beschermd wonen * 232 duizend euro

Dividend (N 135 duizend euro)

In verband met een gunstige afwikkeling van een mogelijke claim rondom de verkoop van Attero heeft één van de tijdelijke vennootschappen, die is opgericht in verband met de verkoop van Essent en Attero, een uitkering aan haar aandeelhouders gedaan. Voor de gemeente Groningen levert dit een voordeel op van 99 duizend euro. Het dividend van Enexis is 72 duizend euro hoger dan verwacht. Daarentegen is de nettowinst bij BNG door een grote kredietstrop flink gedaald, wat heeft geleid tot een lager dividend. Het gaat om een nadeel van 306 duizend euro.

Hervormingsmaatregel dividenduitkeringen (N 1,1 miljoen euro)

Deze hervormingsmaatregel betreft een dividendopbrengst van 1,1 miljoen euro. Deze wordt niet conform gerealiseerd. Het college heeft op 3 december 2020 besloten deze taakstelling in te vullen door de verkoop van Gronet II aan het CNNN voor een bedrag van 1,0 miljoen euro. Notarieel moet de verkoopovereenkomst nog worden vastgelegd om het economisch eigendom over te dragen. Zolang beide partijen nog geen overeenkomst hebben getekend kan de opbrengst nog niet door ons worden verwerkt. Dat betekent vooralsnog voor de rekening 2020 een nadeel van de taakstelling.

Saldo financieringsfunctie (N 141 duizend euro)

Korte mismatchfinanciering (V 873 duizend euro)

Vaste activa is met goedkopere kortlopende in plaats van duurdere langlopende leningen gefinancierd.

Rente kort vermogen (V 325 duizend euro)

Doordat er op aangetrokken kortlopende leningen sprake was van een negatieve rente in plaats van het geraamde percentage van 0% levert dit een voordeel op van 325 duizend euro.

Rente kapitaalverstrekking (N 939 duizend euro)

Dit betreft vooral een volume-effect van geplande investeringen. Kort na de herindeling is de totale omvang van de vaste activa bij het opmaken van de begroting 2020 te hoog ingeschat. Een nadeel van 400 duizend euro is al in het financieel meerjarenbeeld 2021-2024 opgenomen en verwerkt in de begroting 2021.

Overig Treasury (N 400 duizend euro)

Een nacalculatie van het rentepercentage voor grondexploitatie levert een nadeel van 208 duizend euro op. Voor het overige betreft het diverse afwijkingen met betrekking tot renteverrekeningen inclusief het wegvallen van de renteopbrengst over de reserve Martiniplaza. Deze reserve is overgeheveld naar de algemene reserve. De structurele financiële effecten zijn via het meerjarenbeeld verwerkt in de begroting 2021.

Correctie daling ROP (N 384 duizend euro)

In de begroting 2020 was het weglekeffect voor de tarieven onjuist verwerkt. Dit leidt tot een nadeel van 384 duizend euro. Het structurele effect is verwerkt in het meerjarenbeeld begroting 2021.

Onroerendezaakbelasting (V 1,9 miljoen euro)

We realiseren een meeropbrengst OZB van 1,9 miljoen euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uit valt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit. Daarnaast ontstaat er een nadeel op de oude jaren van 700 duizend euro. Als gevolg van recente uitspraken van de rechtbank verwachten we een afwaardering van de NAM-locaties van 50% vanaf 2016. Eerder zijn we uitgegaan van 25%. Daarnaast valt de netto opbrengst lager uit door extra vermindering als gevolg van bezwaren.

Roerende zaak belasting (V 48 duizend euro)

De tijdelijke huisvesting van studenten in containerwoningen en meer overige objecten (waterwoningen Meerstad) resulteert in een meeropbrengst van 48 duizend euro.

Afdracht Fonds Ondernemend Groningen (V 291 duizend euro)

In 2020 wordt op alle niet-woningen een opslag van 6% op de OZB geheven ten behoeve van het Fonds ondernemend Groningen (F.O.G.) De afdracht aan het F.O.G. valt lager uit doordat de opslag van 6 % op gemeentelijk objecten niet wordt uitgekeerd aan het F.O.G. Hierdoor valt de afdracht aan het Fonds lager uit.

Logiesbelasting (V 11 duizend euro)

Als gevolg van de coronamaatregelen is het aantal overnachtingen sterk afgenomen. De inkomstenderving is 543 duizend euro. Hier staat een compensatie vanuit het Rijk tegenover van 554 duizend euro. Dit resulteert in een positief resultaat van 11 duizend euro.

Onvoorzien (V 166 duizend euro)

In de begroting is een bedrag van 166 duizend euro opgenomen als stelpost onvoorzien. Dit jaar is daarop geen claim gelegd. Het genoemde bedrag valt daarom vrij.

Overig (N 30 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 30 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie

In het programma Overhead, ondersteuning organisatie zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen. Dit gaat om de concernstaf, de concerndirectie, het Shared Service Center (SSC) en het kernvastgoed via ons Vastgoedbedrijf. Daarnaast wordt in dit programma de overhead van de gemeente Groningen verantwoord. Het beleid voor de bedrijfsvoering en de (wettelijke) indicatoren worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Voor dit programma zijn geen beleidsnota's.

Relevante ontwikkelingen

Voor de relevante ontwikkelingen verwijzen wij naar paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Deelprogramma 14.1: Overhead en ondersteuning organisatie

Vanaf 2017 moeten alle gemeenten in Nederland dezelfde definitie hanteren voor overhead en deze overhead op een plek binnen de begroting zichtbaar maken. Onder overhead wordt verstaan "Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces"

14.1.1 Overhead

Vanaf 2017 verantwoorden wij in dit beleidsveld de totale overheadkosten van de gemeente Groningen. De beleidsmatige context is te vinden in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Bijdrage verbonden partijen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Beleidsrisico	Geen.

Voor meer informatie over de verbonden partijen zie paragraaf 6: [Verbonden partijen](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020	Verschil
Lasten				
14.1 Overhead en ondersteun. organisa	115.772	124.470	119.621	4.849
14.1.1 Overhead	112.100	120.809	115.631	5.179
14.1.2 Ondersteuning organisatie	0	0	359	-359
14.1.3 Overige werken voor derden	3.672	3.661	3.631	29
Totaal Lasten	115.772	124.470	119.621	4.849
Baten				

14.1 Overhead en ondersteun. organisa	11.438	13.244	13.336	92
14.1.1 Overhead	8.164	9.969	10.420	451
14.1.2 Ondersteuning organisatie	0	0	0	0
14.1.3 Overige werken voor derden	3.274	3.275	2.916	-359
Totaal Baten	11.438	13.244	13.336	92
Totaal Saldo voor bestemming	104.334	111.226	106.285	4.941
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	147	147	147	0
Totaal onttrekkingen	126	126	126	0
Totaal saldo na bestemming	104.355	111.247	106.306	4.941

Financiële toelichting

14.1 Overhead en ondersteuning organisatie (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
	4.849	92	4.941
Hervormingen (N 698 duizend euro)			
Binnen programma 14 vallen hervormingen welke betrekking hebben op de organisatie en de begroting 2020. De afwijkingen worden hieronder per onderdeel toegelicht.			
<i>Bezuinigingen op de organisatie (N 598 duizend euro)</i>			
In de begroting 2020 is voor een aantal niet realiseerbare taakstellingen geld beschikbaar gesteld. Voor de bezuinigingsmaatregelen op de organisatie bedraagt het aanvullende nadelige resultaat 598 duizend euro in verband met de forse krimpogpave van het Shared Service Center. De interne reorganisaties hebben in de uitvoering meer tijd gevraagd dan gepland.			
<i>Hervormingen begroting 2020 (N 100 duizend euro)</i>			
In de begroting 2020 is de hervormingsmaatregel vastgesteld om het gebruik van panden te optimaliseren. Deze maatregel blijkt nog niet realiseerbaar, omdat de beoogde sluiting van een aantal panden op vrijdag in de huidige situatie niet uitvoerbaar is.			
Vorming en opleiding (V 312 duizend euro)			
Een deel van het opleidingsbudget is dit jaar niet ingezet. Het budget is dit jaar voor een deel ingezet voor de aanschaf van een nieuw Leer Management Systeem en online trainingsbibliotheek.			
Friciekosten (V 818 duizend euro)			
Er hebben dit jaar diverse mutaties op de reorganisatie voorziening plaatsgevonden. In de begroting 2020 is rekening gehouden met een dotatie aan deze voorziening, maar de werkelijke dotatie viel echter flink lager uit wat een voordeel van 814 duizend euro oplevert. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt doordat er medewerkers in de voorziening waren opgenomen die nu geen herplaatsers meer zijn. Voor de inzet van herplaatsers in kader Van Werk naar Werk op externe detachingsbasis is een voordeel van 306 duizend euro behaald. Deze opbrengsten waren niet begroot en zijn in mindering gekomen op de onttrekking uit de reorganisatie voorziening. Daarnaast zijn er buiten deze voorziening om kosten gemaakt voor de mobiliteitspool, het programma en bijdrages aan frictiekosten van diverse programma's wat resulteert in een tekort van 302 duizend euro. Per saldo bedraagt het voordeel op frictiekosten in 2020 818 duizend euro.			
Revitalisering en tijdelijke huisvesting Stadhuis (N 583 duizend euro)			
De uitgaven aan de revitalisering van het stadhuis bedragen in 2020 1,4 miljoen euro. Het budget in 2020 bedraagt 799 duizend euro. Het negatieve saldo van 631 duizend euro wordt middels resultaatbestemming verrekend. In de voorafgaande jaren is het overschot aan middelen ten behoeve van de revitalisering van het stadhuis aangemerkt als meerjarig project.			

Voor wat betreft de tijdelijke huisvesting stadhuis is 48 duizend euro minder uitgegeven dan begroot; dit betreft ook een meerjarig project.

Onderhoud ICT (N 408 duizend euro)

Sinds een aantal jaren constateren we dat de budgetten voor onderhoud onvoldoende zijn. Het tekort wordt groter doordat de indexatie van onderhoudscontracten, alsmede de groei van het gebruik binnen de contracten harder omhoog gaat dan de beschikbare middelen. In 2020 resulteert dit in een tekort van 408 duizend euro dat structureel is.

Businesscase Outsourcing ICT (V 1,9 miljoen euro)

De businesscase outsourcing ICT is een meerjarig project. Dit betekent dat tussentijdse vertraging van het project binnen de projecttermijn opgelost kan worden door in een jaar niet-bestede projectmiddelen met een bestemmingsvoorstel van het ene naar het andere jaar over te zetten. In 2020 vertraagde de transitie van de generieke ICT naar Fujitsu waardoor 2,5 miljoen euro van het daarvoor bestemd projectgeld niet in 2020 werd besteed. Hiermee samenhangend werd daarnaast 800 duizend euro van het projectbudget voor het project standaardisatie en rationalisatie niet uitgegeven in 2020. Naast deze voordelen was er in 2020 een nadeel doordat ruim 1,0 miljoen euro extra projectkosten gemaakt moesten worden voor de transitie van de generieke ICT. Daarnaast betekende de vertraging in de transitie dat 300 duizend euro aan taakstelling voor het project standaardisatie en rationalisatie niet in 2020 kon worden gerealiseerd. Alle voor- en nadelen worden meegenomen naar 2021.

Vrijval ICT (V 683 duizend euro)

Er is sprake van incidentele vrijval van kapitaallasten doordat investeringen nadat ze volledig zijn afgeschreven nog in gebruik blijven en pas later vervangen worden. Daarnaast is in 2020 een incidentele opbrengst gerealiseerd met een externe doorbelasting van kosten van telecommunicatie.

Facilitaire zaken (V 1,6 miljoen euro)

Voor wat facilitaire dienstverlening betreft is 2020 ook een bijzonder jaar geweest. In 2020 is er duidelijk minder uitgegeven aan onderhoud en projecten op kantoorruimte- en inrichting (600 duizend euro) onderhoud multifunctionals (270 duizend euro), kapitaallasten (250 duizend euro), vracht en verzendkosten (180 duizend euro), Catering en BHV (200 duizend euro). Daarnaast is er een deel vrijval op formatie facilitair personeel (250 duizend euro). Verder zien we dat er minder externe inkomsten binnen zijn gekomen dan begroot (360 duizend euro), wat dan grotendeels weer is gecompenseerd door interne inkomsten (290 duizend euro). De impact van Corona is significant lager in de jaarrekening dan ten tijde van Voortgangsrapportage 2020-II was geschat. In 2020 is dit uitgekomen op een nadeel van 70 duizend euro. Dit heeft met name te maken dat er naast extra kosten van hygiënische voorzieningen ook meevallers waren zoals en catering en bedrijfshulpverlening. Per saldo levert dit een incidenteel voordeel op van 1,6 miljoen euro.

Transitie DIV (V 292 duizend euro)

Onder meer onder invloed van corona is het meerjarig project transitie documentaire informatievoorziening (DIV) vertraagd en hierdoor zijn er in 2020 minder kosten gemaakt dan verwacht en valt er 853 duizend euro vrij in 2020. Door deze vertraging is er vanuit de afdeling DIV ook minder inzet voor het project transitie DIV geleverd, daarnaast zijn de besparingen door de maatregelen zaakgericht werken minder dan verwacht. Per saldo levert dit een nadeel op van 561 duizend euro.

Inkomsten Noordelijk Belastingkantoor (N 333 duizend euro)

De inkomsten voor ICT-dienstverlening aan het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) zijn 333 duizend euro lager dan begroot. Dit komt door het uit-faseren van applicaties (GOUW) aan de kant van NBK.

Overhead en corona (N 375 duizend euro)

Door corona zijn er enerzijds meer kosten gemaakt voor inzet personeel en verstrekken extra ICT-middelen aan medewerkers. Daarnaast is er leegloop op de projecten van Stadsontwikkeling waardoor inhuur en ambtelijk personeel wat niet geheel ingezet kan worden op projecten, terwijl de kosten gewoon doorlopen. Anderzijds zijn er ook incidentele inkomsten behaald voor met name de GGD teststraat. Per saldo levert dit een nadeel van 375 duizend euro op.

Mengpercentage BTW overhead (V 289 duizend euro)

Op basis van verdeelsleutels komt een deel van de overhead in aanmerking voor compensabele BTW. In het vierde kwartaal van 2020 is op deze verdeelsleutel een correctie doorgevoerd. Dit was niet begroot en resulteert daarmee in een voordeel van 289 duizend euro.

Verzekeringen (V 318 duizend euro)

In 2020 hebben we een voordeel van 318 duizend euro op verzekeringen behaald, omdat het begrote eigen risico niet volledig aangesproken hoefde te worden.

Bedrijfsvoering organisatie (V 445 duizend euro)

Per saldo is er een voordeel van 445 duizend euro behaald op de bedrijfsvoering van de organisatie. Dit wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt doordat er in de begroting rekening is gehouden met een aantal tijdelijke posities van medewerkers, die later elders geplaatst zijn op een formatieplek. Daarnaast zijn er hogere interne opbrengsten gerealiseerd door de projectmanagementpool (PMP).

Vrijval voorziening juridische procedures (V 243 duizend euro)

Deze voorziening ter dekking van een aantal juridische procedures van de voormalige gemeente Haren kan vrijvallen. In 2020 is de laatst lopende zaak in het voordeel van de gemeente Groningen beslist.

Overig (V 398 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 398 duizend euro.

Financiële risico's & ontwikkelingen

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Paragrafen

- 1. Integraal gebiedsgericht werken**
- 2. Duurzaamheid**
- 3. Weerstandsvermogen**
- 4. Onderhoud kapitaalgoederen**
- 5. Financiering**
- 6. Verbonden partijen**
- 7. Grondbeleid**
- 8. Lokale heffingen**
- 9. Bedrijfsvoering**
- 10. Herindeling**

Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken in coronatijd

De gebiedsteams, de wijkwethouders en de dorpswethouders zijn de spil in de wijk en het dorp. Zij ondersteunen de beweging naar meer zeggenschap voor de bewoners in wijk, dorp of gebied. Zij jagen aan dat de gemeentelijke organisatie steeds meer integraal, gebiedsgericht en opgavegericht gaat werken. Dat betekent niet meer budget, maar wel het budget anders en samen besteden. Gebiedsgericht werken wordt steeds meer een gedeelde manier van werken binnen de gemeentelijke organisatie. De Gebiedsteams worden beter gevonden door collega's, gemeenteraad en bewoners.

In coronatijd is de uitvoering van de gebiedsprogramma's flink belemmerd, we zien daarom een positief resultaat in de financiën. Bijeenkomsten om informatie te delen, samenwerking te initiëren, bewoners in de gelegenheid te stellen om initiatieven en voorstellen aan te dragen voor maatregelen in hun buurt en dorp, of samen beslissingen over de wijk te nemen, zijn beperkt mogelijk gebleken. In de gebieden Haren en Ten Boer heeft het gebiedsgericht werken en de samenwerking tussen de gebiedsteams en de dorpsbewoners verder vorm gekregen. Zo is in Haren gewerkt aan de 'Groene Parel'. Met behulp van het online platform Stem van Groningen zijn ideeën uit het gebied Haren verzameld. In het voorjaar en de zomerperiode hebben de gebiedsteams zich ingezet om projecten aan te jagen die wel mogelijk waren. We hebben ons gericht op het openhouden van speeltuinen, en het organiseren van activiteiten in de wijken. In samenwerking met WIJ Groningen, cultuurcoaches, buurthuizen en bewoners hebben we in veel wijken de Onvergetelijke Zomer georganiseerd voor kinderen.

Intensivering wijkvernieuwing

De uitbreiding van wijkvernieuwingswijken heeft in 2020 plaatsgevonden middels twee impulsen. Dankzij de Regio Deal voor de noordelijke wijken en het Nationaal Programma voor het gebied Ten Boer en de wijken Beijum en Lewenborg zijn we gestart met een hernieuwde Groninger wijkenaanpak en kunnen we een plus zetten op de versterkingsoperatie door wijk- en dorpsvernieuwing. In juni 2020 hebben we richting het kabinet, samen met veertien andere grote steden, gepleit voor een 'sociaal offensief' en daarmee voor een versnelling en intensivering van de aanpak in deze gebieden.

Regiodeal

De Gemeente Groningen heeft in juli 2020 een Regio Deal gesloten met het Rijk over een hernieuwde Groninger wijkenaanpak. Deze Regio Deal Groningen Noord geeft een impuls aan een samenhangend programma voor langjarige ontwikkeling van de noordelijke stadswijken. Een Groninger aanpak die mensen verbindt en waarin we samen met bewoners en onze maatschappelijke partners werken aan het verkleinen van de sociaaleconomische achterstand van deze wijken. De noordelijke stadswijken waarvoor deze extra impuls beschikbaar komt zijn Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk, Indische Buurt, De Hoogte, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk. In 2020 is een integrale aanpak ontwikkeld en vastgelegd in de Regio Deal. Met drie inhoudelijke actielijnen verbreden, intensiveren en versnellen we de lopende wijkenaanpak. We hebben er voor gekozen om in te zetten op geplande projecten en om bestaande structuren, partijen en projecten te versterken. Het uitvoeringsprogramma start in 2021 en sluit aan op de wijkvernieuwing en de gebiedsprogramma's van [Oude Wijken](#) en [West](#).

Nationaal Programma Groningen

Dankzij het lokaal programmaplan van Nationaal Programma Groningen (NPG) kunnen we extra prioriteit geven aan het realiseren van een plus op de versterkingsoperatie door wijk- en dorpsvernieuwing. Dit betreft het gebied Ten Boer en de wijken Beijum en Lewenborg. Het NPG biedt de kans om de Groningse aanpak van wijk- en dorpsvernieuwing - in Beijum en Ten Boer reeds gestart - naar een hoger plan te tillen, te versnellen en meer te verbinden. We pakken dat gebiedsgericht aan, waarbij verduurzaming en investeren in leefbaarheid

essentieel zijn. Bewoners, de gemeente, de woningcorporaties, WIJ-teams, scholen, politie, ondernemers en andere partijen werken in de wijken en dorpen langdurig en innovatief samen. Meer hierover in [Oost](#) en [Ten Boer](#).

Algemeen

Wat wilden we bereiken?

- Uitvoeren van de projecten uit de wijkvernieuwingsplannen;
- Doorontwikkeling Basismonitor Wijkkompassen;
- Doorontwikkeling StadDoetMee en evalueren van de vijf experimenten;
- In gesprek over inspraakverordening en convenant bewonersorganisaties;
- Beschikbaar maken van de Toolbox Participatie;
- Bijdrage aan de kinderburgemeester en kinderraad;
- Inzet van WIJS voor het bevorderen van samenleven tussen studenten en andere bewoners;
- Bijdrage voor inzet ID-banen;
- Tegengaan van verloedering en overlast in de wijken door middel van buurtconciërges;
- Vroegtijdige signalering en aanpakken van conflicten tussen buurtbewoners middels buurtbemiddeling.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wijkvernieuwing

De fysieke wijkvernieuwing gaat hand in hand met de vernieuwing in het sociaal domein. Dit doen we samen met de corporaties en andere relevante betrokken partijen in de wijken. We zijn een paar jaar geleden gestart in Selwerd, Beijum, De Wijert en Indische Buurt/De Hoogte. In 2020 zijn de eerste grote fysieke ingrepen gedaan. Een terugblik op de uitvoering is per wijk terug te vinden in [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), en [West](#). Zie programma 8: [Wonen](#) voor de financiële verantwoording.

Dorpsvernieuwing

De gemeente Groningen heeft met het programma Vernieuwen en Versterken en de komst van het gebiedsteam Ten Boer voorwaarden gerealiseerd om gebiedsgericht beleid te ontwikkelen voor het gebied Ten Boer. Dit uit zich in opstellen van dorps- en wijkagenda's, differentiatie van accommodatiebeleid aansluitend bij de werkelijkheid in de nieuwe gebieden. Versterken van de sociale basis zoals die nu al in veel dorpen is ontwikkeld. Daarbinnen is ook ruimte voor fysieke ingrepen op bijvoorbeeld het terrein van verkeer en de openbare ruimte.

Herindeling en harmonisatie

Na de herindeling hebben we twee jaar de tijd gehad om alle beleid, regels en tarieven gelijk te trekken. Omdat bij de vorming van de nieuwe gemeente Groningen de voorbereidingstijd kort is geweest, moesten we in de afgelopen twee jaar nog veel werk verzetten om dit voor elkaar te krijgen. Op 1 januari 2021 is de gehele harmonisatie binnen de wettelijke termijn en binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget afgerond. Na de harmonisatie houden wij blijvend aandacht voor de specifieke positie van de dorpen en het landelijk gebied. Voor de dorpen zijn de dorpswethouders en de gebiedsteams daarbij de vooruitgeschoven posten. Maar ook vanuit de rest van de gemeentelijke organisatie zijn er inmiddels vele rechtstreekse lijnen met de inwoners, bedrijven en instellingen uit de dorpen en het landelijk gebied.

Doorontwikkeling Basismonitor en Wijkkompassen

In de herfst van 2020 is voor de dertiende keer de wijkenquête Leefbaarheid en Veiligheid afgenomen. Deze enquête vormt een belangrijke basis voor het samenstellen van de wijkkompassen in de Basismonitor Groningen. Voor het eerst is de enquête verzonden aan alle inwoners van de gemeente Groningen van 18 jaar en ouder, een unicum in Nederland. Ruim 23.000 inwoners hebben de enquête ingevuld; bijna driemaal zoveel

als in voorgaande jaren. In 2020 is tevens gewerkt aan de vormgeving van de website Basismonitor. Vooral de wijkkompassen bieden nu meer mogelijkheden in functioneel gebruik en vergelijkbaarheid. De basismonitor is te raadplegen via <https://basismonitor-groningen.nl/>.

StadDoetMee: democratisering en participatie

Met Stad Doet Mee werken we aan de doorontwikkeling van nieuwe vormen van samenwerking met én tussen bewoners. We hebben ingezet op nieuwe vormen van participatie en innovatieve methoden van lokale (directe) democratie. De afgelopen jaren is in vijf verschillende wijken geëxperimenteerd met nieuwe vormen van democratie en gebiedsgericht werken: herinrichting A-kwartier, Coöperatieve Wijkraad, Wijkdeal De Wijert, Golvend Lewenborg en Wijkbedrijf Selwerd. In het afgelopen jaar zijn deze experimenten geëvalueerd en zijn lessen getrokken. De experimenten hebben eraan bijgedragen dat de lokale democratie met participatieve vormen van (wijk)democratie versterkt is. Er zijn meer en andere bewoners actief geworden en de experimenten hebben bijgedragen aan meer gedragen beslissingen en ervaren eigenaarschap over de eigen woon- en leefomgeving. Ook zijn er praktische lessen getrokken over de succesfactoren c.q. bouwstenen voor een aanpak. De evaluaties leveren ook aandachtspunten op voor de ambtelijke organisatie, als het gaat om slagkracht, de wijze van ondersteuning van processen in de wijk, ambtelijke nabijheid, de inrichting van de begroting en beschikbare wijkbudgetten en flexibiliteit. Eind 2020 heeft de raad de evaluaties besproken.

In 2020 is gestart met de ambtelijke voorbereidingen om de verplichte inspraakverordening te verbreden tot een participatieverordening, waarbij ook participatie in de Omgevingswet wordt betrokken. Het [participatiewerkboek](#) is verder doorontwikkeld naar een 'participatiegarage'. Collega's worden geadviseerd over het zorgvuldig ontwerpen van democratische processen. Tevens is de leergang 'ambtelijk democratisch vakmanschap' (samen ontwikkeld met de vier grote steden) gestart. In coronatijd is online participatie in een stroomversnelling gekomen. Voor medewerkers is de brochure '[Eerste Hulp bij Online Participatie](#)' geschreven. Het online participatieplatform de [Stem van Groningen](#) heeft zijn nut bewezen in bijvoorbeeld Selwerd (in combinatie met de fysieke 'woonwagen') en Haren (de Groene Parel). Mede door corona is, naast fysieke participatie, de meerwaarde van online participatie gebleken.

De raad heeft eind 2020 het initiatiefvoorstel voor de [Omgekeerde Right to Challenge](#) aangenomen. Dat betekent dat de gemeente op wijkniveau inzichtelijk gaat maken waar het geld aan uitgegeven wordt en welk effect dat heeft. De voorbereidingen voor een pilot zijn in 2020 gestart.

Studenten en WIJS (Wijk Inzet door Jongeren en Studenten)

WIJS zet zich in om studenten te verbinden aan de samenleving. Door het doen van onderzoek, het organiseren van activiteiten aan het aanbieden van individuele ondersteuning aan inwoners van de gemeente Groningen leren studenten in de praktijk. In 2020 zijn het Alfa College en het Noorderpoort College lid geworden van het samenwerkingsverband WIJS. Samen met de Gemeente Groningen, de Hanzehogeschool, de Rijksuniversiteit Groningen en WIJ Groningen dragen ze bij aan inzet van studenten vanuit het onderwijs in de wijken en dorpen van Groningen. In 2020 is het programma van WIJS aangepast: waar mogelijk zijn locaties (beperkt) open geweest, activiteiten op een alternatieve manier georganiseerd en hebben projecten en onderzoeken meer online plaatsgevonden. Daarnaast is de locatie in Paddepoel verbouwd en werkt WIJS vanuit die locatie samen met de Volksbank en de cocreatiebeweging "Mooi Wel Paddepoel". De focus ligt op (financiële) zelfredzaamheid van de inwoners in de wijken rondom Winkelcentrum Paddepoel. Dankzij de City Deal Kennis Maken (een impulsregeling van Ministerie van Binnenlandse zaken en Ministerie van Onderwijs) is een learning community opgezet tussen MBO-HBO-WO studenten die samen met opdrachtgevers in wijken werken aan diverse thema's, zoals armoede en eenzaamheid. Meer informatie en verantwoording in [Programma Wonen](#).

Conclusie

Geld

integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Doorontwikkeling Basismonitor Wijkkompassen	300	300	0
StadDoetMee	150	135	15
Algemeen	47	-103	150
Bijdrage sectorale inzet	478	502	-14
Gebiedsgerichte inzet programma's	1.075	0	1.075
Ingroei-taakstelling	-1.075	0	-1.075
Totaalbudget Algemeen	984	834	150

Centrum

Wijken en buurten

Binnenstad, Binnenstad-Oost, A-Kwartier, Binnenstad-West, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hoofdstation en omgeving. De sociale voorzieningen van WIJ-Groningen zijn georganiseerd in [WIJ Schilderswijk/Centrum](#).

Wat wilden we bereiken?

- Uitvoeren van de binnenstadvisie 'Bestemming Binnenstad'. Een toelichting daarvan vindt u op www.ruimtevoorjou.groningen.nl;
- De overlast van de geparkeerde fiets aanpakken door onder andere inzet van fietsstewards;
- Terugdringen van overlast, het vergroten van veiligheid en het handhaven van de openbare orde, waarbij veilig uitgaan een speerpunt blijft;
- Sociale samenhang vergroten middels initiatieven van bewoners, ondersteund door WIJ Schilderswijk/Centrum;
- Met het Wijkwethoudersbudget aansluiten bij initiatieven en kansen uit de wijken, passend bij de opgave in de wijk en het gebiedsprogramma;
- Verbeteren van de omgeving Westershaven en Damsterplein.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ruimte voor Jou: uitvoeringsprogramma voor het verbeteren van het verblijf- en woonklimaat van de binnenstad

Binnen Ruimte voor Jou zetten we ons in om het verblijfsklimaat voor de voetganger en fietser in de binnenstad te verbeteren. De actualisatie van het uitvoeringsprogramma van de visie 'Bestemming Binnenstad' is uitgesteld naar 2021. Wel is hard gewerkt aan het programma van eisen voor de Grote Markt. Dat is eind 2020 door het college vastgesteld. Ook zijn de voorbereidingen van diverse projecten ter hand genomen, zoals Dudok aan het Diep, de Kattenbrug en de haltes aan de Diepenring. Aan de westkant van de binnenstad is de uitvoering van het pleintje A-kerkhof afgerond. Ook zijn er op veel in de binnenstad gele steentjes vervangen.

Fietsparkeren

In 2020 is vooral ingezet op het creëren van voldoende loopruimte voor de bezoekers van de binnenstad, om zo minimaal anderhalve meter afstand tussen bezoekers te kunnen bieden. Dat uitte zich in het verwijderen van fietsen buiten de fietsrekken en fietsvakken in het kernwinkelgebied. Omdat deze maatregel behoorlijk ingrijpend was, hebben we ingezet op communicatie, inzet van stewards, aanbrengen van borden en signalering op de bestrating waar je wel en niet je fiets mag parkeren. Om het publieksvriendelijk te houden, zijn er geen boetes opgelegd en was het fietsdepot op loopafstand van de binnenstad op de Ossenmarkt. Naast maatregelen ten behoeve van de anderhalve meter is in 2020 een maximale fietsparkeerduur van 4 weken

ingevoerd. Dat moet fietswrakken en weesfietsen voorkomen. Hiermee krijgen we meer stallingsruimte voor de fietser die zijn fiets wel gebruikt.

Klimaatadaptatie

De herinrichting van het Minerva-plein en omgeving is onderdeel geweest van de ontwerpmanifestatie van de klimaatweek. In de eerste helft van 2021 wordt het definitieve ontwerp voor dit gebied afgerond. Het Damsterplein is nu grotendeels bestraat en er is weinig schaduw van groen en bomen, waardoor het in de zomer erg opwarmt. Ook is het gebied gevoelig voor wateroverlast. Voor het Damsterplein is een ontwerp gemaakt voor een klimaatbestendige herinrichting. Voor de realisatie van dit plan is een Europese subsidie (LIFE) gevraagd. We horen in het eerste kwartaal van 2021 of de subsidie van 55% van de kosten door Europa wordt toegekend.

Economische agenda: samenwerking en invulling G-kwadraat en evenementen

In de binnenstad waren minder bezoekers, winkels en horeca waren niet of slechts gedeeltelijk open en omzetten waren laag. De samenwerking met de (georganiseerde) ondernemers werd hierdoor beïnvloed. In 2020 stonden veiligheidsmaatregelen in verband met corona, het ontwikkelen van online verkoopkanalen en spreiding van evenementen centraal. Er zijn slechts een aantal publieksvriendelijke acties uitgerold en verschillende evenementen en marketingcampagnes zijn niet door gegaan. Over het algemeen is de samenwerking met horeca, winkeliers en de markt echter goed, ook op het gebied van de (tijdelijke) herinrichting in de binnenstad. We hopen de stad zo aantrekkelijk mogelijk te houden, maar een hogere leegstand in 2021 dreigt.

Toekomstvisie A-kwartier: uitvoeringsprogramma

In 2016 is de toekomstvisie voor het A-kwartier vastgesteld en is gestart met het transformeren van het gebied Vishoek, Hoekstraat, Muurstraat en de driften. In 2018 heeft de gemeenteraad een leegstandsverordening vastgesteld voor deze straten. Daarmee kan de gemeente ingrijpen als de leegstand te lang duurt. In samenwerking met bewoners, de Rijksuniversiteit en de woningcorporaties is er een plan gemaakt voor de Visserstraat en de Laan. Deze zijn in 2019 en 2020 heringericht. Voor de Turftorenstraat, de Kromme Elleboog en de A-kerkstraat is een definitief ontwerpvoorstel opgesteld. In 2021 volgt het besluitvormingstraject en de nadere uitwerking.

Conclusie

De uitvoering van de herinrichting van de binnenstad is gestaag doorgelopen, bijvoorbeeld rondom de Akerk en de vervanging van de gele stenen. Afgelopen jaar is er toch regulier contact geweest met de bewonersorganisaties. Er zijn minder evenementen geweest, toch konden we binnen de beperkingen Zomerstad en een sobere winterprogrammering organiseren.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Centrum	150	180	-30
Wijkwethoudersbudget	200	172	28
Totaalbudget Centrum	350	352	-2

Oude wijken

Wijken en buurten

Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Schildersbuurt, Kostverloren, De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt, Oosterparkwijk, Woonschepenhaven. In dit gebied zijn drie WIJ-teams actief: [WIJ Schilderswijk/Centrum](#), [WIJ Korrewegwijk](#) en [WIJ Oosterparkwijk](#).

Wat wilden we bereiken?

- Programma wijkvernieuwing uitvoeren: verbeteren openbare ruimte, groenvoorzieningen, en speelplekken; versterken van de sociale basis (speeltuinen in de wijken, scholen, sportvoorzieningen, huiskamer); en ontwikkelen doorbraakprojecten op het gebied van armoede en schulden;
- Voortzetten Kinder Dromen Durven Doen (wijkvernieuwing);
- Voortzetten stratenaanpak U & de Buurt (wijkvernieuwing);
- Evalueren experiment Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk;
- Vervolg onderzoek haalbaarheid en besluitvorming nieuwe accommodatie Oosterparkwijk;
- Inzichtelijk maken van de maatschappelijke waarde van broedplaats Het Werk, Toentje/Bie de buuf;
- Sociaal programma Oosterparkwijk in verbinding intensiveren en samen met WIJ-team en bewoners prioriteren;
- Vanuit de samenwerking Kostwinning organiseren van een stratenaanpak, jeugdteam en vergroenen van de buurt in Kostverloren;
- Ontwikkelen leidraad voor de openbare ruimte in studentenbuurten (zie programma 9: [Leefkwaliteit](#)), en uitvoeren van kleine aanpassingen in de openbare ruimte;
- Faciliteren van WIJS (zie ook programma 8: [Wonen](#)).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wijkvernieuwing Indische buurt en De Hoogte

Het wijkvernieuwingprogramma Mooie Wijken gaat vooral over sociale wijkontwikkeling. Daarbij ligt de focus op het vergroten van kansen voor kinderen. Voor de beide speeltuinen (DIB en BSV) hebben we de ambitie om een thuishamer voor alle kinderen te zijn omgezet in een extra opdracht voor de Speeluincentrale. Een medewerker is gericht aan de slag gegaan met het vernieuwen en ontwikkelen van de twee speeltuinen, door herinrichting van de buitenruimte en binnenruimte, bestuurlijke vernieuwing, en een nieuw en breder activiteiten aanbod. Dit gebeurt samen met de kinderen, besturen, vrijwilligers en partners in de wijk. De scholen in de wijk staan voor grote uitdagingen. Er is ingezet op kennismaking en samenwerking tussen scholen, op een aanvullend en aansluitend programma voor kinderen in de vakanties, op een betere samenwerking met het WIJ team. Het project Kinder Dromen Durven Doen heeft gezorgd voor een brede en energieke samenwerking in de wijk. Dit heeft ertoe geleid dat er op verrassende en unieke wijze contact, activiteiten en programma's voor kinderen mogelijk zijn gemaakt. In het voorjaar hebben kinderen van de basisschool, huis aan huis, een tasje met leuke inhoud gekregen. En onder de noemer Onvergetelijke Zomer is in de schoolvakanties een laagdrempelig programma op diverse locaties in de wijk georganiseerd.

In de Hoogte kampen veel bewoners met schulden. Een situatie die ervoor heeft gezorgd dat een aantal inwoners de handen ineen hebben geslagen. Onder het motto 'De Hoogte deurwaardersvrij' is het project schuldenvrije wijk gestart. In het nieuwe Noordersportcentrum werken verschillende sport- en beweegaanbieders onder één dak met elkaar samen. Voor kinderen en bewoners in de wijk is er een aantrekkelijke plek in de buurt ontstaan. Met het project U & de Buurt maken bewoners in de straat contact met elkaar en gaan in gesprek. Een groep wijkbewoners vormt een team die deze gesprekken deur voor deur voeren. Jaarlijks maken ze contact met ongeveer 600 mensen. De uitkomst van deze gesprekken worden met de straat besproken en er worden direct acties georganiseerd. Dit varieert van een gezellige activiteit in de straat, de aanpak van de verkeerssituatie, het opknappen van een parkje, het anders inrichten van een groenvoorziening, en bewoners toeleiden naar activiteiten en organisaties in de wijk. Belangrijke signalen en terugkerende thema's worden door het gebiedsteam opgepakt.

Oosterhamrikzone

Het project Aanpak Oosterhamrikzone (AOHZ) heeft het afgelopen jaar in een lagere versnelling gestaan. De toekomst van een eventuele autoverbinding in de Oosterhamrikzone is onderdeel van de nieuwe Mobiliteitsvisie. Het afgelopen jaar is gebruikt om groene en meer leefbare alternatieven voor een nieuwe

autoverbinding te onderzoeken. En hoe de autoverbinding in de Oosterhamrikzone anders kan worden vormgegeven (met een lagere snelheid) en meer onderdeel kan zijn van de wijk. Na besluit over de Mobiliteitsvisie in 2021 kan verder uitwerking worden gegeven aan de inpassing van de auto-, bus- en fietsverbinding. De Oosterhamrikzone is een transformatiegebied waarbij oude bedrijvigheid stap voor stap plaats heeft gemaakt voor een gemengde woonbuurt. Aan de zuidzijde van het kanaal zijn bouwontwikkelingen zichtbaar. Deze worden onafhankelijk van de autoverbinding ontwikkeld. Ook is er een nieuwe studie gestart naar de vervanging van de Gerrit Krolbrug. Door intensieve gesprekken met omwonenden is er nog geen besluit genomen. (Zie ook programma 7: [Verkeer](#))

Parkeren in Oude Wijken

Conform de [parkeervisie](#) is de enige oplossing voor het afnemen van de parkeerdruk het invoeren van betaald parkeren. Parkeerproblemen pakken we daarom integraal aan met een zo breed mogelijk draagvlak. Het gebiedsteam is hierbij nauw betrokken geweest. In een groot deel van de Oosterparkwijk geldt nu betaald parkeren. Er is in 2020 geen nieuwe aanvraag geweest voor een peiling in buurten waar eerder niet voor betaald parkeren is gestemd. Voor de Indische buurt is een parkeerplan gemaakt om betaald parkeren in te voeren in de gehele Professorenbuurt-Noord en de Indische buurt tot en met de Molukkenstraat. Dit is 1 maart 2021 ingevoerd. De West-Indische buurt blijft nog gratis parkeren.

Accommodaties, werkplaatsen, scholen en broedplaatsen in de Oosterparkwijk

De bouw van het nieuwe IKC Borgman aan de Klaprooslaan is gestart, verwacht wordt dat in september 2021 de deuren openen. In de aanloop naar de nieuwe school zijn er voor de kinderen van de Borgmanschool en de Siebe Jan Boumaschool al veel activiteiten samen georganiseerd. De droom van bewoners voor de Siebe Jan Boumaschool is om daar een nieuwe plek voor de wijk te maken. De besturen van het JOP, Ons Belang, SVO en de Bewonersorganisatie Oosterpark hebben één bestuur gevormd om hier gezamenlijk aan te werken. Dit bestuur is in 2020 gestart en werkt samen met WIJ, WerkPro, het gebiedsteam, onder leiding van een projectleider aan een businesscase en programmering voor dit nieuwe buurthuis.

Aan de Paradijsvogelstraat is veel sociale en innovatieve bedrijvigheid bij Het Werk en Toentje/Bie de buuf. De huisvesting is in handen van Carex en het gebied staat in de planning om gesloopt te worden ten behoeve van woningbouw. We zijn gesprekken gestart met Toentje/Bie de buuf hoe deze locatie, de tuin en buurtrestaurant duurzaam behouden kan blijven voor de buurt

Oosterparkwijk in verbinding

Met Oosterparkwijk in verbinding hadden we een sociaal programma in handen bovenop de reguliere dienstverlening van gemeente en WIJ-team in de Oosterparkwijk. Samen met de Bewonersorganisatie en Coöperatieve Wijkraad waren we van plan om de wijk te laten prioriteren. Helaas is het niet mogelijk geweest om gesprekken te voeren die voor iedereen toegankelijk zijn. Daarom hebben we een grote groep actieve bewoners bevraagd wat zij als de belangrijkste aandachtspunten in de wijk zien en welke kansen en ideeën zij hiervoor hebben. Het opgroeien in kwetsbare gezinnen, veel alleen thuiszittende mensen en het langs elkaar heen leven van groepen mensen werden als belangrijkste problemen benoemd. Als oplossing werd aangedragen dat er weer een laagdrempelige en toegankelijke plek moet zijn waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten: de vervanger van het Treslinghuis in de Siebe Jan Boumaschool. Daarnaast is besloten om drie projecten voort te zetten: Mental Core, Geldwijs en Kindteams. We hebben ook meer aandacht voor het JOP, die samen met het WIJ-team extra programmeren voor de jeugd.

Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk

De evaluatie en onderzoek naar de Coöperatieve Wijkraad is begin 2020 afgerond. In oktober zijn de resultaten van dit experiment naast de vier andere experimenten in het gebiedsgericht werken besproken in de gemeenteraad. Kern van de onderzoeken is dat het experiment veel werkzame bestanddelen in zich heeft die het verdienen om verder gebracht te worden. Eén van de kenmerken was de loting van de bewoners. Een

willekeurige selectie zorgt er voor dat andere bewoners dan de wijkbewoners die altijd al actief waren bij de wijk worden betrokken. Maar loting betekent ook exclusie. Er rust vervolgens een grote verantwoordelijkheid op de deelnemers om voor goede betrokkenheid te zorgen. De doelstelling van een open en geïnformeerde gedachtewisseling tussen deelnemers en wijkbewoners om zoveel mogelijk verschillende standpunten ter tafel te brengen is intern wel, maar extern niet op gang gekomen. Het laatste half jaar zijn deze stappen echter wel gezet. De Coöperatieve Wijkraad heeft met behulp van het platform Stem van Groningen veel ideeën opgehaald waarvan er 13 zijn uitgevoerd. Met de resultaten van de onderzoeken zijn we het gesprek gestart met bewoners van de Coöperatieve Wijkraad en de Bewonersorganisatie Oosterparkwijk hoe betrokkenheid en zeggenschap in de wijk al dan niet vorm te geven.

Kostwinning

'Kostwinning' is de samenwerking tussen basisschool, de buitenschoolse opvang, de huurdersvereniging, de speeltuinvereniging, de bewonersorganisatie, de boomgaard, de woningcorporatie, gebiedsteam, WIJ-team en wijkagent in Kostverloren. Vanuit Kostwinning lopen er drie projecten: stratenaanpak, groene wijk en jeugdteam. Het jeugdteam verzorgt een gezamenlijke programmering met speciale aandacht voor kinderen uit gezinnen die het moeilijk hebben. In coronatijd is de onderlinge opvang snel geregeld. Woningcorporatie Nijestee is begonnen met het verbeteren van voortuinen en binnentuinen. Ze werken hierbij samen met de boomgaard, zodat er voor insect vriendelijke beplanting wordt gekozen. De stratenaanpak is een succesvolle samenwerking tussen WIJ, Nijestee, politie, en Kansen in kaart van de gemeente. Door huis aan huis aan te bellen en gesprekken te voeren zijn we achter verborgen problematiek gekomen, maar vallen vooral de positieve geluiden op over de buurt en de bereidwilligheid om andere te helpen. Door de stratenaanpak worden verbindingen gelegd tussen mensen die hulp willen bieden en hulp nodig hebben. Zo werken we op een hele laagdrempelige manier om de leefbaarheid in de wijk en de situatie thuis te verbeteren. Veel voorkomende wensen en ideeën van bewoners worden uitgevoerd, zoals de vergroening van de Paulus Potterstraat en de verlichting van de winkelstrip.

Samenleven student & Stadjer

Het structurele karakter van overlast in de Schildersbuurt is in coronatijd onleefbaar geworden voor een deel van de buurtbewoners. Na een brandbrief aan de burgemeester zijn hierop meerdere acties ondernomen. De aanpak om de leefbaarheid terug te brengen kent twee sporen. Enerzijds is er een harde aanpak. Dat betekent dat er vanuit de politie een strenger handhavingsprotocol is ingesteld voor specifiek de Schilderswijk. Er wordt bij vastgestelde overlast direct bekeurd en bij excessen wordt de geluidsapparatuur ingenomen. Anderzijds is er een zachte kant middels keukentafelgesprekken. Samen met WIJ-team, gebiedsteam en buurtbewoners zijn deze gesprekken en een bewustwordingscampagne in voorbereiding. Door deze processen gelijktijdig te laten plaatsvinden beogen we de leefbaarheid terug te krijgen in de buurt. Daarnaast zijn door bewoners en gebiedsteam plannen gemaakt om de rest van de Jozef Israëlsstraat her in te richten.

Vervanging van riolering, kabels en leidingen

In een groot deel van de Plantsoenbuurt zijn de kabels en leidingen vervangen. Door bewoners zelf is geïnventariseerd wat de wensen en behoeftes zijn om kleine aanpassingen in de openbare ruimte te doen. Deze worden in 2021 uitgevoerd. In Kostverloren is de vervanging van de riolering voltooid. In de Professorenbuurt is in 2020 echt begonnen met de vervanging van de riolering. In verschillende fases wordt de hele wijk aangepakt.

Conclusie

Waar sommige processen anders zijn georganiseerd of uitgesteld, heeft afgelopen jaar ook veel losgemaakt. Door de jarenlange samenwerking in wijken lag er een goede basis om snel om te schakelen en activiteiten te organiseren. De stratenaanpak in verschillende buurten geeft veel inzicht in wat er speelt in de straat en achter de voordeur. Ideeën en wensen met name in de openbare ruimte konden we snel uitvoeren. We hebben geleerd van de lessen van de democratische experimenten, deze nemen we mee naar gesprekken in de wijk

over zeggenschap. Tot slot zijn we gestart met de voorbereidingen van de Regiodeal, gebaseerd op drie inhoudelijke actielijnen. We hebben partijen uit de wijken uitgedaagd om plannen te maken voor het versterken van de eigen plek of activiteiten. De actielijnen van de Regiodeal, de wijkvernieuwing en het gebiedsprogramma worden steeds verder in elkaar vervlochten.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Oude Wijken		127	73
Gebiedsprogramma Oosterparkwijk	200	179	46
Wijkwethoudersbudget Oude Wijken	200	150	50
Totaalbudget Oude Wijken	625	456	169

Zuid

Wijken en buurten

Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoort, Corpus den Hoorn, Hoornse meer, Hoornse Park, Piccardthof, De Wijert, De Wijert-Zuid, Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie, Europapark, De Meeuwen, Klein Martijn. In dit gebied zijn drie WIJ-teams actief: [WIJ Rivierenbuurt](#), [WIJ Helpman/ De Wijert](#) en [WIJ Corpus den Hoorn](#).

Wat wilden we bereiken?

- Opzetten van een intensieve samenwerking binnen het sociaal domein in de Rivierenbuurt en ook met de Wijkcentrale;
- Realiseren uitkomsten van Wijkdeal De Wijert;
- Doorontwikkeling van het wijkvernieuwingplan De Wijert, aansluitend bij de thema's van de Wijkdeal;
- Samenstellen van een gezamenlijke agenda voor Corpus den Hoorn, met een focus op gezondheid en een gezonde leefstijl;
- Met het Wijkwethoudersbudget kansen benutten, initiatieven stimuleren en ondersteunen waar deze ontstaan en knelpunten op te lossen waar dat nodig is, met een nadruk op de kwaliteit van groen en de leefkwaliteit van wijken. We doen dit in nauwe samenwerking met alle in de wijken actieve partijen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wijkcentrale Rivierenbuurt

We hebben gemerkt dat succesvolle ontwikkeling samenhangt met rust in organisaties, persoonlijke overtuigingen van deelnemers en energie in een team. In coronatijd worstelde iedere organisatie met de vraag hoe te werken in tijden dat je niet samen kunt zijn. Al deze elementen zorgden ervoor dat de wijkcentrale geen voortgang heeft gekregen en dat de samenwerking niet geresulteerd heeft in het halen van de beoogde doelstellingen. Op dit moment ligt er geen voornemen om de pilot een vervolg te geven. We zijn in overleg met WIJ en GON om de gevolgen hiervan in kaart te brengen en daar zo nodig passende maatregelen op te treffen.

Wijkvernieuwing en Wijkdeal De Wijert

De vele plannen die met elkaar hebben afgesproken binnen Wijkdeal De Wijert zijn merendeels gerealiseerd. Hoewel bewoners, woningcorporaties, gemeente en andere partijen elkaar beperkt hebben kunnen treffen, zijn we elkaar (digitaal) blijven ontmoeten en informeren. Door samen met alle betrokkenen acties te ondernemen hebben we bovendien bewoners een hart onder de riem proberen te steken. Voorbeelden hiervan zijn maaltijdverzorging door Fruitcafé De Helpende Hand, De Wijert Voedt en diverse kaartenacties. Andere zaken die we in 2020 hebben kunnen realiseren zijn onder meer de Slimotheek, Borg De Wiardt, planvorming en uitvoering van diverse verkeersmaatregelen, vergroening van de wijk en het starten van een kledingruilbeurs.

In het kader van de wijkvernieuwing zijn we in De Wijert gestart met het project Positieve gezondheid, waarbij we onder meer zorgambassadeurs uit de wijk opleiden en gaan inzetten. Er is een begin gemaakt met het uitbouwen van het bewonersbedrijf (Fruitcafé, circulariteitshub). De Wijert is een Aardgasvrij-klare wijk geworden. En er is een start gemaakt met de herontwikkeling van ruim 300 woningen (woningverbetering en sloop-nieuwbouw) samen met woningcorporatie De Huismeesters en planvorming voor herontwikkeling in andere delen van de wijk. Ook hebben we de herinrichting van een deel van de Van Lenneplan voorbereidt en het integraal verkeersplan verder uitgewerkt. Daarnaast zijn we gestart met een gezamenlijke visie op het accommodatiebeleid in de wijk.

Corpus den Hoorn en Hoornse wijken

In 2020 is de voorbereiding gestart van de inhoudelijke agenda voor Corpus den Hoorn. Dit is in nauwe samenwerking opgepakt met WIJ en GON. Hierin is afgesproken om op basis van de gemeentelijke basismonitor een onderbouwing, maar ook inhoudelijke aanknopingspunten te vinden voor Corpus den Hoorn. Ook is hierbij gekeken of er nog andere wijken zijn die in aanmerking komen voor een meer gestructureerde aanpak. Hiervoor zijn de Rivierenbuurt en Hoornse Meer nadrukkelijk in beeld.

Stadspark

Naar aanleiding van de huuropzegging van de drafbaan en de discussie over de herijking van de visie op het Stadspark, is gebleken dat veel inwoners zich zeer nauw verbonden voelen bij de ontwikkelingen in en rondom het Stadspark. Dit heeft geleid tot soms intensief contact met betrokken inwoners.

Verkeerssituatie Helpman

De openstelling van de Helperzoomtunnel en de daardoor ontstane verkeersstroom door Helpman baart de inwoners veel zorgen. In nauw contact met de buurtvereniging wordt getracht de gesignaleerde knelpunten aan te pakken.

Conclusie

Ondanks de bijzondere omstandigheden zijn de contacten in en met de wijken en wijkbewoners in stand gebleven en verder uitgebouwd. Binnen de Wijkdeal en wijkvernieuwing in de Wijert zijn de activiteiten in aangepaste vorm doorgegaan. Dit heeft onder andere geleid tot het ontstaan van de Slimotheek, de opening van Borg de Wiardt en het project Positieve gezondheid. De Wijert is aangewezen als Aardgasvrij-klare wijk en er zijn voorbereidingen getroffen, samen met de Huismeesters, voor de herontwikkeling van 300 woningen. Ook bewonersinitiatieven, zoals bijvoorbeeld de aanpak van verkeersveiligheid in Helpman zijn opgepakt. Er is een begin gemaakt met de samenwerking met WIJ en het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON) om te komen tot een ontwikkelagenda voor Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Zuid	350	234	116
Wijkwethoudersbudget Zuid	200	44	156
Totaalbudget Zuid	550	278	272

Oost

Wijken en buurten

Beijum, Noorderhoogebrug, De Hunze, Van Starckenborgh, Drielanden, Ruischerwaard, Zilvermeer, Lewenberg, Oosterhoogebrug, Ulgersmaborg, Noorddijk, Ruischerbrug, Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Meerstad. Dit gebied heeft twee WIJ-teams: [WIJ Beijum](#) en [WIJ Lewenberg](#).

Wat wilden we bereiken?

- Samen met partners in de wijk uitvoeren van Lewenborg XL;
- Uitvoeren van de pilot Kansrijk Oost, de vernieuwde aanpak armoede. In Beijum is dit onderdeel van de wijkvernieuwing;
- Ondersteunen van initiatieven gericht op het vergroten van het perspectief zoals de Oude Bieb en Wijkilde en gezamenlijk met partners in de wijk ontwikkelen van nieuwe initiatieven;
- Doorontwikkeling en uitvoering van wijkvernieuwing Beijum;
- Heerdenaanpak continueren;
- Bewonersparticipatie: ontwikkelen en ondersteunen van buurtinitiatieven zoals Golvend Lewenborg, de Oude Bieb, Meerstad en dorpsvisie Engelbert.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Integrale structurele aanpak armoede, gericht op preventie en armoedebestrijding.

De pilot Kansrijk Oost is in 2020 geëvalueerd. De aanpak van Kansrijk Oost blijkt zeer succesvol, door het werken met buddy's en de wens en de behoefte van de deelnemer als uitgangspunt. Er is doorstroom naar werk, opleiding en sociale activering. Er is besloten om de aanpak door te zetten en uit te breiden met extra inzet van buddy's en het opzetten van een buddy-academie. Voor deze aanpak zijn ook extra gelden vanuit het Nationaal Programma Groningen (NPG), onderdeel van wijkvernieuwing Beijum en Lewenborg, ter beschikking gesteld.

De Oude Bieb Lewenborg

Voor de Oude Bieb, een belangrijke voorziening in Lewenborg, is een nieuwe locatie gevonden. Vanaf eind 2020 zijn zij gehuisvest in het voormalige Vensterhuis (eigendom van woningcorporatie Lefier). Gezamenlijk met At Home First is gewerkt aan een toekomstplan en is een maatschappelijke kosten-baten analyse gemaakt voor de Oude Bieb. Het toekomstplan wordt begin 2021 afgerond en dient als basis voor een projectaanvraag voor extra financiële middelen in het kader van het NPG.

Positief opgroeien, vergroten perspectief jeugd en Lewenborg XL

In Lewenborg werken scholen, kinderopvangorganisaties, WIJ Lewenborg, Golvend Lewenborg en de gemeente samen aan de uitvoering van het integraal wijkplan Lewenborg XL opgesteld voor een vreedzame wijk. Pijlers in dit wijkplan zijn: Kansrijk, Veiligheid en Gezondheid. Doel is het voorkomen en tegengaan van achterstand, voorkomen van jongerenoverlast en vergroten van het perspectief van jeugd. In het Scholencomplex Kluiverboom in Lewenborg is gezamenlijk met de Kluiverboom, WIJ en de gemeente een huiskamer ontwikkeld en deze is in de tweede helft van 2020 van start gegaan. Deze huiskamer wordt verder ontwikkeld tot een 'campus' na schooltijd, een veilige plek voor jongeren voor huiswerk en het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Gezamenlijk met politie, WIJ en Veiligheidshuis is op basis van de methodiek Plus Min Mee gewerkt aan de aanpak van jeugdoverlast. Voor het begeleiden van Caraïbische Nederlanders is in 2016 een aanpak gestart voor onder andere re-integratie naar opleiding of werk en cultuurspecifieke arbeid- en vaardighedentraining. In 2020 zijn afspraken gemaakt voor een structurele inbedding van deze aanpak.

In 2020 is nog niet gestart met de voorbereiding van wijkvernieuwingplannen voor Lewenborg. Dit start in 2021.

Wijkvernieuwing Beijum

Afgelopen jaar is gewerkt aan het uitvoeringsprogramma Wijkvernieuwing. Centrale thema's van het uitvoeringsprogramma zijn: Samen maken we de buurt, Iedereen doet mee, Opgroeien in kindvriendelijk Beijum, Toekomst met perspectief, Ouder worden in Beijum, Gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving.

Met scholen, ouders, WIJ Beijum en kinderopvangorganisatie is een plan opgesteld voor het vergroten van het perspectief van jeugd in Beijum en extra aandacht voor kinderen van 0 tot 2 jaar. Er is extra inzet van WIJ-jeugdwerk. En het project Kansrijke Start is begonnen, dit project richt zich op extra ondersteuning van jonge gezinnen bij de eerste duizend dagen van hun kind. Maatschappelijke organisaties, scholen, huisartsen en vertegenwoordigers van bewonersorganisaties hebben onder de noemer van Sterk Netwerk Beijum een sociale agenda opgesteld waarin de prioriteiten zijn bepaald voor de thema's van het sociale programma van de wijkvernieuwing. In diverse werkgroepen wordt de aanpak hiervan uitgewerkt.

Op basis van wensen en ideeën van bewoners is het actieplan Openbare Ruimte opgesteld. In dit kader is afgelopen jaar een plan uitgewerkt voor een Buitenfitnessplek in Beijum bij het Trefpunt. De buitenfitness wordt in het voorjaar van 2021 gerealiseerd. Daarnaast is er gewerkt aan de voorbereidingen van het versterken van de wandel- en fietsroutes in de wijk. Patrimonium heeft een haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden voor woningbouw op de voormalige Doefmat-locatie uitgevoerd. Na presentatie van de resultaten van de haalbaarheidsstudie op een aparte website en inloopbijeenkomst in mei 2020 bleek er veel weerstand vanuit de bewoners. Er is met bewoners, Patrimonium en de gemeente overleg gevoerd over uitgangspunten, wensen en alternatieven ten aanzien van de ontwikkeling van woningbouw en inrichting van de openbare ruimte. Er is gewerkt aan een stedenbouwkundige visie en een uitvoeringsprogramma voor de winkelploegen West en Oost in afstemming met de diverse stakeholders. Vanuit de Heerdenaanpak zijn de werkzaamheden voor de Galkemaheerd, Godekenheerd en Isebrandtsheerd uitgevoerd en er is gestart met de voorbereidingen voor de aanpak van een deel van de Grevingaheerd.

Oosterhoogebrug

In Oosterhoogebrug heeft het haalbaarheidsonderzoek naar nieuwbouw van De Schakel nog geen haalbaar plan opgeleverd. Het gebouw van De Schakel kampt met achterstallig onderhoud en voldoet niet meer aan de brand- en veiligheidseisen. Het bestuur werkt inmiddels aan een plan voor uitvoering van de noodzakelijke maatregelen.

Kunst en Cultuur in de wijk

In Lewenborg is gezamenlijk met de cultuuraanjager en de diverse organisaties in de wijk gewerkt aan een programma voor kunst en cultuur. De Wijk De Wereld (DWDW) Groningen heeft in Beijum met bewoners activiteiten georganiseerd, waaronder portretteren van bewoners, balkonsessies (langs ouderenflats om te zingen en te dansen), De Kijkdoos, theater en poëzie. In augustus kregen de bewoners van Beijum in de Stadsschouwburg het podium. In samenwerking met Vrijdag, de cultuuraanjager en de organisaties worden vervolgpunten vanuit De Wijk De Wereld uitgewerkt.

Golvend Lewenborg, experiment van democratische vernieuwing en bewonersparticipatie

In 2020 is het experiment Golvend Lewenborg geëvalueerd. Bijeenkomsten van Golvend Lewenborg zijn goed bezocht en er zijn mooie initiatieven zoals een buurtcamping ontstaan. Golvend Lewenborg is een nauwe samenwerking met de Scheepsraad van Lewenborg aangegaan, ze gaan gezamenlijk verder als Bewonersplatform Lewenborg. De werkwijze van Golvend Lewenborg met het organiseren van maandelijkse bijeenkomsten wordt door het bewonersplatform doorgezet.

Verbeteren ruimtelijke woonomgeving

In meerdere wijken is door groepen vrijwilligers bijgedragen aan het groenonderhoud. De mogelijke pilot in Lewenborg rondom illegaal in gebruik genomen grond is niet in uitvoering gegaan. Zowel in Beijum als in Lewenborg zijn gezamenlijk met bewoners en WIJ diverse speelvoorzieningen opgeknapt.

Inrichting Kardingegebied

Vanuit de [Bewegende Stad](#) is aan de voet van de Kardingeheuvel een buiten-fitness aangelegd. Daarnaast wordt gewerkt aan integrale visie voor de ontwikkeling van het Kardingegebied.

Meerstad

Meerstad is een ontwikkellocatie. Het gebiedsteam heeft regelmatig overleg met Bureau Meerstad over relevante ontwikkelingen en waar nodig faciliteert en ondersteunt het gebiedsteam bewoners bij het realiseren van speelvoorzieningen. In het afgelopen jaar is vanuit de bewoners een dorpsbelangenvereniging opgericht die tot doel heeft het behartigen van de belangen van alle bewoners van Meerstad.

MEER-dorpen

In Engelbert spelen een aantal ontwikkelingen, zoals de gevolgen van nieuwbouw voor Meerstad, de nieuwbouw van de Driebondsschool, verbetering van het sportcomplex en de verkeerssituatie. In 2020 is door Groninger Dorpen in opdracht van de belangenvereniging MEER-dorpen een aantal bijeenkomsten georganiseerd rondom de dorpsvisie.

Conclusie

In 2020 hebben we zowel live als online met bewoners en organisaties in de wijk verder gewerkt aan het gebiedsprogramma en wijkvernieuwing. Ook zijn er gewoon weer nieuwe initiatieven gestart zoals de Welmobiel en is in Beijum toch een mooie uitvoering van De Wijk de Wereld in de Stadsschouwburg uitgevoerd. We hebben bij een tweetal projecten samengewerkt met de Stem van Groningen voor een online participatie- en communicatietraject. Daarnaast hebben we gewerkt aan het Nationaal Programma Groningen, waarmee we een plus zetten op de wijkvernieuwingplannen in Beijum en waarmee we starten met de wijkvernieuwing in Lewenborg.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Oost	400	257	143
Wijkwethoudersbudget Oost	200	67	133
Totaalbudget Oost	600	324	276

West

Hoogkerk, Gravenburg, Leegkerk, Reitdiep, Dorkwerd, De Held, Buitenhof, Vinkhuizen, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk. In het gebied opereren drie WIJ-teams: [WIJ Hoogkerk](#), [WIJ Vinkhuizen](#) en [WIJ Selwerd](#).

Wat wilden we bereiken?

- Faciliteren initiatieven Co-creatie Paddepoel. Co-creatie kiezen wij als uitgangspunt voor onze werkzaamheden in de wijk;
- Voorbereiding renovatie Winkelcentrum Paddepoel met aansluiting op wijk-, sport- en vensterschoolomgeving.
- Uitvoering Positief Opgroeien programma in het gebied Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk;
- Aanleg warmtenet en uitvoering wijkenergieplan in Paddepoel en Selwerd;
- Voorbereidingen starten voor de wijkvernieuwing Paddepoel en Vinkhuizen;
- Aanpak Vinkhuizen laat niet los borgen in gemeentelijke programma's;
- Uitvoering, doorontwikkeling en monitoring van Wijkvernieuwing Selwerd;
- Faciliteren van het uitbreiden van de rol en functie van het Wijkbedrijf in Selwerd;
- Doorontwikkeling zelfbeheer Tuinwijk;
- Ontwikkeling Travertijnstraat en plannen Westelijke ringweg als katalysator gebruiken om sociaaleconomische en veiligheidsvraagstukken in Vinkhuizen aan te pakken;
- Eigenaarschap en wijkverantwoordelijkheid in Reitdiep, De Held, Gravenburg en Buitenhof verder uitbouwen;
- Opstellen gebiedsvisie Ruskeveenseplas in combinatie met ontwikkeling Suikerunieterrein;

- Opstellen verkeersvisie voor noordwestelijk deel van de gemeente waarin grotere vraagstukken (verkeersontsluiting Suikerterrein, de Held 3 en Westelijke Ringweg) staan opgenomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wijkvernieuwing Sunny Selwerd

De uitvoering van Sunny Selwerd krijgt vorm door de intensieve samenwerking met onze partners zoals het Wijkbedrijf, het bewonersplatform, corporaties, instellingen in de wijk en kennisinstellingen in de stad. In het afgelopen jaar gebeurde dat heel zichtbaar: aan de oostkant van het winkelplein werd gesloopt en aan de westkant begon WarmteStad met de aanleg van het warmtenet voor de wijk in De Larix. Voordat WarmteStad het warmtenet verder door de wijk gaat aanleggen, moeten er ontwerpen klaarliggen voor een nieuwe inrichting van de straten. Bewoners uit de Populierenlaan, Beukenlaan, Berkenlaan, Mispellaan en De Larix dachten daar afgelopen jaar over mee. De herinrichting begint zodra de leidingen van WarmteStad in de grond liggen. In 2020 stond ook verduurzaming en herinrichting van de openbare ruimte in Selwerd-Zuid op de agenda. Grunneger Power en WarmteStad maakten in Selwerd-Zuid samen met eigenaren van koopwoningen plannen om woningen te verduurzamen en aan te sluiten op een buurtwarmtenet. Door de invoering van betaald parkeren in 2018 staan er nu minder auto's in dit deel van de wijk geparkeerd. Hierdoor is er ook ruimte gekomen om de straten en het groen samen met bewoners anders en beter in te richten. Het definitief ontwerp is nagenoeg afgerond in 2020.

Rondom het winkelcentrum ontwikkelt Nijestee nieuwbouwplannen voor de open plekken aan de Berkenlaan, Mispellaan en Eikenlaan. De Huismeesters zijn bezig met plannen om 127 woningen te bouwen aan de Bottelroosstraat, Berkenlaan, Lijsterbeslaan, Populierenlaan, Vlierstraat en Kornoeljestraat. Patrimonium heeft in 2020 40 eengezinswoningen aan de Lijsterbeslaan, Berkenlaan en Beukenlaan klaar voor de toekomst gemaakt. Na deze grondige woningverbetering zijn de huizen klaar om van het gas af te gaan. Patrimonium is een pilot gestart met als doel om de grondgebonden woningen aan te sluiten op het warmtenet. Lefier verbouwt tussen 2018 en 2021 de drie markante flats langs de Noordelijke Ringweg. De kamers worden vergroot, de flats verduurzaamd en van het gas gehaald.

Sunny Selwerd is ook het aanpakken van werkloosheid, schulden, armoede, eenzaamheid en het bieden van kansen voor kinderen. Dat gebeurt al sinds de start van het Wijkbedrijf in 2015 en daar zijn in de afgelopen jaren alleen maar mooie initiatieven bij gekomen. In 2020 startten bijvoorbeeld de Buurtcirkel en Together Huiswerk, organiseerden de scholen met VRIJDAG in de Buurt en WIJ Selwerd een ansichtkaartenactie voor ouderen in de wijk en kwam er De Onvergetelijke Zomer met 6 weken activiteiten voor kinderen en jongeren. Ook blijft het Wijkbedrijf een plek waar bewoners ervaring op kunnen door vrijwilligerswerk voor de buurt op te pakken of werkervaring op te doen bij bedrijven die de wijk helpen verbeteren.

Centrumzone Paddepoel/Co-creatie

De partijen die belanghebbend zijn bij de ontwikkeling van het winkelcentrum hebben dit jaar een pas op de plaats moeten maken. De plannen die rondom het plangebied van het winkelcentrum liggen zijn daarentegen verder ontwikkeld. Dit vooral dankzij bewoners en gebiedsteam, de basis van de co-creatie die er ligt, en de status van Paddepoel als één van de wijken binnen de Regiodeal Groningen Noord.

Vinkhuizen laat niet los

Het WIJ-team is begonnen met een stratenaanpak waarbij wordt gewerkt met een omgeving- en context-gerelateerde benadering via een interdisciplinair team van professionals. Deze professionals zijn goed bekend met en in de straat bij de bewoners, met de problematiek die er speelt, de kansen / krachten die er aanwezig zijn en zij weten hierin verbanden te leggen. Daarnaast is gewerkt aan een plan om een vrijkomend schoolgebouw voor de wijk te blijven benutten als Wijkbedrijf. Voor de wijk belangrijke initiatieven die eerder tijdelijk huisvesting vonden in Backbone kunnen mogelijk voor langere tijd op deze nieuwe locatie terecht. De Kiosk in het Diamantpark zorgt voor aanloop, reuring en gezelligheid van het park en levert daarmee een

belangrijke bijdrage aan de sociale veiligheid. Rondom de nieuwbouw aan de Reitdiepzone ontstaan kleine en soms grote ergernissen met betrekking tot parkeren in omliggende wijken. Met bewoners en ontwikkelaars wordt gezocht naar tijdelijke en uiteindelijk structurele oplossingen.

Bewonersbeheer Tuinwijk

Vanuit een vaste kern zijn bewoners in Tuinwijk medeverantwoordelijk voor het beheer van de Wijk en de wijkaccommodatie Tuinpad.

Wijken met een hart (Reitdiep, De Held, Buitenhof en Gravenburg)

In deze wijken zijn veel geplande activiteiten uitgesteld. Bewoners van De Held en Gravenburg zijn actief betrokken bij de eerste processtappen van de nieuwe wijk De Held 3. Voor de festivallocatie hebben bewoners na een intensief proces eind 2019 een plan gepresenteerd dat met ontwikkelaar, gemeente en bewoners in co-creatie is opgesteld. Niet eerder is voor een dergelijk omvangrijk project op deze manier naar een gezamenlijk plan toegewerkt. Het heeft geresulteerd in onder andere een stevig programma in de openbare ruimte en een wens voor een maatschappelijke/horeca ruimte in de plint.

Hoogkerk

De sport- en recreatiemogelijkheden rondom de Ruskeveense plas zijn onderwerp van gesprek tussen de bewoners van Hoogkerk en de projectleider Suikerzijde. Er is begonnen met de aanleg van de Historische haven. Bewoners, verenigd in een stichting, gaan het gastheerschap vervullen en verzorgen de verbinding met en programmering van activiteiten in de wijk. Met de wijkorganisatie VWH, het WIJ-team en het gebiedsteam zijn in goede samenwerking meerdere initiatieven genomen om de wijk bij te staan bij incidenten met maatschappelijke impact. Het initiatief Suikerhonk is eind vorig jaar beëindigd.

Conclusie

De basis voor de samenwerking die wij met wijkbewoners en wijkpartijen hebben is in dit bijzondere jaar van waarde gebleken. Bij bewonersinitiatieven in de TOP-3 aanpak zijn afstemming met gemeente en koppelkansen met andere projecten onderwerp van gesprekken. Dit leidt vaak tot een gezamenlijke doelstelling. Deze initiatieven zijn in dit bijzondere jaar echter nog niet allemaal tot uitvoering gekomen. Grotere, stedelijke vraagstukken als mobiliteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie, maar ook vraagstukken met betrekking tot opvoeding, armoede en eenzaamheid zijn geen onderwerpen meer waar op gemeentelijk beleid wordt gewacht. Deze actieve opstelling van bewoners proberen wij een goede plek te geven. Daarbij vormen ervaringen als de festivallocatie, de centrumzone Paddepoel, de samenwerking bij nieuwe uitleg (De Held 3 en Suikerzijde) de wijkvernieuwing Selwerd en het Wijkbedrijf Selwerd en Vinkhuizen belangrijke gezamenlijke leerervaringen richting ons doel: meer zeggenschap voor bewoners in wijk en gebied.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma West	450	454	-4
Wijkwethoudersbudget	200	169	31
Totaalbudget West	650	623	27

Haren

Dorpen

Haren, Glimmen, Noordlaren, Onnen. Het gebiedsteam Haren en [WIJ Haren](#) zijn aan het Raadhuisplein te vinden.

Wat wilden we bereiken?

- Initiatieven van inwoners stimuleren en faciliteren;
- In het kader van de harmonisering bijdragen aan het DNA van de nieuwe gemeente;
- Het faciliteren van het ontwikkelen van wijk- en dorpsvisies;
- Het inrichten van de lokale overheidsparticipatie in het gebied. Realiseren van een vorm van meedenken en inspraak die aansluit op onder andere StadAdviseert.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Omgevingsvisie

In 2020 zijn we verder gegaan met het ophalen van informatie over specifieke thema's uit het gebied Haren voor het actualiseren en aanvullen van de Omgevingsvisie van de voormalig gemeente Groningen (The Next City). Dit hebben we gedaan met nieuwe digitale werkvormen om inwoners en instanties de mogelijkheid te bieden hun ideeën en visie op het gebied in te brengen. Daarbij hebben we onder andere ook de ingebrachte ideeën van 'de Groene Parel' betrokken. Een van de specifieke kernvragen is hoe het landelijk gebied en de kracht van de dorpskernen effect kan hebben op de ontwikkeling van de nieuwe gemeente in zijn totaliteit. De geactualiseerde versie van de visie voor de totale gemeente komt in het najaar van 2021 gereed.

Harmonisatie

Eind 2020 is dit proces officieel afgerond. Het gebiedsteam heeft meegedacht en heeft ondersteuning gegeven aan projecten en afspraken uit de voormalig gemeente Haren, die in de overgangperiode nog niet belegd zijn. Hierbij valt te denken aan de organisatie van evenementen, zoals de Harense Beachweek, maar ook het plaatsen van kerstbomen en het onderhouden van de bloembakken op het Raadhuisplein en in de dorpen. Het gebiedsteam heeft daarnaast ook in 2020 nog veel tijd gestoken in het ondersteunen van inwoners met het vinden van hun weg in de nieuwe gemeentelijke organisatie.

Dorp Haren

Er is een volgende stap gemaakt in de ontwikkeling van de centrumvisie. Het dorpsfonds en ondernemend Haren hebben in 2020 voorbereidingen getroffen voor een harmonisatie tot een ondernemersvereniging. In het kader van de schouw centrumvisie is de opstelplek van de markt hersteld, de toegangsweg van het Haderaplein naar het parkeerterrein is vernieuwd en we zijn gestart met het reinigen en herstel van het straatmeubilair. In Oosterhaar is een impuls gegeven aan de kwaliteit van het gebied rondom het Anjerplein. We hebben een voetpad aangelegd, met aandacht voor toegankelijkheid door op- en afritjes te realiseren. Er is een veilige oversteek tussen containers en winkelcentrum gerealiseerd. Door verschillende verhardingsmaterialen toe te passen is onderscheid gemaakt tussen het deel voor de voetgangers, fietser en parkeren. Langs het gezondheidscentrum is een fietsdoorsteek gerealiseerd. We hebben diverse speelplekken vervangen en opgeknapt.

Dorpskernen

In Onnen, Noordlaren en Glimmen hebben we verschillende dorpsinitiatieven gefaciliteerd die de leefkwaliteit ten goede komen. In het kader van de verkeersveiligheid hebben inwoners van Onnen zelf bloembakken getimmerd en zijn deze in overleg met dorpsbelangen geplaatst op de Hoofdweg, met als doel de snelheid op de Hoofdweg in het dorp te verlagen. In Noordlaren is een aanvang met een soortgelijk project gemaakt. Op initiatief van inwoners hebben we bijgedragen aan een pilot bermbeheer in Onnen, Glimmen en Oosterhaar

Gebiedsagenda en participatie

Vanaf januari 2020 hebben we stevig ingezet om samen met inwoners vorm te geven aan een gebiedsagenda voor de vier dorpen voor 2020 en verder. Hiervoor is het project Groene Parel gestart, met als doel in samenspraak met inwoners en gemeente tot concrete plannen voor de gebiedsagenda te komen. Met behulp van ons eigen online platform Stem van Groningen hebben we inwoners uit Haren, Glimmen, Onnen en

Noordlaren opgeroepen om met voorstellen te komen hoe hun leefomgeving verrijkt zou kunnen worden. Uiteindelijk werden er 89 ideeën aangedragen. Vanuit de inwoners zijn thema's ingebracht die belangrijk zijn voor het gebied: duurzaamheid, leefbaarheid, openbare ruimte, spelen en bewegen, en vrijetijdseconomie. Na een onderzoek over de haalbaarheid bleken er 23 ideeën uitvoerbaar. De bewoners konden op deze ideeën stemmen. Uit deze stemming zijn twaalf ideeën gekozen, deze worden begin 2021 uitgevoerd. De niet gekozen, maar zeker uitvoerbare ideeën worden onderdeel van de meerjarenagenda en worden samen met het gebied nader uitgewerkt.

Conclusie

In Haren hebben we met een alternatieve online aanpak een goede basis gelegd voor de meerjarenagenda voor het gebied. Het participatieproject Groene Parel heeft maar liefst 89 ideeën opgeleverd om de komende jaren op voort te bouwen. Ook in het kader van de omgevingsvisie zijn op een alternatieve wijze inwoners bevroegd. Als gevolg van de herindeling hebben we ook dit jaar veel tijd gestoken in de harmonisatie en het verbinden van inwoners met het gemeentebestuur en de nieuwe gemeentelijke organisatie. In het centrum en op het Anjerplein hebben we verschillende zichtbare verbeteringen in de openbare ruimte uitgevoerd. In de dorpen Noordlaren, Glimmen en Onnen hebben we dorpsinitiatieven zoals de bloembakken en het bermbeheer gefaciliteerd en in Haren en Oosterhaar zijn samen met bewoners een aantal speelvoorzieningen aangepast en opgeknapt.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Haren	150	109	41
Dorpswethoudersbudget Haren	150	47	103
Totaalbudget Haren	300	156	144

Ten Boer

Dorpen

Ten Boer, Ten Post, Garmerwolde, Thesinge, Woltersum, Sint Annen, Lellens, Wittewierum en Winneweer. In het gebied is [WIJ Ten Boer](#) actief.

Wat wilden we bereiken?

- Aandacht voor Ten Boer in de tweede fase van de beleidsharmonisatie;
- Opnemen van onveilige verkeerssituaties in de gemeentelijke systematiek van de aanpak van verkeersknelpunten;
- Positionering van Ten Boer in de Woonvisie en Omgevingsvisie;
- Versterking van huizen en uitvoeren van de plannen uit de Dorpsvernieuwing voor Ten Post, Woltersum en delen van Ten Boer;
- Actualiseren van jaarlijkse dorpsvisies en samen met de dorpsbelangenverenigingen uitvoeren van deze dorpsvisies;
- Opstellen van een toekomstvisie voor het Dorpshuis in Ten Boer;
- Ondersteunen van de ontwikkeling van het Dorpenoverleg Ten Boer;
- In kaart brengen van de behoefte(n) van vrijwilligers en helpen daar waar nodig of gewenst;
- Verhogen van capaciteit voor kinder- en jeugdwerk;
- Experimenteren met en leren van het integraal en flexibel inzetten van budgetten en voorzieningen voor zorg en welzijn;
- Met het Dorpenoverleg en bewoners het gesprek voeren over een actieplan beheer en onderhoud openbare ruimte en speelvoorzieningen;
- Saneren van de voormalige stortplaats in Woltersum.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Harmonisatie

Het harmonisatieproces is afgerond volgens de lijnen zoals afgesproken in het bestuursakkoord tussen de gemeenten Haren, Ten Boer en Groningen. Voor de komende jaren liggen op een beperkt aantal terreinen nog opgaven die binnen de programmalijnen opvolging dienen te krijgen.

Dorpsvernieuwing en versterking

Er is een start gemaakt om de vastgestelde dorpsvisies te actualiseren en van een uitvoeringsagenda te voorzien. Quick wins hebben we gerealiseerd. Zo is de Dorpscoöperatie Ten Boer in positie gebracht om een programma te ontwikkelen voor het gebied. De weggeefwinkel heeft haar felbegeerde eigen plek gekregen. Samen met de bewonersvereniging Thesinge en de basisschool is de buitenschoolse opvang behouden.

Samenwerking dorpen en gemeente

De samenwerking tussen de dorpen onderling en de dorpen met de gemeente heeft een impuls gekregen door de inzet van een ondersteunend functionaris. De eerste evaluatie van het koepeloverleg bewonersorganisaties Ten Boer is succesvol geweest en laat een stijgende lijn zien naar een assimilatie binnen onze nieuwe gemeente Groningen. De gemeentelijke organisatie weet op programmaniveau de weg naar Ten Boer inmiddels net zo te vinden als de weg naar de oude stadsdelen.

Kind- en jeugdwerk

De inzet van extra jeugdwerk heeft mede geleid tot een succesvolle opening van de tijdelijke Jongeren Ontmoetings Plek. Deze JOP is geopend in juli en heeft het jaar door vrijwel zonder overlast gefunctioneerd. Het proces om samen met bewoners van Ten Boer, ondernemers en de jeugd tot een definitieve plek voor de JOP te komen is gestart in 2020.

Doorbraakproject

De functie van het doorbraakproject van de directies Maatschappelijke Ontwikkeling en Werk en Participatie is administratief erg lastig gebleken. Het had als doel het bijeenbrengen van budgetten en creëren van korte lijnen om zo hulpvragen integraal van een snel antwoord te voorzien. Het gebiedsteam is hier ingesprongen door daar waar dit nodig was middelen en mensen ter beschikking te stellen of verbindingen te maken en zo ingewikkelde casussen te helpen oplossen. Dit is maar mondjesmaat nodig geweest, inmiddels is de samenwerking tussen WIJ Ten Boer, het gebiedsteam en ook de rest van de gemeente zodanig dat hulpvragen en kansen beantwoord en benut worden.

Beheer en onderhoud

Op verschillende plekken in het gebied is in gezamenlijkheid met directie Stadsbeheer en bewoners extra beheer en onderhoud gepleegd om vandalisme te voorkomen, en sociale veiligheid en welzijn te bevorderen. We hebben dit gedaan om zo ook een buitenervaring te creëren die uitnodigt tot contact maken, sporten en spelen. Het project Ommetjes is in het leven geroepen om samen met bewoners trajecten voor dorps-ommetjes te selecteren. In Woltersum is een ommetje gerealiseerd samen met bewoners.

Conclusie

De beleidsharmonisatie is afgerond. In Ten Boer weten bewoners en organisaties de gemeente goed te vinden voor het oplossen van knelpunten die nog naar voren komen. Er is een robuust netwerk met bewoners ontstaan dankzij de dorpsgesprekken in het kader van de dorpsvernieuwing en de gesprekken met het Dorpenoverleg Ten Boer, de koepel van dorpsbelangenverenigingen. Dankzij de contacten die we hebben opgebouwd, en de kennis van de wensen die leven in de dorpen is een vruchtbare samenwerking ontstaan. We hebben aan diverse initiatieven een bijdrage kunnen leveren, zoals een uitbreiding van activiteiten door de

Dorpscoöperatie, een vaste plek voor de Weggeefwinkel, de opening en begeleiding van de JOP en nieuwe en geactualiseerde speelplekken in Ten Boer, Garmerwolde, Thesinge en Ten Post. Met de betrokken partijen uit Ten Boer is een inventarisatie gemaakt van de gewenste functies voor het Dorpshuis in het dorp Ten Boer.

Geld

Integraal gebiedsgericht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2020	Realisatie 2020	Resultaat/ reserve
Gebiedsprogramma Ten Boer	98	70	28
Dorpswethoudersbudget Ten Boer	150	85	65
Totaalbudget Ten Boer	248	156	92

Paragraaf 2: Duurzaamheid

Wat wilden we bereiken in 2020?

In 2035 willen we een CO₂-neutrale gemeente zijn. En we willen dat duurzaamheid een uitgangspunt is in alles wat we doen. Dit biedt tevens economische kansen voor Groningen. Om ons doel te bereiken voeren we het in 2015 geactualiseerde programma 'Groningen geeft energie' uit. In deze jaarrekening leest u over de resultaten van onze inzet.

Duurzaamheid gaat niet alleen over energie en economie, maar ook over onze leefomgeving, ons voedsel, grondstoffen en hoe we met elkaar omgaan. Daarom willen we duurzaamheid stevig verankeren in alle reguliere beleidsprogramma's. Een duurzame gemeente is een gemeente waar het goed toeven is voor bewoners en bezoekers. Maar ook een volhoudbare gemeente, waar overheid, burgers, bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor 'duurzame ontwikkeling', een gemeente met een innovatieve economie die inspeelt op duurzame kansen en werk biedt aan laag- en hoogopgeleiden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben activiteiten uitgevoerd die gepland waren in de begroting 2020 en het programma "Groningen geeft energie". Hierbij is de Routekaart te beschouwen als een stip op de horizon en verbindt het heden met de gewenste toekomst. Het eindbeeld is niet in beton gegoten. Het is opgesteld met de huidig beschikbare kennis. Externe factoren, zoals voortschrijdend inzicht, veranderingen van nationaal beleid en technische vooruitgang, zullen leiden tot aanpassingen in het eindbeeld.

In 2020 hebben we onze focus gelegd op de verkenning van warmtebronnen via de bronnenanalyse, op duurzame energieopwekking en de intensivering van energiebesparing bij particuliere woningeigenaren en bedrijven. Met het energieprogramma hebben we zo in 2020 een stap voorwaarts gezet.

De CO₂-uitstoot die is te relateren aan energiegebruik in de gemeente Groningen bedraagt 1.227 kton in 2019. Het peiljaar voor de CO₂-uitstoot is 2019, recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar. Van de 1.227 kton wordt ongeveer de helft door bedrijven en instellingen uitgestoten, een kwart door woningen en een kwart door verkeer en vervoer. Opgave is deze 1.227 kton in zestien jaar (2021 – 2035) terug te brengen naar (bijna) 0 kton. Dit is geen eenvoudige opgave. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met bewoners onder andere via de wijkenergieaanpak en wijkinitiatieven in wijken en dorpen, met bedrijven, organisaties en met de partners van de Routekaart. Het bereiken van het doel maakt Groningen koploper in de energietransitie. Dit biedt de kans om een nieuwe kennispositie en economisch perspectief te creëren. Groningen kan zo haar betekenisvolle bijdrage aan de nationale energievoorziening overeind te houden.

Het doel voor 2035 is ambitieus. Het gemeentelijke doel loopt voor op de ambitie van het Rijk en veel private partijen. Daarom vragen de doelen om een gedegen strategie en actieve inzet vanuit de gemeente. De gemeente kan vanuit haar rol en verantwoordelijkheden de energietransitie ondersteunen. Wij voeren hiervoor autonoom beleid en beschikken over verschillende typen beleidsinstrumenten: stimuleren, (de)reguleren, financieren, faciliteren, enthousiasmeren en soms ook initiëren. Toch zijn we met de huidige inzet niet op schema om in 2035 CO₂-neutraal te zijn. Uit de CO₂-monitor blijkt dat door de gezamenlijke inzet met inwoners, bedrijven en organisaties de gemeente Groningen tussen 2013 en 2020 van 3,8 procent naar 6,5 procent duurzame energie is gegaan.

Met de jaarlijkse CO₂ monitor houden we doorlopend in beeld hoe we vorderen met onze doelstelling.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2014	Behaald 2015	Behaald 2016	Behaald 2017	Behaald 2018	Behaald 2019
Totale energiegebruik in Groningen 1)	15.355 TJ	15.576 TJ	15.130 TJ	17.989 TJ	17.909 TJ	17.789 TJ
Totale hoeveelheid geproduceerde duurzame energie	637 TJ	699 TJ	821 TJ	1.050 TJ	1.068 TJ	1.152 TJ
Aandeel duurzame of hernieuwbare energie	4,1%	4,5%	5,4%	5,9%	6,0%	6,5%
Totale CO ₂ -uitstoot in kton 2)	1.192	1.172	1.116	1.250	1.234	1.227

1) De gemeentelijke herindeling was in 2019 dus vanaf 2017 (CO₂ monitor versie 2019) is de CO₂ uitstoot inclusief Haren en Ten Boer

Verdeling energiegebruik in 2019	Terajoule	%
Huishoudens	5.553	31
Bedrijven en instellingen	7.741	44
Verkeer en vervoer	4.494	25
Totaal	17.789	100

Hernieuwbare energie per bron in 2019	Terajoule	%
Biomassa (vergisting en verbranding)	707	62
Bodemenergie	60	5
Zonne-energie	211	18
Windenergie op land + op zee *)	1 + 112	10
Overige bronnen	61	5
Totaal		100,0

*) Veruit het grootste deel van de windstroom is opgewekt op zee. Deze wordt voor een deel (op basis van het gewicht van de gemeente Groningen in het landelijke energiegebruik) toegerekend aan de gemeente Groningen.

De klimaatop in Parijs (COP21) in 2015 leverde een mondiaal akkoord op. Bijna alle landen ter wereld hebben daarmee afgesproken dat de globale temperatuurstijging 'ruim onder 2 °C' moet blijven. Het kabinet Rutte III heeft in het regeerakkoord een ambitieuze klimaat- en energieagenda geformuleerd. Deze agenda is niet alleen ingegeven vanuit de plicht om bij te dragen aan de mondiale klimaatopgave, maar ook vanuit de wens om de kracht van de Nederlandse economie verder te versterken en de kansen die de transitie biedt optimaal te benutten.

In juni 2019 is het Klimaatakkoord ondertekend. Daarbij zijn verschillende moties aangenomen waaronder de door ons, in samenwerking met gemeente Zaanstad, gemaakte motie 'Garantie op financiële randvoorwaarden'. Deze motie gaat over het feit dat de uitvoering voorwaardelijk is aan voldoende instrumenten (zowel wettelijk als financieel). Gemeenten, provincies en waterschappen krijgen immers naar aanleiding van het akkoord nieuwe taken. Door deze nieuwe taken en mede naar aanleiding van onze motie is de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gevraagd om een artikel 2 onderzoek uit te zetten naar de extra uitvoeringskosten van deze nieuwe taken. Het onafhankelijk onderzoek is inbreng voor advies van de ROB aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de bekostiging van decentrale overheden. Door onze lobby zaten wij in 2020 in de bestuurlijke en ambtelijke klankbordgroep van dit onderzoek en waren we nauw betrokken. Samen met Zaanstad en Vereniging Nederlandse Gemeenten hebben we de uitvoering van deze motie bewaakt. Daarnaast hebben we de ontwikkelingen en wetgeving rondom het Klimaatakkoord gevolgd.

Regionale energie strategie

Een van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Vanaf medio 2019 werken de Groninger gemeenten, waterschappen en provincie samen met stakeholders om inhoud te geven aan de Regionale Energie Strategie (RES) Groningen. In de RES laten we zien welke bijdrage we als regio leveren aan het behalen van de landelijke klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord. De opgave voor de RES regio's vanuit het Klimaatakkoord is om te focussen op duurzame opwekking van elektriciteit op land door middel van wind- en zonne-energie en de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (aardgasvrij verwarmen).

In de periode van mei tot september 2020 heeft een groot deel van de gemeenteraden, de provinciale Staten en de algemene besturen van de waterschappen de concept RES vastgesteld. De gemeenteraad van Groningen heeft de concept RES op 28 mei 2020 vastgesteld. In de concept RES staat het regionale bod van 5,7 TWh voor wind en zon op land centraal. Dit bod is een optelsom van de gerealiseerde, de vergunde en de in de verschillende ambities geplande opgave van de betrokken overheden. In 2021 zal de RES 1.0 gereed komen en weer ter vaststelling worden voorgelegd aan gemeenteraden, staten en besturen van de waterschappen. Ook in deze RES zal het geactualiseerde bod voor grootschalige wind en zon op land centraal staan. De warmtetransitie zal pas in RES 2.0 (2023) een meer prominente rol krijgen.

Conclusie

De snelheid van de ontwikkelingen in de energietransitie neemt toe door steeds meer maatschappelijk bewustzijn en politieke ontwikkelingen. De transitie is een technische, financiële en sociaaleconomische opgave. De komende jaren blijft het werkveld dynamisch en zullen we ons al gemeente telkens weer moeten aanpassen aan en reageren op landelijk beleid en landelijke wet- en regelgeving. De opgave is groot en dit kunnen we als gemeente niet alleen voor elkaar krijgen. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we dan ook samen met bewoners, bedrijven en organisaties. Daarnaast is CO₂-reductie niet ons enige doel. We zien ook economische kansen in de energietransitie.

Groningen geeft energie

Hieronder worden voor de sporen warmte, besparen, zon, wind, biobased economy en smart energy city de bereikte resultaten beschreven.

Hoofdpunten uit 2020 zijn:

- Eind 2020 waren 3.000 woningequivalenten aan het warmtenet van WarmteStad aangesloten. Er is begonnen met de aanleg van het warmtenet in Selwerd;
- Oplevering van het rapport Analyse ten behoeve van warmtebronnenstrategie Groningen;
- Starten van het Energieloket Groningen, een onafhankelijk en gratis loket dat alle Groningse woningeigenaren stimuleert en concreet helpt in hun stap richting verduurzaming;
- Proeftuin De Wijert Aardgasvrij-klaar gehonoreerd ter hoogte van 4 miljoen. Groningen is hiermee een van de weinige gemeenten in Nederland met twee aardgasvrije proeftuinen;
- Uitvoering van de Subsidieregeling Reductie Energiegebruik (RRE);
- Uit de jaarlijkse zonnepaneleninventarisatie blijkt dat in 2020 in de gemeente Groningen in totaal circa 364.000 panelen (circa 90 MW) op daken en in zonneparken lagen. De geprognosticeerde 216.000 panelen in 2020 is daarmee ruimschoots behaald.

Spoor warmte

Uit de routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 volgt dat 54 procent van de totale energievraag van onze gemeente bestaat uit warmte. Er zijn goede duurzame technische alternatieven voor het huidige op aardgas

gebaseerde warmtesysteem. Ook kan de vraag sterk worden verminderd door aanbrengen van (extra) isolatie en het nemen van efficiëntie maatregelen.

Wat wilden we bereiken?

Een groot aandeel van het huidige energieverbruik (en CO₂-uitstoot) in de gemeente Groningen hangt samen met het invullen van de warmtevraag voor alle gebouwen (woningen, bedrijven) vanuit aardgas. Door alternatieve (hernieuwbare) bronnen in te zetten in plaats van aardgas werd een bijdrage aan de CO₂-reductie in de gemeente geleverd.

Er zijn veel verschillende hernieuwbare warmtebronnen mogelijk. Hierbij valt te denken aan:

Omgevingswarmte:

- Warmte uit het riool;
- Warmte uit oppervlaktewater;
- Warmte uit afvalwater;
- Warmte uit restwarmtebronnen (binnen en buiten onze gemeente) ;
- Warmte uit drinkwater, koelwater;
- Warmte uit koelmachines (bv. datacentra, kantoren, supermarkten)
- Warmte uit lucht (luchtwarmtepomp).

Bodem:

- Warmte koude opslag (WKO) (tot 200 meter diepte) (bodemwarmtepomp);
- Ondiepe aardwarmte (< 1000 meter);
- Diepe aardwarmte (circa 3.500 meter);
- Ultra diepe aardwarmte (> 5.000 meter).

Biomassa:

- Warmte uit biogas, groengas;
- Warmte uit verbranding regionale biomassa.

Zon:

- Warmte rechtstreeks van de zon (zonthermie);
- Warmte uit straling (daglicht) (vacuumbuis).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Actieplan warmte

In de routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 wordt gerekend op de aansluiting van meer dan 50.000 woningequivalenten op warmtenetten. Globaal komt dit overeen met 50.000.000 kubieke meter (m³) aardgas. Overige warmtevraag wordt ingevuld met all-electric systemen (voor nieuwe gebouwen) (onder andere via WKO) en door een combinatie van groen gas en (lucht)warmtepompen. De zogenaamde hybride systemen. In het openingsbod aardgasvrije wijken (2019) hebben wij aangegeven op basis van maatschappelijke kosten welke bovengenoemde systeemkeuzes het beste in onze wijken en buurten passen.

In 2020 heeft Warmtestad voortgang geboekt in de aanleg van het Warmtenet Noordwest. In augustus zijn de werkzaamheden voor de aanleg van het warmtenet op het deeltracé Plutolaan – Antaresstraat – Pleiadenlaan in Paddepoel afgerond en is het deeltracé op de Dierenriemstraat opgeleverd. Eind 2020 waren 3.000 woningequivalenten aan het warmtenet van WarmteStad aangesloten. Er is begonnen met de aanleg van het warmtenet in Selwerd, waaraan ook in 2021 verder wordt gewerkt. Bovendien zal het warmtenet in 2021 worden uitgebreid in de richting van Vinkhuizen. In een samenwerkingspilot tussen de gemeente en WarmteStad wordt ter plaatse van De Larix in overleg met bewoners onderzocht of ook hun particuliere

woningen (26 stuks) kunnen worden aangesloten. Dit zijn dan mogelijk de eerste particuliere woningen aan het warmtenet Noordwest.

Op Zernike Campus gaat WarmteStad in 2021 een duurzame warmtecentrale bouwen. Deze vervangt de tijdelijke warmtecentrale. In dit nieuwe gebouw zal de warmte uit de beide datacenters op Zernike Campus worden opgewaardeerd voor gebruik in het warmtenet. Als volgende module is aansluiting van een zonthermisch park op de grond van de Provincie Groningen, het voormalige provinciale slibdepot bij Dorkwerd, in combinatie met ondergrondse seizoensopslag van warmte in beeld. WarmteStad heeft in 2020 een intentieovereenkomst afgesloten met de exploitant van zonthermie Dorkwerd. In 2021 wordt een begin gemaakt met de aanleg van dit 12 hectare grote systeem. Onderzoek heeft uitgewezen dat overtollige warmte uit dit systeem in de ondergrond kan worden opgeslagen voor gebruik in het najaar, winter.

Afgelopen jaar heeft WarmteStad overleg gevoerd met de woningcorporaties om op de nieuwe warmtetarieven voor 2021 een correctie op de ACM-tarieven te kunnen toepassen ten gunste van klanten met een relatief laag warmteverbruik. De collectieve WKO-systemen op het Europapark, De Grunobuurt en het Ebbingekwartier zijn allemaal uitgebreid met meer gebouwaansluitingen (nieuwbouw). WarmteStad is bezig met analyses per WKO-installatie die voorheen onder NDEA vielen om de resultaten structureel te verbeteren. De aanstaande nieuwbouw van de Stadshavens en de Suikerzijde wordt mogelijk op een soortgelijk systeem aangesloten. De haalbaarheid (technisch, financieel, organisatorisch) hiervan wordt onderzocht.

In 2020 heeft adviesbureau Guidehouse in samenwerking met de gemeente en relevante stakeholders het rapport "Analyse ten behoeve van warmtebronnenstrategie Groningen" gemaakt. Dit is vanzelfsprekend ook met de raad gedeeld. Hierin zijn de verschillende mogelijke warmtebronnen binnen en buiten de gemeente op basis van een multi-criteria analyse beoordeeld. Doel van dit onderzoek was om te bepalen of doelstelling uit Routekaart CO₂ neutraal 2035 met minimaal 50.000 woningequivalenten aan warmte haalbaar is. Het rapport geeft aan dat er zowel binnen als buiten onze gemeente voldoende warmtebronnen zijn om deze doelstelling te behalen. Alleen is niet elke bron altijd 100 % groen, is er sprake van leveringstemperaturen tussen 12 graden tot boven de 120 graden en niet elke bron is altijd beschikbaar (365 dagen, 24 uur). Ook zijn er grote verschillen in kosten (aanleg, inkoop, buffering, et cetera).

In 2021 wordt het warmtetransitieplan (WTP) opgesteld, hiervoor wordt de bronnenanalyse en het 'openingsbod' (Transitie-visie Warmte) als input gebruikt. Deze rapportages maken onderdeel uit van de afwegingen om te komen tot het WTP. In dit WTP komt naast een doorkijk op de ontwikkeling de komende 10 jaar van warmte ook een uitvoeringsprogramma voor de komende 5 jaar.

Begin 2021 verwachten wij de oplevering van een geografisch informatiesysteem met alle binnen onze gemeente relevante (omgevings)warmtebronnen. De nadruk in dit systeem ligt op het in beeld brengen en kwantificeren van alle omgevingswarmtebronnen, zoals oppervlaktewater, afvalwater en rioolwater. Dit systeem kan gebruikt worden om bij aanstaande bouwplannen de mogelijkheden wat betreft omgevingswarmte in de nabije omgeving meteen te zien.

Wijkenergieaanpak

In 2020 zijn we verder gegaan met de wijkenergieaanpak, waarin we samen met wijk- en dorpsinitiatieven gezamenlijk plannen maken om van het aardgas te gaan. Dankzij de intensieve ondersteuning vanuit de gemeente en de inzet van bewoners zijn de initiatieven in deze buurten en dorpen beter georganiseerd, hebben ze meer slagkracht en zijn ze gestart met talloze projecten op het gebied van isolatie, energiebesparing en zonnepanelen. Bijvoorbeeld een zonneweide in Glimmen of een studentenchallenge in de Noorderplantsoenbuurt.

Helaas maakt de coronacrisis de werkzaamheden en activiteiten in de wijken met bewoners moeilijker, waardoor veel projecten en planvorming vertraging hebben opgelopen. Bij het maken van wijkenergieplannen

kwamen we tot de conclusie dat veel zaken wijk-overstijgend zijn en gemeentebreed moeten worden uitgewerkt. Het warmtetransitieplan (WTP) gaat in op deze wijk-overstijgende zaken zoals de uitbreiding van de warmteinfrastructuur en de benodigde financiering- en ontzorgingsconstructies. Hoewel een concreet plan om alle woningen aardgasvrij te maken er in veel wijken nog niet in zit, zijn afgelopen jaar veel bewonersinitiatieven in wijken en dorpen zelf aan de slag gegaan om eerste stappen te zetten. Vanuit de nieuwe opzet van het Energieloket werden vele tientallen initiatieven geholpen om zelf aan de slag te gaan en projecten op te pakken. Deze uitbreiding van het energieloket willen we voortzetten waardoor initiatieven uit de gehele gemeente ondersteuning kunnen krijgen vanuit het Energieloket. In onze wijkenergieaanpak richten we ons op de wijkvernieuwingswijken en de wijken waar kans is op energiearmoede die daarom als eerste aardgasvrij moeten worden (Paddepoel, Selwerd & Vinkhuizen). Mede dankzij de Rijksbijdrage vanuit het Programma Aardgasvrij Wijken (PAW) voor onze proeftuin Paddepoel/Selwerd konden we in 2020 in deze wijken overgaan tot uitvoering.

Als eerste, zoals eerder benoemd, zijn we in De Larix (een buurt in Selwerd) in een participatietraject met eigenaar/bewoners aan de slag gegaan om te zien of we hun woningen konden aansluiten op het warmtenet van WarmteStad. Mede dankzij voorfinanciering vanuit de PAW-bijdrage is dit gelukt en wordt hier in 2021 een subnet gerealiseerd.

Een ander project waarbij we de PAW-bijdrage willen inzetten, betreft de aanleg van de 'backbone' van het warmtenet in Selwerd-Zuid. Deze aanleg wordt gecombineerd met de herinrichting van dit gebied in het kader van de wijkvernieuwing. In 2020 is dit meegenomen in de planvorming, waarbij ook de bewoners betrokken zijn. In 2021 start de realisatie.

Buurtwarmte

Met de rijksbijdrage vanuit het PAW zijn we een samenwerking aangegaan met Grunneger Power om het eerder door 050 Buurtwarmte ontwikkelde warmtenet-concept op te schalen van 450 naar 3.000 woningen. Dit buurtinitiatief uit Paddepoel bleek eerder op de schaal van 450 woningen niet haalbaar. Door op te schalen naar ruim 3.000 woningen in Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen verwachten we de business case eerder sluitend te krijgen. In 2020 zijn in de drie wijken al diverse bijeenkomsten en werksessie georganiseerd met bewoners. Doel is om in 2021 een haalbaarheidsstudie, een ontwerp en een voorstel voor vervolg af te ronden.

De Wijert: proeftuin Aardgasvrij-klaar

De Wijert is net als Selwerd een wijkvernieuwings-wijk waarin we ook het thema energie nadrukkelijk een plek geven. Met verschillende partijen, waaronder de woningcorporaties, is de afgelopen jaren gekeken hoe de wijk duurzamer kan worden gemaakt. Al dit voorwerk heeft ertoe geleid dat we in 2020 een aanvraag hebben ingediend voor een tweede proeftuin in het kader van het programma Aardgasvrije Wijken. Deze is in oktober gehonoreerd, waardoor we circa 4 miljoen euro hebben gekregen om een deel van de Wijert in een periode van 8 jaar aardgasvrij-klaar te maken. Dat betekent dat we alle gebouwen voorbereiden om in de toekomst aan een lage temperatuur warmtenet te kunnen koppelen. Groningen is hiermee een van de weinige gemeenten in Nederland met twee aardgasvrije proeftuinen.

Conclusie

Warmte vormt op gemeentelijk niveau (naast besparen) de ruggengraat van de stedelijke energietransitie. We verwachten veel van de wijkenergietransitieplannen gecombineerd met het warmtetransitieplan dat wij in 2021 aan de raad voorleggen. Hiermee kunnen we samen met de betreffende wijkbewoners een blik werpen op een CO₂-neutrale en aardgasvrije toekomst. En daarmee samen de noodzakelijke stappen gaan zetten. Hiervoor zullen via het nieuwe Klimaatakkoord aanvullende taken en bevoegdheden voor gemeenten nodig zijn, ook om de lasten voor bewoners met een smalle beurs te beheersen en energiearmoede te voorkomen.

Spoor besparen

Grote besparingen zijn mogelijk in woningen en bij bedrijven en kantoren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met energiebesparing in haar eigen vastgoed en openbare ruimte (onder andere openbare verlichting van led voorzien (Gresco)). Besparingen zijn goed voor een derde van ons einddoel.

Wat wilden we bereiken?

Wonen (zie ook onder het programma *Wonen*) *Besparen, deelspoor Wonen*

De beschreven wijkaanpak is een arbeidsintensief proces waarbij bewoners, corporaties, wijkverenigingen, de netwerkbeheerder, het bedrijfsleven en de gemeente concreet te nemen maatregelen kiezen. Hiervoor moeten ook financieringsconstructies worden ontwikkeld. De energietransitieplannen vormen de basis voor de wijkenergieplannen. Deze plannen zien we als een motor voor de wijkvernieuwing. Wij zien dit als de grootste renovatie-opgave na de tweede wereldoorlog (zie ook onder 'warmte'). Met de woningcorporaties werken we verder aan het 'Masterplan aardgasvrij en CO₂-neutraal Groningen'. In dit masterplan wordt opgenomen hoe en wanneer corporatiewoningen verduurzaamd worden.

Bedrijven

Om op koers te blijven naar een CO₂-neutrale gemeente moeten we tussen 2020 en 2035 de energievraag bij bedrijven en instellingen bij benadering met 50 procent te reduceren. Dit is een van de grootste opgaven in Groningen Geeft Energie en dat rechtvaardigt de komende jaren een stevige inzet op dit deelterrein.

Ondersteuning bij het verduurzamen van bedrijven via 'Groningen werkt SLIM' het duurzaamheidsplatform waar MKB bedrijven terecht kunnen. Het is de plek, waar kennis bij elkaar komt en de MKB ondernemer gefaciliteerd wordt. Het platform 'Groningen werkt SLIM' initieert nieuwe projecten, dat kan gebiedsgericht zijn of gemeente breed.

In 2023 moet ieder kantoor groter dan honderd vierkante meter minimaal energielabel C hebben. Er wordt een plan van aanpak gemaakt om de kantoren te bewegen om energiebesparende maatregelen te nemen. De kantorenmarkt is in 2018 in kaart gebracht. In 2020 zal deze doelgroep benaderd, gestimuleerd en geactiveerd worden. Vanuit 'Groningen werkt SLIM' zullen stimulerende projecten voor deze doelgroep worden opgestart.

Gemeentelijke organisatie

Met de Gresco beogen we om al ons gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. Vanaf 2015 rapporteert de Gresco middels haar eigen jaarplannen. In 2020 wilden we, naast het regulier jaarplan, ook een doorkijk geven hoe ons vastgoed verdergaand kan worden verduurzaamd.

De Gresco zet de opbouw van de organisatie voort door het integrale energiemangement van energieverbruikers op zich te nemen, energiezuinige projecten te realiseren dan wel mede te investeren en door ook besparing op onderhoud en beheer in de aanpak mee te nemen. De energie die we nog nodig hebben ná de besparingsopgave kopen we in samenwerking met de provincie, veiligheidsregio en veel andere Groningse gemeenten vanaf 2019 duurzaam in. We hebben verder subsidie verstrekt aan scholen voor het nemen van energiezuinige maatregelen en bijgedragen aan een groen dak op het zuiderdiep kantoor.

Verder heeft Gresco de eerste fase van Pro-Gresco afgerond. Dit initiatief van de provincie is gericht op het versnellen van de verduurzaming van gemeentelijke eigen vastgoed in de provincie Groningen. Het is een kennisplatform tussen gemeenten en de Provincie. De eerste fase was een onderzoek waarbij elke gemeente een 2-tal panden kon laten doorrekenen. Wat kost het voor dat pand om de door de gemeente gewenste klimaatdoelstelling te behalen. De resultaten zijn nog niet met bestuurders gedeeld in verband met de coronacrisis. Gresco neemt natuurlijk deel aan dit kennisplatform. Op dit moment richten we ons binnen de

Progresco op het financieringsvraagstuk. Het systeem van de Gresco kan als voorbeeld dienen voor onze buurgemeenten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wonen

Het Energieloket Groningen is een onafhankelijk en gratis loket dat alle Groningse woningeigenaren stimuleert en concreet helpt in hun stap richting verduurzaming en is vanaf februari 2020 van start gegaan. Het loket (de opvolger van Groningen woont SLIM) is een initiatief van alle gemeenten in de provincie Groningen. In de uitvoering wordt samengewerkt met Grunneger Power en KAW. Tevens vindt afstemming plaats met het sociaal domein en de gebiedsteams, de projectteams van de wijk- en dorpsvernieuwing/wijkenergieplannen en uiteraard met de buurtinitiatieven. Het Energieloket kan worden gezien als een gereedschapskist die bestaat uit een aanpak waarbij gebruik kan worden gemaakt van een basisloket (online en offline) en een menukaart met acties. Daarnaast kan onderscheid worden gemaakt tussen een individuele en collectieve aanpak. Het loket is bereikbaar via de website: <https://energieloket-groningen.nl/>

Het online loket is in 2020 door 8.700 bezoekers bezocht en de helpdesk heeft ruim 600 telefoontjes ontvangen.

In 2020 is het energieloket uitgebreid met 'Mijn woningplan'. Door het invullen van 'Mijn woningplan' krijgen woningeigenaren inzicht in slimme maatregelen, prijzen, besparingen en kunnen direct een aanbieder kiezen op basis van kwaliteit, prijs en uitvoeringstermijn. In 2020 hebben 1740 bezoekers mijn Woningplan ingevuld om meer inzicht te krijgen in de besparingsmogelijkheden en zijn er 107 offertes aangevraagd.

Daarnaast hebben we nog samen met de andere gemeenten in de provincie Groningen, De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG), en Buurkracht/Groninger Energie Koepel op 1 februari 2020 de Groninger duurzame huizen-dag georganiseerd. In de gemeente Groningen hebben 4 huiseigenaren hun duurzame woning open gesteld en hebben 128 inwoners deze woningen bezocht.

Om het energieloket meer naamsbekendheid te geven is gestart in het voorjaar met de Energieweek waarin allerlei activiteiten zijn georganiseerd over het verduurzamen en vergroenen van de woning. Ook is er maandelijks een pagina in de Gezinsbode met allerlei informatie over activiteiten in de gemeente Groningen, de wijkenergiecoach, webinars en besparingstips.

Subsidieregeling Reductie Energiegebruik (RRE)

Door de subsidieregeling Reductie Energiegebruik (RRE) heeft de gemeente 1,26 miljoen euro van het Rijk ontvangen om huiseigenaren te stimuleren tot kleine energiebesparende maatregelen in huis en om advies te geven aan huiseigenaren over andere energiebesparende maatregelen, zoals dak-, raam- of gevelisolatie. De RRE-regeling maakt het mogelijk dat door het energieloket, naast het helpen van huiseigenaren via een online loket, talloze aanvullende acties worden uitgevoerd waar ook andere doelgroepen van profiteren. Dankzij de regeling kunnen we bewoners, woningeigenaren en initiatieven in de hele gemeente ondersteunen om de belangrijkste eerste stappen richting aardgasvrij te zetten. Met deze bijdrage hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Wijkenergiecoaches

In 2020 hebben we samen met Grunneger Power 30 energicoaches geworven en opgeleid. Deze energicoaches zijn actief in de wijken en helpen woningeigenaren bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen. Er is veel enthousiasme onder de inwoners van de gemeente Groningen om als vrijwillige energicoach in de wijk aan de slag te gaan. Naast de energicoach op vrijwillige basis zijn in Selwerd en Lewenborg ook energicoaches op basis van een participatiebaan actief. Dit wordt het komende jaar ook uitgebreid naar de Korrewegwijk en De Hoogte. Om de inwoners van de wijk op de hoogte te brengen van de energicoaches zijn communicatiecampagnes georganiseerd. In totaal zijn 351 gesprekken aangevraagd. Dit is minder dan we beoogd hadden maar dit is helaas een gevolg van de coronacrisis. Het was niet mogelijk

om huis-aan-huis bezoeken uit te voeren. We bieden nu ook online gesprekken aan maar hopen dat het in 2021 dit weer fysiek mogelijk is. Bovendien zijn wij momenteel bezig met een pilot in wijken waar meerdere aanmeldingen voor een energiecoachgesprek zijn. Er wordt per wijk een webinar georganiseerd waarbij bewoners alvast een eerste advies ontvangen.

2. Junior energiecoach

In 2020 hebben 369 gezinnen deelgenomen aan de Junior Energiecoach. Tijdens dit leuke en leerzaam spel van vijf weken voor kinderen (ca. 7-12 jaar) en ouders, gaat het hele gezin samen praktisch en spelenderwijs aan de slag met energiebesparing. Dit doen ze aan de hand van leuke filmpjes, geheime weekopdrachten, interessante weetjes en leuke spelletjes. In 2020 heeft de school 'De Tamarisk' met alle leerlingen mee gedaan. De junior energiecoach wordt in 2021 voortgezet.

3. Ondersteunen bewonersinitiatieven

We hebben een toolbox ontwikkeld waarmee we samen de straat, wijk of dorp verduurzamen. Het energieloket biedt ondersteuning aan iedereen die gezamenlijk bezig wil gaan met verduurzaming. We maken daarbij gebruik van een 'toolbox', een stappenplan en middelen om groepen te ondersteunen (<https://energieloket-groningen.nl/groningen/toolbox/>). We hebben in 2020 diverse circa 30 bewonersinitiatieven ondersteund waaronder de Korrewegwijk, Gerbrand Bakkerstraat, Herewegbuurt, Badstratenbuurt, Zeeheldenbuurt, De Wijert, Rivierenbuurt, Noorderplantsoen, Oosterpoort, Helpman, Hoogkerk, Selwerd, Vinkhuizen, Reitdiep, Glimmen, Noordlaren, Haren, Beijum, Lewenborg, Noorddijk, De Hunze/Starkenborgh, Ten Boer en Ten Post. Deze ondersteuning bestaat uit 3 stappen: wat willen we? Wat kunnen we? En wat kunnen we samen doen. Met het ondersteunen van deze initiatieven vindt afstemming en samenwerking plaats met de gebiedsgerichte aanpak, zoals de wijkvernieuwing, de WIJteams, etc. Uiteraard hebben we minder fysieke activiteiten in de wijken kunnen steken vanwege corona maar hebben we veel via online bijeenkomsten kunnen organiseren.

4. Collectieve inkoopactie

Het Energieloket Groningen heeft in 2020 een Inkoopactie georganiseerd zodat de inwoners van de gemeente Groningen voordelig, vertrouwd en geïnformeerd aan de slag kunnen gaan met de verduurzaming van hun woning. De maatregelen waarvoor ingeschreven kon worden zijn spouwmuurisolatie, vloerisolatie, zonnepanelen en warmtepompen. Op 26 november 2020 heeft een webinar plaatsgevonden over deze inkoopactie. Deze webinar is maar liefst 680 keer bekeken. Er hebben zich ruim 1200 mensen aangemeld. Deze inwoners ontvangen allemaal een voorstel waarna iedereen individueel de beslissing kan nemen om de opdracht uit te laten voeren.

5. Kleine maatregelen

Samen met de lokale bouwmarkten is een tool ontwikkeld waarmee bewoners een bespaarpakket met kleine maatregelen kunnen aanvragen. Alle deelnemers aan de inkoopactie, webinars, bijeenkomsten, en andere activiteiten in de wijk ontvangen een voucher waarmee een bespaarpakket ter waarde van 50 euro kan worden aangevraagd bij de lokale bouwmarkt. De eerste pakketten zijn in het laatste kwartaal van 2020 uitgegeven. Dit project loopt door in 2021. De huishoudens waar een energiecoach op bezoek komt ontvangen een tas met kleine maatregelen op maat.

6. Warmtebeelden

Begin 2020 zijn van 546 woningen in 10 straten warmtebeelden gemaakt van de woningen. Hiermee worden lekken in de woning in beeld gebracht. De woningeigenaren hebben een rapport op maat ontvangen en een advies waarmee de eerste stappen naar verduurzaming van de woning gezet kunnen worden. Dit project wordt in 2021 bij 1.200 woningen voortgezet.

Met de RRE-regeling en de aanvullende bijdrage van de raad zijn in de afgelopen periode de volgende resultaten behaald:

Activiteit uit de RRE-aanvraag	Doelstelling per 31 december 2021	Stand van zaken Per 1 januari 2021
Inzetten van wijkenergiecoaches	20-25 coaches werven en opleiden 3.000 gesprekken	30 coaches (op vrijwillige basis) 7 coaches (participatiebanen) 351 gesprekken
Deelnemers junior-energiecoaches	500 juniorenergiecoaches	2 rondes in 2020: 369 deelnemers Ronde 3 in 2021
Bijeenkomsten	10 bewonersavonden 1.000 bewoners aanwezig	20 (kleine) bijeenkomsten in de wijken 6 webinars per thema 6 workshop per thema 6 webinars via Youtube (zoals. isolatie, zonnepanelen, inkoopactie) 2.000 inwoners hebben de bijeenkomst of webinar bijgewoond
Warmtebeelden incl. advies	500 bewoners ontvangen advies	546 bewoners hebben advies ontvangen In winter 20/21 van 1.200 woningen warmtebeelden maken
Kleine maatregelpakketten	9.000 pakketten ter waarde van 50 euro verspreiden via vouchersysteem of energiecoach	150 pakketten zijn verspreid via energiecoaches en bij bijeenkomsten, 235 zijn opgehaald Vouchers worden vanaf oktober verspreid
Collectieve inkoopactie (isolatie, warmtepompen en zonnepanelen)	Geen aantallen benoemd	Inkoopacties is gestart in november 1.286 aanmeldingen, 2.038 maatregelen (515 vloerisolatie, 92 bodemisolatie, 379 spouwmuurisolatie, 779 zonnepanelen, 272 warmtepompen). Aantal getekende offertes is nog onbekend.

Uit de tabel blijkt dat we volop bezig zijn met de uitvoering, hoewel daar door de coronacrisis wel enige vertraging in is opgelopen. Om gemeenten tegemoet te komen in de belemmeringen door coronacrisis is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de einddatum waarvoor de werkzaamheden afgerond moeten zijn, te verlengen tot 31 december 2021. De uitvoering van de RRE regeling is gestart in 2020 en loopt dus door in 2021.

RRE voor huur- en koopwoningen

In vervolg op de regeling van 2019 is in 2020 een vergelijkbare regeling geopend. Daar waar huurwoningen in de eerste regeling waren uitgesloten zal de nieuwe regeling gericht zijn op zowel huur- als koopwoningen. Het gaat weer om kleine maatregelen en advies die snel kunnen worden uitgevoerd. Hiervoor is, in samenwerking met de woningcorporaties, een aanvraag ingediend en bij goedkeuring door BZK de uitvoering zal in 2022 en 2023 plaatsvinden.

Woningcorporaties

- Met de woningcorporaties werken we samen in de werkgroep Duurzaamheid. In juni 2020 is de woonvisie vastgesteld in de gemeenteraad. Het is een visie die helder aangeeft waar we op het gebied van wonen en energietransitie naartoe willen en hoe we dit in samenwerking met alle partners in de gemeente willen bereiken. Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan de inhoud van de prestatieafspraken met als doel om de ambitie CO₂-neutraal en aardgasvrij 2035 te realiseren. De uitvoering van het Masterplan, waaronder het op basiskwaliteit brengen van corporatieve woningvoorraad, coördineren en monitoren. We hebben samengewerkt om het openingsbod/transitievisie warmte, de wijkvernieuwingsplannen, proeftuin aardgasvrije wijken en het masterplan samen laten komen in de uitwerking van de wijkenergieplannen. Naast energietransitie is

ook klimaatadaptatie een onderwerp waarmee we de komende jaren verder gaan. Een aantal corporaties hebben hiervoor al aandacht in hun beleid;

- Samen met de woningcorporaties hebben we in 2020 een aanvraag voor de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) ingediend. Hiermee kunnen we ook voor deze doelgroep de energiecoaches en de kleine energiebesparende maatregelen inzetten. We hebben in maart 2021 bericht ontvangen dat de aanvraag is gehonoreerd en krijgen daarmee ruim twee miljoen euro subsidie van het Rijk. Tot slot hebben we kennis gedeeld, nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd en resultaten gedeeld.

Bij het bepalen van passende route naar CO₂-neutrale en aardgasvrije woningvoorraad zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Betaalbaarheid is leidend;
- Slopen als verbeteren niet kan;
- Het moet technisch kunnen;
- Basiskwaliteit mag niet wachten; aan de slag met no-regret maatregelen;
- Bestaande infrastructuur en gasaansluitingen benutten waar nuttig.

Bedrijven

Groningen Werkt Slim

- De slimme CO₂ thermometer gemaakt waarmee snel inzicht wordt verkregen in de CO₂-uitstoot. Deze tool is voor alle bedrijven uit de provincie Groningen gratis beschikbaar gesteld op www.Co2thermometer.nl;
- Voor de loketfunctie hadden we in 2020 als doel om onafhankelijke informatie en ondersteuning voor de ondernemer in alle fases van de klantreis verder te ontwikkelen. Verschillende adviesdiensten die op maat worden geboden, afhankelijk van de vraag en behoefte en het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten. Zo gaat het over wet- en regelgeving en informatie over financiële mogelijkheden. Ook over doorverwijzen naar partijen om verder te komen. In 2020 hebben 46 bedrijven en instellingen gericht een vraag neergelegd bij GWS. Dit waren vragen over verduurzaming, samenwerking en geldende wetgeving;
- Deuren dicht-campagne - In 2020 hebben we samen met de andere gemeenten in de provincie Groningen de vervolgversie van de deuren dicht-campagne verder opgezet. Ook in de gemeente zelf worden nog nieuwe bordjes aangevraagd;
- De provincie Groningen is uit het voorbeeld van het project op bedrijventerrein ZO in 2020 gestart met Zon op Dak-project 'Verzilver uw dak' onder uitvoering van het bureau Over Morgen. GWS was bij dit project betrokken vanuit de communicatie en de ondersteuning van dit project, in de gehele provincie;
- Een project wat zich in 2020 aandiende en waar mogelijk wel potentie in zit met ondersteuning van GWS, oftewel zonnecarports. In 2020 zijn hiervoor verkennende gesprekken gevoerd en is een projectplan opgesteld. De geschikte locaties hiervoor zijn in kaart gebracht en in 2021 starten we vanuit een pilot hierover met de benadering van de bedrijven voor deze mogelijkheid op hun terrein.

Toezicht op energiebesparing bij bedrijven

Met het toezicht op energiebesparing willen we een maximale bijdrage leveren aan de energiebesparing bij bedrijven. De toezichthouders gebruiken hun wettelijke bevoegdheid om het gesprek met bedrijven aan te gaan. Bedrijven kunnen effectief gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen doordat ze individueel worden aangesproken. Daardoor kunnen we maatwerk leveren en verdwijnt de vrijblijvendheid.

De aanpak bestaat uit 3 stappen:

1. Het opvragen van het energieverbruik (omdat verplichtingen afhangen van verbruik);

2. Het adviseren over besparingsmogelijkheden en het opvragen en beoordelen van een plan van aanpak. Bij bedrijven waar geen wettelijke verplichtingen gelden geven we voorlichting over besparingsmogelijkheden;
3. Het toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen. Deze hercontrole doen we twee jaar na het beoordelen van de plannen van aanpak.

Resultaten 2020

1. In 2020 zijn bij 1200 bedrijven energiegegevens opgevraagd. Daardoor zijn nu bij nagenoeg alle bedrijven deze gegevens opgevraagd. Daarvan hebben 650 bedrijven gegevens aangeleverd. Dat was ook het doel. In 2021 starten we een meer verplichtend traject bij bedrijven die tot nu toe medewerking weigeren;
2. 40% is midden- of grootgebruiker van energie, deze dienen een plan van aanpak op te stellen. 560 plannen van aanpak zijn goedgekeurd tot heden. De beschikbare capaciteit is niet voldoende om alle plannen van aanpak direct te beoordelen. Bij het toezicht geven we prioriteit aan hercontroles;
3. Ongeveer 80 hercontroles zijn uitgevoerd om te kijken geplande maatregelen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Dat is meer dan de geplande 60 bedrijven. Ervaring daarbij:
 - a. Aantal mooie voorbeelden van bedrijven die gestart zijn vanuit een wettelijke verplichting maar enthousiast zijn geworden en vervolgens meer hebben gedaan dan voldoen aan wetgeving;
 - b. Alle bedrijven voeren maatregelen uit volgens plan van aanpak, dit leidt tot energiebesparing ten opzichte van de begin situatie. Gemiddeld besparen bedrijven 20 % op elektriciteitsverbruik en 20 % op gasverbruik. Kanttekening is wel dat er wegens economische groei/krimp niet altijd een directe relatie is tussen maatregelen en verbruik.

Gemeentelijke organisatie

- De energie die we nog nodig hebben ná de besparingsopgave hebben we vanaf 1 januari 2019 duurzaam en lokaal ingekocht. De stroom wordt met nieuwe installaties regionaal geleverd. Enerzijds door Eneco,(80%) anderzijds door de lokale energieleverancier Energie van Ons (20%). In de eerste vijf jaar van de totale contractperiode van vijftien jaar moeten de provinciale productie-installaties zijn gerealiseerd. Voor gas hebben er een contract afgesloten met Greenchoice: gedurende vijf jaar moet drie procent vergroend worden per jaar. Deze inkoop van elektriciteit en gas is samen met een groot aantal omliggende gemeenten en de provincie gerealiseerd. We monitoren met de werkgroep GGPG waar alle deelnemers inzitten hoe de ontwikkeling gaat van de productielocaties. In het eerste kwartaal van 2021 zullen we met een eerste rapportage daaromtrent het bestuur informeren;
- De Gresco aanpak gaat uit van zichzelf terugverdiende investeringen. De investering verdient zichzelf terug door toekomstige besparing op energielasten. Gresco investeert daarmee in zogenaamde “sluitende businesscases”. Dit is de afgelopen jaren met tal van projecten succesvol verlopen, maar naar de aard eindig. Wij merken dat we steeds vaker rekenen aan maatregelen waarvoor we de businesscase niet rond krijgen. Oorzaak hiervan is dat het “laag hangend fruit” grotendeels geplukt is. We hebben daarom gekeken naar de doorontwikkeling van de kaders en scope van de Gresco om door te kunnen gaan met het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed, binnen het principe van zichzelf terugverdiende maatregelen. Enerzijds om meer investeringen in het huidige areaal mogelijk te maken en anderzijds om onze horizon te verbreden naar panden die tot heden buiten onze scope lagen. Daarom hebben we middels een collegebesluit een aantal opdrachten opgehaald om een aantal pilots uit te werken. De resultaten van deze pilots leggen we medio 2021 aan het college voor. Daarna kunnen we dan mogelijk de uitvoering verder gaan oppakken;
- Het realiseren van zonnepanelen bij scholen waarvan wij eigenaar/gebruiker zijn:
 - Bestaande bouw: Maresiusstraat 260 panelen, Siersteenlaan 200 panelen;
 - Nieuwbouw: Riekele Prinsstraat Ten Boer 391 panelen, Van Lenneplaan 173 panelen

- Daarnaast wordt er gewerkt aan wat er nodig is om de klimaatdoelstelling in de toekomst te behalen. Dat kan niet altijd meer vanuit de systematiek van zichzelf terugverdienende investeringen waar de Gresco mee werkt. Een verdergaande stap vraagt om een integrale aanpak die anders gefinancierd moet worden. Het doel is deze doorkijk medio 2021 aan de gemeenteraad aan te bieden;
- De implementatie van onze nieuwe energiebesparingssoftware vordert gestaag. De monitoring werkt naar wens en nu wordt de e-facturatie gekoppeld. Medio 2021 is dit afgerond.

Lopende projecten en in voorbereiding genomen:

- Onderzoeken van mogelijkheden van energieopslag aan de Duinkerkenstraat;
- Onderzoek vervolg Waterstof Cv-Ketel Duinkerkenstraat;
- Onderzoek (dankzij het goede monitoringsprogramma) naar verkeerd ingestelde kloktijden verwarming
- Toepassen aansturing gebouwenbeheerssystemen door zelflerende software bij gebouwen met een complexe installatie;
- Aanbrengen Led: Sportveld-verlichting, onder andere sporthal Scharlakenhof te Haren en verdere uitvoering van het verleden van de openbare verlichting en Duinkerkenstraat;
- Plaatsen zonnepanelen: diverse daken;
- Toepassen verbeterd Gebouwenbeheersystemen;
- Advisering en begeleiding van Zonnepanelen op daken van nieuwbouwprojecten;
- Het Jaarplan Gresco wordt gecombineerd met het MJOP vanaf 2021. Dit jaar is het overgangsjaar. Ook gaan we een doorkijk geven wat we nog meer kunnen doen binnen de huidige aanpak van gesloten Businesscase en willen we een doorkijk van vertaling van de wet- en regelgeving op ons eigen vastgoed geven.

Conclusie

Energiebesparing bij woningen, bedrijven, het gemeentelijk vastgoed en de gemeentelijke organisatie zelf staat volop in de aandacht. Het belang van energiebesparing vormt een hoofdopgave voor de komende jaren. Hierbij zal een koppeling met de warmtestrategie van groot belang zijn.

Spoor zon

Wat wilden we bereiken?

Om in 2035 CO₂-neutraal te zijn gaan we meer stroom gebruiken. En andere stroom. Alle stroom die we gebruiken is dan duurzaam opgewekt. Voornamelijk door zon en wind. Ongeveer de helft van het totale energiegebruik in 2035 gaan we duurzaam opwekken binnen de eigen gemeentegrenzen. In De Routekaart (2018) is de ambitie en strategie beschreven om in 2035 ten minste 810 MW aan zonnepanelen in en rond de stad te hebben. Dit zijn ongeveer 2,5 miljoen zonnepanelen. Bij voorkeur willen we zonnepanelen op daken. Ongeveer 310 MW kan op daken worden gerealiseerd en voor de overige 500 MW zijn zonneparken nodig. We kunnen daarmee dan in 2035 op jaarbasis 60% van de elektriciteitsbehoefte van de stad voorzien. Hiervoor stelden we een concept-beleidskader zonneparken op dat de kaders hiervoor aangeeft. Op dit moment doorlopen we een participatietraject daarvoor. We verwachten dit in Q3 2021 aan de raad voor te kunnen leggen, samen met een update van het Beleidskader Zon op daken. Uit de jaarlijkse zonnepaneleninventarisatie blijkt dat in 2020 in de gemeente Groningen in totaal circa 364.000 panelen (circa 90 MW) op daken en in zonneparken lagen. De geprognosticeerde 216.000 panelen in 2020 is daarmee ruimschoots behaald. We liggen daarmee ruim een jaar voor op schema. Hoewel de ambities op korte termijn ruimschoots gehaald zijn, constateren we dat de groei aan het afvlakken is, terwijl we nog steeds moeten versnellen. Ook blijven de groeicijfers achter op de landelijke ontwikkeling. We constateren dat de groei van zonnepanelen op panden van VvE's, woningcoöperaties en scholen achterblijft bij de verwachting.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2019 is een omgevingsvergunning voor het 65 MW groot zonnepark Fledderbosch nabij de RWZI in Garmerwolde vergund en is SDE+ aangevraagd. We werken samen met Ecorus, BronnenVanOns, TenneT, Enexis, de provincie en Energielandschap Meerstad-Noord aan de elektrische aansluiting van dit zonnepark. We verwachten dat dit zonnepark in 2024 operationeel is;
- In 2019 zijn vergunningen verleend en SDE+ verkregen voor het uitbreiden van het zonnepark. In 2020 hebben we met de ontwikkelaars vorm gegeven aan de uitwerking. We verwachten dat de zonneparken in 2023 bij elkaar circa 66 MW aan stroom kunnen leveren;
- In de Routekaart houden wij rekening met de (gefaseerde) ontwikkeling van een groot zonnepark van circa 210 MW in Meerstad-Noord. In 2020 hebben we samen met de betrokkenen de omgevingsvisie opgesteld;
- Meer dan 60% van de benodigde zonnepanelen zullen in zonneparken komen te liggen. In 2019 is de eerste fase van een integraal Beleidskader Zonneparken door de raad vastgesteld. Om onze doelstelling te halen werken we samen met bewoners, stimuleren we initiatieven en zijn het concept beleidskader zonneparken met diverse organisaties aan het opstellen. We verwachten dat in 2021 het beleidskader Zonneparken door de raad wordt vastgesteld;
- De pilot 'Zon op bedrijfsdaken' uit 2019 heeft een vervolg gekregen. Als onderdeel van Groningen Werkt Slim helpen en stimuleren wij bedrijven om (onder andere) zonnepanelen op hun daken te leggen. Mede door deze aanpak constateren wij dat het aantal panelen op bedrijfsdaken tussen 2019 en 2020 verdubbeld is;
- Wij spelen actief in op kansrijke ontwikkelingen door als gemeente in te zetten op actief informeren en ontzorgen van initiatiefnemers (EnergieLoket en Groningen Werkt Slim), lobbyen voor gunstige regels en beleid (nieuwe postcoderoosregeling en gunstige voorwaarden voor de SDE+), en projecten initiëren en uitvoeren (zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en op P+R terreinen).

Conclusie

Hoewel we er op dit moment goed voorstaan constateren we dat de groei aan het afvlakken is terwijl we nog steeds moeten versnellen. In 2021 spelen we daarop in door ons beleid voor zon op daken te updaten en het beleidskader zonneparken vast te stellen. De aanzienlijke potentie van zonnestroom speelt samen met (zonne)warmte een hoofdrol in het scenario voor een CO₂-neutrale gemeente in 2035.

Spoor wind

Wat wilden we bereiken?

Na de oprichting van het Windplatform in samenwerking met Natuur- en Milieufederatie Groningen en Grunneger Power wilden we de verkenning naar de mogelijkheden van windenergie in de twee door de raad aangewezen gebieden verder onderzoeken. We wilden in 2020 een goed beeld ontwikkelen van de haalbaarheid van windturbines op deze locaties.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Op basis van de kernprincipes zorgvuldigheid, openheid, inspraak en financiële participatiemogelijkheden is het gesprek met de omgeving opgestart. Omwonenden hebben plaats genomen in een klankbord. Met de klankbordgroep is veel kennis gedeeld, maar vooral is ruimte genomen om met elkaar de discussie aan te gaan of en onder welke voorwaarden er windturbines kunnen komen. Ondertussen zijn ook diverse studies uitgevoerd naar de technische mogelijkheden van windturbines op de beoogde locaties. Het gaat dan bijvoorbeeld om geluidsstudies, ecologische studies en studies naar de restricties voortkomend uit Groningen Airport Eelde.

Conclusie

De verkenning in 2020 heeft veel informatie gegeven over de locaties Westpoort en Roodehaan, en de mogelijkheden om daar windturbines te kunnen plaatsen. In de eerste helft van 2021 zullen de resultaten van de verkenning worden voorgelegd aan de raad. Op basis daarvan zal duidelijk worden hoe de ontwikkeling van windenergie verder uitgewerkt kan worden.

Spoor biobased economie

Biomassa kan een rol vervullen in de energietransitie. De raad heeft hiervoor een aantal randvoorwaarden opgesteld. Daarnaast zien wij dat het produceren met nieuwe grondstoffen eindig is en veel energie vraagt. De noodzaak om hernieuwbare grondstoffen in te zetten wordt steeds groter. We willen helder maken wat hiervan de betekenis voor, en de rol van, de Gemeente Groningen is.

Wat wilden we bereiken?

Stimuleren groen gas productie door kennisdeling, verbinden partijen, aanjagen initiatieven, realiseren voorbeeldprojecten met gemeentelijke biomassa.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Binnen het energieprogramma is 'biobased economy' een wat smaller spoor als dit strikt op de energietransitie wordt betrokken. Een aantal innovaties die in Groningen plaatsvinden zijn echter wel degelijk relevant voor de toekomstige energievoorziening. In Groningen 'groengashoofstad' worden door verschillende partijen grote hoeveelheden groen gas geproduceerd uit organische reststromen en vaak is energieproductie de eerste stap in het benutten van organische restproductie en leidt deze toepassing regelmatig tot hoogwaardiger toepassingen. Er is een sterke verwantschap tussen biobased en circulaire economie.

Projecten 2020

- De routekaart circulaire economie is vastgesteld door de gemeenteraad;
- In het kader van de van het nieuwe afvalverwerkingscontract hebben we in beeld gebracht wat de kansen zijn voor GFT verwerking tot compost en groen gas in Groningen;
- De uitkomsten zijn als randvoorwaarde opgenomen in het nieuwe contract;
- Een belangrijk deel van de biomassa die vrijkomt uit het beheer van de gemeente wordt omgezet in energie en compost, we hanteren hierbij de waardepiramide dus we gaan voor de meest hoogwaardige benutting van biomassa;
- Ons afvalbeleid is erop gericht zoveel mogelijk deelstromen uit huishoudelijk afval in te zetten als bruikbare grondstof;
- In Reitdiep fase 3 (200 woningen) is een vacuümriool aangelegd voor zwart water en organisch keukenafval. Het doel is om uit dit materiaal groen gas te maken en nutriënten terug te winnen. De meest woningen zijn in 2020 aangesloten op dit systeem;
- We zijn met onze routekaartpartners actief bezig met het vergroten van de groengas productie;
- Het tijdelijke wilgenproductieveld op Roodehaan is geoogst en het geoogste materiaal wordt gebruikt voor de biomassaketel bij Kardingel;
- Het zonthermiepark Dorkwerd zorgt ervoor dat de ooit gedachte biomassa centrale op Zernike overbodig is geworden en dus niet gebouwd gaat worden.

Conclusie

De biobased economy heeft in kennisstad Groningen goede kansen. Deze willen we benutten. Stad en regio kennen een sterke agro-foodsector die de mogelijkheden van de biobased economy leert ontdekken. De provincies Groningen en Drenthe zijn zelfs als voorbeeldregio aangewezen in Europa. In wetenschappelijke kringen vindt een doorgaande discussie plaats over de uiteindelijke rol van biomassa in de energietransitie.

Deze volgen wij. We gebruiken biomassa voor energiedoelinden alleen wanneer deze lokaal en duurzaam is verkregen.

Spoor Groningen smart city

Wat wilden we bereiken?

We zijn al meerdere jaren actief in het verder uitbouwen van de *Smart Energy City Groningen*. De sectoren Energie en ICT zijn sterk vertegenwoordigd en verankerd in de Groningse economie. Voor het verder brengen van de energietransitie en het ontwikkelen van activiteiten en projecten in de verschillende sporen van het energieprogramma zijn kennis en innovatie onmisbaar. Binnen het spoor *Smart Energy City* zetten we in op de ontwikkeling van innovatieve energieprojecten. Ook zetten we daarbij in op regionale, nationale en Europese samenwerking. De gemeente functioneert als netwerker om samenwerking tussen publieke organisaties, private partijen en burgers te versterken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben nadruk gelegd op Groningen als Smart Energy City in de Europese belangenbehartiging, projectverwerving en profilering.

Waterstof

Er is sterk groeiende aandacht voor waterstof. Ook, vooral, in onze regio in Noord-Nederland. Waterstof kan in de toekomst een belangrijke rol vervullen in ons energiesysteem. Met waterstof kan energie opgeslagen en getransporteerd worden. Het kan vervolgens als grondstof of als brandstof ingezet worden op het moment dat het nodig is. Waterstof kan breed ingezet worden, bijvoorbeeld in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving. Groningen zet in op een groene-waterstofeconomie. Waterstof is groen wanneer het geproduceerd is door middel van duurzame energie zoals met stroom uit windparken. Alleen dan is waterstof een echt duurzaam alternatief. In 2020 zijn er in de regio verschillende nieuwe initiatieven gepresenteerd om de ontwikkeling van een waterstofeconomie te stimuleren. Een van deze initiatieven is NorthH2, waarbij een consortium van Gasunie, Shell, Groningen Seaports, RWE en Equinor werk gaat maken van grootschalige productie en transport van groene waterstof.

Deze initiatieven blijven niet onopgemerkt. Noord-Nederland wordt ook op Europees niveau aangemerkt als hydrogen valley. Op 30 oktober hebben Noord-Nederlandse bedrijven en overheden een waterstof-investeringsplan gepresenteerd. In dit plan staan investeringen in onze regio die oplopen tot € 9 miljard. Betrokken bedrijven zijn zowel grote internationale spelers, als ook het midden- en kleinbedrijf. De ontwikkeling van deze economie kan veel banen opvangen die wegvallen in de gaseconomie. Het noorden van Nederland heeft grote voordelen waardoor de regio geschikt is om deze rol te vervullen: veel mogelijkheden op het gebied van onshore en offshore wind, de gasinfrastructuur en veel kennis en ervaring op het gebied van transport en handel in gassen.

Voor de gemeente Groningen zal waterstof vooral een rol kunnen spelen in de mobiliteit en op de langere termijn de gebouwde omgeving. Om goed in te spelen op de ontwikkelingen, is Groningen nauw betrokken bij kennisontwikkeling en economische ontwikkelingen op dit vlak. Als gemeente hebben we in 2020 belangrijke vooruitgang geboekt:

- Aan de Bornholmstraat worden de voorbereidingen getroffen voor een tankstation voor waterstof;
- Aan de Peizerweg heeft Shell een tankstation gerealiseerd voor waterstof, voor de bussen van QBuzz die op waterstof gaan rijden. Dit station wordt in de eerste helft van 2021 geopend;
- Europees project Heavenn is van start gegaan in 2020:
 - Met ongeveer 30 partners, met name uit de regio, werken we aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie in Noord-Nederland;

- Een deel van ons wagenpark wordt omgebouwd naar waterstof. Hiermee wordt ons wagenpark verder verduurzaamd. De focus ligt op transport naar de binnenstad; Bijvoorbeeld door de aanschaf van meer vuilniswagens en veegwagens op waterstof. In 2020 zijn 4 vrachtwagens en 4 bestelbussen besteld, onder de koepel van Heavenn;
- De mogelijkheden worden onderzocht om voor de gebouwverwarming aan de Duinkerkenstraat waterstof in te zetten. De waterstof zal geproduceerd worden uit lokaal opgewekte zonne-energie;
- De eerste stappen worden gezet naar nog eens twee tankstations voor waterstof in de gemeente.
- Als gemeente nemen we tevens deel aan het Interreg North Sea project Hytrec2. Vanuit dit project is een vuilniswagen op waterstof (achterlader) aangeschaft. Deze is in september 2020 geleverd en is, na de benodigde aanpassingen, in januari 2021 de weg op gegaan. Een tweede waterstof-vuilniswagen (zijlader) wordt verwacht in 2021;
- Daarnaast nemen we deel aan het Interreg North West Europe project HECTOR. Binnen dit project zijn in 2020 de stalling van de voertuigen aangepast zodat de waterstofvoertuigen hier veilig gestald kunnen worden. In 2021 wordt een waterstof-vuilniswagen geleverd vanuit het Hector project.

Ook nemen we deel aan het Horizon 2020 project Revive waarbinnen we 2 waterstof-vuilniswagens hebben besteld. Deze worden in 2021 geleverd. Onderhandelingen om een 3e waterstof-vuilniswagen onder dit project te brengen zijn nog bezig. Deze wagen wordt eind 2021/begin 2022 geleverd. In 2020 zijn aanpassingen aan de werkplaats voor de voertuigen uitgevoerd, waardoor er nu ook veilig aan waterstofvoertuigen gewerkt kan worden.

Conclusie

Wat waterstof betreft loopt Groningen voorop in Nederland met voertuigen op waterstof. Dit is mogelijk door nauwe samenwerking met onze kennisinstellingen en andere partners. Zo verbinden we de energietransitie nadrukkelijk met kennisontwikkeling, innovatie en economische ontwikkeling.

Duurzaamheid in het reguliere beleid

Een duurzame leefomgeving behelst naast een groene energievoorziening, ook een goede luchtkwaliteit, het omzetten van afval tot grondstof, verduurzamen van de voedselvoorziening of het versterken van de biodiversiteit. De afgelopen jaren hebben we al veel bereikt en we blijven, vanuit de verschillende beleidsvelden, werken aan een duurzame gemeente. In de programma's verkeer, wonen, beheer en onderhoud openbare ruimte en in de paragraaf bedrijfsvoering staat vermeld hoe de verschillende beleidsterreinen zich inzetten voor een duurzame leefomgeving en een duurzame organisatie. Hieronder een korte toelichting:

- [Programma 7: Verkeer](#) : ons verkeerssysteem is in basis erg duurzaam; de fiets is en blijft ons belangrijkste vervoermiddel. We hebben het netwerk voor de fietser verbeterd, meer fysieke ruimte in de gemeente voor de fiets gecreëerd en het fietsparkeren in de binnenstad verbeterd. Ook hebben we ingezet op de verbetering van de bereikbaarheid voor voetganger. Ons Openbaar Vervoer levert daarnaast een bijdrage aan de doelstelling om in 2035 CO₂ -neutraal te worden. We zijn verder gegaan met de uitrol van 400 extra openbare laadpalen tussen 2019 en 2021;
- [Programma 8: Wonen](#): in 2020 zijn we verder gegaan met het verduurzamen van de huidige woningvoorraad, onder andere door prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties en via het Energieloket. Met woningcorporaties werden afspraken gemaakt om gericht in de wijken te investeren. Het gaat in dit verband om verbetering van bestaande woningen gecombineerd met verduurzaming;
- [Programma 9: kwaliteit van de leefomgeving](#): we hebben de mogelijkheden onderzocht voor het versterken van groen en verbeteren de borging van het behoud van hoogwaardig groen. Bij ons voedselbeleid is gefocust op herstel van lokale ketens, voedselverspilling, gezondheid en participatie;

- [Paragraaf 9: Bedrijfsvoering](#): in 2020 zijn we verder gegaan met de invulling van het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en het vertalen van de duurzaamheidsdoelstellingen voor inkoop naar de categorie- en contractmanagement.

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's en ontwikkelingen die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's van de gemeente af te zetten tegen de mogelijkheden die een gemeente heeft om de risico's op te kunnen vangen. De afgelopen jaren hebben we al geconstateerd dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat en het noodzakelijk is deze de komende jaren te versterken.

We willen in totaal 16 miljoen euro van het resultaat 2020 inzetten ter versterking van het weerstandsvermogen. We stellen voor om 1,5 miljoen euro van het resultaat 2020 te bestemmen voor transitiekosten 2021 outsourcing ICT. Bij de bepaling van het risico niet halen bezuinigingen 2021 is hier rekening mee gehouden. Daarnaast stellen we voor om 8 miljoen euro te bestemmen naar de reserve grondzaken en het resterend besteedbaar resultaat ad 6,5 miljoen euro toe te voegen aan de Algemene reserve ter versterking van het weerstandsvermogen. Alle drie voorstellen zijn verwerkt in het weerstandsvermogen.

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve/ reserve grondzaken) en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. Met name het lage aandeel van de reserves in het beschikbaar weerstandsvermogen en de lage solvabiliteit maken duidelijk dat een versterking van de reserves (Algemene reserve/reserve grondzaken) nodig is. De omvang van reserves is belangrijk omdat deze direct te gelde is te maken in het geval zich risico's voordoen.

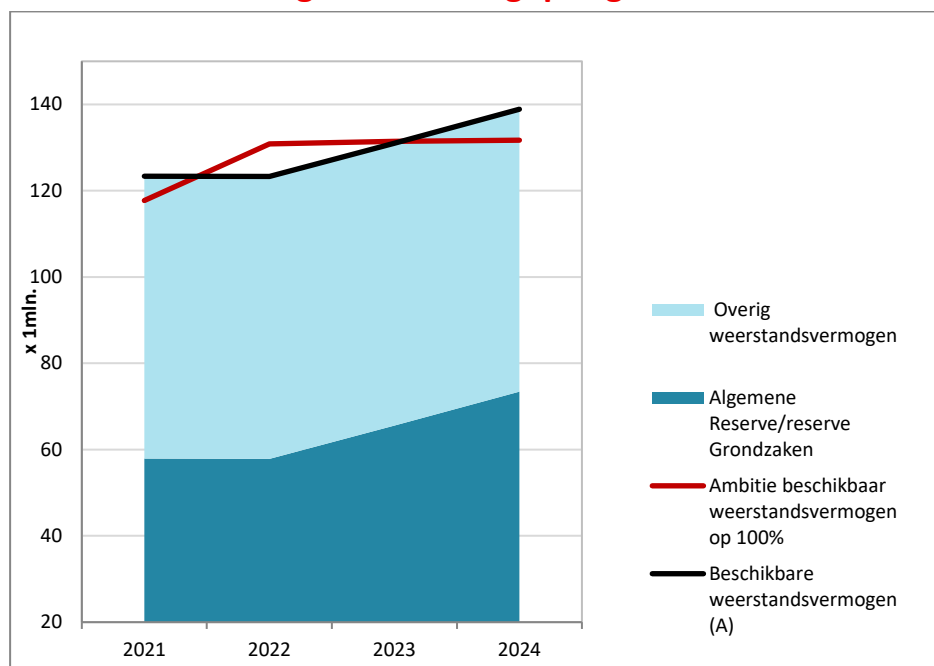
Voor de ratio weerstandsvermogen is onze streefwaarde om op 100% uit te komen. In 2021 komt de ratio uit op 105%. In de jaren 2022 en 2023 neemt de ratio af en in 2024 is de ratio weer 105%. Het aandeel van de reserves in 2021 is 49% (57,9 miljoen euro). Dit aandeel neemt in de periode tot 2024 toe naar 56%. De streefwaarde voor het aandeel van de reserves is 50%.

Voor 2021 en verder zien we een toename van de risico's op verschillende fronten. De risico's nemen toe door de corona pandemie, de risico's in het sociaal domein nemen toe, er moet meer worden bezuinigd, we gaan scherper ramen en we staan aan de vooravond van nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals De Suikerzijde en de Stadshavens. Al met al nog meer reden om de financiële positie en met name het aandeel reserves in het weerstandsvermogen te versterken.

In het coalitie akkoord is opgenomen dat er wordt gestreefd naar een ratio van 100% aan het eind van de coalitieperiode. Dit betekent dat in de begroting 2022 de ratio weerstandsvermogen tenminste 100% moet zijn.

De gemeente Groningen heeft gekozen om de omvang van en de achtergronden in de risico's en het beschikbare weerstandsvermogen voor meerdere begrotingsjaren (vier jaren) te bezien. Dit wordt dynamisch weerstandsvermogen genoemd. Deze keuze is vastgelegd in de kadernota weerstandsvermogen van de gemeente Groningen (raadsbesluit 22 april 2020).

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Berekening weerstandsvermogen rekening 2020	2021	2022	2023	2024
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	123.365	123.308	131.024	138.891
Algemene Reserve/reserve Grondzaken	57.904	57.847	65.563	73.430
Overig weerstandsvermogen	65.461	65.461	65.461	65.461
Benodigde weerstandsvermogen (B)	117.729	130.833	131.443	131.714
Risico grondexploitatie * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	72.000	72.000	72.000	72.000
Overige risico's * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	45.729	58.833	59.443	59.714
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	105%	94%	100%	105%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	49%	44%	50%	56%
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	100%	100%
Verskil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	5.635	-7.525	-420	7.177

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's (kans * effect * waarschijnlijkheidsfactor van 90%) te kunnen opvangen.

Waarschijnlijkheidsfactor

Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%. Deze factor geeft weer dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit een aantal bronnen waarmee het effect van risico's kan worden opgevangen. We maken onderscheid tussen de reserves (Algemene reserve (AR) en reserve

Grondzaken (GZ)) en overige bronnen. De Algemene reserve (49,9 miljoen euro in 2021) en de reserve Grondzaken (8 miljoen euro in 2021) zijn hard en kunnen direct worden ingezet. Inzet van de overige bronnen (65,5 miljoen euro) vraagt over het algemeen meer tijd. Voor de inzet van de stille reserve Enexis bijvoorbeeld is eerst verkoop van de aandelen nodig en inzet van de intensiveringsmiddelen vraagt besluitvorming over verlaging van de beschikbare budgetten en aanpassing van het beleid.

Gezien het belang van de omvang van de reserves maken we deze afzonderlijk zichtbaar. In het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op de onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2021 ruim 60% van het benodigd weerstandsvermogen. In het onderdeel [benodigd weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt twee keer per jaar bepaald: bij de begroting en bij de rekening. We willen benadrukken dat de berekening van het weerstandsvermogen geen exacte wetenschap is. Bij het bepalen van de omvang van het benodigd weerstandsvermogen worden een groot aantal inschattingen gemaakt die meer of minder goed te onderbouwen zijn. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we dan ook vooral naar hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkelt.

Het effect van de coronapandemie op ons beleid, onze inkomsten en onze uitgaven is nog onduidelijk. Onduidelijk is ook in welke mate gemeenten voor de wegvallende inkomsten en extra uitgaven worden gecompenseerd. We hebben er daarom voor gekozen om een risico op te nemen voor de mogelijke financiële effecten van de coronapandemie rekening houdend met bekende compensaties vanuit het Rijk. Voor 2021 is het risico 6,5 miljoen euro. In het risico parkeerbedrijf, het risico sociaal domein, het bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport 050) en in het risico BUIG zijn de mogelijke effecten van corona in de afzonderlijke risicoberekeningen meegenomen.

In zijn algemeenheid leiden nieuwe projecten tot nieuwe risico's en dus tot een hoger benodigd weerstandsvermogen. Op het moment dat er zekerheid is over de uitvoering van een project (meestal bij een realisatiebesluit door de raad), maken we een inschatting van het risico en houden we er rekening mee in het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.

Bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen is deels wel rekening gehouden met risico's van nieuwe projecten. Het risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties inclusief Meerstad houden we voor de komende jaren constant op 80 miljoen euro, gelijk aan het niveau bij de begroting 2020. Dit sluit aan bij de toelichting in het raadsvoorstel [herziening grondexploitaties 2019 \(120102-2020\)](#). Hierbij hebben we enerzijds geconstateerd dat risico's van lopende grondexploitaties afnemen. Anderzijds zijn grondexploitatie gevoelig voor economische schommelingen. Dit kan ertoe leiden dat risico's van de lopende grondexploitaties in de toekomst weer groter worden. Deze meerjarige gevoeligheden willen we door middel van scenario's inzichtelijk maken. Daarnaast verwachten we in de komende jaren een aantal nieuwe grote gebiedsontwikkelingen te starten zoals Suikerzijde, Stadshavens, Stationsomgeving en de Held III. De (project-specifieke) risico's in deze gebiedsontwikkelingen zijn nog niet nauwkeurig te bepalen. Echter een eerste globale berekening, op basis van schattingen in investeringsbehoefte geven een bandbreedte aan benodigd weerstandsvermogen aan, tussen de 25 en 40 miljoen euro.

We kiezen er daarom nu voor de positieve risico-ontwikkelingen bij lopende grondexploitaties nog niet mee te nemen totdat er meer duidelijk is over de risico-gevoeligheid van scenario's bij lopende grondexploitaties en de risico's bij toekomstige gebiedsontwikkelingen. We voorkomen hiermee schommelingen in het weerstandsvermogen. Tot die tijd handhaven we het risico op het niveau van de begroting 2020 van 80 miljoen

euro. De verwachting is dat bij de begroting 2022 er duidelijkheid is over het benodigd weerstandsvermogen voor De Suikerzijde en Stadshavens.

Vergelijking met de begroting 2021

Weerstandsvermogen	Rekening	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	123.365	108.833	14.532
Benodigde weerstandsvermogen (B)	117.729	117.401	-328
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	105%	93%	12%
Ruimte weerstandsvermogen boven 1,0 (A - B)	5.635	-8.568	14.204
Benodigde aanvulling wsv tot 0,8	0	0	0

In vergelijking met de begroting 2021 neemt het benodigd weerstandsvermogen toe met 0,3 miljoen euro en het beschikbaar weerstandsvermogen neemt toe met 14,5 miljoen euro. Dit leidt in 2021 tot een verbetering van de ratio met 12% (van 93% naar 105%).

De toename van het beschikbaar weerstandsvermogen komt vooral doordat een deel van het resultaat 2020 wordt toegevoegd aan de algemene reserve en de reserve grondzaken. De Algemene reserve neemt toe met 7,7 miljoen euro, de reserve grondzaken neemt toe met 8 miljoen euro en overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen nemen af met 1,1 miljoen euro. We lichten de verschillen toe in het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#).

In het coalitieakkoord staat dat wordt gestreefd naar een ratio van 100% aan het eind van de coalitieperiode (2022). Gelet op de grote opgaven accepteren we voor de kortere termijn een ratio onder de 100% (minimaal 80%, rekening houdend met minimaal 25 miljoen euro in de reserves die meetellen voor het weerstandsvermogen).

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het aandeel van de reserves (Algemene reserve plus reserve Grondzaken ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen. In 2021 zit er 57,9 miljoen euro in de reserves die meetellen voor het weerstandsvermogen. In de komende jaren neemt dit naar verwachting toe tot bijna 73,4 miljoen euro. Hierbij wordt rekening gehouden met de nu bekende toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve en reserve grondzaken voor de komende jaren.

Risicomanagement

Naast voldoende buffers in het beschikbare weerstandsvermogen is het belangrijk dat een goede sturing op en beheersing van de risico's plaatsvindt (risicomanagement). Risicomanagement geeft een organisatie inzicht in wat kan gebeuren en stelt organisaties in staat prioriteiten toe te kennen aan de onderkende risico's. Daardoor kunnen gestructureerd acties worden ondernomen en maakt het voor organisaties mogelijk om genomen beslissingen aangaande risico's te verantwoorden.

Bij projecten, waarbij het risico voor de gemeente Groningen groot is, laten we bij het aangaan van het risico een second opinion uitvoeren door een onafhankelijke partij. Dit geldt bijvoorbeeld voor situaties waarbij we als gemeente een lening verstrekken aan een derde of bij grotere projecten waar we als gemeente weinig ervaring mee hebben.

In 2021 werken we verder aan het versterken van risicomanagement in de organisatie met als doel:

- Het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak en het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op

de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie"). We gebruiken hiervoor onder andere de tool RiskID. We hebben het bijvoorbeeld ingezet bij de projecten outsourcing ICT, revitalisering Stadhuis en in het sociaal domein;

- Het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van college en raad.

Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen. Met het beschikbare weerstandsvermogen zijn we in staat de financiële effecten van risico's op te vangen.

Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn daarmee onderling verbonden en vormen een belangrijk onderdeel van het (financiële) beleid van de gemeente.

Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement

Het kader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de op 22 april 2020 door de raad vastgestelde [kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020 \(75701-2020\)](#).

Dynamisch weerstandsvermogen

We laten de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen zien als gevolg van wijzigingen in de risico's en de reserves in de periode 2021-2024. Hiermee ontstaat een beter beeld van de meerjarige ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Wanneer voor risico's een meerjarige inschatting kan worden gemaakt (in effect en/of kans van optreden) nemen we deze meerjarig inschatting op in de dynamische ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld om de risico's bij grondexploitaties, sociaal domein, bezuinigingen en het parkeerbedrijf. In de gevallen waar we geen meerjarige ontwikkeling kunnen inschatten, houden we rekening met een constante waarde van het risico voor de periode 2021-2024.

In het geval reservemutaties voor de komende jaren bekend zijn, houden we hier rekening mee in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Het gaat onder andere om een structurele voeding van de Algemene reserve van 2,6 miljoen euro, een structurele onttrekking ad 2,5 miljoen euro voor dekking grondtransacties en jaarlijkse exploitatie lasten gronden en het terugvloeiën van middelen voor de dekking van de businesscase outsourcing ICT (2,5 miljoen euro per jaar tot en met 2024). Daarnaast worden de onttrekkingen en toevoegingen aan de Algemene Reserve voor een sluitend financieel perspectief bij het opstellen van de begroting meegenomen in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Deze gegevens zijn verwerkt en leiden tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen voor de jaren 2021 tot en met 2024.

Rekening 2020 Weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	123.365	123.308	131.024	138.891
Benodigd weerstandsvermogen (B)	117.729	130.833	131.443	131.714
Ratio (A/B*100%)	105%	94%	100%	105%
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	5.635	-7.525	-420	7.177
Ratio in begroting 2021	93%	90%	95%	100%
Verhouding reserves/ benodigd weerstandsvermogen	49%	44%	50%	56%
Reserves in het weerstandsvermogen	57.904	57.847	65.563	73.430

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De verwachte impact van de aanwezige risico's;
- De mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt of beheerst;
- De gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitaties worden volgens de risicoboxenmethode berekend en integraal in het benodigde weerstandsvermogen opgenomen.

Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaaltelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Rekening 2020	Schatting	Schatting
	Inc.	Struc
1. Grondexploitatie incl Meerstad	80.000	
2. Verkeer- en vervoersprojecten	900	
3. Bodemsanering	55	825
4. Parkeerbedrijf	4.500	
5. Gemeentelijk aandeel risico Warmestad BV	1.434	
6. Sociaal domein		10.700
7. Financiering uitvoering wet BUIG	463	
8. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (OPSB en Sport 050)		0
9. Niet halen bezuinigingen	8.738	1.200
10. Verstrekte leningen en garanties	2.598	
11. Corona	3.230	
12. Huisvesting Landelijke vreemdelingen Voorziening (LVV)	725	0
13. Overige risico's	2.718	0
Totale risico's	105.360	12.725
Structureel maal factor 2		25.450
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	94.824	22.905
Benodigde weerstandscapaciteit		117.729
Beschikbare weerstandscapaciteit		123.365
Ratio weerstandscapaciteit		105%

Het benodigde weerstandsvermogen in 2021 is 117,7 miljoen euro. Dit is 0,3 miljoen euro hoger dan bij de begroting 2021.

De mutaties in het benodigd weerstandsvermogen zijn:

- Toename risico bezuinigingen met 1,8 miljoen euro;
- Afname risico corona met 2,7 miljoen euro;
- Vervallen risico verhoging ABP premies met 2,3 miljoen euro;
- Toename risico Parkeerbedrijf ad 1,6 miljoen euro door Corona;

- Afname van bedrijfsrisico werkmaatschappijen SPOT en Sport050 ad 0,8 miljoen euro in 2021 omdat in 2021 het bedrijfsrisico is meegenomen in het risico corona;
- Toevoeging risico huisvesting Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) ad 0,7 miljoen euro;
- Vervallen risico parkeerhandhaving ad 0,3 miljoen euro door de hoogte van de parkeerhandhavingsofbrengsten van de afgelopen jaren (voor corona);
- Overige wijzigingen van de risico's leiden tot een verhoging van het benodigd weerstandsvermogen met 2,3 miljoen euro.

(Bij de omvang van de veranderingen is rekening gehouden met het effect van structurele risico's (bedrag x 2) en het effect van de waarschijnlijkheidsfactor van 90%.)

In het onderdeel [risico's](#) wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2021 opgenomen:

- Huisvesting LVV

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2021 vervallen:

- Verhoging ABP premies;
- Parkeerhandhaving

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken.

De middelen die we tot de tot het beschikbare weerstandsvermogen rekenen, zijn:

- Algemene reserve (AR);
- Reserve Grondzaken (GZ);
- Post onvoorzien in de begroting;
- Niet structureel ingezette intensiveringsmiddelen;
- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Stille reserves.

Buffers (in grondexploitatie) rekenen we niet mee tot het beschikbare weerstandsvermogen. Buffers die kunnen worden ingezet om het effect van een specifiek risico op te vangen, zoals bijvoorbeeld het geprognosticeerde voordeel in de grondexploitatie Meerstad, brengen we in mindering op het risico. Daarmee leiden buffers, via een verlaging van het risico tot een verlaging van het benodigd weerstandsvermogen.

Het beschikbaar weerstandsvermogen in de begroting rekening 2020 is als volgt opgebouwd:

Beschikbaar weerstandsvermogen rekening 2020	jaarschijf 2021		aandeel
	incidenteel	structureel	wsv*
1. Algemene Reserve	49.949		42,4%
2. Reserve Grondzaken	7.955		6,8%
3. Stille reserves	50.000		42,5%
4. Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten (bedrag x2)		5.940	5,0%
5. Onbenutte belasting capaciteit (bedrag x2)		9.181	7,8%
6. Post onvoorzien (bedrag x2)		340	0,3%

Totaal beschikbaar weerstandsvermogen	107.904	15.461	
Beschikbaar weerstandsvermogen rekening 2020			123.365
Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2021 (jaarschijf 2021)			108.833
Toename beschikbaar weerstandsvermogen tov begroting 2021			14.532

*we laten zien wat het aandeel t.o.v. het benodigd weerstandsvermogen is.

Het beschikbare weerstandsvermogen is 123,4 miljoen euro. Dit is 14,5 miljoen euro hoger dan in de begroting 2021. Deze mutatie van per saldo 14,5 miljoen euro bestaat uit:

- Per saldo toename van de Algemene Reserve van 7,7 miljoen euro;
- Toename van reserve Grondzaken van 8 miljoen euro;
- Afname structurele ruimte intensiveringsmiddelen met 1,1 miljoen euro;

Omvang Algemene Reserve rekening 2020 versus begroting 2021

Algemene Reserve in weerstandsvermogen	Rekening	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Beschikbare weerstandscapaciteit	49.949	42.280	7.669

De mutaties van per saldo 7,7 miljoen euro bestaan uit:

- Een toevoeging in 2021 betreffende versterking weerstandsvermogen van 6,5 miljoen euro uit het resultaat van de rekening 2020;
- Een toevoeging van 1,5 miljoen euro door terugdraaiing reserve onttrekking 2020 conform kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020;
- Een toevoeging van 0,5 miljoen euro betreffende bijdrage Rijk voor Veilig thuis (via gemeentefonds);
- Een toevoeging van 0,15 miljoen euro voor vorming weerstandsvermogen voor de verstrekte concerteerbare lening Enexis;
- Een toevoeging van 0,2 miljoen euro voor vorming weerstandsvermogen voor de verstrekte lening Ebbingehof;
- Een onttrekking van 0,4 miljoen euro voor dekking kosten bodemsanering Kermisexploitatie terrein (KET);
- Een onttrekking van 0,26 miljoen euro voor dekking onderzoekskosten voor eerste en tweede fase onderzoek Joodse eigendommen tijdens en na WO II;
- Een onttrekking van 0,3 miljoen euro betreffende een correctie resultaatbestemming rekening 2018. Bedrag is bestemd voor dekking kosten revitalisering Stadshuis en wordt overgeboekt naar reserve extra beleid
- Een onttrekking van 56 duizend euro voor dekking kosten uitvoering motie schoonmaak
- Een onttrekking van 0,1 miljoen euro voor dekking extra kosten Griffie.

Omvang reserve Grondzaken rekening 2020 versus begroting 2021

Reserve Grondzaken in weerstandsvermogen	Rekening	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Beschikbare weerstandscapaciteit	7.955	0	7.955

De mutaties van per saldo 7,955 miljoen euro bestaan uit:

- Een toevoeging in 2021 van 7,955 miljoen euro uit het resultaat van de rekening 2020;

Overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen

Naast de reserves tellen de overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen op tot 65,5 miljoen euro. De overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen zijn:

• Stille reserve Enexis	50,0 miljoen euro
• Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten	5,9 miljoen euro
• Onbenutte belastingcapaciteit	9,2 miljoen euro
• Post onvoorzien	0,4 miljoen euro
Totaal	65,5 miljoen euro

Stille reserve Enexis

Voor het beschikbaar weerstandsvermogen houden we rekening met de stille reserve in de waarderingen van onze Enexis aandelen. We houden hier rekening met 50 miljoen euro. Dit past binnen de meest recente waardering van de Enexis aandelen die jaarlijks wordt uitgevoerd. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2021.

Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten

Indien de inzet van intensiveringsbudgetten jaarlijks kan worden overwogen, nemen we deze middelen mee in het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit is het geval als de middelen niet structureel zijn ingezet en er geen meerjarige verplichtingen zijn aangegaan.

Voor de beschikbare intensiveringsmiddelen is bepaald dat 2,9 miljoen euro niet structureel is ingezet. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (5,9 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de beschikbare middelen afgenomen met 1,1 miljoen euro (0,55 miljoen euro maal 2). Het betreft 0,4 miljoen euro intensiveringsbudgetten sociaal domein (Onderwijs) en 150 duizend euro intensiveringsmiddelen wonen.

Onbenutte belastingcapaciteit

We houden rekening met een onbenutte belastingcapaciteit van 5% van de OZB opbrengst voor woningen en niet-woningen. Deze opbrengst wordt gecorrigeerd voor het bedrag dat is bestemd voor het Fonds ondernemend Groningen (FOG). De geraamde OZB opbrengst in 2021 is 94,5 miljoen euro. Rekening houdend met de afdracht aan het FOG van 2,7 miljoen euro is de OZB opbrengst 91,8 miljoen euro. Dit betekent dat we voor het beschikbaar weerstandsvermogen rekening houden met een onbenutte belastingcapaciteit van 4,59 miljoen euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (9,180 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2021 is dit niet gewijzigd.

Post onvoorzien

De post onvoorzien kan jaarlijkse worden ingezet voor onvoorziene gebeurtenissen en kan worden toegerekend aan het beschikbaar weerstandsvermogen. De totale post onvoorzien in 2021 is 170 duizend euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (0,4 miljoen euro). Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2021.

De buffer in de bouw- en grondexploitatie Grote Markt is gekoppeld aan een risico bij de exploitatie van het Groninger Forum. Voor de periode 2021-2024 wordt het tekort bij het Groninger Forum geraamd op 3,3 miljoen euro. Dit tekort kan worden opgevangen met het gereserveerde bedrag ad 2 miljoen euro voor het exploitatierisico Forum in de Algemene Bestemmings Reserve voor zover nodig met de buffer binnen de bouw- en grondexploitatie Grote Markt. Voor het weerstandsvermogen betekent dit dat we geen rekening gehouden met het risico op een tekort, maar ook niet met het gereserveerde bedrag exploitatierisico Forum en de buffer in de bouw- en grondexploitatie.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. Het onderstaande overzicht laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Rekening 2020		Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Norm	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
netto schuldquote		159%	142%	167%	167%	164%	157%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120%	124%	106%	131%	135%	134%	130%
solvabiliteitsratio	20%	8%	8%	7%	7%	8%	8%
structurele exploitatieruimte		0,2%	3,5%	0,0%	1,3%	1,2%	1,4%
grondexploitatie excl. Meerstad		7,1%	5,4%	5,1%	4,9%	4,3%	3,9%
grondexploitatie incl. Meerstad		35,3%	32,0%	36,9%	37,4%	36,8%	36,8%
belastingcapaciteit		111,5%	116,2%	115,6%	115,8%	116,3%	116,3%

Onderstaand geven we een toelichting op de kengetallen. Onder de toelichting is het algemene oordeel opgenomen.

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoger percentage betekent dat een relatief groter deel van de gemeentelijke middelen vastligt met rente- en aflossingen. Een hoge netto schuldquote is niet direct een probleem. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die worden doorgeleend aan derden zoals woningbouwcorporaties. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen).

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden. Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt ook voor de gemeente Groningen. Wij hebben grondposities voor woningbouw en bedrijventerreinen. Voor die gronden hebben we schulden gemaakt. Rente en aflossing van deze schuld drukken niet direct op de begroting, maar dienen te worden opgevangen binnen de grondexploitaties met de opbrengsten uit de verkoop van de grond.

De gemeente Groningen heeft ook leningen voor derden aangetrokken, deze leningen worden één op één doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd. Dit geldt dus ook voor de verstrekte leningen aan de CV Meerstad. De leningen voor de overige gemeentelijke grondexploitaties zitten wel in deze schuldquote.

Per 31 december 2020 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen met 106% lager uit dan het in de begroting 2020 voor 31 december 2020 verwachte percentage van 124 %. Een verschil van 18 %. In de rekening is de netto schuldquote vaak lager dan verwacht in de begroting omdat de begrote investeringen later worden uitgevoerd dan verwacht. Enerzijds is de netto-schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 87 miljoen euro lager dan verwacht, dit verklaart ongeveer 8% van het verschil. Daarnaast is er sprake van een zogeheten noemereffect. De netto schuldquote wordt berekend als percentage van de gemeentelijke baten en doordat de baten in 2020 in werkelijkheid 104 miljoen euro hoger liggen dan verwacht in de begroting 2020, is de netto schuldquote nu ongeveer 7% lager.

In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 hebben we opgenomen dat we voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen streven we naar een waarde onder de 120%. Daar voldoen we aan op 31 december 2020. We verwachten de komende jaren een stijging van de netto schuldquote door een toename van de gemeentelijke financieringsbehoefte. In 2024 verwachten we dat de schuldquote rond de 130% ligt. In de kadernota hebben we ook opgenomen dat we bij een schuldquote boven

de 130% maatregelen nemen om de schuldquote weer onder de 130% te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door het aanvullen van de gemeentelijke reserves.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteitsratio in 2020 is 8%. Dit is laag in vergelijking met andere gemeenten en ligt ruim onder de 20%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle categorie. Dit is wel logisch gezien onze hoge schulden door de gemeentelijke grondposities. In voorgaande begrotingen en in de begroting 2021 hebben we reserves ingezet ter dekking van de opgaven. Het eigen vermogen neemt daarom af. Het effect daarvan is een lagere solvabiliteitsratio in de jaren 2020 en verder.

Voor de lange termijn streven we naar een streefwaarde van 20% voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%.

Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en een versterking van de reserves. Met het benoemen van deze streefwaarde geven we aan dat de versterking van de reserves de komende periode een belangrijk aandachtspunt is.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In onderstaand overzicht is de omvang en ontwikkeling van de structurele lasten en baten opgenomen.

STRUCTUREEL EVENWICHT (Bedragen x 1,000 euro)	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totale lasten	1.080.927	1.125.300	1.051.823	1.044.585	1.050.504	1.063.467
Incidentele lasten	-43.744	-124.937	-32.060	-14.173	2.738	3.131
Incidentele toevoegingen reserves	-19.912	-28.649	-11.927	-17.322	-20.800	-20.914
Structurele lasten (A)	1.017.271	971.714	1.007.836	1.013.090	1.032.442	1.045.684
Totale baten	1.080.927	1.185.197	1.051.823	1.044.586	1.050.504	1.063.458
Incidentele baten	-17.833	-91.847	-8.431	-1.439	5.607	7.944
Incidentele onttrekkingen reserves	-43.316	-82.650	-35.862	-16.813	-11.168	-10.474
Structurele baten (B)	1.019.778	1.010.700	1.007.530	1.026.334	1.044.943	1.060.928
Structurele exploitatieruimte (B-A)	2.507	38.986	-306	13.244	12.501	15.244
Structurele exploitatieruimte in procenten	0,2%	3,5%	0,0%	1,3%	1,2%	1,4%

Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2020 tot en met 2024 geeft aan dat er sprake is van structureel evenwicht. Onze structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. Op rekeningbasis is dus ruimte in de exploitatie omdat niet alle budgetten worden ingezet. In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement hebben we als streefwaarde opgenomen dat de exploitatie minimaal (structureel) in evenwicht is.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale gemeentelijke baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal voor de gemeentelijke grondexploitaties inclusief Meerstad is in 2020 32,0% en lager dan verwacht bij de begroting 2020 (35,3%).

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Hiervoor wordt de belastingdruk in Groningen gerelateerd aan de landelijk gemiddelde tarieven/woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing). Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De belastingdruk in Groningen ligt boven het landelijk gemiddelde (In de rekening 16,2%). Een hoge belastingcapaciteit beperkt de mogelijkheid om financiële tegenvallers op te vangen met een verhoging van tarieven.

Algemeen oordeel

Overall kunnen we concluderen dat de ratio's laten zien dat de financiële positie van de gemeente Groningen kwetsbaar blijft. Ten opzichte van de begroting 2020 is er in 2020 weliswaar sprake van een verbetering van de netto-schuldquote en de structurele exploitatieruimte maar het betreft een positief incidenteel effect door de hogere baten ad 104 miljoen euro. De solvabiliteitsratio is onverminderd laag.

De structurele exploitatieruimte in de rekening 2020 komt uit op 3,5%. Daarmee voldoen we ruim aan de streefwaarde. Echter, zoals eerder opgemerkt is dit een incidenteel effect. De exploitatie van de gemeente staat druk door de tekorten in het sociaal domein en de noodzakelijke investeringen als gevolg van een groeiende stad. Hiervoor zijn hervormingsmaatregelen genomen, maar een deel daarvan werkt nog door in de jaren na 2021. Dit leidt tot een verbetering van de structurele exploitatieruimte vanaf 2022. Mogelijk leidt de herijking van het gemeentefonds tot een verbetering van de structurele exploitatie.

Bij de begroting 2022 zullen we op basis van actuele inzichten in ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen beoordelen of een versterking van de reserves mogelijk is. We merken hierbij wel op dat de mogelijkheden hiertoe wel beperkt zullen zijn door de onzekerheid rondom corona en de gevolgen van de huidige recessie.

Naam risico	Financiering uitvoering wet BUIG													
Programma 1:	Werk en Inkomen													
Omschrijving	<p>Verwacht wordt dat de coronacrisis tot een flinke toename leidt van het aantal bijstandsuitkeringen in Nederland. Binnen de financieringssystematiek van de bijstand is voor 2021 een afzonderlijk Covid-19 budget geraamd. Of dit op een andere manier dan het reguliere budget wordt verdeeld en hoe dit wordt verdeeld, wordt na de zomer van 2021 duidelijk. Groningen zit in de begeleidingscommissie waar dit wordt besproken. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit op de gebruikelijke manier wordt verdeeld. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over een afzonderlijk Covid 19 budget in de jaren vanaf 2022. Gezien de aandacht die het Rijk gedurende de coronacrisis heeft voor passende financiering van de effecten van corona, gaan we voor de komende jaren uit van voldoende macro budget.</p> <p>Onderdeel van de financieringssystematiek van de BUIG is de vangnetregeling. Binnen deze regeling wordt een ondergrens van 7,5% en een bovengrens van 12,5% gehanteerd. Wanneer gemeenten een tekort hebben dat tussen 7,5% en 12,5% van het budget ligt, dan wordt de helft van dit tekort gecompenseerd. Boven de grens van 12,5% worden tekorten volledig gecompenseerd. We verwachten dat de tekorten tussen 7,5% en 12,5% liggen en niet boven de grens van 12,5% uitkomen. Wanneer macrobudgetten toenemen, neemt ook het gemeentelijk budget toe. Hierdoor neemt ook het maximale eigen risico van de gemeente toe. Vanaf 2022 wordt de financiering van de loonkostensubsidie (LKS) losgekoppeld van de financiering van de BUIG. Het deelbudget voor LKS wordt hiervoor uit de BUIG gehaald en op basis van realisaties verdeeld. Dit komt neer op een verlaging van het budget BUIG van 5% oplopend tot 15% in de structurele situatie. Hierdoor wordt het maximale eigen risico weer lager. We gaan ervan uit dat door aanpassing van het verdeelmodel inkomensdeel eventuele herverdeeld effecten worden opgevangen, deze wijziging heeft hiermee dus geen invloed op het totale tekort op de BUIG.</p> <p>In het financieel perspectief begroting 2021 is met onderstaande tekorten rekening gehouden.</p>													
	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="502 1292 791 1326">BUIG</th> <th data-bbox="791 1292 906 1326">2021</th> <th data-bbox="906 1292 1021 1326">2022</th> <th data-bbox="1021 1292 1136 1326">2023</th> <th data-bbox="1136 1292 1241 1326">2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="502 1326 791 1359">Financieel perspectief</td> <td data-bbox="791 1326 906 1359">-14.100</td> <td data-bbox="906 1326 1021 1359">-13.900</td> <td data-bbox="1021 1326 1136 1359">-14.300</td> <td data-bbox="1136 1326 1241 1359">-14.700</td> </tr> </tbody> </table>				BUIG	2021	2022	2023	2024	Financieel perspectief	-14.100	-13.900	-14.300	-14.700
BUIG	2021	2022	2023	2024										
Financieel perspectief	-14.100	-13.900	-14.300	-14.700										
	<p>Voor de komende jaren is er een risico dat we boven deze tekorten uitkomen. Uitgangspunten die we bij de berekening hebben gehanteerd zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toereikende macro financiering • Verdeling van het Covid 19 budget op de gebruikelijk manier • Ontvlechting budget LKS leidt niet tot herverdeeld-effecten bij het resterende BUIG budget • Er vindt correctie plaats van de macrobudgetten 2021 e.v. als gevolg van de ingeschatte overraming van het macrobudget in 2020 van € 323 miljoen euro • Er is geen opbrengst van het werkprogramma meegenomen omdat de besparing van het herijkte werkprogramma nog niet is geformuleerd. • Het budgetaandeel 2022 e.v. is gelijk aan dat in 2021 (en dat is hoger dan het budgetaandeel dat voor het financieel perspectief 2021 is gehanteerd) • Het uitgavenaandeel in 2021 en 2022 neemt licht af als gevolg van de relatief gunstige ontwikkeling van de bijstand in met name de tweede helft van 2020. Het beeld tot nu toe is dat de gevolgen van de coronacrisis in Groningen minder groot zijn dan gemiddeld in Nederland. De uitvoering van het herijkte werkprogramma en de crisisdienstverlening vanaf 2021 moeten een verdere impuls geven aan een positieve ontwikkeling van de uitgaven. 													

	Ten opzichte van de begroting 2021 is het risicobedrag licht gedaald. Het niet meenemen van een opbrengst uit het werkprogramma (bij de begroting 2021 voor 2021 ingeschat op 4 miljoen euro) wordt opgevangen door de verbetering in het budgetaandeel en het uitgavenaandeel.
Risicobedrag 2021	617 duizend euro
Kans 2021	75%
Risicobedrag 2022	230 duizend euro
Kans 2022	75%%
Risicobedrag 2023	-
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	-
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	VGR 2014-2 en Begroting 2015
Actie	

Naam risico	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)
Programma 2:	Economie en werkgelegenheid en Wonen
Omschrijving	<p>Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc.</p> <p>De herzieningen van de grondexploitaties hebben zich in het jaar 2019 door de goede economische tijden financieel positief ontwikkeld. Hierdoor nemen boekwaarden af en ook de afzet- en verdragingsrisico's. Dit geldt voor de gemeentelijke grondexploitaties, maar ook voor Meerstad. Voor Meerstad in het bijzonder is daarnaast sprake van een renteverlaging. Dit is de belangrijkste reden voor een stevige verbetering van de winstverwachting (van 35 naar 58 miljoen euro op Contante Waarde) die volgens de vastgestelde methodiek ingezet kan worden voor het afdekken van (een deel van) de risico's van Meerstad.</p> <p>Grondexploitaties zijn gevoelig voor economische schommelingen. Daarom willen we door middel van scenario's een doorzicht maken naar de meerjarige gevoeligheden. Naar de nabije toekomst toe spelen de nieuwe grote gebiedsontwikkelingen zoals Suikerzijde, Stadshavens, Stationsomgeving en de Held III, een substantiële rol. Deze toekomstige gebiedsontwikkelingen zijn complex en soms omvangrijk. De project-specifieke risico's in deze gebiedsontwikkelingen zijn nog niet nauwkeurig te bepalen. Echter een eerste globale berekening, op basis van schattingen in investeringsbehoefte geven een bandbreedte aan benodigd weerstandsvermogen aan, tussen de 25 en 40 miljoen euro. Richting vaststelling van deze gebiedsontwikkelingen zal hierover steeds meer duidelijk worden.</p> <p>Zoals reeds gesteld moet een verdere uitwerking van scenario-analyses nog gebeuren. Nu de positieve ontwikkelingen meenemen zonder daarbij al te weten wat de toekomstige gebiedsontwikkelingen qua risico's met zich meebrengen, leidt tot schommelingen in het benodigd weerstandsvermogen. Tot die tijd kiezen we ervoor om het benodigd weerstandsvermogen te handhaven op het niveau dat in de Begroting 2020 werd gehanteerd, 80 miljoen euro.</p>

Risicobedrag 2021	80 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	80 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	80 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	80 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2004
Actie	Binnen de grondexploitatie wordt gestuurd op de beheersing van de risico's. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.
Naam risico	Risico's sociaal domein
Programma 4:	Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>Met de decentralisatie in 2015 hebben gemeenten grote verantwoordelijkheden gekregen. De bijbehorende budgetten die over zijn gegaan naar gemeenten schieten echter tekort. De zorgkosten budgetten staan onder druk en daarom zijn op begroting- en rekeningbasis tekorten vaak aangevuld.</p> <p>We onderscheiden deze in een risico op zorggebruik WMO/jeugd een risico op de transformatie.</p> <p>Het risico op zorggebruik Wmo en jeugd houdt in dat onzeker is hoeveel mensen zorg nodig hebben. Daarom rekenen we met verschillende groeiscenario's. Het risico op transformatie betekent dat het onzeker is dat de geraamde besparingen van dure naar goedkopere zorg daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Hierbij is rekening gehouden met de maatregelen uit het coalitieakkoord en ombuigingen. Die maatregelen leiden tot een verhoging van het risico. Of en in welke mate deze maatregelen het beoogde transformatie-effect opleveren wordt gemonitord en waar nodig zal bijgestuurd worden.</p> <p>De risicobedragen van de genoemde onderdelen (zorggebruik jeugd en WMO, transformatie/bezuinigingen) zijn tot stand gekomen door voor verschillende bandbreedtes te bepalen wat de kans is dat het risico binnen de betreffende bandbreedte valt. Omdat daarbij al rekening wordt gehouden met de kans dat het risico binnen bepaalde bandbreedtes valt, wordt de uitkomst volledig meegenomen bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. De verwachting is dat door Corona er extra zorg verleend dient te worden. Hierdoor verwachten we een stijging van het risico. Het totale structurele risico sociaal domein komt voor 2021 op 10,7 miljoen euro (kans * effect).</p>
Risicobedrag 2021	10,7 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	15,7 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	16,3 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	16,5 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	maart 2014
Actie	Wij hebben de laatste jaren maatregelen genomen om te zorgen dat de zorgkosten beter in control komen. Hierbij hebben we nadrukkelijk een koppeling gelegd

	<p>tussen beleid, uitvoering en geld. Ter beheersing van deze problematiek streven wij er naar om door transformatie minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis) voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze op transformatie gerichte beweging is onder meer in gang gezet door een gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen van het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) en een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Meer recent ingezette ontwikkelingen zijn onder andere de aanpak voor multi probleemgezinnen waar spraken is van stapeling van door gemeente verstrekte voorzieningen én de inzet op Ondersteuner Jeugd en Gezin. In al deze verbeterlagen lopen inhoudelijke ambities en financiële doelstellingen samen op. Omdat er nog kansen bleven liggen als gevolg van gebrek aan ambtelijke capaciteit is hier ook in geïnvesteerd. Extra capaciteit was nodig om ontwikkelingen in kaart te brengen, te volgen en concreet om te zitten in zinvolle interventies en maatregelen samen met partners zoals bijvoorbeeld zorgpartijen, de zorgverzekeraar en de RIGG. Ontwikkeling van informatievoorziening maakt hier ook onderdeel van uit. Dit alles met als doel beter in control te komen op het sociaal domein. We geven prioriteit aan de genoemde verbeterlagen en sturen in dit sociaal domein breed zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau aansturen. De komende jaren vinden er op de meeste trajecten aanbestedingstrajecten plaats. Hierbij hanteren we als uitgangspunt kostenbeheersing.</p>
--	---

Naam risico	Huisvesting LVV doelgroep
Programma 4:	Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>De gemeente Groningen fungeert als opdracht- en subsidiegever voor de opvang en begeleiding van vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. De doelgroep werd gehuisvest in het voormalig formule 1 hotel. Deze huisvesting is echter niet langer beschikbaar omdat het pand niet meer aan de brandveiligheidseisen voldoet. We hebben de opdrachtnemer van de LVV, stichting Inlia Groningen, toestemming gegeven tot het huren van tijdelijke unitbouw voor deze doelgroep voor een periode van vijf jaar. De pilot van LVV eindigt echter op 1 april 2022. Het beleid van het Rijk inclusief de financiële bijdrage van het Rijk is na deze datum nog niet bekend. Op dit moment overleggen de LVV gemeenten en de VNG met het Ministerie van justitie en veiligheid over de besluitvorming na de pilotperiode.</p> <p>Bij het stopzetten van de pilot door het Rijk, staat de gemeente voor het risico. Het risico bestaat uit een aantal onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een hogere huurbetaling door een kortere looptijd (535 duizend euro); • doorlopen huurperiode bij stopzetten pilot na 1 april (692 duizend euro); • versneld afbetalen investeringskosten (1,5 miljoen euro); • verwijderingskosten tijdelijke huisvesting (315 duizend euro). <p>Een klein deel van het risico kan worden opgevangen met de ruimte in het beschikbare budget voor de pilot LVV. Dit gaat om 163 duizend euro. Het totale risico komt daarmee op 2,9 miljoen euro.</p> <p>De kans van optreden schatten we in op 25%. We verwachten dat het Rijk een vervolg zal geven aan de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.</p>
Risicobedrag 2021	2,9 miljoen euro
Kans 2021	25%
Risicobedrag 2022	0
Kans 2022	0
Risicobedrag 2023	0
Kans 2023	0

Risicobedrag 2024	0
Kans 2024	0
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2020
Actie	Overleg met het Rijk over het vervolg na de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.

Naam risico	Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport050)
Programma 5:	Sport en Bewegen/ Cultuur
Omschrijving	<p>We houden rekening met een risico bij de werkmaatschappijen Oosterpoort/ Stadsschouwburg (SPOT) en Sport050.</p> <p>Een deel van de inkomsten van de directie SPOT is afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 9,6 miljoen euro voor SPOT. Sport050 kent een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van circa 10% van de tarief-gerelateerde omzet. Die verwachte omzet is circa 7,4 miljoen euro. Het risico voor de beide werkmaatschappijen samen is 1,7 miljoen euro. We houden rekening met een kans van 25%. In 2021 is het risico opgenomen bij het corona risico</p>
Risicobedrag 2021	
Kans 2021	
Risicobedrag 2022	1,7 miljoen euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	1,7 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	1,7 miljoen euro
Kans 2024	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK)
Programma 5:	Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten daarom jaarlijks een uitkering aanvragen ter compensatie van het btw-nadeel.</p> <p>Gemeenten hebben in 2020 een voorschot van circa 80% van de aanvraag uitgekeerd gekregen omdat het budget iets is bijgesteld (naar beneden). De definitieve afrekening volgt pas in 2022. Voor de Gemeente Groningen is er op basis van de huidige verhouding (aanvragen versus budget) een nadeel van circa 0,57 miljoen euro (onze aanvraag was circa 2,85 miljoen euro). Een deel van dit nadeel leidt tot hogere investeringslasten (circa 30%) en daarmee tot een nadeel in de toekomst, het resterende deel leidt tot een direct nadeel in de gemeentelijke begroting (400 duizend euro).</p> <p>Voor 2020 moest in de aanvraag het bewegingsonderwijs in de sportaccommodaties worden uitgesloten omdat dat niet als sport wordt gezien. Dit nadeel ad 159 duizend euro is in het meerjarenbeeld 2021 e.v. opgenomen en aan</p>

	<p>de begroting van Sport050 toegevoegd.</p> <p>De kans bestaat dat er door de gemeenten wordt overvraagd en dat de werkelijke verdeling na indienen van de jaarrekeningcijfers anders uitpakt. Voor 2019 was de declaratie Groningen uiteindelijk lager en is geheel gehonoreerd. Het risico heeft zich in 2020 dus niet echt voorgedaan. We houden rekening met een kans van 25%. Na de afrekening 2020 kan dat wellicht worden bijgesteld. Het is nog lastig in te schatten of het structureel is. Vooralsnog gaan we uit van incidenteel.</p>
Risicobedrag 2021	400 duizend euro
Kans 2021	25%
Risicobedrag 2022	400 duizend euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	400 duizend euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	400 duizend euro
Kans 2024	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2020
Actie	We hebben de financiële gevolgen van de wijziging aangeleverd bij het VNG. We volgen de ontwikkelingen op rijksniveau.

Naam risico	Exploitatie Groninger Forum
Programma 6:	Cultuur
Omschrijving	<p>Forum Groninger is eind 2019 geopend. Voor de exploitatietekorten en aanloopkosten in de periode 2020-2024 is een bedrag van 3,3 miljoen beschikbaar. Na de periode van 5 jaar verwachten we dat Forum Groningen goed zicht heeft op de structurele exploitatie met voldoende mogelijkheden om zelf (bij) te kunnen sturen. De 3,3 miljoen is opgebouwd uit 2,3 miljoen voor dekking van exploitatiekosten en 1 miljoen voor onvoorziene aanloopkosten.</p> <p>In de begroting 2020 had Forum Groningen een tekort van ca. 380 duizend begroot. Het totale tekort van het Forum over 2020 is 1 miljoen. Die wordt voor 570 duizend gedekt uit een bijdrage van het Filmfonds van 270 duizend en 300 duizend uit de reserve voor de aanloopkosten.</p> <p>Het Forum verwacht een beroep van 290 duizend op de reserve voor de exploitatie te doen. Het resterende tekort financiert zij uit haar eigen reserves.</p> <p>Ook in 2021 verwacht Forum Groningen een fors verlies van 1,5 miljoen. Via het sociaal steunpakket cultuur dat in maart 2021 is vastgesteld in de raad is een bedrag van 770 duizend euro beschikbaar gesteld aan het Forum Groningen om de schade door de coronamaatregelen in het eerste halfjaar van 2021 op te vangen. Over de dekking van het resterende deel van het tekort zijn we met het Forum Groningen in gesprek.</p> <p>2020 en 2021 zijn beide jaren die niet representatief zijn voor de exploitatie van Forum Groningen. De eerste maanden van 2020 gaven een positief beeld over de mogelijkheden van de exploitatie en het op termijn zelf kunnen dragen van het tekort. Mogelijk moet de termijn van het inregelen van de bedrijfsvoering van 5 jaar nog verlengd worden. Hierover gaan we in 2021 met Forum Groningen in gesprek. De verwachting is dat de eventuele kosten hiervan binnen de bestaande reserves gedekt kunnen worden.</p>
Risicobedrag 2021	PM
Kans 2021	100%

Risicobedrag 2022	PM
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Rekening 2014
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico	Parkeerbedrijf
Programma 7 :	Verkeer
Omschrijving	Voor het bepalen van het risico van het parkeerbedrijf wordt een risico-analyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren. Bij de jaarrekening 2020 hebben wij voor 2021 het risico herijkt. We verwachten voor 2021 2,6 miljoen euro lagere opbrengsten te realiseren over het 1e half jaar 2021. Na de zomer verwachten we de begrote maandomzetten voor de rest van 2021 te kunnen realiseren. We hebben geen rekening gehouden met corona-compensatie. Voor de begroting 2021 was het risico voor 2021 ingeschat op 2,7 miljoen euro voor de periode 2021-2024, hier was voor jaarlaag 2021 een risico voor lagere opbrengsten straatparkeren en parkeergarages opgenomen van 0,785 miljoen euro. Het risico voor jaarlaag 2021 neemt derhalve toe met 1,8 miljoen euro tot 4,5 miljoen euro. Voor de jaren 2022-2024 hanteren we het bestaande risico, aangezien we dan verwachten dat we geen effecten meer zullen ondervinden van corona.
Risicobedrag 2021	4,5 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	2,60 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	2,66 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	2,78 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Al jaren in de P&C-documenten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen.

Naam risico	Parkeerhandhaving
Programma 7:	Verkeer
Omschrijving	In de begroting houden we rekening met een geraamde opbrengst uit naheffingsaanslagen. We lopen een risico dat we de geraamde opbrengst in een jaar niet kunnen realiseren. Risicofactoren zijn bijvoorbeeld weersinvloeden die de handhaving bemoeilijken of technische storingen waardoor er niet gehandhaafd kan worden. Pas aan het eind van het jaar blijkt of de geprognosticeerde opbrengst is gehaald en of het risico zich voordoet. We schatten het structurele risico in op 150 duizend euro tot 200 duizend euro. Voor het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met 200 duizend euro en een kans van optreden van 75%.
Risicobedrag 2021	

Kans 2021	
Risicobedrag 2021	
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	Gezien de hoogte van de opbrengsten van de afgelopen jaren (voor corona) is het risico vervallen.

Naam risico	Verkeer- en vervoersprojecten
Programma 7:	Verkeer
Omschrijving	<p>Risico's bij verkeer- en vervoersprojecten hebben voornamelijk betrekking op de hoogte van de investeringskosten. Vooraf worden deze risico's zover mogelijk teruggebracht en beheerst door voor de start van uitvoering zoveel mogelijk uitgewerkte ontwerpen en kostenramingen beschikbaar te hebben.</p> <p>Bij de grote verkeersprojecten (= investering meer dan 5 miljoen euro) bepalen we het risico op 10% van de investeringskosten. Daarbij beoordelen we de mogelijkheid om bij te sturen in het project (beheersmaatregelen). Op projectniveau kunnen dat bijvoorbeeld zijn: het werken met een plafondprijs in de aanbesteding, het rekening houden met een percentage onvoorzien in de kostenraming of het in beeld brengen van besparingsmogelijkheden.</p> <p>Risico's die niet binnen de beschikbare middelen van het project kunnen worden opgelost, worden meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen voor verkeersprojecten.</p> <p>Voor projecten die voortvloeien uit de Netwerkanalyse 2013 (totale omvang gemeentelijke middelen 20 miljoen euro) is besloten dat voor- en nadelen mogen worden verrekend binnen het totale programma (gesloten financiering). Financiële tegenvallers kunnen dus binnen het totaal beschikbare budget worden opgevangen. Dit kan effect hebben op de projecten die uitgevoerd kunnen worden, maar voor het geheel geldt dat geen sprake is van een financieel risico voor de gemeente Groningen.</p> <p>Zernikelaan Voor het project Zernikelaan ramen we het risico op 10% van het gemeentelijk aandeel in de totale financiering (RUG en Hanzehogeschool nemen ook een deel van de kosten voor hun rekening en een deel van de dekking komt uit de middelen voor de Netwerkanalyse). De risico's worden gelijk verdeeld over gemeente, RUG en Hanzehogeschool. Dat betekent dat over een bedrag van 4,37 miljoen euro een risicoberekening plaatsvindt. Het risico komt daarmee op 437 duizend euro. De kans van optreden komt op 50%. Risicobedrag van afgerond 200 duizend euro blijft constant gedurende de komende jaren. Bij oplevering kan het risico vervallen.</p> <p>Stationsgebied Haren De gemeente werkt aan de ontwikkeling van het Stationsgebied in Haren. Onderdeel van de ontwikkeling is het realiseren van een fiets-voetgangersverbinding tussen Oosterhaar en het centrum van Haren, ter hoogte van het station. Daarnaast wordt de omgeving van het station aangepakt. Prorail</p>

	heeft in onze opdracht hiervoor een opdracht aan een aannemer verstrekt. De werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd en opgeleverd. Het risico bestaat momenteel uit de financiële afhandeling van het project waarvoor een arbitrageprocedure is aangespannen door de aannemer tegen Prorail. Naar verwachting gaat deze procedure een jaar duren. De totale claim van de aannemer is 2,7 miljoen euro. Dit is ook het totale risico. Mocht Prorail namelijk in het ongelijk worden gesteld, dan zal de gemeente Groningen, als opdrachtgever van Prorail, de kosten van de claim moeten dragen. De kans van optreden schatten we op 25%, wat een risicobedrag betekent van afgerond 700 duizend euro.
Risicobedrag 2021	0,9 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	0,9 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	0,9 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	0,9 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2017
Actie	

Naam risico	
Programma 8:	
Omschrijving	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV Wonen
	<p>WarmteStad heeft op dit moment 2 typen activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen en exploiteren van het warmtenet Noordwest; • Het ontwikkelen en exploiteren van collectieve Warmte en Koude-opslagsystemen. Via Warmtestad investeert de gemeente in warmteprojecten gericht op een CO2 neutrale stad in 2035. WarmteStad heeft aandacht voor het identificeren, beheersen en financieel vertalen van risico's. Voor de resterende risico's voor de gemeente is het weerstandsvermogen versterkt. <p>1. Warmtenet Noordwest</p> <p>Voor de Investering geothermie en warmtenet Noordwest is op 8 juni 2016 het weerstandsvermogen versterkt met 1,3 miljoen euro. Dit is 18% van het toen, in de vorm van agio, geïnvesteerde bedrag van 7 miljoen euro. Met het besluit om geothermie niet meer te ontwikkelen is een verliesvoorziening gevormd van 3 miljoen euro. Hiermee kon het benodigde weerstandsvermogen worden verlaagd met 580 duizend euro (18 % van 3 miljoen euro) tot 720 duizend euro.</p> <p>In april 2018 is WarmteStad een overbruggingskrediet verstrekt van 1,3 miljoen euro ten behoeve van Tijdelijke Warmte Opwek. Het risicoprofiel is daarbij gesteld op 8% van het uitgeleende bedrag en 104 duizend euro weerstandsvermogen gevormd. Op 31 oktober 2018 is besloten om WarmteStad een overbruggingskrediet te verstrekken van 3 miljoen euro voor de eerste uitbreiding van het warmtenet met een bijbehorend weerstandsvermogen van 8 %, een bedrag van 240 duizend euro.</p> <p>Op 26 juni 2019 heeft de raad naar aanleiding van het raadsvoorstel Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest de integrale Business Case en het Project- en investeringsvoorstel voor warmtenet Noordwest vastgesteld. Tevens is toen besloten de verstrekte overbruggingskredieten van in totaal 4,3 miljoen euro om te zetten in agio. Dit is geëffectueerd in december 2019. Op basis</p>

van de vastgestelde Business Case in externe bankfinanciering verkregen. De huidige financiële stand van zaken is dat er aanloopverliezen zijn, maar dat die vooralsnog binnen de risicobuffers en bestaande voorwaarden van de bankfinanciering kunnen worden opgevangen en dat er geen aanvullende financiering nodig is. Wel zijn er diverse maatregelen genomen om de aanloopverliezen te beperken en de voorspelbaarheid van de financiële resultaten te verbeteren. Het college heeft de raad hierover op 26 februari 2020 geïnformeerd door middel van de brief Stand van zaken financiën Warmtestad 2019 en 2020.

Huidig risicoprofiel WarmteStad Noordwest BV.

Aanvankelijk is het risicoprofiel gesteld op 14%. In het kader van het vaststellen van de business case in 2019 zijn alle risico's opnieuw in beeld gebracht en is geconcludeerd dat de omzetting van de kredieten in eigen vermogen niet van invloed was op het risicoprofiel. Het totale weerstandsvermogen voor Warmtenet Noordwest kan worden gehandhaafd op 1,064 miljoen euro.

2. WKO-programma en risicoprofiel WarmteStad werkt stap voor stap het WKO programma uit. Op 19 februari 2015 is 750 duizend euro rekening-courant ter beschikking gesteld voor WKO Europapark. Risicoprofiel rekening-courant WKO is 8%, een bedrag van 60 duizend (er is een bestemmingsreserve gevormd van 57 duizend euro). Voor het financieel meerjarenplan (FMJP) 2017-2021 heeft de gemeente besloten 3,875 miljoen euro aan leningen te verstrekken. Op 31 mei 2017 is 2 miljoen euro voor jaarschijf 2017 ter beschikking gesteld. Het WKO-programma draait op een bewezen techniek en al bestaande bronnen. Het risicoprofiel is 8%, een bedrag van 160 duizend euro. In september 2018 is de resterende 1,875 miljoen euro (2018 – 2021) beschikbaar gesteld. Het weerstandsvermogen is 150 duizend euro (8%). Van het resterende bedrag van 1,875 miljoen is inmiddels, in 2019, 0,5 miljoen euro uitbetaald. Het totale weerstandsvermogen voor het WKO-programma kan worden gehandhaafd op 370 duizend euro.

Risicobedrag 2021	1,434 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	1,434 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	1,434 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	1,434 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2017
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico	Risico's bodemsanering
Programma 9:	Kwaliteit van de Leefomgeving

Omschrijving	<p>In het convenant 'bodemonwikkelingsbeleid en spoedlocaties' is afgesproken dat in 2015 alle bodemverontreinigingen die een risico voor de mens vormen (humane spoedlocaties) gesaneerd of beheerst zijn. Daarnaast is afgesproken dat de bodemverontreinigingen die onaanvaardbare risico's bevatten voor het ecosysteem en/of bijdragen aan de verspreiding van de verontreiniging (de overige spoedlocaties), ook zoveel mogelijk gesaneerd of beheerst zijn. Op het grondgebied van de "gemeente Groningen oud" zijn nagenoeg alle locaties beheerst of gesaneerd en is in 2018 het project aanpak spoedlocaties afgesloten. Een aantal locaties zijn niet in eigendom van de gemeente. Wanneer een derde om welke reden dan ook de verantwoordelijkheid van de sanering niet kan nakomen, is de gemeente als bevoegd gezag verplicht een lopende spoedsanering tot een goed einde te brengen. De kans is klein dat er nog kosten voor rekening van de gemeente komen.</p> <p>Los van de spoedlocaties kunnen zich nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's (schadeclaims, saneringen en randvoorwaarden bodem). In het geval deze situaties zich aandienen moeten we middelen beschikbaar stellen voor aanvullend (risico) onderzoek, eventuele tijdelijke beheermaatregelen en op iets langere termijn voor een definitieve oplossing. Voor het bepalen van het risico houden we rekening met kosten voor onderzoek en beheersmaatregelen. Uitgaande van drie gevallen per jaar schatten we het risico in op 500 duizend euro met een kans van 75%. Het gaat om een structureel risico.</p> <p>Voor de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren geldt dat uit een analyse van de meest verdachte locaties is gebleken dat dit hoogst waarschijnlijk geen risicolocaties zijn. Met het verwijderen van de voormalige vuilstort Woltersum in 2021 wordt deze risicolocatie weggenomen. Bij een beperkt aantal locaties (met name benzine service stations) is deze inschatting gebaseerd op zeer beperkte info. Mocht hier wel iets aan de hand zijn dan is het mogelijk dat we als gemeente aanvullend risico-onderzoek en eventuele risico-maatregelen moeten treffen. In het gebied van Haren met zandgrond en waterwinning zou er sneller sprake kunnen zijn van een risico door een bodemverontreiniging. Een actuele inschatting gaat uit van een risico voor het grondgebied in de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren van 900 duizend euro en een kans van 50%. Het gaat om een structureel risico.</p> <p>Tot slot is er een risico op onze apparaatskosten voor wettelijke taken voortkomend uit Wet bodembescherming. Het Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020 loopt in 2020 af.</p> <p>In afwachting van een nieuw convenant is inmiddels bekend gemaakt dat het Rijk een vergoeding geeft voor de uitvoering van wettelijke taken in 2021. De exacte hoogte van het bedrag wordt via de meicirculaire 2021 bekendgemaakt, de verwachting is dat het om een bedrag van rond 590 duizend euro gaat. Dat is lager dan de benodigde 700 duizend euro. Mogelijkerwijs wordt via een convenant in 2021 andere middelen beschikbaar gesteld. Er blijft een incidenteel risico van 110 duizend euro over met een kans van 50%. Voor 2022 en verder zijn de rijksbijdragen nog niet bekendgemaakt. Daarom nemen we voorzichtigheidshalve voor 2022 en verder een structureel risico van 700 duizend euro op met een kans van 25%. Zodra er zekerheid is over het nieuwe convenant kan dit deel van het risico vervallen.</p>
Risicobedrag 2021	1,4 miljoen euro structureel en 110 duizend euro incidenteel
Kans 2021	Diverse kansen
Risicobedrag 2022	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2022	Diverse kansen

Risicobedrag 2023	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2023	Diverse kansen
Risicobedrag 2024	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2024	Diverse kansen
Structureel/Incidenteel	structureel en incidenteel
1e signaleringsmoment	2001
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico Programma 9:	Bezwaarprocedures Kwaliteit van de leefomgeving
Omschrijving	<p>Proces Wierden en Borgen</p> <p>Woningcorporatie Wierden en Borgen (Ten Boer) heeft bezwaar ingediend tegen de aanslag rioolheffing 2014 en volgende jaren. Het bezwaar richt zich met name op de stellingname van Wierden en Borgen dat de gemeente ten onrechte bepaalde objecten niet aanslaat. Daarnaast richt het bezwaar zich tegen de onderbouwing van de door te berekenen kosten naar het aanslagbedrag. Alle gemeenten waar onroerend goed staat van Wierden en Borgen hebben een gelijksoortig bezwaar gekregen. De rechtbank heeft op 10 maart 2020 Wierden en Borgen in het gelijk gesteld. We zijn in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak. We hebben namelijk een nadere onderbouwing kunnen opstellen waaruit blijkt waarom bepaalde objecten niet zijn aangeslagen. Gesprekken met Wierden en Borgen hebben niet geleid tot een oplossing zodat we nu in het formele traject zitten. Een inschatting van de omvang van het risico is niet te maken. Het risico staat daarom op pm. Op 28 april 2021 heeft het gerechtshof Arnhem Leeuwarden het hoger beroep van de gemeente Groningen gegrond verklaard.</p> <p>Woningcorporatie Wierden en Borgen heeft beroep ingesteld (cassatie) bij de Hoge Raad.</p>
Risicobedrag 2021	pm
Kans 2021	
Risicobedrag 2022	pm
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	pm
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	pm
Het Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2008
Actie	Met ondersteuning van een belasting adviseur hebben we de zitting goed voorbereid. Op 28 april 2021 heeft het gerechtshof Arnhem Leeuwarden het hoger beroep van de gemeente Groningen gegrond verklaard. Woningcorporatie Wierden en Borgen heeft beroep ingesteld (cassatie) bij de Hoge Raad. We reageren op het beroepschrift in cassatie en wachten de uitspraak af.

Naam risico Programma 9:	Geen middelen in de voorziening Afvalstoffenheffing Kwaliteit van de Leefomgeving
Omschrijving	<p>Het saldo van de voorziening afvalstoffenheffing is per 1 januari 2021 nul. In 2020 is een groot tekort ontstaan in de exploitatie van het onderdeel afvalstoffenheffing. Omdat het afvalbeleid nog niet geharmoniseerd was, konden we de tarieven niet indexeren. Daardoor is er 2 miljoen onttrokken aan de voorziening Afvalstoffenheffing. We hebben nu geen middelen meer in de voorziening om eventuele negatieve afwijkingen in de bedrijfsvoering 2021 op te kunnen vangen. Het tarief 2021 is immers 100% kostendekkend geraamd. Gezien de financiële omvang van 33,2 miljoen euro is een afwijking van ca. 500.000 euro reëel (1,5%).</p>

Risicobedrag 2021	500 duizend euro
Kans 2021	50%
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2021
Actie	We sturen strak op de uitgaven

Naam risico	Verstrekte leningen en garanties
Programma 12:	Divers
Omschrijving	<p>In het treasurystatuut staat dat de verstrekking van leningen of garanties aan derden alleen is toegestaan vanuit de publieke taak. Het verstrekken van een lening of het afgeven van een garantie leidt voor de gemeente tot een risico dat de derde niet aan de verplichtingen kan voldoen. Gemiddeld genomen houden we rekening met een risico van 8% van de omvang van de lening/ garantie. Per geval wordt het risico afzonderlijk beoordeeld en gewaardeerd.</p> <p>In dit risico zijn alle verstrekte leningen en garanties opgenomen, met uitzondering van de leningen verstrekt aan Warmtestad. Het risico daarvan is meegenomen in het risico Gemeentelijk aandeel Warmtestad.</p> <p>Leningen Euroborg</p> <p>De Euroborg NV heeft één huurder voor haar stadion, waardoor het risico bestaat dat de Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen. De omvang van het risico is gebaseerd op de omvang van de lening van de gemeente aan Euroborg NV vermindert met de taxatiewaarde. In verband met de coronacrisis is in 2020 953 duizend euro geleend ter financiering van de opgeschorte rente- en aflossingsverplichting 2020 van Euroborg NV. Eind 2020 bedroeg het risico van de stadionleningen 7,3 miljoen euro.</p> <p>We hebben een lening verstrekt aan de NV Euroborg voor het realiseren van het Topsportzorg centrum (TsZC). Bij het realisatiebesluit TsZC hebben we aangegeven dat deze lening niet leidt tot een noodzaak het gemeentelijk weerstandsvermogen aan te vullen. De omvang van de lening is niet hoger dan de executiewaarde (=70% van de investeringssom). Uit het meest recent gedeelde kasstroom overzicht van Euroborg NV, blijkt dat het TsZC afgelost kan zijn in 2023 (bij gelijkblijvende renteverwachtingen). Gezien de courantheid van het gebouw en de langjarige huurcontracten met onder andere VNO-NCW/MKB-Noord, geven ook de actuele ontwikkelingen geen aanleiding voor deze lening weerstandsvermogen aan te houden.</p> <p>Lening Enexis</p> <p>In 2020 is een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis van 6,0 miljoen euro. Zoals aangegeven in de brief aan uw raad van 20 mei 2020, zijn wij in verband met het gunstige risicoprofiel van Enexis (een triple A-nutsbedrijf) uitgegaan van een relatief lage reservering in het weerstandsvermogen van 2,5 % van het leningbedrag, oftewel 150 duizend euro.</p> <p>Lening Stichting Ebbingehof</p>

	<p>Om de realisatie van sociale huurwoningen in het complex Ebbingehof mogelijk te maken heeft de gemeente in 2020 een lening van 3 miljoen euro verstrekt aan Stichting Ebbingehof. In verband met het relatief lage projectrisico zijn we uitgegaan van een reservering in het weerstandsvermogen van 4 % van het leningbedrag, een bedrag van 120 duizend euro. Dit is nader toegelicht in onze brief aan uw raad van 4 maart 2020.</p> <p>Verstreckte garantie en leningen voormalige gemeente Haren</p> <p>De gemeente heeft in het verleden een garantie afgegeven op een door de gemeente overgedragen leningen portefeuille van circa 2,3 miljoen euro. Daarnaast heeft de gemeente nog circa 0,6 miljoen euro aan geldleningen uitstaan. Bij het bepalen van het risico houden we rekening met een kans van optreden van 10%. Het risico komt hiermee op 0,3 miljoen euro.</p> <p>Verstreckte garantie Biblionet</p> <p>De gemeente heeft een garantie verstrekt aan de Stichting Biblionet. Voor het bepalen van de omvang van het risico houden we rekening met de omvang van de verstreckte garantie van 855 duizend euro en een kans van 25%.</p> <p>De omvang van het (maximale) risico gerelateerd aan genoemde leningen en garanties waarvoor we weerstandsvermogen aanhouden bedraagt 20,1 miljoen euro. Rekening houdend met de kans van optreden houden we rekening met een risico van 2,6 miljoen euro. Door aflossingen neemt dit de komende jaren met circa 0,1 miljoen per jaar af.</p>
Risicobedrag 2021	2,6 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	2,5 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	2,4 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	2,3 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	jaarrekening 2006
Actie	Met het aflossen van de leningen, loopt het risico jaarlijks terug. Als enig aandeelhouder van de Euroborg NV monitoren wij de NV. Daarnaast houden we toezicht op de financiële situatie bij de huurder van het stadion (FC Groningen). Hiertoe bespreken we de stand van zaken regelmatig met de directie van FC Groningen. Voor alle uitgezette leningen en afgegeven garanties bewaken de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Dit doen we bijvoorbeeld door checks op hun financiële kengetallen.

Naam risico	Opgaven Vastgoedbedrijf
Programma 12:	Diverse
Omschrijving	Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen heeft een gemiddelde leeftijd van meer dan 40 jaren. De leeftijd van de vastgoedvoorraad brengt voor de toekomst forse vernieuwing- en moderniseringsopgaven met zich mee. Dit vraagt heldere koersbepaling op programmaniveau. Van een aantal programma's is de koers al bepaald, dan wel wordt dit voorbereid. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is hiervan een voorbeeld en het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport wordt voorbereid. Andere plannen waaraan gewerkt zijn bijvoorbeeld het Accommodatieplan (DMO) en een Strategische huisvestingsvisie (SSC/FSH). De projectmatige uitvoering van nieuw- en verbouw is belegd bij het Vastgoedbedrijf.

	<p>De genoemde vernieuwing- en moderniseringsopgaven zijn gelet op de gebouwleeftijd, de dynamiek van de achterliggende (beleids-)programma's en veranderende gebruikers(wensen) noodzakelijk en leiden tot forse financiële opgaven voor de toekomst. Voor vernieuwing en modernisering is niet structureel gespaard binnen de gemeente. De gereserveerde middelen voor beheer en onderhoud zijn ingericht instandhouding en beheer en onderhoud 'as is', uitgaande van het meest kosten efficiënte onderhoudsniveau (NEN niveau 3). Veroudering van de voorraad leidt tot toenemende kosten van instandhouding.</p> <p>Met de oprichting van het Vastgoedbedrijf is ingezet op professionalisering van de omgang met het maatschappelijk vastgoed. Onderdeel hiervan is dat de voorraad stapsgewijs wordt getoetst op conformiteit aan wettelijke eisen. In 2020 is het asbestonderzoek afgerond en zijn waar nodig maatregelen genomen. Tevens is in 2020 onderzoek verricht naar benodigde energielabels en is uitvoering ter hand genomen. In 2020 is ook gestart met brandveiligheidsonderzoek en beoogd wordt - bij positieve besluitvorming door de raad - in 2021 te starten met de uitvoering van maatregelen om het brandveilig gebruik van gemeentelijke gebouwen te borgen.</p> <p>Ook worden de meerjarenonderhoudsplannen nader gescand en verfijnd op volledigheid en kwaliteit. Dergelijke onderzoeken geven invulling aan eigenaarsverantwoordelijkheid en vormen de basis voor risicobeheersing en voorspelbaarheid van (toekomstige) keuzes en bijbehorende financiële opgaven. De meerjarenonderhoudsplannen hebben daarbij een directe relatie met de lange termijn keuzes op programmaniveau en de hieruit af te leiden pand strategieën</p> <p>Ook de impact en omvang van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed tekent zich steeds helderder af. De in 2020 verschenen Landelijke Routekaarten onderstrepen de omvang van de opgave zowel uitvoeringstechnisch als financieel. Beoogd wordt in 2021 de verduurzamingsstrategie voor het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen vorm te geven via een (wettelijk verplichte) routekaart. De opgave is complex en vraagt nauwkeurige afweging in relatie tot de vernieuwing- en moderniseringsopgaven op programmaniveau.</p> <p>De benoemde ontwikkeling zullen in 2021 nader worden verwerkt in een meerjarenperspectief voor het vastgoedbedrijf, waardoor de gemeenteraad systematisch inzicht krijgt in de risico's, opgaven en keuzes rondom de vastgoedvoorraad. Hierin wordt ook de systematiek van de kostprijs-dekkende huur meegenomen.</p>
Risicobedrag 2021	PM
Kans 2021	pm
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	pm
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	pm
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	pm
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico Programma	Effecten coronavirus Alle programma's
Toelichting	<p>De corona pandemie heeft grote impact op de gemeentelijke financiën. In de begroting 2021 hebben we een risico opgenomen voor het effect van de maatregelen die zijn ingesteld om aantal besmettingen terug te brengen. Het effect is groot in het sociaal domein (toename werkloosheid en effect op inkomensondersteuning en schuldhulpverlening, jongeren en ZZP's komen in de financiële problemen, minder mogelijkheden voor een beschutte werkplek, effect op transformatie opgaven in de zorg). Ook het effect in de sectoren sport, cultuur, economie en toezicht en handhaving zijn groot. Ook lopen we een risico bij het realiseren van geraamde opbrengsten (bijvoorbeeld bij parkeren, precario en logiesbelasting). Bij projecten en gebiedsontwikkelingen zien we nog geen toename van het risico. Van het Rijk ontvangen we aanvullende middelen om de effecten van de corona pandemie te kunnen opvangen. Dit verlaagt het risico. Onderstaand geven we een inschatting van het risico voor de verschillende sectoren. Dit leidt tot een incidenteel risico van 6,5 miljoen euro. In dit risico is geen rekening gehouden met het effect van de corona pandemie op het risico voor de BUIG, het risico Parkeren en het risico bij de zorguitgaven. De effecten zijn meegenomen in de afzonderlijke risico's omdat deze niet los gezien kunnen worden van het reguliere risico.</p>
Sport	<p>We houden rekening met een risico dat de verhuurinkomsten van de sportaccommodaties teruglopen. Dit heeft betrekking op onder andere de verhuur aan sportverenigingen (door minder leden), verhuur aan scholen en overige verhuurinkomsten. Daarnaast houden we rekening met een verlaging van les- en cursusgelden en entreegelden bij de zwembaden en de ijsbaan. Het totale risico voor de inkomsten hebben we berekend op 2,6 miljoen euro. Voor een deel rekenen we op compensatie van het Rijk (1,4 miljoen euro). Daarmee komt het risico voor de gemeente op 1,2 miljoen euro.</p>
Cultuur	<p>In het geval de 1,5 meter maatregelen in 2021 van kracht blijven zijn alle cultuur evenementen verliesgevend. Dit leidt tot lagere inkomsten lager terwijl de kosten wel gemaakt worden of toenemen. Voor het bepalen van het risico houden we rekening met minder inkomsten van 2 miljoen euro. We verwachten dat we voor een deel gecompenseerd worden voor dit tekort. We houden daarom rekening met een risico van 1 miljoen euro.</p>
Werk en inkomen	<p>De corona pandemie leidt tot een toename van de werkloosheid. Voor de gemeente leidt dit tot op veel fronten tot hogere lasten (zoals meer uitkeringen, meer begeleidingskosten om mensen aan het werk te helpen, hoger kosten schuldhulpverlening). Het effect van corona op het aantal te verstrekken uitkeringen kan niet los worden gezien van het reguliere risico (risico BUIG). Daarom nemen we dit effect mee in het reguliere risico BUIG. De overige onderdelen lichten we hier toe.</p> <p>Naar aanleiding van de coronacrisis wordt het werkprogramma geactualiseerd. Dit zal leiden tot een hogere capaciteitsvraag (meer personeel om mensen naar werk te leiden). Binnen het werkprogramma komt de grootste focus te liggen op preventie van instroom in de uitkering (WW of bijstand). We verwachten dat de uitvoeringskosten zullen toenemen. Voor de begroting 2021 hebben we de extra kosten ingeschat op 1,3 miljoen euro. Daarbij hebben we een risico opgenomen voor onvoldoende compensatie door het Rijk. Inmiddels is duidelijk dat we van het Rijk middelen ontvangen voor ondersteuning en begeleiding naar werk, mogelijkheden voor om- en bijscholing, voorkomen jeugdwerkloosheid (steunen herstel pakket). We schatten in dat de middelen voldoende zijn om de extra kosten op te kunnen vangen. Daarom hebben we het risico op nul gezet.</p> <p>Tijdens de vorige crisis hebben we gezien dat een toename van armoede heeft geleid tot een stijging van het aantal mensen met problematische schulden. We verwachten dat het aantal mensen met schulden ook nu zal toenemen. Bij het bepalen van het risico in de begroting 2021 zijn we uitgegaan van een toenemend beroep op de schuldhulpverlening van 30%. Dit leidde tot een risico van 1,4 miljoen euro. Het Rijk heeft een regeling opengesteld die een tegemoetkoming biedt voor noodzakelijke kosten bij een sterke inkomenssterugval (TONK). Deze</p>

	<p>regeling heeft als doel schulden te voorkomen. In het geval dat er schulden zijn ontstaan als gevolg van de coronacrisis, zijn extra middelen voor dienstverlening beschikbaar gesteld door het Rijk. We schatten in dat deze middelen voldoende zijn om de kosten te dekken. Daarmee zetten we het risico op nul.</p> <p>Bij de bijzondere bijstand zien we op korte termijn een risico bij de aanvullende bijstand voor jongeren van 18 tot 20 jaar (ouders kunnen niet meer voldoen aan de onderhoudsplicht). Ook lopen we een risico dat de besparing bij beschermingsbewind niet of later wordt gerealiseerd. Het risico voor de korte termijn schatten we in op 450 duizend euro. Op langere termijn verwachten we een toename van de uitgaven aan bijzondere bijstand doordat het aantal mensen met een laag inkomen (niet alleen bijstand) stijgt. In het steun en herstelpakket is voor 2021 240 duizend euro opgenomen voor een aanvullend beroep op de bijzondere bijstand. We houden rekening met een risico van 210 duizend euro.</p> <p>We zien dat het aantal SW detacheringen lager ligt dan verwacht. Niet alleen leeftijd en gezondheid van de SW-ers spelen een rol, de financiële positie van de inlener is nu meer dan voorheen een factor die van invloed is op het aantal detacheringen. Dit leidt voor de gemeente tot omzet derving. Mogelijk ontvangen we compensatie vanuit het Rijk, maar dit is nog niet duidelijk. Voor deze omzet schatten we het risico op omzetverlies op zo'n 15% wat neerkomt op 100 duizend euro.</p>
Inkomsten	Als gevolg van de corona crisis lopen we een risico dat de gemeentelijke inkomsten zullen achterblijven ten opzichte van de begroting. In totaal 2,3 miljoen euro (afgerond). We houden bijvoorbeeld rekening met een risico dat 1 miljoen euro aan OZB inkomsten oninbaar is, minder logies inkomsten van 200 duizend euro, lagere opbrengst bedrijfsafval 400 duizend euro, lagere leges burgerzaken (75 duizend euro), lagere inkomsten meikermis (250 duizend euro), leges vergunningaanvragen evenementen (106 duizend euro) en ESF subsidies (250 duizend euro).
Openbare ruimte	Door de 1,5 meter maatregelen is extra capaciteit nodig bij het beheer van de openbare ruimte (toezicht en handhaving). Het gaat bijvoorbeeld om de extra inzet voor het verwijderen van fietsen in het kernwinkelgebied en de tijdelijke opslag daarvan. We houden rekening met een risico van 500 duizend euro.
Parkeren	<p>Het risico is dat de parkeerinkomsten zullen afnemen, vooral als gevolg van minder bezoekers aan de binnenstad. In 2020 zijn we hiervoor gecompenseerd. Het is niet duidelijk of dit ook in 2021 zal gaan gebeuren. Het risico op lagere parkeerinkomsten is meegenomen bij het risico parkeren.</p> <p>Daarnaast lopen we een risico dat de inkomsten uit parkeerhandhaving achter blijven bij de begroting. Dit risico schatten we in op 350 duizend euro. Hierbij houden we rekening met 600 duizend euro compensatie van het Rijk</p>
Organisatie	We zien dat de corona crisis leidt tot hogere kosten voor de organisatie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het beschikbaar moeten stellen van faciliteiten voor thuiswerken, extra schoonmaak en hygiënekits voor medewerkers. We schatten het risico op dit onderdeel in op 0,8 miljoen euro.
Risicobedrag 2021	6,460 miljoen euro
Kans 2021	50%
Risicobedrag 2022	
Kans 2021	
Risicobedrag 2023	
Kans 2021	
Risicobedrag 2024	
Kans 2021	
Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2019
Actie	

Naam risico Programma	Niet halen bezuinigingen Alle programma's
Omschrijving	<p>Bij voorgaande begrotingen tot en met 2021 zijn bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Niet alle voorgenomen bezuinigingen worden volledig en/of in het gewenste tempo gerealiseerd. We hebben elke nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel en nog te realiseren bezuinigingsmaatregel beoordeeld. Dit leidt tot een risico van 11,9 miljoen euro in 2021 oplopend tot 15,4 miljoen euro in 2024. Het risico loopt op omdat in het coalitieakkoord is afgesproken voor een periode van 3 jaar geen volledige loon- en prijscompensatie toe te passen. Dit leidt tot een efficiency taakstelling op de organisatie van 1,6 miljoen euro in 2020, 3,0 miljoen euro in 2021 en 4,7 miljoen euro vanaf 2022.</p> <p>Daarnaast is in de begroting 2020 een bezuiniging op de organisatorische inrichting vastgesteld van 2,25 miljoen euro in 2021 oplopend tot 3 miljoen euro in 2023. Het risico bezuiniging outsourcing ICT is ten opzicht van de begroting 2021 toegenomen. Bij het bepalen van het risico is per maatregel rekening gehouden met de kans van optreden. Een gedeelte van het risico is structureel. Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen wordt de uitkomst daarom volledig (=100%) meegenomen.</p>
Risicobedrag 2021	11,2 miljoen euro
Kans 2021	100%
Risicobedrag 2022	16,3 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	16,4 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	15,4 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel/structureel
1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	We sturen actief op realisatie van de maatregelen

Naam risico Programma	Stijging pensioenpremie Alle programma's
Omschrijving	<p>Het bestuur van het pensioenfonds ABP waarschuwde medio juli 2021 voor het risico dat de pensioenpremie zou moeten stijgen. Gelet op de onzekerheid of en in welke mate een stijging van de pensioenpremie zich gaat voordoen is bij de begroting 2021 een structureel risico opgenomen van 2,5 miljoen euro per jaar met een kans van optreden van 50%.</p> <p>Ultimo 2020 blijkt de dekkingsgraad van het pensioenfonds zich hersteld te hebben tot 93,2% zodat een verdere premieverhoging (en pensioenkorting) is uitgebleven. Op basis van de meest recente informatie laten we daarom dit risico nu vervallen.</p>
Risicobedrag 2021	
kans 2021	
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	vervallen

Naam risico Programma	Fiscale risico's alle programma's
Omschrijving	<p>Vennootschapsbelasting.</p> <p>Vennootschapsbelasting is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente Vennootschapsbelastingplichtig bij economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt en daarmee winst behaalt. Van deze activiteiten zal de fiscale winst moeten worden bepaald. De aangifte over het jaar 2016 is ingediend en de belastingdienst heeft daar inmiddels vragen over gesteld. Uit de vraagstelling van de belastingdienst -die overigens aan nagenoeg alle grote gemeenten zijn gesteld- blijkt dat de belastingdienst een onderneming herkent bij de volgende activiteiten: reclameopbrengsten, grondcomplexen en parkeeropbrengsten. Zodra duidelijker wordt hoe de belastingdienst oordeelt over de situatie in Groningen, kan het risico op VPB-plicht nog beter worden ingeschat.</p> <p>De aangifte VPB 2018 is inmiddels ingediend. We verwachten als gemeente in totaliteit geen VPB te hoeven betalen in de eerste jaren. Het risico bestaat echter dat de Belastingdienst anders zal oordelen over de feiten. Het is derhalve wel van belang om dit risico te blijven volgen. Voor de berekening van het weerstandsvermogen is het risico op p.m. gezet.</p> <p>Boekenonderzoek.</p> <p>De belastingdienst controleert over het jaar 2018 de volledigheid en juistheid van de aangifte loonbelasting, omzetbelasting en opgaaf BTW-Compensatiefonds van de gemeente Groningen, inclusief Iederz. We verwachten dat de belastingdienst de uitkomsten van dat onderzoek zal gaan extrapoleren naar de jaren 2016, 2017 en 2019. Of dit gebeurt is nu nog onduidelijk en zal door ons technisch én op grond van jurisprudentie worden betwist.</p> <p>Het boekenonderzoek raakt een aantal fiscaal kritische bedrijfsprocessen zoals: inhuur ZZP-ers, vergoedingen en verstrekkingen aan personeel en het gebruik van dienstauto's. In de BTW-sfeer zijn veel vragen gesteld over dienstverlening aan en van de GGD, herontwikkeling openbaar gebied Zernikelaan en over het Groninger Forum. Bijzonder onderdeel van het onderzoek is de controle naar de verloning van de uitkeringsadministratie door Inkomens Dienst Verlening (IDV). Impact beperkende omstandigheid daarbij is dat IDV handelt volgens de "Rekenregels en handleiding loonheffingen over bijstandsuitkeringen". Impact vergrotende omstandigheid is dat er landelijk geen recente ervaring bekend is met een dergelijk onderzoek van deze omvang. Niet bij de belastingdienst, maar ook niet bij gemeenten.</p> <p>Het onderzoek bevindt zich in de fase van informatieverstrekking. Het aantal vragen tot nu toe (300), de behoefte aan gedetailleerde informatie van de belastingdienst en nog 80 te onderzoeken rittenadministraties maken dit een omvangrijke klus. De interne informatievoorziening verloopt vlot en is van goede kwaliteit. Het financiële risico kan nog niet worden gekwantificeerd en zetten we derhalve op pm.</p>
Risicobedrag 2021	Pm.
Kans 2021	Pm
Risicobedrag 2022	Pm
Kans 2022	Pm
Risicobedrag 2023	Pm
Kans 2023	Pm
Risicobedrag 2024	Pm
Kans 2024	Pm
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Divers
Actie	

Naam risico	Gemeentefonds
Programma 13:	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. Voor 2020 en 2021 is echter besloten om de ontwikkeling van het accres te bevriezen op de stand van de voorjaarsnota 2020 van het Rijk. De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2020. De omvang van het gemeentefonds bedraagt in 2020 ruim 33 miljard euro. Het gemeentefonds is hierdoor de vierde grootste uitgavenpost op de rijksbegroting.</p> <p>Begin februari is de ROB advies gevraagd over de herziening van de financiële verhoudingen. Oftewel de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De laatste herziening van de financiële verhoudingen stamt uit 1997. Sindsdien is er veel veranderd in de opgaven voor gemeenten. Bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein en de toenemende regionale samenwerking op tal van terreinen. De herziening van de verdeling van de algemene uitkering is met behulp van de onderzoeksbureaus AEF en Cebeon uitgevoerd. Op basis van de voorlopige uitkomsten van de herziening blijkt dat Groningse en Friese gemeenten er onevenredig op achteruit gaan. Door de fondsbeheerders wordt dit ook onderkend en wordt gehint op een tijdelijke compensatieregeling door een deel van het gemeentefonds af te zonderen voor deze gemeenten. Door de noordelijke gemeenten is aangegeven dat deze oplossing niet toereikend is. Uiteindelijk besluit een nieuw kabinet over de herziening van de verdeling van het gemeentefonds en zal op zijn vroegst vanaf 2023 van kracht worden.</p> <p>De werking van de normeringssystematiek 2015 – 2020 is geëvalueerd. De huidige systematiek (van trap-op-trap-af) is beoordeeld aan de hand van toetsingscriteria en worden er varianten uitgewerkt om de normeringssystematiek, op onderdelen, aan te passen. Door gemeenten is geconcludeerd dat de normeringssystematiek werkt en daarom kan worden voortgezet. Uiteindelijk is het aan een nieuw kabinet om met de mede-overheden te besluiten over de te hanteren normeringssystematiek.</p> <p>De omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is aan een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het ministerie van BZK heeft in overleg met de VNG het standpunt ingenomen dat gemeenten zelf reëel dienen in te schatten welke verwachte ruimte onder het BCF plafond als verwachte bate kan worden opgenomen in de meerjarenraming. Wij vinden het reëel om meerjarig een verwachte bate in de begroting op te nemen als gevolg van mogelijke ruimte onder het BCF plafond. Daarom is vanaf de begroting 2021 rekening gehouden met 1,6 miljoen euro onderuitputting als invulling van de maatregel lenig/flexibele begroten. Dat is de realisatie over 2019 die in de meicirculaire 2020 (112,4 miljoen euro) is opgenomen en dan het aandeel van de gemeente Groningen daarin (1,5%). Hiermee sluiten we aan bij de richtlijnen van de meicirculaire 2020 en de begrotingscirculaire 2021-2024 van de provincie Groningen.</p>
Risicobedrag 2020	<p>We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 27,9 miljoen euro (naar boven of naar beneden).</p>

Risicobedrag 2021	We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 27,9 miljoen euro (naar boven of naar beneden).
Kans 2021	We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.

Naam risico	Renterisico
Programma 13:	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de rente. De werkelijke renteontwikkeling kan hoger of lager uitvallen. Een beperkte afwijking zal zich zeker voordoen. Mutaties in de rente hebben gevolgen voor het resultaat. Het risico op een netto voordelig resultaat is even groot als het risico op een netto nadelig resultaat.
Risicobedrag 2021	pm
Kans 2021	
Risicobedrag 2022	pm
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	pm
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	pm
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Doorlopend
Actie	De renteresultaten worden jaarlijks toegelicht en inzichtelijk gemaakt in de rekening.

Naam risico	Verzekeringen
Programma 14:	Algemene ondersteuning
Omschrijving	Binnen de Gemeente Groningen zijn er een aantal risico's welke niet afgedekt zijn door verzekeringen. De kans op het zich voordoen van deze risico's is dermate klein maar de impact ervan kan groot zijn. De risico's welke hieronder vallen zijn fraude/berovingsrisico, milieuschade, cybercrime, motorrijtuigen, computer en glas.
Risicobedrag 2021	pm
Kans 2021	
Risicobedrag 2022	pm
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	pm
Kans 2023	

Risicobedrag 2024	pm
Kans 2024	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	Begroting 2018
Actie	Door het nemen van interne beheersingsmaatregelen worden de risico's beperkt.

Ontwikkelingen

Naam ontwikkeling Alternatieve financiering loonkostensubsidies	
Programma 1. Werk en inkomen	
Omschrijving	<p>Tijdens de behandeling van de SZW begroting 2021 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een motie waarin het kabinet is opgeroepen om de loonkostensubsidies (LKS) op basis van realisaties te financieren. Het doel van de motie was om extra werkplekken mogelijk te maken voor mensen die vallen binnen de doelgroep banenafpraak of mensen die beschut werk nodig hebben. De aangepaste financiering van LKS wordt met ingang van 2022 ingevoerd. Dit betekent dat het deelbudget LKS, dat nu nog wordt verdeeld met behulp van het verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet, op een andere manier wordt verdeeld. We gaan ervan uit dat er geen negatieve herverdeeleeffecten optreden bij de verdeling van de BUIG als gevolg van de alternatieve financiering van LKS.</p> <p>In een eerste uitwerking heeft het Rijk een voorkeursvariant gepresenteerd waarin gemeenten een aandeel in een vooraf vastgesteld macro budget voor LKS krijgen dat gelijk is aan hun aandeel in de macro uitgaven aan LKS in t-2. Het risico van deze variant is dat alle gemeenten tezamen te weinig geld krijgen en dat gemeenten die meer gaan uitgeven aan LKS jaarlijks een tekort hebben omdat het budgetaandeel met een vertraging van twee jaar het uitgavenaandeel volgt. Door dit risico dreigen gemeenten de hand op de knip te houden waardoor er geen extra werkplekken worden gerealiseerd.</p> <p>Gemeenten hebben voorgesteld om in plaats van de voorgestelde t-2 systematiek af te rekenen op basis van werkelijk gerealiseerde uitgaven aan LKS. Een eerste bespreking met het Rijk heeft nog niet tot resultaat geleid. Wanneer het Rijk vast blijft houden aan haar voorstel dan zal er vanaf 2022 jaarlijks een risico op een tekort op de middelen voor LKS zijn. Het risicobedrag loopt jaarlijks op als gevolg van de groei van de doelgroep die met LKS aan het werk moet worden geholpen. Wanneer er wordt afgerekend op werkelijk gerealiseerde uitgaven dan is er geen financieel risico voor gemeenten.</p>
Actie	Actieve deelname aan gesprekken met het Rijk over de alternatieve financiering van LKS.

Naam ontwikkeling Biomassa installatie Kardinge	
Programma 5: Sport en bewegen	
Omschrijving	<p>Landelijk wordt er een natuurvergunning gevraagd voor alle installaties > 1Mw. De huidige installatie < 1Mw is in 2014 in bedrijf genomen, op dat moment waren er geen normen voor de Nox uitstoot, echter eind 2015 zijn er normen gesteld en deze zijn in 2020 verder aangescherpt. De geïnstalleerde installatie voldoet niet meer aan de huidige normen daarom hebben wij de benodigde informatie aan het Provincie bestuur aangeleverd en naar verwachting wordt er een gedoogvergunning verstrekt. Op dit moment zijn we aan het onderzoeken hoe het met onze installatie ervoor staat en wellicht dat er aanpassingen gedaan dienen te worden of in het ergste geval moet de installatie uit gezet worden en wij weer meer gebruik moeten gaan maken van de installatie delen gevoed door fossiele brandstoffen (gas). Kosten van aanpassingen en energie zijn op dit moment nog niet bekend. Deze zijn afhankelijk van de eisen die gesteld gaan worden indien een dergelijke gedoogvergunning niet wordt afgegeven in de huidige situatie. Daarnaast is het de vraag of de huidige installatie nog past binnen het grootschalige project renovatie/vernieuwing SC Kardinge 2023 en dan binnen het kader duurzaamheid met de nieuwe technische inzichten.</p>

Actie	Volgen ontwikkelingen en onderzoek.
-------	-------------------------------------

Naam ontwikkeling Programma	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen Wonen
Omschrijving	<p>De minister BZK heeft met de VNG een bestuursakkoord gesloten dat de start van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gekoppeld wordt aan de invoering Omgevingswet. Tevens is onderdeel van het bestuursakkoord dat er voldoende proefprojecten uitgevoerd zijn.</p> <p>Kern van deze wet is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kleine bouwwerken en verbouwingen vrij zijn van toets Bouwbesluit 2012; • De gemeente controleert of een aannemer werkt met een goedgekeurde methode voor kwaliteitsbewaking; • De toetsing aan het Bouwbesluit 2012 van nieuwbouw en verbouw bij de vergunningverlening door de gemeente vervalt; • Private partijen ontwikkelen methodes voor kwaliteitsbewaking om te zorgen dat aannemers zich houden aan de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012; • Een onafhankelijke publieke toelatingsorganisatie oordeelt of een voorgestelde methode voor kwaliteitsbewaking voldoet aan de eisen. <p>Doelstelling van de nieuwe wet is het verhogen van de bouwkwaliteit en het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten. De wet wordt stapsgewijs ingevoerd: als eerste met eenvoudige bouwwerken: gevolgklasse 1. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken. Onder gevolgklasse 1 vallen met name grondgebonden woningen, bedrijfshallen tot 2 lagen en kleine fiets- en voetgangersbruggen. Monumenten en gebouwen waarvoor extra brandveiligheidseisen gelden, vallen hier niet onder.</p> <p>De met de invoering van gevolgklasse 1 van de Wkb vervallen taken zijn totaal ongeveer 1 fte (deze werden bekostigd uit leges). We verwachten dat ongeveer 2 fte aan taken erbij komen (1 fte behandelen melding, 0,5 fte inspectie / constructieve controle, 0,5 fte juridisch advies). Deze taken mogen niet uit leges bekostigd worden.</p>
Actie	De consequenties voor de gemeente Groningen worden nader uitgewerkt in afstemming met het project Omgevingswet. In de aanvullende middelen voor de implementatie van de omgevingswet is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen meegenomen.

Naam ontwikkeling Programma 9	Flora en Fauna Kwaliteit van de leefomgeving
Omschrijving	<p>Flora en fauna (Exoten)</p> <p>Invasieve exoten, planten of dieren die niet van nature voorkomen in Nederland en zich snel uitbreiden, vormen een groeiend probleem in de gemeente Groningen. Ze bedreigen de biodiversiteit en kunnen schade aan verharding veroorzaken of doorvaarderbaarheid verhinderen. Het is belangrijk deze soorten, waaronder Japanse duizendknoop en grote waternavel, te beheersen en/ of te bestrijden. We werken aan een gerichte aanpak voor de exoten; voor de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn is nog geen dekking.</p> <p>Fauna (Eikenprocessierups)</p> <p>Het aantal nesten van eikenprocessierups in de gemeente neemt toe waardoor het belang om preventief maatregelen te treffen groter wordt. Wij verwachten komend jaar hierdoor meer kosten te maken voor het aantrekken van natuurlijke vijanden door</p>

	<p>middel van het aanbieden van nestgelegenheden en het vergroten van variatie in vegetatie.</p>
Actie	

Naam ontwikkeling Programma 9	Sociaal werkgeverschap in het onderhoud Kwaliteit van de leefomgeving
Omschrijving	<p>Een belangrijk deel van het onderhoudswerk in de stad wordt uitgevoerd door een grote groep WSW medewerkers. Vanuit Stadsbeheer wordt deze groep ingezet op het onderhoud van de openbare ruimte.</p> <p>Met de vaststelling van de Participatiewet in 2015 is geen nieuwe instroom in de WSW meer mogelijk. Mede door de relatief hoge uitstroom bij deze mensen, heeft dit in de afgelopen jaren al geleid tot een forse krimp van de bij Stadsbeheer gedetacheerde groep WSW medewerkers. Bovendien merken we dat het realiseren van het beoogde BORG niveau in het groeiseizoen langzamerhand onder druk komt te staan.</p> <p>Wij verwachten op basis van de leeftijdsopbouw en kwetsbaarheid dat de afname van het aantal WSW medewerkers de komende jaren zal doorzetten en dat voor het realiseren van het BORG niveau alternatieve inzet / instroom nodig is. Gezien de maatschappelijke ambities van de stad ligt het voor de hand om daarvoor in te zetten op instroom uit andere doelgroepen met afstand tot de arbeidsmarkt. Inzet van deze andere doelgroepen is echter aanzienlijk duurder dan de huidige WSW regeling. Deels doordat de subsidieregeling voor WSW aanzienlijk gunstiger is voor werkgevers dan de andere regelingen en deels doordat de andere doelgroepen naar verwachting een intensievere begeleiding in het werk vragen.</p> <p>Ook in de toekomst zal deze ontwikkeling (uitstroom WSW medewerkers) zich naar verwachting in dit tempo voortzetten.</p> <p>Het oplossen van deze problematiek zorgt voor de realisatie van de BORG doelstellingen (een schone en hele stad) en het bereiken van maatschappelijke doelen: het betrekken van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in brede zin én het leveren van een bijdrage daaraan als gemeentelijk werkgever. Behalve het wettelijk kader vanuit de Participatiewet speelt hier ook een gemeentelijke ambitie (onder andere de motie om in 10 jaar tijd 100 mensen een plek in de eigen organisatie te bieden).</p>
Actie	

Naam ontwikkeling Programma 9	Beheer en onderhoud na oplevering Zuidelijke Ringweg Kwaliteit van de leefomgeving
----------------------------------	---

Omschrijving	<p>Naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg hebben we een aantal ontwikkelingen geconstateerd die invloed kunnen hebben op het beheer en onderhoud.</p> <p><i>Verspreiding Japanse duizendknoop</i></p> <p>In een aantal gebieden waar werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de ARZ is er sprake van groei van de Japanse duizendknoop. Deze plant behoort tot invasieve exoten die lastig te bestrijden is. Vanwege zijn groeikracht en sterke wortels kan de Japanse duizendknoop schade toebrengen aan wegen en leidingen. Door de grondwerkzaamheden in het kader van de ARZ en het verplaatsen van grond bestaat een grote kans dat deze exoot zich kan verspreiden binnen het werkgebied van ARZ. Dit zal het beheer en onderhoud van de getroffen gebieden na oplevering van de ARZ sterk beïnvloeden. Het bestrijden ervan is zeer kostbaar.</p> <p>Het verwijderen, en vernietigen, van de Japanse Duizendknoop is noch een wettelijke noch een contractuele verplichting. Wel is afgesproken dat verplaatsen/verspreiden tot een minimum wordt beperkt.</p> <p><i>Rioolpersleiding</i></p> <p>Langs het gehele traject van de ARZ lag een belangrijke rioolpersleiding. Ten behoeve van de ARZ is deze persleiding grotendeels verlegd. Door de werkzaamheden in het kader van de ARZ treden mogelijk zettingen (verzakkingen) op waardoor schade aan de persleiding kan ontstaan. Vanuit het project worden beperkte aanvullende maatregelen getroffen om de zetting zoveel mogelijk te beperken en is een monitoringsplan opgesteld zodat ingrijpen mogelijk is als daar aanleiding toe is. De verwachting is dat (kleine) zettingen niet uit te sluiten zijn. Hierdoor wordt de restlevensduur van de persleiding korter. Dit kan betekenen dat de persleiding eerder moet worden vervangen en daarom eerder dan gedacht geïnvesteerd moet worden.</p> <p>Daarnaast geldt dat een gedeelte van deze persleiding (kruising onder A28) niet verlegd is. Ook hier constateren we dat door de werkzaamheden en zandophoging waarschijnlijk zettingen in de grond optreden. Er wordt weliswaar een monitoringssysteem aangebracht, maar dat neemt het risico niet weg dat dit gedeelte van de leidingen na de oplevering van de Zuidelijke Ringweg mogelijk moet worden vervangen.</p> <p><i>Toetsing werkzaamheden aan Uniforme Administratieve Voorwaarden – Geïntegreerde Contracten (UAV-GC)</i></p> <p>De werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg worden uitgevoerd conform een zogenaamd UAV-GC contract. In dit contract zijn, ook door ons, eisen gesteld aan ontwerp en uitvoering (Design & Construct). Toetsing van zowel het ontwerp als de uitvoering vindt plaats op basis van deze eisen.</p> <p>In de afgelopen jaren is gebleken dat de Combinatie Herepoort grote moeite heeft om aan de gestelde eisen te voldoen en dat wij daar forse inzet op hebben moeten plegen. Nu, met de overeen gekomen Vaststellingsovereenkomst (VOK), vraagt dit ook om herijking van onze toetsinzet. Uitgangspunt van de VOK is namelijk ‘contract is contract’ We zijn ook tot de conclusie gekomen dat het nu noodzakelijk is om (tijdelijk) extra toetscapaciteit in te zetten zodat de vereiste kwaliteit beter geborgd wordt en er achteraf substantieel minder discussiepunten zijn.</p>
Actie	<p>Er hebben gesprekken plaatsgevonden met alle bij het project betrokken partijen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en komen hierop terug.</p>

Naam ontwikkeling Programma	Omgevingswet Divers
Omschrijving	<p>De Omgevingswet treedt in principe in werking op 1 januari 2022. Het is een wettelijke verplichting deze wet in te voeren. Voor de gemeente Groningen dienen er o.a. één omgevingsvisie, en één omgevingsplan te komen, waarin alle regels uit alle bestemmingsplannen, de bruidsschat van het Rijk en vele gemeentelijke verordeningen verwerkt dienen te worden. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen.</p> <p>De Omgevingswet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en heeft de nodige raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding op het omgevingsplan (van rechtswege), het maken van het omgevingsplan, en de verbetertrajecten van de diverse werkprocessen zoals vergunningverlening en beleidsvorming zijn grote opgaven. In deze opgaven is er ook aandacht voor een verbetering van de dienstverlening.</p> <p>Een belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke digitaliseringsslag die wordt (af)gemaakt en de gevolgen voor het ICT-beheer bij (volledig) digitaal werken en werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).</p> <p>Een ander aandachtspunt zijn de leges. In samenhang met de ontwikkeling 'Toetsing bouwplannen door derden' (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen) is het van belang de consequenties voor de leges in beeld te brengen.</p> <p>Een laatste aandachtspunt is dat de inwerkingtredingsdatum van de wet nog niet definitief is; er is een kans op uitstel van de wet i.v.m. nog openstaande knelpunten op het gebied van regelgeving en het DSO.</p>
Actie	<p>In deze begroting is voor het programma Omgevingswet 990 duizend euro opgenomen voor extra werkzaamheden op het gebied van digitalisering van het archief, verdere digitalisering van werkprocessen en werkzaamheden voor de totstandkoming van het omgevingsplan. Hierin is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging bouw meegenomen, inclusief de gevolgen voor de leges..</p>

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven we uw raad inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Er wordt ingegaan op het gewenste onderhoudsniveau en de hieruit voortvloeiende financiële consequenties. Eerst komen de hoofdzaken van het Beheerplan Openbare Ruimte aan de orde. Vervolgens besteden we aandacht aan het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Onderdelen

- Beheerplan Openbare Ruimte;
- Gemeentelijke gebouwen.

Beheerplan openbare ruimte Groningen (BORG)

In dit onderdeel gaan we nader in op de wijze waarop wij onze kapitaalgoederen onderhouden. We beschrijven daarvoor de omvang van onze kapitaalgoederen, de kaders en doelen die we voor het onderhoud daarvan hanteren, welke relevante beleid- en beheerplannen hierop van toepassing zijn, welke onderhoudskwaliteit we nastreven en hoe de kosten voor regulier onderhoud en investeringen worden gedekt.

Kerncijfers

Onderdeel	Waarde
Wegen	
- Lengte in km	903
- Oppervlakte ha	962
- waarvan :	
Asfalt ha	483
Open verharding ha	466
Beton ha	13
Groen	
- Oppervlakte ha	1.412
- Bomen (stuks)	117.613
Gemeentelijke bruggen	
- Beweegbaar	56
- Vast	329
Riolering	
- Op afloop liggend riool (km)	1.114
- Druk- en persriool (km)	181
- Gemalen aantal	8.696

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's die zijn weergegeven bij programma 9: [Kwaliteit van de leefomgeving](#). Met de uitvoering van de in deze nota's en beheerplannen gestelde doelen werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn en te leven. Een gemeente die schoon, heel, groen en duurzaam is en waar samenwerken met bewoners bij onderhoud en beheer een goede gewoonte is.

Kwaliteiten

Bij het beoogde onderhoudsniveau van de openbare ruimte gelden tussen de verschillende gebiedsdelen van de gemeente nog een aantal verschillen. Daarnaast waarborgen we een goed en veilig gebruik van

voorzieningen in de openbare ruimte, onder andere door de tijdige uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte wordt ieder jaar door de raad bepaald met de vaststelling van de begroting.

Voor de gemeente Groningen gelden de volgende kwaliteitsdoelen in het Beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

Beheermatrix versie 2020	Hoofd structuur	Binnenstad	Woonwijken	Bedrijven terreinen	Stedelijke en boven stedelijke voorzieningen	Grote groen- en recreatiegebieden	
onderdeel	radialen, belangrijke ov-lijnen wijkontsluitings-wegen, hoofdfiets structuren	voetgangers / winkelgebieden		bedrijven terreinen , industrie terreinen en kantorenparken	Hoofdstation, RUG/Zernike, Gron. Museum, UMCG, Stads Schouwburg Oosterpoort, MartiniPlaza	stedelijke parken en recreatieve voorzieningen geldt ook voor begraaf plaatsen	Noorder plantsoen
Verharding	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Verlichting	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Straatmeubilair en bebording	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Goed	Goed	Goed
Groen	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Bomen	Voldoende	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Speelvoorzieningen	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Kunstwerken	Voldoende	Goed	Voldoende	Matig	Voldoende	Voldoende	Goed
Schoonmaken	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed

Legenda:

A+	zeer goed
A	goed
B	voldoende
C	matig
D	laag

Kort samengevat komt het erop neer dat de binnenstad en het Noorderplantsoen op het niveau 'Goed' worden onderhouden volgens het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG, zie beheermatrix hierboven met gedifferentieerde onderhoudsniveaus). Voor het overgrote deel van de openbare ruimte daarbuiten wordt het niveau 'Matig' als ondergrens aangehouden. Voor elementen (zoals verlichting, speelvoorzieningen enz.) in de wijken wordt het onderhoudsniveau 'Voldoende' nagestreefd.

Jaarlijks wordt door een Stadspanel en een extern bedrijf een schouw van de kwaliteit van de openbare ruimte uitgevoerd (BORG-schouw). Voor de volledige BORG-scores verwijzen we u naar de BORG rapportage 2020.

Financieel

Een deel van de jaarlijks beschikbare middelen is nodig voor de dekking van vaste kosten. Het gaat dan vooral om de kapitaallasten van eerdere investeringen in vervanging van kapitaalgoederen. Het reguliere (dagelijks) en groot onderhoud brengen we rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Wanneer onderhoud en reparaties niet meer toereikend zijn voor de instandhouding van voorzieningen, gaan we over tot vervanging. De investeringen die hiervoor nodig zijn, worden geactiveerd en de raad besluit jaarlijks over het beschikbaar stellen van de investeringskredieten daarvoor.

Beheer gemeentelijke gebouwen

Omschrijving	Verzekerde	Verzekerde	Meerjaren-	Voorziening	Onderhouds-	Onderhouds
	waarde	waarde	plan	ultimo 2020	budget	budget
(Bedragen x 1.000 euro)	1-1-2020	31-12-2020	aanwezig ja/nee		Begroting 2020	Rekening 2020
Oude stadhuis (boekwaarde = 0)	39.969	39.969	ja	986	69	14
Goudkantoor (boekwaarde = 0)	5.084	5.084	ja		19	11
Totaal herbouwwaarde	45.053	45.053		986	88	25

Omschrijving	Boek-	Boek-	Meerjaren-	Voorziening	Onderhoudsb-	Onderhoudsbu-
	waarde	waarde	plan	ultimo	udget	dget
	1-1-2020	31-12-2020	aanwezig ja/nee	2020	Begroting 2020	Rekening 2020
Trompsingel	3.358	3.265	ja		47	57
Prefectenhof	10.537	10.278	ja	2.299	70	128
Peizerweg	1.225	1.139	ja	1.293	78	46
Gebouw Sontweg 10	3.203	2.937	ja		168	178
Gebouw Hanzeplein 120	5.464	5.363	ja	976	129	62
Duinkerkenstraat 45	1.096	1.073	ja	2.275	189	214
Duinkerkenstraat 47	1.823	1.804	ja		23	4
Van der Hoopstraat 3	991	964	ja		31	21
Wijkpost Vinkhuizen	884	876	ja		22	25
Oosterpoort/Stadschouwburg	6.184	5.862	ja	726	49	47
Vensterscholen	10.279	10.189	ja	1.993	203	125
Muziekschool	16	15	ja	344	0	1
Voormalige schoolgebouwen	2.691	2.604	ja		63	35
Welzijnsaccommodaties Groningen	4.376	6.435	ja	797	45	139
Welzijnsaccommodaties Haren	495	463	ja		18	33
Welzijnsaccommodaties Ten Boer						
Schoolgebouwen (Groningen)	141.682	129.150	ja		155	192
Schoolgebouwen (Haren)	18.534	30.328	ja		11	53
Schoolgebouwen (Ten Boer)	3.366	3.247	ja			9
Overige activa	754	977		346	371	103
Activa in aanbouw	17.964	44.273				
Huisvesting personeel begraafpl (Groningen)	1.401	1.379	ja		29	21
Huisvesting personeel begraafpl (Haren)	51	2	ja		2	4
Huisvesting Zuiderdiep	9.358	9.026	ja	5.989	124	136
Wijkposten (inclusief Havenkantoor)	1.139	1.090			40	57
Harm Buitenplein	44.946	43.896	ja	1.067	418	506
Gemeentehuis Haren	10.705	10.483	ja	1.332	89	18
Gemeentehuis Ten Boer	683	664	ja	762	17	27
Gemeentewerf Haren (Westerse Drift 5a - 13)	292	268	ja		15	80
Gemeentewerf Ten Boer	75	73	ja	177	3	16
Sportcentrum Europapark	14.324	14.077	ja	437	47	9
Monumenten Haren	52	36	ja		1	15
Groninger Museum	1.035	950	ja	2.082		2
Nieuwe Markt		21.865	ja	634	448	242
Afvalbrengstation	481	469	nee		25	32
NDE	530	97	nee		94	66
Parkeergarages Groningen	144.427	162.627	ja	1.609	304	294
Parkeergarages Haren	1.331	1.297	ja	0	0	15
Sportaccommodaties/zwembaden Groningen	34.187	35.569	ja	2.881	2.877	1.442
Sportaccommodaties/zwembaden Ten Boer	2.050	1.970	ja	586	322	231

Sportaccommodaties/zwembaden Haren	2.992	2.512	ja	zie Groningen	zie Groningen	zie Groningen
Totaal boekwaarde	504.981	569.592		28.605	6.527	4.685
Totaal	550.034	614.645		29.591	6.615	4.710

Algemeen

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het onderhoudsniveau drie conform NEN 2767: dit is een landelijk gangbaar niveau, dat ook is vastgelegd in de Vastgoednota. De NEN-meetmethode die tijdens de inspectie wordt uitgevoerd, leidt tot een 'score' die aangeeft wat de gemiddelde conditie van het onderzochte pand voor wat betreft het onderhoud is. De uitslag uit de meting is een 'score'. De score 3, op een schaal van 1 (nieuwbouw) tot 6 (zeer slecht) betekent: redelijk (geen nieuwbouw, beperkte onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte) met als doel het pand in stand te houden. Algemeen wordt niveau 3 als het meest efficiënte onderhoudsniveau voor gebouwen beschouwd. Voor het afvalbrenngstation en het gebouw NDE zijn op dit moment geen meerjarige onderhoudsplannen. Die zullen in 2021 worden opgesteld.

Voor de panden waar de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud zijn meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze worden jaarlijks geactualiseerd en zijn te splitsen in planmatig en niet planmatig onderhoud. Om de onderhoudskosten door de jaren heen te egaliseren, zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Voor het planmatig onderhoud wordt in de begroting jaarlijks een dotatie aan de voorziening geraamd op basis van het meerjarig gemiddelde vanuit de MJOP's. De werkelijke onderhoudskosten worden ten laste van de voorziening gebracht. Dit voorkomt een grillig verloop in de exploitatie van de onderhoudskosten.

Het niet planmatig onderhoud is een inschatting op basis van diverse variabelen, zoals de leeftijd en functie van het pand. Deze inschatting is opgenomen in het MJOP en daarvoor wordt jaarlijks een bedrag in de begroting opgenomen. Deze kosten moeten conform het BBV ten laste van de exploitatie worden gebracht en kunnen zodoende tot resultaten leiden.

De MJOP's komen tot stand door inventarisatie van het benodigde planmatige onderhoud door onze contractpartijen. In 2019 is een verbetertraject gestart om de juistheid en volledigheid van de MJOP's te toetsen. In de periode 2019-2020 zijn er daarom verschillende audits uitgevoerd om de juistheid en volledigheid van de MJOP's vast te stellen, maar ook om vast te stellen of de werkzaamheden conform de overeenkomsten worden uitgevoerd. In de installatietechnische MJOP's zijn diverse gebreken geconstateerd. Daarop is actie ondernomen en deze zijn in 2020 hersteld. Ook in 2021 zullen we weer audits uitvoeren. Dan zal het accent liggen op de dak- en gevelcontractpartijen.

Kernvastgoed

Het grootste deel van de gebouwen in de portefeuille kernvastgoed is redelijk tot goed onderhouden. Voor dit deel volstaat dan ook het normaal (cyclisch) onderhoud. Voor deze gebouwen is een passende voorziening voor de komende jaren getroffen. Jaarlijks wordt daar het benodigde onderhoud uit gedekt. Zo zijn de gebouwen aan het Hanzeplein, Van der Hoopstraat, Trompsingel 29 en Kreupelstraat relatief nieuw en die hebben op korte termijn geen grote onderhoudsingrepen nodig. Voor één gebouw in deze categorie (aan het Harm Buitenplein) is met de bouwer ervan ook een onderhoudscontract voor meerdere jaren afgesloten. Die verricht het onderhoud.

Het Stadhuis aan de Grote Markt 1 wordt grondig gerevitaliseerd. Na revitalisering zal het MJOP geactualiseerd worden voor het vernieuwde Stadhuis. Dan zal blijken hoe de onderhoudslasten zich ontwikkelen.

Voor de Peizerweg 128 en de Van der Hoopstraat 3 is in 2020 definitief besloten om nieuwbouw te plegen. Gedurende de ontwikkeling van het nieuwe pand wordt een gematigd onderhoudsbeleid uitgevoerd.

Voor het ambtelijk vastgoed wordt een strategisch huisvestingsplan gemaakt. Daarbij worden ook de onderhoudskosten meegenomen in de afweging om tot een huisvestingsstrategie per gebouw te komen. De effecten hiervan op het onderhoud van deze panden is nog niet bekend. In 2021 zal daar meer duidelijkheid in komen.

Schoolgebouwen

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud en het up-to-date houden van de schoolgebouwen voor primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs ligt - tenzij anders overeengekomen - bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen in de lumpsumfinanciering van het rijk via de zogenaamde materiële instandhoudingsvergoeding (MI). Als gemeente hebben we daarom geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) voor de technische en onderwijskundige staat van die gebouwen. Omdat de gemeente wel het wettelijke claimrecht heeft, toetsen we periodiek de technische staat van de gebouwen (voor het laatst in 2019 in het kader van het op te stellen Integraal Huisvestingsplan). Voor de scholen die technisch en functioneel niet meer voldoen, zijn maatregelen bepaald om de kwaliteit te verbeteren. Die maatregelen en de nodige investeringen zijn vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Dat IHP is in april 2020 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van het IHP hebben we een projectorganisatie opgericht, welke is begonnen met de planvoorbereiding van de projecten in de eerste periode van vier jaar (2020 tot en met 2023).

Van de gebouwen waarin meerdere functies naast onderwijs zijn samengebracht, is een aantal wel eigendom van de gemeente. Deze worden daarom door ons onderhouden. Ook schoolgebouwen, die niet meer voor onderwijs in gebruik zijn en om die reden door het schoolbestuur zijn teruggegeven aan de gemeente, zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor voormalige schoolgebouwen die een andere functie krijgen of deze al hebben gekregen. Voor deze gebouwen zijn - daar waar relevant - meerjarige onderhoudsplannen opgesteld gekoppeld aan het vastgoedperspectief voor deze panden. Onze onderhoudsplanning is in eerste instantie ingericht op instandhouding en dus NEN-conditie drie. Bij de eventuele wens voor aanpassingen aan gebouwen gaan we in overleg met de gebruikers over de mogelijkheden binnen de bestaande budgetten. Waar nodig houden we rekening met eventuele aanpassingen die nodig zijn voor aardbevingsbestendigheid.

Sociaal culturele en welzijnsaccommodaties

Alle sociaal culturele accommodaties, die onder de werking van de accommodatienota 'Met de blik op de wijk' vallen, worden gesubsidieerd voor de eigenaarslasten van de accommodatie. In het kader van de harmonisatie met betrekking tot de gemeentelijke herindeling is het bedrag dat beschikbaar was voor de subsidiëring van onderhoud en verbouwingen komen te vervallen. Daarmee kunnen besturen voor onderhoudswerk geen subsidie meer aanvragen bij de gemeente. Het beschikbare bedrag was laag en kon daardoor niet ingezet worden, waarvoor het bedoeld was en dat leidde tot willekeur bij het verstrekken van subsidies. Er wordt toegewerkt naar een structurele oplossing voor het groot onderhoud van niet-gemeentelijke accommodaties op basis van een meerjarig onderhoudsplanning (MJOP). Dit wordt verder uitgewerkt in de vernieuwing van de accommodatienota. Voor de overgangperiode (tot aan de vaststelling van de nieuwe accommodatienota) zijn 'nadere regels' opgesteld. Voor gebouwen in gemeentelijk eigendom is reeds met ingang van 2018 op basis van MJOP's een onderhoudsvoorziening ingesteld.

Het onderhoudsniveau van de accommodaties is redelijk tot goed te noemen. Eén uitzondering daarop is het gebouw van speeltuinvereniging Oosterpark aan de Resedastraat 2a. Vanwege ontwikkelingen in de wijk, waardoor het gebouw mogelijk afgestoten kan worden, wordt dit 'boomstammegebouw' met tijdelijke maatregelen in stand gehouden. Als het gebouw echter in stand blijft, dan zijn forse ingrepen nodig.

Culturele gebouwen

Tot de culturele gebouwen behoren onder meer het gebouw van Vrijdag aan de St. Jansstraat, het cultuurcentrum 'De Oosterpoort' aan de Trompsingel, het pand van Noord Nederlands Toneel aan de Bloemstraat en het Forum aan de Nieuwe Markt.

VRIJDAG is nu gehuisvest op drie verouderde locaties, waarvan één in de binnenstad. In 2020 is het besluit genomen om de locatie aan de St Jansstraat te her ontwikkelen ten behoeve van de integrale huisvesting van VRIJDAG op één locatie. Het cultuurcentrum 'De Oosterpoort' is oud en gedateerd. De kwaliteiten van het pand (alle zalen en foyers gelijkvloers) worden in toenemende mate overschaduwd door de gedateerdheid van het pand en de installaties. Dit zet de onderhoudsbudgetten onder druk. Uit eerder onderzoek is gebleken dat in stand houding van 'De Oosterpoort' op lange termijn vanwege noodzakelijke en aanzienlijke ingrepen niet haalbaar is. Er loopt een onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuw muziekcentrum, waarbij in 2020 als voorkeurslocatie Stationsgebied-Zuid is uitgesproken. Onderdeel van de plannen vormt ook de herontwikkeling van de locatie van het oude cultuurcentrum. De beoogde ingebruikname van een mogelijk nieuw muziekcentrum zal op z'n vroegst in 2029 worden gerealiseerd. De financiële consequenties voor het langer dan 2027 in stand houden van 'De Oosterpoort' worden binnen het nieuwbouwproject inzichtelijk gemaakt en betrokken bij het opstellen van de begroting 2022.

Eind 2019 is het Forum Groningen opgeleverd. Het jaar 2020 heeft in het teken gestaan van afronding van de nasleep van de bouw en het verder inregelen van het gebouw. Het bestaande MJOP is in deze periode verder uitgewerkt en aangevuld op basis van praktijkervaringen van dit pand. Vanwege de sluiting door de coronacrisis en waterschade is onvoldoende data voorhanden om dit te kunnen afronden.

Sportaccommodaties

Sportcentrum Europapark is eind 2018 opgeleverd en in gebruik genomen. Dit gebouw is bijzonder, omdat de exploitatie voor 40 jaar kostprijs dekkend is vastgelegd in een samenwerking- en huurovereenkomst met het Noorderpoort College, waarbij beide partijen risicodragend zijn. Iedere 5 jaar vindt een evaluatie plaats van de gemaakte afspraken: dit betreft onder andere de vergoeding voor het onderhoud. Door deze afspraken heeft dit gebouw een eigen exploitatiebegroting die over 40 jaar sluitend is. De eerste twee volledige exploitatiejaren zijn doorlopen. We kunnen de cijfers en onderlinge samenwerking (met het Noorderpoort College) gaan analyseren. Daarnaast heeft een nieuw pand altijd te maken met een inregelperiode voor de installaties en wordt in het gebruik tegen (praktische) zaken aangelopen. Hiervoor is een nazorgperiode afgesproken.

Voor onderhoud van de sportaccommodaties (MOP) was voor 2020 een bedrag van circa 4,2 miljoen euro geraamd. Het jaar 2020 zijn we begonnen met een voorziening voor het planmatig onderhoud. Vanuit deze voorziening is het planmatig onderhoud gerealiseerd volgens de jaarplannen van uit de MJOP. Deze realisatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met Sport050 en Vastgoedbedrijf conform de vastgelegde demarcaties. In het MJOP zijn alle benodigde onderhoudswerkzaamheden per gebouw opgenomen, ook die in Haren en Ten Boer. De totale onderhoudspost voor het planmatig onderhoud van het gehele areaal objecten behorend bij Sport050 (circa 92) bedroeg voor 2020 ongeveer 2,9 miljoen euro en 1,3 miljoen euro voor exploitatie/dagelijks onderhoud. Dit betreft alleen gebouwen, geen cultuurtechniek. Conform de jaarplanning zijn diverse grotere renovaties uitgevoerd, installatiedelen vervangen en deels oude douche- en GBS-systemen vervangen. Hierdoor is het mogelijk steeds meer objecten op afstand te beheren en slim bij te sturen in het kader van duurzaamheid, verlichting en toegangscontrole. Ook worden calamiteiten en storingsen al in een vroeg stadium ondervangen, waardoor klachten van gebruikers verminderen en de kosten van het correctief onderhoud significant worden verlaagd. Er is veel buitenschilderwerk uitgevoerd. In sporthal Beijum zijn de installaties en de douches gerenoveerd. Ook is een aantal douchepanelen in diverse kleedkamers vervangen, inclusief nieuwe regeltechniek en installaties. Deze douchepanelen zijn duurzaam en legionellabestendig.

Wat de 'Vervanging Investerings Planning' (VIP) betreft hebben diverse renovatiewerkzaamheden plaatsgevonden op de sportparken. De staat van de velden is bepalend voor het moment van renovatie. Afhankelijk van de intensiteit van het gebruik vindt de vervanging van de top- en sporttechnische lagen van kunstgrasvelden plaats. Jaarlijks stellen we de globale 10 jaren VIP bij. Op basis daarvan vindt elk jaar in september een check plaats over nut en noodzaak van de globaal geplande vervangingen. Door de harmonisatie is dit nog niet geheel bepaald. Bij het bepalen van de definitieve vervangingen betrekken wij de betrokken verenigingen.

In 2020 zijn 3 kunstgras hockeyvelden in Haren vervangen, inclusief de veldverlichting. Ook is een kunstgras hockeyveld vervangen op sportpark Corpus den Hoorn. Vanuit het co-investeringsfonds hebben we in 2020 een natuurgrasveld vervangen door een kunstgrasveld op de sportparken Coendersborg, de Kring en een 5^e hockeyveld op sportpark Corpus den Hoorn. Tevens zijn er twee kleedkamers gerealiseerd op sportpark de Verbetering. Tot slot zijn er lichtmasten vervangen vanwege veiligheid, inclusief Haren en Ten Boer. Structurele vervanging van lichtmasten is opgenomen in de VIP.

Wat de infill voor de kunstgrasvelden betreft, is het onderzoek van de KNVB nog niet afgerond. Om die reden is er nog geen besluit genomen over de keuze van de infill. Voor velden in Haren en Ten Boer geldt dat wij de alternatieve infill opgenomen hebben in de VIP. Hiervoor was geen extra geld gereserveerd.

Het meerjarig onderhoudsprogramma gebouwen is niet actueel meer. Samen met de gemeentelijke Vastgoedorganisatie willen we een professionaliseringsslag maken. Om het sportvastgoed ook professioneler te onderhouden en in stand te houden, willen we starten met een fundamenteel en integraal verbeterprogramma. Dat gaat circa 2 tot 3 jaar in beslag nemen.

Paragraaf 5: Financiering

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het Treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen

- Relevante ontwikkeling
- Renteontwikkeling 2020
- Rentelasten externe financiering en renteresultaat
- Risicobeheer financieringsportefeuille
- Leningenportefeuille, berekening limieten en kredietrisico
- Overzicht opgenomen langlopende leningen
- Overzicht uitgezette langlopende leningen

Relevante ontwikkeling

Treasurystatuut en Handboek Treasury

Het Treasurystatuut 2020 is op 27 november 2019 vastgesteld door de raad. Het Handboek Treasury is op 29 oktober 2019 vastgesteld door het college. Deze nieuwe kaders zijn op 1 januari 2020 in werking getreden. De belangrijkste inhoudelijke wijziging betreft de herziening van de limietenstructuur. De korte mismatch limiet, de lange mismatch limiet en de limiet vervroegde aflossing zijn afgeschaft en voor wat betreft de kasgeldlimiet sluiten we voortaan één-op-één aan bij de wettelijke definitie.

De afschaffing van de drie genoemde limieten heeft geleid tot een vermindering van de complexiteit van het treasuryproces. Daarmee is de transparantie toegenomen, maar bovenal de efficiency. De tijd die bespaard is door het niet meer monitoren van de afgeschafte limieten, is besteed aan het verder verdiepen van de analyses en het aanscherpen van de (liquiditeits-)prognoses.

Corona

In het kader van de coronacrisis heeft de gemeente diverse steunmaatregelen getroffen voor inwoners en instellingen. Ook is er een intern afwegingskader opgesteld voor de wijze waarop steunaanvragen worden behandeld. Uw raad is daarover per brief geïnformeerd op 24 juni 2020. Eén van de mogelijke maatregelen is het aanpassen van leningen. Het gaat daarbij om maatwerk en kan variëren van het tijdelijk opschorten van betalingsverplichtingen tot het volledig herstructureren van de schulden van de betreffende instelling.

In 2020 zijn in het kader van Corona-steunaanvragen (extra) leningen verstrekt aan Euroborg en Groninger Monumentenfonds. Door Martiniplaza en zwembad Scharlakenhof zijn ook aanvragen gedaan. De beoordeling daarvan zal in 2021 worden afgerond.

Werkelijk aangetrokken langlopende leningen

In het eerste kwartaal van 2020 is een tweetal langlopende consolidatieleningen (≥ 1 jaar) ten behoeve van de concernfinanciering afgesloten van in totaal 50 miljoen euro. Daarnaast zijn in 2020 forward leningen gestort van in totaal 71,5 miljoen euro, die in 2016 zijn afgesloten. Forward leningen zijn leningen waarbij het rentepercentage en andere voorwaarden al bij het afsluiten worden vastgelegd, maar die pas in de toekomst gestort worden.”

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte heeft zich in 2020 als volgt ontwikkeld:

Financieringsbehoefte (x 1 miljoen euro)	Bedrag 01-01-2020	Bedrag 31-12-2020
Saldo geldleningen o/g	1.084	1.056
Beschikbare reserves en voorzieningen	280	288
Totaal lange financieringsmiddelen (A)	1.364	1.344
Investeringen voorgaande jaren	1.421	1.333
Investeringen 2020	0	118
Totaal benodigde financieringsmiddelen (B)	1.421	1.451

Uit de tabel blijkt dat het totaal van de benodigde financieringsmiddelen hoger lag dan de beschikbare lange financieringsmiddelen, zowel per 1-1-2020 als per 31-12-2020. Dit houdt in dat we een deel van de financieringsbehoefte hebben ingevuld met korte financieringsmiddelen.

Duurzame banken en Kritisch bankieren

De gemeente Groningen heeft een voorkeursbeleid voor banken met een duurzaam karakter. BNG Bank is een duurzame bank en richt zich met name op financiering van duurzame projecten. BNG Bank is de huisbankier van de gemeente Groningen. De gezamenlijke gemeenten en provincies bezitten 50% van de aandelen en de Staat der Nederlanden bezit de andere 50%. Ook de gemeente Groningen is aandeelhouder en als aandeelhouder hebben we invloed op het beleid van BNG Bank.

Beoordeling kredietwaardigheid tegenpartijen (uitgezette geldleningen en verstrekte garanties)

Aan de hand van jaarcijfers van de tegenpartijen wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd voor de beoordeling van hun kredietwaardigheid. De cijfermatige analyse wordt als daar aanleiding toe is aangevuld met een zogeheten position paper over de leningnemer. Daarin wordt de financiële situatie van de leningnemer nader onder de loep genomen en wordt gekeken naar onder andere betaalgedrag, verwachte toekomstige ontwikkelingen en voorspelde inkomsten en uitgaven. Op basis daarvan wordt voorspeld of de leningnemer aan de betalingsverplichting van de aflossing en rente kan blijven voldoen. Mocht dat niet het geval zijn, dan wordt gekeken welke beheersmaatregelen mogelijk zijn en of er een voorziening voor oninbaarheid moet worden getroffen. Het oordeel varieert van zeer kredietwaardig tot mogelijk oninbaar. In het laatste geval volgen er maatregelen en wordt er een verliesvoorziening ingesteld.

Renteontwikkeling

Corona bepaalde in 2020 de neerwaartse renteontwikkeling.

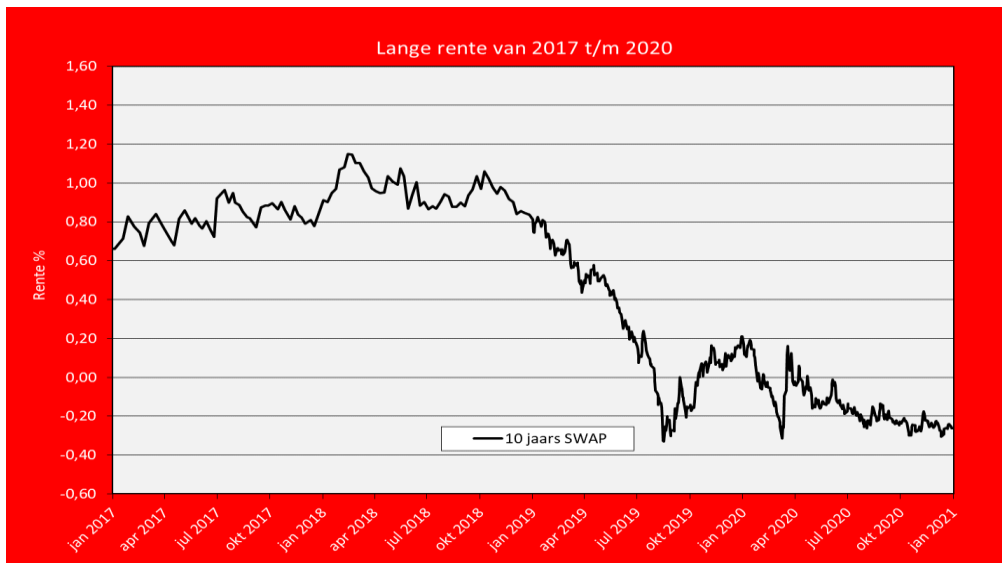
De consumentenprijzen zijn in 2020 gemiddeld gestegen met 1,3 procent. Dit ligt onder het gemiddelde van de afgelopen 10 jaar wat rond de 1,7% uit komt. Deze beperkte prijsstijging heeft natuurlijk alles te maken met corona. De inflationaire druk is door de kwartalen van krimp en verminderde activiteit teruggevallen. Wat resteert is een economie die onder potentieel draaide.

Tegen deze achtergrond besloot de Europese Commissie tot een herstelfonds voor het geven van de broodnodige budgettaire prikkel om langdurige economische schade te verminderen. Het voorstel was van historisch belang, in die zin dat het voorziet in een gezamenlijke Europese schulduitgifte rechtstreeks op de kapitaalmarkten. De markt reageert op al deze steun met lage rendementseisen.

De risico opslagen voor de lagere overheden bedragen 0,35% voor een twintigjarige lening en zijn daarmee nog steeds 0,13% boven de opslagen voor het Corona tijdperk.

Lange rente

De volgende grafiek laat het renteverloop van de lange rente (10-jaar SWAP) voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2020 zien.

De lange rente is gedaald van 0,17% begin 2020 tot -0,26% ultimo 2020. Deze daling was sterker dan voorzien. De risico opslagen voor de lagere overheden bedroegen 0,35% voor een twintig jarige lening en waren daarmee 0,13% boven de opslagen voor het Corona tijdperk. Er is nog steeds een groot aantal beleggers bereid leningen te verstrekken, met name voor de langere looptijden.

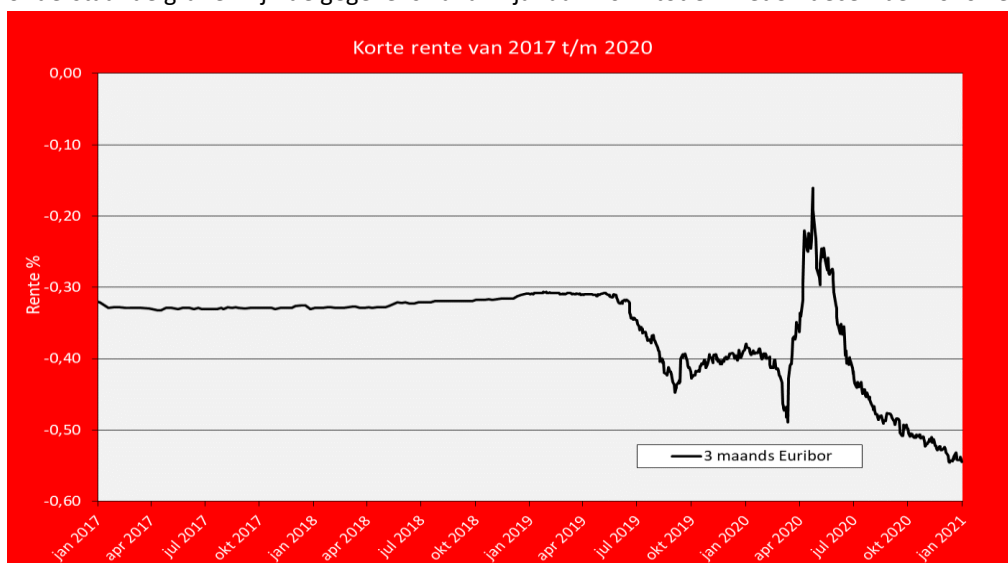
Gehanteerde rentepercentages 2020: lange rente

Rente langlopende leningen	1,65%
Rente-omslagpercentage (ROP)	1,90%
Rente grond exploitaties (GreX)	1,94%
Rente bekleemde reserves	1,90%

Nacalculatie van het rentepercentage op grondexploitaties leidt tot een tarief van 1,83%. De afwijking van de rentelasten die verwerkt zijn in het Rente Omslag Percentage (ROP) is minder dan 25 % en valt binnen de in de regelgeving toegestane marge.

Korte rente

Het beeld van de korte rente is gebaseerd op cijfers van de 3-maands EURIBOR (interbancaire rente). In de onderstaande grafiek zijn de gegevens vanaf 1 januari 2017 tot en met 31 december 2020 verwerkt.

Ook in 2020 is een deel van de lange financieringsbehoefte gefinancierd met beschikbare korte middelen, zoals kasgeldleningen. De korte rente zit nog steeds onder de nul procent en het is daardoor veel voordeliger om met kort geld te financieren. Voor de concernfinanciering zijn in 2020 in totaal 57 kasgeldleningen aangetrokken. De leningen zijn afgesloten tegen een gemiddeld rentetarief van - 0,62%.

De saldi op de bankrekeningen schommelen veelvuldig. Overschotten worden volgens wettelijke verplichting overgeboekt naar onze rekening bij het rijk (schatkist bankieren). Op de betaalrekeningen van de ING bank en de ABN-AMRO bank houden wij uit praktische overwegingen een zeer beperkt tegoed aan. Hierover ontvangen wij geen rente.

Bij de Bank Nederlandse Gemeenten streven wij naar een kleine roodstand. De kosten zijn nog steeds minimaal.

Rentelasten externe financiering en renteresultaat

Het volgende overzicht geeft inzicht in de rentelasten op externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Overzicht rentelasten externe financiering (x 1.000 euro)	Bedrag	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		36.172
Externe rentebaten		12.167
Totaal door te rekenen externe rente		24.005
Rente door te berekenen aan grondexploitaties	1.122	
Rente van projectfinanciering	257	
Minus toe te rekenen rente aan projecten (inclusief grondexploitaties)		-1.379
Saldo door te rekenen externe rente (A)		22.626
Rente over eigen vermogen (B)		839
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde) (C)		2
Aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente (A+B+C)		23.467
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		25.364
Renteresultaat op het taakveld Treasury (=Voordeel)		1.897

Leningen voor derden worden specifiek uit de markt aangetrokken en soms met een opslag verstrekt. De externe baten bestaan voornamelijk uit de ontvangen rente van de woningbouwcorporaties en Meerstad. De rente aan de grondexploitaties is doorberekend op basis van de stand per 1 januari 2020 en het voor 2020 nagecalculeerde rentepercentage van 1,83%. Dit is 0,11% lager dan het begrote percentage. Dit komt met name door de negatieve rente voor kasgeldleningen. De BBV schrijft deze werkwijze voor. De projectfinanciering heeft betrekking op aan de sporthal Europapark toegerekende rente.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Tevens wordt ingegaan op de gegevens die uit hoofde van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering

Ter beperking van renterisico's gelden voor zowel de korte als de lange geldpositie limieten. Het betreft hier wettelijke limieten. De zogenaamde eigen limieten (korte en lange mismatch limieten) zijn met ingang van 2020 afgeschaft.

Limietenoverzicht (bedragen x 1 miljoen euro)	2019	2020
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	93,0	90,0
Korte mismatch	144,0	n.v.t.
Drempelbedrag schatkistbankieren	4,9	4,9
Limieten lang geld		
Lange mismatch	58,0	n.v.t.
Renterisiconorm	219	212,0
Vervroegde aflossing langlopende leningen	-	-

Leningenportefeuille, berekening kasgeldlimiet en risiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kort-geldpositie (< 1 jaar) in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld van de gemeente mag maximaal 8,5% bedragen van het totaal van de gemeentebegroting. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is voor 2020 vastgesteld op 90 miljoen euro.

De gemiddelde liquiditeitspositie van de ultimo maandstanden binnen een kwartaal, wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari.

Modelstaat A: Kasgeldlimiet (bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang vlottende korte schuld (A)	70.666	48.878	55.849	83.101
Opgenomen gelden < 1 jaar	58.750	34.083	29.083	52.167
Schuld in rekening courant	11.916	14.794	26.766	30.934
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
Vlottende middelen (B)	0	0	0	0
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening courant	0	0	0	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	70.666	48.878	55.849	83.101
Toegestane kasgeldlimiet	90.000	90.000	90.000	90.000
Ruimte onder de kasgeldlimiet	19.334	41.122	34.151	6.899
Begrotingstotaal 2020 (C)	1.058.039	1.058.039	1.058.039	1.058.039
Percentageregeling (D)	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet (C x D)	90.000	90.000	90.000	90.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. In modelstaat B wordt het renterisico op de vaste schuld berekend. Uit de berekening blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2020 onder de wettelijke norm is gebleven.

Modelstaat B: Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld				
(bedragen x 1.000 euro)	2020	2021	2022	2023
1. Renteherziening	117.827	48.442	43.726	6.940
2. Aflossingen	85.464	61.950	123.200	85.000
3. Renterisico (1 + 2)	203.291	110.392	166.926	91.490
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	212.000	210.000	209.000	208.000
5. Ruimte onder renterisiconorm (4 - 3)	8.709	99.608	42.074	116.060
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b. Begrotingstotaal	1.058.039	1.051.434	1.044.090	1.039.285
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	212.000	210.000	209.000	208.000

Kredietrisico's op verstrekte gelden

Onderstaand onderdeel geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft verstrekte leningen zoals uitgezette kasgeldleningen en overige creditposities bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven.

Kredietrisico op verstrekte gelden	Restantschuld	
Risicogroep	per 31-12-2020	Risico %
	(x 1.000 euro)	
Gemeenten/ Provincies	-	-
Gemeentelijke Grondexploitatie *	275.550	69,25%
Overheidsbanken en schatkistbankieren	-	-
Woningcorporaties met garantie WSW	74.352	18,69%
Semie overheidsinstellingen	300	0,08%
Financiële instellingen (AA en hoger)	1.084	0,27%
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut **	46.588	11,71%
Niet toegestane instellingen volgens Treasury statuut	-	-
Totaal	397.875	100,0%

* Dit betreft de verbonden partij Meerstad.

** Dit betreft een variëteit van leningnemers aan wie de gemeente leningen verstrekt heeft vanwege de publieke taak die door de leningnemer wordt uitgevoerd. Daarbij gaat het voor het grootste deel om onze deelnemingen Martiniplaza, Euroborg, Warmtestad, Groninger Monumentenfonds en Enexis, maar daarnaast om kleinere leningen verstrekt aan diverse andere leningnemers. Zie de toelichting op de balans onder de Financiële vaste activa voor een volledige specificatie van de verstrekte leningen.

Het totaal van de restschuld op 31-12-2020 is inclusief verstrekte kasgeldleningen (11.750) en de stand van de liquide middelen (1.084).

Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de opgenomen (OG) leningen.

Mutaties in Leningenportefeuille (OG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2020	1.465.704	
Bij: Nieuwe leningen	90.006	0,35%
Af: Reguliere aflossingen	85.518	2,91%
Af: Vervroegde aflossingen	1.140	4,06%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	90.000	3,23%

Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	90.000	1,66%
Stand per 31 december 2020	1.469.051	2,43%

Het betreft hier de totale portefeuille opgenomen leningen van de gemeente Groningen, dus inclusief de aan derden verstrekte (gematchte) leningen.

Overzicht uitgezette langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de uitgezette (UG) leningen.

Mutaties in Leningenportefeuille (UG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2020	373.793	
Bij: Nieuwe leningen	44.881	0,73%
Af: Reguliere aflossingen	32.000	3,44%
Af: Vervroegde aflossingen	1.634	4,15%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	18.450	3,89%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	18.450	1,84%
Stand per 31 december 2020	385.040	3,12%

Vervroegde aflossing langlopende leningen

In 2020 zijn op verzoek van een woningcorporatie een tweetal leningen vervroegd volledig afgelost. Hiervoor werd een boeterente betaald, gebaseerd op de marktwaarde van de afgeloste leningen.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van waar de beleidsmatige informatie per verbonden partij beschikbaar is.

Gemeenschappelijke regelingen	Hoofdprogramma
Eems Dollard Regio (EDR)	2. Economie & Werkgelegenheid
Omgevingsdienst Groningen	2. Economie & Werkgelegenheid
Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg
PG & Z (RIGG/ GGD)	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg
Publiek vervoer Groningen Drenthe	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg
Meerschop Paterswolde	9. Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte
Groninger Archieven	6. Cultuur
OV-bureau Groningen Drenthe	7. Verkeer
ARCG	9. Kwaliteit van de leefomgeving
Veiligheidsregio Groningen	10. Veiligheid
Noordelijk Belastingkantoor	11. Dienstverlening

Vennootschappen en coöperaties	Hoofdprogramma
Thermiek BV	1. Werk en Inkomen
Euroborg NV	2. Economie & Werkgelegenheid
Waterbedrijf Groningen NV	2. Economie & Werkgelegenheid
Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ	2. Economie & Werkgelegenheid
Community Network Noord-Nederland BV	2. Economie & Werkgelegenheid
WarmteStad Holding BV	2. Economie & werkgelegenheid
MartiniPlaza BV	6. Cultuur
GEMM CV en BV (Meerstad)	8. Wonen
Dilgt Hemmen Essen BV	8. Wonen
BNG NV	13. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien
Groninger Monumentenfonds	8. Wonen

Stichtingen	Hoofdprogramma
WeerWerk Groningen	1. Werk en Inkomen
SIG	2. Economie & Werkgelegenheid
Ondernemers-trefpunt	2. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	8. Wonen
Sociaal Fonds Groningen	14. Algemene Ondersteuning

Overig	Hoofdprogramma
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	2. Economie & Werkgelegenheid
Vereniging van Groninger gemeenten	12. College en Raad en gebiedsgericht werken

Gemeenschappelijke regelingen

Eems Dollard Regio (EDR)

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam 'Eems Dollard Regio'	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, Openbaar Lichaam.
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling gericht op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, op zowel regionaal als plaatselijk niveau, in de noordelijke grensstreek van Nederland en Duitsland.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden en Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft, net als ieder lid, recht op 2 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (de EDR-Raad). Een collegelid is lid van het bestuur, de 2 ^e plek wordt op dit moment niet vervuld.
Financieel belang	Financieel belang: de gemeente Groningen betaalt jaarlijks een bijdrage op basis van haar inwonertal.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 727 duizend euro en op 31 december 2020 729 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 2,4 miljoen euro en op 31 december 2020 3,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2020 bedroeg 2 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.

Omgevingsdienst Groningen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Veendam
Doelstelling en openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Relatie met programma	2. Economie en werkgelegenheid 9. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij/zij de gemeente in het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 leden. Alle colleges van de 10 Groninger gemeenten en de provincie Groningen zijn vertegenwoordigd met één lid in het Algemeen Bestuur. Een gedeputeerde van de provincie Groningen is voorzitter van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage voor de gemeente Groningen bedroeg in 2020 968 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 1,8 miljoen euro en op 31 december 2020 1,7 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 3,0 miljoen euro en op 31 december 2020 2,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 609 duizend euro.
Financiële risico's	Het weerstandsvermogen bestaat uit de post onvoorzien en de algemene reserve, tezamen 974 duizend euro. Dit is 166 % van de gekwantificeerde risico's en daarmee ruimschoots voldoende.

Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de Centrumregeling Beschermd Wonen is de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten in het kader van de Wmo 2015 op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente Groningen. Per 1 januari 2021 worden de taken Beschermd Wonen, op basis van de met alle gemeenten gemaakte samenwerkingsafspraken, in fasen door gedecentraliseerd naar elke individuele gemeente. Er zal, kijkend naar de huidige ontwikkelingen, nog sprake zijn van een overgangstermijn waarin Groningen als centrumgemeente activiteiten uitvoert ten behoeve van alle gemeenten.
Relatie met programma	4. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	Gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het betreft een lichte GR, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouder is een lid van het college.
Financieel Belang	De gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente gelden (geoormerkte middelen voor Beschermd wonen en Opvang) als onderdeel van de Integratie Uitkering Sociaal Domein. Het budget is niet onderverdeeld naar de deelnemende gemeenten.
Vermogen	De centrumregeling heeft geen eigen vermogen en vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 5,1 miljoen euro.
Financiële risico's	Er zijn geen specifieke risico's.

PG & Z (RIGG/ GGD)

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. De GR PG&Z kent twee uitvoeringsorganisaties: de GGD en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) voor de inkoop van de jeugdhulp.
Relatie met programma	4. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De 12 Groninger gemeenten (vanaf 2021 10 Groninger gemeenten)
Bestuurlijk belang	Een collegelid is voorzitter van het Dagelijks Bestuur en vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur, dat gevormd wordt door de portefeuillehouders Gezondheid van de Groninger gemeenten.
Financieel belang	Het financieel belang bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste hebben we middelen in de vorm van een gemeentelijke bijdrage verstrekt van in totaal 7,2 miljoen euro (GGD 6,2 miljoen euro en RIGG 1,0 miljoen euro). Ten tweede is er door de gemeente een lening verstrekt voor de financiering van een Mobiele Röntgen Unit ad 1 miljoen euro. Jaarlijks wordt hierop 100 duizend euro afgelost. Per 31 december 2020 stond van deze lening nog 300 duizend euro open.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 4,0 miljoen euro en op 31 december 2020 3,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 17,1 miljoen euro en op 31 december 2020 44,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 0,6 miljoen euro.
Financiële risico's	Geen.

Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening leerlingenvervoer voor vervoer in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer. Om dit op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke manier te kunnen realiseren hebben alle gemeenten van Groningen en Drenthe zich verenigd in het samenwerkingsverband Publiek Vervoer. Publiek vervoer heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare vervoersmiddelen en stromen. Denk hierbij aan integratie en aansluiting van het doelgroepenvervoer (combinatie verschillende doelgroepen) onderling maar bijvoorbeeld ook met het openbaar vervoer. Namens de gemeentes is Publiek Vervoer voor een deel verantwoordelijk voor het contractmanagement, hebben zij een kennis- en advies functie en focussen zij daarnaast op doorontwikkeling van het vervoer.
Relatie met programma	4 Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Eemsdelta, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westerwolde, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld en het OV-Bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur van Publiek Vervoer.
Financieel belang	Voor de gemeente Groningen was de bijdrage in 2020 112 duizend euro. De bijdragen van de deelnemende partijen zijn gebaseerd op de verdeling van gelden in de Algemene uitkering. Deze bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd.
Vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 bedroeg 5 duizend euro positief. Het eigen vermogen bedroeg per 31 december 2020 41 duizend euro positief. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 334 duizend euro en op 31 december 2020 352 duizend euro.
Financieel resultaat	Het voordelige resultaat over 2020 bedroeg 36 duizend euro.
Financiële risico's	Gezien de relatief beperkte omvang van de organisatie en het relatief geringe aandeel van onze gemeente in de gemeentelijke bijdragen (ruim 13 %) zijn de financiële risico's zeer beperkt. Ook de gevolgen van Corona zijn klein. De gemaakte meerkosten kunnen worden verhaald op het Rijk en zijn via separate facturen bij de gemeente ingediend.

Meerschop Paterswolde

Gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, natuurbescherming en landschapsverzorging van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden.
Relatie met programma	9. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.

Bestuurlijk belang	Na de gemeentelijke herindeling is het algemeen bestuur als volgt opgebouwd: 6 leden, waarvan 3 uit de respectievelijke colleges (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo, en 3 raadsleden (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo). DB bestaat uit 3 leden, gekozen uit AB, op voordracht van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van Groningen bedraagt 85,5 % (616 duizend euro in 2020) van de totale gemeentelijke bijdragen. De gemeente Tynaarlo draagt de overige 14,5% bij.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 661 duizend euro en op 31 december 2020 670 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 1,6 miljoen euro en op 31 december 2020 2,4 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedraagt 9 duizend euro.
Financiële risico's	Niet begrote incidentele tegenvallers worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Indien de uitgaaf van structurele aard is zal hiervoor een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten worden gevraagd.

Groninger Archieven

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling is in gezamenlijkheid de belangen behartigen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Groningen betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten, schilderijen en dergelijke die berusten in de rijksarchiefbewaarpplaats in de provincie Groningen en in de gemeentelijke archiefbewaarpplaats. Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
Relatie met programma	6. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en het Rijk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee leden van het college en in het dagelijks bestuur door één collegelid.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2020 bedraagt 2,3 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 592 duizend euro en op 31 december 2020 718 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 1,7 miljoen euro en op 31 december 2020 2,1 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2020 bedroeg 171 duizend euro na bestemming.
Financiële risico's	Geen.

OV-bureau Groningen Drenthe

Gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar vervoer. Op basis van de kaderstellingen van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen heeft het OV-bureau de volgende doelstellingen voor het openbaar (bus-)vervoer geformuleerd, waar vanuit het ook in 2021 zijn werkzaamheden wil verrichten: Ontsluiting van landelijk gebied;

	Bereikbaarheid van steden, instellingen en voorzieningen; Streven naar groei reizigers en reizigersinkomsten; Verduurzaming van het OV-aanbod; Bijdrage aan maatschappelijke mobiliteitsvraagstukken.
Relatie met programma	7. Verkeer
Deelnemende partijen	Het OV-bureau is een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door een collegelid. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden, drie uit ieder betrokken overheidsorgaan. De gemeente Groningen wordt hierin vertegenwoordigd door drie collegeleden.
Financieel belang	De gemeente is als deelnemer voor 21% risicodragend in het OV-bureau. De provincies Groningen en Drenthe zijn dit voor respectievelijk 44% en 35%. De gemeente Groningen draagt geen jaarlijkse deelnemersbijdrage af aan het OV-bureau voor de uitvoering van het OV. Wel draagt de gemeente bij aan de exploitatiekosten van het OV-bureau als organisatie.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 15,5 miljoen euro en op 31 december 2020 17,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 11,8 miljoen euro en op 31 december 2020 13,5 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 316 duizend.
Financiële risico's	Het gevoerde beleid past binnen de financiële kaders die het OV-bureau hanteert. Deze zijn vervat in de 'Notitie risicomanagement en weerstandsvermogen 2018-2022'. Op basis van die kaders is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Begroting 2020 van het OV-bureau in beeld gebracht dat de minimaal benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico's 4,8 miljoen euro bedraagt en de verwachte weerstandscapaciteit per 31 december 2020 (na resultaatbestemming 2020) € 9,7 miljoen euro. Dat lijkt dus voldoende en dat maakt het risico voor de gemeente beperkt. Een extra risico zijn wel de gevolgen van Corona. Hiervoor is in 2020 een bestemmingsreserve COVID 2019 gevormd om een deel van de verwachte nadelen in 2021 op te vangen. Dus extra buffer naast weerstandsvermogen. In 2021 zijn de kosten van de uitvoering van de dienstregeling verlaagd door 5% op het voorzieningenniveau te besparen en is de beschikbaarheidsvergoeding vanuit het Rijk doorgetrokken (op dit moment door het Rijk toegezegd tot en met het derde kwartaal). De vervoerder heeft na het verlies van 2020 een nul-rendement in 2021. Een eventueel tekort komt voor rekening van de decentrale overheid (in Groningen en Drenthe dus het OV-bureau). In 2022 is, bij uitblijven van extra Rijkssteun, de verwachte uitdaging het oplossen van een tekort op de opbrengsten van 9 miljoen euro. Voor het oplossen hiervan is het voorstel om nog eens 3 miljoen euro op de dienstregeling te bezuinigen (bovenop de aanpassingen die al per 2021 zijn ingevoerd) en 6 miljoen euro door een extra financiële bijdrage van de overheid. Door naar verwachting oplopende reizigersaantallen loopt het tekort op de opbrengsten terug naar 2 miljoen euro in 2025. De gemeente Groningen draagt 21 % van de tekorten.

ARCG

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het

	bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken.
Relatie met programma	9. Kwaliteit van de leefomgeving.
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Het Hogeland (voorheen alleen Bedum) en het Westerkwartier.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks bestuur door een collegelid.
Financieel belang	De kosten van de ARCG worden gedragen door de 3 deelnemende gemeenten.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 1,0 miljoen euro en op 31 december 2020 1,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 3,6 miljoen euro en op 31 december 2020 2,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 is 0 euro.
Financiële risico's	Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2021 van de ARCG blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende is om de risico's op te vangen.

Veiligheidsregio

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Relatie met programma	10. Veiligheid (deelprogramma Fysieke veiligheid, beleidsveld Veiligheidsregio)
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De burgemeester treedt op als voorzitter van de Veiligheidsregio in het dagelijks bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij de gemeente in het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de burgemeesters van de 10 Groninger gemeenten.
Financieel belang	De reguliere gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio in 2020 bedroeg 18,9 miljoen euro. Bovenop deze reguliere bijdrage hebben wij in 2020 voor het eerst een tijdelijke aanvullende bijdrage aan de VRG betaald van 1,1 miljoen euro. Deze aanvullende bijdrage betalen wij gedurende 5 jaar (2020 tot en met 2024) en is bedoeld om het negatieve eigen vermogen van VRG op te lossen. Dit negatieve eigen vermogen bedroeg 10,3 miljoen euro per 31 december 2019 en is ontstaan doordat de VRG zich, op basis van de recente ontwikkelingen en de BBV, genoodzaakt heeft gezien in de jaarrekening 2019 een voorziening van ongeveer 15,2 miljoen euro te treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie (FLO2018).
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 10,3 miljoen euro negatief en op 31 december 2020 8,2 miljoen euro negatief. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 36,7 miljoen euro en op 31 december 2020 37,5 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 2,1 miljoen euro .
Financiële risico's	Het is van belang om aandacht te blijven houden voor de financiële positie van VRG. In 2020 zijn afspraken gemaakt met de deelnemende gemeenten om de negatieve algemene reserve in 5 jaar op te lossen als gevolg van het FLO dossier. Tegelijkertijd spelen er diverse (landelijke) ontwikkelingen die in de toekomst een grote (financiële) impact kunnen hebben. Keuzes zijn noodzakelijk om uitvoering te kunnen blijven geven aan de wettelijke taken.

	<p>Het bestuur van VRG heeft in oktober 2020 tijdens een bestuurseendaagse de actuele en toekomstige ontwikkelingen in samenhang besproken, zoals Brandweezorg in 2030 en de (maatschappelijke) veranderingen die zorgen voor de doorontwikkeling binnen crisisbeheersing. Dit gesprek wordt in 2021 voortgezet.</p> <p>In 2021 wordt de balans en het effect van de coronacrisis opgemaakt, zowel voor de stand van zaken met betrekking tot de doelstellingen uit het Veiligheidsplan als voor de financiële effecten.</p>
--	--

Noordelijk Belastingkantoor

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Relatie met programma	11. Dienstverlening
Deelnemende partijen	De vier deelnemers zijn de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier leden, één uit iedere deelnemer. De raad wordt op vaste momenten (P&C- cyclus) en op incidentele basis geïnformeerd en betrokken.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage van Groningen is voor 2020 uitgekomen op 6,3 miljoen euro (incl. compensabele btw) (44,1%). Dit bedrag is gebaseerd op de rekening 2020.
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 1 januari 2020 490 duizend euro en op 31 december 2020 490 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 7,7 miljoen euro en op 31 december 2020 5,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 was nihil.
Financiële risico's	In 2021 moeten de prestaties van het NBK weer uitkomen op het gewenste niveau. De hiervoor ter beschikking gestelde incidentele middelen zijn verwerkt in de begroting 2021 en meerjarenramingen van het NBK. Hiermee zijn de financiële risico's beperkt.

Vennootschappen en coöperaties

Thermiek BV

Thermiek BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het verrichten van re-integratieactiviteiten ten behoeve van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
Relatie met programma	1. Werk en Inkomen.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder en een ambtenaar bij de gemeente Groningen is Statutair directeur.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 29 duizend euro en op 31 december 2019 eveneens 29 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 65 duizend euro en op 31 december 2019 129 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2019 was 0 euro.
Financiële risico's	Er zijn geen financiële risico's bekend.

Euroborg N.V.

Euroborg N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van de Euroborg is de landmark in de ontwikkeling van het Europapark (Hitachi Stadion) en Sportpark Corpus den Hoorn (TsZC) met sportvoorzieningen voor betaald voetbal Groningen.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid 5. Sport en Bewegen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro, zijnde 48 duizend euro. Dit is tevens de boekwaarde. Het restant van de door de gemeente aan Euroborg verstrekte leningen bedroeg per 31 december 2020 18,7 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 5,7 miljoen euro en op 31 december 2019 eveneens 5,7 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 23,1 miljoen euro en op 31 december 2019 22,2 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2019 bedroeg 39 duizend euro verlies.
Financiële risico's	De risico's betreffen vooral de uitstaande leningen en staan uitgebreider beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze jaarstukken. In het weerstandsvermogen is een reservering opgenomen voor de uitstaande leningen. In verband met de Coronacrisis is de aflossing- en renteverplichting 2020 op de uitstaande stadionleningen uitgesteld. Hiervoor is een aanvullende lening van 953 duizend euro (door)verstrekkt die een jaar later dan de reguliere leningen wordt afgelost en waarvan de rentelasten door Euroborg gedragen worden.

Waterbedrijf NV

NV Waterbedrijf Groningen

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en Tynaarlo (Drenthe).
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen in het Waterbedrijf Groningen zijn de provincie Groningen en de gemeenten in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Het financieel belang: de gemeente Groningen had per 31 december 2020 93 aandelen. De aandelen van de gemeente Groningen zijn op de balans onder de financiële vaste activa gewaardeerd voor 2,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 75,5 miljoen euro en op 31 december 2019 83,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 134,2 miljoen euro en op 31 december 2019 138,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2019 bedroeg 2,2 miljoen euro.
Financiële risico's	Geen.

Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf)	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en openbaar belang	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de Gemeente Groningen direct aandeelhouder geworden van Enexis Holding N.V. Het publieke belang van deze deelneming betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. De Nederlandse klimaatdoelstellingen zijn uitdagend. Tevens hebben ze een impact op de beleidsdoelen die Enexis heeft geformuleerd: excellent netbeheer en versnellen energietransitie.
Relatie met programma	2. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Van het totaal van 2.000.000 aandelen bezit de gemeente Groningen 24.211 aandelen. Diverse gemeenten en provincies zijn aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Enexis Holding.
Financieel Belang	De gemeente Groningen heeft 1,21054 % van de aandelen in Enexis.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 4,1 miljard euro en op 31 december 2020 eveneens 4,1 miljard euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 4,1 miljard euro en op 31 december 2020 4,6 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 108 miljoen euro.
Financiële risico's	De aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 20 duizend euro). Daarmee is het risico relatief gering. Het risico op oninbaarheid van de in 2020 verstrekte converteerbare hybride lening van ruim 6 miljoen euro is gering in verband met de huidige triple A-status, de prominente plaats die het behouden daarvan inneemt in het financiële beleid van Enexis en het feit dat Enexis een (gereguleerde) monopoliepositie op de markt heeft.
Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent	
Rechtsvorm	Besloten vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Bosch

Doelstelling en openbaar belang	<p>Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen ook aandeelhouder geworden van Attero Holding N.V. (dit belang is verkocht in 2014 aan Waterland). Daarnaast zijn, ter beperking van de risico's van de verkooptransactie, de onderstaande vijf tijdelijke rechtspersonen opgericht.</p> <p><u>a. CBL Vennootschap B.V.</u> Zoals gemeld in de paragraaf Verbonden partijen in de Jaarstukken 2019 is deze vennootschap op 9 april 2020 ontbonden</p> <p><u>b.Vordering op Enexis B.V.</u> Zoals gemeld in de paragraaf Verbonden partijen in de Jaarstukken 2019 is deze vennootschap op 9 april 2020 ontbonden</p> <p><u>c.Verkoop vennootschap B.V</u> Zoals gemeld in de paragraaf Verbonden partijen in de Jaarstukken 2019 is deze vennootschap op 9 april 2020 ontbonden.</p> <p><u>d.CSV Amsterdam B.V</u> De vennootschap zal na de afwikkeling van een bezwaar- en/of beroepsprocedure richting Belastingdienst of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure kunnen worden opgeheven. De resterende liquide middelen kunnen dan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p> <p>Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 452 duizend euro en op 31 december 2020 393 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 27 duizend euro en op 31 december 2020 84 duizend euro.</p> <p><u>e. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V</u> Ondanks dat er geen claims meer kunnen worden ingediend bij deze vennootschap, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 1,6 miljoen euro en op 31 december 2020 eveneens 1,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 455 duizend euro en op 31 december 2020 20 duizend euro.</p>
---------------------------------	---

Community Network Noord Nederland BV

Community Network Noord-Nederland BV	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Doelstelling is het aanleggen, onderhouden en exploiteren van een kabelnetwerk in Noord-Nederland.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouder is de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens RUG, HH, UMCG en stichting Gerrit. CANN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV, die de exploitatie van het glasvezelnetwerk in Groningen uitvoert.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering

Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,475 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,238 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, waarvan 117 in het bezit zijn van Administratiekantoor CNNN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming. De gemeente Groningen heeft de aandelen als financiële vaste activa gewaardeerd op 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 2,9 miljoen euro en op 31 december 2020 was dat 3,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 280 duizend euro en op 31 december 2020 was dat 303 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 171 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.

WarmteStad Holding BV

WarmteStad Holding BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie-neutraal Groningen in 2035.
Relatie met programma	2. Economie en werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen, ieder voor 50%.
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur Ruimte is vertegenwoordiger van de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De deelneming in Warmtestad had per 31 december 2020 een totale boekwaarde van 11,3 miljoen euro. Daar is in een eerder boekjaar een voorziening van 2,9 miljoen euro op in mindering gebracht. Daarnaast stond er per 31 december 2020 3,9 miljoen euro aan leningen uit.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 5,2 miljoen euro en op 31 december 2019 10,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 13,6 miljoen euro en op 31 december 2019 19,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2019 bedroeg 2,9 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	De deelneming in Warmtestad had per 31-12-2020 een totale boekwaarde van 11,3 miljoen euro. Daar is in een eerder boekjaar een voorziening van 2,9 miljoen euro op in mindering gebracht. Voor het resterende bedrag en voor het totale bedrag aan uitstaande leningen, te weten 3,9 miljoen per 31-12-2020, is een totale reservering in het weerstandsvermogen opgenomen van 1,4 miljoen euro. Voor een uitvoerige beschrijving verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

MartiniPlaza BV

MartiniPlaza	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap. Met ingang van 2019 is de B.V. gesplitst in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. en een exploitatie B.V., te weten MartiniPlaza B.V. MartiniPlaza B.V. wordt geconsolideerd in de jaarrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.. De gemeente is alleen rechtstreeks (enig) aandeelhouder in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. Vandaar dat de cijfers hieronder betrekking hebben op de geconsolideerde balans en verlies- en winstrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.

Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een theater en een zalencomplex voor (top)sportactiviteiten, theatervoorstellingen, muziek, congressen en evenementen.
Relatie met programma	6. Cultuur 2. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedroeg per 31 december 2020 3,9 miljoen euro. De gemeente Groningen heeft (langlopende) leningen verstrekt met een restschuld per 31 december 2020 van 10,0 miljoen euro. Daarnaast ontvangt MartiniPlaza een jaarlijkse subsidie van 1,85 miljoen euro.
Vermogen	<u>MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.</u> Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 4,1 miljoen euro en op 31 december 2019 3,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 16,8 miljoen euro en op 31 december 2019 17,5 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat 2019 bedroeg 291 duizend euro negatief.
Financiële risico's	De grootste risico's hebben enerzijds betrekking op de staat van de gebouwen op langere termijn en anderzijds op de gevolgen van de Coronacrisis die begin 2020 is ontstaan. Voor een uitvoerige toelichting op deze risico's verwijzen wij naar het onderdeel Bijdrage verbonden partijen in programma 6: Cultuur.

GEMM CV en BV (Meerstad)

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)	
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap en besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen.
Relatie met programma	8. Wonen 2. Economie en Werkgelegenheid
Bestuurlijk belang	De gemeente is 100% aandeelhouder van GEMM Beheer B.V. De gemeente bezit, als commandiet, 96 % van de aandelen in GEMM C.V. GEMM Beheer B.V. bezit, als beherend vennoot, de overige 4 % van de aandelen in de C.V. De gemeente zorgt voor de financiering. De grondexploitatie bevindt zich in de C.V. en de B.V. is de beherend vennoot van de C.V.
Financieel belang	Het aandelenkapitaal van de gemeente bedraagt 500 duizend euro. Daarnaast had de gemeente per 31 december 2020 264,6 miljoen euro aan langlopende leningen uitstaan.
Vermogen	Het eigen vermogen van de C.V. bedroeg op 1 januari 2018 65,8 miljoen euro en op 31 december 2018 66,4 miljoen euro. Het vreemd vermogen van de C.V. bedroeg op 1 januari 2018 268,1 miljoen euro en op 31 december 2018 268,3 miljoen euro. Het eigen vermogen van de B.V. was op 1 januari 2018 2,6 miljoen euro en op 31 december 2018 2,7 miljoen euro. De B.V. had op 1 januari 2018 en op 31 december 2018 geen vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het resultaat van de CV bedroeg in 2018 581 duizend euro. Het resultaat van de BV bedroeg in 2018 24 duizend euro.
Financiële risico's	Zie de toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Dilgt Hemmen Essen BV

Dilgt Hemmen Essen B.V.	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen B.V. oefenen wij invloed uit op het ondernemingsbeleid van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord Beheer B.V. is de beherend vennoot van GEM Haren Noord C.V. In deze C.V. bevindt zich de grondexploitatie Haren Noord.
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt wettelijk vertegenwoordigd door de burgemeester in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De directie wordt aangewezen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 180 aandelen a 100 euro, zijnde 18 duizend euro. De gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen. De boekwaarde van de aandelen op 31 december 2020 bedroeg 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 17 duizend euro en op 31 december 2020 eveneens 17 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 0 euro en op 31 december 2020 eveneens 0 euro
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 was 0 euro.
Financiële risico's	Het maximale risico bedraagt 18 duizend euro en is daarmee verwaarloosbaar.

BNG NV

BNG Bank N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Relatie met programma	13. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. Gemeente Groningen bezit 0,61% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het belang bedraagt 341.835 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde bedraagt 856 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 4.887 miljoen euro en op 31 december 2020 5.097 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 144.802 miljoen euro en op 31 december 2020 155.262 miljoen euro
Financieel resultaat	Over 2020 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van 221 miljoen euro.
Financiële risico's	De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar naar verwachting groot blijven. Dat maakt het doen van voorspellingen over het verwachte nettoresultaat 2021 niet verantwoord.

Groninger Monumentenfonds

NV Groninger Monumentenfonds

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het publieke belang voor de gemeente Groningen is: De doelstelling van het Groninger Monumentenfonds is het beheer, aankopen, restaureren en herbesteden van monumentaal vastgoed in de provincie Groningen.</p> <p>Het publieke belang voor de gemeente Groningen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Door het wegvallen van de ISV-middelen waarmee gemeente uitvoering gaf aan het monumentenbeleid, dient het GMF die taak op zich te nemen waarop gemeente mede regievoering heeft op herbesteding van het monument; 2. Gemeente kan gemeentelijk monumentaal bezit conform doelstellingen van het GMF afstoten en herbesteden; 3. GMF wil in het aardbevingsdossier de bepalende monumenten beschermen en verstevigen.
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Waterschap Noorderzijlvest, TCN-SIG, de gemeente Veendam, Stichting Libau, Stichting Groninger Kerken en Jan Menze van Diepen Stichting.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering
Financieel belang	De gemeente bezit 57% van de aandelen met een boekwaarde van 1,4 miljoen euro.
Vermogen	<p>Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 3,1 miljoen euro en op 31 december 2019 3,0 miljoen euro.</p> <p>Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2019 1,2 miljoen euro en op 31 december 2019 1,0 miljoen euro</p>
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2019 bedroeg 58 duizend euro verlies.
Financiële risico's	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van herbesteding van monumenten mogelijk onder druk komen te staan.

Stichtingen

WeerWerk Groningen

Stichting WeerWerk Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand, de Re-integratieverordening van de gemeente Groningen, evenals in de bij deze verordening behorende uitvoeringsbesluiten en voorts het verrichten van al wat tot het vorenstaande bevorderlijk kan zijn of daarmee verband houdt. De stichting tracht de doelstellingen te bereiken onder meer door het aanbieden van een dienstverband aan hiervoor bedoelde personen op basis van door de gemeente Groningen vast te stellen arbeidsvoorwaarden, zoals het detacheren van werknemers bij werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector. De gemeente heeft besloten de stichting gefaseerd af te bouwen.</p>
Relatie met programma	1. Werk en Inkomen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Statutair worden de bestuurders benoemd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen.
Financieel belang	Het financieel belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt voor de loon- en overige personeelskosten van de personen die een dienstverband zijn aangegaan met de stichting. In 2018 was hiermee een bedrag van 227 duizend euro gemoed. Momenteel is nog één

	persoon in dienst van de stichting. Het voornemen is deze persoon bij een andere organisatie in dienst te laten treden en vervolgens de stichting (naar verwachting in 2021) te liquideren.
Vermogen	In afwachting van de liquidatie worden de baten en lasten in de administratie van de gemeente (directie Werk) geboekt. De laatst bekende cijfers hebben betrekking op 2018. Het eigen vermogen op 1 januari 2018 was 40 duizend euro en bedroeg op 31 december 2018 eveneens 40 duizend euro. Het vreemd vermogen was op 1 januari 2018 167 duizend euro en op 31 december 2018 91 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2018 was nihil.
Financiële risico's	Geen.

SIG

Stichting SIG te Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. De stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente Groningen is enig bestuurder.
Financieel belang	De vorderingen op de TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier waarschijnlijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven
Vermogen	Er zijn geen cijfers 2020 beschikbaar. De jaarrekening 2011 is in 2013 opgesteld. De stichting heeft geen vermogen. In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het resultaat is overgeboekt naar de gemeente Groningen.

Ondernemers-trefpunt

Stichting Ondernemerstrefpunt	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang hangt samen met de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd, zowel in de gemeente Groningen als ook in de regio.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Vanuit het Onderwijs: <ul style="list-style-type: none"> • Christelijke Scholengemeenschap Groningen (CSG) (VO) • Openbaar Onderwijsgroep Groningen (O2G2) (VO) • De Bolster • Alfa College (MBO) • Noorderpoortcollege (MBO) • Gomarus College (VO) • Menso Alting College (MBO) • Unipartners (WO)

	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met (HBO) studieverenigingen HVM Actis, HSV en KIC • Vanuit het bedrijfsleven: • Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost (VBZO) • Vereniging Bedrijvenpark Noordoost (VBNO) • Vereniging Bedrijvenpark Groningen West (VBGW) • Groningen City Club GCC • MKB Noord • VNO-NCW • Kamer van Koophandel • Gemeente Groningen. • Provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is lid van het bestuur van de stichting Ondernemerstrefpunt.
Financieel belang	Financieel belang: jaarlijks 80 duizend euro als gemeentelijke bijdrage vanuit de economische agenda 2020-2022.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 150 duizend euro en op 31 december 2019 163 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2019 bedroeg 22 duizend euro en op 31 december 2019 15 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2019 bedroeg 13 duizend euro (verlies).
Financiële risico's	Geen.

Stichting commanditair kapitaal Haren noord

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord treden wij op als commandiet in GEM Haren Noord CV, de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is bestuurder van de stichting.
Financieel belang	De door de gemeente gedane storting van eigen vermogen in GEM Haren Noord CV bedraagt 49 duizend euro. Dit belang wordt beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 49 duizend euro en op 31 december 2020 eveneens 49 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 260 duizend euro en op 31 december 2020 475 duizend euro. Het bedrag aan vreemd vermogen betrof in zijn geheel ontvangen winstuitkeringen door te betalen aan de gemeente.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 was 0 euro.
Financiële risico's	Het maximaal risico is 49 duizend euro. Gezien de voorspoedige (financiële) ontwikkelingen van de woningbouw in Haren Noord is de kans dat dit risico zich voordoet gering.

Sociaal Fonds Groningen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen

Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Relatie met programma	14. Algemene Ondersteuning
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De wethouder P&O, een raadslid en 2 afgevaardigden namens de vakbond hebben zitting in het bestuur van de stichting.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2020 was 23 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 255 duizend euro en op 31 december 2020 262 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 0 euro en op 31 december 2020 0 euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 8 duizend euro.
Financiële risico's	Geen

Overig

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de kleine Enexis aandeelhouders.
Relatie met programma	2. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De kleine Enexis aandeelhouders
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 29 duizend euro en op 31 december 2020 38 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 was 0 euro en op 31 december 2020 eveneens 0 euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 10 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen
Relevante beleidsinformatie	Geen

Vereniging van Groninger gemeenten

Vereniging van Groninger Gemeenten	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van 12 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Relatie met programma	12. College, Raad en gebiedsgericht werken
Deelnemende partijen	De Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het bestuur en in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de Vereniging. De jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2020 bedroeg 0,64 euro per inwoner.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 227 duizend euro en op 31 december 2020 263 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 was 531 duizend euro en op 31 december 2020 477 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedraagt 54 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen
Relevante beleidsinformatie	Geen

Paragraaf 7: Grondbeleid

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De afgelopen jaren zijn de grondexploitaties bij de jaarrekening herzien, zowel inhoudelijk als technisch. Bij de begroting 2021 is dit proces aangepast om beter te kunnen aansluiten bij de Planning & Control cyclus. Bij de begroting worden nu de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruit kijken. Bij de jaarrekening worden de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen. Bij de begroting 2022 zullen de grondexploitaties inhoudelijk worden herzien. Dan zal ook opnieuw bekeken worden of de uitgangspunten bijgesteld moeten worden ten behoeve van het meerjarenperspectief.

Samenvatting resultaat 2020, specificaties staan in paragraaf 7.4

Resultaat Grondbedrijf 2020			
Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Totaal mutaties Grondbedrijf 2020 (negatief getal is voordelig resultaat)	4.001	-6.129	-10.130

Visie Grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids) kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit de BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota grondbeleid en grondprijzenbeleid, de kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement, de parameters voor rente en indexatie, de meerjarenprogramma's voor woon- en werklocaties. Al deze elementen vormen de uitgangspunten voor het herrijken en doorrekenen van de geraamde kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties.

Gemeentelijke kaders en nota's

Het grondbeleid speelt een ondersteunende rol bij het realiseren van de ambities en de ontwikkeling van de gemeente Groningen. The Next City is het ruimtelijk kader waarbinnen het grondbeleid uitgevoerd wordt. De gemeente Groningen oefent een situationeel grondbeleid uit, wat betekent dat afhankelijk van de opgave actief of passief grondbeleid plaatsvindt.

In 2019 is de nota Grondprijzenbeleid 2019-2022 vastgesteld. Deze nota geeft het kader voor de te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties. Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen voor de risico's in de grondexploitaties wordt de systematiek gehanteerd uit de door uw raad vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen en risico's.

Gehanteerde parameters rente en indexen

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om realistische parameters te hanteren om tot een goede waardering te komen van de gemeentelijke grondexploitaties. De gehanteerde parameters hebben een belangrijke invloed op het financieel resultaat. Om tot realistische parameters te komen zijn onder andere het CBS en de kwartaalberichten van Metafoor geconsulteerd. De disconteringsvoet is wettelijk voorgeschreven.

Parameter	2021	vanaf 2022 tot 2030	vanaf 2031
Rekenrente	1,83%	1,83%	1,83%
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindex	2,50%	2,0%	2,0%

Opbrengstindex woningbouw	2,0%	2,0%	0%
Sociale woningbouw	0%	0%	0%
Opbrengstindex bedrijventerrein	1,0%	1,0%	0%

De grondcomplexen Oosterhamrikzone, Westpoort, Zernike en Europapark hebben een looptijd langer dan 10 jaar. Conform BBV regelgeving is, als risico beheermaatregel, geen indexering gerekend over de opbrengsten die verder liggen dan 10 jaar.

Uitvoering van het grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Er zijn twee programma's in het bijzonder van belang voor het grondbeleid: economie en werkgelegenheid én volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing.

Economie en werkgelegenheid

De programmering van de werklocaties is afgestemd binnen de regio Groningen-Assen. In een onderzoek van Bureau Buiten in 2017 is een marktanalyse uitgevoerd en vastgelegd in een (tussen)rapportage van 21 september 2017. Het onderzoek is op 18 september 2018 behandeld in het college, een informerende brief is naar uw raad gegaan. Deze prognose is in mei 2020 door Bureau Buiten herbevestigd in de 'update marktanalyse-werklocaties'. Op basis van deze rapporten moest voormalig gemeente Groningen voorzien in een totale vraag naar bedrijventerrein van 37-69 ha tot 2025 (respectievelijk laag en hoog scenario) en een kleinere vraag van 5-45 ha tussen 2025 en 2035. In totaal gaat het dus om een vraag tot 2035 van 42-114 hectare (gemiddeld 2,5 – 6,7 ha per jaar). In deze prognose zijn bijzondere doelgroepen zoals datacenters, e-commerce/logistieke bedrijven en incidentele grote vragers niet meegenomen.

Actuele ontwikkelingen

De economische ontwikkelingen hebben zich sinds het onderzoek van Bureau Buiten zeer positief ontwikkeld. Op 1 april 2016 hadden de drie voormalige gemeenten nog 143.933 banen. De werkgelegenheid nam sinds dien met 12.568 banen toe. Hiermee heeft de gemeente Groningen per 1 april 2020 156.501 banen. In eerdere prognoses werd nog uitgegaan van een groei van 15.000 banen tot 2035 die mede waren gebaseerd op de werkgelegenheidsgegevens van 2016. Op basis van nieuw onderzoek naar de economische ontwikkelpotenties van de ontwikkellocaties zoals Stadshavens en Suikerterrein zijn met deze Next City prognoses nieuwe werkgelegenheidsprognoses gemaakt. Deze nieuwe prognoses komen op een werkgelegenheidsgroei van circa 23.500 banen tot 2035. Dit is hoger dan de prognoses uit het onderzoek van Bureau Buiten omdat er andere aannames aan ten grondslag liggen.

Aanbod bedrijventerreinen

De werkgelegenheidsgroei zien we terug in het aanbod aan (bestaande) werklocaties. De leegstand in 2020 in de bedrijfsruimte is gedaald naar 5,1%, de kantorenleegstand is gedaald naar 8,4%. Door de transformaties van de afgelopen jaren en de aantrekkende markt zien wij met name een schaarste in de binnenstad en het Stationsgebied. Daar is de leegstand ver onder de frictieleegstand met in 2020 resp. 1,7% leegstaande kantoorruimte.

Het beschikbare aanbod van nieuwe bedrijventerreinen loopt terug. In 2017 was er nog 113 hectare bedrijventerrein beschikbaar en 1-1-2021 bedraagt dit nog 74 hectare (zie tabel). Het aanbod is daarmee de afgelopen jaren met 38 hectare afgenomen door nieuwe economische ontwikkelingen en bijbehorende grondverkoop. Ontwikkelingen die niet meegenomen zijn in de marktanalyse van Bureau Buiten.

Nog te realiseren													
Bouwgrond in exploitatie gemeente Groningen	totaal	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 - 2038
Bedrijven locaties (in hectaren)													
Eemspoort	3,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6						
Eemspoort Zuid/Roodehaan (Milieuboulevard II)	12,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8					
Zernike	13,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	2,1
Westpoort (Hoogkerk-West)	44,6	2,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	2,4	3,1	3,1	3,1	3,1	18,8
Subtotaal bedrijvenlocaties	74,6	6,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,3	4,2	4,2	4,2	4,2	20,9

Vraag-aanbod analyse

Op 20 januari 2021 heeft de raad middels een collegebrief geïnformeerd over het "Meerjarenprogramma stadsontwikkeling 2021-2024". Het meerjarenprogramma ruimtelijke economie maakt hier onderdeel van uit. In het meerjarenprogramma wordt melding gemaakt van hogere economische groei dan eerder verwacht. De werkelijk gerealiseerde banengroei van de laatste drie jaar zijn verwerkt in nieuwe werkgelegenheidsprognoses. Wij gaan op basis van de recente ontwikkelingen en prognoses in regioverband, die herbevestigd zijn in de update van het rapport van Bureau Buiten, verkennen waar ruimte is voor nieuwe bedrijvigheid. Deze prognoses laten zien dat we ons -ondanks de corona-pandemie- moeten voorbereiden op een grotere groei (ten opzichte van hoog scenario Bureau Buiten) en het bieden van ruimte voor het faciliteren van deze groei in de toekomst. Met name voor regulier mkb is meer vraag dan aanbod aan de oostkant van de stad. We stellen een ruimtelijke visie op voor het gebied rondom de A7 tussen P+R Meerstad en Midden Groningen om een integrale afweging te kunnen maken van verschillende ruimtevragers in dit gebied. Met nog 74,6 hectare in voorraad eind 2020 en een gemiddeld uitgiftetempo van 6,7 hectare per jaar (hoog scenario Bureau Buiten), exclusief bijzondere doelgroepen, zal er rond 2030 geen aanbod meer beschikbaar zijn. Wel zullen wij hierbij ook naar de benodigde typologieën moeten kijken. Aangezien de vraag naar gemengde, kleinschalige werklocaties zoals beschikbaar aan de oostzijde van de stad groter is dan het meer grootschalige aanbod aan de westzijde (Westpoort), kan er eerder dan 2030 behoefte zijn aan een extra werklocatie aan de oostzijde. Het dan nog beschikbare aanbod op Westpoort is dan vooral afhankelijk van de realisatie van bijzondere doelgroepen die niet zijn meegenomen in het onderzoek van Bureau Buiten.

Als de prognoses van de hogere economische groei zich verder voortzet zal het aanbod sneller gaan dalen. De huidige interesse vanuit met name de logistieke hoek voor grotere kavels op Westpoort bevestigen de prognoses. Om ook in de toekomst tegemoet te kunnen blijven komen aan de vraag zullen wij de komende periode onderzoeken hoe extra ruimte geboden kan worden in bestaande en nieuwe bedrijventerreinen (exploitatie Meerstad) en kantoorgebieden (Stationsgebied) en nieuwe ontwikkelzones zoals Stadshavens, Suikerterrein en Meerstad-Eemskanaalzone. Wij zullen de voortgang van de grondverkoop goed blijven monitoren om de risico's binnen de grondexploitaties beheersbaar te houden.

Wonen

In de gemeente Groningen is het prettig wonen, studeren, werken en recreëren. De unieke combinatie die Groningen biedt, zorgt voor een aanzuigende werking. Er zijn veel en voldoende goede en betaalbare woningen

nodig, de woningmarkt is gespannen. Om deze spanning af te laten nemen, zal flink moeten worden bijgebouwd. Hierbij dient een fors aandeel beschikbaar te komen voor sociale huur en het middensegment. Voor de zomer van 2020 werd de nieuwe “Woonvisie, een huis voor iedereen” vastgesteld. De belangrijkste opgave uit de woonvisie is bouwen van voldoende en betaalbare woningen. Een deel van de woningbouw wordt ontwikkeld binnen de gemeentelijke grondexploitaties.

Onderstaande grafiek geeft de prognose weer van kavelverkoop voor woningbouw in de gemeentelijke vastgestelde grondexploitaties inclusief Meerstad. Het realiseren en opleveren van de daadwerkelijke woningen/appartementen vindt later plaats. De piek in 2021 wordt grotendeels veroorzaakt door de verkoop van studentenwoningen in de Reitdiepzone en Ciboga (Vrydemalaan).

De in de vastgestelde grondexploitaties opgenomen woningbouw is onvoldoende om de opgave voor de komende jaren te realiseren. Naast de reeds in uitvoering zijnde vastgestelde grondexploitaties wordt een aantal grote woningbouwplannen ontwikkeld zoals o.a. De Suikerzijde, Stadshavens en De Held III. Voor Suikerzijde en Stadshavens zijn stedenbouwkundige plannen ontworpen, worden gesprekken gevoerd met de betrokken marktpartijen en zijn planologische procedures in voorbereiding. Voor de Held III is een intentieovereenkomst gesloten met de eigenaren/marktpartijen in het gebied om te komen tot een ontwikkelvisie en wordt een stedenbouwkundig plan opgesteld.

Voor de ontwikkeling van de gemeente zijn forse investeringen gedaan in het verwerven, planontwikkelingskosten en het bouw-en woonrijp maken van de gronden, zowel binnenstedelijk als ook in uitleggebieden. Daarnaast moeten extra kosten worden gemaakt om nieuwbouwlocaties optimaal in te passen in de bestaande stad. Denk hierbij aan kostbare investeringen in wegen, bruggen, tunnels, parken enzovoort. Dit maakt de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen een lastige en belangrijke opgave voor de komende jaren. Deels zijn hiervoor middelen vanuit het SIF beschikbaar, maar ook wordt een beroep gedaan op subsidiestromen zoals de woningbouwimpuls. Inmiddels is bekend geworden dat voor Stadshavens in dat kader een subsidie van 18 miljoen euro is toegekend.

Resultaten grondexploitaties en reserve grondzaken

Een actuele prognose van de resultaten op de totale portefeuille grondcomplexen

Waardering en resultaatbepaling van gronden wordt conform het BBV verwerkt. Het grondbedrijf Groningen heeft de volgende categorisering van gronden:

1. Voorraad-Bouwgrond in exploitatie (BIE)
2. Voorraad-Slotcalculaties
3. Voorraad-Bouwrijpe Kavels
4. MVA- Nog te ontwikkelen gronden
5. MVA- Niet in exploitatie te nemen eigendommen
6. MVA- In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen
7. MVA-Verhuurde kavels

Resultaten van de Bouwgrond in Exploitatie

De categorie Bouwgrond in exploitatie betreft gronden die door een raadsbesluit zijn vastgesteld, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie. De waarderingsgrondslag vindt plaats op vervaardigingsprijs.

Elk jaar worden (verplichting BBV) alle grondexploitaties herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen.

Bouwgrond in exploitatie

In onderstaande tabel wordt het boekwaarde verloop weergegeven van de Bouwgrond in exploitatie.

Boekwaarde

Het saldo van boekwaarde op 31 december 2019 bedroeg 186,40 miljoen euro. Per 31 december 2020 bedraagt de boekwaarde 179,76 miljoen euro. De boekwaarde is per saldo gedaald met 6,64 miljoen euro. De netto boekwaarde is de boekwaarde minus de getroffen voorziening van 119,78 miljoen euro. Per 31 december 2020 bedraagt de netto boekwaarde 59,97 miljoen euro.

Bouwgrond in exploitatie (Bedragen x 1.000 euro)	boekwaarde 31-12-2019	kosten	opbrengsten	resultaat nemingen	boekwaarde 31-12-2020	verlies voorziening	netto boekwaarde
Woningbouwlocaties	49.335	17.538	-10.337	336	56.871	50.719	6.152
Bedrijvenlocaties	65.128	1.943	-14.660	-48	52.363	6.814	45.548
Kantoren gemengd	71.934	4.743	-6.157	0	70.520	62.246	8.274
totaal BIE gronden	186.397	24.224	-31.154	287	179.754	119.780	59.974

De voornaamste mutaties zijn:

- Kosten, er is per saldo voor 24,22 miljoen euro geïnvesteerd, voornamelijk in Alo-locatie, Europapark, Ciboga en Friesestraatweg 181;
- Opbrengsten, er is per saldo 31,15 miljoen euro aan opbrengsten gegenereerd in voornamelijk Westpoort fase 1, Oosterhamrikzone, Europapark, Reitdiep fase 3&4 en Kempkensberg;
- De resultaatnemingen bestaan uit tussentijdse winstnemingen van 0,29 miljoen euro vanuit de verschillende complexen.

Gebiedsontwikkeling Meerstad

Hoewel het project Meerstad een eigen juridische identiteit heeft in een BV/CV constructie, loopt de gemeente Groningen risico over de verstrekte leningen. De omvang van de leningen is vergelijkbaar met de boekwaarde van het project. Een eventueel toekomstig verlies heeft direct effect op de waardering en het rekeningresultaat van de gemeente Groningen. De stand van uitgegeven leningen bedraagt per 31 december 2020 264,55 miljoen euro.

Voorzieningen

De raad heeft de afgelopen decennia middelen in de vorm van verliesvoorzieningen beschikbaar gesteld voor verwachte tekorten in gebiedsontwikkelingen. Bij actualisatie en herzieningen van de grondexploitaties worden de reeds getroffen voorzieningen getoetst aan de herijkte resultaten van de grondexploitaties. Verliesvoorzieningen worden getroffen op het resultaat op contante waarde. Het saldo aan voorzieningen per 1 januari 2020 bedroeg 116,80 miljoen euro. Over dit bedrag aan voorzieningen is rente bijgeboekt met een percentage van 2%, volgens de BBV voorgeschreven discontovoet. De stand van de beschikbare verliesvoorzieningen per 31 december 2020 bedraagt € 125,97 miljoen euro. De benodigde verliesvoorzieningen per 31 december 2020 bedragen € 119,80 miljoen euro. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde verliesvoorzieningen is € 6,19 miljoen euro. De vrijval van 6,19 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door positieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties en het slot calculeren van

de grondexploitatie Dijkshorn. Deze grondexploitatie is slot gecalculeerd met een nadelig resultaat van 2,20 miljoen euro. Het nadelig resultaat is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen in de verliesvoorziening.

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV regelgeving, de percentage of completion methode (POC-methode) voor de (tussentijdse) winstnemingen. Met de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Dit is een minder voorzichtige methode van winstneming dan voorheen werd gehanteerd. In bepaalde gevallen kan het zijn dat in het verleden te veel winst uit een exploitatie is afgeroomd. Het bedrag dat te veel aan tussentijdse winst is genomen zal dan (gedeeltelijk) 'teruggedraaid' moeten worden door een 'verliesneming'. Vanuit de grondexploitaties is per saldo 0,29 miljoen euro aan tussentijdse winst genomen. Zie onderstaande tabel. Daarnaast is de grondexploitatie De Velden (voormalig Oosterparkstadion) slot gecalculeerd met een voordelig resultaat van 0,55 miljoen euro.

Tussentijdse winstneming (Bedragen x 1.000 euro)	
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>	31-12-2020
Reitdiep fase 3&4	336
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	-79
Zernike	30
Totaal	287

Samenvatting jaarresultaat

Onderstaand wordt het jaarresultaat van de geactualiseerde grexen samengevat. Het jaarresultaat bestaat uit vrijval van benodigde voorzieningen, tussentijdse winstnemingen en slotcalculaties. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste mutaties weergegeven.

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Bedrag
Beschikbare voorziening (inclusief index 2%)	125.970
Benodigde voorziening 2020	119.780
Saldo mutatie voorziening 2020	6.190
Tussentijdse winstneming	287
Slotcalculatie De Velden	545
Slotcalculatie Dijkshorn	-2.200
Totaal 2020 voordelig	4.822

Het resultaat van de geactualiseerde grondexploitaties voor de jaarrekening 2020 bedraagt 4,82 miljoen euro voordelig. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening stellen we voor om het resultaat ten gunste van de Bestemmingsreserve Grondzaken, de Beklemd reserve Grote Markt en de Algemene Reserve te laten komen.

Verwachte eindresultaten

Een grondexploitatie begroting bestaat uit het in de tijd zetten van gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten. Hieruit volgt een toekomstig resultaat, dit resultaat is een prognose. In onderstaande tabel wordt het resultaat op Eindwaarde en Contante Waarde per 31 december 2020 weergegeven.

Tussentijdse winstnemingen die volgens de POC methode zijn berekend zijn afgeroomd uit de betreffende grondexploitaties en verwerkt in onderstaande resultaten. Voor de nadelige gebiedsontwikkelingen heeft de raad de afgelopen decennia middelen beschikbaar gesteld door treffen van voorzieningen.

Omschrijving bedragen x 1000 euro	Eindwaarde 31-12-2020		Contante Waarde 31-12-2020	
	Positief	Nadelig	Positief	Nadelig
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>				
Ciboga		-31.824		-26.107
Oosterhamrikzone		-21.611		-17.728
Reitdiep fase 3&4	539		488	
Haren, Stationsgebied	1.431		1.376	
Friesestraatweg 137A	210		202	
ALO locatie		-6.518		-6.022
Friesestraatweg 181		-898		-863
<i>Economie en werkgelegenheid</i>				
Eemspoort		-27		-23
Roodehaan		-2.176		-1.857
Westpoort Fase I		-6.909		-4.934
Zernike	2.976		2.300	
<i>Kantoren gemengd</i>				
Europapark/Europapark		-36.861		-27.942
Europapark/Kempensberg		-11.133		-10.914
De Grote Markt				-23.390
Haren Nesciopark	6		6	
Totaal	5.162	-117.956	4.372	-119.780

Belangrijkste ontwikkelingen per grondexploitatie

Ciboga

De ontwikkeling op het Ebbingekwartier gaat gestaag verder. Eind 2020 heeft de betrokken ontwikkelende partij een woningbouwdeel afgenomen voor de realisatie van appartementen.

Oosterhamrikzone

In 2020 zijn bij de projecten het 'Oosterparkkwartier' aan de Florakade en de laatste woningen van de ontwikkellocatie Stadswerf (fase 3) opgeleverd. De plannen Superlofts' aan de Oosterhamrikkade 97-101 en Karaat aan de Oosterhamrikzone 117-119 zijn in aanbouw. Voor het plan Talent Oosterhamrikzone 115-117 is de omgevingvergunning aangevraagd.

Reitdiep fase 3&4

In fase 3 worden de laatste kavels momenteel bebouwd. Naar verwachting zal de laatste woning eind dit jaar of begin volgend jaar worden opgeleverd. Zowel fase 3 als fase 4 zullen in het derde kwartaal van dit jaar woonrijp worden opgeleverd. De invulling van het kleinschalige bedrijventerrein gaat voorspoedig. Het gezondheidscentrum opent op korte termijn de deuren en de bouw van de garage verloopt voorspoedig.

Haren, stationsgebied

De bouw van sociale huurwoningen start begin 2021. De verwachting is dat in 2021 de resterende kavels worden verkocht.

Friesestraatweg 137A

Het betreffende perceel is nog niet afgenomen door de beoogde ontwikkelende partij. Om de toekomstige bouw van 20 grondgebonden woningen op deze locatie mogelijk te maken, komt de betreffende partij nog met benodigde (aanvullende, planologische) input richting de gemeente.

Friesestraatweg 181

In de raadsvergadering van 9 september 2020 is de grondexploitatie vastgesteld. Samen met de ontwikkelende partij onderzoeken we nu eerst hoe dit terrein in de praktijk het beste is te saneren.

ALO-locatie

De grondexploitatie is in 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens zijn de aanbestedingsstukken beschikbaar gesteld aan de marktpartijen. Aan het einde van het jaar hebben we verschillende plannen met een nieuwe invulling van de ALO-locatie mogen ontvangen. Inmiddels is de opdracht voorlopig gegund.

Eemspoort

Het afgelopen jaar is er voor Eemspoort veel belangstelling en de verkopen lopen voorspoedig. Met de verkopen wordt ook het woonrijp maken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en trottoirs.

Roodehaan

De ontwikkelingen zijn vooral gericht op de verkoop van circa 13 hectare voor uitbreiding van Afvalverwerking Stainkoeln. De verkoop is vertraagd vanwege de PAS discussie, maar zal de verkoop in 2021 worden afgerond.

Westpoort Fase I

In 2020 heeft één kavelverkoop plaatsgevonden, een hele grote van 11,5 hectare. Een supermarktketen verhuist namelijk het distributiecentrum van Drachten naar Groningen.

Zernike

Het afgelopen jaar is de belangstelling voor Zernike toegenomen, de verkopen verlopen volgens verwachting. Daarnaast is in 2020 een begin gemaakt met de aanleg van het groen langs het jaagpad.

Europapark

In 2020 is het Helperpark afgerond en beloond met een architectuurprijs. Eén kavel met gemengde woon-werk bestemming is verkocht en de bouw is gestart. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van de P2 locatie zijn in volle gang.

Europapark Kempkensberg

De ontwikkelingen in het gebied zijn bijna voltooid. In 2020 zijn vrijwel alle kavels verkocht. De bouw wordt in 2021 afgerond. De verwachting is dat in 2021 het gebied woonrijp kan worden gemaakt en de grondexploitatie kan worden slot gecalculeerd.

Grote Markt

Het project bevindt zich in de afrondende fase, naar verwachting wordt de grondexploitatie in 2021 slot gecalculeerd.

Haren Nesciopark

De verkoop verloopt voorspoedig. Bijna alle woonkavels zijn verkocht, er zijn nog enkele bedrijfskavels beschikbaar.

7.3.2 Afgesloten grondexploitaties/projecten

In de categorie Afgesloten grondexploitaties/projecten staan die projecten die nagenoeg gereed zijn, 95 % van de kosten en opbrengsten zijn gemaakt. De verwerking van de resterende 5% geschiedt op basis van aannames. Voor investeringsprojecten geldt dat 95% van de kosten moet zijn gerealiseerd en dat zekerheid is over de definitieve omvang van subsidies. In onderstaande tabel staat de huidige stand van zaken vermeld.

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde ³ 1-12-2019	Kosten	Opbrengsten	Resultaat nemingen	Boekwaarde 31-12-2020
Piccardthof/Terborglaan	85	5	-797		-707
Vuursteenlocatie	8				8
Helpermaar	-7	14	-11		-4
Topsprtzorgcentrum	-1	1			0
Damsterdiep	6				6
Hoendiep - uitvaartcentrum	-216	9			-207
Totaal	-125	29	-808	0	-904

7.3.3 Bouwrijpe kavels

De categorie bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van deze kavels. Zie voor een specificatie onderstaand overzicht.

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Kosten	Opbrengsten	Resultaat nemingen	Boekwaarde 31-12-2020	Verlies voorziening
Peizerweg	92				92	
Friesestraatweg	26				26	
Zomerlaan	215				215	
Electronstraat/Zilverlaan	55				55	
Vinkhuizen	355				355	
Westerbroek	1.211				1.211	
Euvelgunne	97				97	
Reitdiephaven-Hogeweg	257				257	
Bornholmstraat	431				431	
Totaal	2.739	0	0	0	2.739	0

De boekwaarde op 31 december 2019 bedroeg 2,74 miljoen euro. In 2020 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

7.3.4 MVA-Nog te ontwikkelen bouwgronden

Het strategische vastgoed bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankoop en de start van de (her)ontwikkeling beheren en exploiteren wij de gekochte gronden en bebouwde onroerende zaken. Volgens het BBV dienen gronden in de MVA te worden gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde, dient een voorziening getroffen te worden voor het verschil tussen boekwaarde en die lagere marktwaarde.

In onderstaand tabel staan de gronden in de categorie MVA-Nog te ontwikkelen gronden.

Omschrijving bedragen x 1.000 euro	boekwaarde 31-12-2019	kosten	opbrengsten	resultaat- nemingen	boekwaarde 31-12-2020	verlies- voorziening
Koeriersterweg	1.064				1.064	-1.064
Oosterhamrikzone	1.529		75		1.604	-542

Roodehaan	2.288				2.288	-902
Sontweg/Damsterdiep	21.799				21.799	-8.619
Stationsgebied	14.424	1.071			15.495	-6.619
Grote Markt e.o.	5.623	-3.002			2.621	
Eikenlaan	3.474				3.474	-747
Friesestraatweg	2.093	-1.445			648	-553
Westrand stad Groningen	31.290				31.290	-18.295
Haren	176				176	
Ten Boer	1.825	441			2.266	-89
Hereplein 73	4.370				4.370	-3.370
Van Swietenlaan 1-3	10.032	-10.032			0	0
Tromsingel 31-39b (Tromphuys)	3.516				3.516	-776
Radesingel 6	2.001	498			2.499	
Oliemuldersweg 41	94				94	
Schuitmakersstraat 17	300				300	
Totaal	105.898	-12.394	0	0	93.504	-41.576

Boekwaarde

De boekwaarde op 31-12-2020 bedraagt 93,50 miljoen euro. Dit is een afname ten opzichte van 31-12-2019 van -12,39 miljoen euro. De netto boekwaarde (boekwaarde minus voorziening) bedraagt 51,93 miljoen euro. De voornaamste mutaties zijn ontstaan door:

De kostenmutaties hebben betrekking op:

- Voor het project het Stationsgebied Groningen zijn aan de Parkweg in 2020 3 woningen aangekocht. Daarnaast zijn in Ten Boer 3 woningen aangekocht en is er een woonboot in de Oosterhamrikzone aangekocht.
- De verbouwingkosten van de Radesingel 6 (tijdelijke huisvesting raad) is gedeeltelijk toegevoegd aan de boekwaarde van het pand.
- De boekwaarde van de kelder Grote Markt 23 is overgeboekt naar het Parkeerbedrijf in verband met het realiseren van een fietsenkelder.
- De boekwaarde van de percelen Friesestraatweg 181 en Van Swietenlaan 1-3 zijn overgeboekt naar de in 2020 door de raad vastgestelde grondexploitaties.

Vorbereidingskredieten

Voor de (her)ontwikkeling van het strategisch vastgoed stelt de raad voorbereidingskredieten vast. In onderstaand overzicht staan de actuele voorbereidingskredieten weergegeven.

Omschrijving bedragen x € 1.000 euro	boekwaarde		geboekt in 2020		boekwaarde	restant
	krediet	31-12-2019	kosten	opbrengsten	31-12-2020	krediet
Stationsgebied	5.891	5.891			5.891	0
OHZ - ontsluiting UMCG	1.445	1.114			1.114	331
De Held III	1.340	0	194		194	1.146
Suikerzijde	2.900	0	1.498		1.498	1.402
Ten Boer Ommelanderstraat	300	0	24		24	276
Ten Post Nije Buurt	200	0	46		46	154
Woltersum Dorpsvernieuwing	100	0	6		6	94
totaal	12.176	7.005	1.768	0	8.773	3.403

Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkelingen; de 'warme gronden'

Gebiedsontwikkeling Suikerzijde

De commissie BBV heeft in de 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken, 2019' een nieuwe categorie gronden opgenomen. Een categorie die in de regel aangeduid wordt met 'Warme gronden'. Onder voorwaarden mag bij de waardering van gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkelingen, maar waarvoor nog

geen grondexploitaties is vastgesteld worden uitgegaan van de toekomstige bestemming in plaats van de huidige bestemming.

De grondposities van het Suikerterrein (2009) zijn als gevolg van wijzigingen in het BBV (2016) omgezet naar materiële vaste activa (MVA). In het BBV 2016 was een overgangsbepaling getroffen, daar is voor deze grondpositie gebruik van gemaakt. Daarom heeft een waarde correctie naar huidige bestemming niet plaatsgevonden. Deze overgangsbepaling liep echter af na 31 december 2019. Hiermee werd een risico gelopen dat een forse voorziening zou moeten worden getroffen.

Evenwel voldoet het Suikerterrein aan de geldende voorwaarden om onder de nieuwe categorie 'Warme gronden' te vallen. De gronden kunnen gewaardeerd worden tegen toekomstige bestemming. De gronden zijn getaxeerd door een onafhankelijke taxateur op toekomstige bestemming. De taxatiewaarde is hoger dan de huidige boekwaarde. Derhalve hoeft geen voorziening getroffen te worden.

De kosten hebben betrekking op een aankoop aan de Energieweg

Omschrijving bedragen x 1.000 euro	boekwaarde		resultaat-		boekwaarde	verlies-
	31-12-2019	kosten	opbrengsten	nemingen	31-12-2020	voorziening
Suikerunieterrein	42.349	876			43.225	
Totaal	42.349	876	0	0	43.225	0

7.3.5 Niet in exploitatie te nemen gronden

De niet in exploitatie te nemen gronden zijn gronden waarvoor geen (her)ontwikkeling staat gepland. Dit is een relatief klein complex met een boekwaarde van 85 duizend euro.

7.3.6 Erfpacht

In onderstaand overzicht wordt een verloop weergegeven van de boekwaarden van in erfpacht uitgegeven gronden, verdeeld naar gronden waarvoor een jaarlijkse canon wordt betaald en gronden waarvan de jaarlijkse canon voor een bepaalde periode is afgekocht.

Omschrijving bedragen x 1.000 euro	boekwaarde		resultaat-		boekwaarde	reserve
	31-12-2019	kosten	opbrengsten	nemingen	31-12-2020	afkoop erfpacht
Erfpacht met jaarlijkse canon	15.909	-12	-586	693	16.004	
Erfpacht met afkoop	12.585	762	-10	140	13.477	-13.477
Totaal	28.494	750	-596	833	29.481	-13.477

Boekwaarde

De boekwaarde per 31 december 2020 bedraagt 29,48 miljoen euro. Vanuit de verkoop en herziening van de grondwaarde van een aantal percelen is een resultaat genomen van 833 duizend euro. Ter dekking van de erfpacht met afkoop is er een reserve erfpacht met afkoop voor hetzelfde bedrag.

7.3.7 Verhuurde kavels

In tegenstelling tot maatschappelijk vastgoed betreft het een categorie gronden en vastgoed, die verworven zijn, om in de toekomst te ontwikkelen tot een andere bestemming. Tussentijds worden deze gronden en vastgoed voor langere tijd verhuurd of verpacht. Het beleidsmatige uitgangspunt voor deze panden is: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met inachtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van de verhuurde kavels verdeeld naar een 4-tal categorieën.

Omschrijving bedragen x 1.000 euro	boek- waarde		afschrijving		resultaat-	boek- waarde	verlies-
	31-12-2019	kosten	opbrengsten	2020	nemingen	31-12-2020	voorziening
Schoolterreinen	520		-210		49	359	

Industrieterreinen	665		-77		53	641	
Diverse terreinen	2.807					2.807	
Diverse gebouwen	10.308		-6.410	-82	972	4.788	-1.035
Totaal	14.300	0	-6.697	-82	1.074	8.595	-1.035

In 2020 zijn er 4 percelen/panden verkocht. Deze verkopen leveren een verkoopresultaat op van 1,07 miljoen euro.

Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2020

Het jaarresultaat vanuit het grondbedrijf bedraagt 10,13 miljoen euro voordelig. In onderstaande tabel wordt de opbouw van het resultaat ten gunste van de bestemmingsreserve Grondzaken weergegeven.

Resultaat Grondbedrijf 2020 (Bedragen x 1.000 euro)			
Omschrijving/ Soort	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Programma 2 Economie en werkgelegenheid			
Actualisatie grondexploitaties			
Mutatie voorziening		-3.581	-3.581
POC winstneming		48	48
Verkopen			
Verhuurde kavels		-1.073	-1.073
Tuingronden/Overig		-1.078	-1.078
Exploitatie			
Grondbedrijf algemeen		460	460
Strategische gronden	758	0	-758
Verhuurde Kavels	57	131	74
Erfpacht		-193	-193
Bouwrijpe kavels		126	126
Niet in exploitatie te nemen gronden	71	1	-70
Gronden Haren	12	0	-12
Tuingronden/overig		255	255
Diversen			
Verliesvoorziening Strategische gronden		-1.926	-1.926
Afboeking boekwaarde	0	17	17
GEM Haren Noord	-500	-415	85
Nesciopark	98	0	-98
Bodemsanering Nelflocatie		512	512
Diversen		192	192
Totaal programma 2	496	-6.524	-7.020
Programma 8 Wonen			
Actualisatie grondexploitaties			
Mutatie voorziening		-410	-410
POC winstneming		-336	-336
Slotcalculaties		-545	-545
Verkopen			
Erfpacht		-576	-576
Exploitatie			
Erfpacht	-116	48	164
Diversen			

Mutatie reserve afkoop erfpacht		-892	-892
Boekwaarde erfpacht		-269	-269
Kapitaallasten BWV Meerstad	3.621	3.048	-573
Diversen		327	327
Totaal programma 8	3.505	395	-3.110
Totaal mutaties Grondbedrijf 2020 (negatief getal is voordelig resultaat)	4.001	-6.129	-10.130

7.4.1 Beschikbare weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen/risico's

In het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de soms relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te maken kosten en opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. Risico's zijn om deze reden min of meer inherent aan projecten en grondexploitaties.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het is daarom van belang dat er over een buffer beschikt wordt van voldoende omvang om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen. Deze buffer bestaat uit het beschikbare gemeentelijke weerstandsvermogen. In de paragraaf 3 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" wordt uitgebreid ingegaan op deze materie.

Risico's en benodigd weerstandsvermogen

Onderdeel van de actualisatie van de grondexploitaties en de jaarrekening 2020 is het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen voor het grondbedrijf. Bij het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om maar zijn ook aanzienlijke risico's verbonden. Het is daarom van belang over een buffer te beschikken die van voldoende omvang is om onverwachte tegenvallers of bekende risico's op te kunnen vangen. In de aan uw raad voorgelegde kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is omschreven hoe de gemeente hiermee om gaat en welke spelregels hiervoor gelden. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor het grondbedrijf wordt meegenomen bij de bepaling van het totaal gemeente brede benodigde weerstandsvermogen.

De herzieningen van de grondexploitaties hebben zich in het jaar 2020 door de goede economische tijden financieel positief ontwikkeld. Hierdoor nemen boekwaarden af en tevens de afzet- en verdragingsrisico's. Dit geldt voor de gemeentelijke grondexploitaties, maar ook voor Meerstad.

Grondexploitaties zijn gevoelig voor economische schommelingen. Daarom willen we door middel van scenario's een doorzicht maken naar de meerjarige gevoeligheden. Naar de nabije toekomst toe spelen de nieuwe grote gebiedsontwikkelingen zoals Suikerzijde, Stadshavens, Stationsomgeving en de Held III, een substantiële rol. Deze toekomstige gebiedsontwikkelingen zijn complex en soms omvangrijk. De project-specifieke risico's in deze gebiedsontwikkelingen zijn nog niet nauwkeurig te bepalen. Echter een eerste globale berekening, op basis van schattingen in investeringsbehoefte geven een bandbreedte aan benodigd weerstandsvermogen aan, tussen de 25 en 40 miljoen euro. Richting vaststelling van deze gebiedsontwikkelingen zal hierover steeds meer duidelijk worden. Tot die tijd kiezen we ervoor om het benodigd weerstandsvermogen te handhaven op het niveau dat in de jaarrekening 2019 werd gehanteerd, 80 miljoen euro. Deze lijn is bij de begroting 2021 bevestigd. Voor de begroting 2022 streven wij naar een concretere uitwerking van het benodigde weerstandsvermogen. Dit is mogelijk met een nadere uitwerking en besluitvorming door de gemeenteraad over de gebiedsontwikkelingen Suikerzijde en Stadshavens.

Paragraaf 8: Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger.

Lokale heffingen betreffen zowel de publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB), de logiesbelasting en de hondenbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

In de jaarlijkse Tarievennota wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de gemiddelde jaarlijkse woonlasten. De woonlasten zijn een optelling van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld (meer persoons)huishouden.

Herindeling

De gemeenten Haren, Ten Boer en Groningen zijn per 1 januari 2019 opgegaan in de nieuwe gemeente Groningen. Dat is gebeurd volgens de regels uit de wet algemene regels herindeling (wet Arhi). De regels uit de wet Arhi bepalen dat gemeentelijke voorschriften van de verdwijnende gemeenten (zoals de lokale heffingen) tot maximaal 2 jaar na de datum waarop de herindeling is ingegaan, geldig kunnen blijven. Eind 2020 zijn als laatste lokale heffingen de afvalstoffenheffing en de leges geharmoniseerd. Daarmee gelden er met ingang van 2021 overal in de gemeente dezelfde belastingtarieven.

Tarievenonderzoek

In 2020 is onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de tarieven. Dit tarievenonderzoek is uitgevoerd op de begroting van 2021. De rapportage over het onderzoek laat zien dat we ons in vergelijking met het vorige onderzoek in positieve zin hebben ontwikkeld in de verantwoording van de aan de tarieven toegerekende kosten. De aanbevelingen die zijn gedaan, worden uitgewerkt en daar waar noodzakelijk of wenselijk geïmplementeerd.

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing

voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Het jaar 2020 was het laatste jaar dat verschillende tariefsystemen voor de voormalige gemeenten van de gemeente Groningen zijn toegepast. In 2021 wordt het tariefsysteem van de voormalige gemeente Groningen toegepast. Daarin wordt onderscheid gemaakt naar drie categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens en huishoudens van drie personen of meer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (aansluitrecht).

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De hoogte van de bouwleges wordt bepaald door de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW) en het tarief. De tarieven van de bouwleges zijn met ingang van 2021 geharmoniseerd. De systematiek en tarieven van de voormalige gemeente Groningen zijn daarbij leidend.

Parkeergelden publiekrechtelijk deel

Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en parkeerautomaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en parkeerautomaten, de kosten van het (gratis) fiets parkeren en de tarieven voor parkeervergunningen. Voor de publiekrechtelijke parkeergelden (parkeerbelasting) is de doelstelling van regulering expliciet in de wet vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Kwijscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing zij kwijschelden. Het kwijscheldingsbeleid van de heringedeelde gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer is met ingang van 2021 geharmoniseerd. Uitgangspunt daarbij is het kwijscheldingsbeleid van de oude gemeente Groningen. Dit houdt in dat kwijschelding wordt verleend van:

- Hondenbelasting (alleen voor de eerste hond en tot 60%).
- Afvalstoffenheffing. Mensen die drie jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijscheldingsgerechtigden krijgen 57% van de aanslag kwijtgescholden.
- Leges gehandicaptenparkeerplaats en -kaart en huwelijksleges (volledig).

Baten en kruissubsidiëring publiekrechtelijke leges

Voor elk van de verordeningen waarbij sprake is van het verhalen van kosten moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of de Verordening afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters van samenhangende diensten:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit in de paragraaf lokale heffingen aangegeven. Ook indien de raad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekking: beperkt).

Beleid privaatrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de privaatrechtelijke tarieven.

Privaatrechtelijke tarieven

In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Medio 2014 is de Wet Markt en Overheid in werking getreden. Op grond van deze wet moeten we voor onze producten en diensten de integrale kostprijs in rekening brengen. Daarnaast heeft de gemeente voor een aantal producten zelf een beleid voor kostendekking.

Parkeergelden privaatrechtelijk

Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het in totaal (samen met het publiekrechtelijk deel) kostendekkend is.

Berekening lokale heffingen

Voor het berekenen van de kostendekkendheid en hoogte van de lokale heffingen maken wij gebruik van een kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij directe lasten en baten, indirecte lasten en baten en de algemene interne dienstverleningslasten toe aan de verschillende lokale heffingen.

Toerekening primaire lasten

De centrale activiteiten van een heffing staan op een taakveld. Riolering en Afval zijn voorbeelden van taakvelden waarvan de kosten toe te rekenen zijn aan respectievelijk de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kostenonderbouwing. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden of er op andere taakvelden lasten staan die te maken hebben met de uitvoering van de taak waarvoor de heffing in rekening gebracht wordt. Is dat het geval, dan moet worden bepaald in welke mate die lasten toerekenbaar zijn.

Enkel voor de publiekrechtelijke leges geldt dat de lasten die geen enkel verband hebben met een dienst waarvoor een tarief in rekening wordt gebracht, niet verhaalbaar zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de kosten van:

- beleidsvoorbereiding;
- inspraak-, bezwaar- en beroepsprocedures;
- handhaving, toezicht en controle (behoudens de eerste controle).

Toerekening overhead

Alle kosten voor overhead staan apart begroot op taakveld 0.4. Een deel van de overhead mag als opslag op de directe lasten meegenomen worden in de tarieven. De overhead wordt niet doorbelast aan de taakvelden waar de directe lasten op staan. Dit betekent dat het niet mogelijk is om uit de taakvelden alle aan de tarieven toe te rekenen kosten af te leiden. De overhead moet buiten de begroting om aan de tarieven worden toegerekend. In de Financiële verordening gemeente Groningen 2019 is de methodiek voor de toerekening van overhead opgenomen.

Toerekening algemene interne dienstverleningskosten

Binnen de kaders van wet- en regelgeving rekenen we de algemene toerekenbare overhead, zoals kosten van het shared service center, aan de lokale heffingen toe. Dit noemen we algemene interne dienstverleningskosten, afgekort AID. De verdeling van de AID vindt plaats op basis van de formatie per heffing.

Opbrengstontwikkeling lokale heffingen

In de begroting en rekening geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de *belangrijkste* belastingen, rechten en heffingen (leges). In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de gerealiseerde opbrengsten in 2020 en de oorspronkelijke geraamde opbrengsten van 2020 en de actuele begroting 2020 van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer tezamen als de nieuwe gemeente Groningen.

Opbrengsten belastingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2020 (1)	Actuele begroting 2020 (2)	Opbrengsten rekening 2020 (3)	Vershil (3-2)
Onroerende zaakbelasting (OZB)	87.257	87.424	89.312	1.889
Roerende zaakbelasting (RZB)	81	81	129	48
Hondenbelasting	1.034	1.034	1.040	6
Logiesbelasting (toeristenbelasting)	2.274	1.720	1.731	11
Forensenbelasting	22	22	-5	-27
Precariobelasting	1.133	1.133	870	-262
Parkeerbelasting	13.025	12.494	12.546	52

Opbrengsten rechten en heffingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2020 (1)	Actuele begroting 2020 (2)	Opbrengsten rekening 2020 (3)	Vershil (3- 2)
Afvalstoffenheffing	29.260	29.262	30.404	1.142
Marktgeden	886	886	790	-96
Rioolheffing	18.516	18.516	18.821	304
Begrafenisrechten / Lijkbezorgingsrechten	1.659	1.659	1.522	-137
Leges Burgerzaken	1.872	2.195	2.025	-170
Leges Bouwactiviteiten (omgevingsvergunning)	12.326	12.326	20.139	7.813
Leges Huisvestingswet	38	38	53	15
Leges Instemmingsbesluit Telecomm.verordening en Graafverordening	245	246	481	236
Leges Drank & Horeca	88	88	45	-43
Leges Prostitutie	32	32	17	-15
Havengelden	162	162	188	26
Parkeergelden privaatrechtelijk	9.474	7.233	7.147	-85

Hieronder worden de grotere afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting toegelicht. Voor de rechten en heffingen wordt daarbij ingegaan op de ontwikkeling van de kostendekkendheid.

Onroerende zaakbelasting

De meeropbrengst onroerende zaakbelasting van afgerond 1,9 miljoen euro wordt met name verklaard doordat de economische waarde van woningen en bedrijven in de stad hoger zijn uitgevallen dan vooraf werd voorzien. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren de taxaties van de woningen en bedrijven nog niet afgerond waardoor voor het niet-getaxeerde deel aannames zijn gemaakt. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.

Daarnaast ontstaat er een nadeel op eerdere jaren van 700 duizend euro. Als gevolg van recente uitspraken van de rechtbank verwachten we een afwaardering van de NAM-locaties van 50% vanaf 2016. Eerder zijn we uitgegaan van 25%. Daarnaast valt de netto opbrengst lager uit door extra verminderingen als gevolg van toegekende bezwaren.

Roerende zaakbelasting

De tijdelijke huisvesting van studenten in containerwoningen en meer dan verwachte overige objecten zoals de waterwoningen Meerstad, resulteert in een meeropbrengst van 48 duizend euro.

Hondenbelasting

Het positieve resultaat op de hondenbelasting is 6 duizend euro. Het aantal honden in Ten Boer en Haren blijkt hoger dan ingeschat.

Logiesbelasting

Als gevolg van de Coronamaatregelen is het aantal overnachtingen sterk afgenomen. De inkomstenderving is 543 duizend euro. Hier staat een compensatie vanuit het Rijk tegenover van 554 duizend euro. Dit resulteert in een positief resultaat van 11 duizend euro.

Forensenbelasting

De forensenbelasting is een belasting op recreatiewoningen waar de eigenaar meer dan negentig dagen verblijft. De belasting werd voor de herindeling geheven in Haren. Van de belastingplichtigen komt ongeveer de helft uit de voormalige gemeente Groningen. Deze mensen zijn door de herindeling nu inwoners van de gemeente waar zij hun recreatiewoning hebben. Hierdoor kunnen zij niet meer in de forensenbelasting worden betrokken.

Per 1 januari 2020 is de Forensenbelasting afgeschaft. In de begroting was nog wel een bedrag geraamd van 22 duizend euro. Op de afwikkeling van eerdere jaren is een nadeel van 5 duizend euro ontstaan waardoor per saldo een negatief resultaat van 27 duizend euro ontstaat.

Precariobelasting

De begroting is gebaseerd op ervaring uit het verleden. Echter, het aantal precario gevallen is moeilijk te voorspellen. Het wisselt van jaar tot jaar. Door corona zijn in 2020 in totaal 276 duizend euro lagere baten precariobelasting terrassen gerealiseerd en 14 duizend euro hogere baten uit gebruik gemeentegrond. . In 2020 hebben horeca exploitanten door Corona een aantal maanden geen terras kunnen uitbaten. Daarom heeft de gemeente Groningen besloten om een korting op de aanslag precario 2019 toe te passen. Dit heeft geleid tot de lagere baten precariobelasting terrassen. Hier staat 85 duizend euro aan compensatie, die wij vanuit het rijk hebben ontvangen, tegenover. Verder zijn door Corona de externe lasten ten behoeve van handhaving precario lager uitgevallen.

Afvalstoffenheffing

De hogere baten worden met name veroorzaakt door een toename van het aantal aansluitingen en de hiermee gepaard gaande hoeveelheid opgelegde heffingen. Het hoger aantal aansluitingen is het gevolg van de extra groei van het aantal nieuw opgeleverde woningen in de stad. Dit geldt met name voor de eenpersoonshuishoudens en de tweepersoonshuishoudens.

Rioolheffing

De totale opbrengst valt in 2020 hoger uit dan geraamd. Dit verschil wordt verklaard doordat het aantal aansluitingen voor woningen en niet woningen hoger zijn uitgevallen dan geraamd.

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

De opbrengsten uit leges begrafenisrechten zijn 137 duizend euro lager dan begroot. Dit is met name een gevolg van de dalende trend in het aantal begrafenissen.

Leges Instemmingsbesluit Telecomm. verordening en Graafverordening

De hogere baten zijn met name veroorzaakt door een meeropbrengst leges met betrekking tot beglazing (KPN).

Marktgelden

Door Corona zijn minder vierkante meters verhuurd dan verwacht. Het nadeel bedraagt 96 duizend euro. Dit negatief resultaat wordt echter grotendeels gecompenseerd door minder dan begrote uitgaven.

Leges burgerzaken

De gemeente mag niet voor alle producten zelf het tarief bepalen. Het rijk stelt voor een aantal producten een maximumtarief vast. Bij de kostendekkendheid gaat het over de beïnvloedbare en niet- beïnvloedbare tarieven bij elkaar. Als gevolg van de coronacrisis zijn er 170 duizend euro minder leges inkomsten ontvangen ten opzichte van de actuele begroting. Het gaat hier met name om de leges reisdocumenten en de huwelijksleges. Daar tegenover staat dat de lasten ook lager uitvallen dan begroot. De totale kostendekkendheid van de producten burgerzaken komt uit op een gewogen gemiddelde van 70%, begroot was 69%.

Leges bouwactiviteiten

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. In de begroting is rekening gehouden met de grootte van de bouwprojecten op basis van kengetallen (5- jaarsgemiddelde) voor de leges tot 200 duizend euro en de legesopbrengsten boven de 200 duizend euro. De werkelijke opbrengsten kunnen met een optimale prognosemethode altijd nog afwijken. Er kunnen mutaties in

onderhavige projecten plaatsvinden en vertragingen optreden. Ook marktontwikkelingen kunnen het beeld sterk beïnvloeden.

In 2020 is een meeropbrengst op de bouwleges gerealiseerd van 7,8 miljoen euro vooral door een forse stijging van het aantal verleende vergunningaanvragen voor zowel grote - als kleine bouwprojecten. Naast een toename in het aantal grote bouwaanvragen ten opzichte van de ramingen, hebben door Corona veel burgers ervoor gekozen om hun huis te verbouwen, wat er mede toe heeft geleid dat het aantal vergunningaanvragen voor kleine projecten zo hoog is. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn weliswaar ook toegenomen, 1,3 miljoen euro hoger dan begroot, maar deze zijn minder hard gestegen doordat ruim de helft van de leges grote bouwprojecten betreffen met een legesbedrag groter dan 200 duizend euro. Hiervan zijn de legeskosten in verhouding lager dan die van kleine bouwprojecten. Per saldo heeft dit geleid tot een positief resultaat op de bouwleges van 6,5 miljoen euro.

Leges Instemmingsbesluit Telecomm.verordening en Graafverordening

De hogere baten zijn met name veroorzaakt door een meeropbrengst leges met betrekking tot beglazing (KPN).

Kostendekkendheid lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen van de gemeente Groningen. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit aangegeven. Ook indien de gemeenteraad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Criterium kosten dek- kendheid	Opbrengsten Rekening 2020	Toerekening Totaal Kosten rekening 2020	Dekkings Percentage Rekening 2020	Dekkings Percentage Begroting 2020
Titel 1. Algemene dienstverlening					
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:					
Reisdocumenten	Deels kosteloos en wet.max	724	1.144	63%	53%
Overige documenten/VOG		55	245	23%	33%
Inlichtingen\afschriften BS		80	226	35%	40%
Rijbewijzen	Max. tarief	876	797	110%	109%
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk maximum		1.735	2.412	72%	70%
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:					
Huwelijksvoltrekkingen	Deels kosteloos	146	226	65%	78%
Inlichtingen \ Afschriften GBA		144	264	55%	53%
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum		291	491	59%	65%
Totaal afgifte gerelateerde leges		2.025	2.902	70%	69%
Naturalisaties		305	439	70%	59%
Leges Leegstandswet		9	12	80%	69%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	481	444	108%	93%
Leges APV - Winkeltijdenwet		0	2	3%	20%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		5	66	8%	11%
Leges Kansspelen		42	12	339%	190%
Leges APV - Verkeer	Beperkt	32	143	22%	57%
Leges Makelaarsfaxen		4	12	30%	27%

Leges Gehandicapten parkeerkaart		48	220	22%	37%
Totaal Algemene dienstverlening		2.951	4.251	69%	67%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning					
Omgevingsvergunning					
Leges Bouwactiviteiten		20.118	11.366	177%	114%
Leges Aanlegactiviteiten		6	5	112%	79%
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken irt brandveiligheid		26	27	97%	69%
Leges Handelsreclame		2	9	20%	37%
Leges vellen van de houtopstand		115	209	55%	54%
Totaal leges omgevingsvergunning	100%	20.267	11.616	174%	112%
Totaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		20.267	11.616	174%	112%
Totaal Titel 1 en Titel 2		23.218	15.867	146%	101%

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Criterium Kostendekkendheid	Opbrengsten Rekening 2020	Toerekening totaal kosten rekening 2020	Dekkingspercentage rekening 2020	Dekkingspercentage begroting 2020
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1 Horeca					
Leges APV - Drank en Horeca		45	157	29%	44%
Leges Terrasvergunning		25	13	196%	92%
Hoofdstuk 3 Prostitutie					
Leges APV - Prostitutie		17	20	87%	149%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen					
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	Beperkt	15	587	2%	18%
Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014					
Leges Splitsingsvergunning		14	13	106%	84%
Leges Huisvestingswet		53	77	69%	46%
Hoofdstuk 8 Geluidshinder					
Leges Geluidshinder		-	-	-	59%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		169	867	19%	32%
Totaal Legesverordening		23.387	16.734	140%	97%
Overige verordeningen:					
Afvalstoffenheffing	100%	30.404	31.227	97%	100%
Reinigingsrechten	100%	44	44	100%	100%
Marktgelden	100%	790	803	98%	100%
Rioolheffing	100%	18.821	18.818	100%	100%
Havengelden	100%	188	166	113%	100%
Begrafnisrechten / Lijkbezorgingsrechten	100%	1.522	1.573	97%	100%
Precariobelasting		870	655	133%	134%
Totaal overige verordeningen		52.639	53.288	99%	101%
Totaal publiekrechtelijk		76.026	70.021	109%	100%

Voor algemeen beleid van de leges zie [Beleid lokale heffingen](#)

De leges uit de legesverordening hebben in 2020 totaal een kostendekkendheid van 140%. Ten opzichte van de begroting 2020 is de kostendekkendheid 2020 met 43%-punten toegenomen. Binnen de clusters van de legesverordening komt één cluster boven de 100% kostendekkendheid. Dit is het cluster omgevingsvergunning. Een deel van de verklaring voor de stijging is dat de kostendekkendheid op het totaal van de leges omgevingsvergunning op begrotingsbasis al 112% was, maar dat de tarieven bij de vaststelling van de begroting 2020 niet verlaagd konden worden omdat de raad daartoe niet bevoegd was: de legesverordeningen met betrekking tot 2020 waren nog vastgesteld door de raden van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. In 2020 zijn er mede door Corona meer bouwaanvragen gedaan dan geraamd, zowel voor grote - als kleine projecten, waardoor de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunning op 174% uit is gekomen. Dit verklaart in belangrijke mate de verhoging van de kostendekkendheid in 2020 van de legesverordening. Verder is de kostendekkendheid van het cluster overige verordeningen 99%. Voor precariobelasting is de kostendekkendheid weliswaar ongeveer gelijk gebleven, maar zijn zowel de baten als de lasten flink lager uitgevallen. Dit is het gevolg van een korting door de gemeente Groningen op de precariobelasting terrassen, compensatie vanuit het Rijk en lagere lasten ten behoeve van de handhaving precario. De kostendekkendheid totaal publiekrechtelijk bedraagt 109%. Dit is 9% hoger dan begroot en is tevens het gevolg van de stijging in de leges omgevingsvergunning.

Leges kansspelen

Door een wettelijk vastgesteld tarief voor het heffen van leges en doordat het aanvragen van een nieuwe vergunning van jaar tot jaar wisselt, zijn de leges kansspelen in 2020 meer dan kostendekkend. De afwijking is procentueel hoog. Echter, de afwijking in totaal aantal euro's is gering.

Leges makelaars-faxen

In 2014 is besloten om leges te heffen voor het opvragen van gegevens door makelaars voor het opstellen van taxatierapporten. De inkomsten zijn nagenoeg conform de begroting. De kosten zijn 25% lager dan de begroting. De totale kostendekkendheid komt daarmee uit op 30%.

Leges bouwactiviteiten

Door de huidige economische omstandigheden in de bouw en Corona zijn in 2020 fors meer legesinkomsten uit bouwactiviteiten gerealiseerd dan begroot. Ten opzichte van de actuele begroting 2020 bedraagt de meeropbrengst 7,8 miljoen euro. Het dekkingspercentage bedraagt op realisatiebasis 177%. De leges bouwactiviteiten beïnvloedt in grote mate de kostendekkendheid van het onderdeel omgevingsvergunning.

Leges vellen van de houtopstand

De leges zijn niet kostendekkend voor alle kosten die de Gemeente Groningen maakt, maar zijn een tegemoetkoming in die kosten. Verder is door een afname van het aantal verleende vergunningen ten opzichte van de begroting, 6 duizend euro minder aan leges gerealiseerd. Het dekkingspercentage bedraagt in 2020 op realisatiebasis 55%.

Leges Terrasvergunning

De leges Terrasvergunning is een kleine relatief nieuwe heffing. Er zijn in 2020 meer aanvragen gedaan dan begroot. Door de geringe omvang van deze lege is de kostendekkendheid overschreden. Het gaat hierbij om een gering bedrag (12 duizend euro).

Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen

Door de coronacrisis zijn in 2020 nauwelijks opbrengsten uit evenementen gerealiseerd, waardoor de kostendekkendheid is gedaald naar 2%.

Leges splitsingsvergunning

Een geringe toename van de gerealiseerde legesinkomsten leidt tot een kostendekkendheid van 106%.

Leges Huisvestingswet

Door een toename van het aantal verleende vergunningen, is 15 duizend euro meer aan leges ontvangen dan begroot.

Afvalstoffenheffing

De lasten van de afvalstoffenheffing zijn hoger dan de opbrengsten. Diverse oorzaken liggen hieraan ten grondslag. De belangrijkste oorzaken lichten wij hieronder toe.

Een hogere aanvoer van restafval in combinatie met een hogere verbrandingsbelasting hebben tot hogere vuilverwerkingskosten geleid. In 2020 is aanzienlijk meer grof vuil geleverd waardoor de kosten op dit onderdeel hoger zijn uitgevallen. Daarnaast zijn er hogere kosten geweest door de inzet van inleenkrachten. Als gevolg van de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande drukte bij afvalbrengstations is er ook meer inzet geweest van verkeersregelaars. Ook zijn er in het kader van het nieuwe afvalbeleid extra uitgaven geweest voor een projectleider en een communicatieadviseur. Tot slot is er in 2020 een stijging geweest van het aantal huishoudens dat in aanmerking kwam voor een kwijtschelding van de afvalstoffenheffing.

De hoogte van de voorziening van de afvalstoffenheffing was begin 2020 twee miljoen euro. Dit bedrag was niet toereikend om het nadelig resultaat in 2020 te compenseren. Het gevolg is een dekkingpercentage in de rekening van 97%.

Rioolheffing

De hogere baten van 304 duizend euro bestaan vooral uit gerealiseerde hogere opbrengsten rioolheffing als gevolg van meer aansluitingen. Hiertegenover staan hogere exploitatielasten van 172 duizend euro. Het resultaat van de baten minus de lasten, namelijk 132 duizend euro, is toegevoegd aan de voorziening Rioleringsvervangingsinvesteringen.

Aan de lastenzijde is het voordelige effect van 800 duizend euro op projecten groot onderhoud toegevoegd aan de voorziening Riolerings groot onderhoud. Per saldo leidt deze dotatie aan de voorziening tot een neutraal effect op het resultaat van de rioolheffing .

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

Als gevolg van de dalende trend in het aantal begrafenissen is het bedrag aan leges lager uitgevallen. De lasten kunnen op korte termijn in mindere mate verlaagd worden, waardoor de kostendekkendheid 97% is.

Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening

Als gevolg van extra omzet voor de verglazing van bekabeling is de kostendekkendheid hoger uitgevallen dan geraamd.

Toegerekende overhead heffingen

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead bestaat uit:

- Leidinggevenden primair proces;
- Managementondersteuning primair proces;
- Personeel en Organisatie;
- Inkoop;
- Juridische zaken (uitgezonderd primaire taken als vergunningverlening);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Communicatie;
- Facilitaire zaken en Huisvesting;
- DIV.

De totale kosten overhead staan vermeld in programma 14. De toerekening aan de tarieven gebeurt op basis van de personeelsinzet van het primair proces.

Rechten en heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Toegerekende overhead 2020
Reisdocumenten	282
Overige documenten/VOG	66
Inlichtingen\afschriften BS	105
Rijbewijzen	190
Huwelijksvoltrekkingen	88
Inlichtingen \ Afschriften GBA	127
Naturalisaties	88
Leges Leegstandswet	5
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	104
Leges APV - Winkeltijdenwet	0
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen	24
Leges Kansspelen	4
Leges APV - Verkeer	54
Leges Gehandicapten parkeerkaart	82
Leges Makelaarsfaxen	4
Leges Bouwactiviteiten	2.510
Leges Aanlegactiviteiten	2
Leges Handelsreclame	3
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid	9
Leges vellen van de houtopstand	80
Leges APV - Drank en Horeca	61
Leges Terrasvergunning	-
Leges APV - Prostitutie	5
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	246
Leges Splitsingsvergunning	5
Leges Huisvestingswet	28
Leges Geluidshinder	-
Afvalstoffenheffing	3.276
Marktgeden	183
Rioolheffing	814
Havengelden	44
Begraafenisrechten / Lijkbezorgingsrechten	302

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking ertoe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Het gaat hierbij om tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang. De wet Markt en Overheid staat in deze gevallen een lager dan kostendekkend tarief toe. De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Soort heffing (privaatrechtelijk)	Opbrengsten Rekening 2020	Toerekening totaal kosten rekening 2020	Dekkings Percentage Rekening 2020	Dekkings Percentage Begroting 2020	Dekkings Percentage Rekening 2019
Stadsbeheer - privaatrechtelijke tarieven	10.875	11.807	92%	100%	98%
- Inzameling bedrijfsafval	7.871	8.356	94%	102%	
- Klein gevaarlijk Afval	1.034	1.242	83%	108%	
- Commerciële straatreiniging	714	1.021	70%	76%	
- Onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen	1.257	1.187	106%	109%	
Kermissen	1	125	0%	138%	140%
Stadsschouburg/Oosterpoort					
Zakelijke tarieven	410	792	52%	99%	88%
Culturele tarieven	2.975	10.597	28%	51%	70%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge					
Totaal lasten incl. kapitaallasten	6.410	25.262	25%	34%	37%
Totaal lasten excl. kapitaallasten	6.410	17.054	38%	42%	46%
<i>Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge excl. kapitaallasten:</i>					
Sporthallen	1.454	2.666	55%	44%	54%
Sportparken	929	4.181	22%	36%	63%
Gymlokalen	642	1.971	33%	35%	40%
Zwembaden	2.714	6.899	39%	39%	30%
IJsbanen	671	1.337	50%	70%	50%
Parkeergelden privaatrechtelijk	7.147	11.089	64%	83%	99%

Inzameling bedrijfsafval

De omzet bij het inzamelen van bedrijfsafval is lager uitgevallen. Daar heeft met name de Corona pandemie voor een groot deel een rol in gespeeld, maar we zijn ook een aantal klanten kwijtgeraakt. De verlaging van de opbrengsten kon voor een beperkt deel worden opgevangen door lagere lasten.

Klein Gevaarlijk Afval

De kostendekkendheid is enerzijds lager uitgevallen als gevolg van hogere verwerkingskosten. Daarnaast zijn de vrachtkosten en de kosten voor verpakking en emballage hoger uitgevallen dan geraamd.

Commerciële straatreiniging

Met name als gevolg van corona zijn de opbrengsten van de commerciële straatreiniging lager uitgevallen. Deze verlaging kon slechts gedeeltelijk worden opgevangen door lagere lasten. Zonder dit Corona effect merken we de afgelopen jaren dat het steeds lastiger is de commerciële straatreiniging in de markt te zetten. Een intern onderzoek moet uitwijzen of deze dienstverlening op termijn houdbaar is voor de Gemeente.

Onderhoud reparaties derden, verkoop brandstof en lease

De omzet bij het onderhoud en reparaties voor derden is lager uitgevallen doordat we enkele gemeenten als klant zijn kwijtgeraakt. Het is gelukt om de lasten voor het onderhoud ook te verlagen. Er is een dalende trend zichtbaar in de verkoop van brandstof aan bedrijven en particulieren. Daarnaast is er in 2020 als gevolg van

corona minder getankt. De lasten zijn ook lager uitgevallen, echter is deze lastendaling onvoldoende om het verlies aan opbrengsten te compenseren. Als gevolg van een nieuw leasecontract zijn er meer voertuigen geleased hetgeen een positief effect heeft op het dekkingspercentage.

Kermissen

Door de coronacrisis is de Meikermis niet doorgegaan. Daardoor zijn er nagenoeg geen opbrengsten gerealiseerd.

Stadsschouwburg/Oosterpoort

De cultuursector is enorm getroffen door de opgelegde maatregelen ten gevolge van COVID-19. Deze maatregelen hebben tot gevolg gehad dat veel evenementen werden verplaatst of geannuleerd, of plaatsvonden met veel minder publiek dan geprognosticeerd. Dit heeft grote gevolgen gehad voor de inkomsten uit programmering en horeca.

De gemeente Groningen heeft een beroep gedaan op de regeling vanuit het Rijk via het Fonds podiumkunsten. Hierbij is 500 duizend euro beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat de Gemeente Groningen een even groot deel beschikbaar stelt, waaraan is voldaan. Naast deze bijdragen heeft directie SPOT in 2020 een aanvraag gedaan bij het KickstartCultuurfonds voor uitgaven aan de COVID-19 voorzieningen. Er is 100 duizend euro toegekend, waarvan 45 duizend euro verantwoord wordt in 2020.

Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges

Door de Corona-crisis is de kostendekkendheid in het algemeen lager. Dit is het gevolg van minder inkomsten dan begroot doordat sportaccommodaties een groot deel van het jaar gesloten zijn. De lagere inkomsten worden deels gecompenseerd door minder uitgaven.

Lokale lastendruk

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met andere grote gemeenten in Nederland, maken we gebruik van gegevens uit de publicatie 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020' van de stichting COELO. In het overzicht zijn de woonlasten (de som van OZB-eigenaar, rioolheffing en afvalstoffenheffing) 2020 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde van de voormalige gemeente Groningen afgezet tegen die van de andere gemeenten. Aangezien de tarieven met betrekking tot de afvalstoffenheffing in 2020 niet zijn geharmoniseerd, konden de woonlasten van de nieuwe Gemeente Groningen niet in het overzicht worden opgenomen. In 2021 zijn alle tarieven geharmoniseerd. In 2019 stond de voormalige gemeente Groningen op de negende plaats en in 2020 op de tweede plaats. Begin 2021 heeft het COELO het overzicht woonlasten 2021 gepubliceerd.

Gemeente (Overzicht Coelo 2020)	OZB-Eigenaar	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Woonlasten
Leiden	372,94	350,76	154,80	878,50
Sittard-Geleen	376,47	294,67	185,20	856,33
Zaanstad	269,59	301,54	284,41	855,54
Delft	280,87	353,66	219,98	854,51
Westland	309,84	282,60	255,60	848,04
Haarlem	302,16	392,40	148,68	843,24
Almere	300,22	378,18	161,71	840,11
Enschede	298,46	277,74	257,40	833,60
Apeldoorn	346,59	342,11	141,06	829,76
Lelystad	333,75	298,36	179,10	811,21
Venlo	396,95	251,57	155,30	803,82

Maastricht	269,27	337,69	194,82	801,77
Emmen	321,85	302,04	172,21	796,09
Nijmegen	569,10	40,33	171,97	781,40
Hilversum	274,42	324,42	181,68	780,52
Deventer	309,45	298,82	172,20	780,48
Alphen aan den Rijn	269,64	277,92	230,16	777,72
Rotterdam	189,98	370,80	215,90	776,68
Amersfoort	375,14	266,16	131,53	772,83
Helmond	350,98	213,12	201,72	765,82
Zoetermeer	372,20	284,60	108,99	765,78
Breda	229,39	313,20	221,40	763,99
Utrecht	252,16	286,00	221,89	760,05
Middelburg	258,91	297,32	203,49	759,72
Haarlemmermeer	287,98	338,88	132,22	759,08
Amstelveen	279,29	273,90	203,50	756,69
Arnhem	343,17	233,50	166,07	742,74
Oss	293,54	278,28	168,48	740,30
Leeuwarden	236,64	325,45	173,24	735,33
Eindhoven	313,26	264,00	144,00	721,26
Assen	345,54	222,73	146,93	715,20
Dordrecht	221,97	286,32	194,37	702,66
Zwolle	292,38	283,09	108,19	683,66
Ede	294,55	227,51	154,68	676,74
Amsterdam	150,18	368,00	138,33	656,51
Alkmaar	195,67	284,64	145,35	625,66
's-Hertogenbosch	241,14	244,92	132,84	618,90
Tilburg	213,96	292,50	96,46	602,92
's-Gravenhage	150,68	297,60	148,85	597,13
Groningen/Groningen	377,90	333,36	148,89	860,15

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering onder invloed van corona

Mede als gevolg van de Covid-19 pandemie is onze manier van (kantoor)werken in 2020 blijvend veranderd. Daar waar de nadruk lag op samenwerking in en vanuit de gemeentelijke kantoorpanden zijn we veel meer gaan thuiswerken. Om gezond thuis te kunnen werken hebben de medewerkers goede thuiswerkvoorzieningen ontvangen (ICT en meubilair). De aanschaf en levering hiervan was een intensieve klus die door de collega's van ICT en Facilitaire zaken voortvarend is uitgevoerd.

Het thuiswerken heeft een groot effect op de wijze waarop we samenwerken en overleggen. We hebben steeds beter geleerd digitaal te vergaderen. In veel gevallen draagt dit bij aan efficiënt overleg, maar voor bijvoorbeeld brainstorming en overleggen waarbij veel interactie gewenst is, worden de fysieke vergaderingen gemist.

We zien ook dat in onze organisatie evenals in de rest van Nederland het aantal collegiale ontmoetingen drastisch is verminderd en medewerkers zwaarder belast worden in de bundeling van werk, zorg en gezin. We ondersteunen collega's hierin zoveel mogelijk, maar zien ook dat collega's hier in toenemende mate last van krijgen. Er zijn verschillende activiteiten opgezet om het welzijn van medewerkers te bevorderen. Zo is er gestart met voorlichting over de juiste balans werk-privé, de mogelijkheid tot inzetten van coaching en bedrijfsmaatschappelijk werk en is er veel aandacht besteed aan de interne communicatie. Op intranet is er een aparte plek gemaakt voor corona onderwerpen en heeft het managementtrainingen kunnen volgen over leidinggeven in deze nieuwe situatie en wordt nagedacht over hoe we medewerkers faciliteren zodat ze mentaal fit blijven.

Financieel zien we een kostenverschuiving. Zo nemen onze uitgaven voor dienstreizen en overige vergoedingen af, worden dienstauto's, -scooters en -fietsen minder gebruikt en zien we een afname van koffie- en theegebruik in onze panden. Onze uitgaven voor ICT voorzieningen (laptops en tablets) stijgen, evenals uitgaven voor ondersteuning en uitbreiding van digitale vergaderfaciliteiten. Onze energiekosten blijven gelijk, dit doordat de panden niet per kamer of verdieping opgewarmd worden.

Terugkijkend zijn wij ondanks corona in staat gebleken onze bedrijfsvoering op peil te houden en hebben én houden we volop aandacht voor het welbevinden van onze mensen.

Naar één integraal werkende organisatie: Stand van zaken

We hebben afgelopen jaren ingezet op het behalen van de doelen en ambities voor de organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering zoals verwoord in de begroting 2020. We hebben uitvoering geven aan de visie op control en de reorganisatie HRM. Daarnaast hebben we ingezet op de volgende opgaven:

- Opgave-gericht werken in samenwerking met burgers, bedrijven en instellingen;
- Dienstverlening aan de burger: virtueel en fysiek;
- Verbeterprogramma financieel administratieve beheersing;
- HR-thema's:
 - Verhogen van mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers;
 - Academie in oprichting;
 - Diversiteit en verjonging;
 - Terugdringing externe inhuur.

Opgavegericht werken in samenwerking met burgers, bedrijven en instellingen

Met Stad Doet Mee werken we aan de doorontwikkeling van nieuwe vormen van samenwerking met én tussen bewoners. We hebben ingezet op nieuwe, digitale vormen van participatie en innovatieve methoden van lokale

(directe) democratie. Ondanks de flinke belemmering door de coronamaatregelen wordt gebiedsgericht werken steeds meer een gedeelde manier van werken binnen de organisatie.

De afgelopen jaren is in vijf verschillende wijken geëxperimenteerd met nieuwe vormen van democratie en gebiedsgericht werken. De evaluaties leveren ook aandachtspunten op voor de ambtelijke organisatie, als het gaat om slagkracht, de wijze van ondersteuning van processen in de wijk, ambtelijke nabijheid, de inrichting van de begroting en beschikbare wijkbudgetten en flexibiliteit. *(In paragraaf 1 wordt verder inhoudelijk op het gebiedsgericht werken ingegaan).*

Werken met het Participatiewerkboek

Het eind 2019 ontwikkelde participatiewerkboek is verder doorontwikkeld naar een 'participatiegarage'. Met een multidisciplinair team worden collega's geadviseerd over het zorgvuldig ontwerpen van democratische processen. Om de democratische kwaliteit van de processen die we als gemeente zelf organiseren te verbeteren, is tevens de leergang 'ambtelijk democratisch vakmanschap' (samen ontwikkeld met de vier grote steden) gestart. Een onderdeel van het 'gemeentelijk gereedschap' is digitale participatie. In coronatijd is deze online participatie in een stroomversnelling gekomen. Voor medewerkers is de brochure 'Eerste Hulp bij Online Participatie' geschreven.

Dienstverlening aan de burger: virtueel en fysiek

Terugkijkend op 2020 heeft de dienstverlening een digitale vlucht gemaakt door de coronacrisis.

Dienstverlening op afstand, dus digitaal is de rode draad geweest. Alleen noodzakelijke fysieke interactie bleef beschikbaar. Door snelle technische aanpassingen eind maart 2020 werd het mogelijk voor het Klant ContactCentrum om vanuit huis te werken; het overgrote deel doet dat sindsdien. Het blijkt ook voor de burger goed te werken.

Het online burgerparticipatie platform Stem van Groningen heeft vele sociale- en leefbaarheidsprojecten tot een succes gemaakt. Een succesvol platform wat pas vanaf 2019 is gestart en met deze crisis nogmaals haar waarde bewijst. De beperkte fysieke mogelijkheden hebben de digitale ontwikkeling geïntensiveerd. We zijn samen met inwoners gestart met het verbeteren van onze aanvraagprocessen. Door de ervaring van de inwoner direct op te halen middels een heldere methodiek (het zogenoemde Design Thinking) en het gebruik van focusgroepen stellen we onze inwoners centraal bij de inrichting van de dienstverlening. Na de eerste successen in 2020 gaan we hier in 2021 dan ook mee verder.

Verbeterprogramma financieel administratieve beheersing

In 2018 is een meerjarig verbeterprogramma gestart voor de jaren 2018 t/m 2020. Doel van de opgenomen acties in het programma was het realiseren van een structurele verbetering in de administratieve organisatie en interne beheersing (inclusief algemene IT-beheersing). De acties waren gericht op een verbetering van de financiële processen in de gemeentelijke organisatie, vanaf het begin van het besluitvormingstraject in het primaire proces tot en met de financiële vastlegging in de administratie. Het verbeterprogramma is succesvol afgerond en resterende verbeterpunten zijn belegd binnen de organisatie.

HR thema's

HRM reorganisatie

Per 1 juli 2020 is de nieuwe HRM organisatie van start gegaan. Deze bestaat nu uit de afdelingen HR-Services, HR-Advies en HR Strategie& Ontwikkeling. Hiermee is de ondersteuning richting directies verbeterd en verduidelijkt. Het eerste aanspreekpunt voor de directies zijn de Allround HR-adviseurs geworden die, indien nodig, andere collega's van HR inschakelen. Medewerkers die vragen hebben kunnen steeds meer terecht bij de HR- servicedesk.

Academie in oprichting

De "Groninger Academie" is niet een fysiek gebouw, maar een expertisepunt waar alle mogelijke leeractiviteiten gecoördineerd, geïnitieerd, ontwikkeld en vormgegeven worden. In 2020 zijn alle voorbereidingen getroffen om het leermanagementsysteem in het voorjaar van 2021 te starten. Op dit online platform 'Groningen Leert' zijn talloze klassikale opleidingen en trainingen, gratis e-learning modules, gemeentelijke evenementen en inspiratiesessies gemakkelijk vindbaar en toegankelijk. Per thema zullen we ook leerlijnen ontwikkelen zoals 'Digivaardig in de gemeente Groningen'.

Als gevolg van de coronamaatregelen is het bedrag dat aan opleidingen is besteed per medewerker gedaald ten opzichte van het jaar ervoor. Veel trainingen zijn doorgeschoven naar 2021 of helemaal geannuleerd. Andere trainingen zijn online beschikbaar gesteld, maar veel deelnemers gaven de voorkeur aan fysieke ontmoetingen bij trainingen. De vaardigheidstrainingen, de Zomeracademie en de Digitale Dinsdagen en de online workshops Werkgeluk zijn wel doorgegaan.

Diversiteit en verjonging

Het percentage vrouwen in leidinggevende functie is verder gestegen. Ondanks corona, wat het volgen en begeleiden van een stage bemoeilijkte, waren er in 2020 toch weer veel stagiairs en trainees. Het aantal nieuwe afspraakbanen dat in 2020 is gerealiseerd is iets achtergebleven ten opzichte van eerdere jaren. We liggen echter nog steeds goed op schema voor het realiseren van de uiteindelijke doelstelling van 100 plaatsingen in een periode van 10 jaar, vanaf 2014.

In november 2020 is aan de raad een brief gestuurd met een stand van zaken van diversiteit en inclusiviteit voor de gemeente. Hierbij zijn ook vijf actielijnen voor diversiteit en inclusiviteit voor de komende periode aangegeven.

Duurzame inzetbaarheid 2020.

De gevolgen van de coronapandemie in de verzuimcijfers zijn nog moeilijk te duiden. Over het hele jaar was het verzuimcijfer met 6,01% iets lager. De meldingsfrequentie was met 0,6% zelfs veel lager dan de beoogde 1,0. Een nadere analyse op een verband met corona is nodig, waarbij ook de cijfers van 2021 betrokken moeten worden.

Het grootste deel van het verzuim betreft langdurig verzuim langer dan 3 maanden ziek (4,44%).

Als onderdeel van de HR-reorganisatie is een nieuw werkproces/procedure bij verzuim vastgesteld, met als doel het verzuim beter te beheersen.

Terugdringen externe inhuur

Het totale bedrag aan externe inhuur voor 2020 bedroeg 33,6 miljoen euro. Dat is 14,5 % van de uitgave aan de totale loonsom en uitgave aan inhuur. De laatste jaren zagen we een steeds dalende tendens, maar dit is in 2020 doorbroken. Dit is grotendeels te verklaren door de corona-maatregelen. In april 2020 is door de concerndirectie besloten dat de uitzendkrachten doorbetaald werden, ook al sloten sommige locaties waar zij hun werkzaamheden verrichten. De directie Stadsontwikkeling trok meer uitzendkrachten aan door een gunstiger investeringsklimaat en veel nieuwe bouwprojecten. Dit laatste leidde ook bij de afdeling VTH tot een toename van de aanvragen voor vergunningen. De TOZO aanvragen moesten afgehandeld worden bij de directie Inkomensdienstverlening en leidde daar, nadat eerder zoveel mogelijk interne mensen werden ingezet, tot alsnog een toename van de inhuur. De DMO startte het programma Zorgkosten in Control op, waarbij in eerste instantie veel gebruik werd gemaakt van inhuurkrachten en waarvoor extra budget beschikbaar kwam.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020	Landelijk gemiddeld 2018*
Instroom – aantal medewerkers in dienst	272	241	-	225	-

Uitstroom – aantal medewerkers uit dienst	260	619	-	214	-
Uitgaven persoonlijke ontwikkeling per medewerker x 1 euro	1.040	1.100	-	776	-
Ziekteverzuim	5,9%	6,5%	6,25	6,01%	5,6%
Meldingsfrequentie	0,99	1,06	1	0,62	1
Aantal stagiairs en trainees	269	213	250	223	-
Interne mobiliteit - % medewerkers dat veranderd is van functie of afdeling ten opzichte van het totaal aantal medewerkers aan het begin van het jaar	3,04%	3,0%	-	2,9	-
Aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een afspraakbaan	11	10	10	3	-
% vrouwen in leidinggevende posities	36,40%	37,4%	-	39,74%	40%
% medewerkers onder 35 jaar	11,30%	13,0%	-	12,74%	13%
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,40%	13,40%	14,9%	14,5%	17,4%

Beleidsvoornemens 2020

Op het gebied van concernbrede opgaven hebben we gewerkt aan:

- Digitalisering interne processen
- Voorbereiding Omgevingswet
- Inkoop: bijdrage aan lokale economie, duurzaamheid en social return
- ICT en technologische innovatie
- Informatie en automatisering
- Informatieveiligheid
- Huisvesting gemeentelijke organisatie

Digitalisering interne processen

Na de beëindiging van het Programma zaakgericht werken in 2019 is het digitaliseren van processen volgens het concept zaakgericht werken opgepakt door de lijnorganisatie. Dit heeft in 2020 geresulteerd in tien processen die zijn gedigitaliseerd en geïmplementeerd in het Sociaal Domein, Burgerzaken en bij de afdeling Juridische Zaken in het SSC. In deze processen is ook het informatiebeheer vooraf in het werkproces ingericht. Een aansprekend voorbeeld is het digitale proces ter ondersteuning bij de aanvraag van steun/noodmaatregelen voor ondernemingen, instellingen en organisaties, als gevolg van de coronacrisis. De geplande werkprocessen bij de directie Werk zijn vertraagd als gevolg van de Vernieuwing van de Applicaties in het Sociaal Domein (VASD). Daarnaast zijn er meerdere processen gedigitaliseerd die een relatie hebben met de Omgevingswet. Deze zijn volledig voorbereid en gaan in 2021 in productie. Verdere digitalisering is één van de speerpunten van het informatiebeheer (transitie DIV) binnen de gemeente Groningen, naast het verder saneren van onze analoge archieven en het op orde krijgen van de beheerbaarheid van het totale informatiebeheer.

Vorbereiding Omgevingswet

In het voorjaar van 2020 is de beoogde invoeringsdatum van de Omgevingswet uitgesteld tot 1 januari 2022. Er is in 2020 hard gewerkt aan de actualisering van de omgevingsvisie. Het participatieproces voor met name het grondgebied van de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren heeft, mede door de coronacrisis, vertraging opgelopen. Desondanks is het proces flink op stoom en is de planning om de vernieuwde omgevingsvisie rond de zomer van 2021 vast te laten stellen. In het laatste kwartaal van 2020 is begonnen met het daadwerkelijk vullen van het casco omgevingsplan met de vele standaardregels. Tevens is er software aangeschaft om met name het omgevingsplan in de praktijk te kunnen gebruiken. Via de agile methode wordt de software door de leverancier met de gemeente Groningen opgebouwd en ingericht, waarbij het procesmatig werken ondersteund zal gaan

worden. Met de omgevingstafel is, ten behoeve van het vergunningsverleningsproces, meer ervaring opgedaan. Ook in de digitale vorm. Daarnaast is het vergunningverleningsproces voor een belangrijk deel gedigitaliseerd. Met de inrichting van de nieuwe softwaremodule Leefomgeving zijn stappen gemaakt. Met ketenpartners is gestart met de uitwerking van uitwisselmomenten en werkafspraken in het vergunningverleningsproces. De gemeente Groningen is voor vergunningverlening aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening voor wat betreft het ontvangen van aanvragen en meldingen, en is aangemeld voor het publiceren van Omgevingswetbesluiten. De voorbereidingen voor de daadwerkelijk digitalisering van het archief (bouw- en milieudeel) zijn vergevorderd. De Europese aanbesteding is afgerond en het vervangingsbesluit is vastgesteld, waardoor dossiers alleen nog digitaal hoeven te worden bewaard. Omdat het papier in het vergunningsproces straks nagenoeg is uitgebannen is het gemakkelijker om informatie van en over vergunningen digitaal beschikbaar te stellen aan inwoners. In 2020 is gestart met een pilot om op een geanonimiseerde wijze delen van een vergunningsdossier te kunnen tonen aan inwoners. Afgelopen jaar is er een aanbesteding geweest van de nieuwe Omgevingsplan software. De implementatie ervan is volop bezig. Processen worden waar nodig herzien, de ICT wordt ingericht en er worden Toepasbare Regels gemaakt om straks de dienstverlening soepel te laten verlopen. De aansluiting op het landelijke omgevingsloket (het zogenoemde Digitaal Stelsel Omgevingswet) is technisch in orde gemaakt.

Inkoop: bijdrage aan lokale economie, duurzaamheid en sociaal inkopen

Vanuit inkoop hebben we ondanks de coronapandemie goed invulling weten te geven aan de uitvoering van de gemeentelijke aanbestedingen. In 2020 hebben we zowel het herziene inkoopbeleid als ook de herziene inkoopvoorwaarden binnen de gemeente geïmplementeerd. In het nieuwe inkoopbeleid concretiseren we de beleidsdoelen, waardoor inkoop een bijdrage aan de doelen vanuit het coalitieakkoord levert. Regionaal inkopen en duurzaamheid wordt veel in aanbestedingen ingezet, daarnaast zie we in steeds toenemende mate de inzet van sociaal inkopen, de verwachting is dat deze stijgende lijn dit jaar doorgezet zal worden. In tabel 1 staan gemeten resultaten van de collegedoelen. Dit is het resultaat van de doelen zoals die meegenomen zijn in de Europese aanbestedingen in 2020. In tabel van de prestatie indicatoren staan de gemeten resultaten van de doelen Duurzaamheid, Regionaal Inkopen en Sociaal Inkopen benoemd. Voor Duurzaamheid en Sociaal Inkopen zijn de beoogde doelen behaald. Voor het regionaal inkopen wordt de doelstelling benaderd. Voor het onderdeel lokaal inkopen is het behaalde percentage hoger dan beoogd in de begroting, door de coronapandemie is er meer aandacht voor de versterking van de lokale economie.

Aantal maal dat een beleidsveld is meegenomen in de aanbesteding op basis van 241 startformulieren

Omschrijving	Totaal
Sociale inkopen	76
Duurzaamheid	104
Innovatie	58
Regionaal inkopen	141

In een aanbesteding kan aan meerdere beleidsvelden bijgedragen worden

Ingezette beleidsdoelen 2020	Aantal
Sociaal Inkopen:	
Sociaal Ondernemen	4
Social Impact	13
Social Return, inspanning	18
Social Return, resultaat	41
Duurzaamheid	
Bijdrage aan CO2-neutraal Groningen	40

Circulariteit uitgevraagd	16
Criteria duurzaam inkopen Pianoo toegepast	25
Energie	3
Mobiliteit (Emissievrij)	20
Innovatie	
Bijdrage Innovatieve gemeente	23
Innovatieve Inkoop-&Aanbestedingsprocedures	3
Innovatieve oplossingen (functioneel specificeren)	32
Regio	
Regionaal Grootbedrijf of vestiging in de regio	28
Regionale Midden- en kleinbedrijf	113

Het invorderingsbeleid is ongewijzigd in 2020. Ten opzichte van 2019 hebben we fors minder facturen afgeboekt (van 1000 naar 600 stuks), wat aangeeft dat we goed in staat zijn om te innen. Desondanks is het percentage oninbaar van 0,10% naar 0,18% gestegen. Dat heeft te maken met een toename aan faillissementen en WSNP in zowel aantal als in financiële omvang.

Wat betreft het percentage oninbare facturen sociale zekerheid hebben we al een verbetering weten te realiseren ten opzichte van 2019.

Jaarlijks fluctueert het percentage oninbare facturen iets boven of onder het geraamde percentage. In 2020 is door corona bijvoorbeeld de dwang-invordering tijdelijk gestaakt. Hierdoor valt het percentage in 2020 iets lager uit dan de meerjarige raming.

Verder heeft in het begin van 2020 door de coronamaatregelen het afhandelen van de bezwaarprocedures vertraging opgelopen. De grootse achterstand is ingehaald en we zaten in het laatste kwartaal weer boven de 80%.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020	Landelijk gemiddeld 2018
% betalingen binnen wettelijke termijn	95%	93%	90%	94%	90,6
% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen)	28%	38%	20%	30,4%	-
% oninbare facturen belastingen	0,40%	2,20%	1,10%	0,79%	-
% oninbare facturen overig privaatrechtelijk	0,18%	0,15%	0,10%	0,18%	-
% duurzame inkoop (aanbestedingen >50.000 euro)	100%	100%	100%	100%	55%
% lokale inkoop (binnen gemeente Groningen) - inkoopwaarde besteed bij leveranciers binnen de gemeente ten opzichte van de totale inkoopwaarde	39%	48,20%	35,0%	40,1%	39%
% regionale inkoop	53%	60,10%	60%	55%	46,8%
Percentage aanbestedingen waarin afspraken worden gemaakt over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	35,30%	45,00%	35,0%	35,0%	43%
% bezwaarprocedures afgehandeld binnen de wettelijke termijn	75%	73%	85%	72%	-
% bezwaarschriften via informele weg	38%	48%	40%	43%	-

ICT en technologische innovatie

In de aanpak van onze opgaven stellen we steeds meer het perspectief van de inwoner voorop. Dat vraagt een ingrijpende verandering van onze informatiehuishouding die tot nu toe veelal vanuit een bedrijfs perspectief is ontwikkeld. Een succesvolle transformatie naar moderne dienstverlening sluit aan bij de landelijke Common Ground beweging. Daarin komen gegevens bij de bron beschikbaar en worden toegankelijk gemaakt voor

(her)gebruik bij het oplossen van nieuwe maatschappelijke vraagstukken en innovatieve concepten voor dienstverlening, bedrijfsvoering en datagedreven werken. We concretiseren dat met een aantal projecten, zoals: Virtueel Groningen, Vernieuwing Applicaties Sociaal Domein, i4Sociaal en Vernieuwing ICT Stadsontwikking. We zoeken de samenwerking met andere gemeenten en passen nieuwe technieken toe, zoals robotica en artificial intelligence. Daarbij houden we privacy hoog in het vaandel.

CBS Urban Data center

De gemeente Groningen heeft in 2020 de samenwerking met het CBS in het Urban Data Center regio Groningen (UDC) opnieuw verlengd tot eind 2021. Door de samenwerking beschikken we over een breed scala aan data over Groningen en de regio. In de afgelopen periode zijn er diverse projecten met de mogelijkheid van het samenvoegen van data uitgevoerd.

Digital Twin

Het afgelopen jaar zijn er mooie stappen gemaakt met het bouwen van een "Digital Twin". Dit is de digitale tweelingbroer (kopie) van de gemeente Groningen. Hiermee kunnen effecten van ontwerpen worden gesimuleerd. Het kan leiden tot kostenbesparingen én kan heel goed bijdragen in de communicatie en besluitvorming.

Datawarehouse

Ook in 2020 is verder gewerkt aan de uitbreiding van het datawarehouse, oftewel het 'gegevenspakhuis' van de gemeente Groningen. Deze dataopslag wordt in toenemende mate gebruikt voor statistieken, stuurinformatie en kwantitatief onderzoek binnen de gemeente. In 2020 is gewerkt aan het toevoegen van data op het gebied van Jeugd, Beschermd Wonen, Integraal Klantbeeld en inwonersreis. Tevens zijn er diverse nieuwe dashboards geleverd op het gebied van Werk en Inkomen, over bijplaatsingen van afval, voor parkeren en voor tal van andere onderwerpen.

Basismonitor

Het afgelopen jaar is opnieuw gewerkt aan de doorontwikkeling van de Basismonitor; één toegankelijk digitaal punt om beleidsrelevante gegevens van de gemeente Groningen beschikbaar te stellen. Tevens is er veel informatie over wijken, buurten en dorpen te vinden.

Informatie en automatisering

In 2020 was het de bedoeling het proces rondom de outsourcing af te ronden. Er zijn grote vorderingen gemaakt, maar het proces loopt ook in 2021 nog door. Het proces van standaardisatie en rationalisatie is een continu en dynamisch proces; aan de ene kant beëindigen van applicaties, aan de andere kant zullen er ook steeds nieuwe of vervangende informatiesystemen nodig zijn.

De coronacrisis heeft het afgelopen jaar de focus van de innovatie vooral gelegd op de facilitering van het "thuis werken en vergaderen". Hierdoor hebben we de continuïteit in de bedrijfsvoering van de gemeente mede kunnen borgen. Voorts zijn ICT-voorzieningen in gebruik genomen die het gebiedsgericht werken en online burgerparticipatie ondersteunen.

Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging is ontzettend belangrijk. We volgde relevante wet- en regelgeving en investeren in verbetering waar nodig. We worden daarop getoetst door de audit instantie ENSIA en de accountant. Ook investeren we in de bewustwording en het kennisniveau van alle medewerkers over informatieveiligheid en privacy.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Beoogd 2020	behaald 2020	Landelijk gemiddeld 2018
Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken	40	159	-	164	-
Percentage melden (mogelijke) datalekken binnen 72 uur	100%	100%	100%	100%	-

Huisvesting gemeentelijke organisatie

Er is in 2020 een begin gemaakt met een interne verhuisbeweging waardoor we 2 panden (Oosterstraat en Griffeweg) hebben kunnen afstoten. Het strategisch huisvestingsplan waarin de kaders voor de verdere uitvoering worden opgenomen, wordt in de loop van 2021 gemaakt. Daarbij nemen we dan ook de nieuwe inzichten op basis van corona voor onze huisvestingsplannen op.

(Wettelijke) indicatoren en landelijke vergelijking

We verantwoorden in dit onderdeel de (wettelijke) indicatoren.

Wettelijke indicatoren	Behaald 2018	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020	G10 vergelijking
Apparaatskosten (kosten per inwoner x 1 euro)	1.052	1.036	-	1.097	1.077
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	14,3	12,7	-	11,7	10,6
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	13,9	12,6	-	11,4	10,5
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,4%	13,4%	14,9%	14,5%	16,3%
Overhead (% van de totale lasten)	9,6%	10,7%	-	9,6%	9,4%

In vergelijking met voorgaande jaren is er een daling te zien in de formatie, bezetting en overhead. De stijging van de apparaatskosten wordt veroorzaakt door de verzelfstandiging van de GGD en een stijging van de personele kosten. De stijging van de externe inhuur wordt grotendeels veroorzaakt door de coronamaatregelen waar eerder in deze paragraaf dieper op in gegaan wordt.

Naast bovenstaande verklaring heeft wethouder de Rook tijdens de voorjaarsnota aan de Raad toegezegd een uitgebreide onderbouwing voor deze cijfers te geven.

De kolom 'G10 vergelijking' betreft het gemiddelde van de tien grootste gemeenten over het jaar 2019. De cijfers zijn afkomstig uit de jaarrekeningen van deze gemeenten:

Gemeente	Inwoners	Apparaat kosten	Formatie	Bezetting	Externe inhuur	Overhead
Amsterdam	862.965	1.826	17,2	-	21,4%	8,2%
Rotterdam	643.627	1.583	18,0	17,9	13,9%	11,9%
Den Haag	539.040	1.336	14,7	14,5	15,7%	11,7%
Utrecht	357.719	1.087	11,3	11,4	15,7%	11,5%
Eindhoven	234.401	840	7,9	7,9	13,3%	6,4%
Groningen	231.309	1.036	12,7	12,6	13,4%	10,7%
Tilburg	219.796	778	8,7	7,6	20,9%	8,7%
Almere	207.904	736	-	7,8	20,2%	7,3%
Breda	184.229	871	9,6	9,8	17,8%	10,2%
Nijmegen	176.731	674	8,2	8,0	11,2%	7,6%

Apeldoorn	163.776	-	7,4	7,4	15,9%	8,8%
Gemiddelde		1.077	10,6	10,5	16,3%	9,4%

Er zijn grote verschillen tussen de cijfers van deze gemeenten. Het valt op dat er een relatie lijkt te bestaan tussen het aantal inwoners, de omvang van formatie/organisatie en de apparaatskosten van de gemeente. Een factor die daar doorheen speelt is de mate van uitbesteding. Van met name de grotere gemeenten en ook de gemeente Groningen is bekend dat deze nog relatief veel taken zelf uitvoeren. De gemeente Eindhoven lijkt qua inwonersaantal op Groningen, maar heeft een ander profiel omdat daar taken zijn uitbesteed die binnen Groningen zelf worden uitgevoerd. Denk daarbij aan de afvalverwerking en de exploitatie van culturele instellingen als de Stadsschouwburg en De Oosterpoort. Bij de gemeente Groningen gaat hier om taken die door ruim 20% van de totale formatie van de gemeente wordt uitgevoerd. Gemeente Eindhoven heeft hun afvalophaal- en verwerking in een gemeenschappelijke regeling ondergebracht en twee grote culturele instellingen in Eindhoven worden door zelfstandige organisaties geëxploiteerd wat leidt tot andere, en daardoor niet vergelijkbare, cijfers.

Op basis hiervan wordt duidelijk deze indicatoren zich niet goed lenen voor een benchmark van de omvang van de gemeentelijke organisatie. De combinatie inwonersaantal en mate van uitbesteding is dusdanig uniek dat er geen andere gemeente is, die goed vergelijkbaar is met de gemeente Groningen. De vergelijking is daarom niet een kwestie van beter of slechter, maar een weergave van het verschil in keuzes over de uitbesteding van taken. De cijfers van Groningen passen wel in het patroon dat grotere gemeenten, dus grotere organisaties, hogere apparaatskosten hebben.

Paragraaf 10. Herindeling

Op 1 januari 2019 heeft de gemeentelijke herindeling plaatsgevonden. Op basis van de Wet algemene regels herindeling hebben nieuw gevormde gemeenten tot twee jaar na de herindelingsdatum de tijd om alle beleid, regels en tarieven gelijk te trekken. Op 1 januari 2021 is de gehele harmonisatie binnen de wettelijke termijn en binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget afgerond. In totaal zijn er in deze tweede fase bijna honderd te harmoniseren onderwerpen met daarbij minstens evenveel uitwerkingen en nadere regels in beeld gebracht. Sommige onderwerpen waren klein en eenvoudig te harmoniseren, zoals de verordeningen gemeentelijke begraafplaatsen. Andere onderwerpen waren complexer en hadden meer impact, zoals afvalbeleid, evenementenbeleid, de algemene plaatselijke verordening en de algemene subsidieverordening met de vele bijbehorende nadere regels. De projectgroep zorgde voor overzicht van de te harmoniseren onderwerpen en de nog te ondernemen acties om daartoe te komen. De projectgroep bewaakte daarbij de samenhang, zorgde voor afstemming en bracht eventuele politieke en financiële risico's in kaart. Tevens heeft de projectgroep gezorgd dat de bijbehorende politiek bestuurlijke afstemming en besluitvorming tijdig plaatsvonden.

Jaarrekening 2020

- 1. Financieel beeld**
- 2. Financiële knelpunten**
- 3. Hervormingen**
- 4. Investerings**
- 5. Reserves**
- 6. Voorzieningen**
- 7. Baten en lasten in de jaarrekening**
- 8. Balans**
- 9. EMU-saldo**

Financieel beeld

Het resultaat voor bestemming over 2020 bedraagt 59,9 miljoen euro positief. Dit resultaat bestaat uit diverse afwijkingen die in de rekening per programma zijn toegelicht. De belangrijkste resultaten betreffen:

Onderwerp (Bedragen x 1 miljoen euro)	Rekening 2020
Afval	-0,9
Afval zakelijke dienstverlening	-0,9
BBZ	0,5
Beschermd wonen	1,7
Bouwleges	6,5
BTW	-0,8
BUIG	0,9
Culturele instellingen	1,4
Energie transitie	1,6
ESF	1,4
Facilitair	1,6
Friciekosten	0,8
Gemeentefonds	12,0
Gezondheidsbeleid	0,4
Grondzaken	10,1
Handhaving	-0,3
Hervormingen	-6,4
Intensivering	5,0
Jeugd	-6,4
Kinderopvang	1,2
Meerjarige projecten	4,0
Onderhoud en beheer sport	1,0
Onderhoud openbare ruimte	-1,2
Ondersteuning burgers	-0,3
Onderwijshuisvesting	2,3
OZB	1,9
Parkeren	0,4
Samenwerkingsverbanden	14,1
SIF	2,1
Sluiting sportaccommodaties	-2,7
Sociale accommodaties	0,4
Sociale Werkvoorziening	2,2
TOZO	1,3
Veiligheidsregio	-1,3
Verkeer & vervoer	0,6
Versnelling transformatie Sociaal Domein	0,3
WMO	0,2
Overig	5,2
Totaal	59,9

Toelichting

Afval (N 860 duizend euro)

Afvalstoffenheffing (N 1,0 miljoen euro)

Bij de baten van de afvalstoffenheffing zien we voor de opgelegde heffingen een voordeel van 946 duizend euro, vooral veroorzaakt door het toegenomen aantal aansluitingen. Overige inkomsten leiden tot een voordeel van 195 duizend euro.

De hogere lasten van in totaal 2,2 miljoen euro doen zich voor bij diverse onderdelen. De belangrijkste zijn:

- Hogere vuilverwerkingskosten, als gevolg van meer aanvoer van afval en hogere kosten van verbrandingsbelasting;
- Meer inzet van inleenkrachten vanwege ziekte, vacatures en het coronavirus;
- Een hogere eindafrekening van het ARCG (Afvalbeheer Regio Centrum Groningen).

Overige (V 186 duizend euro)

Op de overige afvalstromen en overige verschillen zien we per saldo een voordelig resultaat van 186 duizend euro.

Afval zakelijke dienstverlening (N 946 duizend euro)

De omzet van de zakelijke dienstverlening is lager dan in voorgaande jaren (1,1 miljoen euro). Daar heeft het coronavirus voor een groot deel een rol in gespeeld maar we zijn ook een aantal klanten kwijtgeraakt. Deze omzetverlaging - die zich vooral voordeed bij de inzameling van bedrijfsafval - kon voor een beperkt deel worden opgevangen door lagere lasten waaronder een lagere toerekening van kosten materieel. Daarnaast hebben we extra personeel ingehuurd door ziekte van het eigen personeel of vanwege een quarantaineverplichting.

Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) (V 469 duizend euro)

In 2020 hebben minder zelfstandigen een beroep gedaan op de BBZ, vanwege de steunmaatregel TOZO. Hierdoor is een voordeel van 168 duizend euro ontstaan. Daarnaast hebben we van het rijk voor de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer nog een bedrag van 213 duizend euro over oude jaren ontvangen. Ons voordeel op (terug)ontvangsten verstrekte bedrijfskredieten van voor 1 januari 2020 bedraagt 64 duizend euro. De overige verschillen BBZ tellen op tot een voordeel van 24 duizend euro.

Beschermd wonen (V 1,6 miljoen euro)

Het regionale resultaat van Beschermd Wonen is ruim 5,0 miljoen euro voordelig. Zowel de ZIN-kosten (3,5 miljoen euro) als de PGB-kosten (0,8 miljoen euro) vallen lager uit. Het aantal cliënten was lager dan we vooraf hebben ingeschat. Daarnaast was de rijksbijdrage 0,7 miljoen euro hoger dan verwacht. Tenslotte is er een voordeel van 0,9 miljoen euro op de organisatiekosten. Het aandeel van de gemeente Groningen in het voordeel van 5,1 miljoen euro bedraagt 2,0 miljoen euro. Hiervan wordt 0,3 miljoen euro verantwoord bij het Gemeentefonds, aangezien we dit bedrag in de decembercirculaire hebben ontvangen en niet meer naar het uitvoeringsprogramma kon worden gebracht in 2020.

Bouwleges (V 6,5 miljoen euro)

In 2020 is een meeropbrengst op de bouwleges gerealiseerd van 7,8 miljoen euro vooral door een forse stijging van het aantal verleende vergunningaanvragen. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn weliswaar ook toegenomen (1,3 miljoen euro hoger dan begroot), maar minder hard doordat ruim de helft van de leges grote bouwprojecten betreft (legesbedrag > 200 duizend euro). Hiervan zijn de legeskosten in verhouding lager dan die van kleinere bouwprojecten (legesbedrag < 200 duizend euro).

BTW (N 781 duizend euro)

BTW-compensatiefonds (N 1,070 miljoen euro)

We hebben in 2020 ruim 1 miljoen euro minder BTW voor de riolering verrekend dan geraamd. Dit nadeel wordt vooral verklaard doordat een aantal investeringsprojecten voor een totaalbedrag van afgerond 7 miljoen euro nog in uitvoering zijn of pas in 2021 worden uitgevoerd. De betaling van de betreffende facturen en

daarmee de verrekening van de BTW zal dan ook pas in 2021 plaatsvinden. Dan wordt dit nadeel weer gecompenseerd.

Mengpercentage BTW overhead (V 289 duizend euro)

Op basis van verdeelsleutels komt een deel van de overhead in aanmerking voor compensabele BTW. In het vierde kwartaal van 2020 is op deze verdeelsleutel een correctie doorgevoerd. Dit was niet begroot en resulteert daarmee in een voordeel van 289 duizend euro.

BUIG (V 851 duizend euro)

In 2020 is een tekort op de BUIG gerealiseerd van 13,5 miljoen euro. Ten opzichte van het begroot tekort van 14,4 miljoen euro is dit afgerond 0,9 miljoen euro minder negatief. Het verschil wordt verklaard door een hoger BUIG-budget (7,9 miljoen euro voordeel), hogere netto bijstandsuitgaven (5,0 miljoen nadeel) en een lagere vangnetuitkering (2,0 miljoen nadeel).

Culturele instellingen (V 1,4 miljoen euro)

Ondersteuning culturele instellingen coronacrisis (V 1,1 miljoen euro)

De culturele instellingen zijn zwaar getroffen door de coronacrisis. Van het Rijk hebben we in 2020 in totaal ruim 2 miljoen euro ontvangen. Middels het coronasteunpakket van 2020 is van de ontvangen middelen 900 duizend euro besteed. In 2021 komen de culturele instellingen met hun jaarrekeningen over 2020. Dan worden de daadwerkelijke tekorten van de instellingen zichtbaar.

Gevolgen coronacrisis SPOT (V 239 duizend euro)

De maatregelen ten aanzien van de coronacrisis hebben tot gevolg gehad dat veel evenementen werden verplaatst of geannuleerd, of plaatsvonden met veel minder publiek dan geprognosticeerd. Dit heeft grote gevolgen gehad voor de inkomsten uit programmering en horeca. Ook was het van invloed op de inzet van personeel, de bedrijfsvoering en de uitvoering van de investeringsprojecten.

Op basis van een verwacht nadeel van 1 miljoen euro is via het gemeentelijke steunpakket compensatie verstrekt ter hoogte van 500 duizend euro en hebben we via de rijksregeling Fonds podiumkunsten eveneens 500 duizend euro ontvangen. Daarnaast hebben we een aanvraag gedaan bij het KickstartCultuurfonds. Door de coronacompensatie is per saldo sprake van een voordeel van 239 duizend euro.

Energie transitie (V 1,6 miljoen euro)

Binnen dit onderdeel zijn er een drietal resultaten te onderscheiden:

- *Regionale Energiestrategie (RES) (V 267 duizend euro)*: In 2019 hebben we van het Rijk middelen ontvangen voor de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES). Deze middelen hebben betrekking op de jaren 2019 tot en met 2021, waarbij de inkomsten voorlopen op de uitgaven.
- *Wijkaanpak (V 181 duizend euro)*: Voor het opstellen van uitvoeringsplannen voor de energietransitie op wijkniveau hebben we van het Rijk incidenteel middelen ontvangen (410 duizend euro). Deze middelen zijn in 2020 deels ingezet.
- *Proeftuin aardgasvrije wijken (V 1,2 miljoen euro)*: In het kader van het Programma Aardgasvrije Wijken hebben we een incidentele rijksbijdrage ontvangen. Deze middelen zullen worden ingezet voor dit project. In de proeftuin leren gemeenten samen met bewoners en belanghebbenden hoe een bestaande wijk van het gas kan worden gehaald. Van de beschikbare middelen is een beperkt deel ingezet in 2020.

ESF subsidie (V 1,4 miljoen euro)

Uit de definitieve subsidie afrekening 2015-2019 is een voordelig resultaat ontstaan van 2,4 miljoen euro. Hiervan is 1 miljoen euro in de reserve ESF gestort conform het in december 2020 vastgestelde raadsvoorstel 'Resultaat Europees Sociaal Fonds ESF 20214-2020'. Hierdoor resteert een bedrag van 1,4 miljoen euro.

Facilitaire zaken (V 1,6 miljoen euro)

In 2020 is er minder uitgegeven aan onderhoud en projecten op kantoorruimte- en inrichting (600 duizend euro) onderhoud multi-functionals (270 duizend euro), vrijval kapitaallasten (250 duizend euro), vracht en verzendkosten (180 duizend euro), Catering en BHV (200 duizend euro). Daarnaast is er een deel vrijval op formatie facilitair personeel (250 duizend euro). Verder zien we dat er minder externe inkomsten binnen zijn gekomen dan begroot, wat deels weer is gecompenseerd door interne inkomsten. In 2020 is dit uitgekomen op een nadeel van 70 duizend euro. Per saldo levert dit een incidenteel voordeel op van 1,6 miljoen euro.

Friciekosten (V 818 duizend euro)

In de begroting 2020 is rekening gehouden met een dotatie aan deze voorziening, maar de werkelijke dotatie viel echter flink lager uit wat een voordeel van 814 duizend euro oplevert. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt doordat er medewerkers in de voorziening waren opgenomen die nu geen herplaatsers meer zijn. Voor de inzet van herplaatsers in het kader Van Werk naar Werk op externe detachingsbasis is een voordeel van 306 duizend euro behaald. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de mobiliteitspool, het programma en bijdrages aan frictiekosten van diverse programma's wat resulteert in een tekort van 302 duizend euro. Per saldo bedraagt het voordeel op frictiekosten in 2020 818 duizend euro.

Gemeentefonds (V 12,0 miljoen euro)

Het resultaat op de algemene uitkering gemeentefonds bedraagt 12,0 miljoen euro voordelig. Het voordelige resultaat betreft de optelsom van een aantal afwijkingen die hierna worden toegelicht:

Algemene uitkering 2018 en 2019 (V 666 duizend euro)

Bijstelling van maatstaven over 2018 en 2019 leiden tot een voordeel van 666 duizend die niet was begroot.

Landelijke ontwikkelingen (V 4,5 miljoen euro)

De begroting 2020 is gebaseerd op de meicirculaire 2019. Bijstelling van de uitkeringsfactor in de septembercirculaire 2019, mei-, septembercirculaire en decembercirculaire 2020 leiden tot een positieve bijstelling van de uitkeringsfactor van per saldo 17 punten over 2020 en levert een voordeel van 4,5 miljoen euro op.

Plaatselijke ontwikkelingen (V 5,4 miljoen euro)

Op basis van actuele informatie zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd die per saldo resulteren in een voordeel van 3,6 miljoen euro. Daarnaast zijn in de decembercirculaire 2020 zijn een aantal mutaties voor in totaal 1,8 miljoen euro geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen (V 1,5 miljoen euro)

In de decembercirculaire 2020 zijn bij vijf decentralisatie- en integratie uitkeringen mutaties voor in totaal ruim 1,0 miljoen euro geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's. Daarnaast is hebben we de verhoging van de IU Participatie (175 duizend euro) laten vrijvallen om de verlaging van de LPO Jeugd en Wmo te compenseren. In de septembercirculaire 2020 was compensatie van meerkosten verkiezingen voor 462 duizend euro opgenomen. Hiervan is naar verwachting 200 duizend euro nodig in 2020.

Gezondheidsbeleid (V 410 duizend euro)

In de meicirculaire 2019 is voor de jaren 2019, 2020 en 2021 jaarlijks 72 duizend euro beschikbaar gesteld voor de impuls Kansrijke start. In 2020 resteert een bedrag van 100 duizend euro. Conform het projectplan Kansrijke

start Groningen 2020-2022 zetten we deze middelen de komende jaren in. Daarnaast zijn de uitgaven in het kader van Healthy ageing, gezondheid gebiedsgericht en rijks-vaccinatie mede door corona lager dan begroot.

Grondzaken (10,1 miljoen euro)

In 2020 hebben we een voordelig resultaat op Grondzaken gerealiseerd. Een belangrijke oorzaak is gelegen in diverse waarderingseffecten en het gering aantal afwaarderingen. Daarnaast zijn er hogere verkoopopbrengsten en vrijval van kapitaallasten Meerstad. Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid.

Handhaving (N 288 duizend euro)

Mede door de situatie naar aanleiding van corona maatregelen heeft dit geleid tot extra inzet van handhaving op diverse terreinen. Hiervoor hebben we een compensatie van in totaal 768 duizend euro vanuit het rijk ontvangen, maar heeft per saldo nog wel tot een nadeel geleid.

Hervormingen (N 6,4 miljoen euro)

De hervormingen in de begroting 2020 zijn voor een deel niet gerealiseerd en leidt tot een nadeel van 5,6 miljoen euro. Daarnaast is een deel van de hervormingen op de organisatie nog niet gerealiseerd en geeft een nadeel van 721 duizend euro. In de begroting 2021 is via de opgaven deel van deze taakstelling verlaagd. Tot slot kan de taakstelling op invoering restwaarde maatschappelijk vastgoed niet volledig worden gerealiseerd. Dit leidt tot een nadeel van 109 duizend euro. In de begroting 2021 is dit tekort via de opgaven structureel gedekt. Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar het onderdeel Hervormingen in de jaarrekening.

Intensiveringsmiddelen (V 5,0 miljoen euro)

Jaarlijks ontstaat in de rekening een resultaat onder de beschikbare intensiveringsmiddelen omdat deze middelen niet (geheel) worden uitgegeven. Dit betreffen zowel incidentele als structurele intensiveringsmiddelen. Het voordeel op vrijval van intensiveringsmiddelen bedraagt in 2020 5,0 miljoen euro:

Omschrijving (Bedragen x 1 miljoen euro)	Bedrag	V/N	I/S
Aanpak problematische doelgroepen	113	V	I
Actiecentrum Veiligheid en Zorg Groningen	82	V	I
Basisbaan	366	V	I
Compensatie OZB woningen Haren en Ten Boer	8	V	I
Emissievrij wagenpark	231	V	S
Energie	87	V	S
Extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn	27	V	S
Gebiedsgericht werken - bedrijfsvoering	712	V	I/S
Gebiedsgericht werken - evenementen binnenstad	168	V	I
Gebiedsgericht werken - projecten	739	V	I
Gele stenen binnenstad	168	V	S
MFA de Wijert	140	V	S
Noordelijk Belastingkantoor	367	V	I
Renovatie Papiermolen	31	V	S
School Meerstad	394	V	S
Structurele kapitaallasten ruilmiddelen	963	V	S
Werkprogramma begeleiding en participatie	428	V	I
Totaal	5.024	V	

De vrijval op intensiveringsmiddelen telt in totaal op tot 9,0 miljoen euro. Een aantal van de posten van in totaal 4,0 miljoen euro zijn nauw verbonden met resultaten op andere onderdelen en derhalve in de toelichting op het resultaat daar meegenomen.

Omschrijving (Bedragen x 1 miljoen euro)	Bedrag	V/N	Onderdeel	I/S
Accommodatiebeleid	50	V	Accommodatiebeleid	S
BUIG	851	V	BUIG	I
Implementatie omgevingswet	719	V	Meerjarig project	I
Implementatie WVGZ	445	V	WMO	S
Multiproblematiek	428	V	WMO	I
Plankosten ZRW	304	V	SIF	I
Project transitie DIV	561	V	Meerjarig project	I
Virtueel Groningen	289	V	Meerjarig project	I
Weglekbudget	308	V	Hervormingen	S
Totaal	3.955	V		

Jeugd zorgkosten (N 6,4 miljoen euro)

Gevolgen coronavirus (N 2,3 miljoen)

Het Rijk heeft middelen voor meerkosten en inhaalzorg verstrekt op basis van extern onderzoek. Deze compensatie is ruim voldoende om de meerkosten te dekken maar onvoldoende om de kosten van inhaalzorg te dekken. Daarnaast is de aan aanbieders verstrekte omzetcompensatie hoger uitgevallen dan op basis van het geschatte omzetverlies werd verwacht. Per saldo leidt dit tot een nadeel van 1,5 miljoen euro. Daarnaast zijn de zorgkosten in 2020 met 0,8 miljoen euro gestegen. Met name in de laatste maanden van 2020 is een stijging van het aantal cliënten en kosten zichtbaar. Wij schrijven dit toe aan de toegenomen en intensievere zorgvraag als gevolg van de coronacrisis.

Hogere realisatie jeugdhulp 2019 (N 1,3 miljoen euro)

De definitieve realisatie 2019 is 1,3 miljoen euro hoger uitgevallen dan werd verwacht bij het opstellen van de begroting 2020. De hogere realisatie werkt structureel door en heeft ook in 2020 tot een nadeel van 1,3 miljoen euro geleid.

Achterblijven realisatie taakstellingen acceleratie WIJ (N 1,2 miljoen euro)

De taakstelling acceleratie WIJ (inclusief OJG) bedroeg 2,95 miljoen euro voor 2020. WIJ Groningen heeft ten opzichte van 2019 een besparing op de zorgkosten jeugd gerealiseerd van 1,8 miljoen euro. Vanwege de coronacrisis konden cliënten niet bezocht worden in het kader van de integrale aanpak multiprobleemgezinnen, konden OJG-ers in bepaalde periodes niet aan het werk in huisartsenpraktijken en was de implementatie van nieuwe werkwijzen moeilijk door beperkte aanwezigheid van medewerkers. Dit zijn belangrijke oorzaken van het achterblijven van de realisatie van de ingeboekte besparingen.

Tariefstijging GI's (N 0,7 miljoen euro)

Met de gecertificeerde instellingen (GI's) zijn eind 2019 in regionaal verband afspraken gemaakt over een verbeterplan om achterstanden weg te werken en om achterstanden te voorkomen, kwaliteit te verbeteren en het grote personeelsverloop en een hoog ziekteverzuim terug te dringen. Daartoe was een verhoging van de tarieven noodzakelijk. Deze tariefsverhoging was niet begroot.

Afspraken Jeugdhulp Plus (N 0,5 miljoen euro)

We hebben voor Elker en Jeugdhulp Friesland invulling gegeven aan de nadere gemaakte afspraken over een verhoging van de tarieven met terugwerkende kracht. Dit leidt tot een nadeel van 0,5 miljoen euro.

Nagekomen lasten oude jaren (N 0,8 miljoen euro)

In de zomer van 2020 hebben we de afrekeningen van de RIGG en de SVB over 2019 ontvangen. Deze afrekeningen leiden tot een nadeel van ruim 0,5 miljoen euro. Daarnaast is uit het traject van de eindafrekening RIGG over 2020 een nagekomen last over oude jaren van ruim 0,2 miljoen euro naar voren gekomen.

Overige (V 0,4 miljoen)

Overige voor- en nadelen binnen jeugdhulp tellen op tot 0,4 miljoen euro voordelig.

Kinderopvang (V 1,2 miljoen euro)

Het voordeel kent diverse oorzaken. Zo zijn de uitgaven op de kwaliteitsbewaking kinder- en gastopvang 203 duizend euro lager, omdat niet alle geplande inspecties door de GGD konden worden uitgevoerd. Ook is de geplande uitbreiding van de inspecties door de coronacrisis uitgebleven. Daarnaast hebben we een voordeel van 208 duizend euro op de noodopvang en ouderbijdrage van ouders met een cruciaal beroep. Mede door het relatief laag aantal besmettingen in Groningen, hebben weinig ouders gebruik gemaakt van de noodopvang. Ditzelfde beeld zie we ook bij de voorschoolse peuteropvang. De voorschoolse peuteropvang heeft een beperkt aantal aanvragen van ouders voor teruggave eigen bijdrage ontvangen. De lasten zijn daardoor 99 duizend euro lager dan de rijksvergoeding. Na afloop van het jaar bleek de subsidievaststelling van 2 peuteropvang organisaties lager te zijn dan begroot. Dit levert een voordeel van 556 duizend euro op. Tot slot zien we een structureel voordeel van 150 duizend euro op het budget kwaliteitsinspecties op de kinder- en gastouderopvang (uitgevoerd door de GGD), met name doordat er sprake is van een hogere uitkering van het Rijk.

Meerjarig projecten (V 4,0 miljoen euro)

Onderstaande projecten zijn als meerjarige exploitatieprojecten aangemerkt door de raad. Budgetten hiervoor zijn beschikbaar gesteld voor de gehele looptijd van deze projecten.

Meerjarige projecten (Bedragen x 1 miljoen euro)	Resultaat	V/N
Accommodatieontwikkeling Oosterparkwijk	251	V
Businesscase Outsourcing ICT	1.940	V
Centrumvisie Haren	47	V
Fonds Dijkpark	126	V
Gemeentelijke herindeling	-1.184	N
Implementatie omgevingswet	719	V
Lump sum aardbevingen	762	V
Meerjarenproject Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	115	V
Nieuwe huisvesting de Oosterpoort	163	V
Programma Vernieuwing Applicaties Sociaal Domein	225	V
Project transitie DIV	853	V
Revitalisering Stadhuis	-631	N
Tijdelijke huisvesting Stadhuis Radesingel	48	V
Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	228	V
Virtueel Groningen	365	V
Totaal	4.027	

Hieronder volgt een toelichting op de resultaten groter dan 500 duizend euro.

Business case Outsourcing ICT (V 1,9 miljoen euro)

In 2020 vertraagde de transitie van de generieke ICT naar Fujitsu waardoor 2,5 miljoen euro van het daarvoor bestemd projectgeld niet in 2020 werd besteed. Hiermee samenhangend werd daarnaast 800 duizend euro van het projectbudget voor het project standaardisatie en rationalisatie niet uitgegeven in 2020. Deze uitgaven verschuiven naar 2021. Naast deze voordelen was er in 2020 een nadeel doordat ruim 1,0 miljoen euro extra projectkosten gemaakt moesten worden voor de transitie van de generieke ICT. Daarnaast betekende de vertraging in de transitie dat 300 duizend euro aan taakstelling voor het project standaardisatie en rationalisatie niet in 2020 kon worden gerealiseerd.

Gemeentelijke herindeling (N 1,2 miljoen euro)

Ter dekking van de herindelingskosten stelt het rijk via het Gemeentefonds in de periode 2017-2022 middelen ter beschikking. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de te maken kosten. Tot en met 2020 is 1,184 miljoen euro meer uitgegeven dan van het rijk is ontvangen. Deze overschrijding wordt gedekt door de nog te ontvangen rijksbijdragen in 2021 en 2022.

Implementatie omgevingswet (V 719 duizend euro)

Eind 2020 valt van de beschikbare middelen beschikbare middelen voor de implementatie van de Omgevingswet 719 duizend euro vrij. De belangrijkste oorzaken zijn de vertraging in het digitaliseringsproces van het archief en het uitstel van de invoering van de Omgevingswet.

Lump sum aardbevingen (V 762 duizend euro)

Voor het versterkingsprogramma hebben we een bijdrage van het Rijk ontvangen voor onder meer algemene voorbereiding, beleid, sturing, proces en planvorming (2,5 miljoen euro). Eind 2020 resteert hiervan 762 duizend euro.

Project transitie DIV (V 853 duizend euro)

Onder meer onder invloed van corona is het meerjarig project transitie documentaire informatievoorziening (DIV) vertraagd en hierdoor zijn er in 2020 minder kosten gemaakt dan verwacht en valt er 853 duizend euro vrij in 2020.

Revitalisering Stadhuis (N 631 duizend euro)

De uitgaven aan de revitalisering van het stadhuis bedragen in 2020 1,4 miljoen euro. Het budget in 2020 bedraagt 799 duizend euro. Het negatieve saldo van 631 duizend euro wordt verrekend met de nog beschikbare bedragen voor het meerjarig project.

Onderhoud en beheer sport (V 1,0 miljoen euro)

Door sluiting van de sportaccommodaties waren de lasten voor storingsonderhoud en beheer (onder andere schoonmaak) lager dan begroot.

Onderhoud openbare ruimte (N 1,2 miljoen euro)

Groen- en speelvoorzieningen (N 469 duizend euro)

De beheermaatregelen tegen de essentaksterfte leiden tot hogere lasten van 94 duizend euro. Daarnaast zorgt een stijging in het aantal uitgevoerde groot onderhoudsprojecten groen voor hogere lasten van 162 duizend euro.

Ook leidt de geactualiseerde toerekening van kosten materieel tot hogere lasten van 196 duizend euro. Deze toerekening vindt plaats aan de hand van een verdeelsleutel. In 2020 hebben we deze verdeelsleutel geactualiseerd. Tot slot tellen overige kleinere afwijkingen op tot een nadeel van 17 duizend euro.

Verkeersvoorzieningen (N 382 duizend euro)

Hogere lasten zijn vooral ontstaan door extra herstelwerkzaamheden van verkeersregelinstallaties (267 duizend euro) en openbare verlichting (385 duizend euro). Daarnaast is er een voordeel van 166 duizend euro op de projecten groot onderhoud (led en armaturen). Ook hebben we verzekeringsuitkeringen ontvangen als gevolg van schadeclaims bij het onderhoud van verkeersregelinstallaties en openbare verlichting. Dit leidt tot hogere baten van 103 duizend euro.

Wegen (N 574 duizend euro)

Een stijging in het aantal (onderhouds-)meldingen leidt tot hogere apparaatskosten van 359 duizend euro. Ook zijn er hogere kosten voor herstraten (104 duizend euro). Hier staan hogere opbrengsten tegenover. Op het programmabudget groot onderhoud wegen ontstaat een nadeel van 129 duizend euro. Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een nadeel van 86 duizend euro.

Groot onderhoud civiele kunstwerken, onder andere bruggen en kademuren (N 347 duizend euro)

Dit nadelige resultaat wordt vooral verklaard doordat het project Damwand Eemskanaal, gepland in 2019, pas in 2020 tot uitvoering is gekomen (383 duizend euro). Daarnaast zijn er kleinere positieve afwijkingen van in totaal 36 duizend euro.

Kapitaallasten investeringsprojecten groot onderhoud (V 310 duizend euro)

In de begroting 2020 hebben we voor de investeringsprojecten groot onderhoud kapitaallasten geraamd. Eind 2020 valt een deel van deze begrote middelen vrij. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat projecten achterlopen. Daarnaast geldt voor gereedgekomen projecten in 2020 dat hierop pas in 2021 wordt afgeschreven

Overig beheer openbare ruimte (V 240 duizend euro)

Overige resultaten binnen beheer openbare ruimte leiden tot een voordeel van 240 duizend euro.

Ondersteuning burgers (N 317 duizend euro)

Door de coronacrisis hebben we bijdragen geleverd voor onder meer de voedselbank en de tijdelijke ondersteuning sekswerkers. Daarnaast hebben we extra noodgelden en bonnen voor warenhuizen verstrekt. Boven op de inzet vanuit reguliere budgetten is sprake van een nadeel van 317 duizend euro.

Onderwijshuisvesting (V 2,3 miljoen euro)

Verkoop onderwijspanden (V 1,3 miljoen euro)

Wij hebben het pand aan de Woldweg 7 en het pand aan de Beatrixlaan 1 verkocht. Deze verkopen waren niet begroot in 2020.

Kapitaallasten Onderwijshuisvesting (V 547 duizend euro)

Het voordeel op de kapitaallasten wordt enerzijds verklaard doordat met name vanuit de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer investeringsprojecten later dan begroot worden gerealiseerd, effect is 1,1 miljoen euro. Hiertegenover staan hogere kapitaallasten doordat projecten eerder dan begroot zijn gerealiseerd (286 duizend euro). In het verleden is incidenteel bouwrente op projecten niet meegenomen in het investeringskrediet, dat is niet in overeenstemming met de financiële verordening, in 2020 is eenmalig 318 duizend euro aan bouwrente in de exploitatie verantwoord. Voor huidige projecten wordt de bouwrente meegenomen in het krediet.

Programma onderwijshuisvesting (V 134 duizend euro)

We hebben de wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. Omdat voor 870 duizend euro aan beschikkingen is doorgeschoven naar 2021 is een voordeel ontstaan. Hiertegenover staan niet begrote uitgaven voor 148 duizend euro, omdat beschikkingen uit voorgaande jaren niet zijn begroot, maar wel uitgekeerd.

Daarnaast is een nadeel van 217 duizend euro ontstaan omdat beschikkingen als krediet zijn aangevraagd, maar als onderhoud zijn te kwalificeren. Tot slot heeft een wijziging in de systematiek betreffende de gymvergoedingen plaatsgevonden. De gymvergoedingen worden met ingang van 2020 vooraf betaald in plaats van achteraf. Dit betekent dat in 2020 zowel de vergoedingen over 2019 als 2020 zijn verantwoord, een nadeel van 348 duizend euro. Door nog wat kleine verschillen is per saldo sprake van een voordeel van 134 duizend euro.

Overige verschillen onderwijs (V 383 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 383 duizend euro. Aan dit voordeel liggen diverse redenen ten grondslag. Zo hebben we minder schade aan schoolgebouwen gehad en hebben we verzekeringsuitkeringen ontvangen die niet waren begroot.

Onroerendezaakbelasting (V 1,9 miljoen euro)

We realiseren een meeropbrengst OZB van 1,9 miljoen euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uitvalt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit. Daarnaast ontstaat er een nadeel op de oude jaren van 700 duizend euro. Als gevolg van recente uitspraken van de rechtbank verwachten we een afwaardering van de NAM-locaties van 50% vanaf 2016. Eerder zijn we uitgegaan van 25%. Daarnaast valt de netto opbrengst lager uit door extra vermindering als gevolg van bezwaren.

Parkeren (V 373 duizend euro)

Als gevolg van de coronacrisis zijn de baten van de parkeergarages 3,052 miljoen euro lager dan begroot. Ook zijn er lagere opbrengsten uit naheffingsaanslagen parkeren van 264 duizend euro. Hiertegenover staat een compensatie van het Rijk van 2,772 miljoen euro voor derving van parkeerinkomsten. Naast deze lagere opbrengsten zijn er ook hogere opbrengsten uit staangelden (590 duizend euro). Dit wordt voornamelijk verklaard door tariefsverhogingen.

De lagere lasten van 437 duizend euro zijn voornamelijk gerealiseerd bij de parkeergarages en straatparkeren. Voor de parkeergarages is onder andere sprake van een rentevoordeel op de gronden van het Forum. Overige kleinere afwijkingen in relatie tot parkeren leiden binnen dit deelprogramma per saldo tot een nadeel van 110 duizend euro.

Participatiebudget (V 281 duizend euro)

De realisatie van de kosten voor trajecten/projecten blijven achter op de begroting. Ongeveer 34% hiervan is het gevolg van de genomen coronamaatregelen.

Samenwerkingsverbanden (V 14,1 miljoen euro)

Het saldo op samenwerkingsverbanden is in totaal 14,1 miljoen euro voordelig. Het voordeel is als volgt opgebouwd:

Samenwerkingsverbanden (Bedragen x 1 miljoen euro)	Resultaat	V/N
Akkoord van Groningen	446	v

Migratie/regio coördinatie statushouders	460	v
Maatschappelijke Opvang	5.871	v
Programma Werk in Zicht	3.554	v
Transformatie sociaal domein jeugd	2.586	v
Verhoogde Asielinstroom	153	v
Vrouwen Opvang	855	v
Actiecentrum voor Veiligheid en Zorg	218	v
Totaal	14.143	

Daarnaast valt Beschermd Wonen onder een samenwerkingsverband, maar het resultaat van 1,7 miljoen euro is alleen voor de gemeente Groningen zelf en is dus afzonderlijk gepresenteerd. Daarnaast zijn er nog een aantal bedragen ontvangen via de decembercirculaire 2020 en konden niet meer in betreffende programmaonderdelen worden verantwoord, maar zijn verantwoord bij het Gemeentefonds. Dit betreft Crisisdienstverlening (549 duizend euro), Beschermd Wonen (232 duizend euro) en Vrouwenopvang (203 duizend euro).

Hieronder volgt een toelichting op de resultaten groter dan 500 duizend euro.

Maatschappelijke opvang (V 5,9 miljoen euro)

Ter compensatie van gemaakte kosten vanwege de coronacrisis hebben we een rijksbijdrage ontvangen van 4,1 miljoen euro, hiervan hebben we 0,4 miljoen in 2020 besteed vooronder andere tijdelijk opvang. We hebben 1,1 miljoen euro van de beschikbare middelen 2019 nog niet ingezet. Omdat we vanwege een mogelijke landelijke korting op budgetten, in samenspraak met de instellingen, terughoudend zijn omgegaan met de inzet van middelen. Tot slot zijn in 2020 de subsidies 2019 voor OGGZ en regioactiviteiten 1,1 miljoen euro lager vastgesteld. Dit komt voort uit de gezamenlijke conclusie dat de activiteiten in 2019 niet conform afspraak in aard en omvang zijn uitgevoerd. We hebbende de subsidies substantieel lager vastgesteld en afspraken gemaakt over hoe er vorm en inhoud gegeven kan worden aan de gevraagde activiteiten.

Programma Werk in Zicht (V 3,6 miljoen euro)

Gemeente Groningen is centrumgemeente voor de regionale samenwerking en voor de subregio Centraal. Binnen dit samenwerkingsverband worden diverse projecten uitgevoerd. In de meicirculaire 2020 is in totaal 3,0 miljoen euro aan extra middelen toegekend. Deze gelden worden niet volledig in 2020 ingezet. Voor WIZ geldt voor diverse projecten dat ze meerjarige zijn en dat een deel van de middelen conform afspraken in de komende jaren ingezet gaat worden (bijvoorbeeld het '1000-banen plan' en 'Perspectief op Werk').

Transformatie agenda jeugd (V 2,6 miljoen euro)

In de regionale transformatieagenda zijn de inhoudelijke ontwikkelopgaven voor de komende jaren voor de jeugdhulpregio Groningen uitgewerkt. Het fonds is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. De gelden zijn eind 2018 beschikbaar gekomen (1,2 miljoen euro per jaar, voor de jaren 2018 t/m 2020); medio 2019 kon het project van start gaan. Dit verklaart al een groot deel van het voordelig saldo. Daarnaast kost transformatief werken tijd. We zien dat gelden door externe partijen (nog) niet opgehaald zijn, omdat projecten vertraging oplopen of uiteindelijk niet levensvatbaar zijn. Daarnaast hebben we door slimmer inzet van menskracht lagere lasten kunnen realiseren. Bovendien zijn door corona zaken uitgesteld of op andere goedkopere (digitale) wijze georganiseerd. Ook hebben zorginstellingen en gemeenten vooral inzet gepleegd om de zorg te waarborgen, hierdoor was er minder ruimte voor (gesubsidieerde) transformatie. Het niet ingezette bedrag zal conform de afspraken de komende jaren ingezet worden.

Vrouwen Opvang regio (V 855 duizend euro)

We hebben in de septembercirculaire extra middelen ontvangen voor het realiseren van extra crisisplekken voor vrouwenopvang (398 duizend euro) en voor het Centrum voor Seksueel Geweld (45 duizend euro). Deze middelen hebben we in 2020 nog niet ingezet, de vrouwenopvang en het CSG ontwikkelen hiervoor een bestedingsplan. Daarnaast hebben we 224 duizend euro ontvangen voor gemaakte kosten in het kader van de coronacrisis. Op deze middelen is in 2020 nog geen beroep gedaan. Het restant verschil wordt onder andere veroorzaakt door lagere vaststelling van subsidies voorgaande jaren.

Stedelijk Investeringsfonds (SIF) (V 2,1 miljoen euro)

Mede vanwege de coronacrisis hebben we een deel van deze middelen niet kunnen inzetten. De tijd voor afstemming met de diverse stakeholders was beperkt. In 2020 hadden we bijvoorbeeld een budget beschikbaar voor tijdelijke maatregelen om het fietsparkeren in de binnenstad in goede banen te leiden en we hebben een deel van deze middelen niet kunnen inzetten. Ook was de piekopvang van met name internationale studenten niet nodig in 2020. Daarnaast is een aantal projecten voor de ontwikkeling van jongerenhuisvesting vertraagd. Voor een nadere toelichting van deze resultaten verwijzen wij naar het onderdeel SIF middelen in de jaarrekening.

Sluiting sportaccommodaties (N 2,7 miljoen euro)

Doordat sportaccommodaties noodgedwongen gesloten zijn geweest, hebben we 3,1 miljoen euro minder aan inkomsten (verhuur, entree, lessen/cursussen) ontvangen. Het rijk heeft compensatie voor 3 maanden (maart t/m mei) verhuur aan amateursportverenigingen beschikbaar gesteld, voor ons gaat dit om een compensatiebedrag van ruim 0,4 miljoen euro.

Sociale accommodaties (V 395 duizend euro)

Het accommodatiebeleid-budget is voor een bedrag van in totaal 137 duizend niet ingezet doordat de aangevraagde subsidies lager waren dan begroot en doordat er in 2020 geen acute financiële ondersteuning noodzakelijk was voor sociaal culturele accommodaties. Daarnaast hebben we vanuit het rijk 276 duizend euro ontvangen om de gevolgen van de coronacrisis in het sociaal klimaat op te vangen. Hiervan is in 2020 nog maar een beperkt deel ingezet, waardoor hiervoor nog 258 duizend euro beschikbaar is.

Sociale werkvoorziening (V 2,2 miljoen euro)

We hebben per saldo een voordeel op het resultaat sociale werkvoorziening (SW) van 2,2 miljoen euro. Dit resultaat bestaat uit een subsidiecomponent SW, een component Nieuw Beschut (NB) en een uitvoeringscomponent (SW en NB).

Subsidieresultaat sociale werkvoorziening (V 249 duizend euro)

De loonkosten SW laten een positieve afwijking zien. Dit wordt vooral veroorzaakt door een verhoging van het SW budget met 1,028 miljoen euro. Dit is 397 duizend euro hoger dan de werkelijke loonindexatie van 631 duizend euro. Dit komt doordat de gemeente Groningen een lagere uitstroom van SW medewerkers heeft dan het landelijk gemiddelde en daardoor een groter aandeel van het landelijke budget ontvangt. Daarnaast valt de uitstroom van de SW iets hoger uit dan begroot, dit levert een voordeel op van 189 duizend euro. In 2020 hebben we de afrekening van het UWV ontvangen over de ingediende claims voor transitievergoedingen over de jaren 2015 t/m 2019, dit heeft geleid tot een nadeel van 154 duizend euro. Een ander nadeel betreft de lagere bijdrage in het subsidietekort van buitengemeenten, we hebben 215 duizend euro minder ontvangen dan begroot. Een voordeel van 32 duizend euro op begeleid werken (als gevolg van lagere personeelskosten) brengt het positieve saldo van het subsidieresultaat SW op 249 duizend euro.

Resultaat Nieuw Beschut (V 247 duizend euro)

De extra bonus over 2019 voor beschutte werkplekken zou in eerste instantie in 2021 uitgekeerd worden, echter deze bonus is al in 2020 uitgekeerd. Dit geeft een voordeel van 283 duizend euro.

Door de coronacrisis was er minder instroom in Nieuw beschut (NB). We hebben 97 medewerkers van de doelgroep NB aan het werk in plaats van de eerder verwachte 119 (quotum). Dit geeft een voordeel op de personeelskosten van 91 duizend euro. Aan de andere kant vallen de kosten van coaching en begeleiding Nieuw beschut in de Markt 95 duizend euro hoger uit omdat we in de begroting geen rekening hadden gehouden met deze kosten. En hebben we een nadeel van 32 duizend euro op de begeleidingsvergoeding.

Uitvoeringsresultaat sociale werkvoorziening SW en NB (V 1,7 miljoen euro).

Door de coronacrisis mist iederz dit jaar een groot deel van haar omzet. Na een aantal weken volledig gesloten geweest te zijn, is de productie weer opgestart maar met 1,5 meter maatregelen. Dit betekent dat niet direct alle medewerkers weer (volledig) aan de slag konden. Dit heeft geresulteerd in een negatieve afwijking van 894 duizend euro. Ook de omzet van de detacheringen blijft door de coronacrisis achter op de begroting, het nadeel bedraagt 653 duizend euro.

Daarentegen hebben we dit jaar, mede als gevolg van de coronacrisis, 1,14 miljoen euro minder aan bedrijfsvoerings- en overige kosten SW gemaakt. We zien dat de opleidingskosten en de reiskostenvergoedingen van de SW en de onderhoud- en energiekosten achter blijven op de begroting. Van het Rijk hebben we voor de gemiste omzet en de extra kosten een corona-compensatie ontvangen van 2,142 miljoen euro.

Tozo uitvoeringskosten (V 1,3 miljoen euro)

Er zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en gemeenten over de compensatie voor de uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo 1, 2 en 3). Per afgegeven beschikking levensonderhoud of bedrijfskrediet ontvangen we een vergoeding van respectievelijk 450 en 800 euro. We hebben totaal 3,4 miljoen aan rijksvergoeding ontvangen, hiervan hebben we 1,2 miljoen euro gereserveerd voor de komende drie uitvoeringsjaren van Tozo 1, 2 en 3 en 0,9 miljoen euro in 2020 besteed. In het kader van de drie Tozo-regelingen hebben we in totaal 26,6 miljoen euro in 2020 aan zelfstandige ondernemers verstrekt.

Veiligheidsregio Groningen (N 1,3 miljoen euro)

De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht voor een bedrag van 15,2 miljoen euro. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen per 31 december 2019 van 10,3 miljoen euro. In overleg tussen VRG, deelnemende gemeenten en provincie is gekozen voor een jaarlijkse extra bijdrage van de deelnemende gemeenten gedurende de periode 2020 tot en met 2024 om het negatieve eigen vermogen weg te werken. Het gaat hierbij om een extra jaarlijkse bijdrage van 1,1 miljoen euro. Deze extra bijdrage verklaart tezamen met de effecten van indexering en een eerder afgesproken bijstelling van de verdeelsleutel, het nadelige verschil van 1,3 miljoen euro ten opzichte van de begroting.

Verkeers- en vervoersprojecten (V 553 duizend euro)

Diverse resultaten van verkeers- en vervoersprojecten leiden tot een voordeel van 553 duizend euro. Hiervan vormt het resultaat uit de nacalculatie van het project Transferium Hoogkerk het belangrijkste bestanddeel. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere resultaten, waaronder een voordelig resultaat op het project P+R Meerstad.

Versnelling transformatie Sociaal Domein (V 333 duizend euro)

Door de coronacrisis heeft de uitvoering van de maatregelen inzake 'versnelling transformatie Sociaal Domein' vertraging opgelopen.

Wmo (V 183 duizend euro)

Per saldo bedraagt het voordeel op de Wmo 183 duizend euro. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

- Huishoudelijke hulp (N 67 duizend euro)

- Begeleiding 18+ en PGB (V 174 duizend euro)
- Friciekosten Afschaffing Algemene Voorziening HH (N 259 duizend euro)
- Wmo (oud)voorzieningen (N 447 duizend euro)
- Collectief vervoer (N 226 duizend euro)
- Wvggz (V 445 duizend euro)
- Multiproblematiek (V 428 duizend euro)
- Meerkostenregeling (V 295 duizend euro)
- Cliëntondersteuning (N 179 duizend euro)
- Overige Wmo posten (V 19 duizend euro)

Voor een nadere toelichting van deze resultaten verwijzen wij naar het onderdeel Wmo bij de financiële toelichting van programma 4 in de jaarrekening.

Afwijkingen ten opzichte van Voortgangsrapportage 2020-II

In de voortgangsrapportage 2020-II (VGR 2020-II) verwachtten we een voordeel van 15,9 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2020 ten opzichte van de prognose in de VGR 2020-II 43,3 miljoen euro positiever. De grootste verschillen betreffen:

Onderwerp (Bedragen x 1 miljoen euro)	Rekening 2020	VGR 2020-II	Verskil t.o.v. VGR 2020-II
Bouwleges	6,5	0,0	6,5
Culturele instellingen	1,4	0,0	1,4
Energie transitie	1,6	0,0	1,6
ESF	1,4	0,0	1,4
Facilitair	1,6	0,2	1,4
Gemeentefonds	12,0	8,9	3,1
Grondzaken	10,1	0,0	10,1
Intensiveringen	5,0	1,7	3,3
Jeugd	-6,4	-1,8	-4,6
Kinderopvang	1,2	0,2	1,1
Meerjarig project	4,0	-0,8	4,8
Onderhoud en beheer sport	1,0	0,0	1,0
Onderhoud openbare ruimte	-1,2	0,0	-1,3
Onderwijshuisvesting	2,3	0,5	1,8
Samenwerkingsverbanden	14,1	7,7	6,5
SIF	2,1	0,6	1,5
Sluiting sportaccommodaties	-2,7	-1,1	-1,6
WMO	0,2	1,3	-1,1
Overig	5,7	-1,5	7,2
Totaal	59,9	15,9	44,0

Het bedrag van 44,0 miljoen euro gerelateerd aan het lastentotaal in de actuele begroting van 1,2 miljard euro betekent een afwijking van 3,7%. Er zijn een drietal grote posten die dit beeld verstoren (de vermelde bedragen zijn de afwijkingen ten opzichte van VGR 2020-II):

Grondzaken (V 10,1 miljoen euro)

Bij de VGR 2020-II was nog geen resultaat afgegeven, maar wel was gemeld dat er voor in totaal 4,1 positief resultaat bekend was vanuit verkoop en vrijval verliesvoorziening. Vanwege de nog onbekende effecten van de coronacrisis op de grondexploitaties kon nog geen inschatting van het totaal worden gegeven. Verdere winstnemingen en beoordelingen verliesvoorzieningen waren pas na het opstellen van de VGR 2020-II goed in beeld en daarmee niet voorzienbaar.

Bouwleges (V 6,5 miljoen euro)

Bij de VGR 2020-II was nog geen resultaat afgegeven. Door de grote hoeveelheid vergunningaanvragen is gedurende 2019 een achterstand in het beoordelen van bouwkosten ontstaan en daarmee in het factureren van de bouwleges. In 2020 is dit weer grotendeels ingelopen, wat heeft geleid tot deze forse stijging van de baten. In het najaar van 2020 werd dit zichtbaar, maar dit was na de opmaak van VGR 2020-II en was daarmee niet tijdig voorzienbaar.

Gemeentefonds (V 3,1 miljoen euro)

Het voordeel op het gemeentefonds ten opzichte van de VGR 2019-II bedraagt 3,1 miljoen euro. Bij de VGR 2020-II gingen we nog uit van een voordeel van 8,9 miljoen euro. De uitkomsten van de december circulaire waren bij het opstellen van de VGR 2020-II nog niet in beeld. Daarmee is dit resultaat ten opzichte van de prognose niet voorzienbaar.

Naast bovengenoemde verschillen lichten we hieronder de verschillen > 1 miljoen euro ten opzichte van VGR 2020-II toe en gaan in op de voorzienbaarheid hiervan.

Culturele instellingen (V 1,4 miljoen euro)

De culturele instellingen zijn zwaar getroffen als gevolg van de coronacrisis. Bij VGR 2020-II was deze ontwikkeling al gemeld, maar het was nog onduidelijk op welke definitieve wijze de compensatie middelen uit het steunpakket zouden worden besteed. Ook was nog niet bekend wat het te ontvangen bedrag vanuit het tweede steunpakket zou zijn. Daarmee was dit resultaat effect niet voorzienbaar.

Energie transitie (V 1,6 miljoen euro)

Dit onderdeel bevat grotendeels meerjarige projecten waarvoor incidentele middelen uit het gemeentefonds zijn ontvangen. Hierbij gaan de baten voor de lasten uit en dit loopt over meerdere jaren. Aangezien bij VGR 2020-II wel bekend was dat dit een doorloop naar volgende jaren zou hebben was dit voorzienbaar, maar niet in de grootte van het bedrag.

ESF (V 1,4 miljoen euro)

Bij VGR 2020-II was men er vanuit gegaan dat we de definitieve beschikking pas in zouden 2021 ontvangen. Daarnaast was het verwachte resultaat nog onzeker. Dat het resultaat alsnog in 2020 valt was niet te voorzien.

Facilitair (V 1,4 miljoen euro)

De realisatie van de extra corona kosten zijn lager dan in VGR 2020-II, wat heeft te maken met een groter aandeel aan kosten die zijn geactiveerd en het realiseren van een aantal besparingen t.g.v. significant minder gebruik van de panden als gevolg van Corona. De onderschrijving op deze kosten (en ook baten) waren deels, maar duidelijk in een mindere omvang voorzien in VGR 2020-II.

Intensiveringen (V 3,3 miljoen euro)

Ten tijde van het opstellen van de VGR 2020-II gaat men er vaak vanuit dat het grootste deel van de nog beschikbare intensiveringsmiddelen nog weggezet wordt in het lopende jaar. Dat is echter om uiteenlopende redenen niet het geval geweest. Deels was dit voorzienbaar. Bij de VGR 2020-II was een voordeel gemeld van 1,7 miljoen euro, bij de rekening blijkt dit 3,3 miljoen hoger uit te vallen.

Jeugd (N 4,6 miljoen euro)

In de voortgangsrapportages is aangegeven dat vanwege de onzekerheden ten aanzien van groei en verzilvering ten opzichte van de prognose een bandbreedte van plus en min 2,5 miljoen wordt aangehouden. Het nadeel van 6,4 miljoen euro ten opzichte van de laatste voortgangsrapportage (N 1,8 miljoen euro) valt buiten deze bandbreedte. Dit wordt grotendeels verklaard door het feit dat we per saldo meer aan kosten

hebben gehad dan door het rijk voor corona is vergoed. Daarnaast was met name in de laatste maanden van 2020 een stijging van het aantal cliënten en kosten zichtbaar. Wij schrijven dit toe aan de toegenomen en intensievere zorgvraag als gevolg van de coronacrisis. Dit was niet te voorzien.

Kinderopvang (V 1,1 miljoen euro)

Bij de opmaak van VGR 2020-I waren nog maar geringe effecten bekend. Uiteindelijk heeft ook het effect van corona een grotere invloed gehad dan verwacht. Niet alle inspecties zijn uitgevoerd. De compensatie voor noodopvang, ouderbijdrage en voorschoolse peuteropvang was hoger dan de extra kosten die hiervoor zijn gemaakt. Na afloop van het jaar bleek de subsidievaststelling van 2 peuteropvang organisaties lager te zijn dan begroot.

Meerjarige projecten (V 4,8 miljoen euro)

Bij de VGR 2020-II is op de meerjarige projecten een nadeel van 0,8 miljoen gemeld. De grootste afwijking ten opzichte van de prognose betreft de vrijval bij het project ICT Outsourcing (V 2,9 miljoen euro). Doordat transitie van de generieke ICT naar Fujitsu is vertraagd, verschuiven de begrote transitiekosten naar 2021. Halverwege 2020 werd nog uitgegaan van het tijdig afronden van de transitie door Fujitsu. Dit resultaat kan als niet voorzienbaar worden beschouwd. Voor de overige meerjarige projecten geldt dat de budgetten grotendeels voor meerdere jaren in één keer beschikbaar worden gesteld waarbij ook de uitvoering over meerdere jaren is verspreid. Ten tijde van de VGR 2020-II is nog niet altijd bekend welk deel van de uitvoering doorschuift naar een volgend jaar.

Onderhoud en beheer sport (V 1,0 miljoen euro)

Door sluiting van de sportaccommodaties waren de lasten voor storingsonderhoud en beheer (onder andere schoonmaak) lager dan begroot. Dit was voor het deel in het voorjaar te voorzien. De sluiting in het najaar was niet te voorzien.

Onderhoud openbare ruimte (N 1,3 miljoen euro)

Bij de groen- en speelvoorzieningen zijn er in het tweede halfjaar meer projecten groen uitgevoerd dan verwacht en is er een nadeel ontstaan op de maatregelen in het kader van de Essentaksterfte. Bij verkeersvoorzieningen was bij het opstellen van VGR 2020-II onvoldoende inzicht in de factuurstroom van een tweetal leveranciers. In het 4e kwartaal van 2020 zijn alsnog de facturen van deze leveranciers ontvangen en verwerkt. Daarnaast zijn er meerdere kleinere verschillen ontstaan t.o.v. de prognose. De afwijkingen waren grotendeels niet voorzienbaar.

Onderwijshuisvesting (V 1,8 miljoen euro)

Bij de opmaak van VGR 2020-II was alleen rekening gehouden met de verkoop van 1 pand voor 0,5 miljoen euro. De opbrengst van de verkoop van een ander pand was nog onzeker, maar uiteindelijk is dit wel in 2020 gerealiseerd voor 0,8 miljoen euro. De lagere kapitaallasten van 0,5 miljoen euro was bij VGR 2020-II nog niet geconstateerd. Het voordeel van 0,4 miljoen euro op begrote schades aan derden en externe deskundigheid laat zich lastig vooraf te voorspellen. De overige kleinere verschillen van in totaal 0,1 miljoen euro waren niet voorzienbaar mede gezien het feit dat er nog onvoldoende inzicht in de omvang van de realisatie van het onderwijsprogramma 2020 was.

Samenwerkingsverbanden (V 6,5 miljoen euro)

Het resultaat van 14,1 miljoen euro bij de diverse samenwerkingsverbanden is 6,5 miljoen positiever dan dat bij de VGR 2020-II als prognose is afgegeven (V 7,6 miljoen euro). Mede als gevolg van de coronacrisis is vertraging in de uitvoering van meerdere programma's / projecten waar bij de VGR 2020-II nog onvoldoende zicht op was.

Stedelijk Investeringsfonds (SIF) (V 1,5 miljoen euro)

Bij de opmaak van VGR 2020-II was rekening gehouden met een resultaat van 0,6 miljoen euro als gevolg vertraging in de wijkvernieuwing. In het 2^e halfjaar blijkt op meerdere onderdelen vertraging te zijn opgetreden en in sommige gevallen was het geld ook niet nodig om in te zetten. Deels was dit te voorzien, maar nog lastig in een financieel effect uit te drukken.

Sluiting sportaccommodaties (N 1,6 miljoen euro)

Aankankelijk werd nog uitgegaan van een "normale situatie" per 1 september. Door nieuwe maatregelen in de 2e helft van het jaar is het tekort groter dan aanvankelijk verwacht. Via een rijksvergoeding is compensatie voor 3 maanden verhuur (maart-mei) aan verenigingen beschikbaar gesteld van 421 duizend euro. Hiervoor was 600 duizend euro verwacht. Deze afwijking was niet voorzienbaar.

Wmo (N 1,1 miljoen euro)

Het voordelig saldo op huishoudelijke hulp maatwerkvoorzieningen is per saldo 425 duizend euro lager uitgekomen dan verwacht. Bij VGR 2020-II gaven de gegevens over het eerste maanden van 2020 nog aanleiding om een groter voordeel te ramen. Maar in tweede helft van het jaar zijn de aantallen en verzilvering uiteindelijk meer op het begrotingsniveau uit gekomen en was niet te voorzien.

Het nadeel op Wmo (oud)voorzieningen is 451 duizend euro groter dan verwacht bij VGR 2020-II en was deels te voorzien. De totale kosten van Wmo oud zijn ten opzichte van 2019 gestegen, dat kan grotendeels verklaard worden door reguliere volumegroei en prijsstijgingen. Ook heeft er vanaf 2020 een wijziging plaatsgevonden in de bekostiging van hulpmiddelen en zijn we hierop door het Rijk gekort. Daarnaast hebben wij op deze post een bezuinigingstaakstelling ingeboekt die in 2020 niet is gerealiseerd.

Tenslotte zijn er nog diverse kleinere verschillen van in totaal 194 duizend euro nadeel.

Corona effecten

De effecten als gevolg van corona lopen als een rode draad door allerlei afwijkingen heen. Het corona effect is minder nadelig dan verwacht bij de laatste prognose in VGR 2020-II. In december hebben we een extra compensatie vanuit het Rijk ontvangen en de nadelen zijn minder groot dan verwacht of doen zich op een later moment voor. Per saldo is er zelfs een financieel voordeel zichtbaar. Dit moet wel in het licht worden gezien dat hierbij in veel gevallen de baat voor de last uitgaat. In 2021 en verder zullen zich nog nadelen als gevolg van corona voordoen waarvoor geen nieuwe compensatie beschikbaar is.

De corona effecten zijn op onderstaande onderdelen terug te vinden. De meeste onderdelen zijn al toegelicht bij de resultaten. Hierbij is soms een deel van het resultaat als corona effect aan te duiden, maar soms ook het gehele resultaat op het onderdeel. De onderdelen die nog niet zijn toegelicht zijn aangeduid met een * en worden onder de tabel afzonderlijk toegelicht.

Onderdelen (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	Corona effect	Compensatie	Netto effect
Afval zakelijke dienstverlening	-0,9		-0,9
BBZ	0,2		0,2
Beschermde wonen	-0,3		-0,3
Culturele instellingen	-0,7	2,1	1,4
Evenementen*	-0,3	0,3	0,0
Facilitair	-0,1		-0,1
Gemeentefonds	0,0	3,8	3,8
Handhaving	-0,9	0,8	-0,1
Inkomen*	-0,3		-0,3
Intensivering	1,2		1,2
Jeugd	-2,7	0,5	-2,3

Kinderopvang	0,2	0,3	0,5
Logiesbelasting*	-0,5	0,5	0,0
Onderhoud en beheer sport	1,0		1,0
Ondersteuning burgers	-0,3		-0,3
Parkeren	-2,4	2,8	0,4
Samenwerkingsverbanden	-0,5	5,4	4,9
SIF	0,6		0,6
Sluiting sportaccommodaties	-3,1	0,4	-2,7
Sociale accommodaties	0,0	0,3	0,3
Sociale Werkvoorziening	-1,3	2,1	0,9
TOZO	-0,9	2,2	1,2
Verkiezingen*	-0,4	0,5	0,1
WMO	-0,6	0,3	-0,2
Overig	-0,4	0,1	-0,4
Eindtotaal	-13,5	22,4	9,0

TOELICHTING

Per saldo ondervinden we in 2020 een nadeel van 13,5 miljoen euro als gevolg van corona. Dit wordt gedekt door de compensatie middelen vanuit het Rijk van in totaal 22,4 miljoen euro. Hiervan is 18,8 miljoen euro via het gemeentefonds ontvangen. De compensatie voor het sluiten van de sportaccommodaties, de uitvoering van de TOZO-regeling en een de extra woonboot voor asielzoekers zijn via andere regelingen vanuit het Rijk ontvangen.

Per saldo ontstaat er een positief resultaat op de corona effecten van 9,0 miljoen euro. Het positieve resultaat wordt met name veroorzaakt door 2 grote posten:

- Samenwerkingsverbanden (V 4,9 miljoen euro): De compensatie voor maatschappelijke opvang (4,1 miljoen euro) is voor een groot deel nog niet ingezet in 2020, maar wordt ingezet in 2021 en verder;
- Gemeentefonds (V 3,8 miljoen euro): In december is nog voor 2,8 miljoen euro aan compensatie ontvangen waar nog geen rekening mee was gehouden en waarvoor de nadelen grotendeels in 2021 of verder vallen. Daarnaast is de opschalingskorting bevroren en geeft een voordeel van 1,0 miljoen euro.

Evenementen (geen afwijking)

Voor gemiste lege inkomsten vanuit evenementen en markten is een compensatie van 285 duizend euro ontvangen. Dit dekt de nadelen die hieruit zijn ontstaan.

Inkomen (N 306 duizend euro)

Binnen inkomensdienstverlening leiden de onderdelen budgetbeheer, bijzondere bijstand, eurocoach jongeren, en wet kinderopvang tot een nadeel van 304 duizend euro. Hier staat geen compensatie tegenover.

Logiesbelasting (V 11 duizend euro)

Als gevolg van de corona maatregelen is het aantal overnachtingen sterk afgenomen. De inkomstenderving is 543 duizend euro. Hier staat een compensatie vanuit het Rijk tegenover van 554 duizend euro.

Verkiezingen (V 50 duizend euro)

Voor het organiseren van de Tweede Kamer verkiezingen in 2021 is 462 duizend euro ontvangen voor het inregelen van de corona maatregelen. Verwachting was dat 200 duizend euro hiervan in 2020 zou worden uitgegeven aan voorbereidingskosten, maar dit bleek 50 duizend euro lager te zijn. De overige 262 duizend euro zijn bestemd voor 2021.

Financiële knelpunten

In dit hoofdstuk zijn de financiële knelpunten opgenomen waarvoor bij de begroting 2020 extra beleidsmiddelen beschikbaar zijn gesteld. Daarmee zijn deze knelpunten voor 2020 opgelost. In de doorlopende cyclus van de begroting, najaarsnota, voorjaarsbrief en rekening worden de financiële knelpunten continu beoordeeld en bewaakt en wordt indien nodig over de knelpunten besloten.

In onderstaande overzicht staan de knelpunten waarvoor extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld zijn. Het betreft knelpunten die niet binnen bestaande budgetten opgelost kunnen worden of waar dit onwenselijke consequenties heeft.

Opgaven 2020-2023 (x 1.000)	2020	2021	2022	2023	I/S
Programma 1: Werk en inkomen					
1 Tekort BUIG	-5.800	-7.100	-7.900	-8.200	S
20* Meer geld voor minder armoede	-30	-30	-30	-30	I
Programma 3: Onderwijs					
2 Energie	-42	-42	-42	-42	S
3 Verzekeringen	-107	-107	-107	-107	S
Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg					
4 Zorgkosten Wmo	-1.360	-1.041	938	-1.176	S
5 Zorgkosten Jeugd	-3.700	-6.100	-5.300	-4.100	S
6 Implementatie WVGZ	-680	-680	-680	-680	S
7 Veilig Thuis Groningen	-84	-84	-84	-84	S
8 School als wijk	-260				I
2 Energie	-2	-2	-2	-2	S
3 Verzekeringen	-6	-6	-6	-6	S
21* Transitiefonds buurt- en sportaccommodaties		-100			I
Programma 5: Sport en bewegen					
9 Vervanging kunstgrasvelden		-74	-259	-296	S
Vervanging kunstgrasvelden	-331	-2	-517	-200	I
Programma 6: Cultuur					
2 Energie	-58	-58	-58	-58	S
3 Verzekeringen	-2	-2	-2	-2	S
Programma 7: Verkeer					
10 Fietsmaatregelen	-175	-175	-175	-175	S
Programma 8: Wonen					
11 Omgevingswet	-1.178				I
22* Energiearmoede	-140				I
Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving					
12 Vervangingsopgave gekapte essen	-150				I
13 Vervangingsinvesteringen onderhoud			-52	-94	S
2 Energie	-246	-246	-246	-246	S
Programma 10: Veiligheid					
14 Actiecentrum Veiligheid en Zorg	-82	-164	-164	-164	S
Programma 11: Dienstverlening					
15 Noordelijk belastingkantoor	-367				I
Programma 12: College, raad en gebiedsgericht Werken					
16 Niet realiseren oude taakstellingen	-2.229	-1.322	-468	41	I
Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie					
17 Huisvesting Iederz			-400	-1.400	S
18 AVG ICT	-300	-300	-300	-300	S

2 Energie	-143	-143	-143	-143	S
3 Verzekeringen	-33	-33	-33	-33	S
19 Friciekosten	-2.250	-1.170			I
Totaal opgaven	-19.755	-18.981	-16.030	-17.497	

Hervormingen

In deze rekening beperken wij ons tot de openstaande opgaven voor 2020, aangevuld met hervormingen en taakstellingen die nog niet structureel zijn ingevuld. Wij maken daarbij onderscheid in hervormingen organisatie, hervormingen coalitieakkoord, hervormingen begroting 2020 en overige hervormingen en taakstellingen.

Afwijkingen (Bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Realisatie	Afwijking	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Bezuinigingen organisatie	7.660	6.939	-721	-1.514	793
Hervormingen begroting 2020	36.644	31.068	-5.576	-4.692	-884
Restwaarde maatschappelijk vastgoed	109	-	-109	-109	-
Totaal	44.413	38.007	-6.406	-6.315	-91

Bezuinigingen op de organisatie (nadeel 721 duizend euro)

In de begroting 2020 is voor een aantal niet realiseerbare taakstellingen geld beschikbaar gesteld. Voor de bezuinigingsmaatregelen op de organisatie bedraagt het aanvullende nadelige resultaat 598 duizend euro in verband met de forse krimpopgave van het Shared Service Center. De interne reorganisaties hebben in de uitvoering meer tijd gevraagd dan gepland.

Daarnaast is de taakstelling inleenkrachten voor 341 duizend euro niet gerealiseerd. De bezuiniging is gebaseerd op een aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten. We zien al enkele jaren dat deze taakstelling niet volledig wordt gerealiseerd. Dat komt onder meer omdat de bezuiniging alleen geldt voor nieuwe inleenkrachten. Een groot deel van de oude inleencontracten loopt nog door en daarvoor geldt het voordeel niet. In de begroting 2021 is via de opgaven deze taakstelling daarom verlaagd naar 300 duizend euro. Ter dekking van deze nadelen voegen we de incidentele vrijval op het weglekbudget bezuinigingen toe van 308 duizend euro.

Het resultaat is 793 duizend euro minder nadelig dan onze prognose in Voortgangsrapportage II. Dit komt vooral door diverse incidentele voordelen in de bedrijfsvoering.

Hervormingen begroting 2020 (nadeel 5,6 miljoen euro)

In de begroting 2020 is een aantal hervormingsmaatregelen vastgesteld die dit jaar niet volledig zijn gerealiseerd. Het gaat hier om de onderstaande maatregelen.

Hervormingen begroting 2020 (Bedragen x 1.000 euro)	Resultaat	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Innovatiemiddelen jeugd (nr. 16)	-79	-200	121
Beheer en onderhoud (nr. 23)	-30	-30	0
Sport (nr. 24)	-23	-23	0
Samenwerkingen, regelingen (nr. 48)	-100	-100	0
Doorberekenen werken voor de regio (nr. 50)	-200	-200	0
Subsidies van overheden (nr. 51)	-1.000	-1.000	0
Leniger/flexibeler begroten (nr. 56)	-5.000	-5.000	0
Fricriebudget hervormingen (nr.58)	2.081	2.081	0
CNNN (nr. 61)	-1.125	0	-1.125
Vrijval compensatieregeling OZB (nr.63)	0	-120	120
Optimalisatie gebruik panden (nr. 66)	-100	-100	0
Totaal	-5.576	-4.692	-884

De grootste posten lichten wij hieronder toe.

Leniger en flexibeler begroten

Voor het nadeel op leniger en flexibeler begroten van 5,0 miljoen euro staan voordelen tegenover bij het gemeentefonds (onderuitputting BTW-compensatiefonds) ad 1,6 miljoen euro en de onroerend zaakbelasting voor een bedrag van 1,0 miljoen euro. Deze voordelen zijn gerealiseerd in programma 13 Algemene inkomsten en post onvoorzien. In de begroting 2021 zijn deze voordelen structureel voor deze maatregel ingezet. Daarmee resteert per 2021 nog een in te vullen taakstelling van 2,4 miljoen euro.

Frictiebudget hervormingen

In de begroting was voor 2020 een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 2,081 miljoen euro. Deze kan vrijvallen ter dekking van de nadelen.

CNNN

De taakstelling van 1,1 miljoen euro wordt niet in 2020 gerealiseerd, maar naar verwachting in 2021.

Subsidies van overheden

Voor de jaren 2020 tot en met 2023 is jaarlijks incidenteel 1,0 miljoen euro aan taakstelling opgevoerd met het plan om gestructureerd subsidies binnen te halen. Daarmee willen wij bestaande projecten ten laste van subsidieprojecten brengen. Voor 2020 zijn wij hier niet in geslaagd.

Restwaarde maatschappelijk vastgoed (nadeel 109 duizend euro)

De taakstelling invoering restwaarde maatschappelijk vastgoed bedroeg 1,2 miljoen euro. Uit de eerste berekeningen bleek dat deze taakstelling gerealiseerd kon worden. Uit een recentere doorrekening voor de komende jaren blijkt dat van deze post 109 duizend euro niet gerealiseerd kan worden als gevolg van de vernieuwde restwaardebepaling. In de begroting 2021 is dit tekort via de opgaven structureel gedekt.

Programmaverantwoording

Het verwachte nadeel op de hervormingen komt bij de volgende programma's tot uitdrukking.

Programma (Bedragen x 1.000 euro)	Resultaat	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
04 Welzijn, gezondheid en zorg	-79	-200	121
05 Sport en bewegen	-30	-30	0
09 Kwaliteit leefomgeving	-23	-23	0
12 College, raad en gebiedsgericht werken	-5.576	-4.520	-1.056
13 Algemene inkomsten en post onvoorzien	0	-120	120
14 Overhead en ondersteuning organisatie	-698	-1.422	724
Totaal	-6.406	-6.315	-91

Knelpunten/opgaven begroting 2021

Een aantal structurele hervormingen is niet realiseerbaar. In de begroting 2021 zijn hiervoor aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

Opgaven/knelpunten begroting 2021 (Bedragen x 1.000 euro)	2021	2022	2023	2024
Niet realiseren taakstelling inleenkrachten	500	500	500	500
Niet volledig realiseren taakstelling restwaarde	109	109	109	109
Niet realiseren hervormingen begroting 2020 : - sport (nr. 24)	60	60	60	60

- duurzame energieopwekking (nr. 38)		1.000	1.000	1.000
- beheer en onderhoud (nr. 40)	23	23	23	23
- vrijval compensatieregeling OZB (nr.63)	209	140		
- optimalisatie gebruik panden (nr. 66)	100	100	100	100
- dekking organisatiebudgetten				-406
- subtotaal	392	1.323	1.183	777
Totaal	1.001	1.932	1.792	1.386

Investerings

In 2020 is, exclusief grondexploitatie, voor 108,7 miljoen euro geïnvesteerd. Hier gaan wij nader in op die investeringen in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde kredieten. De basis hiervoor is bijlage 4 overzicht Investerings. De investeringen in grondexploitatie worden in staat P van de rekening toegelicht.

Bij de restant kredieten oude jaren heeft een administratieve correctie plaatsgevonden van 213 duizend euro. Voor kredieten parkeermaatregelen zijn uitgaven van oude jaren in het verleden niet gekoppeld aan deze kredieten waardoor het restant krediet te hoog werd weergegeven, Parkeermaatregel Oosterparkwijk en De Hoogte 176 duizend euro en Parkeermaatregel Tuinwijk en Helpman-Oost voor 17 duizend euro. Een andere wijziging is dat in 2019 bij het opstellen van de jaarrekening nog een verschuiving heeft plaatsgevonden bij Basisscope van ARZ van de investeringen naar vooruitbetaalde kosten. Hierdoor hoort het restantkrediet 208 duizend euro hoger te zijn. Deze aanpassing was nog niet verwerkt in het overzicht investeringen. De Bouwvelop Alo-Locatie is ingebracht in de grondexploitatie en wordt daar in de overzichten meegenomen. Dit betreft een verschuiving van 228 duizend euro.

Samenvattend:

Correctie restantkrediet begin 2020 (Bedragen x 1 miljoen euro)	Bedrag
Eindstand jaarrekening 2019 Groningen	332,308
Parkeermaatregel Oosterparkwijk en De Hoogte	-0,176
Parkeermaatregel Tuinwijk, Helpman-Oost	-0,017
Basisscope ARZ prijspeil 2017	0,208
Bouwvelop Alo locatie	-0,228
Nieuw begin stand 1-1-2020	332,095

Overzicht 5. Investerings kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x 1 miljoen euro	Bedrag
Beschikbare kredieten:	
Restantkredieten oude jaren	332,1
In 2020 nieuw gevoteerde kredieten	175,8
Totaal beschikbaar aan kredieten	507,9
Investerings in 2020 (-/-)	108,7
Saldo van afgesloten kredieten (-/-)	6,8
Restantkredieten over naar 2021	392,4

Begin 2020 stond voor 332,1 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2020 stelde de raad voor 175,8 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2020 voor 507,9 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2020 voor 108,7 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2020 afgesloten kredieten is per saldo voor 6,8 miljoen euro aan onderschrijvingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2020 nog voor 392,4 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2021 om in 2021 of latere jaren afgewikkeld te worden. Dit beeld wordt hieronder verder toegelicht.

Openstaande kredieten begin 2020

Begin 2020 stond voor 380,4 miljoen euro aan kredieten open uit 2019 of oudere jaren. Het betreft onder andere:

- 37,2 miljoen euro Grote Markt;
- 27,9 miljoen euro Basisscope ARZ
- 23,1 miljoen euro voor Groningen Spoorzone Fiets;
- 18,3 miljoen euro Eemskanaalzone;
- 14,4 miljoen euro Revitalisering Stadhuis

Nieuwe kredieten

In 2020 voteerde de raad, exclusief grondexploitaties, voor 175,8 miljoen euro aan nieuwe kredieten. Het betreft onder andere:

- 39,3 miljoen euro Huisvesting Iederz;
- 37,4 miljoen euro Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG;
- 35,0 miljoen euro SPRZ Bus-onderdoorgang en overige voorzieningen;
- 7,3 miljoen euro Paterswoldseweg Ondertunneling en aanverwante werkzaamheden (ESGL)
- 6,4 miljoen euro Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2020.

Investeringsprojecten.

Met al deze kredieten is in 2020 voor 108,7 miljoen euro geïnvesteerd. Het betreft onder andere volgende projecten:

- 8,5 miljoen euro voor Nieuwbouw Kindcentrum Ten Boer;
- 8,5 miljoen euro Basisscope van ARZ;
- 6,5 miljoen euro SPRZ Groningen Spoorzone Fiets;
- 6,4 miljoen euro voor Zernikelaan;
- 6,3 miljoen euro voor Grote Markt.

Restantkredieten, over te boeken naar 2021

Investeringsprojecten strekken zich vaak over langere perioden uit en kredieten kennen daardoor vaak een looptijd van meerdere jaren. Om een beeld te geven van de looptijden van kredieten wordt in het Overzicht Investeringsprojecten ook de tijdsplanning van het krediet vermeld. Dat is het jaar waarin het krediet is toegekend tot en met het verwachte jaar van de financiële afwikkeling. Te zien valt dat sommige kredieten looptijden hebben van wel acht tot tien jaar. Gedurende die jaren blijven kredieten dus openstaan. Verder is het zo dat het overgrote deel van de in enig jaar (nieuw) verstrekte kredieten pas in de loop van dat jaar beschikbaar wordt gesteld. Zelfs tot in december worden door uw raad kredieten gevoteerd. Van de door de raad in enig jaar gevoteerde kredieten gaat dan ook meestal het overgrote deel als restantkrediet over naar het volgende jaar. Eind 2020 stond 392,4 miljoen euro aan restantkredieten open.

Het betreft onder andere de volgende projecten:

- 37,7 miljoen euro huisvesting Iederz;
- 37,4 miljoen euro Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG;
- 35,0 miljoen euro Grote Markt;
- 22,6 miljoen euro Basisscope van ARZ;
- 19,4 miljoen euro Eemskanaalzone.

Kredietoverschrijdingen

Eind 2020 is er sprake van een tweetal kredietoverschrijdingen:

- Voorkeustracé door-fietsroute Groningen – Leek (21 duizend euro) conform verordening 2019 artikel 10 geen aanvullende kredietaanvraag in procedure;
- Aanleg beregeningsinstallaties natuur grassportvelden (25 duizend euro). Hiervoor is een kredietaanvraag in de raad van 3 maart 2021 behandeld en geaccordeerd.

Reserves

Hoofdstuk 3.1 Verloopoverzicht reserves

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12-2019	Resultaat vorig jaar	Uitwerking Notitie WSV*	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2020
Algemene Reserve	29.031	35.105	18.712	15.551	42.548	55.853
Algemene Bestemmingsreserve	0	2.407	16.166		1.585	16.988
Aandelen Essent NV	1.345					1.345
Actualisering Bestemmingsplan	12					12
Afkoopsom onderhoud fietspad	449					449
Afkoopsommen erfpacht	12.627	-42				12.585
Begraafplaatsen	28	81		30	30	109
Bijdrage MFA de Wijert	400	200		560		1.160
Bijdrageregeling dorpshuizen	20					20
Bodemsanering	5.285		-5.285			0
Bovenwijkse infrastructuur	1.986					1.986
BSV Paddepoel	3				3	0
Cofinancieringinvesteringfonds	1.801	204		283	649	1.639
De Lessenaar Ten Post	24	-24				0
Duurzaamheid Scholen	399					399
Eemskanaalzone	8.356			159		8.515
Egalisatiereserve Instellingen	1.994			2.160		4.153
Egalisatiereserve VSD	125		-2.125	2.000		0
ESF	1.480			1.000	890	1.590
Esserberg	182				11	171
Exploitatierisico Forum	2.321		-2.321			0
Extra Beleid	2.832	-325			1.249	1.258
Flankerend beleid	0	1.547				1.547
Fonds Economische Ontwikkeling	50				50	0
Forum garage	6.200		-6.200			0
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	57				6	50
Geluid-reducerend asfalt	225		-150		75	0
Gresco	12					12
GrESCo aanpak 24 gebouwen	125					125
Grondbank	4.273		-4.273			0
Grondzaken	5.111		2.851	108	8.070	0
Groninger Monumentenfonds	932		-932			0

Hergebruik grond	778	-152				626
Kunst op straat	263					263
Kunstvoorraad CBK	1.647		-1.647			0
Martiniplaza BV	3.916		-3.916			0
Nieuw Raadhuis Haren	1.558			147	126	1.578
Nieuwbouw VMBO	1.191				238	953
Onderhoud en vastgoed	37					37
Onderwijshuisvesting	1.093	1.194	-1.212	495		1.570
Openbaar Gebied	24					24
Parkeren	7.666		-9.134	1.468		0
Quintusschool	285					285
Realisering Speelvoorzieningen	89					89
Recreatiegebied Kardingse	535		-535			0
Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400					9.400
Regionale Energie Strategie	844				422	422
Reserve Bouwleges	80	-80				0
Reserve Kapitaallasten (BK)	35.986	1.161		3.798	21.114	19.832
Scholenfonds	1.460			135		1.595
SIF	28.483	975		854	6.121	24.191
Vastgoed verkoopopbrengsten ten behoeve van bezuinigingen	0					0
WarmteStad	60					60
WWB inkomensdeel	13	-13				0
Zernike College	6.631			1.438	237	7.832
Zorguitgaven WMO 18+ en jeugd	2	-2				0
Totaal	189.726	42.236	0	30.186	83.424	178.725

* In 2020 is een aantal reserves opgeheven naar aanleiding van de notitie Weerstandsvermogen. Het saldo van deze reserves is overgeheveld naar de Algemene Reserve en de Algemene Bestemmingsreserve.

Hoofdstuk 3.2 Toelichtingen op reserves

Omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2020	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Algemene Reserve (AR)	Deze reserve dient ter dekking van het opvangen van onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		55.853	<p>Vanuit de primitieve begroting is in totaal 12,366 miljoen euro toegevoegd, te weten 7,592 miljoen euro als saldo van de begroting 2020, 2,159 miljoen euro ter aanvulling van het weerstandsvermogen (Begroting 2017), 1,495 miljoen euro in verband met voorfinanciering onderhoud Martiniplaza, 460 duizend euro uit meerjarenbegroting van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer, 320 duizend euro in verband met de vervroegde aflossing van de lening van de Royal Bank of Scotland, 40 duizend euro meeropbrengst bouwleges en 300 duizend euro in verband met de bijdrage toekomst Groningen Airport Eelde. Daar staat 8,6 miljoen euro aan primitieve onttrekkingen tegenover: 1,352 miljoen euro ter dekking van knelpunten (begroting 2017), 4,67 miljoen euro door herijking risico grondexploitatie en Meerstad (begroting 2018), 2,073 miljoen euro zijnde het resterend saldo financieel perspectief (begroting 2019), 100 duizend euro ten behoeve van het programma 75 jaar vrijheid en de amendementen Zachte landing sporttarieven (75 duizend euro), Opschorten hervormingen (120 duizend euro), Tegengaan energiearmoede (140 duizend euro), Opschorten hervorming schaapskudde (40 duizend euro) en Meer geld voor minder armoede (30 duizend euro). Via begrotingswijziging is er een onttrekking van 1,125 miljoen euro geweest om het steunpakket Covid-19 te financieren en een onttrekking van 493 duizend euro voor extra subsidie Veilig Thuis Groningen. Vanuit de effecten van de septembercirculaire is 1,311 miljoen euro toegevoegd, zijnde 493 duizend euro terugstorting voor extra subsidie Veilig Thuis Groningen en de terugstorting van 1,125 miljoen euro voor de eerdere onttrekking die voor het steunpakket voor de culturele sector is gemaakt. Daarnaast is nog 53 duizend euro toegevoegd in verband met een converteerbare hybride lening Enexis. Verder is voor de verwerking van de bestemmingsvoorstellen uit jaarrekening 2019 een bedrag van 1,516 miljoen euro toegevoegd en 33,830 miljoen onttrokken. Tenslotte zijn, voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020, de saldi van diverse reserves naar de AR overgeheveld. In totaal 34,879 miljoen euro. Hierin zit ook de jaarlijkse onttrekking voor Grondzaken van 2,5 miljoen euro. Deze onttrekking bleek dit begrotingsjaar echter niet volledig nodig en is daarom voor 1,5 miljoen euro teruggedraaid. Verder is 16,166 miljoen naar de nieuw ingestelde ABR overgebracht, aangezien deze middelen bestemd zijn en daarom niet mee mogen tellen voor het weerstandsvermogen.</p>	Voldoende

Algemene Bestemmingsreserve	Deze reserve is voor bestemde middelen, waarvoor geen afzonderlijke bestemmingsreserve is ingesteld.		16.988	Bij de jaarrekening is 2,5 miljoen toegevoegd met betrekking tot taakstelling Grondzaken 2021 en wordt 93 duizend euro onttrokken om de kosten voor bodemonderzoek Woltersum en herinrichting Selwerderhof te dekken. Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020 zijn de saldi van diverse reserves naar de Algemene Reserve overgeheveld. In totaal was hiervan een bedrag van 16,166 miljoen euro bestemd. Dit is overgeheveld naar deze nieuw ingestelde ABR. Ook zijn er onttrekkingen geweest met betrekking tot versnelling transformatie Sociaal Domein in control (1,285 miljoen euro) en steunpakket Covid-19 Cultuur (300 duizend euro).	Voldoende
Aandelen Essent NV	Deze reserve dient als tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGD naar EGD (nu: Essent).		1.345	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Actualisering bestemmingsplan	Deze reserve is afkomstig van de voormalige gemeente Ten Boer en dient voor de afronding van het bestemmingsplan buitengebied en het project proeftuin omgevingswet Woldwijk.		12	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Afkoopsom onderhoud fietspad	Deze reserve dient ter dekking van de kosten van het jaarlijks onderhoud aan de Stadsweg Ten Boer		449	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Afkoopsommen erfpacht	Deze reserve dient voor het reserveren van afkoopsommen erfpacht. De ontvangen afkoopsom erfpacht wordt toegevoegd aan deze reserve tot maximaal de waarde van de uitgegeven kavel.		12.585	Bij de jaarrekening 2019 is besloten dat er, als gevolg van de verkoop van erfpachtkavels, 42 duizend euro ten gunste van de Algemene Reserve vrij kan vallen.	Voldoende
Begraafplaatsen	Deze reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.		109	De leges met betrekking tot begraven mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Overschotten en tekorten in enig jaar worden derhalve verrekend met de daarvoor ingestelde reserve. Het voordelig exploitatie resultaat over 2019 van 81 duizend euro is daarom aan deze reserve toegevoegd. Verder hebben we 30 duizend euro toegevoegd en ook weer onttrokken voor het aandeel ruimen in de tarieven voor grafuitgiftes.	Voldoende
Bijdrage MFA de Wijert	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van het project Multifunctionele Accommodatie De Wijert.		1.160	Ter dekking van kapitaallasten is bij de jaarrekening 200 duizend euro aan deze reserve toegevoegd. Eveneens is de netto verkoopopbrengst van het schoolpand aan de Oude Kijk in 't Jatstraat ad 560 duizend euro toegevoegd	Voldoende
Bijdrageregeling dorps huizen	Deze reserve is afkomstig van de voormalige gemeente Ten Boer en dient voor het verstrekken van een bijdrage in de kosten van groot onderhoud ten behoeve van dorps huizen in het kader van de bijdrage regeling dorps huizen.		20	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende

Bodemsanering	Deze reserve is bestemd voor de kosten van bodemsaneringen die niet uit andere bronnen gefinancierd kunnen worden, voor het afdekken van schadeclaims uit het verleden door de gemeente uitgegeven grond, alsmede claims van het rijk in verband met ongerechtvaardigde verrijking en de slibsanering.		0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Bovenwijkse infrastructuur	Deze reserve is ingesteld om middelen die vrijkomen door activering van bovenwijkse voorzieningen in de grondexploitaties te reserveren		1.986	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
BSV Paddepoel	Deze reserve dient voor de dekking van de kosten aanbouw BSV (Buurt en Speeltuinenvereniging Paddepoel).	83	0	Ten behoeve van de exploitatie van de buurt- en speelvoorziening Paddepoel is 3 duizend euro aan deze reserve onttrokken, waarmee de reserve is uitgeput.	n.v.t.
Cofinanciering-investeringsfonds	Deze reserve dient om de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk te maken en om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen van sportverenigingen in sportaccommodatie		1.639	Bij de jaarrekening 2019 is de vrijval op kapitaallasten voor sportaccommodaties ad 204 duizend euro aan deze reserve toegevoegd. In de primitieve begroting is 67 duizend euro toegevoegd. Dit betreft de incidentele vrijval van het 'mandje Sport'. Voortvloeiend uit het raadsvoorstel Co-investeringsfonds Sportkredieten 2020 is 167 duizend euro onttrokken. Ten behoeve van subsidies voor investeringen van sportverenigingen is 100 duizend euro onttrokken. Ook is 12 duizend euro onttrokken om een structurele hervorming incidenteel te dekken en is er 370 duizend euro uit de reserve gehaald om het knelpunt voor de rubberproblematiek kunstgrasvelden op te lossen. Omdat een deel van de opruimwerkzaamheden is doorgeschoven zijn de daarbij behorende middelen ad 216 duizend euro teruggestort in de reserve voor latere aanwending.	Voldoende
De Lessenaar Ten Post	Deze reserve is voor de ontvangen afkoopsom van Nationaal Coördinator Groningen (NCG) i.v.m. huuropzegging van school De lessenaar Ten Post.		0	Deze reserve is bij de jaarrekening 2019 opgeheven. Het restsaldo ad 24 duizend euro wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.	n.v.t.
Duurzaamheid Scholen	Deze reserve dient ter dekking van kosten voortvloeiende uit een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017.		399	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Eemskanaalzone	Deze reserve dient voor het aanhouden van middelen als gevolg van marktwaardetoetsen. Middelen die vrijkomen doordat waardering van de strategische gronden en gebouwen worden opgeplust naar de waarde bij huidige bestemming op basis van een taxatie. .		8.515	Ter dekking van kapitaallasten is 159 duizend euro rente aan deze reserve toegevoegd.	Voldoende

Egalisatiereserve Instellingen	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.		4.153	Conform de t-2-systematiek is in de primitieve begroting 2,160 miljoen euro toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen.	Voldoende
Egalisatiereserve VSD	Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van schommelingen bij de uitvoering van de WMO en Jeugdzorg.		0	In de begroting 2017 zijn er aanvullende extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld om de eventuele tekorten voor de komende jaren in het sociaal domein deels te compenseren. Dit hebben we gedaan door de egalisatiereserve VSD in de jaren 2017 t/m 2020 aan te vullen met in totaal 5 miljoen euro. Voor 2020 is dit 2 miljoen euro. Daarnaast is dit bedrag ook beschikbaar om risico's zoals de aanzuigende werking van het abonnementstarief af te dekken. Overigens is, voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020, het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
ESF	Deze reserve dient om vrijval van ESF- subsidie die de gemeente Groningen als centrumgemeente ontvangt te reserveren en wordt zoveel als mogelijk weer ingezet ter dekking van projecten		1.590	In totaal is in 2020 voor 890 duizend euro aan deze reserve onttrokken. Voor de uitvoering van het Werkprogramma 2020-2022 een bedrag van 500 duizend euro, voor het project 'Ontwikkeling sociaal werkgeverschap in het onderhoud van de gemeente Groningen 2020' een bedrag van 200 duizend euro, ten behoeve van de screening om het aantal bijstandsgerechtigden terug te dringen 140 duizend euro en voor het meerjarig project 'Experiment Bijstand op maat' 50 duizend euro. Om deze activiteiten te kunnen dekken wordt 1,0 miljoen euro aan de reserve toegevoegd uit te ontvangen ESF-subsidie 2014-2020.	Dit saldo is ontoereikend om de geplande onttrekkingen voor de komende jaren uit te dekken, zoals het werkprogramma, personeelskosten ESF en de structurele bijdrage bedrijfsvoering concern*. Zeker gezien de toekomstige ESF subsidies nog onzeker zijn. Daarom bij de bestemmingsvoorstellen ook het voorstel om het ESF resultaat van 1,4 miljoen euro (naast de 1 miljoen euro die al eerder aan de ESF reserve is toegevoegd) aan de ESF reserve toe te voegen. Daarmee wordt het saldo van deze reserve weer toereikend.

Esserberg	Deze beklemde reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het investeringsproject 'renovatieplan sportpark Esserberg'.		171	De onttrekking in de primitieve begroting ad 11 duizend euro betreft een deel van de kapitaallasten.	Voldoende
Exploitatierisico Forum	Deze reserve dient ter dekking van de risico's van de exploitatie van het Groninger Forum, die ontstaan zijn door de verwachte latere opening van het gebouw.	3.500	0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Extra Beleid Friciekosten AV HH	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		0	In verband met de afschaffing van de 'algemene voorziening huishoudelijke hulp' is een bedrag van 660 duizend euro voor frictiekosten in de begroting 2019 beschikbaar gesteld. Hiervan is 495 duizend euro in de reserve Extra Beleid gestort. In 2020 is dit bedrag voor het genoemde doel aan deze reserve onttrokken.	n.v.t.
Extra Beleid Kinderboerderij	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		11	In 2019 is 76 duizend euro uitgegeven voor huisvesting Stadspark. Dit nadelig resultaat is bij de jaarrekening verrekend met deze reserve.	Voldoende
Extra Beleid Multiproblematiek	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		0	In 2019 is gestart met het stapelingsproject waarin de multiproblematiek wordt aangepakt. Dit doet zich voor bij gezinnen waar problemen zich opstapelen. Voor de aanpak is in de begroting 500 duizend euro beschikbaar, waarvan 400 duizend euro in de reserve Extra Beleid gestort. In 2020 is dit bedrag voor het genoemde doel aan deze reserve onttrokken.	n.v.t.
Extra Beleid Ringsparen	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		0	Het saldo van 354 duizend euro is in 2020 overgeheveld naar de reserve SIF.	n.v.t.
Extra Beleid Verbouwing Stadhuis	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		379	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Extra Beleid Wijkwethouderschap (gebiedsgericht werken)	Deze reserve dient om middelen die worden ingezet voor het wijkwethouderschap hetgeen onderdeel is van de gemeente brede beweging om meer gebiedsgericht, dichtbij de burger en partijen, te gaan werken.		868	Bij de jaarrekening over 2019 zijn de gemaakte kosten van de meerjarige projecten 'Buurtaccommodaties Oosterparkwijk (89 duizend) en 'Coöperatieve wijkraad' (88 duizend) uit deze reserve onttrokken. Evenals de kosten die zijn gemaakt voor Transitie maatschappelijk vastgoed Beijum (72 duizend euro). In totaal gaat het om 249 duizend euro.	Voldoende
Flankerend beleid	Deze reserve dient voor herplaatsing van medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie.		1.547	Bij het vaststellen van de begroting 2019 is het restant van deze reserve ad 1,88 miljoen euro aan deze reserve onttrokken. Er is in 2019 echter maar voor circa 0,3 miljoen een beroep op gedaan. Bij de jaarrekening is het restant ad 1,547 miljoen euro weer aan deze reserve toegevoegd.	Voldoende
Fonds Economische Ontwikkeling	Deze reserve dient ter dekking van middelen die breed worden ingezet ter stimulering van de economische ontwikkelingen in de stad.		0	In 2020 is 50 duizend euro ingezet voor economische ontwikkelingen. Daarmee is deze reserve leeg.	n.v.t.
Forum garage	Deze reserve dient ter afdekking van het risico parkeergarage Forum	6.200	0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.

Gebruiksovereenkomst voetbalverenigen	Deze reserve dient ter dekking van het fonds "Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigen" in Ten Boer. Op grond van de gebruiksovereenkomsten kunnen voetbalverenigen een beroep doen op de gemeente voor groot onderhoud aan de accommodaties en de financiering van een aantal zaken op en rond de velden.		50	Jaarlijks worden vergoedingen verstrekt aan de 4 betrokken voetbalverenigen. In totaal gaat het om 6 duizend euro.	Voldoende
Geluid reducerend asfalt	Deze reserve dient ter dekking van de meerkosten van het onderhoud van geluidswerend asfalt ten opzichte van de gebruikelijke asfaltering.		0	In de primitieve begroting is een onttrekking van 75 duizend euro opgenomen voor de meerkosten op onderhoud door middel van geluidswerend asfalt. Overigens is, voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020, het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Gresco	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van Gresco	300	12	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Gresco aanpak 24 gebouwen	Deze reserve dient voor de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten integrale aanpak 24 gebouwen		125	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Grondbank	Deze reserve dient ter dekking van risico's en financiering van grondbank-aankopen.		0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Grondzaken	Deze reserve dient ter vorming van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties.		0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Groninger Monumentenfonds	Deze reserve is gevormd als buffer voor de lening verstrekt aan het Groninger Monumentenfonds.	1.000	0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Hergebruik grond	Deze reserve dient om vooruit ontvangen gelden voor de toekomstig te maken kosten te reserveren. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat verrekend met deze reserve.		626	Bij de jaarrekening 2019 is het nadeel dat voortkomt uit hergebruik van grond (152 duizend euro) ten laste van deze reserve gebracht.	Voldoende
Kunst op straat	Deze reserve dient voor het financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte.		263	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Kunstvoorraad CBK	Deze reserve is ingesteld om in geval van schade of verlies van kunstwerken van het Centrum Beeldende Kunst (CBK) de niet verzekerde kosten van herstel van kunstwerken te dekken.	2.516	0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Martiniplaza BV	Deze reserve is ingesteld bij de herwaardering van de aandelen van Martiniplaza BV.		0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.

Nieuw Raadhuis Haren	Deze reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.		1.578	De toevoeging van 147 duizend euro betreft rente. De onttrekking van 126 duizend euro heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Nieuwbouw VMBO	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		953	De begrote onttrekking van 238 duizend euro houdt verband met de dekking van de kapitaallasten van de gebouwen van VMBO.	Het niveau van deze reserve is onvoldoende. Er moet nog een bedrag van 2,1 miljoen bijgestort worden. Daarvoor moeten wij het voormalige schoolgebouw aan de Travertijnstraat 12 verkopen. Zodra het pand verkocht is voor het beoogde bedrag, voegen wij de opbrengst aan deze reserve. Daarmee zou de reserve voldoende zijn. Dit is ook verwoord in het risico.
Onderhoud en vastgoed	Deze reserve dient ter dekking kosten beheer en onderhoud van vastgoed		37	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Onderwijshuisvesting	Deze reserve is voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	5.000	1.570	Bij de jaarrekening 2019 is het resultaat op onderwijshuisvesting ad 1,194 miljoen euro aan de reserve toegevoegd. In de begroting 2020 is het overschot binnen het programma 'Onderwijshuisvesting' (495 duizend euro) eveneens als toevoeging opgenomen. Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 is tenslotte 1,212 miljoen euro overgeheveld naar de Algemene Reserve.	Voldoende
Openbaar Gebied	Deze reserve dient ter dekking van kosten inrichting openbaar gebied		24	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Parkeren	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van het parkeerbedrijf		0	De toevoeging van 1,468 miljoen euro in de primitieve begroting betreft het geraamde resultaat parkeren. Overigens is, voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020, het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Quintusschool	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de verbouwing die is gepleegd in het kader van de samenvoeging van De Marke en De Meent tot de huidige Quintusschool		285	Er hebben geen mutaties plaats gevonden.	De reserve kan worden opgeheven.
Realisering Speelvoorzieningen	Deze reserve dient ter dekking van kosten realisering speelvoorzieningen.		89	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende

Recreatiegebied Karding	Deze reserve dient voor toekomstige uitgaven voor de herinrichting van het kerngebied van het recreatiegebied Karding.		0	Voortvloeiend uit de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement 2020 is het saldo van deze reserve overgeheveld naar de Algemene Reserve.	n.v.t.
Regio Specifiek Pakket ZZL	Deze reserve dient om projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) te financieren.		9.400	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Regionale Energie Strategie	Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente voor een periode van drie jaar middelen van het Rijk voor de ondersteuning van het proces van de Regionale Energie Strategieën (RES). Deze reserve is ingesteld voor de nog te ontvangen en nog niet bestede middelen.		422	In 2019 hebben we 1,266 miljoen euro voor de Regionale Energie Strategie (RES) voor de jaren 2019, 2020 en 2021 van het Rijk ontvangen. Het niet-aangewende deel van deze gelden (844 duizend euro) werd in 2019 in de daarvoor bestemde reserve RES gestort. Ook in 2020 is voor het beoogde doel 422 duizend euro onttrokken.	Voldoende
Reserve bouwleges	Deze reserve is ingesteld voor de meeropbrengst bouwleges periode 2016-2018 (conform saneringsbegroting)		0	Deze reserve is bij de jaarrekening opgeheven. Het saldo per 1-1-2020 ad 80 duizend euro is aan de Algemene Reserve toegevoegd.	n.v.t.
Reserve kapitaallasten Gele steentjes	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		491	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Reserve kapitaallasten ICT modules vastgoedmanagement	Deze beklemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		163	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Reserve Kapitaallasten Res. Dekking Gerealiseerde Inv.	Deze reserve dient ter dekking van kapitaallasten van bepaalde specifieke activa.		1.011	De toevoeging van 48 duizend euro betreft rente. De onttrekking van 106 duizend euro heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Speelvoorzieningen	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat.		779	Ter dekking van kapitaallasten die investeringen met zich mee hebben gebracht, is vanuit de jaarrekening 2019 aan deze reserve 254 duizend euro toegevoegd.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Van Lenneplan	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		505	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende

Reserve Kapitaalslasten	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		13.780	Bij de jaarrekening 2019 is het voordeel van het project HOV as West (528 duizend euro) en het nadeel op het project Grote Markt (141 duizend euro) met deze beklemd reserve verrekend. Ten behoeve van het realiseren van aanpassingen in de UT Delfiahaven Hoogkerk is 395 duizend euro uit het rekeningresultaat aan de reserve toegevoegd. Bij de primitieve begroting zijn ten behoeve van de financiering van de binnenstad (350 duizend euro) en realisatie van de aanleg Kattenbrug Sint Jansstraat (50 duizend euro) middelen aan de reserve toegevoegd. De primitieve onttrekking van 20,658 miljoen euro betreft de inzet van ruilmiddelen voor resp. 20,1 miljoen euro (dekkingsbron begroting 2019) en 558 duizend euro (dekkingsbron begroting 2018). Door middel van begrotingswijzigingen zijn er ten behoeve van diverse projecten toevoegingen (3,35 miljoen euro) en onttrekkingen (0,3 miljoen euro) geweest.	Voldoende
Reserve Kapitaalslasten	Deze beklemd reserve dient ter dekking van kapitaallasten		395	Bij de primitieve begroting is een bedrag van 14 duizend euro onttrokken, welke betrekking heeft op de dekking van de afschrijvingslast van Sportpark de Kring.	Voldoende
Reserve Kapitaalslasten	Deze beklemd reserve dient ter dekking van kapitaallasten		2.709	Bij de jaarrekening is 125 duizend euro toegevoegd ten behoeve van het project Kunstwerf. De onttrekking van 35 duizend euro is ter dekking van de kapitaalslasten van het pand Heesterpoort 1.	Voldoende
Scholenfonds	Deze reserve dient ter dekking van de kosten bouw nieuwe school		1.595	De toevoeging van 135 duizend euro houdt verband met de bouw van het nieuwe kindcentrum.	Voldoende
SIF	Deze reserve is ingesteld voor nog niet uitgegeven (rijks)middelen voor toekomstige projecten.		24.191	Bij de jaarrekening 2019 is het positieve resultaat op grondzaken (975 duizend euro) aan de reserve SIF toegevoegd. In de primitieve begroting zijn de middelen ten behoeve van Ringsparen (354 duizend euro) en SIF voor Groen (500 duizend euro) in afwachting van bestedingsvoorstellen in de reserve gestort, terwijl er 5,6 miljoen euro is onttrokken voor hervormingen. Gedurende het begrotingsjaar zijn er voor 2 onderwerpen bedragen aan deze reserve onttrokken: 421 duizend euro voor Maatregelen verkeersveiligheid 2020 en 100 duizend euro voor de aankoop Oosterhamrikkade 1007.	Voldoende
Vastgoed verkoopopbrengst ten behoeve van bezuinigingen	Deze reserve dient om de opbrengsten van het afstoten van vastgoed in enig jaar aan een bezuinigingstaakstelling van een volgende jaar toe te rekenen en tijdelijk te reserveren.		0	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	n.v.t.
WarmteStad	Deze reserve dient ter dekking van het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV		60	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
WWB inkomensedeel	De reserve WWB inkomensedeel heeft een bufferfunctie om hogere bijstandslasten dan de bijdragen vanuit het Rijk te kunnen dekken. Overschotten op beschikbare budgetten worden toegevoegd aan deze reserve		0	Deze reserve is bij de jaarrekening 2019 opgeheven. Het restsaldo ad 19 duizend euro wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.	n.v.t.

Zernike College	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College.		7.832	De toevoeging van 1,438 miljoen euro betreft het financiële voordeel (ontvangen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds) van de omschakeling van de Harensse locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen. De onttrekking van 237 duizend euro heeft betrekking op de dekking van kapitaallasten.	Voldoende
Zorguitgaven WMO 18+ en jeugd	Deze reserve dient ter dekking van de kosten zorguitgaven WMO 18+ en de zorguitgaven Jeugd		0	Deze reserve is bij de jaarrekening 2019 opgeheven. Het restsaldo ad 2 duizend euro wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.	n.v.t.
Totaal reserves			178.725		

Hoofdstuk 3.3 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

naam reserve (Bedragen x 1.000 euro)	2020 storting	2020 onttrek king	2021 storting	2021 onttrek king	2022 storting	2022 onttrek king	2023 storting	2023 onttrek king	2024 storting	2024 onttrek king
BR kapitaallasten	448	155	398	222	398	312	398	346	48	347
Eemskanaalzone	159		144		144		144		144	
Esserberg		11		11		11		11		11
Gebruiksvk voetbalvereniging		6		6		6		6		6
Kapitaallasten Kindcentrum	135		135		135		135		135	
Nieuw Raadhuis Haren	147	126	147	126	147	126	147	126	147	126
Nieuwbouw VMBO		238		238		238		238		238
Onderwijshuisvesting	149		149		149		149		149	
SIF	500		500		500		500		500	
Zernike College		237		244		244		244		244
Totaal	1.538	773	1.473	847	1.473	937	1.473	971	1.123	972

Voorzieningen

Hoofdstuk 4.1 Verloopoverzicht voorzieningen

Naam Voorziening (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12- 2019	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Herverdeling Voorziening Groot Onderhoud Raadhuisplein	Saldo 31-12-2020
Achterstallig onderhoud wegen	1.204		422			782
Afkoop onderhoud begraafplaats	3.929	449	386			3.991
Afvalstoffenheffing	2.057		2.057			0
Euvelgunnerweg 17	351		5			346
Groot onderhoud gebouwen	16.155	3.642	1.264		-1.376	17.156
Groot onderhoud Oosterpoort	470	160	170		266	726
Groot onderhoud sportaccommoda	0	443	6			437
Groot Onderhoud Welzijn	518	163	403		519	797
Juridische procedures	245		2	243		0
Legaat Andrea Elkenbracht	216		5			211
Nazorgvoorziening	194	33	81			146
Onderhoud bruggen en kunstwerken	49					49
Onderhoud museum	2.138	349	405			2.082
Onderhoud Muziekschool	291	1.052	366			978
Onderhoud parkeergarages	1.261	1.728	1.419		40	1.609
Onderhoud sportaccommodaties	1.876	1.949	1.442		498	2.881
Onderhoud Sportvoorzieningen Ten Boer	677	141	231			587
Onderhoud vensterscholen	1.662	765	487		53	1.993
Pensioenen wethouders	6.925	1.550	412			8.063
Reorganisatie	4.278	1.436	2.200			3.515
Reorganisatie casusregie	375		114			261
Riolering groot onderhoud	864	801	185			1.480
Riolering vervangingsinvesteringen	1.870	1.233	2.094			1.009
Vaststellingsovereenkomsten	55		55			0
Wachtgeld wethouders	462	11	229	51		192
Totaal	48.122	15.905	14.441	294	0	49.292

Hoofdstuk 4.2 Toelichtingen op voorzieningen

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2020	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Achterstallig onderhoud wegen	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten onderhoud wegen	782	Conform de begroting is 422 duizend euro aan de voorziening onttrokken ten behoeve van achterstallig onderhoud aan wegen en paden in Haren.	Voldoende
Afkoop onderhoud begraafplaats	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeven van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	3.991	In 2020 is 331 duizend euro toegevoegd om de voorziening op het vereiste niveau te houden. Daarnaast zijn de in 2020 ontvangen afkoopsommen ad 118 duizend euro toegevoegd. De kosten van onderhoud van de graven waarvan het onderhoud is afgekocht komen ten laste van de voorziening. Deze onttrekking bedraagt 386 duizend euro.	Voldoende
Afvalstoffenheffing	Deze voorziening dient voor het opvangen van prijschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	0	In verband met een nadelig resultaat op Afvalstoffenheffing is in 2020 het volledige saldo van de voorziening ad 2,058 miljoen euro onttrokken. Om te komen tot 100% kostendekkendheid zou een grotere onttrekking noodzakelijk zijn. Het is echter niet toegestaan om een negatief saldo op een voorziening te hebben.	Het niveau is onvoldoende om eventuele negatieve resultaten op afvalstoffenheffing in de komende jaren te egaliseren.
Euvelgunnerweg 17	Deze voorziening dient voor dekking van de compensatie voor de huur van pand Euvelgunnerweg overeengekomen met de stichting het Viaduct voor de eerste vijf jaar	346	Het begrote tekort ad 5 duizend euro is aan de voorziening onttrokken.	Voldoende
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	17.156	Er is 3,643 miljoen euro conform begroting gedoteerd en 1,265 miljoen euro onttrokken aan de voorziening. In de begroting was 1,4 miljoen aan onttrekking opgenomen voor onderhoud. Echter wordt er voor panden, waar renovatie en nieuwbouwplannen voor zijn, slechts het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd. In 2020 is daarnaast 1,376 miljoen euro onttrokken in verband met herverdeling naar andere voorzieningen. Bij de gemeentelijke herindeling is de onderhoudsvoorziening van de voormalig gemeente Haren als één voorziening overgekomen. Dit bedrag is nu gesplitst naar de voorzieningen waar de panden feitelijk onder hangen.	Voldoende
Groot onderhoud Oosterpoort	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouwburg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	726	Naast de dotatie van 160 duizend euro is er voor 170 duizend euro aan onderhoudskosten uit de voorziening onttrokken. Daarnaast is nog 266 euro toegevoegd aan de voorziening. Bij de gemeentelijke herindeling is de onderhoudsvoorziening van de voormalig gemeente Haren als één voorziening overgekomen. Dit saldo is gesplitst naar de voorzieningen waar de panden feitelijk onder hangen.	Voldoende

Groot onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan sportaccommodaties. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	437	Het sportcentrum Europapark werkt met een kostendekkende exploitatie, het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening. Daarnaast is 233 duizend euro aan de voorziening toegevoegd. Dit was in 2019 ten onrechte aan de voorziening Groot onderhoud Welzijn gedoteerd, maar dit is in 2020 gecorrigeerd.	Voldoende
Groot onderhoud Welzijn	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	797	Er is aan deze voorziening conform begroting 396 duizend euro gedoteerd. Echter is de dotatie van 233 duizend euro uit 2019 gecorrigeerd, omdat deze aan de voorziening Groot onderhoud Sportaccommodaties toegevoegd had moeten worden. Daarnaast is 519 duizend euro toegevoegd die nog voortvloeit uit de gemeentelijke herindeling. De onderhoudsvoorziening van de voormalig gemeente Haren is bij de herindeling als één voorziening overgekomen. Dit saldo is nu gesplitst naar de voorzieningen waar de panden feitelijk onder hangen. Voor onderhoudskosten is tenslotte 403 duizend euro uit de voorziening gehaald.	Voldoende
Juridische procedures	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten voortvloeiende uit een aantal lopende juridische procedures vanuit de voormalige gemeente Haren.	0	Alle vorderingen van de curator jegens de gemeente zijn afgewezen en de curator heeft geen hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak. Daarmee kan de voorziening vrijvallen.	n.v.t.
Legaat Andrea Elkenbracht	Deze voorziening dient om begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	211	In verband met de toegekende studiebeurs klassieke muziek is in 2020 5 duizend euro aan de voorziening onttrokken.	Voldoende
Nazorgvoorziening	Deze voorziening dient voor nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1b BBV	146	Er is in 2020 een bedrag van 33 duizend euro toegevoegd om de voorziening op termijn op voldoende niveau te houden. Er is 81 duizend euro onttrokken voor beheer- en onderhoudskosten met betrekking tot bodemsanering op diverse locaties.	Voldoende
Onderhoud bruggen en kunstwerken	Deze voorziening dient om het onderhoud van bruggen en kunstwerken in de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	49	Er zijn geen mutaties geweest. De uitgaven vinden plaats in 2021.	Voldoende
Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het Groninger Museum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.082	Het Groninger Museum werkt met een kostendekkende exploitatie. De planmatige onderhoudskosten ad 405 duizend euro worden verrekend met de voorziening. Daarna is er 349 duizend euro aan de voorziening gedoteerd.	Voldoende

Onderhoud Muziekschool	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	978	Voor de muziekscholen is 58 duizend euro conform de begroting gedoteerd en is er 5 duizend euro aan de voorziening onttrokken. Ook de saldi voor Nieuwe Markt 1 staan in deze voorziening. Nieuwe Markt 1 werkt met een kostendekkende exploitatie. Het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening. Het gaat om een dotatie van 994 duizend euro en een onttrekking van 361 duizend euro.	Voldoende
Onderhoud parkeergarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parkeerbedrijf.	1.609	Er is 1,727 miljoen euro aan deze voorziening gedoteerd en 1,419 miljoen euro onttrokken. Er was een onttrekking begroot van 1,1 miljoen euro. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat zowel het onderhoud aan het dak van de buurstalling Bleekveld als de kosten ten behoeve van Led-verlichting van de Euroborg zijn doorgeschoven naar 2021.	Voldoende
Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.881	De jaarlijkse dotatie heeft plaatsgevonden (1,949 miljoen euro). Er is een bedrag van 1,442 miljoen euro voor onderhoud ten laste van de voorziening gebracht. Tevens is vanuit de voorziening 'Onderhoud gemeentelijke gebouwen' 498 duizend euro naar deze voorziening overgeheveld voor de sportaccommodaties oud-Haren.	Voldoende
Onderhoud Sportvoorzieningen Ten Boer	Deze voorziening dient om het onderhoud van de sportvoorzieningen van de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Het betreft de gymzaal Garmerwolde, de Tiggelhal, de tennisvelden en het zwembad Ten Boer. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	587	De jaarlijkse dotatie ad 141 duizend euro heeft plaatsgevonden. Er zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de sportparken, gymlokaal Garmerwolde, Sporthal Ten Boer (Tiggelhal) en het zwembad Ten Boer (De Blinkerd). In totaal is hiervoor 231 duizend euro aan de voorziening onttrokken. De werkzaamheden aan de tennisvelden zijn uitgesteld in overleg met de betrokken tennisvereniging.	Voldoende
Onderhoud vensterscholen	Deze voorziening dient ter dekking van schommelingen in de onderhoudsplanning voor planmatig/groot onderhoud. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.993	Aan deze voorziening is 765 duizend euro gedoteerd 487 duizend euro onttrokken. Deze onttrekking valt door extra vervangingen hoger uit dan in de begroting was voorzien (398 duizend euro). Daarnaast is 53 euro toegevoegd aan de voorziening. Bij de gemeentelijke herindeling is de onderhoudsvoorziening van de voormalig gemeente Haren als één voorziening overgekomen. Dit saldo is gesplitst naar de voorzieningen waar de panden feitelijk onder hangen.	Voldoende

Pensioenen wethouders	Deze voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006). Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	8.063	Er zijn in totaal voor 412 duizend euro onttrekkingen geweest voor pensioen uitkeringen en waarde overdrachten aan gemeentes. Daarnaast is er voor 1,550 miljoen euro gedoteerd. Hiervan betreft 444 duizend euro voor twee oud-wethouders die gedurende 2020 pensioengerechtigd werden. Dit vrijgefallen kapitaal afkomstig van de externe verzekeraar (specialistische derde) is toegevoegd aan de voorziening ter dekking van toekomstige pensioenlasten. Verder is er voor 1,106 miljoen euro gedoteerd om aan de berekende contante waarde van de verplichtingen door specialistische derden te kunnen blijven voldoen. Bij de jaarrekening 2019 is vastgesteld dat de hoogte van de voorziening 853 duizend euro te laag was in verband met gebruik verouderde sterftetabel en onjuist rentepercentage. Deze afwijking van 853 duizend euro is in 2020 aan de voorziening toegevoegd. De rente is wederom verder gedaald en daarom is nog eens 253 duizend euro toegevoegd om de hoogte van de voorziening op peil te brengen.	Voldoende
Reorganisatie	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van boventaligheid als gevolg van reorganisaties. Bijvoorbeeld de vorming van het SSC. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	3.515	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De onttrekking van 2,2 miljoen euro heeft betrekking op de frictiekosten 2020. De dotatie van 1,4 miljoen euro is nodig om de voorziening weer op niveau te brengen ultimo 2020. De hoogte van de voorziening is verlaagd omdat een aantal boventallige medewerkers geen herplaatser meer zijn of niet meer in dienst zijn van de gemeente.	Voldoende
Reorganisatie casusregie	Deze voorziening dient ter dekking van frictiekosten van voormalig medewerkers Bureau Jeugdzorg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV.	261	Er is voor 114 duizend euro uit de voorziening gehaald ter dekking van frictiekosten van voormalige medewerkers Bureau Jeugdzorg. Een en ander is in lijn met de afspraken rond de verzelfstandiging van de GGD	Voldoende
Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.480	Er is voor 185 duizend euro ten laste van deze voorziening geboekt. Het betreft kosten voor projecten die al in 2019 zouden worden uitgevoerd, maar door zijn geschoven naar 2020. Daarnaast is er 801 duizend euro aan de voorziening gedoteerd. Het gaat hier om projecten die voor 2020 waren gepland, maar door worden geschoven naar 2021. Hiervan heeft 721 duizend euro betrekking op baggerprojecten.	Voldoende

Riolering vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1d BBV	1.009	Conform de begroting is in 2020 1,1 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening. Ten behoeve van het investeringsproject sanering riolering Korreweg is voor 2,094 miljoen euro aan de voorziening onttrokken en afgeboekt op de boekwaarde sanering riolering. Daarnaast is 132 duizend euro exploitatieresultaat op riolering toegevoegd aan de voorziening.	Voldoende
Vaststellingsovereenkomsten	Deze voorziening dient ter dekking van kosten van medewerkers die in het kader van de herindeling vrijgesteld zijn van werk, maar worden doorbetaald zonder dat er een prestatie wordt geleverd. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV.	0	Alle medewerkers zijn inmiddels uit dienst. De voorziening kan worden opgeheven.	Voldoende
Wachtgeld wethouders	Deze voorziening dient voor de dekking van wachtgeld- verplichtingen van oud-wethouders. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	193	Voor 229 duizend euro is een beroep op deze voorziening gedaan. Daarnaast is de stand van de voorziening op basis van actuele berekeningen op niveau gebracht. Ten behoeve van een voormalig wethouder is 11 duizend euro bijgestort om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Daar staat tegenover dat 51 duizend euro kon vrijvallen omdat een aantal oud-wethouders geen beroep meer op de regeling hoeft te doen.	Voldoende
Totaal voorzieningen		49.292		

Baten en lasten in de jaarrekening

Hoofdstuk 5.1 Overzicht baten en lasten 2020

Baten en Lasten (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Werk en inkomen	93.936	106.498	94.596
01.1 Werk en activering	51.204	62.929	54.508
Lasten	68.681	75.373	67.971
Baten	17.477	12.444	13.464
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	42.733	43.569	40.088
Lasten	200.148	227.043	230.621
Baten	157.415	183.473	190.533
02 Economie en werkgelegenheid	-5.667	-5.357	-14.029
02.1 Groningen Kennisstad	1.502	1.670	1.310
Lasten	2.127	2.451	3.243
Baten	625	781	1.933
02.2 Aantrekkelijke stad	2.122	2.124	2.661
Lasten	3.238	3.241	3.729
Baten	1.117	1.117	1.068
02.3 Bedrijvige stad	1.344	1.344	1.003
Lasten	1.368	1.368	1.053
Baten	24	24	50
02.4 Overig econ en werkgelegenheid	-10.634	-10.494	-19.004
Lasten	22.549	22.790	22.132
Baten	33.183	33.284	41.136
03 Onderwijs	25.201	25.661	21.144
03.1 Onderwijskansen	22.809	23.265	18.863
Lasten	31.533	32.989	30.362
Baten	8.723	9.724	11.499
03.2 Voorkomen schooluitval	2.392	2.396	2.282
Lasten	3.381	3.385	3.293
Baten	989	989	1.011
04 Welzijn gezondheid en zorg	276.964	297.211	290.380
04.1 Sociaal klimaat	24.641	25.376	24.023
Lasten	26.166	27.103	26.001
Baten	1.525	1.727	1.978
04.2 Passende ondersteuning en zorg	252.323	271.835	266.356

Lasten	259.888	282.032	279.268
Baten	7.565	10.198	12.912
05 Sport en bewegen	18.516	18.586	19.499
05.1 Sportieve infrastructuur	16.223	16.293	17.449
Lasten	25.377	26.104	24.745
Baten	9.154	9.811	7.296
05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	2.294	2.293	2.050
Lasten	2.332	2.331	2.279
Baten	38	38	229
06 Cultuur	36.181	39.729	38.350
06.1 Culturele infrastructuur	19.106	22.420	20.922
Lasten	31.093	37.103	28.672
Baten	11.987	14.683	7.751
06.2 Deelname aan cultuur	17.075	17.309	17.428
Lasten	17.075	17.309	17.428
Baten			
07 Verkeer	9.448	14.218	13.250
07.1 Fiets	2.805	2.593	2.085
Lasten	2.805	2.593	2.119
Baten			34
07.2 Openbaar vervoer	635	-293	693
Lasten	635	-293	711
Baten			18
07.3 Auto	265	1.111	784
Lasten	619	2.165	1.348
Baten	354	1.054	564
07.4 Parkeren	-4.539	-2.071	-2.425
Lasten	18.058	18.055	17.637
Baten	22.597	20.126	20.062
07.5 Verkeersveiligheid	103	963	1.287
Lasten	103	1.384	1.722
Baten		421	435
07.6 Overig verkeer	10.180	11.915	10.826
Lasten	10.180	13.002	12.664
Baten		1.087	1.837
08 Wonen	10.294	15.735	-238
08.1 Gezinnen	3.113	2.748	1.067

Lasten	3.165	2.836	1.342
Baten	52	88	275
08.2 Jongerenhuisvesting	894	977	518
Lasten	944	1.027	718
Baten	50	50	200
08.3 Wonen en zorg	0	235	33
Lasten	31	266	167
Baten	31	31	135
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	7.883	11.995	9.007
Lasten	10.156	52.204	17.550
Baten	2.274	40.209	8.543
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaar	-1	99	60
Lasten		100	60
Baten	1	1	
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	1.176	1.175	1.232
Lasten	1.176	2.000	1.262
Baten		825	30
08.7 Overig wonen	-2.770	-1.494	-12.155
Lasten	16.935	18.212	17.062
Baten	19.705	19.706	29.217
09 Kwaliteit van de leefomgeving	34.458	36.104	38.822
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	36.550	38.048	40.193
Lasten	72.041	75.469	75.741
Baten	35.492	37.421	35.548
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	-5.220	-5.768	-4.747
Lasten	27.950	27.402	27.890
Baten	33.169	33.170	32.637
09.3 Leefkwaliteit	3.128	3.824	3.376
Lasten	3.140	11.543	4.174
Baten	12	7.719	798
10 Veiligheid	23.176	23.722	24.591
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	3.140	3.400	3.547
Lasten	5.853	5.905	5.949
Baten	2.713	2.505	2.402
10.2 Jeugd en veiligheid	595	595	479
Lasten	595	595	481
Baten			2

10.3 Integriteit en veiligheid	660	946	409
Lasten	1.416	1.702	926
Baten	756	756	516
10.4 Fysieke veiligheid	18.781	18.781	20.156
Lasten	18.798	18.798	20.156
Baten	17	17	
11 Dienstverlening	10.324	10.730	9.657
11.1 Publieke dienstverlening	10.220	10.626	9.544
Lasten	14.200	14.917	13.698
Baten	3.980	4.291	4.154
11.2 Communicatie met de burger	104	104	113
Lasten	104	104	113
Baten			
12 College, raad en gebiedsg.werk	5.880	-22.036	-17.548
12.1 College en Raad	1.396	-27.258	-20.681
Lasten	13.481	21.297	24.444
Baten	12.085	48.555	45.125
12.2 Gebiedsgericht werken	4.484	5.222	3.133
Lasten	4.649	5.387	3.331
Baten	165	165	198
13 Algemene Dekkingsmiddelen (excl. post onvoorzien)	-643.233	-672.214	-684.678
13.1 Algemene Dekkingsmiddelen (excl. post onvoorzien)	-643.233	-672.214	-684.678
Lasten	42.852	13.594	13.469
Baten	686.085	685.808	698.147
14 Ondersteuning organisatie (excl. 14.1.1 Overhead)	397	385	1.074
14.1 Ondersteuning organisatie (excl. 14.1.1 Overhead)	397	385	1.074
Lasten	3.672	3.660	3.990
Baten	3.274	3.275	2.916
Overhead (14.1.1)	103.957	110.861	105.231
Overhead (14.1.1)	103.957	110.861	105.231
Lasten	112.247	120.956	115.778
Baten	8.290	10.095	10.546
Heffing VPB	0	0	0
Heffing VPB	0	0	0
	0	0	0
Post Onvoorzien	166	166	0

Post Onvoorzien	166	166	0
Lasten	166	166	0
Totaal	0	0	-59.900
Baten en lasten totaal	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening
Lasten totaal	1.080.927	1.195.667	1.125.299
Lasten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.058.039	1.165.481	1.095.113
Baten totaal	1.080.927	1.195.667	1.185.198
Baten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.036.067	1.105.511	1.101.774

Toelichting op overzicht baten en lasten in de jaarrekening

De Toelichting op baten en lasten hebben wij opgenomen bij het onderdeel financiën van de desbetreffende programma's.

Hoofdstuk 5.2 Incidentele baten en lasten

In dit overzicht zijn de incidentele baten en lasten vermeld. Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatiebegroting, zijn in de programma's opgenomen en beïnvloeden het begrotingsresultaat. Structurele baten en lasten zijn jaarlijks in de begroting opgenomen. Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voor doen. Het gaat om eenmalige zaken, zoals bijvoorbeeld de uitvoering van achterstallig onderhoud, verkoop van een pand of ontvangen incidentele intensiveringsmiddelen. Ook de extra lasten als gevolg van corona en de corona compensatiebedragen vallen onder de incidentele lasten en baten. Maar ook incidentele onttrekkingen of toevoegingen aan reserves nemen we mee onder de incidentele baten en lasten. Een en ander conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Als drempelwaarde is 250 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening. Om de volledigheid van onderstaand overzicht te waarborgen, beoordelen we alle mutaties > 250 duizend euro uit onze boekhouding.

Onderstaand overzicht betreft alleen de posten groter dan 250 duizend euro.

Programma	Incidentele baten 2020 (bedrag x 1.000 euro)	Bedrag Toelichting baten
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: Bonus nieuw beschut	571 De bonus beschut werk wordt in 2020 uitgekeerd voor de creatie en continuering van beschut werkplekken in 2019. Wij ontvangen in 2020 hiervan 571 duizend euro.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: Baankansen	582 De Tweede Kamer heeft eind 2019 besloten om de impuls baankansen voor kwetsbare jongeren met een jaar te verlengen, door opnieuw een budget ter beschikking te stellen voor extra arbeidstoeleiding en begeleiding van leerlingen in het praktijkonderwijs (PrO) en voortgezet speciaal onderwijs (VSO) in het schooljaar 2020/2021. De bijdragen worden met terugwerkende kracht toegekend over uitkeringsjaar 2019. Voor Groningen als centrumgemeente betekent dit een ontvangst van 582 duizend euro.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: aanvullend pakket reïntegratie-kosten	1.248 Als onderdeel van het steun- en herstellpakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Voor Groningen betekent dit een ontvangst van 1,248 miljoen euro in 2020.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: schulden en armoede	363 Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid stelde het kabinet bij de meicirculaire in 2018 voor drie jaar geld ter beschikking voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. De middelen zullen worden ingezet ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid zodat gemeenten een impuls kunnen geven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebeleid. Groningen ontvangt in dit kader een bijdrage van 363 duizend euro in 2020.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: gemeentelijk schuldenbeleid	336 Als onderdeel van het steun- en herstellpakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze extra middelen stellen gemeenten in staat om hun inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen. Voor Groningen betekent dit een ontvangst van 336 duizend euro in 2020.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: participatie	2.142 Als gevolg van het coronavirus zijn de Sociale Werkbedrijven geheel of gedeeltelijk gesloten. Daardoor vallen bedrijfsopbrengsten weg waarmee (deels) de loonkosten van medewerkers die werkzaam zijn voor een Sociale Werkbedrijf worden gefinancierd. Tekorten in de exploitatie worden in de reguliere systematiek opgevangen door een hogere gemeentelijke bijdrage. Deze financieringsbron staat onder druk omdat gemeenten financiële gevolgen hebben van de coronacrisis. Het kabinet heeft daarom besloten de integratie-uitkering Participatie, onderdeel Wet sociale werkvoorziening (Wsw), te verhogen voor de periode 1 maart 2020 tot 31 december 2020 ter

			compensatie van een deel van de loonkosten. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin bedraagt 2,142 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: crisisdienstverlening	549	Een deel van de middelen uit het steun- en herstellepakket ter ondersteuning van de economie wordt beschikbaar gesteld aan de 35 arbeidsmarktregio's. Groningen is hiervoor centrumgemeente. Het betreft aanvullende middelen voor gemeenten om werkloosheid te bestrijden. Alhoewel het crisispakket specifiek is samengesteld uit middelen voor afzonderlijke doelgroepen, hebben gemeenten beleid- en bestedingsvrijheid om naar eigen inzicht de middelen te besteden. Het Ministerie van SZW vervult hierbij een faciliterende rol. In totaliteit ontvangt Groningen in haar hoedanigheid als centrumgemeente 549 duizend euro in 2020.
1. Werk en Inkomen	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	31.050	In maart jl. is Nederland in lockdown gegaan in verband met Corona. Hierdoor zijn diverse zelfstandige ondernemers in financiële nood gekomen. De regering heeft voor deze ondernemers de financiële regeling Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO) in het leven geroepen. Het Rijk vergoedt de daadwerkelijk uitgekeerde uitkeringen levensonderhoud en bedrijfskredieten voor 100%. Naast deze vergoeding krijgt de gemeente 450 euro per beschikking levensonderhoud en 800 euro per beschikking bedrijfskrediet. Deze vergoeding dient ter dekking van de extra uitvoeringskosten die de regeling met zich meebrengt. Het totale beschikbaar gestelde bedrag is 31,05 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	ESF-subsidie	2.396	De definitieve subsidie-beschikking van de ESF subsidie 2015-2019 wordt begin 2021 verwacht, maar is in 2020 verantwoord. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 2,4 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	Onttrekking reserve ESF	890	In totaal is in 2020 voor 890 duizend euro aan de reserve ESF onttrokken. Voor de uitvoering van het Werkprogramma 2020-2022 een bedrag van 500 duizend euro, voor het project 'Ontwikkeling sociaal werkgeverschap in het onderhoud van de gemeente Groningen 2020' een bedrag van 200 duizend euro, ten behoeve van de screening om het aantal bijstandsgerechtigden terug te dringen 140 duizend euro en voor het meerjarig project 'Experiment Bijstand op maat' 50 duizend euro.
2. Economie en Werkgelegenheid	Onttrekking reserve Grondzaken	8.070	In de primitieve begroting is in totaal 8,07 miljoen euro onttrokken.
2. Economie en Werkgelegenheid	Onttrekking reserve kapitaallasten	20.958	De primitieve onttrekking van 20,658 miljoen euro betreft de inzet van ruilmiddelen voor resp. 20,1 miljoen euro (dekkingsbron begroting 2019) en 558 duizend euro (dekkingsbron begroting 2018). Door middel van begrotingswijzigingen zijn er ten behoeve van diverse projecten onttrekkingen (0,3 miljoen euro) geweest.
2. Economie en Werkgelegenheid	Vrijval verliesvoorziening Grondzaken	6.190	Vanuit de herzieningen en actualisatie van de grondexploitaties is de hoogte van de verliesvoorziening beoordeeld. De verliesvoorziening is verlaagd met een bedrag van 6,190 miljoen euro.
2. Economie en Werkgelegenheid	Verkoop panden	3.905	Dit betreft de opbrengst van de verkoop van een tweetal panden.
3. Onderwijs	Verkoop panden	1.330	De hogere baten worden verklaard door de verkoop van de panden Woldweg 7 (500 duizend euro) en de Beatrixlaan 1 (830 duizend euro). De verkopen waren niet begroot in 2020. De verkoopopbrengsten worden toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting.
3. Onderwijs	Aanschaf laptops	178	Er zijn tijdens de Coronacrisis laptops aangeschaft om het volgen van onderwijs op afstand voor alle kinderen mogelijk te maken. Een deel van deze kosten werd via externen worden terug ontvangen.

4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Buurt- en dorpshuizen	276	Het kabinet stelt middelen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra uitgaven voor de dorps- en buurthuizen als gevolg van de coronamaatregelen. Deze extra uitgaven bestaan onder andere uit het kwijtschelden van huur en het compenseren van tegenvallende inkomsten uit bijvoorbeeld horeca en zaalverhuur van buurt- en dorpshuizen. We ontvangen 276 duizend euro in 2020.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Gezond in de Stad	577	In het actieprogramma Kansrijke Start heeft de Minister van VWS aangegeven dat via een decentralisatie-uitkering middelen beschikbaar gesteld worden aan GIDSgemeenten (Gezond in de stad) die een lokale coalitie willen vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. In 2020 is hiervoor 577 duizend euro ontvangen.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Inhaalzorg Jeugdwet	452	Omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten tijdens coronamaatregelen én voor continuïteit van het stelsel nadien zijn maatregelen genomen, om cliënten op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Het Rijk heeft, in afstemming met de VNG, een zeer dringend beroep op gemeenten gedaan om hun aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning financieel zekerheid en ruimte te bieden. Voor inhaalzorg en meerkosten Jeugdwet ontvangen we een voorschot van 452 duizend euro.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Woonboot opvang vreemdelingen	1.050	Door Corona moest een extra woonboot voor asielzoekers worden gehuurd. De kosten (1,05 miljoen euro) zijn volledig door het Rijk vergoed.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Jeugdhulp	3.884	Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. Voor Gemeente Groningen gaat het in 2020 om een bedrag van 3,884 miljoen euro. In 2021 ontvangt Groningen nog eens dit bedrag.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Verhoging taalniveau statushouders	268	In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben Rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgering inburgeren. Het kabinet stelt hiervoor geld beschikbaar. Hiermee wordt tevens beoogd dat gemeenten zich oriënteren op de regierol inburgering zodat een soepele overgang naar het nieuwe stelsel wordt bevorderd. De gemeente Groningen ontvangt in 2020 268 duizend euro.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Maatschappelijke opvang	4.121	De decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang is verhoogd in verband met de meerkosten die voortkomen uit de coronamaatregelen en het volgen van de RIVM-richtlijnen. Op basis van nader onderzoek zal worden bepaald of het verstrekte voorschot herzien moet worden. De gemeente Groningen ontvangt in 2020 een voorschot van 4,121 miljoen euro.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Landelijke vreemdelingen voorzieningen	3.760	Onze gemeente ontvangt middelen van het Rijk voor de ontwikkeling van Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) waar vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid worden naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. In 2019 hebben we hiervoor 3,760 miljoen euro ontvangen.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Onttrekking reserve Extra Beleid: Frictiekosten Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp	495	In verband met de afschaffing van de 'algemene voorziening huishoudelijke hulp' is een bedrag van 660 duizend euro voor frictiekosten in de begroting 2019 beschikbaar gesteld. Hiervan is 495 duizend euro in de reserve Extra Beleid gestort. In 2020 is dit bedrag voor het genoemde doel aan deze reserve onttrokken.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Onttrekking reserve Extra Beleid: Multiproblematiek	400	In 2019 is gestart met het stapelingsproject waarin de multiproblematiek wordt aangepakt. Dit doet zich voor bij gezinnen waar problemen zich opstapelen. Voor de aanpak is in de begroting 500 duizend euro beschikbaar, waarvan 400 duizend euro in de reserve Extra Beleid gestort. In 2020 is dit bedrag voor het genoemde doel aan deze reserve onttrokken.
5. Sport	Onttrekking reserve Cofinanciering investeringsfonds	649	Voortvloeiend uit het raadsvoorstel Co-investeringsfonds Sportkredieten 2020 is 167 duizend euro onttrokken. Ten behoeve van subsidies voor investeringen van sportverenigingen is 100 duizend euro onttrokken. Ook is 12 duizend euro onttrokken om een structurele hervorming incidenteel te dekken en is er 370 duizend euro uit de reserve gehaald om het knelpunt voor de rubberproblematiek kunstgrasvelden op te lossen.

6. Cultuur	Gemeentefonds: Markt- en evenementenleges	370	Door de coronamaatregelen waren er in de periode van 1 maart tot 1 juni geen terrassen opgesteld en zijn er minder markten en evenementen geweest. Gemeenten zijn daardoor geconfronteerd met een terugval van inkomsten uit terras-precario en uit markt- en evenementenleges. Het kabinet heeft besloten de gemeenten voor de periode van 1 maart 2020 tot en met 1 juni 2020 voor dit doel te compenseren. Wij ontvangen hiervan 370 duizend euro in 2020.
6. Cultuur	Gemeentefonds: Steunpakket Cultuur	2.053	De mede-overheden zijn verantwoordelijk voor twee derde van alle subsidies aan cultuur en houden daarmee de lokale en regionale culturele infrastructuur overeind: openbare bibliotheken, muziekscholen, centra voor de kunsten, musea, monumenten, schouwburgen, concertzalen, vlakke vloer theaters, poppodia, filmhuizen, beeldende kunstinstellingen, amateurkunst, cultuureducatie en festivals. Voor het landelijke gesubsidieerde aanbod zijn de lokale podia essentieel als speelplekken. Het kabinet heeft besloten om een bevoorschotting op de compensatie aan mede-overheden te verstrekken. Dit met het oog op borging van de lokale en regionale culturele infrastructuur. Deze organisaties missen nu onder andere inkomsten uit kaartverkoop en horeca, terwijl de vaste lasten zoals huisvesting en beveiliging doorlopen. De gemeente Groningen ontvang in 2020 een bedrag van 2,053 miljoen euro.
7. Verkeer	Gemeentefonds: Toezicht en handhaving	768	Het kabinet stelt middelen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra toezicht- en handhavingskosten als gevolg van de coronamaatregelen; onder andere de extra inzet van boa's en de extra verkeersmaatregelen. We ontvangen 768 duizend euro in 2020.
7. Verkeer	Gemeentefonds: compensatie parkeerbelasting	2.772	Gemeenten worden geconfronteerd met dalende inkomsten uit parkeerbelasting als gevolg van de coronamaatregelen. Het kabinet heeft besloten de gemeenten te compenseren. Voor Groningen betreft dit 2,772 miljoen euro.
7. Verkeer	Onttrekking reserve Extra beleid: Ringsparen	354	Het saldo van 354 duizend euro is in 2020 overgeheveld naar de reserve SIF.
8. Wonen	Onttrekking reserve Regionale Energie Strategie	422	In 2019 hebben we 1,266 miljoen euro voor de Regionale Energie Strategie (RES) voor de jaren 2019, 2020 en 2021 van het Rijk ontvangen. Het niet-aangewende deel van deze gelden (844 duizend euro) werd in 2019 in de daarvoor bestemde reserve RES gestort. Ook in 2020 is voor het beoogde doel 422 duizend euro onttrokken.
8. Wonen	Meeropbrengst bouwleges	7.801	In 2020 is er voor 7,8 miljoen euro meer aan bouwleges gerealiseerd dan begroot. Door de grote hoeveelheid vergunningaanvragen is gedurende 2019 een achterstand in het beoordelen van bouwkosten ontstaan, en daarmee in het factureren van de bouwleges. In 2020 is dit weer grotendeels ingelopen, wat heeft geleid tot deze forse stijging van de baten.
8. Wonen	Onttrekkingen reserve SIF	6.121	In de primitieve begroting is 5,6 miljoen euro onttrokken voor hervormingen. Gedurende het begrotingsjaar zijn er voor 2 onderwerpen bedragen aan deze reserve onttrokken: 421 duizend euro voor Maatregelen verkeersveiligheid 2020 en 100 duizend euro voor de aankoop Oosterhamrikkade 1007.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Gemeentefonds: Bodemsanering	864	De gemeente Groningen heeft, als bevoegd gezag Wet bodembescherming, een deel van het grondgebied van de provincie Groningen over genomen. Als uitvloeisel daarvan ontvangen we een decentralisatie-uitkering Bodemsanering. 2020 is het laatste jaar dat we hiervoor middelen ontvangen. Het gaat om 864 duizend euro.
11. Dienstverlening	Gemeentefonds: Verkiezingen	462	Het kabinet stelt middelen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten bij de herindelingsverkiezingen in november 2020 en de Tweede Kamerverkiezing 2021 als gevolg van de corona-maatregelen. De extra kosten hangen onder meer samen met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, voor het mogelijk moeten huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten, voor toegankelijkheid van die locaties en voor de aanvullende werkzaamheden die gemeenten moeten doen ter voorbereiding van de verkiezingen. De gemeente Groningen ontvangt voor genoemde maatregelen 462 duizend euro in 2020.

12. College, raad en gebiedsgericht werken	Onttrekkingen Algemene Reserve	42.548	Zie de toelichting bij de reserves.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Onttrekkingen Algemene Bestemmingsreserve	1.585	Er zijn onttrekkingen geweest met betrekking tot versnelling transformatie Sociaal Domein in control (1,285 miljoen euro) en steunpakket Covid-19 Cultuur (300 duizend euro).
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Gemeentefonds: Herindelingsbijdrage	1.768	Ter dekking van de herindelingskosten worden voor de periode 2017-2022 via het gemeentefonds middelen ter beschikking gesteld. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de gemaakte kosten.
13. Alg. inkomsten en post onvoorzien	Gemeentefonds: compensatie toeristenbelasting	554	Gemeenten worden geconfronteerd met dalende inkomsten uit toeristenbelasting als gevolg van de coronamaatregelen. Het kabinet heeft besloten de gemeenten te compenseren. Voor Groningen betreft dit 554 duizend euro.
13. Alg. inkomsten en post onvoorzien	Gemeentefonds: Opschalingskorting	1.050	Gezien de toegenomen financiële druk bij gemeenten door corona heeft het kabinet besloten de oploop in de opschalingskorting voor gemeenten in de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Dit leidt tot een verhoging van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor Groningen betekent dit een ontvangst van 1,05 miljoen euro in 2020.
13. Alg. inkomsten en post onvoorzien	Meeropbrengst Onroerende Zaakbelasting	1.889	De meeropbrengst onroerende zaak belasting van 1,889 miljoen euro wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uit valt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.
Diverse	Opbrengst grondverkoop	2.258	Zie voor onderbouwing de toelichting in de paragraaf Grondzaken
Diverse	Winsten uit grondexploitaties	4.010	Zie voor onderbouwing de toelichting in de paragraaf Grondzaken
Diverse	Overige onttrekkingen reserves	158	
	Totaal incidentele baten	174.497	

Programma	Incidentele lasten 2020 (bedrag x 1.000 euro)	Bedrag	Toelichting lasten
1. Werk en Inkomen	Baankansen (Gemeentefonds)	582	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Schulden en armoede (Gemeentefonds)	363	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Participatie (Gemeentefonds)	884	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Toevoeging reserve ESF	1.000	In totaal is in 2020 voor 890 duizend euro aan de reserve ESF onttrokken. Om deze activiteiten te kunnen dekken wordt 1,0 miljoen euro aan de reserve toegevoegd uit te ontvangen ESF-subsidie 2014-2020.
1. Werk en Inkomen	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	29.820	Dit betreft de uitgaven met betrekking tot de uitkering TOZO die bij de incidentele baten reeds is toegelicht.
1. Werk en Inkomen	Coronakosten armoedebeleid	317	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
3. Onderwijs	Aanschaf laptops	258	Er zijn tijdens de Coronacrisis laptops aangeschaft om het volgen van onderwijs op afstand voor alle kinderen mogelijk te maken. Een deel van deze kosten werd via externen worden terug ontvangen.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve Onderwijshuisvesting	346	In de begroting 2020 is het overschot binnen het programma 'Onderwijshuisvesting' (495 duizend euro) eveneens als toevoeging opgenomen. Hiervan valt 346 duizend onder de incidentele reservemutaties.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve Zernikecollege	1.438	Er is 1,438 miljoen euro toegevoegd. Dit betreft het financiële voordeel (ontvangen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds) van de

			omschakeling van de Harensse locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve MFA de Wijert	560	De netto verkoopopbrengst van het schoolpand aan de Oude Kijk in 't Jatstraat ad 560 duizend euro is aan deze reserve toegevoegd
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Buurt- en dorpshuizen (Gemeentefonds)	8	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gezond in de Stad (Gemeentefonds)	577	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Inhaalzorg Jeugdwet (Gemeentefonds)	1.917	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Maatschappelijke opvang (Gemeentefonds)	447	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Landelijke vreemdelingen voorzieningen (Gemeentefonds)	3.760	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Woonboot opvang vreemdelingen	1.050	Door Corona moest een extra woonboot voor asielzoekers worden gehuurd. De kosten (1,05 miljoen euro) zijn volledig door het Rijk vergoed.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Jeugdhulp (Gemeentefonds)	3.884	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Verhoging taalniveau statushouders (Gemeentefonds)	268	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Toevoeging reserve VSD	2.000	In de begroting 2019 wordt vanuit Intensiveringen 2 miljoen euro aan deze reserve toegevoegd om de eventuele tekorten voor de komende jaren in het sociaal domein deels te compenseren.
5. Sport	Toevoeging reserve Cofinanciering investeringsfonds	283	In de primitieve begroting is 67 duizend euro toegevoegd. Dit betreft de incidentele vrijval van het 'mandje Sport'. Van de onttrekking van 370 duizend euro ten behoeve van het knelpunt voor de rubberproblematiek is 216 duizend euro teruggestort voor latere aanwending, omdat een deel van de opruimwerkzaamheden is doorgeschoven.
6. Cultuur	Markt- en evenementenleges (Gemeentefonds)	370	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
6. Cultuur	Steunpakket cultuur (Gemeentefonds)	931	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
6. Cultuur	Dotatie voorziening onderhoud Muziekschool	994	Het exploitatieresultaat van Nieuwe Markt is aan de voorziening toegevoegd.
7. Verkeer	Toevoeging reserve Parkeren	1.468	De toevoeging van 1,468 miljoen euro in de primitieve begroting betreft het geraamde resultaat parkeren.
7. Verkeer	Compensatie parkeerbelasting (Gemeentefonds)	2.499	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
7. Verkeer	Toezicht en handhaving (Gemeentefonds)	565	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
7. Verkeer	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	3.350	Door middel van begrotingswijzigingen zijn er ten behoeve van diverse projecten toevoegingen (3,35 miljoen euro) geweest.
8. Wonen	Planschade	575	Als gevolg van een 2-tal bestemmingsplanwijzigingen is planschade à 575 duizend euro toegekend.
8. Wonen	Extra kosten in verband met meeropbrengst bouwleges	1.280	In 2020 is er voor 7,8 miljoen euro meer aan bouwleges gerealiseerd dan begroot. Door de grote hoeveelheid vergunningaanvragen is gedurende 2019 een achterstand in het beoordelen van bouwkosten ontstaan, en daarmee in het factureren van de bouwleges. In 2020 is dit weer grotendeels ingelopen, wat heeft geleid tot deze forse stijging van de baten. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn weliswaar ook toegenomen (1,28 miljoen euro hoger dan begroot), maar minder hard doordat ruim de helft van de leges grote bouwprojecten betreft, waarvan de legeskosten in verhouding lager zijn, dan die van kleinere bouwprojecten.

8. Wonen	Toevoeging reserve Grondzaken	108	In de primitieve begroting is het geraamde resultaat op Erfpacht ad 108 duizend euro toegevoegd.
8. Wonen	Toevoeging reserve SIF	354	Dit betreft de overheveling vanuit de reserve extra beleid voor Ringsparen.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Extra dotatie voorziening Riolering groot onderhoud	801	Er is voor 801 duizend euro aan de voorziening gedoteerd. Het gaat hier om projecten die voor 2020 waren gepland, maar door worden geschoven naar 2021. Hiervan heeft 721 duizend euro betrekking op baggerprojecten.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Fietsmaatregelen in verband met corona	254	In het kader van Corona zijn er fietsmaatregelen getroffen in 2020, de kosten voor deze maatregelen waren niet begroot, het gevolg is een nadeel van 254 duizend euro op dit onderdeel.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Bodemsanering (Gemeentefonds)	636	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
10. Veiligheid	Aanvullende gemeentelijke bijdrage Veiligheidsregio	1.149	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening van 15,2 miljoen euro op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen per 31 december 2019 van 10,3 miljoen euro. In gezamenlijk overleg tussen VRG, deelnemende gemeenten en provincie is naar een oplossing gezocht voor het negatieve eigen vermogen. Hierbij is gekozen voor het scenario van een tijdelijke aanvullende gemeentelijke bijdrage aan de VRG van 1,1 miljoen per jaar, gedurende de jaren 2020 tot en met 2024.
11. Dienstverlening	Verkiezingen (Gemeentefonds)	150	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Toevoegingen Algemene Reserve	15.552	Zie de toelichting bij de reserves.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Gemeentelijke herindeling	1.436	Ter dekking van de herindelingskosten worden voor de periode 2017-2022 via het gemeentefonds middelen ter beschikking gesteld. Vanwege de korte doorlooptijd lopen deze te ontvangen rijksbijdragen niet gelijk op met de gemaakte kosten.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Dotatie voorziening Wethouderspansioenen	1.106	Bij de jaarrekening 2019 is vastgesteld dat de hoogte van de voorziening 853 duizend euro te laag was in verband met gebruik verouderde sterftetabel en onjuist rentepercentage. Deze afwijking van 853 duizend euro is in 2020 aan de voorziening toegevoegd. De rente is wederom verder gedaald en daarom is nog eens 253 duizend euro toegevoegd om de hoogte van de voorziening op peil te brengen.
13. Alg. inkomsten en post onvoorzien	Compensatie toeristenbelasting (Gemeentefonds)	543	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	Extra projectkosten Outsourcing	1.000	Door de vertraging van de transitie ICT naar Fujitsu zijn in 2020 ruim 1 miljoen euro extra projectkosten door de organisatie gemaakt.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	Extra dotatie voorziening onderhoud gebouwen	800	Ten behoeve van onderhoud en aanpassing ventilatiesysteem Zuiderdiep is 800 duizend euro extra aan de voorziening toegevoegd.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	Dotatie voorziening Friciekosten	1.436	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De dotatie van 1,4 miljoen euro is nodig om de voorziening weer op niveau te brengen ultimo 2020.
Diverse	Toevoeging egalisatiereserve Instellingen in verband met concernaccres	2.160	Conform de t-2-systematiek is in de primitieve begroting 2,160 miljoen euro toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen.
Diverse	Overige toevoegingen reserves	30	
Diverse	Incidenteel extra beleid	64.277	Dit betreft incidentele lasten waarvoor via de begroting incidenteel geld beschikbaar is gesteld voor het oplossen van incidentele knelpunten in het betreffende begrotingsjaar (intensiveringsmiddelen). Zie overzicht '7. Totaal overzicht Intensiveringen' voor meer informatie over de intensiveringsmiddelen.
	Totaal incidentele lasten	153.586	

Hoofdstuk 5.3 Melding wet topinkomens

De WNT is van toepassing op Gemeente Groningen. Het voor Gemeente Groningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 201 duizend euro, zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2020			
(Bedragen x 1 euro)	C. Bronda	J. Spier	A.G.M. Dashorst
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievulling in 2020	01/01 - 31/12	01/04 - 31/12	01/01 - 26/05
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	133.707,80	78.762,84	44.310,35
Beloningen betaalbaar op termijn	20.830,56	14.403,42	8.196,95
<i>Subtotaal</i>	<i>154.538,36</i>	<i>93.166,26</i>	<i>52.507,30</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000,00	151.024,59	80.729,51
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	154.538,36	93.166,26	52.507,30
Het bedrag van de overschrijding, en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019			
(Bedragen x 1 euro)	C. Bronda	A.G.M. Dashorst	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	
Aanvang en einde functievulling in 2019	15/12 - 31/12	01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	5.999,19	102.670,70	
Beloningen betaalbaar op termijn	919,32	19.534,56	
<i>Subtotaal</i>	<i>6.918,51</i>	<i>122.205,26</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	9.036	194.000	
Bezoldiging	6.918,51	122.205,26	

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Grondslagen voor waardering en resultaat

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de gemeente Groningen zijn gebaseerd op het BBV en vastgelegd in de Financiële Verordening. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het lasten-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten sluiten geldleningen
- Kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten
- Bijdragen aan activa van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- (bijdragen aan activa van derden) dan wel de directe kosten en rente (plankostenkredieten). Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa. Op kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten van voorgenomen grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Op het moment dat de raad (na maximaal vijf jaar) tot een grondexploitatie besluit worden de plankosten ingebracht in de desbetreffende grondexploitatie. Als er geen grondexploitatie komt wordt het actief afgeboekt ten laste van het resultaat.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De jaarlijks ontvangen

afkoopsommen bij voortdurende erfpacht worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve afkoopsommen. Aan zowel de bestemmingsreserve afkoopsommen als aan de erfpachtgronden waarvoor afkoopsommen zijn ontvangen wordt geen rente toegerekend, aan erfpachtgronden waarvoor jaarlijkse een canon wordt ontvangen wordt wel rente toegerekend.

Overige activa met economisch nut en maatschappelijk nut.

Op de overige activa met een economisch nut of maatschappelijk nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Uitgezonderd van lineaire afschrijving zijn:

- Investerings in riolering en publieke parkeervoorzieningen (gesloten financieringsstructuur)
- Investerings met een specifieke (rijks)regelgeving
- Investerings in maatschappelijk vastgoed waarvoor voor het betreffende object is vastgesteld dat er sprake moet zijn van minimaal kostprijs dekkende verhuur.

Deze investeringen worden annuïtair afgeschreven.

Overige grondslagen ten aanzien van de afschrijving:

- In alle gevallen gaat de afschrijving in vanaf de eerste dag van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname.
- Op alle vastgoedobjecten is restwaarde van toepassing. De hoogte van de restwaarde wordt ingesteld afhankelijk van de functie van het gebouw en dan alleen bij verwachte instandhouding van het gebouw na afloop van de gebruiksduur. Daarnaast is rekening gehouden met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het gebouw. Voor strategisch vastgoed en parkeergarages is de restwaarde op 0 gesteld.
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met heffing gerelateerd economisch nut

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop begraafrechten kunnen worden geheven.

Op activa met heffing gerelateerd economisch nut wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de investeringen in (aanleg) riolering; deze worden conform de Financiële Verordening annuïtair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening voor de grondexploitaties tegen contante waarde of voorziening voor incourantheid die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Vorderingen <1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de balanspost debiteuren. Op basis van de ouderdomsanalyse wordt een percentage van de hoofdsom als voorziening getroffen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde. De uitzondering hierop is de APPA voorziening. Deze wordt gewaardeerd tegen actuariële waarde.

Vaste schulden > 1 jaar

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Incidentele baten en lasten

Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Als drempelwaarde is 250 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de resterende contractwaarde.

Balans

Bedragen x 1.000 euro		
Activa	31-12-2020	31-12-2019
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	4.591	2.605
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4.173	2.160
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	418	445
Materiële vaste activa	1.370.289	1.326.633
Waarvan economisch nut	757.375	732.811
Waarvan economisch nut heffing gerelateerd	201.909	196.538
Waarvan maatschappelijk nut	411.005	397.284
Financiële vaste activa	412.443	400.731
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	19.414	19.415
Leningen aan woningbouwcorporaties	74.352	84.880
Leningen aan deelnemingen	303.143	284.020
Leningen aan verbonden partijen	300	400
Overige langlopende leningen	15.234	12.017
Totaal Vaste Activa	1.787.323	1.729.969
Vlottende Activa		
Voorraden	63.909	74.684
Overige grond- en hulpstoffen	407	492
Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	61.807	72.211
Gereed product en handelsgoederen	1.695	1.981
Uitzettingen	178.047	150.498
Vorderingen op openbare lichamen	45.115	42.490
Overige verstrekte kasgeldleningen	11.750	17.500
Overige vorderingen	104.324	90.507
Uitzettingen in Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	16.857	0
Liquide middelen	3.487	2.563
Liquide middelen	3.487	2.563
Overlopende activa	71.259	54.794
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	230	611
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	12.170	11.963
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	40.253	28.755
Overige overlopende activa	18.606	13.465
Totaal Vlottende Activa	316.702	282.538
Totaal Activa	2.104.024	2.012.507
Totaal recht op verliescompensatie VPB	841	841

Bedragen x 1.000 euro		
Passiva	31-12-2020	31-12-2019
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	238.624	231.963
Algemene reserve	55.853	29.031
Bestemmingsreserve	122.872	160.695
Saldo van de rekening	59.900	42.236
Vreemd vermogen	49.292	48.122
Voorzieningen	49.292	48.122
Vaste schuld	1.469.991	1.466.793
Obligatieleningen	242.500	212.500
Pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.000	
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.009.050	1.055.703
Onderhandse leningen van openbare lichamen	197.500	197.500
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	1	1
Waarborgsommen	940	1.089
Totaal Vaste Passiva	1.757.907	1.746.878
Vlottende Passiva		
Vlottende schuld	259.415	193.335
Overige Kasgeldleningen	84.500	72.500
Bank- en girosaldo	24.884	353
Overige vlottende schulden	150.031	120.481
Overlopende passiva	86.702	72.295
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	878	1.640
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	44.072	31.883
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	12.108	7.174
Overige vooruit ontvangen bedragen	12.237	13.619
Verplichtingen	17.408	17.978
Totaal Vlottende Passiva	346.117	265.629
Totaal Passiva	2.104.024	2.012.507

Totaal borg en garantstelling	2.567.836	2.720.980
-------------------------------	-----------	-----------

Immateriële vaste activa

Kosten voor onderzoek en ontwikkeling

Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Verschuiving	Vermeerdering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2020
Omschrijving					
Stationsgebied	1.182				1.182
Stationsgebied Zuid	155		332		487
Locatie onderzoek lederz	199	-199			0
Planontwikkeling ALO locatie	507	-507			0
De Held III			194		194
Suikerzijde gebiedsontwikkeling			1.498		1.498
Suikerzijde langzaam verkeer			547		547
Overig	117		165	17	265
Totaal	2.160	-706	2.736	17	4.173

In de kolom verschuiving is de overheveling van de immateriële vaste activa naar de grondexploitaties (ALO locatie) en naar de materiële vaste activa (lederz locatie) verwerkt.

Bijdragen aan Activa van derden

Bijdrage aan Activa van derden (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeerdering 2020	Afschrijving 2020	Boekwaarde 31-12-2020	Rente 2020	Totaal kapitaallasten
Omschrijving						
Schouwburg	445		27	418	9	36
Totaal	445	0	27	418	9	36

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Correcties/ verschuiving	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Bijdragen van derden	Afschrijving 2020	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	147.802	-1.271	1.086	297		1		147.319
Woonruimten	0							0
Bedrijfsgebouwen	520.581	6.137	41.671	3.636	3.533	13.027		548.193
Grond, weg & waterbouwkundige werken	205.402	-44	13.013	2.094	721	5.588		209.968
Vervoersmiddelen	12.228		5.405			1.750		15.883
Machines, apparaten en installaties	16.916	-56	3.226	162	44	2.869		17.011
Totaal overige materiële vaste activa	423.704	-5.096	43.980		15.648	15.026		431.915
Totaal materiële vaste activa	1.326.633	-330	108.381	6.189	19.946	38.261		1.370.289
waarvan economisch nut	732.810	-1.045	63.215	4.095	12.783	20.727		757.375
waarvan economisch nut heffing gerelateerd	196.539		13.175	2.094	7	5.704		201.909
waarvan maatschappelijk nut	397.284	715	31.991		7.156	11.830		411.005

In de kolom correcties/verschuivingen resteert een saldo en dit betreft vooral de verschuiving tussen de materiële vaste activa en grondexploitaties als gevolg van inbreng of uitname. In 2020 is totaal voor een bedrag van 108,4 miljoen euro geïnvesteerd. Daarnaast is er een bedrag van 38,3 miljoen euro afgeschreven op materiële vaste activa. Onder de categorie gronden en terreinen zijn ultimo 2020 1.081 in erfpacht uitgegeven gronden voor een bedrag van 29,5 miljoen euro opgenomen. Tevens heeft er een foutherstel plaatsgevonden op een eerste uitgifteprijs van een erfpacht met afkoop. Ten aanzien van de investeringen met maatschappelijk nut geldt dat vanaf 2017 activeren van deze investeringen verplicht is. Binnen de gemeente werden ook voor 2017 de investeringen geactiveerd. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat volgens de oude systematiek is geactiveerd wordt de boekwaarde per 01-01 en 31-12 afzonderlijk vermeld. Per 1 januari 2020 bedraagt de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut van voor 1 januari 2017 341,2 miljoen euro. Ultimo 2020 is deze boekwaarde gedaald naar 330,5 miljoen euro.

Financiële activa

KAPITAALVERSTREKKING						
(Bedragen x 1.000 euro)	Boek waarde	Vermeer dering	Vermin dering	Boek waarde	Rente	Totaal
Omschrijving	31-12-2019	2020	2020	31-12-2020	2020	Kapitaal lasten
Aandelen Waterbedrijf Groningen	2.463			2.463	47	47
Aandelen N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten	1			1		
Aandelen Dataland B.V	1			1		
Aandelen Martiniplaza	3.916			3.916	74	74
Aandelen Dilgt Hemmen Essen BV	18			18		
Kapitaalstorting GEM Haren Noord CV*	49			49		
Enexis	818			818	16	16
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV (PBE)	19			19		0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	856			856	16	16
Community Network Noord Nederland BV (CANN)	1.190			1.190	23	23
Euroborg	48			48	1	1
Airport Eelde	1		1	0		
Warmtestad BV	11.301			11.301	215	215
Voorziening Warmtestad BV	-2.929			-2.929		
Aandelen Groninger Monumentenfonds	1.448			1.448	28	28
Aandelen Oikocredit	17			17		
Startersfonds	180			180	3	3
Thermiek BV	18			18		
Totaal deelnemingen	19.415	0	1	19.414	423	423

*Het commanditair kapitaal van de gemeente in GEM Haren Noord CV wordt beheerd door de stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.

LENINGEN						
(Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Uitgeleend	Aflossing	Boekwaarde	Rente	Rente en
Omschrijving	31-12-2019	2020	2020	31-12-2020	2020	aflossing
Openbare lichamen						
Woningbouwcorporaties						
- Gem. woningbouw (tot 1985)	1.058		63	995	76	139
- Gem. woningbouw (na 1985)	83.822		10.465	73.357	2.719	13.184
Totaal woningbouwleningen	84.880	0	10.528	74.352	2.795	13.323

Deelnemingen						
- Martiniplaza BV	10.466		498	9.968	239	737
- Euroborg NV	18.054	4.453	3.810	18.697	700	4.510
- Warmtestad BV	2.500	1.375		3.875	68	68
- Meerstad	253.000	48.450	36.900	264.550	7.827	44.727
- Enexis	0	6.053		6.053	56	56
Totaal deelnemingen	284.020	60.331	41.208	303.143	8.890	50.098
Overige verbonden partijen						
- Gem. regeling VGR	400	0	100	300	8	108
Overige verbonden partijen	400	0	100	300	8	108
Overige langlopende leningen						
- Bejaardenhuizen (Patrimonium & Huismeesters)	976		52	924	47	99
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	172		40	132	6	46
- Meerhoven (Rizoem)	1.087			1.087	31	31
- Grunneger Power	177		8	169	7	15
- Zernike Triade	820			820	19	19
- Instellingen sport en welzijn	182		43	139	4	47
- Stichting stimulering Volkshuisvesting	7.549	1.450	1.152	7.847		1.152
- Leningen GKB	430	367		797		0
- Groninger Museum	298		53	245	16	69
- Stichting Ebbingehof	0	3.000		3.000	46	46
- Zwembad Scharlakenhof	331		77	254	11	88
- Ecologische Boerderij de Mikkellhorst	632		18	614	13	31
- Startersfonds EM2	20			20		0
- Startersleningen	120			120		0
- Leningen personeel	111		9	102	4	13
- Duurzaamheid Ten Boer	54			54		0
- Voorziening langlopende leningen	-942		149	-1.091		149
Overige langlopende leningen	12.017	4.817	1.601	15.233	204	1.805
Totaal geldleningen	381.317	65.148	53.437	393.028	11.897	65.334

Toelichting voorziening langlopende leningen	Saldo		Mutaties	saldo
	31-12-2019	2020		
(Bedragen x1.000 euro)	31-12-2019	2020	31-12-2020	
St. stimulering Volkshuisvesting	866	115	981	
Lening U/G	76	34	110	
Totaal	942	149	1.091	

Voorraden

Onderhanden werk

In de post 'Onderhanden werk' staan de Bouwgronden in exploitatie (BIE-gronden) met de slot gecalculeerde complexen en de bouwrijpe kavels. Deze zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties

wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. In de jaarrekening is een uitgebreide verantwoording te vinden in paragraaf 7: [Grondbeleid](#).

Mutaties vanwege inhoudelijke ontwikkelingen grondexploitatie

Binnen de grondexploitaties zijn de verliesvoorzieningen met 3,99 miljoen euro afgenomen en zijn tussentijdse winsten genomen van 0,29 miljoen euro. Daarnaast zijn de grondexploitaties De Velden (voormalig Oosterparkstadion) en Dijkshorn slot gecalculeerd. Bij De Velden is een voordelig resultaat behaald van 0,55 miljoen euro, Dijkshorn is slot gecalculeerd met een nadelig resultaat van 2,20 miljoen euro. Het nadelig resultaat is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen in de verliesvoorziening.

Boekwaarden

In onderstaand tabel worden de boekwaarden per 31-12-2019, de mutaties van het jaar 2020 en de boekwaarde per 31-12-2020 weergegeven. In de boekwaarden van de BIE-gronden zijn de slotcalculaties van grondexploitaties De Velden en Dijkshorn verwerkt. De boekwaarde van de actieve BIE gronden is 6,64 miljoen euro lager geworden. In het totaal saldo van de mutaties ad 6,64 miljoen euro zitten ook interne verschuivingen met de (im-) materiële vaste activa als gevolg van onder andere inbreng en uitname grond.

Onderhanden werk (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Verschuivingen	Vermeerderingen/ verminderingen	Boekwaarde 31-12-2020
BIE gronden	186.397	10.566	-17.209	179.754
Inactieve BIE gronden	-125		-780	-905
Bouwrijpe kavels	2.739			2.739
Totaal	189.011	10.566	-17.989	181.588

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel staan de geraamde kosten en opbrengsten van de BIE-gronden. Dit is exclusief de slotcalculaties. De geraamde kosten bestaan vooral uit bouw- en woonrijp maken, plankosten en rentelasten. De geraamde opbrengsten bestaan vooral uit geraamde grondverkoop en bijdragen.

Omschrijving (Bedragen x 1000 euro)	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde nog te realiseren kosten	Opbrengsten	Totaal exploitatie begroting
Bie-gronden				
<i>Subtotaal woningbouwlocaties</i>	56.871	43.330	-42.561	57.641
<i>Subtotaal bedrijven locaties</i>	52.363	36.177	-82.403	6.136
<i>Subtotaal kantoren, gemengd</i>	70.520	18.200	-17.636	71.084
Totaal Bie-gronden	179.754	97.707	-142.600	134.861

Voorzieningen

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad ter dekking van verwachte tekorten op gebiedsontwikkelingen middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn voorzieningen getroffen ter hoogte van het verlies op Contante Waarde. Per 31 december 2019 was per saldo voor 116,8 miljoen euro aan voorziening getroffen. Over de voorzieningen wordt jaarlijks rente 2% bijgeschreven. Op 31 december 2020 was door het bijschrijven van de rente en het treffen van nieuwe verliesvoorzieningen voor de ALO-locatie en Friesestraatweg 181 in totaal 125,97 miljoen euro beschikbaar aan verliesvoorzieningen. Door de overall positieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties is per saldo het financieel resultaat voordeliger dan aanvankelijk geraamd. De slotcalculatie van grondexploitatie Dijkshorn sluit met een nadelig resultaat van 2,20 miljoen euro. Het nadelig resultaat is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen in de verliesvoorziening.

De verliesvoorzieningen voor de negatieve grondexploitaties nemen per saldo met 6,19 miljoen euro af.

Bie-gronden (Bedragen x 1000 euro)	Beschikbare voorziening 2020 (index 2%)	Benodigde voorziening 2020	Mutatie 2020
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>			
ALO-locatie	-6.041	-6.022	-19
Ciboga	-26.092	-26.107	15
Oosterhamrikzone	-18.047	-17.728	-318
Friesestraatweg 181	-792	-863	71
Dijkshorn	-2.356	0	-2.356
<i>Economie en werkgelegenheid</i>			
Eemspoort	-39	-23	-15
Roodehaan	-1.731	-1.857	126
Westpoort Fase I	-7.441	-4.934	-2.507
<i>Kantoren gemengd</i>			
Europapark/ Europapark	-28.325	-27.942	-383
Europapark/ Kempensberg	-10.903	-10.914	11
Grote Markt	-24.203	-23.390	-813
Totaal	-125.970	-119.780	-6.190

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV, de percentage of completion methode (POC-methode) voor (voortijdige) winstnemingen. In de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze zijn ingeschat en de winsten van het project naar de gemeente vloeien. In totaal is voor 0,29 miljoen euro aan tussentijdse winsten genomen. Zie onderstaande tabel.

Tussentijdse winstneming (Bedragen x 1.000 euro)	
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>	31-12-2020
Reitdiep fase 3&4	336
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	-79
Zernike	30
Totaal	287

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Te vorderen ondernemers BTW	125	4.322
Te vorderen BTW compensatiefonds	41.518	35.340
Debiteuren openbare lichamen	3.472	2.829
Totaal	45.115	42.490

Overige vorderingen

Overige vorderingen (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Debiteuren	74.761	62.200
Dubieuze debiteuren - Voorziening	-20.545	-19.197
Externe rekening courant verhoudingen	12.005	19.178
Fiets privé	67	83
Overige vorderingen	38.036	28.243
Totaal	104.324	90.507

Debiteuren

De post "debiteuren" is opgebouwd uit belasting- en uitkeringsdebiteuren (42,6 miljoen euro), overige debiteuren (32,1 miljoen euro) en incasso onderweg (60 duizend euro).

Voorziening dubieuze debiteuren

Het saldo van de belastingdebiteuren betreft 13,6 miljoen euro. Op basis van ouderdomsanalyse over de jaren heen wordt een percentage als oninbaar beschouwd waarbij rekening wordt gehouden met de incidentele afwijkingen in opgelegde aanslagen. Het saldo van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren bedraagt 549 duizend euro op 31-12-2020.

Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen en op basis van een vastgesteld percentage een bedrag voor oninbaarheid berekend. Daarnaast wordt op basis van de beoordeling van individuele issues met vorderingen het bedrag in de voorziening indien nodig opgehoogd. Dit is in onderstaande tabel verwerkt. Het saldo naar ouderdom is als volgt opgebouwd:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand	Voorziening
< 3 maanden	28.377	0
3-6 maanden	1.437	224
6-12 maanden	1.184	131
1-2 jaar	501	279
> 2 jaar	556	556
	32.055	1.190

Voorziening dubieuze debiteuren uitkering- debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren voor uitkeringsdebiteuren wordt bepaald op basis van ervaringscijfers over de afgelopen 5 jaar met betrekking tot oninbaarheid per soort vordering, gecombineerd met de uitkomst van het onderzoek dubieusheid door middel van een steekproef op de openstaande vorderingen van 5 jaar en ouder.

De onderverdeling van de debiteurenpositie met de voorziening is als volgt:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand saldo	benodigde voorziening
< 2 maanden	1.433	902
2-3 maanden	316	195
3-6 maanden	778	394
6-12 maanden	2.423	1.492
> 1 jaar	24.022	15.824
	28.973	18.806

Overige vorderingen

De post "overige vorderingen" bestaat onder andere voor 20,8 miljoen euro uit nog te ontvangen belastingen en heffingen (onroerend zaakbelasting, afvalstoffenheffing, logiesbelasting en bouwleges) en voor 9,2 miljoen uit nog te factureren omzet over 2020.

Liquide middelen

Liquide middelen (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Kassaldo	147	175
Banksaldi	3.341	2.388
Totaal	3.487	2.563

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren (Bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Tegoeden rekeningen courant	-	32	-	-
Drempel schatkistbankieren	4.866	4.866	4.866	4.866
Ruimte onder de drempel	4.866	4.834	4.866	4.866
Begrotingstotaal 2020	1.058.039	1.058.039	1.058.039	1.058.039
Grondslag variabele drempel	558.039	558.039	558.039	558.039
Vaste drempel schatkistbankieren	3.750	3.750	3.750	3.750
Variabele drempel schatkistbankieren	1.116	1.116	1.116	1.116

Overlopende activa

Overlopende activa (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	230	611
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	12.170	11.963
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	40.253	28.755
Overige overlopende activa	18.606	13.465
Totaal	71.259	54.794

NOG TE ONTVANGEN BEDRAGEN VAN RIJK EN EU (ex art.40a)	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2020
Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)				
BBZ	588	95	588	95
BSV-projecten	251	2	-	253
Detachering Groningen bereikbaar SO	0	143	-	143
Detachering Herplaatsers	288	148	288	148
Dividendbelasting Enexis 2018	222	-	222	0
EB Beschermd wonen ZIN	172	623	172	623

EB maatw.vorz. en opvang	456	64	456	64
ESF gemeenten 2018	371	-	371	0
Financiële Verhoudingswet	-261	3.920	1.175	2.484
Handhaving	0	21	-	21
HEAVENN	0	20	-	20
Heroïne behandeling 2019	0	192	192	0
Horizon 2020 subsidie	0	77	-	77
HyTrec2 EU	24	7	7	24
Inkomsten ZRW Rijkswaterstaat	4.335	-	451	3.884
Interreg. Subsidie EU	67	-	53	14
Vangnetuitkering BUIG	4.281	1.600	1.664	4.217
Lead Partner Staff costs	7	1	-	8
Nieuw Beschut :Tijd. bonusregeling 2015-2019 incl afr.	409	-	409	0
Ontvangen Subs. Nat. Budgetten EU	96	57	96	57
Project Bling	30	-	-	30
Project Like!	16	-	16	0
Subsidie NCG 2019	20	-	20	0
Transitievergoeding SW 2015-18	1.182	40	985	238
WMO vordering op CAK	20	-	20	0
	12.574	7.011	7.185	12.400

Nog te ontvangen bedragen

Op de post nog te ontvangen bedragen staan de opbrengsten die we in 2020 als baten hebben opgenomen in de exploitatie, maar die we nog niet hebben ontvangen. De nog te ontvangen bedragen hebben we verdeeld over de diverse overheden. in de bovenstaande worden de nog te ontvangen bedragen van de EU en het Rijk nader uitgesplitst. De categorie nog te ontvangen bedragen van overige overheden bestaat voor ca 35 miljoen uit te declareren subsidiebijdragen voor diverse grondexploitatie- en investeringsprojecten. Nog te ontvangen bedragen van andere instellingen worden onder overige vorderingen verantwoord.

Overige overlopende activa

Onder de overige overlopende activa vallen de bedragen die we vooruit hebben betaald. Dat zijn betalingen die we in 2020 hebben gedaan die betrekking hebben op de jaarschijf 2021 en verder. In deze categorie valt ook voorfinanciering voor investeringsprojecten waarvan de prestatie nog niet in 2020 is geleverd (ruim 7 miljoen). Daarnaast betreft het voornamelijk licentiekosten, huurkosten en voorschot afvalverwerking.

Toelichting onzekerheid eigen bijdrage Wmo

Aan mensen die een maatwerk voorziening ontvangen in het kader van de Wmo, wordt een eigen bijdrage opgelegd. De wetgeving heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar ons is beperkt. Hierdoor kunnen wij niet de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaal niveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kan krijgen. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12-2019	Resultaat vorig jaar	Uitwerking Notitie WSV*	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2020
Algemene reserve	29.031	35.105	18.712	15.551	42.548	55.853
Bestemmingsreserve	160.695	7.131	-18.712	14.635	40.876	122.872
Totaal	189.726	42.236	0	30.186	83.424	178.725

*In 2020 is een aantal reserves opgeheven naar aanleiding van de notitie Weerstandsvermogen. Het saldo van deze reserves is overgeheveld naar de Algemene Reserve en de Algemene Bestemmingsreserve.

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de reserves wordt verwezen naar Hoofdstuk 3: [Reserves](#)

Het totaal saldo van de reserves is afgenomen van 189,7 miljoen euro naar 178,7 miljoen euro. De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserve en diverse bestemmingsreserves.

Gerealiseerd resultaat		
(Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Gerealiseerd Resultaat	59.900	42.236

Dit is het voordelig resultaat over 2020. Voor een specificatie wordt verwezen naar het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 1: [Financieel Beeld](#).

Voorzieningen

VOORZIENINGEN		
(Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Totaal voorzieningen	49.292	48.122

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de voorzieningen wordt verwezen naar Hoofdstuk 4: [Voorzieningen](#)

Het totaal saldo van de voorzieningen is toegenomen van 48,1 miljoen euro naar 49,3 miljoen euro.

Langlopende schulden

Geldleningen

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Opgenomen 2020	Aflossing 2020	Boekwaarde 31-12-2020	Rente
Obligatie leningen					
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	212.500	30.000			
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	212.500	30.000	-	242.500	4.012
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars					
- AEGON Levensverzekeringen N.V.	-	20.000	-		
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	-	20.000	-	20.000	15
Binnenlandse banken en ov. financiële instellingen					

- ABN AMRO Bank NV	76.599	-	25.101	51.498	2.947
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	728.621	130.005	146.930	711.696	18.883
- Triodos Bank	45.000			45.000	1.062
- Nederlandse Waterschaps Bank	205.483		4.627	200.856	6.152
- St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Ned.Gemeenten	0			-	
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.055.703	130.005	176.658	1.009.050	29.044
Openbare lichamen					
- Gemeente Meerssen	2.500	0	0	2.500	63
- Provincie Noord Brabant	195.000	0	0	195.000	2.859
Totaal openbare lichamen	197.500	0	0	197.500	2.922
Overige binnenlandse sectoren					
- Overig (Wichers Hoeth Laken)	1			1	
Totaal overige binnenlandse sectoren	1	0	0	1	0
Totaal buitenlandse instellingen	0	0	0	0	0
Totaal	1.465.704	180.005	176.658	1.469.051	35.993

De deelnemingen van de gemeente worden op verschillende manieren en in uiteenlopende mate getroffen door de Covid-19 pandemie en de maatregelen daartegen. Op basis van de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) hebben wij ook dit jaar per deelneming gecontroleerd of de boekwaarde uitkwam boven de marktwaarde en daarbij rekening gehouden met de Covid-19 effecten. Als daar aanleiding toe was, hebben wij een nadere analyse gedaan en de uitkomsten daarvan vastgelegd in een position paper. Bij geen enkele deelneming bleek een afwaardering nodig te zijn.

Waarborgen

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2019	Mutatie 2020	Boekwaarde 31-12-2020
- Gemeente grond/ vergunningspas parkeren	936	-136	800
- Benzinepasjes	16	0	16
- Toegangspasjes/sleutels	137	-13	124
Totaal waarborgsommen	1.089	-149	940

De gemeente vraagt voor diverse werkzaamheden waarborgsommen, die na afloop met de werkelijk gemaakte kosten worden verrekend. Ook wordt bij tijdelijk gebruik van gemeentegrond een waarborg verlangd en worden borggelden gevraagd voor toegangspasjes bij Sport050.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden		
Netto vlottende schulden < 1 jaar (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Overige kasgeld leningen	84.500	72.500
Bank- en girosaldo	24.884	353
Overige vlottende schulden	150.031	120.481
Vlottende schuld	259.415	193.335

Overige kasgeldleningen

Dit betreft kortlopende leningen (<1 jaar) waarvan de rente gedurende de looptijd vast staat.

Banksaldi

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit het negatieve saldo van de bankrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Vanaf 1 januari 2019 is een kredietarrangement met de Bank Nederlandse Gemeenten van kracht. Deze is afgesloten voor onbepaalde tijd. Het arrangement kent een kredietlimiet van 15 miljoen euro en een Intra dag limiet van 50 miljoen euro.

Overige schulden

Hieronder worden de kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen.

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2020	31-12-2019
Verplichtingen	17.408	17.978
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	878	1.640
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	44.072	31.883
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	12.108	7.174
Overige vooruit ontvangen bedragen	12.237	13.619
Totaal	86.702	72.295

Vooruitontvangen bedragen van Rijk, EU en overige overheden (ex art.49B)

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2020
Aardbevingen Beleid	0	24	-	24
Aardbevingen Ten Boer batch 1588*	6.649	19.000	23.148	2.501
Aardbevingsmiddelen NPG	16.295	64.780	64.753	16.322
Ambulancedienst	5	49	5	49
BBZ	3.135	2.079	1.125	4.089
Bereikbaarheid Stad	112	-	63	49
Bijdr. Toeristisch recreatief onderzoek Zuidlaardermeer gebied	21	-	21	0
BSV-projecten	1.303	822	1.303	822
Calamiteiten pot RMC	36	-	-	36
Coöperatie Woldwijk	11	-	11	0
DMO RMC en VSV middelen	23	34	143	-86
EP Regio Groningen-Assen	73	64	73	64
ESF Subregio's	953	-	953	0
G40 Sociale Pijler	24	-	-	24
GGE Warmte	0	160	-	160
Groningen Werkt Slim	0	59	-	59
Heroïne behandeling 2018	385	151	192	344

Horizon 2020 subsidie	30	62	30	62
HyTrec2	37	-	37	0
INB Fiets - Sleedoornpad	0	46	-	46
INB Veiligh- Pilot F10 Schlstr	0	17	-	17
Inkomsten ZRW Rijkswaterstaat	238	-	238	0
Kardings Ontzet	0	107	-	107
Ketenbudget 2019	193	100	193	100
Koers en kansen 3Noord	177	28	-	205
Lokale infrastructuur Multifocus en project Tooling kindermishandeling.	198	81	198	81
LVV	0	455	-	455
Making City	492	1.285	961	816
Monumentenbudget	25	-	25	0
NetwA provinciale bijdrage HOV	1.699	-	1.699	0
NPG 2018	935	3.301	3.742	495
NPG 2020	0	5.150	-	5.150
OAB voorschoolse educatie	2	412	2	412
Onderwijshuisvesting alg.	0	372	-	372
Opzet expertise centrum jeugdhulp	0	1.120	60	1.060
PAW de Wijert	0	2.772	-	2.772
PAW GGF Financiering	0	127	-	127
Personen met verward gedrag	0	176	-	176
Project Bling	110	-	110	0
Project Klimaatbiënnale	1.926	5.814	6.879	861
Project Like!	54	-	54	0
Prov. Bijdrage Krediet basisscope ARZ	282	-	267	15
Provincie businfra	50	-	-	50
Reg.Geld.SteunHuisvesting APVV	11	-	5	5
Regiodeal	0	7.088	-	7.088
RMC alg	449	144	-	593
RRE	0	951	-	951
RSP (vrijval Netw HOV)	0	1.175	-	1.175
Sanering Voormalig Stort Woltersum	0	807	-	807
Siriusstraat 1 Vob gemeente fonds	350	-	-	350
Skaeve Huse	0	510	-	510
Sontweg trace	3.735	-	10	3.725
Speelplekken Prov. Groningen	10	-	10	0
SPUK sportbijdrage	600	2.392	2.975	18
Subs circ amb centra 2020 2022	0	50	-	50
Subsidie klimaatneutraal en circ. Inkopen (AKCI)	5	-	5	0
Subsidie toekenning Rups III	61	-	61	0
Uitk ged toesl problematiek	0	108	-	108
Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers	0	1.204	-	1.204

Vastgoedtr gesloten jeugdhulp	0	2.359	-	2.359
VG-Innovatie	0	92	-	92
Vooruitontvangen bijdr. Vh Rijk debiteuren	0	187	-	187
	40.697	125.712	109.352	57.058

Overige overlopende passiva

Hieronder vallen onder andere de bedragen die we nog moeten betalen. Het zijn kosten voor leveringen en diensten die in 2020 zijn geleverd, maar waarvoor we de factuur nog niet hebben ontvangen. We hebben de kosten wel in de exploitatie 2020 opgenomen. Afhandeling van deze bedragen vindt in 2021 plaats.

In de post overige overlopende passiva zit een bedrag ad 13,3 miljoen euro met betrekking tot vooruit ontvangen bedragen en deze bestaat voornamelijk uit:

- 0,9 miljoen euro inzake spaartegoeden voor aankoop kunstwerk CBK;
- 2,6 miljoen euro voor parkeervergunningen 2021 welke in 2020 zijn gefactureerd;
- 2,7 miljoen euro houdt verband met in 2020 vooruit-gefactureerde bedragen welke betrekking hebben op 2021;
- 3,8 miljoen euro met betrekking tot bijdragen van derden in investeringen die nog in uitvoering zijn.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Meerjarige inkoopcontracten

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten met een resterende contractwaarde van 1 miljoen of hoger opgenomen.

Meerjarige inkoopcontracten > 1.000.000 euro

MEERJARIGE INKOOPCONTRACTEN > 1.000.000 euro			
(Bedragen x 1.000 euro)		Resterende contract	einde
Omschrijving Domein		waarde	contract
Sociaal		1.514	2021
Ruimtelijk		3.588	2021
Ruimtelijk		1.342	2022
Bedrijfsvoering		43.266	2024
Bedrijfsvoering		4.160	2025

Naast de meerjarige inkoopcontracten zijn er ook meerjarige raamcontracten afgesloten zonder een contractwaarde. Voor deze contracten is in onderstaande tabel opgenomen wat de uitgaven zijn geweest in het jaar 2020 en wat de eindperiode is van het contract.

Meerjarige raamcontracten zonder contractwaarde, uitgaven 2020 > 1.000.000 euro

(Bedragen x 1.000 euro)			einde
Omschrijving Domein		Uitgaven 2020	contract
Sociaal		4.525	2022
Ruimtelijk		3.372	2022
Bedrijfsvoering		23.983	2021

Renteswap

Tegenpartij (Bedragen x 1.000 euro)	Onderlig-gende lening *	Variabel rente percentage	Vast rente percentage	Einddatum contract	Marktwaarde
ABN-AMRO	1.498	6 mnds euribor	4,7525%	2031	-515
* Hoofdsom per balansdatum	1.498				

Ten behoeve van het afdekken van het renterisico op een langlopende lening met een variabele rente (zijnde de 6-maands Euribor) heeft de gemeente Groningen een renteswap afgesloten. Op grond van dit contract dient de gemeente Groningen over de hoofdsom van de langlopende lening een vaste rente te betalen en ontvangt de gemeente Groningen een variabele rente over de hoofdsom van de Interest Rate Swap Vanilla.

Het contract kent geen verplichting om een onderpand voor de negatieve marktwaarde aan te houden (margin call). Ook is er geen sprake van een clause waarbij de tegenpartij het contract kan opzeggen. De hedge-relatie is volledig effectief. Het betreft hier een ABN-AMRO Single A-rating met een negatieve marktwaarde van 515 duizend euro.

Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Hoofdsom	Restant 31-12-2019	Nieuwe gewaarborgde geldleningen	Totaal van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2020	Dekking
Garantie sociale woningbouw (WSW)	1.699.683	1.450.435	157.900	91.788	1.516.547	-
Garantie aankoop eigen woning (WEW)	1.152.000	1.152.000		188.000	964.000	-
Garantie Startersfonds Triodos	180	134		11	123	100%
Garantie Sportverenigingen	652	433	96	44	485	50%
GEM Haren Noord CV	6.000	6.000		6.000	0	50%
Biblionet	1.000	855		16	839	100%
Stichting Elker	200	123		31	92	100%
Personeelshypotheek Haren	2.300	0			0	
Totaal gewaarborgde geldleningen	2.862.015	2.609.980	157.996	285.890	2.482.086	

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW-zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Daarvoor beschikt het WSW over meerdere buffers. De laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel. De meest recente opgave van het WSW geeft aan dat 1,531 miljard euro betrekking heeft op de achtervang van de gemeente Groningen.

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is in 1993 opgericht. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen (1,0 miljard euro) dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het

fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 25% achtervang van de schadegemeenten. Aangezien er geen nieuwe leningen onder Groningse achtervang meer worden aangegaan en er op bestaande leningen wordt afgelost, zal dit bedrag jaarlijks verder afnemen.

In juni 2016 heeft de raad besloten tot oprichting van een startersfonds in samenwerking met de Triodosbank. Door dit fonds worden initiatieven in de stad mogelijk gemaakt voor tijdelijk ruimtegebruik. Daardoor wordt de economische kracht van de stad versterkt. De Triodosbank verstrekt kredieten, met behulp van gemeentelijk geld worden zekerheden afgegeven. Totaal zijn garanties afgegeven.

In juni 2016 heeft de raad de regeling garantstelling leningen breedtesport vastgesteld. Deze regeling wordt uitgevoerd in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Onder deze regeling zijn 4 garanties afgegeven.

GEM Haren Noord

De borgstelling loopt af op 31 december 2020. De grondexploitatie zit in een afrondende fase waardoor de nog resterende leningen binnenkort worden afgelost. Een verlenging van de borgstelling is naar verwachting niet nodig. De helft van het risico van de door de gemeente ten behoeve van GEM Haren Noord C.V. afgegeven borgstelling van 6 miljoen euro, wordt middels contra-garanties (voor een totaal bedrag van 3 miljoen euro) gedragen door de moedermaatschappijen van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen.

Stichting Biblionet Groningen

De garantie is door de voormalige gemeente Ten Boer afgegeven vanwege de realisatie van huisvesting van de Bibliotheek.

Stichting Elker

Dit is de garantie overgekomen van uit Haren die is verstrekt op de bouw van een medisch kleuterdagverblijf.

Personeelshypotheek Haren

In 2006 heeft de voormalige gemeente Haren haar personeelshypotheek portefeuille verkocht aan de Rabobank met garantie op de restant hoofdsom. Er is medio mei 2021 nog geen opgave van de stand van de borgstelling per 31 december 2020 ontvangen van de Rabobank. De Rabobank is samen met de gemeente bezig met de afronding van het dossieronderzoek om de exacte positie te bepalen. Voorzichtigheidshalve zijn wij uitgegaan van een stand per 31 december 2020 die gelijk is aan de stand per 31 december 2013 (de laatst ontvangen en afgestemde opgave). Die stand bedroeg 2,3 miljoen euro. Door de aflossingen sindsdien zal de werkelijke positie lager liggen.

Emu saldo

EMU SALDO		T-1 2020	T 2021	T+1 2022
Omschrijving (Bedragen x 1,000 euro)			Volgens begroting 2021	Volgens meerjarenraming in begroting 2021
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	6.661	-17.847	1.017
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	45.643	39.566	49.702
3.	Mutatie voorzieningen	1.170	-3.656	-69
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-10.775	12.333	610
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-27.037	-73.402	-49.364

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Groningen kwam voor 2020 uit op 27,0 miljoen euro negatief. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven 27,0 miljoen euro groter zijn dan de inkomsten.

Dit komt met name door de toename van de materiële vaste activa met 45,6 miljoen euro. Daar staat het positieve exploitatiesaldo (vóór toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves) van 6,7 miljoen euro en de afname van de voorraden met 10,8 miljoen euro tegenover.

Overzichten

1. Jaarrekening op taakveld
2. Subsidies en inkomensoverdrachten
3. Staat B: personeelskosten
4. Begrotingsoverschrijdingen
5. Investerings
6. Staat P
7. Totaaloverzicht intensiveringen (peildatum 30 juni 2020)
8. Samenwerkingsverbanden
9. Incidentele middelen gemeentefonds
10. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten
11. SIF-Middelen
12. Kapitaallasten
13. SISA-Bijlage
14. Vennootschapsbelasting
15. Wettelijke beleidsindicatoren

1. Jaarrekening op taakveld

Baten en Lasten (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Bestuur	8.540	7.159	8.819
Lasten	8.544	7.884	9.599
Baten	4	725	780
010 Mutaties reserves	-21.972	-59.970	-53.238
Lasten	22.888	30.186	30.186
Baten	44.860	90.156	83.424
02 Burgerzaken	5.733	5.666	5.464
Lasten	8.154	8.397	8.117
Baten	2.421	2.731	2.652
03 Beheer overige gebouwen en gro	-488	-488	-417
Lasten	44	44	60
Baten	531	531	477
04 Overhead	103.936	110.840	105.211
Lasten	112.100	120.809	115.631
Baten	8.164	9.969	10.420
05 Treasury	-5.376	-5.429	-3.642
Lasten	39.386	9.961	10.119
Baten	44.763	15.390	13.761
061 OZB woningen	-40.073	-39.973	-43.107
Lasten	1.844	1.844	1.567
Baten	41.916	41.816	44.674
062 OZB- niet woningen	-40.391	-40.491	-40.038
Lasten	4.993	5.160	4.614
Baten	45.384	45.651	44.653
063 Parkeerbelasting	-7.856	-7.325	-7.455
Lasten	5.169	5.169	5.089
Baten	13.025	12.494	12.544
064 Belastingen Overig	-1.030	-1.013	-922
Lasten	1.224	1.191	1.055
Baten	2.254	2.204	1.977
07 Algemene uitkering en overige	-550.655	-580.137	-592.178
Baten	550.655	580.137	592.178
08 Overige baten en lasten	-5.687	474	3.581
Lasten	2.416	8.576	8.252

Baten	8.103	8.103	4.670
11 Crisisbeheersing en Brandweer	18.781	18.781	20.053
Lasten	18.798	18.798	20.053
Baten	17	17	
12 Openbare orde en Veiligheid	3.497	3.873	3.729
Lasten	4.401	4.778	4.405
Baten	905	905	675
21 Verkeer en vervoer	34.289	34.793	34.665
Lasten	38.483	39.817	39.088
Baten	4.195	5.024	4.423
22 Parkeren	3.651	6.075	5.221
Lasten	13.143	13.376	12.442
Baten	9.492	7.301	7.222
24 Economische Havens en waterweg	822	823	777
Lasten	1.051	1.052	1.038
Baten	229	229	261
25 Openbaar vervoer	470	-189	493
Lasten	470	-189	511
Baten			18
31 Economische ontwikkeling	4.881	4.672	2.563
Lasten	5.932	5.724	5.053
Baten	1.052	1.052	2.490
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.891	9.028	2.485
Lasten	10.184	10.323	9.396
Baten	1.293	1.294	6.911
33 Bedrijvenloket en bedrijfsrege	1.776	1.785	1.698
Lasten	2.686	2.851	2.854
Baten	910	1.066	1.156
34 Economische promotie	-1.107	-876	-275
Lasten	1.545	937	1.544
Baten	2.652	1.813	1.819
41 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
Lasten			
42 Onderwijshuisvesting	14.687	14.557	11.820
Lasten	16.277	17.414	16.131
Baten	1.590	2.857	4.311
43 Onderwijsbeleid en leerlingzak	10.800	11.274	9.066

Lasten	18.612	19.599	17.861
Baten	7.812	8.324	8.795
51 Sportbeleid en activering	1.457	1.701	1.518
Lasten	1.500	1.744	1.722
Baten	43	43	204
52 Sportaccommodaties	14.472	14.808	16.100
Lasten	23.467	23.784	22.571
Baten	8.994	8.976	6.471
53 Cultuurpresentatie, cultuurpro	15.935	18.712	17.090
Lasten	26.139	32.059	23.587
Baten	10.204	13.347	6.496
54 Musea	18.428	18.742	18.898
Lasten	19.437	19.570	19.731
Baten	1.009	828	833
55 Cultureel erfgoed	1.176	1.175	1.232
Lasten	1.176	1.175	1.262
Baten			30
56 Media	-29	-31	-30
Lasten	17	17	18
Baten	46	48	48
57 Openbaar groen en (openlucht)	26.818	28.793	27.206
Lasten	28.363	37.303	28.823
Baten	1.545	8.510	1.617
61 Samenkracht en burgerparticipa	20.564	24.502	23.095
Lasten	21.392	25.463	25.046
Baten	828	961	1.951
62 Wijkteams	32.221	32.786	32.870
Lasten	32.252	32.817	32.819
Baten	32	32	-51
63 Inkomensregelingen	39.812	39.698	36.328
Lasten	196.477	222.422	225.963
Baten	156.665	182.724	189.634
64 Begeleide participatie	26.043	32.008	27.951
Lasten	33.455	37.255	33.942
Baten	7.413	5.247	5.990
65 Arbeidsparticipatie	22.695	27.992	22.759
Lasten	31.219	32.759	28.962

Baten	8.525	4.767	6.203
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.079	8.688	8.865
Lasten	11.171	9.548	9.738
Baten	1.092	861	873
671 Maatwerkdienstverlening 18+	39.590	43.443	42.827
Lasten	41.746	45.455	44.993
Baten	2.156	2.012	2.166
672 Maatwerkdienstverlening 18-	59.923	62.030	66.818
Lasten	59.923	62.030	66.895
Baten			77
681 Geëscaleerde zorg 18+	97.075	111.951	103.615
Lasten	101.231	116.927	110.240
Baten	4.156	4.977	6.625
682 Geëscaleerde zorg 18-	9.218	9.218	8.271
Lasten	9.218	9.218	8.271
71 Volksgezondheid	7.907	8.287	7.784
Lasten	9.062	9.490	9.010
Baten	1.156	1.203	1.226
72 Riolering	-1.422	-505	-11
Lasten	17.188	18.106	18.855
Baten	18.610	18.611	18.866
73 Afval	-9.683	-10.038	-8.289
Lasten	34.233	33.882	33.170
Baten	43.917	43.920	41.459
74 Milieubeheer	3.177	7.422	3.293
Lasten	3.242	11.488	4.844
Baten	65	4.065	1.551
75 Begraafplaatsen en crematoria	999	993	956
Lasten	2.594	2.700	2.498
Baten	1.595	1.707	1.543
81 Ruimtelijke Ordening	10.374	10.650	7.724
Lasten	13.531	13.808	14.754
Baten	3.157	3.158	7.030
82 Grondexploitatie (niet bedrijv	2.099	2.418	467
Lasten	3.649	3.969	2.912
Baten	1.550	1.551	2.445
83 Wonen en bouwen	4.956	10.648	-1.610

Lasten	20.899	58.977	30.009
Baten	15.943	48.329	31.618
Totaal	0	0	-59.900

2. Subsidies en inkomensoverdrachten

Nr	Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2020
01.1	Werk en activering	12.184	8.554	9.284
01.2	Inkomen en armoedeverlichting	180.752	203.255	210.015
02.1	Groningen Kennisstad	580	869	1.822
02.2	Aantrekkelijke stad	1.445	1.445	1.421
02.3	Bedrijvige stad	500	600	387
02.4	Overig economie en werkgelegenheid	4.556	4.595	4.806
03.1	Onderwijskansen	8.747	9.653	8.326
03.2	Voorkomen schooluitval	1.641	1.622	1.614
04.1	Sociaal klimaat	19.246	21.389	20.641
04.2	Passende ondersteuning en zorg	237.292	249.064	255.860
05.1	Sportieve infrastructuur	1.240	1.431	1.389
05.2	Jeugd in Beweging en Ruim Baan voor talent	2.191	2.177	2.097
06.1	Culturele infrastructuur	10.687	13.282	12.028
06.2	Deelname aan cultuur	16.662	17.207	17.268
07.1	Fiets	0	0	2
07.2	Openbaar vervoer	165	165	165
07.3	Auto	0	0	151
07.4	Parkeren	49	992	1.100
07.5	Verkeersveiligheid	0	0	92
07.6	Overig verkeer	7	19	219
08.1	Gezinnen	291	56	33
08.2	Jongerenhuisvesting	0	0	14
08.3	Wonen en zorg	31	31	5
08.4	Kwaliteit woningvoorraad	140	6.951	5.166
08.6	Cultuurhistorie en archeologie	125	125	133
08.7	Overig wonen	119	870	878
09.1	Onderhoud & Beheer Openbare Ruimte	682	1.484	1.927
09.2	Afvalinzameling en -verwerking	4.020	5.256	5.779
09.3	Leefkwaliteit	60	513	745
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	74	621	667
10.2	Jeugd en veiligheid	0	22	22
10.3	Integriteit en veiligheid	0	150	23
10.4	Fysieke veiligheid	18.772	18.772	20.053
11.1	Publieke dienstverlening	632	5.463	5.078
11.2	Communicatie met de burger	0	0	2
12.1	College en Raad	725	745	639
12.2	Gebiedsgericht werken	500	2.591	1.410
13.1	Algemene inkomsten en post onvoorzien	880	965	865
14.1	Overhead en ondersteuning organisatie	775	775	865
	Totaal subsidies en inkomensoverdrachten	525.770	581.709	592.991

Voor meer informatie verwijzen wij u naar het [subsidieregister](#) van de gemeente Groningen.

De gesubsidieerde instellingen hebben door de Covid-19 beperkingen hun activiteiten in 2020 niet in alle gevallen kunnen uitvoeren op de manier zoals ze die in de aanvraag hadden gepland. Zonder aanvullend beleid zou dit betekenen dat op basis van de geldende regelgeving de subsidies per definitie lager vastgesteld zouden worden. Dit is ongewenst met het oog op de continuïteit van de instellingen.

In maart 2020 heeft de gemeente Groningen met de 10 corona steunmaatregelen dan ook aangegeven dat ze coulant wil omgaan bij de vaststelling van de subsidies en uitdrukkelijk - gegeven de maatschappelijke omstandigheden - oog wil hebben voor de continuïteit van de instellingen.

In december 2020 is het besluit 'Afwegingskader vaststellingen subsidies 2020' vastgesteld en de coulance als volgt in te vullen: Naast de subsidiabele kosten die in de aanvraag zijn opgenomen, worden ook de kosten die gemaakt zijn voor het voorbereiden van activiteiten die niet door zijn gegaan subsidiabel geacht. Ook de (meer)kosten die gemaakt zijn voor alternatieve activiteiten die gericht zijn op het bereiken van het doel waarvoor de subsidie verstrekt was zijn subsidiabel. Subsidies die in 2020 zijn ontvangen voor eenmalige activiteiten mogen meegenomen worden naar 2021 als die vermoedelijk wel in 2021 uitgevoerd zullen gaan worden.

De subsidies van 2020 zijn verleend op grond van de vernieuwde Algemene Subsidie Verordening (ASV) waarin nu ook een mogelijkheid geboden wordt om met het resultaat op de activiteiten een weerstandsvermogen op te bouwen. De combinatie van de coulance regeling en de mogelijkheid om weerstandsvermogen op te bouwen maakt dat het eventueel terug te vorderen bedrag over in 2020 verstrekte subsidies zoals wij op dit moment kunnen inschatten op basis van de ontvangen verzoeken tot vaststelling niet materieel is.

3. Staat B

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening

Totaal	Primitieve begroting 2020 Toegestane (begrote) formatie		Actuele begroting 2020 Toegestane (begrote) formatie		Rekening 2020 Gemiddelde personele bezetting	
	fte	euro	fte	euro	fte	euro
	Personeel in dienst:					
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst	2.641	196.462	2.767	205.954	2.663	198.609
Waaronder boven-formatief personeel						
Aantal fte en kosten	31	2.231	31	2.231	29	2.180
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel	2.641	196.462	2.767	205.954	2.663	198.609
Stagiaires en werkleer-plekken (waaronder BBL- trajecten)		195		195		72
Bestuur	53	2.389	53	2.389	53	2.424
WSW	923	31.677	923	33.406	908	32.612
WWB		690		630		556
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB	976	34.756	976	36.425	961	35.592
Externe inhuur		9.660		16.501		33.616
Voormalig personeel						
Wachtgelden		332		332		795
FLO/FPU/Overig		843		271		775
Overig						
Totaal voormalig personeel		1.175		603		1.570
AF:						
Gedetacheerde uitleen		-2.193		-3.542		-5.219
Verhaal salaris		-48		-48		-1.130
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris		-2.241		-3.590		-6.349
Overige personeelskosten						
Vorming en opleiding		3.313		3.337		2.331
Werving en selectie		80		80		82
Bedrijfsgezondheidszorg		555		557		642
Personele vergoedingen en verstrekkingen		837		836		777
Overig		2.650		1.799		493
Totaal overige personeelskosten		7.435		6.609		4.325
Totaal fte's en personele lasten	3.617	247.442	3.743	262.697	3.624	267.435

4. Begrotingsoverschrijdingen

Deelprogramma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Overschrijding	Soort overschrijding	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > 500 duizend euro
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	227.043	230.621	-3.578	2	Op de uitkeringen die onder de BUIG vallen is 4,9 miljoen euro meer uitgegeven dan in de begroting was opgenomen, wat een nadeel bij de lasten tot gevolg heeft. Hier staat tegenover dat de baten 5,7 miljoen euro hoger zijn dan begroot, doordat de ontvangsten van het Rijk meevielen.
02.1 Groningen Kennisstad	2.451	3.243	-792	2	Voor een tweetal meerjarige Europese subsidieprojecten (Blockchain in Government en Like!) hebben we in 2020 kosten gemaakt én middelen ontvangen die niet waren begroot. Bij de verantwoording in de jaarrekening leidt dit zowel tot hogere lasten als hogere baten van 901 duizend euro.
02.2 Aantrekkelijke stad	2.633	3.121	-488		n.v.t. < 500 duizend euro
06.2 Cultuur beleven	17.309	17.428	-119		n.v.t. < 500 duizend euro
07.2 Openbaar vervoer	-328	676	-1.004	4	In de begroting 2020 is een bezuiniging op de structurele middelen van het SIF opgenomen. Deze wordt voor het grootste deel ingevuld door het schrappen van de parkeergarage in stationsgebied Zuid. Van de bezuinigingstaakstelling is in 2020 incidenteel 1 miljoen euro in dit deelprogramma opgenomen. Dekking van deze incidentele taakstelling vindt plaats door vrijval binnen de voeding van het SIF, elders verantwoord binnen de gemeenterekening. Binnen dit deelprogramma leidt bovenstaande tot hogere lasten van 1 miljoen euro.
07.5 Verkeersveiligheid	84	422	-338		n.v.t. < 500 duizend euro
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	75.439	75.711	-272		n.v.t. < 500 duizend euro
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	27.402	27.890	-488		n.v.t. < 500 duizend euro
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	5.905	5.949	-44		n.v.t. < 500 duizend euro
10.4 Fysieke veiligheid	18.798	20.156	-1.358	4	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht voor een bedrag van 15,2 miljoen euro. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen per 31 december 2019 van 10,3 miljoen euro. In overleg tussen VRG, deelnemende gemeenten en provincie is gekozen voor een jaarlijkse extra bijdrage van de deelnemende gemeenten gedurende de periode 2020 tot en met 2024 om het negatieve eigen vermogen weg te werken. Zoals aangegeven in Voortgangsrapportage 2020-II gaat het om een extra jaarlijkse bijdrage van 1,1 miljoen euro. Deze extra bijdrage verklaart tezamen met de effecten van indexering en een eerder afgesproken bijstelling van de verdeelsleutel, het nadelige verschil van 1,3 miljoen euro ten opzichte van de begroting.
11.2 Communicatie met de burger	104	113	-9		n.v.t. < 500 duizend euro

12.1 College en Raad	5.785	8.933	-3.148	2, 4	Deze overschrijding is met name het gevolg van het niet realiseren van hervormingen (N 3,0 miljoen euro). Verder is een fors bedrag aan de voorziening pensioenen wethouders gedoteerd om deze weer op peil te brengen (N 1,1 miljoen euro) en is 1,2 miljoen euro meer uitgegeven aan gemeentelijke herindelingskosten dan tot nu toe van het Rijk is ontvangen.
----------------------	-------	-------	--------	------	---

* Indeling begrotingsoverschrijdingen (BBV kadernota rechtmatigheid):

2. Kostenoverschrijding die wordt gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.

4. Kostenoverschrijding die past binnen het bestaande beleid, maar die ten onrechte niet tijdig is gesignaleerd

5. Investerings

Omschrijving	Tijds- planning	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie Voorgaande jaren	Restant krediet	In 2020 nieuw gevoteerd krediet	Realisatie in 2020	Vrijval gereed project	Overboe king restant naar 2021
1e inricht. gymzaal Rummerinkhof 2018	2018-2019	53	23	30		-		30
1e inricht.Peter Petersen school 2018	2018-2019	15	-	15		-		15
1e inrichting de Borg	2019-2020	15	-	15		-		15
1e inrichting Peter Petersen S	2018-2019	14	-	14		-		14
2 Kleedkamers sportpark Engelbert	2020-2020				269	-		269
2 Kleedkamers sportpark Hoogkerk BTW	2020-2020				269	-		269
30km Maatregelen Emmalaan		208	227	-20			-20	0
aankoop van der Hoopstraat 3	2016-2017	1.140	1.066	74			74	-
Aanleg beregeningsinstallaties natuurgras-sportvelden						25		-25
Aanp. brandpreventie gemeent. geb.	2018-2019	85	70	15				15
aanvullend krediet herijking afval- en grondstoffenbeleid	2021-2023				1.003			1.003
Basisscope van ARZ prijspeil 2017	2018-2019	39.800	11.863	27.937		8.492		19.445
Bessemoerstrook	2014-2016	3.116	2.014	1.102			1.102	-
Bestemmingsplan Raadhuisplein	2019-2020	250	73	177		66		111
Bijdrage voor herbouw van de sportaccommodatie Het Noorden	2018-2018	1.057	915	142		18	123	0
BIVI Bestemming Binnenstad / herinrichting Oost-West	2016-2018	18.834	10.964	7.870	1.596	2.142		7.325
BIVI Voorbereidingskrediet Dudok aan het Diep	2019-2020	400	129	271		118		153
BIVI Voorbereidingskrediet Programma van Eisen Grote Markt	2020-2021				700	686		14
Borgmanschool Ebbingekwartier:	2007-2020	7.739	5.073	2.666	355	2.933		89
Brinkschool aanpassingen infra 2018	2018-2019	1.020		1.020				1.020
Bruggen en kunstwerken		37		37				37
Bushaltes Ring Zuid Haltes Brailleweg	2020-2021				35			35
Bushaltes Ring Zuid Haltes Vondellaan - Van Iddekingeweg	2020-2021				130			130
Constructiefout gasbetondak Annie MG Smit	2014-2016	195		195				195
Constructiefout gasbetondak Vuurtoren	2014-2016	177		177				177
CV regelaar vervangen dh De Groenenberg	2018-2019	8		8			8	-
Damsterdiepgarage	2005-2015	41.482	40.984	498				498
De Borg (omz.tijd.huisvesting	2018-2019	1.168	319	849				849
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (IMVA)	2020-2021				1.900	1.498		402
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (MVA)	2020-2021				1.000			1.000
De Suikerzijde, langzaam verkeer	2021-2021				1.500	556		944
Driebond Meeroevers	2018-2019	1.862	11	1.851		430		1.421

Eerste fase Kardings Ontzet	2020-2021				330	93		237
Energiebesparende maatregelen scholen PO	2019-2020	126		126				126
Energiebesparende maatregelen sc	2018-2019	126	27	99				99
Fietsbewegwijzering en herkenbaarheid doorfietsroutes	2019-2020	275	1	274		0		274
Fietsenstalling Grote Markt	2019-2021	200	24	176	2.200	525		1.851
Fietsoversteek Hoornsedijk	2018-2019	300	78	222		203		19
Fietspad De Verbetering Hoogkerk II	2019-2020	300	112	188		20		168
Fietspad Noordwillemskanaal Assen - Groningen	2018-2019	686		686				686
Fietsstrategie(Fietspad Helperzoom, Midscheeps, Slimme route Hoofdstation)	2016-2016	4.900	3.042	1.858		72		1.786
Fietstunnel Papiermolen	2017-2018	4.000		4.000	200			4.200
Gebiedsontwikkeling Reitdiepzone (+fietspad)	2018-2019	709	659	50	3.246	185		3.110
Gravenburg Capaciteitsuitbreiding Gymzaal	2014-2016	1.020		1.020				1.020
Gresco integrale aanpak 24 gebouwen	2017-2018	2.321	439	1.882		897		985
Gresco Jaarkrediet	2015-2016	4.973	3.291	1.682		-395		2.077
Gresco-Energie Stadsschouwburg	2015-2015	141		141				141
Gresco-isoleren appendages	2015-2015	71		71				71
Gresco-led verlichting Electronstraat	2015-2015	50		50				50
Groningse schoolvereniging (GSV) - Voorbereidingskrediet	2019-2019	51	51	0		-51	51	-
Groot onderhoud gymzaal Rummerinkhof 2018	2018-2019	495		495				495
Gymzaal Molukkenstraat voorbereidingskrediet	2020-2021				200	188		12
Haalbaarheidsonderzoek Brinkschool 2017	2017-2019	21	19	2				2
Harenerhof	2018-2019	209	126	83		18		64
Herhuisvesting i.v.m. verkoop Gotenburgweg 46	2016-2016	2.807	2.578	229				229
Herinrichting Vestdijklaan	2019-2020	738		738		71		667
Herinrichting/sanering Boterdiep/Bloemstraat	2014-2015	3.023	2.708	315			315	0
Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG	2020-2021				37.408			37.408
Herstel constructie Reitdiep College	2017-2017	305		305				305
Herstel constructie vloer Gomarus College	2018-2018	218		218			218	0
Herziene exploitatiebegroting Paddepoel Zuidoost, grijs en groen	2016-2018	5.589	899	4.690		77		4.613
HOV-as west paterswoldseweg/koeriersterweg	2008-2020	14.517	13.922	595		42		553
huisvesting lederz	2018-2021	400	199	201	39.300	1.762		37.739
Huisvestingsplan Onderwijs Groningen-Zuid aankoop semi permanente units	2020-2021				105	105		-0
Huisvestingsplan Onderwijs Groningen-Zuid voorbereidingskrediet	2020-2021				800	85		715
Ingebruikname extra lokaal St Michael	2018-2018	52		52				52

Installatie kantine	2013-2015	158		158		158	-
Integraal huisvestingsplan onderwijs							
Investerings in onderwijs	2020-2021				2.000	27	1.973
investering	krediet						
Kermisexploitantenterrein	2020-2021				1.983		1.983
Kinderopvang in Vensterschool Oosterparkwijk	2019-2020	1.350		1.350			1.350
Kleine verkeersmaatregelen 2008/2009/2010/2011	2009-2015	985	979	6			6
Klimaatadaptie Paddepoel	2019-2020	1.246	359	887		506	381
Kunst	2013-2015	100	55	45		45	-
Kunstgras Corpus den Hoorn hockey 2	2020-2020				287	170	117
Kunstgras Haren hockey 1 t/m 3 (excl. Sanering)	2020-2020				1.106	1.096	10
Kunstgras hockey 5 Corpus den Hoorn	2020-2020				560	526	34
Kunstgras Velocitas veld 2	2019-2020	640	620	20		15	5
Kunstgras voetbal 1 De Kring	2020-2020				833	653	180
Kunstgras voetbal 1 Engelbert	2020-2020				877	91	786
Kunstgras voetbal Coendersborg	2020-2020				877	711	166
Kunstgras Coendersborg veld 2	2019-2020	594	464	130		21	109
Kunstgras Kardingse veld 3	2019-2020	612	570	42		35	8
Kunstgras Lewenborg veld 1 + 2	2019-2020	1.416	1.037	379		-22	401
Kunstgras Stadspark veld 1	2019-2020	711	612	99		13	86
Kunstgras Verbetering veld 2	2019-2020	570	466	104		15	89
Kwaliteitsimpuls fietsparkeren Hoofdstation	2021-2022				450		450
Kwaliteitsimpuls P&R	2015-2017	1.825	1.782	43			43
Laadinfrastructuur gemeentelijk wagenpark	2020-2021				1.234	6	1.228
Maartencollege (gebouw en gym.	2018-2019	3.648	9	3.639			3.639
Maatregelen Atoomweg - Hoendiep	2018-2019	199	201	-2			-2
Maatregelen verkeersveiligheid 2016	2016-2017	171	80	91		61	30
Maatregelen verkeersveiligheid 2018	2018-2019	147		147			147
Maatregelen verkeersveiligheid 2020	2020-2020				1.345	93	1.252
Meerstad Groene Wei Tersluis School	2018-2019	9.151	18	9.133		199	8.934
MFA De Weijert	2013-2019	11.670	1.779	9.891		5.299	4.592
Montessori Vaklyceum Groningen - Vervanging semi permanente lokalen	2019-2019	1.600		1.600			1.600
Netwerkanalyse auto-/fietsmaatregelen Groningen-Assen	2014-2015	7.108	4.148	2.960		431	2.529
Netwerkanalyse HOV-maatregelen Groningen-Assen	2013-2017	14.705	10.124	4.581		1.089	3.492
Nieuwbouw Kindcentrum Ten Boer	2018-2020	13.173	2.301	10.872		8.510	2.363
Nieuwbouw Kunstwerf	2017-2017	6.416	2.836	3.580		2.011	1.569
Nieuwbouw Villa B	2017-2021	75	63	12	855	401	466
Onderdoorgang Eemsgolaan	2015-2016	4.950	3.791	1.159			1.159

Onderwijshuisvesting: Oosterhogebrugschool	2016-2016	51		51				51
P+R Reitdiep	2014-2017	4.367	4.096	271				271
Parkeerautomaten Oranjebuurt/Noorderp[lan]tsoenbuurt	2014-2015	290		290			290	-
Parkeermaatregel Oosterparkwijk en De Hoogte	2017-2017	238	203	35			35	-
Parkeermaatregelen Helperplein en verl.Hereweg	2018-2019	90	38	52				52
Parkeermaatregelen Oosterparkwijk Bloemenbuurt-Noord en de Velden e.o.	2019-2020	35	30	5			5	-
Parkeermaatregelen Selwerd Zuid	2019-2020	34	28	6			6	0
Parkeermaatregelen Tuinwijk, Helpman - Oost etc.	2017-2018	300	172	128			128	-
Parkeermanagementapparatuur Boterdiep, Circus + Euroborg P1	2017-2017	1.050	30	1.020		-30		1.050
Parkeermanagementapparatuur Forum	2017-2017	500		500				500
Paslezers WIJ Teams	2016-2017	760	394	366				366
Paterswoldseweg Ondertunneling en aanverwante werkzaamheden (ESGL)	2018-2019	12.200	18.363	-6.163	7.284	675		447
Paterswoldseweg Tunnel		500	496	4				4
Plan van aanpak Oosterpoort- OPSB	2018-2018	3.344	2.470	874		-11	23	861
Programma OWH 2020: Aanschaf grond; Meerstad	2020-2020				385			385
Programma OWH 2020: Aanschaf tijdelijke lokalen; Meerstad	2020-2020				4.131	3.997		134
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Brederoschool	2020-2020				12	12		0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Brinkschool	2020-2020				29	29		0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; C.B.S. de Borg	2020-2020				25	25		-0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Joseph Haydyschool	2020-2020				20	20		-0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Meander	2020-2020				12	12		0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Meerstad	2020-2020				77			77
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Peter Petersenschool	2020-2020				24	23		0
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Samenwerkingsschool Meeroevers	2020-2020				29	29		-0
Rehabilitaties wegen 2017		375	170	205		55		150
Rehabilitaties wegen 2018		305		305				305
Reitdiep College loc. Leon van Gelder - Herstel constructiefouten	2019-2019	350		350				350
Renovatie Brinkschool 2018	2018-2019	4.036		4.036				4.036
Renovatie diverse natuurgrasvelden en infrastructuur	2018-2018	131	62	69				69
Renovatie krediet Papiermolen	2016-2016	2.661	2.210	451		109	341	0
Renovatie Mozaïek	2019-2020	365		365				365
Renovatie Simon van Hasseltschool	2017-2018	2.500	2.448	52		17		35
Reservering prijspeil en PM-posten IHP	2019-2020	2.389		2.389				2.389

Reservering prijspeil-PM poste	2018-2019	531		531			531
Revitalisering Stadhuis	2017-2020	16.074	1.666	14.408		1.640	12.768
Rioolwerkzaamheden + Rioolpompen- en gemalen 2017		1.121	1.053	68			68
Rioolwerkzaamheden + Rioolpompen- en gemalen 2018		1.100	490	610		583	27
Routine 2014	2014-2015	1.000	303	697		697	-
Routine investeringen 2015 (GWS)	2015-2016	150	35	115			115
Routine investeringen 2016	2016-2016	1.490	930	560			560
Routine investeringen 2017	2017-2017	5.074	1.719	3.355		350	643
Routine investeringen 2018 Huisvesting	2018-2018	1.077	300	777		409	368
Routine investeringen 2018 I&A	2018-2018	364	239	125		125	-
Routine investeringen materieel 2018	2018-2018	8.909	6.577	2.332		2.332	0
Routine investeringen materieel 2019	2019-2019	9.821	2.552	7.269		5.126	2.143
Routine investeringen materieel 2020	2020-2020				11.256	1.752	9.504
Sanering riolering 2014-2018	2014-2018	46.800	38.601	8.199		3.779	4.420
Sanering riolering 2019	2019-2021	5.516	3.170	2.346		889	1.457
Sanering riolering 2020	2020-2022				8.656	3.750	4.906
SPRZ Busonderdoorgang en overige voorzieningen	2020-2021				35.023		35.023
SPRZ Groningen Spoorzone Fiets + indexering 2020	2016-2017	29.360	6.217	23.143	-8.180	6.452	8.511
SPRZ Korte bus onderdoorgang + fietsplekken +taxiplekken	2016-2018	2.220		2.220			2.220
SPRZ Mooi extra post NL locatie	2016-2017	14.900	2.434	12.466		4	12.463
SPRZ Scope uitbouw + indexering 2018	2018-2019	2.650		2.650			2.650
SPRZ Verplaatsen Busstation	2016-2018	2.350		2.350			2.350
SPRZ voorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling Stationsgebied-Zuid	2019-2020	1.300	155	1.145		332	812
St. Michaëlschool - OLP/Meubilair	2019-2019	558		558			558
TB Dorpsentree Sint Annen		150	124	26		9	17
TB Inv. Openb Verlichting		100	75	25		5	20
TB San RIO 2016+2017		365	256	109		54	55
TB Sanering riolering 2018		215	1	214		56	158
Tiny Houses Westpark	2020-2021				35	21	14
Toegankelijkheid bushaltes	2011-2015	3.061	2.830	231	133	60	303
Toekomstvisie A-Kwartier	2016-2018	3.401	1.435	1.966		507	1.458
Topsport Zorgcentrum herinrichting parkeerterrein	2016-2017	92		92			92
totaal Eemskanaalzone-2017	89.634	71.337	18.297		1.070	17.226
totaal Grote Markt	...-2019	232.337	195.054	37.283	-8.418	6.264	22.601
totaal Winschoterdiep/Eemskanaal-2018	31.344	27.879	3.465		65	3.400
Transferium Hoogkerk	2006-2015	19.677	16.136	3.541		538	3.003
Tunnel/Plein Stationsgebied Haren	2018-2019	10.917	4.535	6.382		909	5.473
Uitbreiding capaciteit Zernike college	2014-2016	2.118		2.118		2.118	-0

Uitbreiding Vuurtoren	2014-2016	942		942		942		-0
Uitbreiding en inrichting AMG Smidschool	2009-2015	136	81	55			55	0
Uitbreiding fietsenstallingrn P+R terreinen	2019-2020	200	1	199		74		125
Uitbreiding Peter Petersen school 2018	2018-2019	717		717				717
Uitbreiding St. Michaelschool	2017-2017	51		51				51
Uitbreiding Starter 1	2017-2017	134		134				134
Uitbreiding Van Lenneplan	2017-2017	105		105				105
Uitvoeringsprogramma wijkvernieuwing	2019-2020	4.500	140	4.360				4.360
UT Delfiahaven Hoogkerk	2020-2021		29	-29	395	28		338
Vastellingvoorkeurstracé fietsroute spoorlijn Groningen - Sauwerd	2018-2019	4.000	482	3.518		792		2.727
Veldverlichting hockey1 t/m 3	2020-2020				300	143		157
Vensterschool Borgmanschool Oosterparkwijk:	2015-2019	6.705	3	6.702		3.527		3.175
Verbouwing Kreupelstraat	2018-2019	580		580			580	-
Verbouwing Radesingel	2017-2020	500	381	119		119		0
Verbreding fietspad Lintdal	2018-2019	100	84	16				16
Verduurzaming openbare verlichting Led armaturen 2019	2019-2021	3.200	7	3.193		172		3.022
Verkenning Station Hoogkerk	2016-2018	50	51	-1			-1	-0
Verleggen riolering aanpak ringweg Zuid	2016-2017	20.000	15.624	4.376		10		4.366
Verlengde verkenning Zuidelijke Ringqweg	2008-2020	3.003	2.803	200				200
Verlichting Stadsweg		45	19	27				27
Verv.invest. Bessemoerstraat van Liefland	2013-2015	310	155	155				155
Vervangen armaturen + lichtmasten 2018		250	238	12				12
Vervangen camera's/recorder parkeergarage	2018-2019	12		12				12
Vervangen server		170	169	1				1
Vervanging Cipers	2009-2015	171	7	164				164
Vervanging diverse gemalen en pompen diverse sportaccommodaties	2018-2018	50	44	6		-7	13	0
Vervanging gele stenen binnenstad	2018-2021	2.300	1.710	590	1.500	1.357		734
Vervanging lichtmasten	2020-2021				900	31		869
vervanging parkeerautomaten Haren	2019-2020	120	96	24				24
Vervanging speeltoestellen 2017		7		7				7
Vervanging vaste inrichting raadhuis 2019	2019-2020	40		40			40	-
Vervangingsinvesteringen 2019	2019-2019	2.204	1.107	1.097		441	12	644
Vervangingsinvesteringen 2020	2020-2020				345	102		243
Vervangingsinvesteringen 2020 (voertuigen)	2020-2020				58	29		29
Vervangingsinvesteringen 2020 OPSB	2020-2020				273	80		193
Vervangingsinvesteringen 2020 SO voertuigen	2020-2020				310	114		196
Vervangingsinvesteringen bedrijfsmiddelen	2018-2018	661	521	140		163	-23	0

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2012-2018	2012-2018	31.378	29.180	2.198		2.171	27	-0
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2019	2019-2021	6.813	0	6.813		3.088		3.725
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2020	2020-2022				6.402	72		6.330
Vervanging betaalterminals parkeerautomaten	2018-2019	520	501	19				19
Vervolg maatregelen Paddepoel/Selwerd	2018-2019	1.000	198	802		641		161
VIP 2016 extra kk spp Corpus den Hoorn	2016-2016	600	432	168		38		130
Visie Martini Trade Park	2020-2021				1.500			1.500
Vorbereiding Tamarisk	2008-2015	26		26				26
Vorbereidingskrediet 2020 Sport050	2019-2020	122	46	76		62	15	-0
Vorbereidingskrediet 2021 Sport050	2020-2020				175	41		134
Vorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling De Held III	2020-2021				1.340	194		1.146
Vorbereidingskrediet Herinrichting Rodeweeshuisstraat	2020-2021				437	77		360
Vorbereidingskrediet Onderwijshuisvesting Rummerinkhof Haren /herhuisvesting obs Brinkschool en Peter Petersenschool Haren	2019-2019	1.139	94	1.045		354		692
Vorbereidingskrediet Sporthal Europapark	2014-2015	15.550	15.332	218		40		178
voorkeurtrace doorfietsroute Groningen - Leek	2020-2020				100	121		-21
VV Grootschalige versterking /inpassingskosten Ten Boer		400		400	1.270	145		1.525
VV Herinrichting Koopmansplein		452		452				452
VV Ten Boer Ommelandersstraat (IMVA)	2020-2021				300	24		276
VV Ten Post Nije Buurt (IMVA)	2020-2021				300	46		254
VV Uitvoeringskrediet dorpsvernieuwing Ten Boer	2020-2021				125			125
VV Uitvoeringskrediet Woltersum	2020-2021				50			50
VV Versterkingsopgave school Woltersum	2020-2021				230	17		213
VV Vorbereidingskrediet centrum/dorpshart Ten Boer	2020-2021				150			150
VV Vorbereidingskrediet dorpshart van Ten Post	2020-2021				250	41		209
VV Vorbereidingskrediet project Huis van Ten Post	2020-2021				250			250
VV Woltersum Dorpsvernieuwing (IMVA)	2020-2021				100	6		94
Wijkvernieuwing Sunny Selwerd - herinrichting openbare ruimte	2020-2021				3.283	17		3.266
Zernikelaan (voorheen onderdeel van krediet GREX Zernike)	2018-2019	15.154	4.443	10.711		6.425		4.287
Eindtotaal		957.582	625.489	332.095	175.830	108.724	6.815	392.386

6. Staat P

Investerings grondexploitaties (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde Ultimo 31-12-2019	Bijbehorende VVZ 31-12-2019	verschuiving tussen (I)MVA en Grex	Vermeer- deringen Vermindering 2020	Boekwaarde Ultimo 31-12-2020	Bijbehorende VVZ 31-12-2020
OHZ Oosterhamrik.Boulevard	3.118	0	0	359	3.477	
OHZ Antillenstraat	-2.615	0	0	-27	-2.642	
OHZ Watergang	167	0	0	3	170	
OHZ A- en B-locatie	4.592	0	0	84	4.676	
OHZ C-locatie	118	0	0	2	121	
OHZ OH-kade ZZ	3.122	0	0	-2.060	1.062	
OHZ Stadswerf	2.665	0	0	49	2.713	
OHZ Paradijsvogelstraat	3.759	0	0	69	3.828	
OHZ Struisvogelstraat	2.890	0	0	53	2.943	
OHZ Alva Laval	3.273	0	0	445	3.717	
OHZ v. Starckenborgh	3.035	0	0	56	3.090	
OHZ Bornholmstraat	3.187	0	-1.418	66	1.836	
OHZ Tijdelijk Beheer	183	0	0	-20	163	
OHZ Wielewaalplein	-252	0	0	-5	-256	
Totaal Oosterhamrikzone	27.242	-17.692	-1.418	-926	24.898	-17.728
Europapark	-1.650	0	0	-1.533	-3.183	
Europapark Euroborg	25.083	0	0	459	25.542	
Europapark De Linie	15.021	0	0	275	15.296	
Europapark Kantoren	-1.152	0	0	-21	-1.174	
Europapark Skivijver	562	0	0	10	573	
Kempkensberg/Engelse Kamp	11.241	0	0	-1.849	9.392	
Totaal Europapark	49.105	-38.459	-	-2.659	46.446	-38.856
Grote Markt	10.283	0	0	2.089	12.371	
Grote markt vindicat	10.013	0	0	-	10.013	
Totaal Grote Markt	20.296	-23.729	-	2.089	22.384	-23.390
Ciboga	23.135	-25580	0	454	23.589	-26.107
Reitdiep fase 3/4	-3.179	0	0	-714	-3.893	
Piccardthof/Terborglaan	85	0	0	-793	-707	
Eemspoort	3.541	-38	0	-1.599	1.942	-23
Eemspoort Zuid / Roodehaan (Milieuboulevard II)	18.049	-1697	0	477	18.525	-1.857
Zernike	4.852	0	0	-208	4.644	
Westpoort (Hoogkerk-West)	38.687	-7296	0	-11.435	27.252	-4.934
Damsterdiep	6	0	0	0	6	
Reitdiepzone WRW	130	0	0	12	142	

De Velden (Oosterparkstadion)	-1.349	0	0	598	-751	
Helpermaar	-7	0	0	3	-5	
Vuursteenlocatie	8	0	0	-	8	
Topsportzorgcentrumlocatie	-1	0	0	1	0	
Uitvaartcentrum/Crematorium AB	-216	0	0	9	-207	
Dijkshorn	2.585	-2310	0	-2.864	-279	
Nesciopark	2.532	0	0	-844	1.688	
Stationsgebied	772	0	0	67	839	
Friesestraatweg 181		0	1.445	52	1.497	-863
Alo-locatie		0	10.539	291	10.830	-6.022
	186.271	-116.801	10.566	-17.989	178.848	-119.780

7. Totaal overzicht Intensiveringen

Intensiveringen voor 2015	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Schuldhelpverlening		70	70	0	
Intensiveren leren		1.000	1.000	0	
Thema Bewegen		300	300	0	
Thema Verplaatsen		2.000	2.000	0	
Thema Verplaatsen	676		676	0	
Thema Wonen		1.750	1.750	0	
Wettelijke taken Cultuurhistorie		300	300	0	
Totaal 2015	676	5.420	6.096	0	0

Intensiveringen voor 2016	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Onderhoud Papiermolen		131	100	31	
Extra kleedkamers sportpark					
Corpus den Hoorn		44	17	27	
Groot onderhoud kinderboerderijen	250		239	0	11
Interne plankosten ZRW	750		446	304	
Totaal 2016	1.000	175	802	362	11

Intensiveringen voor 2017	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Thema Verrijken	750		750	0	
Aanpak Diepenring		1.000	1.000	0	
Spaarregeling Ringwegen	354		354	0	0
Gebiedsgericht werken	2.000		1.132	0	868
Totaal 2017	3.104	1.000	3.236	0	868

Intensiveringen voor 2018	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Collectieve zorgverzekering		255	255	0	
Onderhoud Oosterpoort		1.160	1.160	0	
Spaarregeling Ringwegen		454	454	0	
Energieaanpak gebouwen		90	90	0	
Omgevingsdienst Groningen		100	100	0	
Totaal 2018	0	2.059	2.059	0	0

Intensiveringen voor 2019	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Structurele kapitaallasten ruilmiddelen		1.800	837	963	
School Meerstad		394		394	
MFA de Wijert		140		140	
Uitvoering taken omgevingslawaaai		50	50	0	
Weglekeffect bezuinigingen op organisatie		1.090	898	192	
Revitalisering Stadhuis	379		0	0	379
Aanpak multi-problematiek (frictiekosten)	500		322	178	0
Afschaffen algemene voorz huishulp (frictiekosten)	660		660	0	0

Aanpak problematische doelgroepen	168		153	15	
Frictiekosten WIJ	375		375	0	
Co-investeringsfonds Sport		175	175	0	
Bewegingsonderwijs		150	150	0	
Beheer en onderhoud Synagoge	33		33	0	
Cultuurpas en marketing	25		25	0	
Broedplaatsen en ateliers	132		132	0	
Subsidies en bijdragen instellingen	108		108	0	
Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	300		300	0	
Terugdringen autoverkeer, fiets en OV	225		225	0	
Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	2.000		2.000	0	
Energie	1.760		1.760	0	
Energie		100	100	0	
Implementatie omgevingswet	837		837	0	
Voetgangers	100		100	0	
Leefomgeving	300		300	0	
Digitale dienstverlening	550		550	0	
Gebiedsgericht werken	300		300	0	
Gebiedsgericht werken		1.257	997	260	
Gebiedsgericht werken	607		607	0	
Aanvullende zorgkosten Wmo & Jeugd	280		280	0	
Totaal 2019	9.639	5.156	12.274	2.142	379

Intensiveringen voor 2020	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Subsidie- en uitvoeringskosten SW	250		250	0	
Terugloop omzet detachering SW		200	200	0	
Basisbaan	700		334	366	
Sociaal ondernemen		100	100	0	
Intensivering begeleiding en participatie	2.000		1.572	428	
Bijzondere bijstand/Bewindvoering	650		650	0	
Individuele inkomensvoering	230		230	0	
Aanvullen tekort rijksmiddelen BUIG	9.800		9.800	0	
Vorming GBI	250		250	0	
Werklocaties (inc)	300		300	0	
Werklocaties (struct)	125		125	0	
Apparaatskosten NDE		4	4	0	
Onderwijshuisvesting	1.500		1.500	0	
Subsidies beheer en accommodaties (inc)	35		35	0	
Subsidies beheer en accommodaties (struct)		50	0	50	
Tekort Sociaal Domein	1.082		1.082	0	
Aanvullen reserve Sociaal Domein	2.000		2.000	0	
WMO/BW/Jeugd	5.300		5.300	0	
Aanvullende zorgkosten Wmo & Jeugd	12.902		12.902	0	
Terugdringen zorgkosten	1.050		1.050	0	
Aanpak multi-problematiek (frictiekosten)	250		0	250	

Aanpak problematische doelgroepen	98		0	98
Co-investeringsfonds Sport (inc)	67		67	0
Vervanging kunstgrasvelden	8		8	0
Onderhoud Martiniplaza	1.495		1.495	0
Verzelfstandiging CBK	54		54	0
Centrale huisvesting VRIJDAG		250	250	0
Beheer en onderhoud Synagoge	33		33	0
Cultuurpas en marketing	25		25	0
Broedplaatsen en ateliers	132		132	0
Subsidies en bijdragen instellingen	94		94	0
Fietsenstalling V&D		300	300	0
Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	300		300	0
Motie parkeren Diepenring		40	40	0
Terugdringen autoverkeer, fiets en OV (struct)	235		235	0
Kapitaallasten binnenstad	180		180	0
Stadshavens (vh Eemskanaalzone)	200		200	0
Uitvoeren woonvisie SIF		350	350	0
Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	4.000		4.000	0
Wijkvernieuwing (fysiek)	350		350	0
Energie (inc)	1.110		1.110	0
Erfgoed	100		100	0
Groot onderhoud en vervangingen (inc)	776		776	0
Groot onderhoud en vervangingen (struct)		880	880	0
Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		214	46	168
Beheer en onderhoud groen		688	688	0
Stadsbeheer proef	125		125	0
Emissievrij wagenpark		296	65	231
Leefkwaliteit		500	500	0
Plankosten	50		50	0
Capaciteit Toezicht en handhaving		340	340	0
Capaciteit Toezicht en handhaving		80	80	0
Veiligheidsregio	1.044		1.044	0
Digitale dienstverlening	440		151	289
Weglekeffect bezuiniging Outsourcing ICT		1.116	1.000	116
Aanvulling weerstandsvermogen	2.159		2.159	0
Gebiedsgericht werken		500	500	0
Gebiedsgericht werken (inc)	2.150		1.453	697
Gebiedsgericht werken Haren en Ten Boer	1.075		413	662
Compensatie OZB woningen Haren en Ten Boer	1.080		1.072	8
Outsourcing ICT	1.348		1.348	0
Revitalisering Stadhuis	379		379	0
Effecten knelpunten op SSC		251	251	0
Toezicht en handhaving, overhead		80	80	0
Digitalisering archiefbestanden	140		140	0
Transitie DIV	561		0	561
Huur Oosterboog	125		125	0
Huur I&A	196		196	0

Tekort BUIG	5.800		4.949	851	
Meer geld voor minder armoede	30		30	0	
Energie		42	42	0	
Energie		2	2	0	
Energie		58	58	0	
Energie		246	159	87	
Energie		143	143	0	
Verzekeringen		107	107	0	
Verzekeringen		6	6	0	
Verzekeringen		2	2	0	
Verzekeringen		33	33	0	
Zorgkosten Wmo	18		18	0	
Zorgkosten Wmo	1.342		1.342	0	
School in de wijk	260		260	0	
Zorgkosten Jeugd	3.700		3.700	0	
Implementatie WVGZ		680	235	445	
Veilig Thuis Groningen		84	84	0	
Vervanging kunstgrasvelden	331		331	0	
Fietsmaatregelen		175	175	0	
Tegengaan energiearmoede	140		140	0	
Omgevingswet	1.178		459	719	
Vervangingsopgave gekapte essen	150		150	0	
Actiecentrum Veiligheid en Zorg	82		0	82	
Noordelijk Belastingkantoor	367		0	367	
Niet realiseren oude taakstellingen	2.229		2.229	0	
AVG ICT		300	300	0	
Frictiekosten	2.250		2.250	0	
Totaal 2020	76.430	8.117	78.072	6.475	0

8. Samenwerkingsverbanden

Omschrijving middelen (bedrag x 1,000 euro)	Beschikbaar in 2020	Ingezet in 2020	Beschikbaar voor 2021 via resultaat bestemming
Akkoord van Groningen	1.293	847	446
Maatschappelijke opvang	23.434	17.563	5.871
Vrouwenopvang	5.574	4.516	1.058
Verhoogde Asielinstroom	1.039	886	153
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg	892	674	218
Beschermd Wonen	74.985	72.985	2.000
Uitvoering 1000-banenplan	4.904	2.860	2.044
Werk in Zicht algemeen	504	215	289
Perspectief op werk	2.781	1.560	1.221
Crisisdienstverlening	549	0	549
Verlenging impuls regionale samenwerking GGZ	30	30	0
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	3.318	732	2.586
Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren	105	105	0
Regio-coördinatie Statushouders	460	0	460
Versterking arbeidsmarktregio's	77	77	0

9. Incidentele middelen gemeentefonds

Omschrijving middelen (bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar in 2020	Ingezet in 2020	Beschikbaar voor 2021 via resultaat bestemming
Experiment gesloten coffeeshopketen	150	18	132
Raadsondersteuning Groningen	71	19	52
NL DIGIbeter innovatiebudget	328	252	76
Verkiezingen	462	150	312
Compensatie toeristenbelasting	554	554	0
Precariobelasting en markt- en evenementenleges	285	285	0
Compensatie parkeerbelasting	531	258	273
Toezicht en Handhaving	208	45	163
Algemeen aanvullend pakket re-integratiekosten	1.248	0	1.248
Baankansen	582	582	0
Participatie	444	0	444
Algemeen bijzondere bijstand	118	118	0
Algemeen gemeentelijk schuldenbeleid	336		336
Schulden en armoede	232	232	0
Schulden en armoede	363	363	0
Bonus Nieuw Beschut	179	179	0
Bonus Nieuw Beschut	284	284	0
Bonus Nieuw Beschut	571		571
Participatie	1.377	119	1.258
Participatie	765	765	0
Incidentele middelen armoedebestrijding ouderen	55	55	0
Aanpak laaggeletterdheid	159	81	78
Noodopvang kinderen ouders met cruciaal beroep	217	9	208
Voorschoolse voorziening peuters	125	26	99
Aanpak discriminatie	21		21
Buurt- en Dorpshuizen	276	8	268
Gezond in de stad	557	557	0
Gezond in de stad (Kansrijke start)	72	44	28
Gezond in de stad (Kansrijke start)	72	0	72
LHBTI emancipatiebeleid	20	14	6
Veilige steden	30	10	20
Veilige steden	30		30
Vrijwilligersorganisaties	75	0	75
Algemeen compensatie quarantainekosten	66	10	56
Algemeen continuïteit van zorg (COVID-19)	243	243	0
Beschermde wonen	232	232	0
Eigen bijdrage Wmo	169	169	0
Geweld hoort nergens thuis	75	75	0
Inhaalzorg Jeugdwet	452	452	0
Inhaalzorg Wmo 2015	141	141	0
Jeugdhulp	3.884	3.884	0
Landelijke vreemdelingenvoorzieningen	70	70	0
Landelijke vreemdelingenvoorzieningen	3.760	3.760	0
Maatschappelijke begeleiding	228	228	0
Verhoging taalniveau statushouders	268	268	0
Lokale culturele voorzieningen	1.039	931	108
Lokale culturele voorzieningen	1.014	0	1.014
Compensatie parkeerbelasting	2.241	2.241	0
Toezicht en Handhaving	560	520	40
Zero-emissie stadslogistiek	137	137	0

Pilots woningmarkt	250	250	0
Aardgasvrije wijken	1.309	120	1.189
Energieketten	74	74	0
Regionale Energie Strategie	326	50	276
Sociale en emotionele ondersteuning gezondheidsgevoelens	493	118	375
Transitievisie warmte	202	202	0
Wijkaanpak	410	229	181
Bodemsanering	864	636	228
Bommenregeling	101	101	0
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen	25	25	0
Precariobelasting en markt- en evenementenleges	85	85	0

10. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten

Omschrijving project (Bedrag x 1,000 euro)	Tijdsplanning project	Totaal beschikbare budget	Realisatie voorgaande jaren	Budget 2020	Realisatie 2020	Vrijval 2020	Resultaat bestemming 2020	Budget resterende looptijd
Herindeling gemeente Groningen, Haren, Ten Boer	2017-2022	8.057	6.621	-128	1.056		-1.184	380
Heerdenaanpak	2016-2020	1.655	526	1.129	1.129		0	0
Pilot Project Coöperatieve Wijkraad	2017-2020	200	111	89	36	53	0	0
Accommodatieontwikkeling Oosterparkwijk	2016-2022	500	269	231	-20		251	251
Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	2016-2020	4.000	3.237	1.793	1.565		228	-802
Implementatie Omgevingswet	2016-2021	3.237	1.673	1.178	459		719	1.105
Budget Knoop Groningen	2016-2024	14.900	5.500	0	0		0	9.400
Nieuwe huisvesting de Oosterpoort	2019-2021	520	230	590	427		163	-137
Lump sum aardbevingen	2018-2023	2.367	1.503	864	102		762	762
Centrum visie Haren	2018-2020	99	7	92	45		47	47
Fonds Dijkpark	2018-2020	128	2	126	0		126	126
Revitalisering Stadhuis	2018-2021	3.226	37	799	1.430		-631	1.759
Stadhuis, tijdelijke huisvesting	2018-2021	1.257	762	344	296		48	199
Virtueel Groningen	2019-2023	3.740	725	1.678	1.313		365	1.702
Outsourcing ICT	2016-2024	15.000	6.832	8.168	6.228		1.940	1.940
Vernieuwing Applicaties Sociaal Domein	2019-2023	2.229	63	679	454		225	1.712
Programma transitie DIV	2019-2024	7.500	791	2.393	1.540		853	5.169
DOIB - transitie DIV	2019-2022	1.286	286	1.000	1.000		0	0
Bijstand op Maat	2017-2020	1.384	1.296	88	62	26	0	0
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	2020-2023	1.449	0	485	370		115	1.079

11. SIF middelen

Beschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Onderwerp	Begroot	Uitgaven	Afwijking
ISV -wijkvernieuwing	Wijkvernieuwing prioritaire wijken	4.350	4.251	99
Uitvoeringsprogramma Suikerfabriekterrein	Suiker Unie	1.600	1.623	-23
ISV-culturele voorzieningen	Huisvesting vrijdag	0	91	-91
ISV-reserve	Watervisie	100	100	0
ISV-reserve	Historisch Museum*	825	0	825
Uitvoeringsprogramma Binnenstad	Binnenstad	980	1.022	-42
ISV-reserve	Groencompensatie	0	-112	112
ISV-reserve	regeling Ringsparen	454	87	367
plankosten SIF	plankosten SIF	1.475	918	557
ISV-culturele voorzieningen	Kunst op straat	0	40	-40
ISV-reserve	Groenplan	500	500	0
ISV-reserve	Verkeersveiligheid	421	665	-244
intensiveringsmiddelen	Vestigingsklimaat	375	168	207
intensiveringsmiddelen	Verkeer	2.169	1.978	191
intensiveringsmiddelen	Wonen	2.600	1.410	1.190
intensiveringsmiddelen	Stadshavens	200	0	200
intensiveringsmiddelen	tijdelijke fietsmaatregelen	581	268	313
plankosten SIF	Verkeer	304	0	304
taakstellingen 2020	Taakstelling SIF	-1000	0	-1.000
	Totaal	15.934	13.009	2.925

*: de middelen ten behoeve van het historisch museum zijn beschikbaar gestel vanuit de reserve SIF echter niet besteed. Vandaar dat deze reserve onttrekking uiteindelijk niet is uitgevoerd.

12. Kapitaallasten

Immateriële vaste activa (Bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2020	Rente 2020
Schouwburg	27	9
Totaal materiële vaste activa	27	9

Materiële vaste activa (Bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2020	Rente 2020
Gronden en terreinen	1	2.450
Woonruimten	0	0
Bedrijfsgebouwen	13.027	10.089
Grond, weg & waterbouwkundige werken	5.588	3.932
Vervoersmiddelen	1.750	178
Machines, apparaten en installaties	2.869	291
Totaal overige materiële vaste activa	15.026	8.127
Totaal materiële vaste activa	38.261	25.067

Financiële vaste activa (Bedragen x 1.000 euro)	Aflossing 2020	Rente 2020
Totaal woningbouwleningen	10.528	2.795
Totaal deelnemingen	41.208	8.890
Overige verbonden partijen	100	8
Overige langlopende leningen	1.485	204
Totaal financiële vaste activa	53.321	11.897

13. Sisabijlage

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021									
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen)	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Gemeenten	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: B1/01	Indicator: B1/02	Indicator: B1/03	Indicator: B1/04	Indicator: B1/05	Indicator: B1/06	
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen bedrag beschikking	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: C1/01	Indicator: C1/02					
			€ 1.260.000	Nee					
			Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen.			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Alleen invullen bij akkoord ministerie.		
			Indicator: C1/03	Indicator: C1/04	Indicator: C1/05	Indicator: C1/06			
			1 2019-628223	€ 449.051	Ja				
			Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			

				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: C1/07</i>	<i>Indicator: C1/08</i>	<i>Indicator: C1/09</i>		<i>Indicator: C1/10</i>
		1	2019-628223	€ 449.051			Nee
BZK	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			Gemeente en Provincies				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: C10/01</i>	<i>Indicator: C10/02</i>	<i>Indicator: C10/03</i>	<i>Indicator: C10/04</i>	<i>Indicator: C10/05</i>
		1					De subsidie heeft betrekking op activiteiten die plaatsvinden in eind 2020 en 2021.
BZK	C27	Derde tranche in verband met de uitvoering van het Nationaal Programma Groningen	€ 19.902	€ 19.902	Nee	Ja	
			Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Toelichting	
			Gemeenten in Groningen en de Provincie Groningen		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: C27/01</i>	<i>Indicator: C27/02</i>	<i>Indicator: C27/03</i>	<i>Indicator: C27/04</i>	
		1	2020-0000097568	€ 0	€ 0		
			Eindverantwoordin g (Ja/Nee)				

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C27/05</i>						
			Nee						
BZK	C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerd e projecten	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			<i>Indicator: C30/01</i>	<i>Indicator: C30/02</i>	<i>Indicator: C30/03</i>	<i>Indicator: C30/04</i>	<i>Indicator: C30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			€ 0	€ 0	0	0	Ja	<i>Indicator: C30/06</i>	
			Eindverantwoordin g (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C30/07</i>						
			Nee						
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
						Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld			

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C31/01</i>	<i>Aard controles n.v.t.</i> <i>Indicator: C31/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C31/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C31/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C31/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee
BZK	C34B	Bijdrage Scholenprogramma SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C34B/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C34B/02</i>	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C34B/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C34B/04</i>	
		1	060014 Gemeente Groningen	€ 0	€ 0	Nee	
BZK	C35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevings gerelateerde inzet	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C35/01</i>	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C35/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C35/03</i>	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C35/04</i>	
			€ 2.528.153	€ 2.528.153	Nee	Ja	
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C35/05</i>	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C35/06</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C35/07</i>		

BZK	C37	Specifieke uitkering Batch 1588 Convenant Batch 1588 Gemeenten Tranche 1 + 2	Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)								
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>								
			<i>Indicator: C37/01</i>	<i>Indicator: C37/02</i>								
			€ 7.000.000	0								
			Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen				
				Eigen uitvoering	Eigen uitvoering	Eigen uitvoering	Uitvoering door derde	Uitvoering door derde				
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				
			<i>Indicator: C37/03</i>	<i>Indicator: C37/04</i>	<i>Indicator: C37/05</i>	<i>Indicator: C37/06</i>	<i>Indicator: C37/07</i>	<i>Indicator: C37/08</i>				
			1 1300030499	€ 0	€ 0	0	€ 401.294	€ 4.022.747				
			Kopie beschikkingnummer/naam	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting						
	Uitvoering door derden											
<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>									
<i>Indicator: C37/09</i>	<i>Indicator: C37/10</i>	<i>Indicator: C37/11</i>	<i>Indicator: C37/12</i>									
1 1300030499	0	Nee	In 2019 zijn er voor 401k aan kosten gemaakt, maar niet verantwoord. SNN heeft dit officieel ook gecorrigeerd en dat doen wij dit jaar ook conform werkelijke kosten in jaar T en T-1.									

OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten							
		Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: D1/01</i>	<i>Indicator: D1/02</i>	<i>Indicator: D1/03</i>				
			€ 624.740	€ 398.731	Nee				
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	Besteding (jaar T)	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten							
		Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
			<i>Indicator: D1A/01</i>	<i>Indicator: D1A/02</i>	<i>Indicator: D1A/03</i>	<i>Indicator: D1A/04</i>	<i>Indicator: D1A/05</i>		
			€ 415.504	€ 0	€ 415.504	€ 108.850	Ja		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>			

			<i>Indicator: D8/01</i>	<i>Indicator: D8/02</i>	<i>Indicator: D8/03</i>	<i>Indicator: D8/04</i>
			€ 3.458.672	€ 0	€ 0	€ 182.825
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: D8/05</i>	<i>Indicator: D8/06</i>	<i>Indicator: D8/07</i>	<i>Indicator: D8/08</i>
OCW	D10	Volwasseneneducatie	Verstreckte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: D10/01</i>	<i>Indicator: D10/02</i>	<i>Indicator: D10/03</i>	<i>Indicator: D10/04</i>
			€ 2.574.644	€ 2.508.516	€ 199.667	€ 0
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: D11/01</i>	<i>Indicator: D11/02</i>	<i>Indicator: D11/03</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	
OCW	D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12/03</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/01</i>	Besteding aan contactschool (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/02</i>	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/05</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E3/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/03</i>	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/04</i>	Correctie over besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/05</i>	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/06</i>
			1 111.372.ag	€ 58.971	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 457.102.03	€ 61.355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

4	457.171.03	€ 53.750	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	559.120.00	€ 70.940	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	559.120.00	€ 38.239	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7	576.253.03	€ 57.092	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
8	576.254.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
9	576.256.03	€ 215.633	€ 0	€ 0	€ 8.188	€ 0
10	576.258.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
11	576.258.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
12	2017.012.03	€ 27.529	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
13	2017.013.03	€ 21.004	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
14	2017.014.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
15	2017.014.03	€ 13.086	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
16	2017.015.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
17	2017.016.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
18	2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
19	2017.018.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
20	2019.063.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
21	2015.030.03	€ 139.711	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie beschikingsnummers	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
	<i>Indicator: E3/07</i>	<i>Indicator: E3/08</i>	<i>Indicator: E3/09</i>	<i>Indicator: E3/10</i>	<i>Indicator: E3/11</i>	<i>Indicator: E3/12</i>
1	111.372.ag	€ 58.971	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
2	457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
3	457.102.03	€ 61.355	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
4	457.171.03	€ 53.750	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
5	559.120.00	€ 4.068.782	€ 25.322	€ 0	€ 0	Ja
6	559.120.00	€ 856.417	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
7	576.253.03	€ 57.092	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
8	576.254.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
9	576.256.03	€ 275.737	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

lenW	E20	Regeling stimuleringsverkeersmaatregel en 2020-2021	10	576.258.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			11	576.258.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			12	2017.012.03	€ 27.529	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			13	2017.013.03	€ 21.004	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			14	2017.014.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			15	2017.014.03	€ 13.086	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			16	2017.015.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			17	2017.016.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			18	2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			19	2017.018.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			20	2019.063.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			21	2015.030.03	€ 139.711	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Provincies en Gemeenten			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
						<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
						<i>Indicator: E20/01</i>	<i>Indicator: E20/02</i>	<i>Indicator: E20/03</i>	<i>Indicator: E20/04</i>	
						€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
						Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
						<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
						<i>Indicator: E20/05</i>	<i>Indicator: E20/06</i>	<i>Indicator: E20/07</i>	<i>Indicator: E20/08</i>	
						1 Verbreden van fietspaden	Nee	0	uitvoering start in 2021	

lenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	
			Gemeenten en GR'en	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E21/01	Indicator: E21/02	Indicator: E21/03	Indicator: E21/04	Indicator: E21/05	Indicator: E21/06	
			€ 1.420	€ 1.420	€ 710	€ 710	Nee	Ja	
			Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)						
			Aard controle n.v.t.						
			Indicator: E21/07						
lenW	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)				
			Gemeenten	Afspraak	Realisatie				
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: E26/01	Indicator: E26/02	Indicator: E26/03				
			1	1	Ja				
lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)		

			Alleen van toepassing in 2020	Zelfstandige uitvoering				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: E38/01</i>	<i>Indicator: E38/02</i>	<i>Indicator: E38/03</i>	<i>Indicator: E38/04</i>	<i>Indicator: E38/05</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project				
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: E38/06</i>	<i>Indicator: E38/07</i>				
		1	<i>Project a</i>	Nee				
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoordig totale project (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	Vanaf SiSa 2021 invullen <i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: E38/08</i>	<i>Indicator: E38/09</i>	<i>Indicator: E38/10</i>			
			Ja		Nee			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 157.521.060	€ 3.382.683	€ 7.209.607	€ 61.995	€ 548.038	€ 7.861
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/12
			€ 2.745.797	€ 340.504	€ 2.756	€ 2.624.300	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)

		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.						
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 94.648	€ 3.948	€ 281.065	€ 0	€ 10.124	€ 0
		Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/07</i>						
		Ja						
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 15.710.931	€ 423.877	-€ 585.397	€ 9.786	€ 549
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 7.047.166	€ 406.605	-€ 66.104	€ 258	€ 29

			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 3.872.254	€ 138.151	-€ 3.552	€ 41	€ 0
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/11</i>	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	4.164	198	€ 0	Ja	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1.407	75	€ 0	Ja	
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	1.422	77	€ 0	Ja	
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/16</i>	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling		Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Besteding (jaar T)			
		Gemeenten		Afspraak	Realisatie				
				<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle R</i>			

			Indicator: H1/01	Indicator: H1/02	Indicator: H1/03						
			42	38	€ 815.445						
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld							
			Gemeenten								
			Aard controle R.	Aard controle n.v.t.							
			Indicator: H4/01	Indicator: H4/02							
			€ 17.090.612	€ 2.077.252							
			Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: H4/03	Indicator: H4/04	Indicator: H4/05	Indicator: H4/06	Indicator: H4/07	Indicator: H4/08			
		1	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw	€ 3.586.493	€ 3.586.493	€ 0	€ 0	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april 2021 gevolgd			
		2	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 5.292.219	€ 5.292.219	€ 0	€ 0	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april 2021 gevolgd			
3	2.1 - Roerende zaken - Aankoop	€ 117.957	€ 0	€ 117.957	€ 0	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april 2021 gevolgd					
4	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening	€ 922.021	€ 0	€ 922.021	€ 0	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april 2021 gevolgd					
5	2.3 - Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 3.917.279	€ 0	€ 3.917.279	€ 0	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april 2021 gevolgd					
6	3.1 - Mengpercentage	€ 1.177.391	€ 0	€ 0	€ 1.177.391	Publicatie Ministerie van VWS d.d. 28 april					

						2021 gevolgd
		Kopie projectnaam/num mer	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)		
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
		<i>Indicator: H4/09</i>	<i>Indicator: H4/10</i>	<i>Indicator: H4/11</i>		
	1	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw	€ 3.586.493	21%		
	2	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 5.292.219	31%		
	3	2.1 - Roerende zaken - Aankoop	€ 117.957	1%		
	4	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening	€ 922.021	5%		
	5	2.3 - Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 3.917.279	23%		
	6	3.1 - Mengpercentage	€ 1.177.391	7%		
VWS	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting
		Gemeenten	Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinf ormatie		
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
		<i>Indicator: H7/01</i>	<i>Indicator: H7/02</i>	<i>Indicator: H7/03</i>	<i>Indicator: H7/04</i>	<i>Indicator: H7/05</i>

VWS	H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/06</i>
			Nee	Nee	Nee	De jeugdhulpregio's Friesland, Drenthe en Groningen hebben aan Elker en Jeugdhulp Friesland de opdracht gegeven te komen tot een bovenregionale visie op de jeugdhulp plus. De middelen van de SPUK Vastgoedtransitie zijn hier aan verbonden. De verwachting is dat de bovenregionale visie op de afgesproken datum (voorwaarde SPUK) van 1 april 2021 aangeboden wordt aan het Ministerie. De voor de bovenregionale visie aangestelde procesbegeleider wordt niet vanuit de SPUK middelen bekostigd. Parallel aan de ontwikkeling van de bovenregionale visie is de gemeente Groningen samen met de RIGG (Regionaal Inkooporganisatie Groninger Gemeenten) in	€ 0	€ 0

						gesprek met Elker en het Ministerie van VWS over de inzet van (een deel van) de SPUK middelen op korte termijn. Er is hiervoor op dit moment nog geen projectleider aangesteld.		
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/15</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/16</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/17</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
LNV	L5	Regiodeals 3^e tranche	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering per pijler (jaar T)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting
				Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Als er sprake is van SiSa tussen medeoverheden. Vanaf SiSa 2021 indicatoren L5/02 + L5B/04 optellen	Als er sprake is van SiSa tussen medeoverheden. Vanaf SiSa 2021 indicatoren L5/03 + L5B/05 optellen	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L5/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L5/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L5/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L5/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L5/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L5/06</i>

			1	Maatschappelijk meedoen	€ 8.941	€ 902.889	€ 8.941	€ 902.889	
			2	Prettig en veilig samenleven	€ 0	€ 388.867	€ 0	€ 388.867	
			3	kansen voor kinderen	€ 0	€ 78.414	€ 0	€ 78.414	
			4	wijkontwikkeling versterken	€ 0	€ 117.055	€ 0	€ 117.055	
			5	uitvoeringskosten	€ 46.590	€ 237.174	€ 46.590	€ 237.174	
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L5/07</i>	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L5/09</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L5/10</i>		
				Ja	€ 46.590	€ 10.932	Nee		
GRO	GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO2C/06</i>
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO2C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO2C/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO2C/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO2C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO2C/05</i>	
			1	2017-034547	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	2018-047446	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	

3	2019-040428	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
4	2018-051701	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
5	2018-051708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
6	2018-018748	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 791.908	€ 0	€ 1.273.502	
7	2018-051795	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 202.944	€ 0	€ 281.231	
8	2018-083816	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 674.757	€ 0	€ 19.032.811	
9	2019-087177	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 0	
10	2019-087182	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
11	2019-087183	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
12	2020-026467	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie beschikkingnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
	<i>Indicator: GRO2C/07</i>	<i>Indicator: GRO2C/08</i>	<i>Indicator: GRO2C/09</i>	<i>Indicator: GRO2C/10</i>	<i>Indicator: GRO2C/11</i>	
1	2017-034547	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
2	2018-047446	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
3	2019-040428	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
4	2018-051701	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
5	2018-051708	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
6	2018-018748	€ 197.977	€ 0	€ 318.374	Nee	
7	2018-051795	€ 103.700	€ 0	€ 109.750	Ja	

GRO	GRO7C	Nationaal Programma Groningen	8	2018-083816	€ 674.757	€ 0	€ 19.032.811	Nee	Toelichting	
			9	2019-087177	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			10	2019-087182	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			11	2019-087183	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			12	2020-026467	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie		Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T		
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/01		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/02	Aard controle R Indicator: GRO7C/03	Aard controle R Indicator: GRO7C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/05		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/06
			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen		Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen			Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen							
			1	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, dorpshart	€ 0	€ 0	€ 67.189		
			2	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, Nije Buurt	€ 0	€ 0	€ 459.512		
			3	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, pilot verduurzaming	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Boer, Hart Ten Boer	€ 0	€ 0	€ 67.174		
5	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Woltersum	€ 0	€ 0	€ 192.719					
6	WJZ/19151243	SPUK ivm uitvoering NPG; Klimaatbiënnale	€ 1.085.318	€ 0	€ 1.159.341					
7	2019-088738/46/V2	Dorpsvernieuwing Ten Boer; strategische verwervingen	€ 440.395	€ 0	€ 728.581					

			8	2019-039388/26/A.23	Meerkosten sloop en nieuwbouw huurwoningen Ten Post	€ 2.846	€ 0	€ 2.021.031	
			9	2019-039388/26/A.23	Sociale teams voor een luisterend oor	€ 117.700	€ 0	€ 281.235	
				Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO7C/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO7C/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO7C/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO7C/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO7C/11</i>	
			1	WJZ/19151243	€ 0	€ 0	€ 67.189	Nee	
			2	WJZ/19151243	€ 0	€ 0	€ 459.512	Nee	
			3	WJZ/19151243	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			4	WJZ/19151243	€ 0	€ 0	€ 67.174	Nee	
			5	WJZ/19151243	€ 0	€ 0	€ 192.719	Nee	
			6	WJZ/19151243	€ 1.065.318	€ 0	€ 1.139.341	Nee	
			7	2019-088738/46/V2	€ 440.395	€ 0	€ 728.581	Nee	
			8	2019-039388/26/A.23	€ 2.846	€ 0	€ 2.021.031	Nee	
			9	2019-039388/26/A.23	€ 0	€ 0	€ 150.000	Nee	
GRO	GRO8C	Leefbaarheid Groningen		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO8C/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO8C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/06</i>
	1	2019-095902	Founded in Groningen	€ 330.289	€ 0	€ 330.289		n.v.t.
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO8C/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: GRO8C/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO8C/11</i>	
	1	2019-095902	€ 156.250	€ 0	€ 156.250	Nee		
GRO	GRO11 C	Regiofonds	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
					De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen						
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: GRO11C/01</i>	<i>Indicator: GRO11C/02</i>	<i>Indicator: GRO11C/03</i>	<i>Indicator: GRO11C/04</i>	<i>Indicator: GRO11C/05</i>	<i>Indicator: GRO11C/06</i>
1		2012.00101B	Basispakket	€ 834.074	€ 9.268.581	€ 10.102.655		
2		I2017.00197	Regionale en innovatieve projecten	€ 444.429	€ 563.444	€ 1.007.873		
3		I2018.00196	Regionale en innovatieve projecten	€ 119.260	€ 212.295	€ 331.555		
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden		
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
		<i>Indicator: GRO11C/07</i>	<i>Indicator: GRO11C/08</i>	<i>Indicator: GRO11C/09</i>	<i>Indicator: GRO11C/10</i>	<i>Indicator: GRO11C/11</i>		
1		2012.00101B	€ 0	€ 1.200.000	€ 1.200.000	Ja		
2		I2017.00197	€ 0	€ 125.000	€ 125.000	Ja		
3		I2018.00196	€ 8.076	€ 91.924	€ 100.000	Ja		
GRO	GRO21 C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen

			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
	<i>Indicator: GRO21C/01</i>	<i>Indicator: GRO21C/02</i>	<i>Indicator: GRO21C/03</i>	<i>Indicator: GRO21C/04</i>	<i>Indicator: GRO21C/05</i>	<i>Indicator: GRO21C/06</i>
1	2012-55.974/2/b.4, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	-€ 1.030	€ 0	
2	2014-54.142/7, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 908.994	€ 0	€ 9.514.889	
3	2018-026681	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 200.000	
4	2016-17.221/13/A.10, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 938.116	€ 0	€ 5.597.648	
5	2015-53.776/50/A.20, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 440.189	€ 0	€ 4.348.892	
6	2012-06765/8/A.13, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	-€ 116.342	€ 35.024.368	
7	2020-107066	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 0	Deel B ontsluiting Meerstad
8	2018-065.216/45/A.12	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 8.492.002	€ 0	€ 20.354.715	
	Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

	<i>Indicator: GRO21C/07</i>	<i>Indicator: GRO21C/08</i>	<i>Indicator: GRO21C/09</i>	<i>Indicator: GRO21C/10</i>	<i>Indicator: GRO21C/11</i>
1	2012-55.974/2/b.4, VV	€ 0	-€ 515	€ 0	Ja
2	2014-54.142/7, VV	€ 0	€ 0	€ 2.000.000	Ja
3	2018-026681	€ 0	€ 0	€ 200.000	Ja
4	2016-17.221/13/A. 10, VV	€ 930.423	€ 0	€ 5.055.847	Nee
5	2015-53.776/50/A. 20, VV	€ 415.705	€ 0	€ 4.324.408	Ja
6	2012-06765/8/A. 13, VV	€ 0	-€ 35.121	€ 10.630.084	Ja
7	2020-107066	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
8	2018- 065.216/45/A.12	€ 8.492.002	€ 0	€ 20.354.715	Nee

14. Vennootschapsbelasting (VPB)

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2016 is een gemeente Vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijft. Vennootschapsbelasting (Vpb) is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald. Daar waar binnen de gemeente sprake is van het drijven van een onderneming, ontstaat Vpb-plicht. Daar is sprake van bij economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt én daarmee winst behaalt.

Proces traject vaststellen Vpb-plicht

Vanaf medio 2014 is er vanuit verschillende sporen een Vpb-traject ingezet in de vorm van een programma om te komen tot tijdige implementatie van de Vpb-plicht in de volle breedte van gemeentelijke processen. De implementatie van de VPB-plicht en de borging daarvan in de organisatie is middels een collegevoorstel afgerond en vastgesteld.

Verplichting: volledige en juiste aangiften Vpb

Het indienen van de Vpb-aangifte is een taak van het SSC. Net als voor de overige belastingen zijn de (overige) taken samenhangend met de Vpb-plicht overgenomen door de lijnorganisatie en onderdeel geworden van reguliere processen. Inmiddels zijn hiertoe onder andere dossiers opgesteld, de relevante systemen ingericht en zijn processen beschreven. Hiermee borgen we dat nieuwe activiteiten worden getoetst op mogelijke Vpb-effecten.

Borging wordt bestendigd door een actieve en complementaire samenwerking tussen SSC en directies. Vanuit het SSC wordt geïnitieerd en gestuurd op het verzamelen van de gegevens vanuit de directies, de beoordeling van de kwaliteit van de gegevens, en de verwerking daarvan in de Vpb-aangifte. Hierdoor kan een volledige en juiste aangifte worden ingediend én blijft de Vpb-plicht bij zowel het SSC als de overige directies in beeld.

Voor het eerst aangifte gedaan. Eerste vragenbrief van de belastingdienst ontvangen.

In 2019 heeft de gemeente Groningen voor het eerst (uitgestelde) aangiften in over boekjaren 2016 en 2017 ingediend. Voor alle activiteiten die fiscaal als ondernemingsactiviteit worden aangemerkt wordt gezamenlijk één aangifte ingediend. Daardoor kunnen tekorten van één activiteit worden gesaldeerd met overschotten van andere activiteiten. In de jaren 2016 tot en met 2018 wordt geen overschot c.q. winst behaald. Zou dat wel het geval zijn, is die winst belast met maximaal 25% Vpb.

Vpb is niet meer nieuw, maar er is helaas nog steeds veel onduidelijk. Er wordt landelijk en per gemeente nog steeds overleg gepleegd met de Belastingdienst over verschillen in interpretatie van de wet. Hierdoor bestaat het risico dat gemaakte keuzes wellicht moeten worden herzien met een mogelijk effect op de omvang van de Vpb-plicht. De belastingdienst stelt dat het overschot op reclameopbrengsten (bilboards etc) is belast. Hierover wordt met andere gemeenten inmiddels al geprocedeerd.

De belastingdienst heeft inmiddels vragen gesteld over de volledigheid en juistheid van de aangifte 2016-inclusief reclameopbrengsten. Die vragen hebben we beantwoord.

Het Parkeerbedrijf

Een economische activiteit waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt is het Parkeerbedrijf. De wijze waarop de gemeente Groningen deze activiteiten in de aangifte opneemt leidt in de jaren 2016-2018 niet tot acute Vpb-plicht. Een cruciaal element daarbij is dat de activiteit straatparkeren op basis van een toezegging van de Staatssecretaris van Financiën onder de overheidstakenvrijstelling valt én de consolidering van alle gemeentelijke parkeeractiviteiten. Ook hierover zijn door de belastingdienst vragen gesteld over belastingjaar 2016.

Beoordeling Grondbedrijf: gemeentelijke grondexploitaties

De gemeente Groningen heeft beoordeeld en geconcludeerd dat haar gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk één fiscale onderneming vormen. Daartoe is de zogenoemde QuickScan uitgevoerd. De QuickScan is een praktische methode die is ontwikkeld door de inmiddels opgeheven Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO), waarin onder meer de Belastingdienst en de VNG zitting hadden. De uitkomst van de QuickScan is dat de gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk beschouwd een duidelijk negatief saldo hebben. Dit duidt op de afwezigheid van een onderneming door het ontbreken van een winststreven. De uitkomsten van de QuickScan zijn in april 2016 besproken met de Belastingdienst. Deze heeft de gemeente mondeling medegedeeld dat de QuickScan op juiste en verzorgde wijze is uitgevoerd en dat de Belastingdienst aanneemt dat de gemeente Groningen voor de gemeentelijke grondexploitaties geen onderneming in fiscale zin drijft. De quickscan wordt jaarlijks uitgevoerd om te kunnen beoordelen of sprake is van een onderneming.

Beoordeling Grondbedrijf: Meerstad

De grondexploitatie Meerstad is ondergebracht in een afzonderlijk lichaam, met een eigen directie, eigen jaarrekening en eigen personeel. Deze grondexploitatie is aangemerkt als een afzonderlijke fiscale onderneming en is als zodanig zelfstandig beoordeeld. Voor Meerstad is ook de QuickScan uitgevoerd. Op basis van de huidige inzichten vertoont de QuickScan een duidelijk positief saldo. Door het SVLO is een tweede toets; de post-Quick Scan toets ontwikkeld. De post-QuickScan leidt ertoe dat rekening houdend met de rentekosten uit het verleden een negatief saldo ontstaat. Meerstad wordt daardoor niet belastingplichtig door het ontbreken van een winststreven.

Dit fiscale resultaat is tot gebaseerd op de huidige inzichten met toepassing van de op dit moment geldende regelgeving, de door het SVLO gepubliceerde handreiking en jurisprudentie. Ten aanzien van de fiscale positie bestaat desondanks een aantal onzekerheden die samenhangen met eerder genoemd verschil in interpretatie van de wet. Dit kan voornoemde conclusie over de Vpb-plicht beïnvloeden.

15. Wettelijke indicatoren

Onderstaand verantwoorden we voor zover bekend de volgende wettelijke beleidsindicatoren. De gegevens corresponderen conform wet en regelgeving met de website "[Waar staat je gemeente](#)". Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of niet elk jaar gemeten worden staat er een streepje.

Wettelijke beleidsindicatoren	2017	2018	2019	2020
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	884,1	916,2	928,7	-
Vestigingen per 1.000 inwoners 15-64 jaar	116,8	122,5	126,7	-
Netto participatiegraad (% werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	64,0%	64,2%	65,5%	-
Functievermenging	56,9%	57,7%	57,8%	-
Bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	68	66	64,6	75,1
Aantal re-integratie voorzieningen per 1.000 inwoners 15-65 jaar	24,5	28,8	20,5	19,2
Wmo cliënten met een maatwerk arrangement per 1.000 inwoners	71,4	-	73,0	68

Wettelijke beleidsindicatoren	2016	2017	2018	2019
% Kinderen in uitkeringsgezinnen	12%	12%	11%	11%
Werkeloze jongeren 16-22 jaar			2%	2%
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	3,03	2,52	3,3	3,5
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	31	30	28	31
% Voortijdige schoolverlaters totaal zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,1%	2,4%	2,3%	2,5%

Wettelijke beleidsindicatoren	2017	2018	2019	2020
Verwijzingen HALT 12 t/m 17 jaar (aantal per 10.000 jongeren)	139	149	188	11
% Jongeren met jeugdreclassering (van 12 tot 23 jaar)	0,5%	-	0,5%	-
Jeugdhulp zonder verblijf			76,9%	-
% Jongeren met jeugdbescherming jongeren tot 18 jaar	1,2%	1,3%	1,4%	-
Jongeren met delict voor de rechter	-	-	1%	-
Jongeren met jeugdhulp % tot 18 jaar	11,4%	11,8%	12,7	-

Wettelijke beleidsindicatoren	2016	2017	2018	2019
% Niet sporters	41,2%	-	-	-

Wettelijke beleidsindicatoren	2017	2018	2019	2020
Demografische druk	49,3%	49,6%	49,8%	49,6%
Gemiddelde WOZ-waarde (x 1.000 euro)	171	182	-	207
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	10,4	10,4	15,1	17,3

* Eerste halfjaar 2019

Wettelijke beleidsindicatoren	2017	2018	2019	2020
Gemeentelijke woonlasten (éénpersoonshuishouden) in euro's	664	678	713	762

Gemeentelijke woonlasten (meerpersoonshuishouden) in euro's	756	771	799	858
Hernieuwbare elektriciteit	4,5%	6,1%	-	-

Wettelijke indicator(en)	2016	2017	2018	2019
Fijn huishoudelijk restafval (kg/inwoner)*	211	217	208	204

*De website "Waar staat je gemeente" vermeldt de "niet gescheiden hoeveelheid restafval" en houdt geen rekening met nascheiding van huishoudelijk afval. Groningen laat een aantal deelstromen achteraf uit het restafval (na-)scheiden zoals kunststof verpakkingen, drankenkartons, metaal en organisch materiaal. Rekening houdend met nascheiding werd in 2017 157 kg/inwoner en in 2018 148 kg/inwoner restafval geproduceerd. In 2019 is dit gedaald naar 134 kg/inwoner.

Wettelijke beleidsindicatoren	2017	2018	2019	2020
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	5,0	3,6	4,0	-
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	8,3	7,3	6,5	8,2
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	4,4	3,0	2,8	-
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	7,4	7,6	7,6	5,8

Wettelijke indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Beoogd 2020	Behaald 2020	Landelijk gemiddeld 2018*
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.041	1.025	-	1.097	789
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	14,3	12,7	-	11,7	8,4
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	13,9	12,6	-	11,4	8,0
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,40%	13,40%	14,9%	14,5%	17,4%
Overhead (% van de totale formatie)	10,80%	11,40%	-	9,6%	12,1%

Bestuur

College van Burgemeester en Wethouders

Burgemeester Koen Schuiling (VVD)

Algemene Zaken, Openbare Orde & Veiligheid, Externe Betrekkingen & Stedenbanden, Regionale Samenwerking, GAE, DIV, Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven, Coördinatie Akkoord van Groningen, Stadstoezicht, Media, Versterking & Herstel, voorz. stuurgroep revitalisatie stadhuis, harmonisatie na herindeling

Glimina Chakor (GroenLinks)

Wijkwethouder Zuid

Stadsbeheer & Reiniging, Groen & Klimaatadaptatie, Duurzaamheid & Circulaire Economie, Inkoop, Integratie & emancipatie, Laaggeletterdheid, Toegankelijkheid, Evenementen

Isabella Diks (GroenLinks)

Wijkwethouder Oost

Coördinatie sociaal domein, Zorg & Veiligheid, Jeugd & Jeugdhulp, Volksgezondheid, Inkomen & Schulden

Philip Broeksma (GroenLinks)

Dorpswethouder Haren

Verkeer & Vervoer, Energietransitie, Digitale Innovatie & ICT

Roeland van der Schaaf (PvdA)

Wijkwethouder Centrum

Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Wijkvernieuwing, Versterking & Herstel, Grondzaken, Maatschappelijk Vastgoed, Revitalisering Stadhuis

Carine Bloemhoff (PvdA)

Wijkwethouder Oude Wijken

Onderwijs en Passend Onderwijs, Werk & Participatie, Arbeidsmarktbeleid,
Sociaal ondernemen, Accommodatiebeleid

Paul de Rook (D66)

Wijkwethouder West

Financiën, P&O, Publieke Dienstverlening, Economie en innovatie,
Marktwezen, Internationale handel en samenwerking, Toerisme en
recreatie, Cultuur, Gebiedsgericht werken en democratische vernieuwing.

Inge Jongman (ChristenUnie)

Dorpswethouder Ten Boer

Zorg & Welzijn, Dorpenbeleid, Landbouw, Natuur, Ecologie & Dierenwelzijn,
Sport, Beschermd Wonen & Opvang

Christien Bronda

Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

**Mirjam
Wijnja**
GroenLinks
[Fractievoorzitter](#)

**Benni
Leemhuis**
GroenLinks

**Petra
Brouwer**
GroenLinks

**Femke
Folkerts**
GroenLinks

**Hans
Sietsma**
GroenLinks

**Jan
Visser**
GroenLinks

**Jasper
Been**
GroenLinks

**Jeffrey van
Hoorn**
GroenLinks

**Ceciel
Nieuwenhout**
GroenLinks

**Martijn van
der Glas**
GroenLinks

**Nick
Nieuwenhuijsen**
GroenLinks

**Maarten van
der Laan**
PvdA

**Julian
Bushoff**
PvdA
[Fractievoorzitter](#)

**Els van der
Weele**
PvdA

**Jan Pieter
Loopstra**

PvdA

**Krista
Boogaard**

PvdA

**Rik van
Niejenhuis**

PvdA

**Jim
Lo-A-Njoe**

D66

**Berndt
Benjamins**

D66

**Koosje van
Doesen
-Dijkstra**

D66

**Tom
Rustebiel**

D66

[Fractievoorzitter](#)

**Sander
Cleassen**

D66

**Jimmy
Dijk**

SP

[Fractievoorzitter](#)

**Bob
de Greef**

SP

**Daan
Brandenburg**

SP

**Lucy
Wobma**

SP

**Wim
Koks**

SP

**Elisabeth
Akkerman**

VVD

**Ietje
Jacobs-
Setz**

VVD

[Fractievoorzitter](#)

**Geeske
de Vries**

VVD

**Jasper
Boter**

VVD

**Gerben
Brandsema**

CU

[Fractievoorzitter](#)

**Peter
Rebergen**

CU

**Tessa
Moorlag**

CU

**Kirsten
de Wrede**

Partij
voor de
dieren

[Fractievoorzitter](#)

**Terence
van Zoelen**

Partij
voor de
dieren

**Wesley
Pechler**

Partij voor
de Dieren

**René
Bolle**

CDA

[Fractievoorzitter](#)

**Herman Pieter
Ubbens**

CDA

**Hans
Moerkkerk**

100%
Groningen

**Yaneth
Mengers**

100%
Groningen

[Fractievoorzitter](#)

**Amrut
Sijbolts**

Stadspartij
voor Stad
en Ommeland

[Fractievoorzitter](#)

**René
Staijen**

Stadspartij
voor Stad en
Ommeland

**Steven
Bosch**

Student & Stad

[Fractievoorzitter](#)

**Ton
van Kesteren**

PVV

[Fractievoorzitter](#)

**Koen
Schuiling**

Burgemeester

**Josine
Spier**

Griffier

